SIMON PEARSON

TOTÁLIS HÁBORÚ ? 2006-ban

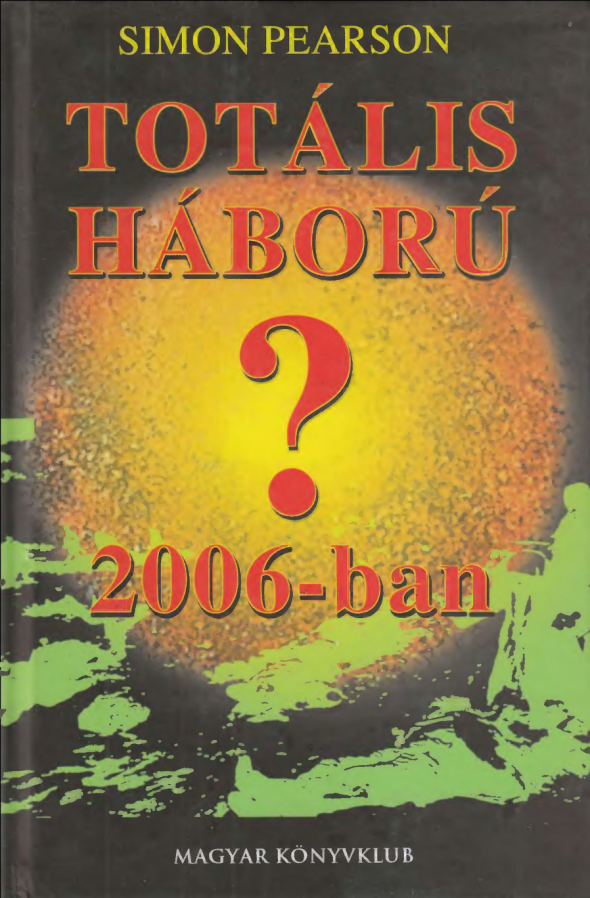

MAGYAR KÖNYVKLUB

Simon Pearson

TOTÁLIS HÁBORÚ 2006-BAN?

Fordította
Béky Bognár Attila

Simon Pearson

Totális háború 2006-ban?

MAGYAR KÖNYVKLUB

A fordıtas az alabbı kıadas alapjan keszult
Sımon Pearson Total War 2006 by Hodder and Stoughton
A dıvısıon of Hodder Headlıne PLC

Copyright © 1999 by Sımon Pearson

Az ebben a kıadvanyban szereplo osszes szemely a kepzelet szulemenye, es valodı, elő vagy holt szemelyekkel fennallo barmılyen hasonlosag csupan a veletlen muve

Az elvesztett gyermekekért

Tartalom

A térképek és illusztrációk jegyzéke xi
Köszönetnyilvánítások xiii
Prológus xv
Bevezetés 1

Első rész – A második forradalmi korszak

Első fejezet: 2001 7

Zavargások 7
Faji békétlenség 8
Az első dominó 9
Az ir probléma 11

Második fejezet: 2002 15

Iszlám földcsuszamlás 15
A brit Munkáspárt – de épp csak hogy 16
Egy hadsereg hanyatlása 16
A szakadék széléig – perpatvar a Kuril-szigetek körül 19
Egy elnök kiiktatva 22
A hadsereg átveszi az irányítást 25
A világi állam diadala 29
Németország jobbra lép 30
A felelősségre vont elnök 33
Amerikai elszakadás 33
Kiberháború 36
Az Egyesült Államok odacsap 38
Háború Keleten 41
Európai kötelezettségvállalás 49
Rakétaválság 51

Harmadik fejezet: 2003 55

Egy mintaszerű légi háború 55
Az új Belfast 56

Keleti irányú terjeszkedés 57
Félelmetes, gyors kard 59
A Fekete-projekt diadala 63
Európai fiaskó 69
Változás Kínában 72
A második dominó 73
Amerikai precedens 75
A második forradalom 78
Zavar a Baltikumban 81
Egy újfajta monarchia 84

Negyedik fejezet: 2004 91

Egy nemzet születése 91
A vízválság 92
A békefolyamat vége 96
A „Sátáni Szövetség" 101
Franco árnyéka 103
A gaulle-isták visszatérése 104

Ötödik fejezet: 2005 107

Az Észak magához ragadja az irányítást 107
Konzervatív győzelem 108
Új Németország 109
Egy álom vége 110
A fenyegető medve 113
Történelmi dokumentum 114
A birodalom újjáépítése 117
A teheráni rajtaütés 119
A végső dominók 124
Az ébredés 126

Második rész – A 2006. évi háború

Hatodik fejezet: A balti háború 133

Orosz helikopter Észtország fölött 133
Az alku megköttetett 138
Az első figyelmeztető jelek 139
Az Oblaszty megerősítése 140
A NATO keletre tart 142
A 3. rohamhadsereg 144

Orosz inváziό 146
Typhoonok Dániába – az első légi csata 148
Versenyfutás Lettországért és Litvániáért 165
Panzer marsch! 169
Patton vágtája 173
Csata a rigai repülőtérért 175
„Vadászat, céllövészet és horgászat" Rigában 177
Béke a Baltikumban 185

Hetedik fejezet: A kezdetek 189

Marseille – az első lövés eldördül 189
„Egy megfelelő válasz" 191
Izrael mozgósít 196
Az Iszlám Szövetség bejelenti az általános mozgósítást 198
Törökország mozgósít – a NATO tervez 199

Nyolcadik fejezet: Háborús hadgyakorlatok 201

A Szent szél hadgyakorlat 201
A Szuezi-csatorna lezárása 206

Kilencedik fejezet: A két stratégia meséje 209

A Nyugat – az éter, és ami fölötte van 209
A Kelet – üzemanyag-utántöltő repülőgépek, bádogkoporsók és a CNN 212
A Nyugati pajzs hadművelet 214

Tizedik fejezet: Háború a Sínai-félszigeten 221

Előjáték a Sínai-félszigethez 221
A Dávid kardja hadművelet – a hétnapos háború 228
A sínai sivatag – egy katona nézőpontja 231
Csata az 1191. sz. magaslatért 242
A 2. taktikai légvédelmi üteg (Crotale) 251
A „harapófogó" kötelék 256
Az 1191. sz. magaslat – végeredmény 259
A sínai háború után 262
A döntés elmaradt 264

Tizenegyedik fejezet: Scudok, Arrow-k és a stratégiai légierő 269

Az első zivatar 269
Vihar előtti csend 288
A NATO támadásba lendül 289
Az első rajtaütések 293

Tizenkettedik fejezet: Aszimmetrikus válaszok 299

Dzsihád! 299
A légi támaszpontok háborúja 301
San Diego – a második Pearl Harbor 309
Fejetlenség Nápoly körül 310
Rögtönítélő bíráskodás 316
A Scud-háború újrakezdése 316
A légi hadjárat 320

Tizenharmadik fejezet: Tömegpusztító fegyverek 333

A halál jele 333
Az elnöki gép 337
A Karmel-hegy 340
Az invázió előkészületei 344

Tizennegyedik fejezet: A vég kezdete 347

A kettes számú laboratórium 347
Kezdődik a roham 349
4. sz. nukleáris kutatóbázis – Dimona 350
Célpont: Alpha Mike, három-nulla-kettő 360
A kocka el van vetve 362
USS Wyoming – SSBN 742 – Szent Vince-fok 366
A katasztrófa napjai 367
A Mózes hadművelet 370

Epilógus *379*
Kislexikon *381*

A térképek és illusztrációk jegyzéke

A balti háború (2006. április 22.–május 2.)
A második koreai háború 2002. december–2003)
A Dávid kardja hadművelet (2006. augusztus 14.)

A brit Challanger–2 Belgrád felé halad. *Jane's*
Amerikai AH–64 Apache helikopter rakétasorozatot lő ki Belgrádtól északra. *Jane's/McDonnell Douglas*
Izraeli Merkava–2 harckocsioszlop halad Hebronon keresztül. *Jane's /AP*
Izraeli F–15I vadászrepülőgép kioldja bombáit az iráni nukleáris rakéták ellen. *Jane's/Interavia/McDonnell Douglas*
Orosz gépesített lövészcsapatok haladnak keresztül Észtország északi részén. *Jane's/Interavia/TASZSZ*
Észt ágyú tüzel orosz nehézhelikopterekre Järvétől északra. *Jane's/Interavia/TASZSZ*
A háború következménye Tallinnban. *Jane's/Baltermas*
F–18 Super Hornet. *Jane's/US DoD*
Orosz Szu–35 Flanker teljes fegyverzettel. *Jane's/Szuhoj*
Hornet és Flanker légi csatája. *Jane's/McDonnell Douglas*
Orosz Szpecnaz különleges egység járőrözés közben Lettországban. *AP News*
Brit SAS-kommandósok készen arra, hogy orosz fegyvereseken üssenek rajta. *Jane's/Crown Copyright*
Az amerikai tengerészgyalogság páncélosai terepen. *Jane's/US DoD*
A Scimitar század a rigai repülőtérnél. *Jane's/Crown Copyright*
Egy harckocsi Starstreak légvédelmi rakétát lő ki orosz vadászgépekre. *Jane's/Free*
T–72 harckocsik és Hind nehézfegyverzetű helikopterek. *Jane's/Interavia/TASZSZ*
Mirage–2000D *Jane's/Dassault*
Amerikai repülőgép-anyahajó észak felé halad a Szuezi-csatornán. *AP News*
Izraeli katona imádság közben Merkava harckocsija mellett. *AP News*
Izraeli Longbow Apache helikopterek egyiptomi páncélosokra cserkésznek. *Jane's/McDonnell Douglas*

Egyiptomi 2S6 önjáró légvédelmi jármű izraeli felderítő robotrepülőre indítja rakétáját. *Jane's*

Egyiptomiak ellentámadásra készülődnek az izraeliek ellen. *Jane's/US DoD*

Egyiptomi Crotale légvédelmi üteg izraeli vadászbombázókra lő rakétával. *Jane's/Thomson CSF*

Készülődés a Ramat David légi támaszpont védelmére. *AP News*

Izraeli Arrow–2 rakéta indítása a Karmel-hegy körzetéből. *AP News*

Radarelhárító rakétákkal felszerelt izraeli F–16-os vadászgép *Jane's*

B–2-es bombázó visszatérése a Bandar-Abbász elleni támadás után *Jane's/Northrop-Grumman*

Tomahawk cirkálórakéta indítása rombolóról. *Jane's/Free*

Amerikai F–16-os vadászgép üzemanyagot vesz fel egy KC–135 üzemanyagtöltő repülőgépből. *Jane's/US DoD/Free*

Cirkálórakétákkal felszerelt amerikai B–52G bombázó. *Jane's/Crown Copyright*

Az oroszok által szállított S–300 légvédelmi rakéta indítása. *Jane's/EPA*

Hamasz-propagandaplakát. *AP News*

Az amerikai hadsereg Bradley harcjárművei. *Pa News*

Köszönetnyilvánítások

Ez a könyv csak többek figyelmes bátorításával jöhetett létre. Vannak, akiknek a felsorolására nincs mód, de ők tudják, hogy róluk van szó, nekik itt fejezem ki személyes hálámat.

A könyv története 1993-ban egy elméleti feladatként kezdődött, amikor megpróbáltam módszert találni a légierő hatékonyságának kiszámítására bármilyen méretű vagy fajtájú hadviselés közepette. Lassanként személyes célommá vált, hogy szélesebb közönség ismerje meg a légierő teljesítőképességének a határait, különös tekintettel az 1991-es Öböl-háborút követő eufóriára; ott ugyanis, érzésem szerint, sok keserű leckét kellett megtanulnunk.

Mivel időbe tellett, míg eljátszadoztam az ötlettel, és a légierő teljesítőképességével kapcsolatos némely eretnek elméletemnek ösztönzést is kellett kapnia, így sokaknak tartozom köszönettel. Hálás vagyok a német fegyveres erők hamburgi katonai akadémiája munkatársainak, a norvég légierő alezredesének, Erik Gulsethnek, valamint a történelem és a légierő kutatása iránt elkötelezett többi tudósnak. Így az egyesült államokbeli Maxwellben (Alabama állam) működő Air Warfare College guruinak, különösen Richard Safranski nyugalmazott ezredesnek, továbbá Philip Sabinnak, a londoni King's College professzorának, valamint Tony Masonnek, a brit Királyi Légierő nyugalmazott repülő altábornagyának, akik elsőként bátorítottak könyvem megírására.

A könyv hatalmas kutatómunkát igényelt. Az internet mellett van néhány intézmény, amely hozzáférhető, minőségi információival kimagaslik a többi közül. Ilyen a Jane's Information Group, melynek a folyóiratai, különösen a Jane's Defence Weekly és a kevésbé ismert Jane's Intelligence Review egyszerűen remekek; továbbá az International Institute of Strategic Studies, valamint honlapjával a sandhursti Conflict Studies Research Centre.

Lelkesedésükért, rendíthetetlen éleslátásukért, útmutatásaikért és bölcs tanácsaikért, melyekkel medrében tartották a témát, a legmélyebb hálám illeti ügynökömet, Mark Lucast és a szerkesztőmet, Roland Philippset, valamint örökké türelmes segítőtársaikat, Sally Hughest és Roseanne Boyle-t. Köszönet Stuart Larkinnak és Cliff Webbnek (térképek), valamint Ian Paton belső szerkesztőnek is, akire az a vesződséges feladat hárult, hogy a katonai zsargonból kihámozza az értelmes angol nyelvet.

Lekötelezettje vagyok rendkívül tehetséges bátyámnak, Williamnek, egyebek között szerető bátorításáért és az éveken át irányomban tanúsított türelméért, meg azért is, mert tőle kaptam az első laptopomat. És te, anyám, aki megtanítottál írni, szintén fogadd hálás köszönetem.

Mély hálával tartozom a Királyi Légierőnek, ahol megadatott részemre az a kiváltság, hogy szolgálatot teljesíthettem, és ahol rendkívüli szerencsém volt ilyen élvezetes és változatos pályát befutni.

Végül, de nem utolsósorban, akiknek a feltétel nélküli támogatása, szeretete és megértése nélkül mindebből semmi sem válhatott volna valóra: a leghálásabb köszönet illeti feleségemet, Nikkit, valamint Joseph, Mark és William fiamat.

Prológus

„A 21. században a világesemények valószínűleg oly módon fognak kibontakozni, ahogy azokat egyikünk sem látja előre, éppen úgy, ahogy ennek a századnak az eseményei is megrémítették és megdöbbentették még a világpolitika leghozzáértőbb tudorait is..."
John H. Dalton, az Egyesült Államok haditengerészeti minisztere,
RUSI Journal, 1998. október

„Ki az a bölcs ember, aki megérti ezt? Akihez szólt az Úr szája, hogy hirdesse: Miért pusztult el az ország, és perzselődött fel, mint a puszta, ahol senki sem jár?"
*Jeremiás 9,11**

San Diego – a második Pearl Harbor
2006. augusztus 28.

Az Egyesült Államok haditengerészetének berkeiben higgadtság honolt, a hajók indulásra készen álltak, az alapos felkészülés hetei mostanra véget értek. A Pentagonnak az Iszlám Szövetség elleni nagy légi offenzíva második lépcsőjére vonatkozó tervei majdnem készen álltak. A 6. flotta három Nimitz osztályú repülőgép-hordozóval is megerősített csoportosítása már korábban csatlakozott a kisebb európai repülőgép-anyahajókhoz, és most a Földközi-tenger nyugati medencéjében tartózkodott, készültségben állva a légitámadáshoz. A csendes-óceáni hadszíntéren minden nyugodt volt. Az összes sugárhajtású repülőgépre a Közel-Keleten volt szükség. A Pentagon San Diegóban gyűjtötte össze az USA csendes-óceáni Ötödik flottájának négy repülőgép-anyahajóját. A három legújabb Nimitz osztályú hajóhoz – a *John C. Stennis*hez (CVN–74), a *Harry S. Truman*hoz (CVN–75) és a *Ronald Reagan*hez (CVN–76) – csatlakozott San Diego kikötőjében a régebbi építésű *John F. Kennedy* (CVN–67). A melléjük felsorakozott Aegis osztályú

* A bibliai idézetek magyar nyelvű forrásaként a Káldi György által fordított Ó- és Újszövetségi Szentírásnak a Szent Jeromos Biblia Társulat Bp., 1997. évi, nyelvében megújított és a Neovulgata alapján javított kiadása szolgált. *(A ford.)*

terület-légvédelmi hajókkal, a védőkíséretet biztosító ezernyi rombolóval és fregattal félelmetes armadát alkottak. A terv egyszerű volt, és követte a második háborús alapelvet, az erők koncentrálását. A flotta a Csendes-óceánt átszelve az Indiai-óceánra készült áthajózni a Malakaszoroson keresztül, hogy csatlakozzék a *Nimitz* (CVN–68) és az *America* (CV–66) anyahajókhoz, s ezzel a Midway-szigeteki csata óta a haditengerészeti légierő legnagyobb összevonását hozza létre. Hat anyahajóra való repülőgép két és fél millió négyzetkilométernyi tengert és légteret tud uralni. Az Indiai-óceánon történő gyülekezés után a flotta északnyugatra, majd – az Arab-tengeren kétfelé válva – a Vörös-tenger és az Ománi-öböl felé fordul. Képes lesz arra, hogy kierőszakolja az átjárást a Hormuzi-szoroson keresztül a Perzsa-öbölbe – eléggé közel az Iszlám Szövetség országaihoz, hogy igazából érzékeltesse velük a légierő fölényét. A haditengerészet erői az Egyesült Államok nagy hatótávolságú eszközeivel összehangolt támadást hajtanak végre, hogy az Izrael határánál összegyűjtött iszlám erőket gyors megadásra kényszerítsék. A légierő mindig briliáns teljesítményt nyújtott a katonai forgalmi zavarok ellen, és nem volt ok feltételezni, hogy ezúttal kevésbé lesz sikeres. A globális haditengerészeti erőt tervező hadmérnökök gratuláltak maguknak az előrelátásukhoz. Mindig azzal érveltek, hogy a kiszemelt célpont elérhető közelségében található légi támaszpontok nem feltétlenül állnak majd az amerikai légierő taktikai eszközeinek a rendelkezésére. Ezt az érvet a Szaúd-Arábiából az iszlám monarchia létrehozását követő, meglehetősen elhamarkodott csapatkivonás után hozták fel. És bár álltak rendelkezésre támaszpontok Kuvaitban, Katarban és Bahreinben, de ezek rendkívül sebezhetők voltak a Scud rakétákkal és a tüzérségi támadásokkal szemben. Kuvait, Katar és Bahrein, amelyek nem mentek keresztül az új iszlám forradalmon, az amerikai katonai jelenlét szigeteivé váltak. Most a haditengerészet repülőinek a dolga volt, hogy ezt érvényesítsék is. A légierőnek kellett megsemmisítenie az izraeli határoknál gyülekező seregeket. A látnokok önelégültsége azonban rövid életűnek bizonyult. Az ellenség számított a nagy összevonásra.

Az orosz Északi Flotta négy atom-tengeralattjárója júniusban, a balti válság idején kifutott Arhangelszkből: egy 30 ezer tonnás, Tajfun típusú monstrum és három 15 ezer tonnás Szeverodvinszk tengeralattjáró. Mindegyikük huszonnégy darab Masinosztrojenyija gyártmányú Jakhont Mach 2,5 típusú, hajó elleni rakétát vitt magával. Ezek a rakéták kilenc méter hosszúak és 3900 kg súlyúak, szilárd üzemanyagú hajtóművel vannak ellátva, amelyet a kiégés után folyékony üzemanyagú torlósugárhajtómű vált fel. Maximális hatótávolságuk 200 tengeri mérföld,* mint-

* Egy tengeri mérföld 1852 méterrel, vagyis csaknem két kilométerrel egyenlő. *(A ford.)*

egy 15 km magasra emelkednek, és kb. 200 km távolságból azonosítják a célpontot, majd 4,5 m végső magasságban haladnak a cél felé. Ezek a rakéták a NATO berkeiben ONYX néven ismertek, és valóban a legjobbak, amit az oroszok valaha is gyártottak, a zavarójeleket kiszűrő, 40 km távolságból hatásos aktív radarcélkeresővel, a zavarjelekre ültetett vezetősugár-rendszer legjobb műszaki megoldásaival.

A tengeralattjárókat az űrből a Barents-tengeren keresztül egészen Novaja Zemljáig lehetett követni, de a sarki jégpáncél alatt egyszer csak eltűntek. Sétatempóban haladva egy hónapba tellett, hogy a Bering-szoroson keresztül észrevétlenül Alaszka partjáig érjenek. Ezután a raj délnyugat felé fordult, hogy a Kamcsatka-félsziget melletti mély tengeri árkokban meghúzódjon, mielőtt a Csendes-óceán felé vette az irányt. A San Diegóig vezető útját az időjárás határozta meg. Az őszi viharokat és az El Niño által keltett áramlatokat kereste, amelyek a Csendes-óceán középső részén jönnek létre, és az amerikai kontinens nyugati partvidékéig húzódnak. Úgy sodródott a célja felé, hogy csak ezeket az időjárási rendszereket vette igénybe. Ez volt az egyetlen módja, hogy elrejtőzzön a felderítő műholdak érzékelősugarai elől, amelyek egy újságoldalt is képesek az űrből letapogatni. Augusztus 15-én a raj megpihent a kontinentális talapzatnál, Santa Rosa-sziget közelében. A Tajfun különvált a többiektől, és a saját útját követte, először a San Clemente-szigetet érintve – ez csupán hatvan tengeri mérföldre fekszik San Diegótól. Augusztus 21-én, fedezékül használva a Ruby hurrikánt, tíz tengeri mérföldnyire lopakodott magához San Diegóhoz. A csapda fel volt állítva, a legénység az utolsó percek előkészületeit végezte, a kapitány idegesen szívta a cigarettáját, egyetlen szóra várva, mely arról értesíti, hogy eljött a cselekvés napja. Ez a szó augusztus 28-án érkezett meg: „Megalázás" – ez volt az egyetlen üzenet, amit a raj három hónap óta kapott a tengeren.

Augusztus 28-a hajnalán, a régi nagy csatahajókhoz hasonlóan, a négy repülőgép-anyahajó egymás után hátrálva kihajózott, a hősöknek kijáró búcsúztatás közepette. Majd a hajók helyben megfordultak, hogy fogadják repülőgépeiket, melyeket előzőleg maximális védelmi intézkedések mellett készítettek fel a repülőútra a Miramar, a Torrejon és a Long Beach légi támaszpontokon. Amikor az utolsó S–3 Viking tengeralattjáró-elhárító repülőgép is leszállt, akkor észlelték a cirkálórakéták első hullámát északnyugat felől, mintegy 250 km távolságból. Összesen hetvenkét ONYX rakétát lőttek ki a hajókra, két sorozatban, ötperces időeltéréssel. A riadótól az első várható becsapódásig rendelkezésre álló hat perc alatt az amerikai haditengerészet reagálása előreláthatóan jó volt. A légelhárítás cirkálói gyorsan megkapták a parancsot, és a levegő hamarosan tele volt fehér füstcsóvákkal – elindították a Standard Plus–4 rakétákat, hogy szembeszálljanak a pusztítás első

hullámával. Összesen hatvanhárom ONYX-ot semmisítettek meg vagy térítettek el a céltól. Arra nem volt idő, hogy az F–18F vagy az újabb típusú Joint Strike Fighter vadászgépek felszálljanak, melyek az anyahajók fedélzetén teljes fegyverzettel álltak, mert nem voltak feltöltve üzemanyaggal. A többi kilenc rakéta közül, amelyek átjutottak a rakétaelhárító védőernyőn, három kivételével mindegyik valamilyen sérülést szenvedett a sokcsövű Phalanx elhárító fegyverektől vagy a központvédő lézerektől. Öt hajó egy-egy találattól kisebb sérüléseket szenvedett, az egyik romboló, a *Charlie Brown* két találatot kapott, és nagyobb kár keletkezett benne a hajó közepén, az egyetlen Spruance osztályú fregattot, az *Alaskát* pedig kiürítették, miután két találatot kapott, és a súlyos másodlagos robbanások nyomán tűz söpört végig rajta.

A tengernagyok örömmámorban úsztak, és bosszú után kiáltottak. A repülőgép-hordozók gőzerővel déli irányba vonultak vissza, amint a harci kötelék megváltoztatta a felállását, hogy minél több hajó kerüljön nagyra becsült kincseik, az anyahajók és a veszélyforrás iránya közé. A három Szeverodvinszk tengeralattjáró lemerült, és egymástól elválva 45 csomó sebességgel elmenekült. A tüzeléskor elfoglalt pozíciójuk perceken belül Amerika-szerte ismertté vált. A repülőgép-anyahajók előkészítették tengeralattjáró-elhárító repülőgépeiket a támadás viszonzására.

Az orosz Tajfun mindegyiküket érzékelte, amint délnek fordultak. Türelmes várakozásának ideje lejárt. A korábban interkontinentális rakétákat befogadó torpedóvető csövekben húsz törpe-tengeralattjáró lapult meg. Mindegyiknek két-két kiképzett búvárból álló iszlám legénysége volt – az ügy iránti elkötelezettségük vitathatatlan volt, vértanúhaláluk felől soha kétség sem merült fel. Ezeknek a kicsiny tengeralattjáróknak, amelyek lemerülve 55 csomó sebességre voltak képesek, mindegyike áthatoló fejekkel, késleltetett gyújtószerkezettel és 2,5 tonna nagy erejű robbanóanyaggal volt megrakodva. A zsilipfedelek egymás után kinyíltak, a víz elárasztotta a torpedóvető csöveket. A törpe-tengeralattjárók kicsusszantak rejtekhelyükről, és láthatatlan ívben sorakoztak fel. A négy repülőgép-anyahajó és kíséretük gyorsan mozgott, de az útjuk egyenesen a Tajfun felé vezetett. A szemhatáron San Diegóval, 19 óra 7 perckor a *John C. Stennis* megremegett a belsejéből feltörő három súlyos robbanástól. A törpe-tengeralattjárók észrevétlenül csapódtak be az elülső fedélzet felől. 19 óra 15 percre mind a négy anyahajó gerince szétroppant. Mindegyik anyahajón tizenkétmillió liter repülőgépbenzin volt, ami a néhány ezer különböző robbanótöltettel keveredve pokolian látványos tűzijátékot eredményezett. Negyvennyolc órával később már csak a *Ronald Reagan* úszott a víz felszínén, de működésképtelen gépekkel és erősen a jobb oldalára dőlve. A közel háromszáz repülőgép közül csupán negyvennek sikerült

biztonságban felszállnia süllyedő „anyjukról". Az iszlám mártírokat hősökként ünnepelték szövetségszerte. Az amerikai haditengerészet több mint háromezer katonája lelte halálát a lángokban. San Diego partjain tömegek gyűltek össze meggyászolni őket.

Bevezetés

„A tudósok oly harciasak és elszántak, mivel marakodásuk tétje mindig oly csekély. A történészek, az Isten áldja meg őket, a legrosszabbak közül valók az egész rakásban. Megfeledkeznek arról, hogy utólagos interpretációikat végül is következetlen és nagyrészt hiányos visszaemlékezések szövedékéből agyalják ki."

Henry Kissinger

Ma 2009. november 11-e van, éppen három év telt el azóta, hogy a háború véget ért. A világ még mindig azokhoz a mindent megváltoztató eseményekhez igyekszik igazodni. Kevés ünneplésre került sor. Ennek a könyvnek az a célja, hogy a jövő nemzedéke számára az elmúlt évtized eseményeit dokumentálja; megkíséreltem lehetőleg egyértelműen és logikusan lejegyezni azokat az eseményeket, amelyek a 2006. évi háborúhoz vezettek, és természetesen magát a háborút. Csak annyi a bizonyos, hogy a történelemnek szüksége van arra, hogy leírják. Csak ha megtanuljuk, hogy mi történt a múltban, fogjuk megérteni és megpillantani azokat a választási lehetőségeket, amelyeket a jövő tartogat a számunkra. Ami pedig a győztest illeti... Nos, ennek megítélését az Olvasóra bízom.

A béke osztaléka – az új világrendetlenség

A berlini fal ledőlése és a kommunista Szovjetunió összeomlása 1991-ben a változások és a remény időszakát ígérte. A hidegháború befejeződése megfosztotta a nyugati világ hadseregeit és politikai stratégáit kényelmes és egységbe forrasztó hivatkozási pontjuktól: a jó, megbízható és körülírható fenyegetéstől a szovjet kommunizmus részéről. A „béke osztaléka" az volt, amivel a Nyugat megjutalmazta magát azért, hogy megnyerte a hidegháborút. A valóságban ez leszerelést és egy kevésbé stabil világot jelentett. A NATO az újrafogalmazás korszakába lépett, és 2005-ig mintha nem lett volna biztos betöltendő szerepében. Jóllehet, a hidegháború vége a totális háború lehetőségét a messze távolba helyezte, a szuperhatalmi visszarettentés megszűnésével megnőtt a kisebb háborúk kitörésének valószínűsége. A hideg-

háború ideje alatt a keleti hatalmi tömb kulturális fagyasztószekrényhez hasonlóan működött. A társadalom minden megnyilvánulását, ami a hűségtől a fajgyűlöletig jó, rossz vagy közömbös volt, becsomagolták és lefagyasztották, ha az nem járult hozzá az állam boldogulásához. A kommunizmus kimúlása kihúzta a nagy fagyasztószekrény konnektordugóját, a tartalma pedig kiolvadt, és rothadásnak indult. A feszültségek, melyek kezelését oly sokáig halogatták, Kelet-Európa-szerte folyton-folyvást polgárháborúkban törtek fel Örményországtól Boszniáig, meg-megszakítva a fáradságosan fenntartott békét. Még a Nyugatban is elhalványult a német síkságon keresztülgázoló orosz harckocsihordák közelgő fenyegetésének a képe, és a NATO fegyverzetcsökkentésbe kezdett. A nyugati kormányok és katonai vezetőik választ előtt álltak. Szembe kellett nézniük azzal, hogy választani kell: vagy a hidegháborúra alapozott, elképzelhetetlenül rossz szcenárióra készülnek fel, vagy egyszerűen az Egyesült Államok által uralt szövetség részeként tartják meg harckészségüket.

A „Fenyegetés" megszűnése, ahogy általában nevezték, lehetővé tette a kormányok számára, hogy akarva, nem akarva megnyirbálják fegyveres erőiket, megnézzék, mit hagytak meg, majd a maradék foszlányok köré egy látszat védelmi politikát építsenek. Voltak bírálók, akik azt a vádat hozták fel, hogy a vezetők tanácsadóinak óriási pénzeket fizetnek ki azért, hogy ezt a nyirbálást népszerűsítsék, és nem tévedtek. „A változás választása" – így nevezték Nagy-Britanniában a hadi kiadások erőteljes megkurtításának első menetét; „A frontvonal az első" volt egy másik rikító konzervatív szalagcím. A tábornokok is bedobták a köztudatba a magukét: „soványítókúra", „kisebb, de jobb" és így tovább. A kételkedők nem mozdultak. A semleges szemlélő számára úgy tűnt, hogy csupán ötletszerű folyamatok indultak be a pénz megtakarítása kedvéért ahelyett, hogy a politika alkalmas eszközeként megfelelő fegyveres erőket hoztak volna létre. Az európai szocialista kormányzatok alatt a „pénzügyi kultúra" olyan volt, hogy a védelemre fordított összegeket a bürokraták elherdált pénznek tekintették. A reálpolitika az volt, hogy az európai fegyveres erők formáját és méretét a NATO létrehozása óta a Rajnáig terjedő szovjet támadás fenyegetése diktálta. A továbbiakban már nem ez az eset állt fenn, és az egyre bizonytalanabb, de nyilvánvalóan kevésbé apokaliptikus fenyegetettség forgatókönyvében a „Fenyegetés" megszűnése a katonai és politikai hierarchiákat arra késztette, hogy a fegyveres erők méretét az új körülményekhez igazítsák. A haderőcsökkentés, a „méretleszállítás" mindenhol napirendre került. Ahogy a katonák és a haditechnikai eszközök száma megcsappant, a fegyveres erők világszerte egyre inkább elkötelezték magukat a „kis háborúkban". Ez valódi hatékonyság volt – többet elvégezni kevesebbel. A világpolitika porondján játszott kiemelkedő szerep katonák

bevetését jelentette válságos helyzetekben, amelyek bárhol kitörhettek. A NATO haderőinek egy új, „békefenntartó" generációja született meg. Ez pontosan a „szélesebb körű békefenntartás" forgatókönyve szerint alakult, amelynek a kisebb, mozgékonyabb, rugalmasabb és a költségek szempontjából elviselhetőbb haderők felelnek meg, s erre volt igény. A kétkedők ezt különféle módon, legjobb esetben csupán a magát nagyra tartó amerikai fegyveres erők járulékos elemeként, a legrosszabb esetben pedig az Oxfam* fegyveres szárnyaként írták le.

Nem meglepő módon az Egyesült Államok volt az, amely elsőként ismerte fel a figyelmeztető jeleket, hogy új veszélyforrás támadt, és újra dollárokat pumpált a védelembe. A teljes európai védelmi kiadás 2004-re az USA védelmi költségvetésének kevesebb mint kétharmad részére esett vissza, és a hierarchiákra és infrastruktúrákra fordított erőfeszítések kettőződése miatt csak egyharmadnyi egyenértékű eredményt hozott létre. A tizenöt évnyi béke hozadéka, valamint az 1991 és 2006 közötti zűrzavar az Egyesült Államok számára lehetővé tette, hogy katonailag sokkal inkább uralkodó szerepben, technikai szempontból pedig előnyösebb helyzetben lépjen fel, mint a történelme során bármikor. Senki nem volt hozzá mérhető, szinte elképzelhetetlen volt, hogy bárki dacoljon vele.

* Oxford Committee for Famine Relief – az éhínség sújtotta népek megsegítésére alakult oxfordi központú szervezet. *(A ford.)*

ELSŐ RÉSZ – A MÁSODIK FORRADALMI KORSZAK

„Adják elő és hirdessék nekünk, ami történni fog! A korábbi dolgokat hirdessétek, amint voltak, hadd szívleljük meg, és hadd tudjuk meg a végüket, hogy a jövendőt tudassátok velünk! Hirdessétek, ami a jövőben következik, hadd tudjuk meg, hogy istenek vagytok!”

Izaiás, 41,22–23

Első fejezet: 2001

Zavargások

Az algériai hadsereg támogatása mindig is sorsdöntő volt annak a rezsimnek a túlélése szempontjából, mely érvénytelennek nyilvánította a FIS (Iszlám Üdvfront) elsöprő győzelmét az 1991-es választásokon. A FIS végső célja az volt, hogy Algériát iszlám állammá alakítsa át. Ez a szándék, a törökországi iszlám pártéhoz hasonlóan, mind a katonaságot, mind a Nyugatot aggodalommal töltötte el. A FIS szeme előtt az lebegett, ami a hadseregen kívül a lakosság legnagyobb résznek támogatását is maga mögött tudhatta, hogy eljött az ideje véget vetni a civil hozzá nem értés éveinek meg a vallási és társadalmi elnyomásnak. A fundamentalisták által végrehajtott terrorcselekmények és gyilkosságok több mint egy évtizedes időszaka következett 1991 decemberétől. Kezdetben – amint azt mind az új rezsim, mind a hadsereg remélte – a szélsőségesek által elkövetett erőszak- és terrorcselekmények sok befolyásos, mérsékelt személyt, köztük újságírókat és tudósokat, elriasztott tőlük, emellett a vezetőik által alkalmazott módszerek szakadást idéztek elő magában a FIS-ben és más kisebb mozlim szélsőséges csoportok között is. Tíz év terror és százezer halott után még a hadsereg is belátta, hogy a küzdelem megnyerhetetlen, és a helyzet egyre inkább tarthatatlan. Az iszlám felkelés 2001 elejére hatalmas lendületet kapott, és egyre többen támogatták a fegyveres erőkön belül is. A polgárháború az összeomlásig kivéreztette Algériát. Ahogy a gerillák száma ötvenezerre nőtt, a felkelők egyre jobban képessé váltak arra, hogy akkor és ott sújtsanak le, amikor és ahol akarnak. Eredménytelenül szállt velük szembe a hadsereg, amely főleg olyan besorozott katonákból állt, akik erős szimpátiát éreztek az iszlám példaképek iránt (és ennélfogva a szökések száma riasztó mértékben megnőtt). Idővel megrendült a hadseregnek az uralkodó elit iránti hűsége. Az elpártolókat a kiábrándult közepes rangú tisztek egy kisebb csoportja vezette. Az átlag algériai szegény volt, és keserűséggel töltötte el a franciák által hátrahagyott örökség. Látták a széles körben elterjedt korrupciót és összejátszást, valamint a kormányon levők és közeli tanácsadóik egyre növekvő gazdagságának nyilvánvaló bizonyítékait. A kormány láthatóan felkészült

rá, hogy szinte semmit se javítson az átlagpolgárok tömegeinek helyzetén, és inkább csak azzal törődött, hogy hatalmon maradjon, és megóvja a kiválasztott kevesek jólétét. Mindez közvetlen hatással volt az algériai hadseregre, amely az iszlám felé fordult, s ennek messzire vezető következményei voltak nemcsak Algéria, hanem az összes iszlám nemzet számára is.

Faji békétlenség

A francia gazdaságra folyamatos terhet rótt az állami tulajdonban maradt iparágak, a túlburjánzott bürokrácia, valamint a bőkezű jóléti és segélyező rendszer fenntartása. A magas és növekvő munkanélküliséget látva a francia polgárok egyre jobban megelégelték a járulékos terheket és a társadalmi feszültséget, amit a városokban a nagyszámú északafrikai bevándorolt kisebbség jelenléte okozott. Mindeközben maguk a kisebbségi csoportok közel 50%-os munkanélküliségtől szenvedtek, és az utcára mentek, egyrészt az algériai zavargásokat támogatni, másrészt francia állampolgárokként egyenlőséget követelni.

A reményvesztettséget és az indulatokat az észak-afrikai etnikai kisebbség és különösen a „francia születésű" nemzedék egyre nagyobb méretű tüntetések és lázongások formájában vezette le Párizs, Toulouse és Marseille szegényebb külvárosaiban és gettóiban. A francia politika megkísérelte keményen letörni a terjedő városi erőszakot, de egy alkalmi tiltakozó szerencsétlen halála csak újabb szikrát pattantott ki a nagyobb és még erőszakosabb tüntetésekhez. Az, hogy az elégedetlen kisebbséget ilyen durva módszerek alkalmazásával próbálták elnyomni, nagyobb szervezettségre késztette az „algériai" vezetőket. Az újonnan megalakult FLE (Front a Szabadságért és Egyenlőségért) védőszárnya alatt az egyenlőségért, a faji megkülönböztetés, valamint a népszerűtlen algériai kormánynak nyújtott francia támogatás ellen küzdő mozgalmukat a francia közlekedési rendszer elleni támadással tették változatosabbá, az eddigieknél kifinomultabb módszereket alkalmazva. Azzal kezdték, hogy benzinbombákat dobtak autóbuszokra és teherautókra, s odáig jutottak, hogy a francia vasutak büszkeségét, a 300 km/óra sebességgel közlekedő TGV vonatot megállásra kényszerítették, alig néhány tíz méterre a katasztrófától, amikor a Párizs–Lyon útvonalon két kisebb sínszakaszt felrobbantottak. Ennek hatását az egész ország megérezte, amikor a kommunista CGT vezetésével a három legjelentősebb szakszervezet egynapos országos sztrájksorozatot szervezett az ellen tiltakozva, hogy a munkájuk nem biztonságos többé a számukra. Az FLE szervezetébe mozlim szélsőségesek épültek be, akik azért jöttek, hogy

az iszlám eszméket (legtöbbjüket a FIS-en keresztül toborozták Algériában) a városi terrorista harcmodorra vonatkozó, alapos kiképzéssel egészítsék ki, és bőségesen ellássák őket fegyverekkel (az előbbi Szíriából, az utóbbi pedig Iránból származott) annak érdekében, hogy megküzdjenek a biztonsági erőkkel. Amint az Észak-Írországban és Németországban is történt, a zavargásokat csak fedezéknek használták az orvlövészek számára, hogy a biztonsági erőkre lőjenek. A franciákat felbőszítette a kormány szemmel látható tehetetlensége, hogy képtelen volt leküzdeni vagy legalább csillapítani a zavargásokat, majd megdöbbentette őket a csendőrség három tagjának Toulouse-ban egyetlen éjszakán bekövetkezett halála. A kormány terrorizmuselhárító szakembereket hívott Nagy-Britanniából, és hosszas tanácskozások után, miközben az utcákon tüzek lobbantak, úgy határoztak, hogy az internálás az egyetlen hatásos eljárásmód. A feltételezett vezetők tömeges letartóztatása semmit sem ért az erőszak lecsillapítására. A 2001-es és 2002-es francia és a három évvel korábbi észak-írországi helyzet között annyi volt a különbség, hogy a francia hírszerzés szegényes volt. Míg a brit különleges hírszerző egységek viszonylag könnyen beépültek az IRA (Ír Köztársasági Hadsereg) és az UVF (Ulsteri Önkéntes Erők) terrorista szervezetek soraiba, a nyilvánvaló etnikai különbségek a francia biztonsági erők fehér többségű tagjai és a sötét bőrű algériai kisebbség között nagyon bonyolulttá tette a helyzetet. Valójában becslések szerint a beszervezett etnikai informátorok legalább fele az FLE számára bizonyult jó hírszerzőnek, és félretájékoztatta a biztonsági erőket. Az internálás csak olaj volt az elégedetlenség tüzére, az erőszak és a zavargások pedig olyan gyorsan terjedtek, hogy Franciaország középső és déli részén alig volt város, melyet nem érintettek. A francia kormány közelről követte figyelemmel az algériai eseményeket, és az elégedetlenség nyarán egyre inkább hajlott arra, hogy a terrorista elemeket a forrásuknál, Algériában számolja fel. Gyorsan készenléti terveket állítottak össze, hogy segítséget nyújtsanak az algériai kormánynak, amennyiben az ilyen kéréssel áll elő.

Az első dominó

Amikor 2001. szeptember 1-jén az FLA (Algériai Felszabadítási Front) támadásai átterjedtek az Algírban élő gazdag kisebbségi, francia üzleti közösségre, és tizenhárom francia állampolgárt halomra gyilkoltak, Párizs felriadt. Figyelembe véve a hadsereg középszintű vezetőinek fokozódó elégedetlenségét, a francia kormány meggyőzte az algériai kormányzatot, „kérje fel" Franciaországot, hogy nyújtson közvetlen segítséget az

algériai hadseregnek, és tájékoztassa a megrémült francia nemzetiségűek számára biztosított védelemről. Támogatása gesztusaként a francia idegenlégió két zászlóalját haladéktalanul Algírba küldte.

Ez az akció, legalábbis az algériai kormányra (és ez ügyben később a franciára is), katasztrofális hatást váltott ki. Az elégedetlen ezredesek által vezetett csoportnak, amely nem részesült az uralkodó elit közvetlen pénzügyi juttatásaiból, a hadsereg nagyobbik részének nem volt szüksége sok meggyőzésre, hogy elhiggye, a francia csapatok a gyarmati uralom visszatérését jelzik, az algíri uralkodó elit erre készül, és ez bármelyik percben be is következhet. Az 1991-es választások tizedik évfordulóján a FIS vezetője végső csapást követelt, és lévén maga is egykori katonatiszt, arra szólította fel korábbi bajtársait, hogy egyezzenek ki, és hagyják Algériát elkerülhetetlen sorsára. A hadsereg lázongott. Minden kétcsillagos és ennél magasabb rangú tisztet letartóztattak, közülük kettőt ellenállás közben lelőttek. Voltak elszigetelt egységek, amelyek hűsége rangidős parancsnokukhoz rövid tűzharcokat eredményezett, de amint az utcákat emberek ezrei özönlötték el, összefogva a lázadókkal, a legtöbb egység – szembenézve az elkerülhetetlennel – átállt az oldalukra. A két francia idegenlégiós zászlóalj állta a sarat, megosztva ideiglenes laktanyájuk és a kis francia közösség körüli védőállásaik között. Az egyik algériai páncélosdandár túlbuzgó parancsnoka felhatalmazás nélkül támadásba kezdett a laktanya ellen. Az első két rohamot a franciák visszaverték, de mielőtt hét harckocsit harcképtelenné tettek, egy tucatnyi legionárius meghalt, és többen megsebesültek a tűzharcban. Fekete nap volt Franciaország számára, amikor a laktanya parancsnoka és csapata, mivel elfogyott a lőszerük és különösen a harckocsi-elhárító rakétájuk, feltételekkel történő megadást ajánlott fel. Negyvennyolc órán át tartott az ostromállapot a laktanyában és a francia elővárosban, míg az algériai hadsereg parancsnokai közbeléptek. Elfogadták a laktanya feladásának feltételeit, és kedvező bánásmódot ajánlottak a másik zászlóalj számára is. Bölcs elhatározás volt, hogy nem akartak több francia véráldozatot, és nem vállalták a kockázatot, hogy Franciaország nagyobb katonai megtorlást alkalmazzon. A francia magasabb parancsnokság felismerte, hogy a légierő bevetése csak korlátozott hatékonysággal járhat városi környezetben, különösen ha figyelembe veszik az elkerülhetetlen pusztítással járó kockázatokat; teljes tudatában volt annak is, hogy még egy nagyarányú partraszállás, egy invázió sem hozná helyre a kialakult helyzetet; azt tanácsolta tehát a megmaradt zászlóaljnak, hogy fogadja el a felkínált feltételeket.

Ugyanakkor az algériai hadvezetés bejelentette, hogy csak addig marad hatalmon, amíg a következő választások szabadon és tiszta eszközökkel le nem zajlanak. Akkor pedig biztosítanák, hogy a politikai pártok az eredményt tartsák tiszteletben. Egy ügyes propagandafogással a

bejelentést a CNN hírtelevízión keresztül tették meg, ahol a „juntát" mind a korábban törvényen kívül helyezett iszlám ellenzék vezetői, mind az előző kormányzat alatt eredménytelenül jelölt mérsékelt ellenzék tagjai mosolygó arccal támogatták. Ha egyszer már megadták a francia közösség jogaira és biztonságára vonatkozó biztosítékokat, és mind a fosztogatókat, mind a katonaság és rendőrség összes elemét kontroll alá vonták, felkérték a francia idegenlégiós csapatokat, hogy méltósággal és lényegében sértetlenül távozzanak. Nagyon kevés volt, amit még tehettek volna. Biztonságos átjárást kaptak a kikötőhöz, majd egy héttel később bezsúfolták őket két nagy, Marseille-ből értük küldött komphajóba.

Az ír probléma

Talán meglepetéssel tekintünk vissza arra, hogy az egymást követő munkáspárti kormányok legnagyobb kudarca Észak-Írország volt. Az évezred végén végrehajtott gyors hatalomátruházást – az állami jogkörök jelentős részének átadását a tartománynak – és az összes politikai fogoly elsietett szabadlábra helyezését követte a fegyverek begyűjtése, amely minden ünnepi harsonaszó ellenére valószínűleg a szemben álló felek birtokában levő lőfegyverek, kézigránátok és lőszerek legfeljebb húsz százalékát érintette Az „ír probléma" gyorsan átalakult; az addig látszólag elsődlegesen politikai konfliktus mögül felszínre tört az, ami kezdettől fogva a mélyben rejlő valóság volt: a fajgyűlölet és a maffiajellegű szervezeteken keresztül megvalósuló hatalomgyakorlás. Tekintet nélkül bármilyen politikai békefolyamatra vagy rendezésre, az utcákon azoké volt a hatalom, akiknek a megélhetése és pozíciója a közösségük fölött gyakorolt megfélemlítésen, a veréseken, az alkalmankénti kivégzéseken és a zsaroláson alapult. A közösségen belül továbbra is felhasználták a lőfegyvereket a védelmi zsarolásokhoz és rablásokhoz, melyek mindkét oldalon a fő jövedelemforrást jelentették. Béke és fegyverek leadása istenkáromlásként hangzott számukra. Egyik oldalon sem voltak hajlandók lemondani az emberek felett éppen a fegyverek által gyakorolt hatalomról valamifajta politikai eszmények kedvéért, és – annak a mítosznak a terjesztésével, hogy a fegyverleadást és az ellenőrzést a másik fél elszabotálja – befolyásuk kétségbevonhatatlan maradt. A kormánnyal a valódi leszerelésről folytatandó további titkos tárgyalások előfeltételéül – és a brit katonai hírszerzés folyamatos felügyeletének, zaklatásának és beszivárgásának kitéve – a köztársaságpártiak követelni kezdték, hogy önvédelemből megtarthassák fegyvereik egy „kis százalékát". Az unionista keményfiúk, nem meglepő módon,

ugyanezt követelték. Mindkét oldal – és különösen a valódi és az ideiglenes IRA, az UVF és a hirtelenében színre lépő Orange Önkéntesek által képviselt fegyveres szárnyaik – fenntartotta magának a jogot, hogy fegyverhez folyamodjék, ha valamely tárgyalás végeredménye nem kielégítő. Mivel a hatalom valódi birtokosait kiengedték a börtönökből, a szélsőségesek mindkét oldalon meg tudták szilárdítani a pozícióikat, elvetették a kompromisszumot, és egyre irreálisabb követelésekkel álltak elő.

2001 végére mindegyik fél számára világossá vált, hogy nincs a láthatáron a minkét oldal számára elfogadható megoldás. Végül is a valódi Ulster-problémát az jelentette, hogy az egymással szemben álló gengszterbandák szabályai álltak szemben a törvények szabályaival, és mindennek semmi köze nem volt Írország egyesítéséhez. A brit kormány beásta magát saját pozícióiba; titokban ragaszkodott a teljes lefegyverzéshez, vagyis valami olyanhoz, amit az ulsteri népnek korábban is mondtak, de aminek a tartományban nap mint nap zajló események egyértelműen ellentmondtak. A lövöldözések és verekedések „eseteinek" száma 2000 telétől egyenletes sebességgel nőtt. A titkos háborúban a brit hírszerzés egy sor látványos sikert könyvelt el a valódi IRA ellen. A köztársaságpártiak türelme elfogyott, a fenyegetések közepette féltek az ellenségtől, féltek elkergetni az irányításuk alá tartozó fanatikusokat, ezért nyilvános ultimátumot tettek közzé, melyben a beavatkozások leállítását követelték. A brit kormánynak és biztonsági erőinek újévig adtak haladékot, hogy ténylegesen engedjenek, különben „szembe kell nézniük a következményekkel". A másik oldalon az Orange Önkéntesek léptek fel a koronához hű, lojalista erők legfőbb fegyveres frakciójaként. Válaszuk az IRA ultimátumára az volt, hogy kétszer annyi lőfegyvert, kézigránátot, rakétavetőt és Semtex robbanóanyagot szereztek be.

A vihar 2001. karácsony estéjén tört ki egy autóba rejtett, nagy erejű pokolgép felrobbantásával, ami tekintélyes károkat okozott Belfast belvárosában, de szerencsére csak kevés véráldozatot követelt. Az eset nagy csalódást okozott a biztonsági erőknek, mert ugyan a levegőben lógó támadás összes figyelmeztető jelét idejében felismerték, de képtelenek voltak idejében biztosítani az „acélgyűrű" visszaállítását Belfast központi része körül. A következő napon az IRA azon bejelentésére, hogy kiújult a fegyveres küzdelem, a lojalisták azzal válaszoltak, hogy egy még nagyobb pokolgép felrobbantásával még nagyobb károkat okoztak Dublin belvárosában. Testet öltöttek mind a brit, mind az ír kormány legrosszabb rémálmai. A háborúskodás végül is, ahogy ezzel gyakran fenyegetőztek, átterjedt Írországra és vissza, az Ír-tengeren keresztül, Liverpoolra, Manchesterre és Londonra. Az Orange Önkéntesek és az UVF kijelentették, hogy őket támadták meg, és nem haj-

landók ölbe tett kézzel ülni, ezért válaszlépéseket tesznek északon a „köztársaságpárti terrorizmus" ellen. A dublini robbantás után a legnagyobb megdöbbenést talán a Chicagóban és New Yorkban élő ír-amerikai közösségek két vezetője ellen elkövetett gyilkos merényletek váltották ki. A lojalisták sajtóközleményükben ünnepélyesen megfogadták, hogy tűzzel oltanak tüzet, és széjjelzúzzák azt a hatalmas pénzügyi támogatást, amelyet a köztársaságpárti alap hozott létre az Egyesült Államokban. Az ír probléma Ulsterről átterjedt mindkét Írországra és Nagy-Britannia szárazföldi területeire, majd onnan az Atlanti-óceánon túlra.

Második fejezet: 2002

Iszlám földcsuszamlás

A szeptemberi forradalmat követő hónapokban, amint egyértelművé vált, hogy az iszlám párt földcsuszamlásszerű győzelmet fog aratni, a Franciaországból bevándoroltak és az előző kormány tisztségviselői tömegesen hagyták el Algériát. A francia emberek büszkesége mély sebeket kapott az idegenlégió zászlóaljainak megalázó távozása miatt, amit a hadsereg részéről meggondolatlan kudarcnak, a kormány részéről pedig tétova beavatkozásnak tartottak.

A 2002. márciusban tartott algériai választások annak rendje és módja szerint zajlottak le egy sereg külföldi megfigyelő jelenlétében, akiket azért hívtak meg, hogy biztosítsák a választások tisztaságát. Bízva a saját erejében és a későbbi, a hatalom megőrzését célzó intézkedésekben, melyeket bármilyen fundamentalista kormányzat fölött képes lesz kifejteni, a hadsereg megengedhette magának, hogy nagyvonalú, nemes szívű és akár még demokratikus is legyen – legalábbis egy ideig. A világ nem lepődött meg, amikor a FIS győzött, a szavazatok több mint 70 százalékával. Alig egy hónappal a választások után, 2002. áprilisban megtartották a beígért népszavazást. Az algériai emberek elsöprő többséggel az alkotmány módosítására szavaztak, arra, hogy az uralkodó elit nyugati típusú demokráciakísérletét az iráni modell szerinti, az iszlám törvényekre alapozott papi uralom váltsa fel. Az iszlám fundamentalisták nagy elégedettséggel fogadták algériai testvéreik sikerét, és szerte az arab világban, a szélsőségesek főhadiszállásain megfelelően értékelték a nép hatalmát, amelynek ilyen megnyilvánulását az iráni sah megdöntése óta nem tapasztalták. Az algériai forradalom hatása Franciaországban kétszeres volt. Rövidebb távon a francia kormány, mely arra törekedett, hogy újra önbizalommal töltse el külpolitikai apparátusát, megkettőzte erőfeszítéseit, hogy visszanyerje nemzetközi tekintélyét és a Nyugat-európai Unióra (NYEU) alapozott európai védelmi erők vezetését. A hosszabb távú hatás az volt, hogy 2002 közepétől az új algériai kormány elkötelezte magát a franciaországi „sanyargatott" etnikai kisebbségek jogainak aktív támogatására. Ennek az erőfeszítésnek a gyümölcse azonban egyelőre nem látszott beérni, csak egy jóval későbbi időpontban. Az egyetlen jó dolog, ami Franciaország számára

történt, a futball-világbajnoki kupa megőrzése volt, amikor a döntőben 1:0 arányban legyőzte Brazíliát Tokióban. A győztes gólt egyébként a színes bőrű Nicolas Anelka rúgta a brazilok hálójába.

A brit Munkáspárt – de épp csak hogy

Az Észak-Írországban elszenvedett kudarca ellenére a Blair-féle munkáspárti kormányt 2002 májusában a választók huszonnégy mandátumos parlamenti többséggel újra hatalomra juttatták. Az euró bevezetését eleinte mind az üzleti világ, mind az ipar kedvezően fogadta. Az erős külpolitika és a terrorcselekmények elkövetőivel szembeni megalkuvást nem ismerő fellépés a külföld felé azt mutatta, hogy egy jobbközép párt, ha még mindig „munkásnak" hívják is, van annyira népszerű, és rendelkezik elegendő szavazóval ahhoz, hogy mindez egy második fordulóra is biztosítsa számára a hivatalban maradást. A Konzervatív Párt még mindig viszonylag zilált volt, és új vezetőjének januárban történt megválasztása után identitásának az újrafogalmazásával volt elfoglalva.

Egy hadsereg hanyatlása

A Szovjetunióról valószínűleg az a megállapítás adta a legpontosabb értékelést, hogy 1989-ben nem egy állam volt, hatalmas hadigépezettel, hanem maga az állam volt a hadigépezet. A kommunista gazdaság minden tekintetben a nehézipari alapokra koncentrált, melyekre egy óriási katonai gépezetet építettek fel és tartottak fenn. A gépezet háborús készenlétben tartásához szükséges teljes erőfeszítés és költség végül is túl soknak bizonyult a nyugati gazdaságok és az egymást egyenlő időközökben követő amerikai republikánus elnökök uralta világban. Gorbacsov volt az első ember, aki előre látta az összeomlást, de ezért a látomásáért nem mondtak neki köszönetet. A következő évtizedben – kevés kivételtől eltekintve – a gazdaság, az ipari alapok és a katonai erők szabadesés jellegű hanyatlásba kezdtek. Az orosz fegyveres erők 2001 elejére a szétziláltság és az összeomlás határára jutottak. A haditengerészet az igényelt üzemanyag- és kenőanyag-mennyiségnek csupán a 18 százalékát kapta meg, bár a hadiflotta folyamatosan zsugorodott. A nagyobb felszíni hadihajók kezdtek bennragadni a kikötőkben, és csak a ballisztikus rakétákkal felszerelt, Tajfun típusú tengeralattjáróflotta fenntartása kapott elsőbbséget, s csak ezután következtek a szupercsendes, Delta osztályú tengeralattjárók. A most rendelkezésre álló

számadatok azt mutatják, hogy a felszíni és tengeralattjáró-flotta 70 százaléka 1992 és 2002 között javíthatatlan állapotban rozsdásodott és rothadt szét a kikötőkben.

A légierő borzalmas helyzetbe került akkora pénzforrással, ami a szükséges tartalék alkatrészek mindössze 5 százalékának és a repülésekhez igényelt üzemanyag 8 százalékának a beszerzésére volt elegendő. Ez azt jelentette, hogy pilótái évente csupán 15 órát repültek, és a légierő minden évben csak húszat kapott meg az igényelt kétszáz új harci repülőgépből. A 2000. év közepére annyi zuhant le a MiG–31 Foxhound típusú gépekből (bonyolult és könyörtelen elfogó vadászgépek voltak még a legjobb pilóták számára is, mivel nagy magasságban a legkisebb kezelési hiba esetén is hajlamosak voltak eltérni a repülésirányítás parancsaitól), hogy a flotta egyszerűen felszállási tilalmat adott ki rájuk, és 2001 elején leselejtezte a gépeket. A tisztek fizetése mindegyik légi fegyvernemnél kilenc hónapos hátralékban volt, az öngyilkossági arány minden idők legmagasabb értékére hágott – átlagosan naponta négy haláleset fordult elő. A tisztek és a katonák elsődleges kötelességüknek nem a hazájuk szolgálatát tartották, hanem azt, hogy a családjuk számára lakhatást, ruházatot és – mindenekelőtt – élelmet biztosítsanak. Az állomány mintegy 90 százaléka mellékfoglalkozást vállalt a jövedelem kiegészítésére. Szakértelmük iránt is nagy kereslet mutatkozott, elsősorban a növekvő hatalomra szert tett maffia részéről – a korábbi ejtőernyősök havi 2000 amerikai dollárt is meg tudtak keresni a „védelem" megszervezésével és kikényszerítésével, hogy más, kevésbé kényelmes pénzkereső elfoglaltságokat ne is említsünk.

A szárazföldi hadsereg ésszerűsítésre szorult. A haderőt a félig se feltöltött 60 hadosztályról „mérsékelt létszámú" harminc hadosztályra faragták le (ezek között csak kilenc harckocsihadosztály volt), és csak egy-két teljesen feltöltött hadosztály állomásozott a nyolc katonai kerület mindegyikében. Ez maradt abból a 220 páncélozott hadosztályból (közte 88 harckocsihadosztály), amellyel 1988-ban, a hidegháború végén rendelkeztek. Még az elit, légi úton szállított erők sem maradtak érintetlenül, ezek létszámát nagyjából megfelezték, 68 ezerről 33 ezer főre csökkentették 2001-re. Az 1990-es évek közepén már egyre több nyugtalanító jelentés szivárgott ki Nyugatra arról, hogy a kegyetlen keleti határvidékeken levő távoli helyőrségekben állomásozó sorkatonák közül többen éhen haltak a téli hónapok során. Más jelentések – sok egyéb betegség között – angolkórban és skorbutban szenvedő, valamint a hiányos tápértékű és szegényes étrend miatt legyengült katonákról számoltak be.

Borisz Gromov vezérezredes 1996-ban a dumához intézett beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy „...a hadsereg beteg, és belefáradt a hazugságokba és az üres ígérgetésekbe. A hadsereg harckészültsége

annyira alá van aknázva, hogy már a nemzet biztonságát veszélyezteti." Ez a kijelentés kétféleképpen volt olvasható, és úgy is olvasták. Rogyionov védelmi miniszter ugyanazon év novemberében hozzátette, hogy a harckészültség további csökkenése „megjósolhatatlan és katasztrofális következményeket" okozhat. Azt pontosan nem határozta meg, hogy kire vagy mire nézve.

Az 1990-es évek vége felé úgy vélték, hogy az orosz fegyveres erőket 2005 előtt nem lehet átalakítani hivatásos hadsereggé. Hosszú távú terveket vázoltak fel a sorozásos hadsereg fokozatos átalakítására. Ezeket a terveket azonban az események megelőzték. A hadseregen 1997-ben végigsöprő lefaragások ellenére az oroszok még mindig megpróbáltak 1 700 000 embert fegyverben tartani 20 milliárd dolláros védelmi költségvetés mellett. Összehasonlításul: Nagy-Britannia 30 milliárd dolláros – meglehetősen szűknek ítélt – költségvetéssel 170 000 fős haderőt tartott fenn. A változást követelő nyomás 2002 júniusára ellenállhatatlanná vált. Az új orosz elnök kijelentette, hogy Oroszország fegyveres erőit át fogják szervezni, hogy a modern világ igényeit tükrözzék. Oroszország a belső problémái ellenére még mindig nagyobb szerepet kívánt játszani Európa és a világ konfliktusaiban, és úgy érezte, hogy egy hivatásos haderő visszaadná a nemzeti büszkeséget. Mindazonáltal az események magában Oroszországban és máshol a térségben is összeesküdtek annak biztosítására, hogy a konfliktus elkerülhetetlenné váljon. Az elnök 2002 elején bekövetkezett halála és a hadsereg „hivatásossá" alakítása körül keletkezett zűrzavar egyaránt jelentős esemény volt. Oroszország katonák, tengerészek és repülősök tízezreinek a leszerelésére összpontosított. Nagyrészt a korrupt rendszer hibája volt, hogy munka nélküli katonák váratlan tömegével kellett foglalkoznia, magukra hagyva őket – miközben azt a látszatot keltette, hogy a szívén viseli a sorsukat –, ami „a nép" fokozódó elégedetlenségéhez vezetett. És a hadsereg lett volna az, ahova az emberek segítségért fordulhattak. A hadsereg őszintén gondoskodott a korábban soraiba tartozókról, és ez okozta a katonaságban való tömeges csalódást a nagy többség körében, amely kimaradt abból a korrupciós hálóból, amely a végsőkig kivéreztette az országot, és amely a leginkább járult hozzá a 2003 őszén lezajlott második forradalomhoz.

Miközben Oroszország a belső problémáit rendezgette, két éven keresztül egyszerűen nem volt abban a helyzetben, hogy megmozduljon. Az orosz hadsereg az Egyesült Államoktól és Európától kapott hatalmas összegű segélyekkel és nyugati tanácsadókat bevonva 2002 júniusában belekezdett a méretek lefaragásának fájdalmas műveletébe, kezdetben egymillió főre, majd a következő hónapban 850 ezer főre csökkentve a létszámot. Valóban, a Nyugat – és különösen Nagy-Britannia – néhány alkalommal tevékenyen segített az oroszoknak abban, hogy megbirkóz-

zanak a haderőnek az 1990-es évek végén elhatározott csökkentésével. A Nyugat előre látta az Oroszországra egyre nagyobb mértékben nehezedő társadalmi és pénzügyi nyomást, és azon igyekezett, hogy az ország egyszerre legyen „elkötelezett, és maradjon a pálya szélén". Elméletben a jelentősen kisebb orosz haderő azt jelentette, hogy Oroszország stabilitását kisebb mértékben veszélyezteti egy elégedetlen hadsereg, és csökkent a NATO keleti határaira nehezedő fenyegetés. Ez volt az, aminek hosszú távon tulajdonképpen pontosan ellentétes hatása lett, s amire abban az időben még csak nem is gondoltak. Egy évvel később az orosz fegyveres erők erősebbek, egységesebbek voltak, és napirendre tűzték Európa történelmének megváltoztatását.

A szakadék széléig – perpatvar a Kuril-szigetek körül

2001 őszén a Távol-Keleten néhány halász a háború szélére sodorta a világot. A vita azonban több mint ötven évvel korábban kezdődött. A Vörös Hadsereg 1945. augusztus végén elfoglalta a déli Kuril-szigeteket. Ezt a jaltai konferencián Churchill és Roosevelt által adott előzetes jóváhagyással tették. A vitatott szigetek a legdélibb tagjai annak a vulkanikus szigetcsoportnak, amely Kamcsatkától a Japán északkeleti részén fekvő Hokkaidó sziget csúcsáig húzódik 1200 km hosszan, s amely az Ohotszki-tenger és a Csendes-óceán közötti választóvonalat jelzi. Több mint 150 működő vulkán található a szigetláncon, amelynek éghajlata „hideg monszunként" írható le. Valójában a környező, halban gazdag vizektől eltekintve a szigeteken vajmi kevés olyan van, amiért érdemes lenne megtámadni.

A japán–orosz kapcsolatokban a szigetek mindig a legfőbb akadályt jelentették, és az ezredfordulóra a pénzhiánnyal küzdő Oroszország újra módot keresett arra, hogy a maga javára felszabadítsa Japán és a Nyugat szemmel láthatóan kimeríthetetlen befektetéseit és segélyforrásait. Japán a teljes szuverenitás megszerzése fejében egy kedvező feltételekkel nyújtandó, 2,5 milliárd dolláros kölcsönre 1990-ben tett legutóbbi ajánlatát 15 milliárdra emelte, de ezt a duma elutasította, és látszólag megint patthelyzet állt elő. Mígnem a Kuril-szigetek orosz lakossága elhatározta, hogy az ügyeket a saját kezébe veszi.

A Szovjetunió összeomlása után az orosz beruházások a térségben majdnem nullára csökkentek. A Kuril-szigetek orosz lakossága a FÁK tagállamokban élő többi néphez hasonlóan csak kevés vagy semmi előnyét nem látta annak, hogy az orosz birodalom része legyen. Gyakorlatilag a halászattal, a szigeteken az egyetlen komoly iparággal megtermelt összes bevétel egyenesen Moszkvába ment, és semmi sem jött

vissza. A dolgok 1992-től kezdve csak még rosszabbra fordultak, amikor Jelcin azon terve, hogy hozzanak létre szabad gazdasági övezetet, falba ütközött – ismét csak a duma miatt. Közben a házak mintegy 50%-ában még mindig nem volt folyó víz.

A Kuril-szigeteki halászati hatóság 2001 közepén egy meggondolatlan magánkezdeményezésre jóváhagyta a fogások közvetlen értékesítését japán feldolgozóhajók részére, és engedélyt adott az ugrásra kész japán halászflottának, hogy lazacot, lepényhalat, tonhalat, garnélarákot halásszon, rákot és ehető kagylót gyűjtsön a vitatott orosz felségvizeken. A bevétel közvetlenül a szigetlakóké lett, és nem Moszkvába vándorolt, melynek vevői és eladói hoppon maradtak.

Nem okozott különösebb meglepetést, amikor Moszkva bejelentette, hogy a kereskedelem és a megállapodás törvénytelen, és közölte, hogy néhány orosz hadihajóval érvényt szerez a korábbi status quónak. Arra a gondolatra, hogy amint a hadihajók megjelennek, oda lesz a növekvő szerencséjük, a szigetlakók először azzal fenyegetőztek, hogy kikiáltják a függetlenségüket Oroszországtól, de később megelégedtek annyival, hogy tömeges tiltakozó kirándulást tettek a japán vizekre. Halász testvéreik teljes támogatására több mint 120 japán halászhajó állt fel a nemzetközi határ mentén, hogy üdvözöljék az orosz kirándulókat. Az orosz hadiflotta azonnal cselekedett. Egy fregatt és négy könnyű páncéloskorvett kísérője figyelmeztető lövéseket adott le a kurili hajók orra fölött, azt követelve, hogy maradjanak az orosz felségvizek határán belül. Ezt a halászok, akik úgy vélték, semmit sem veszíthetnek, figyelmen kívül hagyták, és több mint 200 halászhajó nagyon gyorsan átjutott japán felségvizekre. A határt átlépni készülő utolsó három hajóra 20 mm-es gépágyúval célzott lövéseket adtak le, és a találatok a legénység két tagját megölték, további fél tucatot pedig a repeszek sebesítettek meg. Amikor a kurili hajók visszatértek az orosz felségvizekre, a hadihajók néhány jól célzott lövéssel összeterelték őket, és körülbelül 40 halászhajó kapitányát letartóztatták.

A következő napon a szimpátia és tiltakozás hullámában a japán halászflotta áthajózott az orosz vizekre, hogy a kurili hatóságoktól kapott halászati jogát gyakorolja. A feldühödött orosz hadihajók teljes sebességgel a japán halászflotta közé hajóztak, megkísérelve elvágni a hálókat a japán hálóvontató hajóktól. Az ezt követő kavarodásban két nagyobb japán halászhajó összeütközött az orosz korvettekkel. Az orosz hadihajók könnyű hajóteste nem volt összemérhető a jégtörő orral megerősített hatalmas, acéltestű hálóvontató hajókéval, így aztán a korvettek tagadhatatlanul a második legjobbként kerültek ki a küzdelemből. A japán halászflotta ezután visszavonulásra kényszerült, amint az oroszok 20 mm-es és 37 mm-es gépágyúkból tüzet nyitottak rájuk, nemcsak a hajóorrok fölé célozva, hanem a hajók fölé, teljes hosszukban.

A japán miniszterelnök személyesen folytatott beszélgetést az orosz nagykövettel, hogy rosszallását fejezze ki az események ilyetén fordulata miatt, de ugyanakkor ígéretet tett arra, hogy a japán halászokat féken tartja.

A harmadik napon a japánok újra összegyűltek a határon, körülbelül 100 hajóval. A japán haditengerészettől két romboló és egy cirkáló is megjelent biztosítani, hogy halászaik ne okozzanak megint nemzetközi incidenst. A másik oldalon az oroszok természetesen szintén nem maradtak tétlenek, látva, hogy a japán hadiflotta erősítést küldött halászaik védelmére. Mintegy 300 kilométerrel északnyugatra, Szahalin szigetéről két pár Szu–34-es vadászbombázó és egy Tu–95G repülőgép szállt fel. A vadászbombázók 12 000 m magasból 300 m-re ereszkedtek le, 1,1-szeres hangsebességgel elhúztak a hadihajók fölött, megsértve a japán légteret. A cirkáló parancsnokának nem engedték, hogy tüzet nyisson. A Tokióval folytatott kommunikációt lehallgatta az egyik Kuril-szigeti, Iturup elektronikus hírszerző egysége, és továbbította Vlagyivosztokba a csendes-óceáni hadiflotta parancsnokságára. Amint a távol-keleti háborús láz felszökött, Tokióban a Nikkei-index 15 000 pontra zuhant, értékének teljes egyharmadát elveszítve.

A negyedik napon az oroszok megismételték a gyakorlatot. Ezúttal azonban egy teljes F–15 Eagle repülőszázad várta őket. Amint az oroszok beléptek a japán légtérbe, és találkoztak az F–15 Eagle gépekkel, a nagyon szigorú fegyveralkalmazási szabályok értelmében egyikük sem mert elsőként tüzet nyitni. A vadászgépek gomolyában 4 orosz és 8 japán repülő műközelharcot vívott egymással, még éppen a japán felségterület fölött. Az orosz sugárhajtású repülőgépek mozgékonyabbak voltak, és két percen belül mindegyik Szu–34-es egy-egy F–15-ös nyomába eredt, lövegirányzékukat az ellenfélen tartva. Megnyomták a gépágyúk kioldóbillentyűjét, filmezésre felkészítve a beépített kamerákat, hogy az eseményt megmutathassák századbeli bajtársaiknak. Az egyik fiatal pilóta azonban izgatottságában eltévesztette a fegyverzet vezérkapcsolóját. Háromszáz gépágyúlövedék hasított keresztül a látóterébe került F–15-ös kettős függőleges farokfelületén, mire felfogta a hibáját. A fegyveralkalmazási szabályok egyértelműek: a nemzetközi jog szerint a megtámadottnak mindig joga van az önvédelemre. Amint az oroszok bizonytalankodva megtorpantak, hogy mit is kellene tenniük, a megsebzett japán vadászgép hirtelen és hevesen elfordult az iránytól, mivel a pilóta a gép stabil iránytartásával küszködött, az első sorozat AMRAAM* és Sidewinder rakéta elhagyta az F–15-ös vadászgépek rakétakilövő sínjeit. Az égbolt megtelt füstpamacsokkal és lángcsóvákkal,

*A korszerűsített közepes hatótávolságú levegő-levegő rakéta angol nevének a rövidítése. *(A ford.)*

amint a Szu–34-es vadászgépek lebuktak, és szétoszlottak a vízfelszín közelében, hogy elkerüljék a támadást. Két Szu–34-es gépet találat ért, az egyik súlyosan megsérült, a kéttagú legénység pedig kénytelen volt katapultálni, és a tengerbe esett. A harmadik gép túlélők nélkül a tengerbe vágódott, miközben a negyedik fölötte körözött, és mielőtt visszavonult északra, kilőtt egy levegő-levegő rakétát, amely felhasította az egyik japán repülőgép hátulsó részét.

A világ megdöbbenéssel és remegve figyelte, hogy egy halászati vitából hirtelenében miként sodródtak a háborús szakadék szélére ketten a világ legerősebb országai közül. Világszerte megkönnyebbültek, amikor maga a japán császár kísérte Moszkvába a lelőtt orosz gépek legénységét. Az orosz elnökkel folytatott egész éjszaka tartó, nagyon személyes megbeszélésén a japán császár sajnálatát fejezte ki az incidens miatt, és azt tapasztalta, hogy a tiszteletadás megelégedésre szolgált. Kormánya teljes körű jóváhagyásával 40 milliárd dollárra emelve majdnem megháromszorozta a Kuril-szigetekre tett korábbi japán ajánlatot. Az orosz elnökkel karöltve – lehet, hogy némi vodka és szaké robbanóelegyével feltankolva – kinyilvánították a két nép örök barátságát, s a béke és egyetértés új korszakának kezdetén mindketten hatalmas fölénnyel vezették országaik népszerűségi listáját. A következő héten a felek aláírták a vlagyivosztoki szerződést, melyben programot dolgoztak ki a vitatott szigetek közös kormányzására, és közvetlen japán befektetéseket, valamint az elégedetlenkedő orosz halászok számára kedvezőbb üzleti feltételeket garantáltak. A szerződés a 2044-ig terjedő időszakra szól, amikor – gyakorlatilag a hongkongihoz hasonló, 99 éves haszonbérlet keretében – a nemzetközi határokat újra az Iturup és az Urup között állapítják meg, az 1855. évi állapotnak megfelelően. Japán és a Nyugat fellélegzett. A Nikkei-tőzsdeindex is magához tért, és felgyorsulva túllépte a 30 000 pontos határt. Az oroszok semmit sem vesztettek, viszont egy nagy halom készpénzt nyertek, az étvágyuk pedig megnőtt az ilyen ügyletekre.

Egy elnök kiiktatva

Az Egyesült Államoknak Irak feltartóztatását célzó stratégiája az ENSZ által jóváhagyott rendőri akcióból indult ki, s az amerikai – és kisebb mértékben a brit – légierő Irak feletti korlátlan akciószabadságává nőtt, folytatva Szaddám Huszein légvédelmi hálózatának felőrlését.

Az Egyesült Államok két alkalommal, 2001-ben és 2002-ben büntetésül cirkálórakétákat lőtt ki iraki célpontokra, és három másik alkalommal ugyanerről tárgyalt gyakorlatiasabb, de rendíthetetlen brit szövetségesével. A támadások, melyeket némi figyelmeztetés után vagy

anélkül hajtottak végre, inkább csak Washington elégedetlenségének kifejezésére szolgáltak amiatt, hogy Irak egy évtizeden keresztül nem volt hajlandó együttműködni az ENSZ-ellenőrökkel, valamint hogy sok forrásból származó bizonyítékok azt mutatták, Irak mindvégig igyekezett becsapni a világot. Katonai szempontból a rajtaütések keveset értek el. Politikai szempontból pedig csak azt szolgálták, hogy közömbössé tegyék a világot a hasznosságukkal és céljukkal szemben, és a világ legnagyobb részén az amerikai agresszió bizonyítékának tekintsék; az pedig, hogy a rajtaütések jogosságát alátámasztja-e a nemzetközi jog, már meglehetősen mellékessé vált. A lényeg az volt, hogy a világnak kezdett egyre inkább elege lenni abból, amit az egyetlen megmaradt szuperhatalom türelmetlenségének látott. Ekkorra viszont Washington is szeretett volna átmenetileg megszabadulni az iraki problémától, mivel Koreában még kellemetlenebb fejlemények nyugtalanították. Azonban 2002. június végén az Egyesült Államok úgy határozott, hogy tekintet nélkül a világ közvéleményére, kétségtelenné teszi Bagdad számára, hogy az amerikai globális légierőnek Irakot elérni soha nem tart néhány óránál tovább.

A szankciók felfüggesztése előtt a demokrata párti elnök engedélyezett még egy utolsó rajtaütést, hogy Irak ne felejtse el, kinek a kezében van a dolgok irányítása. Egy hétnapos hadjáratban az amerikai és a brit repülőgépek ezernél is több támadó repülést hajtottak végre Irak-szerte „stratégiai célpontok" ellen, és akaratlanul is elérték azt, amit más eszközökkel addig is elérni reméltek – Szaddám Huszein hatékony eltávolítását. Volt egy olyan célpont, amelyről az amerikai és a brit hírszerzés már négy éve tudott, de addig sohasem intéztek ellene támadást: egy szigorúan titkos biológiaifegyver-kísérleti laboratórium, amit Bagdad északi részén egy óvoda alá telepítettek. A helyszínt egy pénteki napon támadták, mert biztosítani akarták, hogy a laboratórium fölötti helyiségekben ne tartózkodjanak kisgyerekek. Véletlen egybeesésként, mert nem volt tervbe véve, az iraki elnök éppen aznap tett látogatást a létesítményben, hogy a munkájukért kitüntesse a kutatókat, amikor egy áthatoló robbanófejjel felszerelt magányos Tomahawk rakéta becsapódott. Az iraki elnök – Hitler 1944-es csodával határos megmeneküléséhez hasonlóan – nem halt meg, de súlyos sérüléseket szenvedett, és kómába esett. Az arab világ a Szaddám Huszein rezsimje iránti minden bizalmatlansága ellenére felháborodott ezen, s az állami terrorizmus cselekedeteként ítélte el. Franciaország, Oroszország és Kína egyaránt megdöbbent. Az akciónak az lett a közvetlen következménye, hogy Szaddám fia vette át a hatalmat, és bejelentette, szeretett atyja felépüléséig ő tölti be az elnöki tisztséget. Nyílt párbeszédet és együttműködést ígért a Nyugattal, de egyúttal ünnepélyes fogadalmat tett, hogy soha egyetlen amerikai vagy brit sem fogja iraki földre tenni a lábát. A világ együttérzése aziránt, ami egy hatalmon levő elnök

elleni merényletkísérletnek tűnt, csak alkalmat adott az Irak mellett kiállóknak arra, hogy ismét követeljék a szankciók feloldását, amihez már korábban is ragaszkodtak.

Az Irak elleni szankciókat végül 2002 végén oldották fel. Franciaország és Oroszország ebben a döntésben hathatósan közreműködött, az Egyesült Államok nagy – és Nagy-Britannia kisebb – bosszúságára. A francia hadiipar, mely óriási mennyiségű haditechnikát szállított Iraknak az 1980-as években, igyekezett részese lenni annak a folyamatnak, hogy újjáépítsék az iraki fegyveres erőket, amit 1991-ben széjjelzúztak. Párizs azt fejtegette, hogy valaki mindenképpen szállítani fog Iraknak, és az újrafelfegyverzés egyben Franciaország javára is válhat, különösen azért, mert teljes hadiipara csődnek néz elébe. Legfőbb versenytársa ezen a területen Kína és Oroszország volt, melyek osztották azt a francia álláspontot, hogy „elég volt". Franciaország arra törekedett, hogy monopolhelyzetbe kerüljön a világ egyik legnagyobb olajkészletének a további feltárására és kitermelésére irányuló jövőbeli szerződések megkötésénél. Oroszország, melyet a pénzhiány jobban gúzsba kötött, mint valaha, a befagyasztott dollármilliárdok kamatokkal együtt történő feloldásán buzgólkodott, amivel Irak már több mint másfél évtizede tartozott neki. A francia Canal 5 televíziós csatorna szintén nagy szerepet játszott abban, hogy a világ közvéleményét az Irakkal szembeni türelem irányába terelje. Mivel 2001 és 2002 nyarán Irakban szabad kezet kapott, a tévéállomás az iraki népet sújtó humanitárius katasztrófára összpontosított. Az amerikaiak és a britek meggyőzően és erélyesen azzal érveltek, hogy minden szenvedés teljes mértékben az iraki rezsim súlyos bűneinek a következménye. Irak védelmezői, különösen az arab világban, kitartottak amellett, hogy a szankciók az iraki népet és nem a rezsimet sújtották. Az anyagi érdekekről hallgattak, de a cirkálórakéták támadásairól, valamint a polgári lakosság szenvedéseiről készült kendőzetlen televíziós felvételek a liberálisok gondolkodásába azt a hazugságot ültették el, hogy az egyik vezetett a másikhoz, ennélfogva mindkettőnek véget kell vetni.

Akármi volt is az igazság, az éhező és egyszerűen az orvosi ellátás és a megfelelő egészségügyi létesítmények hiányában meghalt gyermekekről készült képeket, melyeket Európa- és Egyesült Államok-szerte sugároztak, nehéz volt megemészteni. Miközben Nagy-Britannia és az Egyesült Államok kormánya eltökélt maradt, a két ország médiája és általában a nemzetközi média egyre hangosabban támogatta az utóbbi tíz év során alkalmazott és az iraki népet egyre jobban fojtogató megszigorításokat enyhítését. Az új évezredet szertartásosan azzal az érzéssel jelentették és vezették be a nyugati világban, hogy az a megújulás, a türelem, a második esély és a jóakarat korszakának a kezdete minden ember számára, még az irakiak számára is. És a cirkálórakéta, amely – mint mondták – a nemezist, Amerika akaratlan igazságtételét szolgálta,

az utolsó volt. Így, háttérben a média túlzásaival, a Bagdad elleni szankciókat – jóllehet egyoldalúan – feloldották, először 2002 júniusának végén Szaúd-Arábia és Törökország (melyet irritált az USA beavatkozása a függetlenségüket kereső kurdok érdekében), majd közvetlenül utánuk, júliusban Oroszország és Kína, aztán augusztusban Franciaország is. A következő két év során a Szaddám igencsak rátermett fia által vezetett Irak pedig arra összpontosított, hogy a jó szomszéd mintapéldánya legyen, s az amerikai vagy angol ellenőrök jelenléte nélkül zavartalanul folytatta előkészületeit Szaddám Huszein legszebb palotája alatt egy Izrael elleni akcióra.

A hadsereg átveszi az irányítást

Marokkó, Algériához hasonlóan, még mindig az ötszáz éves európai uralom örökségétől szenvedett. II. Hasszán király, aki 1961-ben került hatalomra, az 1970-es évek elejétől a képviselőházon keresztül kormányzott. A legtöbb marokkói, miközben az idők során őszinte szívvel hű maradt a királyához, kénytelen volt arra a következtetésre jutni, hogy a kormányzat hasznavehetetlen és korrupt. A király, aki a kormány fejeként és a Hit védelmezőjeként az egyedüli egyesítő tényező volt, aki sok éven keresztül meg tudta akadályozni, hogy Marokkó részekre szakadjon, 1999 közepén meghalt. A korábbi trónörökös, Szidi Mohamed, királyként egyrészt sokkal kevésbé népszerűnek bizonyult, másrészt sokkal gyengébb egyesítő befolyást gyakorolt, mint atyja. A politikai reformok iránti felfokozott várakozások nem teljesültek be.

Az iszlám nemzeti vallás volt, és Hasszán király egy bizonyos pontig bátorította a vallásszabadságot, fia azonban nem. A szélsőségeseket üldözték. Az öreg király hosszas betegeskedése, majd halála szakadást okozott az egymással rivalizáló hatalmi csoportok között. Az 1980-as és 1990-es évek során a kormány nagyra törő építési programokba fektetett be, hogy modernizálja az ország infrastruktúráját. Új szállodákat, autópályákat, iskolákat és egyetemeket, valamint kórházakat építettek. Ez a program azonban semmit sem tett a valódi marokkói problémák leküzdésére – a mélységes szakadék megszüntetésére, amely a gazdag uralkodó elit és a legteljesebb nincstelenségben tengődő többség között húzódott. Általános sztrájkok robbantak ki, melyeket a diplomások és az egyetemi tanulmányaikat még be nem fejezett hallgatók szítottak, tiltakozásul a nagy munkanélküliség, valamint a szociális infrastruktúrába meg a gazdaságba történő beruházások hiánya miatt. Azzal érveltek, hogy a marokkói „haladás" tartalmatlan szóvirág csupán. Lehet, hogy új kórházak jöttek létre, de kevés volt a képzett orvos, és véget

nem érő hiány mutatkozott gyógyszerekből; egyetemeket alapítottak, jó tanárok és könyvtárak nélkül; és új utakat építettek a gazdagok autói számára. A többség kilátásai silányak voltak, a jövő nem látszott fényesnek.

Kezdetben az iszlám fundamentalisták marokkói hatalmi törekvéseit aláásta az a tény, hogy a szélsőségesek algériai származásúak voltak. A hatóságok, a terroristák vagy maguk az algériai polgárháború elől növekvő áradatban menekülő illegális bevándorlók túlzott megterhelést okoztak mind a kormánynak, mind a túlzsúfolt, egészségtelen városi szegénynegyedeknek. Algériára is hagyományosan úgy tekintettek, mint a Marokkót fenyegető egyetlen (bár valószínűtlen) külső veszélyforrásra. Az iszlám szélsőségesek azonban makacsul kitartottak, eszméik terjedtek, különösen a fiatalabb generáció körében. A hatóságok, mivel nem óhajtották, hogy Marokkó is olyan helyzetbe sodródjon, amilyenbe Algéria, kénytelenek voltak egyre nagyobb számban letartóztatni az ismert iszlám aktivistákat, így a feszültség szünet nélkül növekedett a biztonsági erők és a nyugtalan, elégedetlen alsóbb néprétegek között.

2002 közepén kulmináltak az események: a változás iránti nyomás feltartóztathatatlanná vált. Az új királyt, VI. Mohamedet rákbetegség támadta meg, és a kórházi bezártság azt hozta, hogy az országot egyre közvetlenebb módon azok kormányozták, akikre a hozzá nem értés és a korrupció gyanúja leginkább vetődött. A helyzet a gazdagok és szegények közötti kirívó különbségek és a növekvő munkanélküliség tekintetében egyre rosszabbá vált. Az emberek nagy érdeklődéssel követték a szomszédos Algériában eluralkodott zűrzavart, és irigységgel szemlélték a gazdagok bukását és azt a fegyelmezett optimizmust, ami a szárnyait bontogató iszlám államból sugárzott. A marokkói egyetemistákat és a képzett embereket felbátorította a velük rokonszenvező média, felerősödtek a kormány elleni tiltakozásaik, és ezt általános sztrájkhullámok követték. Amikor a hadsereg megpróbálta eltávolítani a tüntetők által a közlekedés megbénítására emelt barikádokat, az csak az erőszak és a zendülés kirobbanásához vezetett. A közrend romlásának hátterében pedig ott volt egy rendkívül gyenge gazdaság és a vezető devizanemekhez képest zuhanásszerűen romló fizetőeszköz.

A kormány számára a zavargások nem is jöhettek volna rosszabbkor. Egy IMF-kölcsön elnyerése érdekében, átmeneti biztosítékként, a kormány egy takarékossági csomag bevezetésére kényszerült, és a közkiadások lefaragását tervezte. Mivel a belső háborút vívó Algéria részéről megszűnt a fenyegetés – az új algériai kormányzat a barátság és megbocsátás mézesheteit élte közeli szomszédaival (Franciaország kivételével, természetesen) –, a költségcsökkentés első célpontja a fegyveres erő lett. A 210 ezer főre felduzzasztott katonai létszámot (közülük 187

ezren a szárazföldi hadseregben szolgáltak) a kormányzat költségesnek és szükségtelenül nagynak tartotta, tekintve, hogy a legfőbb veszélyforrás megszűnt – amint az Európában is történt korábban. A marokkói hadsereg elsődleges szerepe abban merült ki, hogy a Polisario Frontot Nyugat-Szahara homokos határvidéke mögött tartsa. Amint az óriási költségcsökkentést bejelentették, javasolva, hogy önmagában a katonák létszámát mintegy 70 ezer fővel csökkentsék, a hadsereg kijelentette, hogy nem fogadja el a kormány döntését. Ez nem okozott meglepetést, mivel a hivatásos katonáknak kevés vagy semmi kilátásuk nem volt arra, hogy a hadseregen kívül fizetést, nyugdíjat vagy munkalehetőséget kapjanak. Mindazonáltal, hogy jelezze eltökéltségét, a képviselőház bejelentette, hogy a hadsereg tábornokainak a kétharmadát is elbocsátják.

A hadsereg megmakacsolta magát, és válaszul elfoglalta a kormányhivatalokat, valamint a marokkói állami televízió- és rádióállomásokat. Ami ezek után következett, az gyakorlatilag az előző évben Algériában lejátszódott események pontos másolata volt.

Miután hűségesküt tett a betegeskedő királynak, és meglehetősen súlyos megvesztegetési pénzeket fizetett az 1500 főt számláló királyi gárdának, a hadsereg börtönbe vetette az uralkodó réteg tagjait, és bejelentette, hogy az országot minden polgárának legjobb érdeke szerint fogja kormányozni. A lakosságot felkérték, hogy vonuljon az utcára, és juttassa kifejezésre, hogy támogatja a hadsereg intézkedéseit. Nem volt szükség sok biztatásra, így két napon keresztül zsúfolásig megteltek az utcák azokkal, akik a bürokrácia és a hozzá nem értés végét látták a történtekben. Derűlátóan úgy vélekedtek, hogy bármilyen kormányzási forma csak jobb lehet, mint amilyet maguk mögött hagytak.

A dolgok azonban nem fordultak olyan rózsásra, mint annak előtte Algériában. Amint közeledett a katonai hatalomátvétel első évfordulója, az emberek elégedetlensége a kiábrándultságból nyílt lázadásba csapott át, mivel világossá vált: a hadseregnek a legkisebb gondja is nagyobb annál, mint hogy bármilyen más kormányzási formának átadja a hatalmat. A junta ugyanazokkal a problémákkal és kísértésekkel nézett szembe, mint az előző rezsim. Valójában a junta rosszabbul tette a dolgát. Szintén szükségesnek látta a közkiadások és a hatalmas külső adósságok lefaragását, de nem készült fel a katonai struktúra semmilyen változásának a megtervezésére. A katonai kiadások tulajdonképpen növekedtek az M–60A3 típusú harckocsiknak és a 155 mm-es lövegeknek az amerikai fölös készletekből történt beszerzése következtében. Az ilyen pazarlás a közkiadások más területei – egészségügy, oktatás és társadalombiztosítás – elől vonta el a szűkös forrásokat. És mindeközben a kevésbé szégyenlős tisztek egyszerűen megtömték a zsebüket, és attól sem riadtak vissza, hogy újonnan szerzett vagyonukkal és társadalmi helyzetükkel kérkedjenek. Egy korrupt és önérdekű rezsim váltotta fel a másikat,

járműparkját fekete magán-Mercedesekkel egészítve ki, miközben a gazdagok és a szegények közötti szakadék még szélesebbre nyílt. De két fontos és kritikus különbség volt a katonai rezsim és elődje között. Az egyik a Spanyolországgal fenntartott kapcsolatok gyors romlása, a másik az iszlám vallással szembeni erőszakosabb fellépés.

Amint leszállították az amerikai harckocsikat, a hatalomra került junta elképesztő kapkodással, gyakorlatilag előzetes figyelmeztetés nélkül, végrehajtotta külpolitikai programjának első pontját. Ez az ország területébe beékelt Ceuta és Melilla vitatott spanyol területek elfoglalása volt. Ez a Marokkó északi tengerpartján fekvő két spanyol birtok már jó ideje diplomáciai civakodások forrása volt a két ország között. Mindkettő ősrégi kikötőváros, mintegy hatvanezer lakossal, és néhány száz évre spanyol uralom alatt maradtak. A Marokkóhoz viszonyított jogállásuk olyan volt, mint Gibraltáré Spanyolországhoz. Történelmileg mindkettő jelentős: Ceuta, mely Gibraltárral átellenben fekszik, az első észak-afrikai város, amelyet a portugálok 1512-ben meghódítottak, s egyben az európai terjeszkedés és uralom kezdetét jelezte Észak-Afrikában; Melilla, mely tőle körülbelül százötven kilométerrel keletre terül el, volt az a város, ahol az 1930-as évek második felében a spanyol polgárháború első lövése eldördült. Spanyolország az 1990-es évek végétől nyíltan szembeszállt Marokkóval, amikor érvénytelennek nyilvánította a területek fölötti felségjog gyakorlására vonatkozó marokkói igényeket, és keresztülvitte a spanyol parlamenten, hogy törvényben biztosítsanak a városoknak egyfajta autonóm önkormányzatot. Amíg a régi rendszer volt hatalmon, kevés esély volt arra, hogy a katonaság a gyakorlatban valamit is tegyen ennek a diplomáciai megalázásnak a megváltoztatására. De miután bebörtönözték az eltávolított politikusokat, a hadsereg úgy vélte, hogy a városok gyors katonai megszállása komoly tárgyalásokra kényszeríti Spanyolországot, és hosszú távon kilátás nyílik a városok marokkói fennhatóságának elismertetésére.

Európa többi államával a háta mögött Spanyolország válasza gyors és megalkuvás nélküli volt. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa elmarasztalta Marokkót, és spanyol követelésre azonnali gazdasági szankciókkal sújtotta. Madridban a jobboldali ellenzék tagjai katonai akcióra szólították fel a kormányt a korábbi állapot visszaállítása és egy ilyen égbekiáltó agresszió jövőbeli megakadályozása érdekében. Légi csapásokat sürgettek, és azt, hogy vegyék tervbe egy, a Falkland-szigetekihez hasonló partra szálló harci különítmény kiküldését a spanyol büszkeségen esett csorba kiköszörülésére. Mint kiderült, a spanyol és a marokkói kormány egyaránt vesztes lett volna, de miközben az ellentétek lassan tovább fortyogtak, a világ figyelme Törökország felé fordult, ahol a hadsereg számára szintén betelt a pohár.

A világi állam diadala

A török politikában a valódi hatalom már évek óta a hadsereg kezében összpontosult. Miután katonai hatalomátvétellel fenyegetőzött, ha a kormány továbbra is politikai engedményekkel engeszteli ki a fundamentalista szélsőségeseket, az iszlám Erény Pártját – amely a betiltott Jólét Pártja helyébe lépett – a kormány 2002 júliusában szintén betiltotta, mivel „túlságosan iszlám" volt. Ez az intézkedés rendkívül népszerűtlen volt Törökország számos szegényebb vidéki területén, ahol kisebb népi felkelések törtek ki, és szembeszálltak a hadsereggel is, hogy megpróbálják kikényszeríteni a párt újraengedélyezését. Az iszlám aktivisták, akik irigységgel figyelték algériai elvbarátaik sikerét, rossz időpontot választottak. Akciójuk és szakadár mozgalmuk Törökországot feltartóztathatatlanul a szomszédos arab országokkal való viszály útjára terelte volna. A zavargásokat 2002 elején, a hadsereg vezetőinek ismételt figyelmeztetéseit követően, kegyetlenül leverték; a hadsereg egy vér nélküli, merész húzással magához ragadta a hatalmat, hogy Törökország jövőjét a Nyugathoz kösse.

A politikusokat átmenetileg félreállították, amint a hadsereg megújította Ecevit volt kormányfőnek az 1990-es évek végéről származó téziseit, miszerint Törökország „a Közel-Keleten a demokrácia és a szekularizáció előőrse" marad. A hadsereg egy sor kíméletlen mozlimellenes tisztogatási akciót hajtott végre, hogy az aktivistákat hűvösre tegye, miközben saját állományán belül folyamatosan sulykolta azt az ideológiát, amely a világi jövőt a fegyverek hatalmán keresztül biztosította. A török hadsereg nem akarta, hogy Törökországban még csak a halvány mása is megtörténjen annak, ami Algériában történt. A hatalomra került junta kijelentette, felkészült arra, hogy ne engedje Törökországot azoknak a szélsőségeseknek a karjaiba zuhanni, akik szilárdan eltökélték a középkori kormányzási rendszerhez való visszatérést. A török hadsereg éppannyira éber és felkészült maradt, mint amennyire világias volt, és úgy rendezkedett be, mint egész Törökország irányítója „egy rövid időszakra", mely alatt „békét és stabilitást" biztosít a nemzet számára.

Törökországot az Arab Liga némely tagja éppannyira kifejezetten európainak tartotta, amennyire mások dekadensnek és korruptnak. Ez a nézet megerősítést nyert, amikor a hadsereg drasztikusan csökkentette az iskolákban és a felsőoktatási intézményekben az iszlám vallás szerinti oktatási programokat, és ráborította az asztalt az Európai Unióra azzal, hogy leszögezte: csak akkor adja át az irányítást egy világi, demokratikus hatóságnak, ha majd egyszer sziklaszilárd garanciákat kap az európai uniós tagságra. Időközben a politikai arénában megerősítették az Izraellel kötött török szövetséget. Ez Keleten nagy ellenszenvet és aggodalmat váltott ki, és az arab világ többi része számára minden

kétséget kizáróan bizonyította, hogy a törökök mindenekelőtt törökök, nem arabok, és csak alig-alig mozlimok.

Németország jobbra lép

Gazdasága csúcspontjának idején, amikor az 1980-as és 90-es években a többi európai országgal összehasonlítva szinte párját ritkító jómódba emelkedett, Németországot egész Európa irigyelte. Gyárai a legjobb minőségű árucikkeket termelték, az alkalmazottak pedig jelentős kedvezményekben részesültek. A német szakszervezetek, melyeket a második világháborút követően a Nagy-Britannia által javasolt irányelvek szerint hoztak létre és szerveztek meg, a dolgozók jogainak hatékony védelmezőivé váltak. Az 1990-es évek végére a német dolgozók a legmagasabb átlagfizetést élvezték, a legtöbb szabadnappal, a legrövidebb munkahéttel és a legbőkezűbb egészségügyi és nyugdíjellátással rendelkeztek Európában. Az IG Metall, Németország és Európa legnagyobb és leghatékonyabb szakszervezete 1998 végén ragaszkodott hozzá, hogy a rekordszintet elért német export mellett itt az ideje a dolgozóknak is juttatni a növekedés és a nyereség jótéteményeiből. Követeléseik magukban foglalták a még rövidebb munkahétre való áttérést, a fizetések növelését az inflációs ráta háromszorosával, valamint a nyugdíjkorhatár leszállítását. A német gazdaság számára 1998 novembere bizonyult a tetőpontnak. A nagyobb vállalatok közgazdászai már hosszú ideje figyelmeztettek a munkaerő-felhasználásban mutatkozó – úgymond – egészségtelen tendenciákra és az ebből következő gyenge versenyképességre, illetve főnökeik profitjának a csökkenésére. A nagyobb vállalatok rákényszerültek, hogy elkezdjék a termelést Németországon kívülre áttelepíteni, a leggyakrabban Európán kívüli országokba. A kisebb vállalatok, melyeket a magas vállalkozói adók és a túlságosan bőkezű egészség-, nyugdíj- és társadalombiztosítási hozzájárulások sújtottak, egyre inkább úgy találták, hogy sem a hazai, sem az exportpiacokon nem versenyképesek többé, és egyszerűen tönkrementek.

A 2002 végén bekövetkezett gazdasági hanyatláshoz és a rá következő társadalmi elégedetlenséghez, valamint a német kormányváltáshoz és a következő év sajátosságaihoz három fő tényező járult hozzá. Miután megtörtént, mindenki számára nyilvánvalónak és elkerülhetetlennek látszott a német gazdaság visszaesése, valamint az egészség- és társadalombiztosítási rendszer katasztrófája. Kelet- és Nyugat-Németország újraegyesítése volt az első nyilvánvaló ok. Ez ugyan politikai diadal volt, de gazdasági fekete lyuknak bizonyult. A huszonnyolcmillió ember járulékos terhei egy, már recsegő-ropogó rendszernek nem volt a legegész-

ségesebb injekció, jóllehet több mint egy évtizedbe tellett, hogy a teljes hatását felfogják. Az egymást követő kormányok azt bizonygatták maguknak, hogy a keleti országrészbe ömlesztett pénzekkel, az infrastruktúrába és az üzleti életbe beruházott összegekkel a keleti tartományok egy napon ugyanolyan önállóak és hatékonyak lesznek, mint a nyugatiak. Ez egyszerűen dőreség volt. A keleten évente befektetett 100 milliárd dollár 5-10 százalékos növekedési rátát eredményezett, de ennek legnagyobb része az építőiparban jelentkezett, mivel a keletet a negyvenöt évig tartó kommunista hanyagság és gyenge ízlés miatt újjá kellett építeni. Bár 2002-re Németország teljes lakosságának egyharmadát a keleti országrész adta, ott a GDP-nek mindössze 10 százalékát sikerült megtermelni. A keleti országrészben a munkanélküliségi mutató 10-15 százalékról indult, ami 2002 elejére 30 százalékra emelkedett, s az összes munkanélküli száma jóval ötmillió fölött járt. A legtöbb befektetés megtérülése egészében véve a vállalatok számának növekedésében mutatkozott meg, de ezek vagy súlyosan eladósodtak, a talpra állás kevés jelével (bár a kormány és a bankok, mivel oly sokat fektettek be, mindig készek voltak a jobbik eshetőséget feltételezni), vagy egyszerűen tönkrementek. Súlyos hiány mutatkozott a számítógépekre alapozott iparágak által igényelt szakképzett munkaerőben, amit ilyen rövid idő alatt semmilyen összegű beruházás sem tudott pótolni. A második tényező a munkanélküliség növekedése volt a nyugati országrészben. A vállalkozások kudarcai és a gyártó iparágak áttelepítése az Egyesült Államokba és Ázsiába csak súlyosbították ezt a problémát. Az átlag német polgár egyszerűen nem készült fel arra, hogy keményebben dolgozzon alacsonyabb jövedelemért, és a harmadik tényezőt, a külföldieknek az országba való beáramlását hibáztatta a jóléti rendszer utolsó cseppig történt kivérzéséért. Németország laza bevándorlási politikája és bőkezű segélyezési rendszere elegendő volt ahhoz, hogy mágnesként vonzza a menekülteket a háborúzó Balkánról és egész Kelet-Európából s főleg, növekvő számban, a török és kurd nemzetiségűeket. Földrajzilag Németország volt az első megállóhely, amolyan demográfiai frontvonal bárki részére, aki keletről nyugat felé vándorolt új életet kezdeni – és ilyenek százezerszámra voltak.

Ezeknek a tényezőknek a végső hatása az volt, hogy a nem versenyképes, munka nélküli (és nagyjából nem is foglalkoztatható) munkaerő Németországot két télen is – 2001-ben és 2002-ben – ipari és társadalmi elégedetlenségbe taszította. Az ellenzéki, jobboldali CDU azt állította, hogy Németország a „külföldiek túladagolásától" szenved, mivel az etnikai kisebbségek szolgáltatásokra alapozott kisvállalkozásai virágoztak ott, ahol a német vállalkozások kudarcot vallottak. Az első krach 2001 szeptemberében következett be Németország egyik legnagyobb egészség- és nyugdíjbiztosító társaságának az összeomlásával. Ez há-

rom másik nagyobb egészségbiztosító számára, melyek mindegyike néhány évvel túlélte a neki szánt időt, lehetővé tette, hogy csődvédelembe meneküljön. A megrázkódtatás hullámai a német társadalom minden rétegében érezhetők voltak, és a német átlagpolgárok az utcára vonultak, miután eltűnni látták megtervezett, kényelmes nyugdíjaskorukat és az egészségbiztosítási rendszerüket. A kormány elleni tüntetések, amiért az nem cselekedett elég gyorsan vagy az átlagpolgárok érdekében, elegendők voltak ahhoz, hogy a szélsőségesek felbátorodjanak és támadásba lendüljenek.

Ez kevés meglepetést okozott azoknak, akik az újraegyesítés óta figyelemmel kísérték a német ifjúság körében mutatkozó irányzatokat. A huszonöt év alatti korosztályban határozottan megnőtt azok száma, akik szélsőséges jobboldali nézetek befolyása alá kerültek. A huligán szubkultúra képviselői az összes hivalkodó kellékükkel – mint a bomberdzseki, a bakancs és a terepszínű katonai nadrág – egyre szervezettebbek és hangosabbak lettek. Ez különösen a zúgolódó keleti országrészben volt igaz, ahol a fiatal jobboldaliak eszméi miatt sok tizenéves kockáztatta, hogy a társadalom számkivetettjévé válik. A szocialista kormány kísérletet tett arra, hogy csökkentse a rasszista támadások számát, és 2002 elején olyan törvényt vezetett be, amely kiterjedt jogokat biztosított a rendőrségnek, hogy bármely személyt vagy csoportot letartóztasson és kihallgasson, ha megítélése szerint gyanúsan viselkedik. Ez a lépés láthatóan az ellenkező hatást váltotta ki, mint amire számítottak. A rendőrséget egyre gyakrabban vádolták azzal, hogy az etnikai kisebbségeket zaklatja, miközben közönyösen szemléli a szélsőjobb megmozdulásokat, vagy éppen szemet huny fölöttük. A német belső hírszerző szolgálat a kormány legrosszabb félelmeit erősítette meg azzal a becslésével, hogy a fiatal rendőrök mintegy negyede szintén tagja valamely jobboldali csoportosulásnak, míg egy jóval nagyobb hányaduk szimpatizál a célkitűzéseikkel és a tevékenységükkel. A jövőtől és a nyomott gazdasági helyzettől való félelem a nagy lélekszámú (a lakosság 5 százalékát kitevő) török és más kelet-európai kisebbségekre és a mozlim vendégmunkásokra ütött vissza. Nacionalista jelszavakat harsogva, mint „Idegenek, haza!" vagy „Németország a németeké!", a neonáci, szélsőjobb huligán elemek által végrehajtott támadások olyan dühödtek és gyakoriak lettek, hogy az etnikai kisebbségek önvédelemből elkezdték felfegyverezni magukat.

A német jobboldal 2002. október első hetében elsöprő lendülettel került hatalomra a választásokon, de a dolgok rosszabbra fordultak, mielőtt javulás állt volna be. Eljött az idő, hogy végleg a múltnak adják át, ami odatartozik (burkolt célzás a holokausztra), és Németország elfoglalja aktív és jogosan igényelt helyét a világ jó erői között.

A felelősségre vont elnök

2002 októbere különleges hónap volt. Clinton elnök utódját olyan gyorsan vonták felelősségre, hogy az bámulatba ejtette a világot. Szeptember elején elégedetlenséget váltott ki a saját pártján belül, hogy jól jövedelmező védelmi szerződéseket ítélt oda olyanoknak, akik a legtöbbet fizették az elnök személyes választási kampányalapjába, s ez gyorsan az alapok hűtlen kezelésének vádjába torkollt. A szenátus azonnali vizsgálatot követelt az ügyben, amit el is ért, s az elnök két legközelebbi tanácsadója az intenzív kihallgatások súlya alatt megadta magát. A botrány tovább terjedt, s már nemcsak az elnök által elfogadott befizetésekről volt szó, hanem pénzmosásról is. Épphogy négy hét telt el a kezdeti suttogásoktól a teljes felelősségre vonásig. Az 1990-es évek végén kipattant Clinton-ügy óta az amerikai emberek kevésbé viselték el a közhivatali túlkapásokat. Ami a helyzetet mindennél rosszabbá tette a demokraták számára, az az volt, hogy az alelnök is jócskán belekeveredett. A kongresszus és a szenátus megegyezett abban, hogy az alelnök a teljes együttműködésért viszonzásul mentesüljön a bűnvádi eljárás alól, és az Egyesült Államok bízza a döntést a népre egy időközi választáson, amit 2002. november elején tartsanak meg. A távozó alelnök azon igyekezve, hogy a választási kampány öt rövid hete alatt minél több szavazatot kaparintson meg, kicsikarta a kongresszus és a szenátus kelletlen hozzájárulását az USA összes katonai érdekeltségének a visszavonásához, a Balkánra telepített légtérellenőrző eszközök kivételével. Az amerikai hadseregnek már régóta gondot okozott a túlzott szerepvállalás az európai problémák megoldásában és különösen az amerikai egységek részvétele a kosovói NATO-erőkben, ami annyiban is egyedülálló volt, hogy ez volt a világon az egyetlen hely, ahol az amerikai csapatok fölött nem amerikai tábornok parancsnokolt. A Pentagon pedig már egy ideje kellemetlen hírszerzői jelentéseket kapott a Távol-Keletről, melyek arra késztették, vegye fontolóra, hogy Európa középső része helyett a nagyobb fenyegetést jelentő Észak-Koreára összpontosítsa a figyelmét.

Amerikai elszakadás

Az esély, hogy egy tisztán Európa vezette fegyveres erőt állítsanak fel, amit a franciák már régóta szorgalmaztak (azon igyekezve, hogy az algériai fiaskó után megmutassák valódi erejüket és vezetői képességüket), a vártnál sokkal gyorsabban előállt, és – ahogy az lenni szokott – legalább annyira volt köszönhető az amerikai belpolitikának,

mint az amerikai külpolitikának. Az alapvető, kibékíthetetlen ellentétek, melyek a Balkánt átszőtték, nem akartak megszűnni. Boszniában az SFOR minden erőfeszítése ellenére a kikényszerített stabilitás időszakát mindkét oldal arra használta fel, hogy egy döntő összecsapásra készülve, állig felfegyverezze polgárait. Mivel az erőszak egyre hevesebbé vált, és a háború kilátásai nőttek, a NATO válaszképpen megerősítette az SFOR-csapatokat. A katonákat küldő NATO-tagországok költségei időközben spirálként emelkedtek. Az Egyesült Államokban néhány alkalommal felhívások hangzottak el, hogy vonják ki az amerikai csapatokat a piszkos európai ügyekből. Az a vélemény alakult ki, hogy ha a szemben álló felek nem akarnak békét, hagyják őket tovább háborúzni.

A kosovói rendezést 2001-ben felülvizsgálták, és a tartományt két részre osztották, egy szerb északi részre, ahol orosz és ukrán „békefenntartók" biztosították a rendet, valamint egy albán déli részre, ahol az Európai Unió vezette erők, az EuroFor K tartotta fenn a rendet. Az oroszok és az ukránok egyre-másra szemet hunytak afölött, hogy a szerbek közvetlen katonai akcióra készültek az újjáéledő Kosovói Felszabadítási Hadsereg (UÇK) ellen, amely megelégelte, hogy a tartomány teljes függetlenségéről hét éve folyó tárgyalások kátyúba jutottak.

A francia és a német kormány, érzékelve, hogy az Egyesült Államok egyre kevésbé hajlandó részt venni a szemmel láthatóan véget nem érő küzdelemben, 2002 tavaszán úgy vélte, eljött az idő az európaiak számára, hogy vállalják a felelősséget a saját portájuknál zajló ügyekért, és az európai erők első ilyen próbatétele a balkáni válság tisztán európai megoldása lehetne. A francia nézet már jó ideje az volt, hogy az amerikai csapatok jelenléte a térségben, valamint múltbeli akcióik és nyilatkozataik bármilyen rendezést csak akadályoztak. A franciáknak és a németeknek, miként az oroszoknak is, továbbra is csalódást okozott az amerikaiak ama nézete, hogy mindig a szerbek a „rossz fiúk". Meg voltak győződve, hogy egy részrehajlás nélküli megközelítés utat nyithatna a szerbek számára, hogy elfogadjanak egy, az egész Balkánt átfogó mértéktartó és tisztességes béketervet, sokkal inkább, mint bármilyen amerikai megoldást, ami szükségszerűen a szerbek megszégyenítését vonná maga után. A franciák azt javasolták, hogy az Egyesült Államok vonja ki szárazföldi csapatait, és azokat a franciák által vezetett NYEU-erőkkel váltsák fel. A britek szembehelyezkedtek a „NYEU"-szemlélettel, és eleinte akadályozták a kezdeményezést. Csak amikor a franciák beleegyeztek abba, hogy a fegyveres erőket az „európai NATO" parancsnoksága alá helyezzék, akkor fogadták el a britek, bár vonakodva, az amerikai csapatok kivonását. Még mindig ott voltak az európai NATO-légierők Olaszországban és Magyarországon állomásozó egységei, de nem volt értelme ugyanolyan harci

technikát elvárni tőlük, mint amit a távozó amerikai vadászbombázók képviseltek. Az Egyesült Államok beleegyezett abba, hogy továbbra is ellátja a stratégiai felderítés és a légtérellenőrzés teendőit, egyszerűen azért, mert más NATO-tagállam nem rendelkezett a megfelelő eszközökkel. A britek határozottan gondterheltek és nyugtalanok voltak amiatt, hogy Európa ilyen bizonytalan helyzetben közvetlen amerikai jelenlét nélkül marad.

Amikor véget ért a kosovói válság, Montenegró kihasználta azt, hogy Szerbia súlyosan meggyengült, és kikiáltotta teljes függetlenségét. Ugyanakkor a saját fegyveres erői átképzéséhez és tanácsadóként NATO-csapatokat hívott az országba azzal a céllal, hogy bekapcsolódjon a Partnerség a békéért programba, és – mint az elnök közölte – végül teljes jogú NATO-tag legyen. Szerbia számára gyakorlatilag nem maradt más, mint kivárni az alkalmas pillanatot a bosszúra.

2002. október végén közel harmincezer (többségében európai) katona érkezett, hogy mint EuroFor B-erő felváltsa Boszniában, EuroFor M-erőként pedig Montenegróban az amerikaiakat. Ugyancsak jelentős katonaság volt Macedóniában és Albániában, hogy biztosítsák a hírközlési vonalakat Kosovo felé. Valóban grandiózus terv volt. Az oroszoknak nem tetszett, a szerbek pedig elégedetlenek és csalódottak voltak. Az amerikaiak elégedettek voltak, hogy az egészből kimaradhattak, és a demokraták teret nyertek az előválasztások hajrájában. A franciák diadalittasak, a németek óvatosak voltak, a britek pedig egyszerűen aggódtak. Ami a külpolitikát és a világ többi részét illeti, egy dolog változatlan maradt: a brit kormányok, pártállásra való tekintet nélkül, megingathatatlanul támogatták Washington politikáját. Állandó vicc tárgya volt, hogy mit gondolnak a britek: a gyakorlatiasabb rangidős tisztek a brit védelmi minisztériumban, amikor valaki bármilyen tárgyban a véleményükről vagy a nézetükről kérdezi őket, találóan azt a szokványos választ adják, hogy „nem tudom biztosan, de megkérdezem a Fehér Házat, és mindjárt visszahívom".

Belgrád úgy döntött, hogy kijátssza az utolsó kártyáját, ha már az amerikai csapatok jó messze járnak ahhoz, hogy bármilyen akciót végrehajtsanak. Az Egyesült Államok 2002 őszén vonta ki a katonáit Boszniából, a terepet pedig átadta az EuroFor-parancsnokságnak, amelyet a messze legnagyobb kontingenst küldő Franciaország vezetett. Ez volt az első alkalom Európa számára, hogy saját kollektív erejének, akaratának és elhatározásának adja bizonyságát, kilépve az amerikai irányítás és döntéshozatal ernyője alól – és micsoda katasztrófa lett belőle!

November első hetében az Egyesült Államok republikánus elnöknőt választott. Ki fog derülni róla, hogy ő a huszonegyedik század elejének Margaret Thatcherje.

Kiberháború

2002 nyarán, majdnem hat hónappal a második koreai háború és a tajvani incidens előtt, a nemzetközi közösséget az a kínai vád rázkódtatta meg, hogy az Egyesült Államok, Japán és Tajvan behatolt a kínai katonai számítógép-hálózatba. Kína habozott, tudomásul vegyen-e egy ilyen mértékű dúlást, ami a kudarc és a gyengeség beismerése lett volna, vagy nyíltan feltárja az egész történetet. Az amerikai hadsereg valóban átvette az irányítást a kínai számítógépek fölött, de – a kosovói háború idején a belgrádi kínai nagykövetséget ért találathoz hasonlóan – ez minden jól értesült hivatalos kínai személy számára egyértelmű figyelmeztetés volt, hogy bizonyos titkosan végrehajtott akciók teljes mértékben elfogadhatatlanok a világbéke oltalmazói számára. Amennyiben az események nem úgy történtek volna, ahogyan történtek, ez az incidens legalább a 22. századig nem kerülhetett volna be a történelembe.

Kína vezetői a lehető legerősebb kifejezésekkel akartak hangot adni fokozódó ingerültségüknek Tajvan bevonása miatt a japánokkal és amerikaiakkal közös hadszíntéri ballisztikus rakétaelhárítási programba. A kínaiak úgy döntöttek, hogy egy robbanófej nélküli interkontinentális ballisztikus rakétát indítanak Vuhan közeléből, melynek röppályája közvetlenül Tajpej fölött vezetett, majd a Filippínó-tengerbe csapódott be, mintegy négyszáz tengeri mérföldre a legközelebbi szárazföldtől. A terv az volt, hogy Kína mentegetőzni fog, és az incidenst mint szerencsétlen hibát néhány egyszerű rakétakezelő nyakába varrja, akiket természetesen kivégeznek. Ez a terv sohasem valósult meg.

Az 1990-es évek végétől az amerikai hadsereg minden egyes legyártott számítógépet kiegészített egy tűhegy méretű alkatrésszel, melynek nem túl eredeti módon a „hack"* nevet adták. A mai napig tisztázatlan maradt, hogyan érték ezt el, de lehet, hogy a szilíciumlapka gyártása során végezték el a beültetését. A globális hatalom és irányítás filozófiája támasztotta alá ezt a némiképp kétes stratégiát. Ez a parányi elem a mobiltelefonok rádióhullámainak tengerében majdnem kimutathatatlanul aktiválható volt műholdon keresztül történő, nagy sebességű adatcsomag továbbításával, ami az irányítók számára lehetővé tette, hogy bármely számítógépet megnézzenek, be van-e kapcsolva, vagy akár a vezérlését is átvegyék. Akár az önálló, azaz nem hálózatba kapcsolt számítógépeket is utasítani lehetett, hogy bármilyen nyílt telefonvonalon keresztül utasításokat adjanak tovább ugyanabban a helyiségben, és onnan bármilyen információt elküldjenek. Nem volt egyetlen védett számítógép sem, amibe ezt a parányt beültették, mivel ugyanezek az

* A hack szónak több, egymástól teljesen eltérő jelentése is van, de ebből származik a hacker vagy a magyar számítógépes szakzsargonban elterjedt hekker formájú szó is, ami az adatbázisokat feltörő számítógépkalózt jelenti. *(A ford.)*

útvonalalak voltak használhatók arra is, hogy okos kis szubrutinokat juttassanak be minden más elérhető számítógépbe.

Dollármilliárdokat költöttek erre a „Briliánsfertőzés" fedőnevű, szokatlan, sötét projektre, és az egész rendszert Angliából, a Cornwall északi területére telepített távoli bázisról irányították. Az irányítók, akiket hivatalosan „kiberparancsnokságnak", nem hivatalosan pedig „hekkerparancsnokságnak" neveztek, 2000 közepére befejeztek egy előzetes értékelést, amit Kína és katonai rendszerei „osztályának" neveztek el. Washington elérte azt, amit semmilyen elrettentéssel nem tudott. Amikor az interkontinentális ballisztikus rakétasorozatot kilőtték, az egész kínai katonai parancsnoki rendszer kikapcsolt, és megtagadta a visszakapcsolást. Ez nem történhetett volna meg, ha Kína „tesztrakétát" használt volna, a kilőtt rakéta azonban a kínai nukleáris erők része volt, s bár robbanófejét egy betonnehezékkel helyettesítették, a „hack" számára azonban úgy tűnt, mintha Kína egy pusztító interkontinentális ballisztikus rakétatámadást készülne indítani. A „hacket" nem kifejezetten arra tervezték, hogy megelőzzön egy első csapást vagy az űrből érkező Armageddon* jellegű katasztrófát, hanem egyszerűen része volt az információs fölény megszerzéséért folytatott háborúnak. Az interkontinentális ballisztikus rakétát indító, illetve leállító algoritmus egyszerűen egy retesz volt. Soha nem gondolták, hogy ténylegesen is használni fogják, különösen a hadrendbe állítását követő két év múlva.

Kína vezetői dühöngtek. Washingtont titokban bosszantotta, hogy titkos eszközét esetleg felfedhették, de semmit sem mondott vagy ismert el. A felelősséget névtelen tajvani és japán számítógépkalózok nyakába varrták. Némelyik ország – például Nagy-Britannia, Franciaország, Izrael és Irán – pontosan kitalálta, hogy mi is történt, és ellenintézkedéseket helyezett kilátásba.

Kína visszatért az egyszerű agresszióhoz, és partra szálló harci alakulatokat küldött, hogy elfoglalják a mintegy ötven szigetből álló, vitatott hovatartozású Spratly-szigeteket. Ez a szigetcsoport meg még további 200 szigetecske és zátony a Dél-kínai-tenger kontinentális talapzatának közelében több mint negyedmillió négyzetkilométeres területen szétszórva található. Az összes földterület alig 10 négyzetkilométernyi, de a szigetekre különféle módon és részben igényt tart Kína, Vietnam, Malajzia, a Fülöp-szigetek, Brunei és Tajvan is. A tengerfenék alatt hatalmas olaj- és földgázkészletek rejlenek, és Kína megmozdulását kétségkívül befolyásolta az Exxon és a Royal Dutch Shell kiszivárgott közös geológiai jelentése, mely megállapította, hogy a spratlyi készletek 60 milliárd tonnára is rúghatnak, ami több mint háromszorosa

* Utalás az Armageddon című amerikai fantasztikus filmre, amelyben az űrből közeledő kisbolygótörmelékek veszélyeztetik a Földet. *(A ford.)*

Kuvait tartalékainak. Ráadásul a szigetek között vezetnek a nemzetközi hajózási útvonalak is, így mind Tajvan, mind Japán számára létfontosságúak.

Az Egyesült Államok válaszul visszavonta a legkedvezőbb kereskedelmi kedvezmény elvének alkalmazását, és komoly gazdasági szankciókat helyezett kilátásba, hacsak Kína vissza nem vonja azt a fenyegetését, hogy újraéleszti a már megszűnt védelmi megállapodást közte és a Fülöp-szigetek között. A Spratly-szigetek körüli vitát a valóságban túlhaladottá tették a máshol bekövetkezett események, és az Egyesült Államok nem tett többet, mint hogy a Dél-kínai-tengerre küldött egy repülőgép-anyahajó vezette alkalmi harci köteléket, hogy közvetlen közelből kövesse figyelemmel a kínai tevékenységet. A kínaiak el voltak ragadtatva attól, amit az Egyesült Államok szánalmas válaszának véltek. De amint több diktatórikus ország is megtanulhatta már a saját kárán, hogy soha ne becsülje alá az Egyesült Államokat, ez az idő Kína számára is el fog érkezni.

Az Egyesült Államok odacsap

2002 augusztusára, elsősorban két magasabb rangú katonai disszidenstől összeszedegetett információknak köszönhetően, az amerikai hírszerzés megcáfolhatatlan bizonyítékokat kapott arra vonatkozóan, hogy Észak-Koreának legalább négy darab tíz kilotonnás nukleáris robbanófej van a birtokában (ez körülbelül fele annak a pusztító erőnek, amit Hirosima esetében alkalmaztak). Ehhez járult még az is, hogy a koreaiak gyorsan leküzdötték azokat a műszaki problémákat, amelyek e robbanófejeknek a Tae-po Dong közepes hatótávolságú ballisztikus rakétákba illesztését és megfelelő működtetését gátolták. Ami még rosszabb hír volt, képesek voltak elegendő mennyiségű dúsított uránt előállítani ahhoz, hogy évente további két robbanófejet gyártsanak. A valószínű következmények Dél-Korea és Japán számára ijesztőek voltak. A Szöul, Tokió és bármely két további nagyobb japán város elleni nukleáris támadás forgatókönyve ekkorra realitássá vált. Peking kényelmetlenül ücsörgött a megbízhatatlan észak-koreai rezsim nukleáris arzenáljának hatósugarán belül, és Vlagyivosztokban még az oroszok is némi megdöbbenéssel kezdtek déli irányba tekingetni. Egy másik lehetséges forgatókönyv szerint a négy robbanófejet arra lehetne felhasználni, hogy mintegy huszonöt kilométer széles lyukat olvasszanak velük a demilitarizált övezettől (a két Korea közti határt jelentő négy kilométeres földsávtól) délre húzódó dél-koreai védelmi vonalon. Szöul a demilitarizált övezettől délre csupán negyven kilométerre fekszik, kiszolgáltatva sok

tízezer, állig felfegyverzett észak-koreai katona kényére-kedvére, akik a becslések szerint képesek lennének félresöpörni bármely meglepett védelmi erőt, amely a „lyukban" még megmaradt. Ha egyszer valakinek nincsenek erkölcsi aggályai a nukleáris fegyverek alkalmazásában, akkor ez annak elegáns megoldás lehetne, és a legjobb esélyt nyújtaná az északiak számára, hogy legázolják a déli országrészt, mielőtt a déliek jelentősebb tartalékokat tudnának oda átcsoportosítani. Ez a forgatókönyv volt az, amely az amerikai és dél-koreai katonai tervezőket a legjobban aggasztotta.

Észak-Koreában a nyári terméseredmény 2001-ben éppen hogy csak megfelelő volt, de 2002 kora őszére egyértelművé vált, hogy az az évi termés rendkívül gyenge lesz. A rendszer, élén egy halottal – a halhatatlanná dicsőített Kim Ir Szennel –, öt éven keresztül ingadozva egyensúlyozott az éhínség peremén. Észak-Korea 1997-től folyamatosan kapott élelmiszersegélyeket az Egyesült Államoktól, ami az éhezést a távoli hegyvidékekre korlátozta. Kim Dzsong Il hajthatatlansága a következő három év során tartott tárgyalásokon kivívta, hogy az USA a gabonaszállítmányok csökkentésével „büntesse" az országot (a valóságban ettől a köznép szenvedett). Ráadásul Kínát, mely az Észak-Koreának szánt amerikai gabonaszállítmányokat addig kiegészítette, katasztrofális árvizek sújtották, mostantól nem volt hajlandó adni ennek a barátságtalan rendszernek abból a készletből, amelyből a saját népének sem tudott többé elegendőt biztosítani. A sorozatos rossz termés azt eredményezte, hogy 2002. novemberre a súlyos éhínség az egész országra kiterjedt, decemberre pedig az éhezés mellé a hideg és a reménytelenség társult. A majdhogynem istenségnek tartott vezetők bálványozásában az első repedések még a nyár beállta előtt megmutatkoztak az egyszerű polgárok körében, akiket a szemmel láthatóan véget nem érő éhezés és nélkülözés felbátorított, és lázongások törtek ki még magában a fővárosban, Phenjanban is. A lázongásokat brutális kegyetlenséggel leverték, de még a hadsereg tábornokai is kezdték kínosan érezni magukat: az emberek boldogtalanok voltak, és már ismerőseik is meghaltak, nem csak a parasztok a hegyekben. Kim Dzsong Il miniszterelnököt, a fegyveres erők főparancsnokát a hadsereg magasabb rangú parancsnokai közvetve megfenyegették. Kim azt tette, amit a diktátorok tesznek, amikor belső viszálylyal néznek szembe. Kivégeztetett egy maroknyit azok közül, akiket a legfőbb bajkeverőknek vélt, és az állami hírközlő szerveket használta fel annak érdekében, hogy sejtesse: a „nép ellenségei" támadásra készülnek.

Ez a minitisztogatás volt az, ami a hadsereg néhány vezető beosztású tábornokát rávette arra, hogy megpróbáljon disszidálni. Ez csak kettőjüknek sikerült, mielőtt a világ többi részével az összes külső összeköttetés bezárult volna. Ez a két férfi a pusztulás előhírnöke volt mindazok számára, akik a Csendes-óceán északnyugati térségének biztonságában

és békéjében érdekeltek voltak. Az általuk feltárt információ lehetővé tette a hírszerző szerveknek, hogy gyors és koncentrált erőfeszítéssel bizonyítsák a sztálinista rendszer potenciáljára és törekvéseire vonatkozó addigi állításaikat. Jóllehet ezek az emberek a saját érdekükben nem mondták el a teljes történetet.

November második hetében az új republikánus elnökasszony és tanácsadói szilárd elhatározásra jutottak. Döntésük úgy szólt, hogy precedenst teremtenek, és hosszú távú hatást érnek el azzal, hogy a megszokott, az eseményekre utólagosan reagáló hozzáállás helyett az amerikai globális stratégia előrelátó, cselekvésközpontú új korszakát nyitják meg. Az elnöki indítványok jóváhagyása csupán aláhúzta az amerikaiak számára azt a ténylegesen fennálló helyzetet, hogy az Egyesült Államok a világ egyetlen szuperhatalma, ami, tisztán katonai értelemben, nem volt vitatható. Csak hét napig tartottak azok a zárt és szigorúan titkos tárgyalások Japán, Kína, Oroszország és Dél-Korea vezetőivel, melyek során szabad kezet adtak az amerikai elnöknek a rendfenntartó akcióra. És ezt, természetesen, kizárólag a világ biztonságának az érdekében tették.

Négy B–2 típusú bombázógép, mindegyik nyolc darab Super JDAM (globális helymeghatározó rendszerrel irányított) bombával felfegyverezve, 2002. december 8-án 12.00 órakor hagyta el a csendes-óceáni Guam légi támaszpontot. Néhány órával később kinyitották bombaajtóikat a négy távoli rakétasiló fölött, amelyeket előzőleg „nukleáris létesítményként" azonosítottak. A küldetést huszonnégy órával előbbre hozták, miután két Dark Star típusú, pilóta nélküli felderítőgép fokozott sürgölődést mutatott ki a silók körül. A Dark Starok nagyméretű, hosszú hatótávolságú, távirányított lopakodó repülőgépek, megpakolva érzékelőkkel és valós idejű adatátviteli berendezésekkel, amelyek azonnali áttekintést biztosítottak a parancsnokok számára az ellenség minden mozdulatáról. A Dark Starok már vagy két hete végeztek észrevétlen repüléseket Észak-Korea fölött, mintegy 25 km magasságban. A felderítési adatokat úgy értelmezték, hogy mind a négy silónál „rakétaindítás előkészületei folynak", s ez feljogosította az elnököt és a vezérkari főnökök egyesített tanácsát, hogy gyors döntést hozzanak. A Super JDAM bombák kétszer akkora robbanóerővel rendelkeznek, mint a hagyományos JDAM bombák, az áthatoló robbanófejek kifejezetten bunkerszerű létesítmények és hasonló célcsoportok elleni csapásra készültek. A bombázók kétszer haladtak el a célpontok fölött, mindkét alkalommal négy-négy bombát dobva le, hogy a maximálisra növeljék a nukleáris fegyverek megsemmisítésének az esélyét. Amint elmentek, megérkeztek a célterületre az első Tomahawk cirkálórakéták. Ha a B–2 bombázók elhibáznak egyetlen célba vett észak-koreai rakétát is, Tokió és Szöul lakói „tűzijátékos reggelre" ébredhettek volna. Az USA csendes-óceáni Ötödik flottájának rakétahordozó cirkálóin

és támadó tengeralattjáróin őrült erővel dolgoztak az előkészítésre kapott huszonnégy órában, hogy a Tomahawkokat a kívánt összetételű robbanófejekkel szereljék fel. Egyharmaduk áthatoló robbanófej volt a silók és az irányító bunkerek ellen; ezek a legújabb fejlesztésű szuperszonikus földi támadórakéták voltak, melyeket sietve gyártottak le és állítottak hadrendbe. A másik kétharmadot a rakétaegységek között egyenletesen elosztott, nagy robbanóerejű fejek alkották, amelyek a laktanyaépületek és a kiszolgálólétesítmények megsemmisítésére szolgáltak. Mindezen túl a rakéták olyan aknákat szórtak szét, amelyek a kilövőállások területét és környékét három-négy napra megközelíthetetlenné tették. Összességében mintegy hetvenkét cirkálórakéta bevetésére került sor.

A hadművelet látványos sikert hozott. A támadás utáni felderítés azt mutatta, hogy a célba vett silók és bunkerek 95 százalékos kárt szenvedtek, a környező kiszolgálólétesítmények pedig 80 százalékosat. Csak három Tomahawk nem érte el a célterületet. Kiderítetlen maradt, hogy a globális helymeghatározó rendszerrel irányított bombák első hulláma után kitört légvédelmi tüzérségi össztűzben semmisültek-e meg, vagy egyszerűen működési hiba miatt a földbe csapódtak.

Háború Keleten

Észak-Koreának közel fél évszázada volt arra, hogy megtervezze a déli országrész elleni támadást. Az amerikai csapásra adott észak-koreai reakció gyorsasága elképesztő volt. Csak a háború után vált világossá, hogy az északiak minimális előkészülettel, órákon belül képesek voltak meglepetésszerű támadást indítani. Eredetileg a dél-koreai főváros, Szöul, a keleti kikötőváros, Puszan, valamint a Szöultól északra húzódó második védelmi vonal gerincét képező két amerikai nagy létszámú gépesített gyalogosdandár elleni támadást előzte volna meg a nukleáris csapás. A rendszeres felderítőrepülések, melyeket műholdak és Global Hawk pilóta nélküli légi járművek végeztek, azt mutatták, hogy a Taepo Dong rakéták indítására tett előkészületek ellenére nem voltak arra utaló jelek, hogy Észak-Korea kétmilliós hadseregét összevonták volna egy, a demilitarizált övezeten keresztül végrehajtandó támadásra. A valóságban ennek éppen az ellenkezője állt fenn, a rendes körülmények között megfigyelhetőnél sokkal kisebb volt a csapatmozgás.

Az ok, amiért a csapatmozgásokat mérsékelték, az volt, hogy az észak-koreai néphadsereg katonái a szó szoros értelmében eltűntek – a föld alá. Az erre a napra való ötven évig tartó készülődést az északiak nem vesztegették hiába. Tudták, ha elég bolondok ahhoz, hogy kilép-

jenek a lövészárkaikból, és lassan keresztülhaladjanak az öt-húsz kilométer széles lakatlan földsávon, amíg elérik a déliek első védelmi vonalát – amely a földbe beásva egyértelműen a védőknek kedvezett –, a vesztükbe rohantak volna, amolyan koreai Somme* formájában. Az amerikai katonai számítógépes modelleken vég nélkül futtatott forgatókönyv-változatok ezt megerősítették.

Az észak-koreaiaknak minimálisra kellett csökkenteniük azt a tűzerőbeli és technológiai fölényt, amivel a déliek és az amerikaiak rendelkeztek, ha bármilyen előrenyomulást reméltek. Úgy vélték, hogy ha sort tudnak keríteni arra, hogy közelharcban birkózzanak meg a déliekkel, akkor a számbeli fölényük, ideológiájuk és fanatizmusuk többet nyom a latban a déliek egyéb technikai és kiképzésbeli fölényénél. A felkészülés ötven éve azzal telt, hogy alagutakat építsenek ki a demilitarizált övezet alatt a Hollingsworth-vonalba és mögéje. A déliek 2002 végéig mindössze hét alagutat fedeztek fel, ezeket dinamittal berobbantották. Az amerikaiak gyanították, hogy összesen tizenkettő és húsz között lehet az alagutak száma, de megdöbbentek, amikor a háború után megtudták, hogy nem kevesebb mint ötvenhárom alagút volt. Ezek mindegyikét lelkiismeretesen és centiméterről centiméterre, araszról araszra, kilométereken keresztül növelve, szó szerint kézzel ásták ki. Azért kellett az alagutak kiásását ilyen módon végezni, mert az elsőket a dél-koreai és amerikai hadsereg szeizmikus és akusztikus érzékelők százainak kihelyezése révén fedezte fel. Amikor a harmadik és negyedik alagutat is felfedezték és berobbantották, az északiak változtattak az ásás technikáján, és mélyebbre mentek. Ez a nehéz munka lehetőséget teremtett a teljes foglalkoztatottság fenntartására, mivel a képzetlen munkaerőből sohasem volt hiány. Az alagúthálózat 2002 végére majdhogynem elképzelhetetlenül erős volt. Voltak nagyobb alagutak vasúti sínpárral az utánpótlás biztosításához, alagutak személyi közlekedésre és az egyes ágakat összekötő szellőzőjáratok és végül a támadást szolgáló alagutak, melyek mindegyike elég nagy volt a páncélozott járművek befogadására, míg a legnagyobbakban két jármű is elfért egymás mellett. A délkoreaiak egy emberi hangyaboly tetején ücsörögtek.

2002. december 11-én éjjel 2.00 órakor mintha valaki egy nagy bottal döfte volna át néhány helyen a hangyabolyt. Ki az alagutakból, bele a fehér és fagyos éjszakába, hóvihart fújva Korea középső vidékén át, nekidühödött észak-koreai katonák ezrei özönlöttek elő. Hát ez volt az. Semmi néhány napos árulkodó nekikészülés. Semmi erőteljes tüzérségi zárótűz. Semmi vegyi támadás, éppen csak fel és ki az alagutakból, és egyenesen neki a kijelölt célpontoknak.

---

* Az első világháború során 1916-ban a franciaországi Somme folyónál a brit és francia csapatok óriási véráldozatot követő támadást indítottak a németek ellen. *(A ford.)*

A különleges erők rohamcsapatai az azt megelőző teljes napon meneteltek az alagutakban, bakancsaikat nemezzel vonták be, hogy elnyelje a zajt. A lehallgatószenzorok felfogták ezt a fokozott aktivitást, de az információ csak bizonyos idő múltán jutott el a frontvonalon állomásozó egységekhez, hogy kiadják az utasítást a maximális készültségre. Az alagutakból érkező támadás a védelmi vonalnak arra a huszonöt kilométer széles szakaszára koncentrálódott, amely a demilitarizált övezettől negyven kilométer távolságban lévő Szöulhoz a legközelebb feküdt. Ez a gyalogsági támadás elsősorban Dongducshont vette célba, az első nagyobb várost a határtól közvetlenül Szöulba vezető útvonal mentén.

Az északiak kétszáz Nodong (Scud típusú) föld-föld rakétát lőttek ki három célcsoportra. Ezek a két amerikai dandár gyülekezési körletei és főbb repülőterei, továbbá tisztán megfélemlítési céllal maga a főváros, Szöul voltak. Semmi nem zavarhatta jobban a tartalékok mozgósítását és a kritikus területre való átcsoportosítását, mint a menekülő polgári lakosság áradata, ami forgalmi dugókat okozott a Szöulból kivezető összes úton a katonai mozgások folyamával szemben. A helyzetet súlyosbította, hogy hetekkel korábban mini-tengeralattjárókon kommandóegységek szivárogtak be, amelyek most Szöul külvárosaiban hidakat robbantottak fel, s ugyancsak robbantásokkal földcsuszamlásokat okozva eltorlaszolták az utakat.

Maguk a támadások váltakozó sikerrel folytak. A többezres létszámú különleges erők, melyek az alagutakból bújtak elő, súlyos veszteségeket okoztak a védelmi vonal mentén. Az elsődleges célpontok a tüzérségi állások vonala, az egymást kölcsönösen támogató géppuskafedezékek és harckocsi-elhárító rakétaállások voltak. Az egész frontvonal mentén ádáz közelharc alakult ki. A havat minden egyes állás körül vér, emberi testrészek és megfagyott holttestek, valamint az aknák, rakétahajtású gránátlövedékek (RPG) és kézigránátok kilövését, illetve becsapódását jelző fekete koromfoltok borították. Voltak területek, ahol a rohamozók teljes első hullámát lekaszálták, amint a szabadba értek, és az időnként felszálló köd és harctéri füst a nyílt tűzterepen felfedte a rejtőzködő védők előtt a hívogató célpontokat.

Az oldalszárnyakon a támadók éppen azt tették, amitől a katonai tervezők a legjobban féltek. Oldalazva vágtak keresztül a demilitarizált övezet legnehezebb terepszakaszain, meredek, erdős domboldalakon és vízmosásokon, melyeket bármely gépesített gyalogság teljesen áthatolhatatlannak tartott volna. De ezek a támadó alakulatok mindenre elszánt, könnyűgyalogsági egységekből álltak. Egysoros vonalakban mozogtak a széles földsávon, a szögesdrót akadályokon és az aknamezőkön keresztül, mindegyik támadóvonal előőrse abban reménykedett, hogy ők lesznek azok, akik járható ösvényre találnak. A gyalogosok elleni taposóaknák nagy veszteségeket okoztak, megcsonkított és vér-

ző áldozatok maradtak hátra, jelezve a menetoszlopok előrehaladását az aknamezőn keresztül, s ez elegendő lett volna ahhoz, hogy kevésbé fanatizált támadókat megállítson. Az erdős részeken, a meredélyeken és a sűrű bozóttal fedett lejtőkön azonban hatékony aknamezők telepítése megoldhatatlan problémának bizonyult. A menetoszlopok keresztüljutottak az aknamezőkön, és a rossz látási viszonyok között, amit a szabályos időközönként ismétlődő tüzérségi tevékenység füstje tovább rontott, újra csoportokba rendeződtek, hogy egyenletes beszivárgással megtámadják a védműveket.

A védők szívósan küzdöttek, de számban kevesebben voltak, a légi támogatás pedig ilyen kegyetlen körülmények között szinte lehetetlen volt, és ők, a legelöl állomásozó csapatok növekvő döbbenettel hallották a saját utóvédjük csatazaját a hátuk mögött. Amint a tüzérségi és aknavetőtűz támogatása kezdett elhalni, felfogták, hogy ezeket az állásokat az ellenség vagy lerohanta, vagy harcképtelenné tette.

A több éven át folytatott álcázott beépülés meg a különleges erők közvetlen felderítőtevékenysége révén az észak-koreai kommandók gyakorlatilag minden dél-koreai tüzérségi állást ismertek és bemértek. Ahogy az alagutakból előtörő csapatok első hulláma közelharcba bocsátkozott, a soron következő hullám dél felé mozgott, a tüzérségi állások felé. Sokan közülük összkerék-meghajtású terepjárókon gyorsan haladtak előre, hogy megtámadják a déliek tüzérségi állásait, ahonnan jó két órával azután indították meg a zárótüzet, hogy az első katonák előtörtek az alagutakból.

A félelem, amely a bekerített vagy lerohant egységeket elfogja, általában elegendő ahhoz, hogy pánik alakuljon ki, a katonák feladják az állásokat, és fegyvereik hátrahagyásával fejvesztett menekülésbe fogjanak. A védők jól tudták, hogy milyen kérlelhetetlen választással néznek szembe. Vagy képesek kitartani, amíg a védelem stabilizálódik, vagy a halál vár rájuk, vagy közvetlenül az ellenséges roham áldozataként, vagy később hadifogolyként; az észak-koreai néphadsereg nem a genfi egyezmény szabályai szerint kívánt harcolni.

A védelmi vonal teljes hosszában a szervezett ellenállás kis szigetei kezdtek kialakulni. Dongducshonban voltak a sztálingrádi csatát idéző helyszínek, amint a védők makacsul kitartottak a város központjában a legrosszabb időjárási viszonyok közepette is. A védők szívósan tartottak egy fokozatosan csökkenő kerületű kört, ahol az észak-koreai néphadsereg sikere legfeljebb méterekben volt mérhető, és egy-egy épületet tudtak elfoglalni a mérföldes előrenyomulás helyett. Keleti irányban kifelé, az Imdzsin folyó vonala mentén és Dongducshontól északkeletre, a dombok között néhány helyen áttörtek, de a védők ekkor sem menekültek dél felé, hanem védelmi sündisznóállásokat alakítottak ki. Ezek mindegyikének a magját egy-egy maroknyi Hyundai gyártmányú K–1

harckocsi alkotta. A támadók nehezen tudták eléggé megközelíteni a harckocsikat ahhoz, hogy kilőjék rájuk az RPG páncéltörő gránátokat, és amikor mégis sikerült, a harckocsik elég szilárdak voltak ahhoz, hogy tovább folytassák a harcot, még ha egy-két találatot kaptak is.

A páncélosok tömeges támadása mintegy tizenkét órával azután kezdődött, hogy az első gyalogsági támadások elindultak az alagutakból és az oldalszárnyak felől. Ennek az erőnek az előrenyomulása a demilitarizált övezeten keresztül megfontolt és lassú volt. A támadást lépésben haladó akna- és akadályelhárító T–62 harckocsik vezették fel. A vezérharckocsiknak minden alkalommal gondjuk támadt, amint a K–1 harckocsik látó- és lőtávolságába kerültek. Egy-két kilométer távolságból a K–1-esek nem tudták a célpontjukat elhibázni. A K–1 harckocsikra szerelt tűzvezető rendszer jó húsz évvel volt korszerűbb, mint ellenfeleiké. A K–1-esek parancsnokai elsőnek az akna- és akadályelhárító vezérharckocsikat lövették ki, rákényszerítve az utánuk jövőket, hogy a megtisztítatlan aknamezőkön haladjanak tovább. Ahol csak egy ósdi északi harckocsit a védők megtámadtak, gyorsan kialakult a páncélozott járművek nagyobb méretű torlódása, minden ilyen torlódás élén egy-egy füstölgő és harcképtelen harckocsi roncsával. A parancsnokok akármelyik oldalon kaptak is utasítást, hogy kerüljék ki ezeket a torlódásokat, a demilitarizált övezetből kivezető csapást leszakadt hernyótalpakkal veszteglő harckocsik egymást követő sora jelezte, amint egyre nagyobb számban megkíséreltek aknamentes ösvényt találni. Minthogy meglepetést akartak okozni, a páncélosokat nem lehetett összevonni a gyalogsági támadást megelőző órákban, mivel féltek, hogy éppen a meglepetés elemet veszítik el, és sebezhetőkké válnak a légi- és tüzérségi támadással szemben.

Az amerikai dandárok körleteire kilőtt Nodong rakéták vegyi robbanófejjel voltak felszerelve. Ezek a hosszabb ideig ható tabun ideggázzal voltak megtöltve, ami belélegezve két percen belül halált okoz. Az északiak azért választották ezt a harci gázt erre a területre, mert mintegy két-három napig nem bomlik el. Úgy számoltak, hogy mire előrenyomulásuk során elérik ezt a területet, az már mentes lesz a gáztól, míg a szennyezés negyvennyolc és hetvenkét óra közötti időtartama alatt minden tartalékot, amit az amerikaiak és a déliek ezen a területen keresztül akarnak mozgósítani, teljes védelemmel kell ellátni. Az amerikai dandárok mintegy 287 fő veszteséget szenvedtek a kezdeti ideggáztámadás következtében, de a megrázkódtatás azonnali cselekvésre késztette őket. Az áldozatok között katonafeleségek és gyerekek is voltak, akik a bázisok közelében levő katonai lakónegyedekben éltek. Ez lényeges mozzanat volt, mert az amerikaiak, amikor az ellentámadás megindult, kevéssé hajlottak arra, hogy könyörületet tanúsítsanak.

Az Egyesült Államok eléggé körültekintően járt el, amikor a B–2-es bombázók támadásának elindítását megelőzően a Hawaii-szigeteken állomásozó 25. gyalogoshadosztályt és a Japánban állomásozó amerikai erőket készültségbe helyezte. A haditengerészet 4. és 5. dandárja, valamint a maradék tengerészgyalogos-dandár és kiszolgálóegységei szintén készen álltak, hogy feltöltsék a 2. gyalogoshadosztályt. A gyalogsági alakulatokat az első támadástól számított mindössze huszonnégy óra leforgása alatt légi úton a hadszíntérre szállították, és ellátták az előkészített felszerelésekkel. A harmadik nap végén relatív harci erőben kifejezve a hadszíntérre csoportosított amerikai szárazföldi erők önmagukban felértek a teljes észak-koreai támadóerő 20 százalékával.

December 12-én 14.00 órára az időjárás annyit javult, hogy a légierő megkezdhette a támadó haderők felmorzsolását. A támadó oldalszárnyakat adó egységek is rákényszerültek, hogy kitörjenek a nehéz terep fedezékéből, és Szöul felé nyomuljanak. Amíg a sűrű fák fedezékében maradtak, nehéz volt azonosítani vagy célba venni a gyalogsági erőket. Azonban ahogy kiértek a nyílt terepre, a fagyott síkságon és a rizstáblák között az izzadó gyalogosok csoportjainak együttes hősugárzása a jéghideg háttér előtt elegendő volt a védők számára, hogy észleljék őket, és nagy pusztítást végezzenek közöttük. Az AH–1 Cobra és az AH–64 Apache támadó helikopterek fel tudtak emelkedni, s géppuskával és rakétalövedékekkel kaszálták le a támadó tömeget. Minél délebbre hatoltak be az észak-koreai alakulatok, annál sebezhetőbbé váltak a légitámadásokkal szemben. A mellékük rendelt légvédelmi eszközök nem voltak elég mozgékonyak, a ZSU–23/4 légelhárító lövegek és az SA–4 meg SA–6 légvédelmi rakéták a régi szovjet technikai színvonalat képviselték, és általában hasonló sors várt rájuk, mint azokra a harckocsikra, amelyeknek védőfedezetet próbáltak nyújtani. Még azoknak, amelyeknek sikerült dél felé behatolniuk, sem tartott sokkal tovább, mint harminc percig, hogy – miután bekapcsolták a radarjukat – pontosan be legyenek mérve, és vagy a tüzérség, vagy a nagy sebességű radarelhárító rakéták (melyeket a támadórakéták irányítására szolgáló aktív radarok kilövésére használtak) megsemmisítsék őket. A támadók kisméretű SA–7, SA–15/16 típusú légelhárító rakétái és ezek kínai megfelelői nagyon gyenge teljesítményt nyújtottak a gyorsan mozgó célpontok ellen és bármilyen repülőgép ellen, amely képes a távolból felismerni a rakétakilövést, és azt ellentűzzel viszonozni. Mindenféle hatékony légvédelem nélkül a támadás, amint veszített a lendületéből, halálra ítéltetett.

Amint a Szöultól északra húzódó védelmi vonal megszilárdult, gyorsan világossá vált, hogy az offenzíva második fázisa kifogyott a lendületből. A gyenge fegyverzettel ellátott támadóékek képtelenek voltak elegendő számban keresztülnyomulni a védelmi vonal résein ahhoz, hogy elsöprő erővel rohamozhassák meg a védelem második vonalát.

December 19-én az észak-koreai parancsnokság minden támadó tevékenységet leállított, és azokat a csapatokat, amelyekkel még mindig volt hírközlési kapcsolata, arra utasította, hogy ássák be magukat. A történelem újfent ismételte önmagát. Amint az égbolt kitisztult a hadszíntér fölött, az amerikai légierő és haditengerészet harci gépei puszta jelenlétükkel képesek voltak azonnali légi ellenőrzést kialakítani.

A rossz időjárás az első harminchat óra folyamán megakadályozta az észak-koreai légierő tábornokait, hogy bármilyen akciót indítsanak a szárazföldi csapatok támogatására, és amint képesek lettek rá, határozottan vonakodtak attól, hogy bármilyen repülőgépet is olyan bevetésre küldjenek, ahonnan nincs visszatérés. Ők legalább tudomással bírtak a korszerű légi hadviselés első számú szabályáról, amely kimondja, hogy ne kísérelj meg harcba bocsátkozni a túlerőben levő ellenséggel a saját felségterületén. És a hagyományos légi hadviselés az amerikaiak specialitása volt. Az amerikai légierő stratégiai gépei ezalatt nem tétlenkedtek. A felhőtakaró, amely Korea legnagyobb részét fedte, túl sűrű volt, hogy bármilyen formájú lézerirányítású bombatámadást lehetővé tegyen az észak-koreai légierő ellen, de a B–2 bombázógépek, melyek értékét csak a súlyuknak megfelelő arany árával lehet kifejezni, háborítatlanul tudtak rárepülni az északiak légi támaszpontjaira, hogy globális helymeghatározó rendszerrel irányított bombákkal szórják meg a megszilárdított bunkereket. A húsz-egynéhány betonbunker gyors lerombolása és a bennük tárolt eszközök megsemmisítése arra kényszerítette az észak-koreai légierőt, hogy a légi támaszpontok körüli álcázott fedezékekbe szóródjon szét, és megkíséreljen felkészülni az országutak aszfaltsávjáról indítandó hadműveletekre. Az észak-koreai légierő sugárhajtású repülőgépei kénytelenek voltak álcahálók alatt várakozni a légi támaszpontok körül, miközben a személyzet tétlenül szemlélte, hogy fentről egy láthatatlan és elérhetetlen ellenség szisztematikusan lerombolja a betonbunkereket, és lyukakat fúr a felszállópályákba. Kezdetben az elfogó vadászrepülőgépek hiábavaló kísérleteket tettek, hogy megtalálják a B–2 bombázókat, de a meddő erőfeszítéseket leállították, mivel több sugárhajtású gép odaveszett, amikor a bázisaikra visszatérve a sűrű felhőzet miatti rossz látási viszonyok mellett kísérelték meg a leszállást. A légvédelmi tüzérezredek mindegyik támadás kezdetekor találomra hosszú sorozatokat lőttek az égbe, s csak akkor hagyták abba, amikor az ágyúcsövek túlhevültek, és kezdtek elgörbülni. Kim Dzsong Ilnek más elképzelései voltak, és nem egyezett bele a légierő tábornokai által javasolt tétlenségbe. Az ő közvetlen utasítására egy tömeges válaszcsapást kíséreltek meg, amint az időjárás jobbra fordult.

Az észak-koreai légierőnek sikerült a viszonylag korszerűbb repülőgépeiből három csoportot légi úton összegyűjtenie a felszállópályákról, melyek kezdtek szervezetlen útnagyjavítás alatt álló kátrányos maka-

dámutakhoz hasonlítani – jelzőoszlopok nélkül. A megmaradt mintegy 250 darab MiG–17-es és MiG–19-es vadászrepülőt – a várható légi ellenhadműveletek esetére – visszatartották a bázisok védelmére. Ezek rövid hatótávolságuk és koruk miatt más célra nem is nagyon lettek volna alkalmasak.

Amikor a légi harc parancsnokai az egyesített központban megerősítették, hogy az észak-koreai légierő gépei végül a levegőbe emelkedtek, és támadó alakzatot vettek fel, a szövetséges vadászgépeket is elindították. A várt támadás ellen összeállított szövetséges erő lenyűgöző volt. Összesen volt tizenkét darab F–18E Hornet és tizenkét F–14 Tomcat vadászgép az Independence repülőgép-anyahajóról, huszonnégy darab F–15C a Puszanban állomásozó 47. taktikai vadászezredtől, harminc darab F–16C és huszonnégy darab F–4E a dél-koreai légierőtől, valamint harminckét darab F–15J a japán önvédelmi erőktől.

Az észak-koreai légierő vadászgépei a közvetlenül Szöulba vezető útvonal mentén közelítették meg az országhatárt, éppen csak a hangsebesség alatt kötelékekben repülve, a laza alakzatokat 2-5 repülőgép alkotta, bekapcsolt radarral, 4500 és 6000 m közötti magasságban. Kezdetben a harc hajtóvadászathoz volt hasonlatos. A Tomcat és Eagle típusú vadászgépek délről észak felé repültek lóversenypálya alakú útvonalon, műszereikkel könnyedén elemezve a közeledő MiG-ek minden fontosabb adatát – a számukat, sebességüket, repülési magasságukat, a repülési alakzatot és a gépek közötti térközt stb. A repülőgépek mindkét típusa, a brit Typhoon gépekhez hasonlóan, képes volt többszörös célpontot is követni és kijelölni. Az amerikai sugárhajtású repülőgépek közel kétszeres hangsebességre gyorsultak fel, egymás után lőtték ki rakétáikat a nyilvánvalóan hanyag támadókra. A Tomcat gépek az aktív önvezérlésű Phoenix rakétáikat a céltól mintegy száz kilométeres lőtávolságból tudták elindítani, majd hatvan kilométer távolsághoz közeledve az F–15-ös gépekkel együtt elindították az AMRAAM közép-hatótávolságú levegő-levegő rakétáikat is. A Phoenix és az AMRAAM rakéták úgynevezett „lődd ki és felejtsd el" típusúak voltak, ami azt jelentette, hogy a tér egy bizonyos pontjára kilőve, ott bekapcsolták saját radarjukat és egyedi önvezérlésű, a kijelölt célra rávezető rendszerüket. Az első négy Tomcat repülőgépről kilőtt tizenhat Phoenix rakétából hét talált célba. A harminckét darab AMRAAM rakéta további húsz MiG-et szedett le. A vadászgépcsoportból annak a kilenc észak-koreai pilótának, aki túlélte, túl sok volt az élmény, amint a repülőgépek körös-körül robbantak fel és hullottak darabokra, mialatt úgy érezték, mintha egy szuperszonikus nyílzápor zúdult volna rájuk. Szélsebesen megfordultak, és elviharzottak észak felé. A mintegy ötven repülőből álló bombázórajokat nagyjából hasonló sorscsapás érte a második és harmadik Tomcat–Eagle-kötelék részéről. A bombázók és kísérőik sem

érezték égető szükségét, hogy tovább folytassák útjukat délnek, a biztos halálba, így ők is hazafelé vették az irányt. A többi amerikai repülőgép azt a parancsot kapta, hogy egészen az országhatárig üldözze őket.

A légi ütközet az első és az utolsó rakéta kilövése között nem tartott tovább tizennégy percnél. A mérkőzés állása 89:0 volt. Az észak-koreai légierő hatvan megmaradt sugárhajtású repülőgépe számára a megpróbáltatások ezzel még nem értek véget. Sietségükben, hogy biztonságba érjenek, még mindig szétzilálva, kötelékbe rendeződés nélkül, nagy sebességgel repültek, kijelölt saját repülési útvonalaikról letérve. A katonai területeket és létesítményeket őrző, magukban álló légvédelmi ütegek az eredeti nyílt tűzparancs alapján cselekedtek, amit még a B–2-es bombázók és a cirkálórakéták elindításakor kaptak. Ez felhatalmazást adott, hogy mindenre tüzet nyissanak, ami az általuk védett légtéren belül repül. Mivel az országhatár és a főváros, Phenjan közötti terület tele volt ilyen katonai területekkel, elkerülhetetlen volt, hogy bármilyen gép, amely az észak-koreai légierők légi útvonalain kívül repült, ilyen zónába keveredjen. És pontosan ez volt az, ami a körülbelül hatvan darab megmaradt észak-koreai vadászgép közül mintegy ötvennel megesett. A légvédelmi ágyúkat és a föld-levegő rakétákat nekieresztették mindennek, amit érdemes volt célba venni, ami nem kerülte ki őket, nem használta az északiak nagyon kezdetleges önvédő lokátorazonosító jeleit és jelzőfényeit, és ami többnyire nem volt tudatában annak, hogy a célzókészülékeik elé került. A hazatérő repülőgépek közül az SA–2 és SA–6 szovjet gyártmányú föld-levegő rakéták mintegy tizenhét áldozatot követeltek, a légvédelmi ágyúk további ötöt. Kevéssel harmincöt perc elmúltával az észak-koreai légierő teljes támadó potenciálja, amivel még rendelkezhetett, több mint száz, a földben füstölgő lyukra korlátozódott.

Európai kötelezettségvállalás

A sors iróniája, hogy az Egyesült Államok volt az, amely kulcsszerepet játszott az Izrael által hosszú ideje követelt „sziklaszilárd" biztonsági garanciák megteremtésében. A békefolyamatnak, amely 2001-ben olyan nehezen botladozott, új lendületet adott, hogy az elnök 2002 elején odaküldte republikánus közvetítőjét, felmérni a hosszú távú megoldás lehetőségeit. A „különleges diplomáciai küldött" Reiman a térségbe küldött amerikai követek sorába illeszkedett. A különleges diplomáciai küldöttek, akik csak az elnöknek tartoztak beszámolási kötelezettséggel, az Egyesült Államok számára diplomáciai normává váltak az egymással szemben álló nemzetek és szervezetek közötti érzékeny tárgyalások

vezetésében. Reiman a 2002 szeptemberében tartott harmadik Camp David-i egyezmény létrehozója volt. Ez kötelezte az Egyesült Államokat, hogy közvetlen és pontosan körülírt katonai választ adjon Izrael támogatása érdekében arra az esetre, ha Szíria megtámadná, és újabb többlethitelkeretet biztosított, hogy az izraeli védelmi erők két további Arrow–2 típusú taktikai ballisztikus rakétaelhárító rakétaüteget vásárolhassanak. A szíriaiak beleegyeztek abba, hogy nem akadályozzák a Hermon-hegységi vízgyűjtő területen a vízkivételt, cserébe az izraeliek belementek abba, hogy katonai erőiket fokozatosan az 1967 előtti határvonal mögé vonják vissza. Az izraelieknek azt a rémálmát, hogy a szíriai haderő csapatösszevonást hajt végre a Kineret-tó partjain, ügyesen előzték azzal, hogy a Golán-fennsík egész vitatott területét demilitarizált övezetté nyilvánították.

Az övezet annyiból egyedülálló volt, hogy most először az ENSZ a feladat felelősségét teljes egészében a Nyugat-európai Unióra (NYEU) ruházta át, azzal a kikötéssel, hogy az övezetben tartózkodó erők a várható feladattal összemérhetők legyenek. Kritikusai szerint a NYEU sok éven keresztül még csak a papírtigris címet sem vívta ki magának. Franciaország és valamivel kisebb mértékben Németország, ahol az amerikaiak dominanciája a NATO-hadműveletekben csalódást keltett, különösen cselekvésre kész volt az „Eurokorps" haderő létrehozásában, amelyet, legalábbis elvben, a NYEU katonai vezérkara irányított volna. A NYEU még csak hasonlóval sem rendelkezett, mint a NATO infrastruktúrája, de politikai téren biztosította, hogy Strasbourgban közös német–francia főhadiszállást állítsanak fel.

A NYEU 2002 közepére remekül felkészültnek vélte magát az ilyen rendfenntartó feladatok ellátására olyan térségekben, ahol az amerikai csapatok jelenlétét nemkívánatosnak, az ENSZ-csapatokat pedig alkalmatlannak ítélték. A NATO – jobban mondva az USA és Nagy-Britannia – színleg elismerte a NYEU aspirációit, katonailag életrevalónak minősítette azokat, de bizalmas körben lenézték a NYEU katonai tevékenységét, s az egészet a NATO-erőfeszítések szükségtelen megkettőzésének tartották.

A Camp David–3-ról folytatott tárgyalások során felmerült, hogy sem az izraeliek, sem a szíriaiak nem akarják az ENSZ hagyományosan jelképes és gyakorta tehetetlen, „száz dollár napidíjas" könnyűgyalogságát látni, amit olyan országok küldenek, amelyeknek az ENSZ pénzére volt szükségük még ahhoz is, hogy a saját hadseregüket fizetni tudják. A múltban az ilyen csapatok nem olyan erőnek bizonyultak, amely elrettentené a szemben álló feleket a háborús tevékenységtől, és feszültségek idején vagy legázolták és harcképtelenné tették, vagy egyszerűen megkerülték és politikai téren figyelmen kívül hagyták őket. A Reiman iránt érzett minden megbecsülésük ellenére a szíriaiak ragaszkodtak

ahhoz, hogy az USA, mellyel szemben minden érzésük a gyanakvás volt, semmilyen szerepet se játsszon a felvonultatott fegyveres erőkben vagy azok irányításában.

Az ENSZ ragaszkodása az erők hatékonyságához azt jelentette, hogy a küldő országoknak nehézfegyverzetű csapatok egy teljes dandárjával egyenértékű erőket kellett biztosítaniuk. Ez az előírás szerint két harckocsizászlóalj, egy gépesített gyalogoszászlóalj, páncélozott műszaki alakulat és egy tüzérezred, valamint a szükséges híradás-technikai és logisztikai támogatás kiállítását jelentette. Ennélfogva, nem meglepő módon, a NYEU rangidős parancsnokai azt se tudták, mit csináljanak nagy igyekezetükben, hogy biztosítsák a szükséges erőket, ami nyilvánvalóan arra szolgált, hogy igazolja létezésüket és függetlenségüket az Egyesült Államoktól és a NATO-tól. Egy semleges katonai erő telepítése a Golán-fennsíkon kitűnő lehetőségnek látszott arra, hogy válogatott csapataikat és azok törzskarait többnemzetiségű környezetben, alapos munkát kívánó feltételek mellett és viszonylag alacsony költséggel gyakorlatoztassák és próbára tegyék. A NYEU lobbistái rendkívül aktívak voltak az ENSZ befolyásolásában, az ENSZ pedig, mely örömmel vette, hogy kéznél volt a megoldhatatlan helyzet feloldásának egy azonnali lehetősége, beleegyezett, hogy a demilitarizált övezetben a rendfenntartás felelősségét a NYEU-ra ruházza. A britek távol tartották magukat az európai hadműveletek új keletű buzgalmától, tekintettel arra, hogy a Balkánon már amúgy is túlterheltek voltak, ahol az amerikaiak távollétében lassan, de biztosan növekedett a feszültség. A franciák számára viszont ezek valóban mámorító napok voltak. Ahogyan az amerikaiak 2002. december közepén a szárazföldi csapataikat Koreára készítették fel, úgy az első NYEU-erőket is behajózták és útnak indították a Közel-Keletre.

Rövid távon mindegyik fél elégedett volt: Izrael de facto ugyanolyan garanciákat biztosított a maga számára, mint amilyeneket az Egyesült Államok NATO-beli szövetségeseinek nyújtott – bónuszként a két újabb Arrow–2 rakétaüteggel védelmet kapott városai számára a taktikai ballisztikus rakéták ellen –, míg a szíriaiak visszakapták a megszállt Golán-fennsík fele fölötti ellenőrzést. Az izraeli kabinet örökké bizalmatlan héjái viszont rendkívül szkeptikusak maradtak Szíria indítékaival és ígéreteivel kapcsolatban.

Rakétaválság

Miközben az Egyesült Államok hadserege a koreai szárazföldi és légi offenzíva előkészítésével volt elfoglalva, a különböző EuroFor-erők pedig egyre jobban belesüppedtek a balkáni és az izraeli helyzet ingo-

ványába, a török katonai kormányzat éppen elérkezettnek találta az időt arra, hogy megsemmisítse a ciprusi görögök S–300 Patriotski légvédelmi rakétaütegeit.

A görög ciprióta elnök, Glafkosz Kleridesz az 1990-es évek közepétől kezdett orosz fegyvereket vásárolni. A törököknek akkor még arcizmuk sem rándult, amikor Kleridesz T–80 típusú harckocsikat rendelt. Előzőleg megpróbált sorjában amerikai, brit és német harckocsikat beszerezni, de mindegyik ország elutasította a kérését. A franciák ugyan megvételre ajánlották Leclerc MBT típusú harckocsijaikat, de Kleridesz nem akart minimum három évig várni a szállításukra, és a T–80-as harckocsik áránál háromszor többet fizetni értük. Kleridesz 1997-ben megállapodást kötött harminchat darab S–300 PMU–1 – vagy ahogy NATO-kódnevén jobban ismert: SA–10d Grumble – típusú, járműre telepített, rövid hatótávolságú orosz légvédelmi rakéta beszerzésére, hogy „stratégiai légvédelmi képességet" biztosítson Ciprusnak. Az egész csomag azonban a legjobb orosz technológiát tartalmazta a légtérellenőrzés és a radaros nyomkövetés formájában, ami képes lett volna folyamatosan figyelemmel követni gyakorlatilag az egész török légi forgalmat Törökország déli része fölött.

A megállapodást 1998 végén befagyasztották, a rakétákat pedig 1999 vége felé Kréta szigetére telepítették teljesen működőképes állapotban. Cipruson és Görögországban félelmet keltett a török katonaság „ideiglenes" hatalomátvétele, s ezért a rakéták Ciprusra telepítését 2002 júliusában „megelőző védelmi" intézkedésként gyorsan bepótolták. Május végén az összes berendezést szétszerelték, és Ciprusra szállították. Az oroszok világossá tették, hogy érdekeltek a rakétakérdésben, emellett közismert tény volt, hogy orosz katonai tanácsadók vannak Krétán, akik harctéri körülmények közti kiképzést is folytatnak. Annak biztosítására, hogy a törökök ne lépjenek közbe – korábban ezzel fenyegettek –, Görögország orosz javaslatra belement, hogy Oroszország leginkább igénybe vett Északi flottájának atlanti hajóraját fogják felhasználni a rakéták és radarok szállítására, míg a görög haditengerészet szállítja a személyzetet. Július közepére a rendszert a Troodos-hegység lejtőin szépen elrendezve felállították és beüzemelték, a görög cipriótá Patriotski rakétaütegei pedig megkezdték a repülőgépmozgások automatikus célkövetését nemcsak Ciprus, hanem Törökország déli területeinek nagy része fölött is. A ciprusi görög kormánynak az új elrettentő eszközük fölött érzett büszkesége azonban rövid életűnek bizonyult. A törökök már korábban, 1998 elején Izraelben elkezdtek légitámadásokat gyakorolni modellezett helyszíneken, nagy zuhanórepülési szögprofilokat alkalmazva. Izraeltől 120 AGM–142 Popeye típusú, televíziós irányítású levegő-föld rakétákat is beszereztek, amelyek különálló célpontok elleni támadásra használhatók.

A kiképzés az utóbbiakkal, melyek a vietnami háború idejéből származtak, tizenkét éles rakétakilövést is magában foglalt, nem igazán volt sikeres, mivel nem kevesebb mint nyolc rakéta több mint száz méterrel elhibázta a kijelölt célpontját. Ez, párosulva azzal, hogy a ciprusi görögök válaszképpen SA–8 típusú, rövidebb hatótávolságú, járműre telepített föld-levegő rakétákat és önjáró légvédelmi ágyúkat rendeltek, hogy javítsák „stratégiai" légvédelmi rakétáik védelmét, egy török légitámadás kilátásait a legjobb esetben is bizonytalanná tette. A török légierő úgy vélte, hogy egy légicsapás nagyon kockázatos lenne, és olyan zavaró és elektronikus támogató repülőgépek nélkül, mint amelyek az USA rendelkezésére állnak, kihívnák maguk ellen a sorsot, és nagy bajba kerülhetnének.

A törökök egy ügyes és gyakorlatilag kockázatmentes megoldással álltak elő. A légitámadási gyakorlatoknak nagy publicitást csaptak, akárcsak annak, hogy a szigeten 30 ezerről 50 ezer főre növelték katonáik létszámát. Miközben a ciprusi görögök idegesen tekingettek az ég és az elválasztó vonalon zajló események felé a sziget északi része felől várható inváziótól való félelmükben, a törökök három kis kommandót dobtak át, melyek a tüzérség felderítőiként és célmegjelölőiként tevékenykedtek. Nagyszámú 155 mm-es Copperhead lőszert és az amerikai hadsereg által leselejtezett lézeres célmegjelölőt is beszereztek a számukra. A kommandók, miután elfoglalták állásaikat, hordozható célmegjelölő berendezéseikkel ki tudták jelölni a radar- és hírközlési épületeket, valamint magukat a rakétakilövő állásokat is. Egy precízen végrehajtott tüzérségi csapásban, ami mindössze huszonöt percig tartott, mintegy hatvan lézervezetésű, különböző helyekre becsapódó és alacsonyan, a levegőben robbanó 155 mm-es éleslövedék találta el a célpontját. Miután a küldetésüket befejezték, a kommandók még egy ideig sértetlenül tartózkodtak a célterületen, majd visszatértek, hogy hősöknek kijáró fogadtatásban részesüljenek. Ciprus sok millió dolláros beruházását romba döntötték, ízzé-porrá zúzták. A világ természetesen felháborodott, de gyakorlatilag szinte semmit sem lehetett tenni. A törökök önvédelemre hivatkoztak, és sajnálatukat fejezték ki. Oroszország, bár megtorló intézkedésekkel fenyegetett, valójában nem volt olyan helyzetben, hogy bármilyen módon megbüntethette volna Törökországot. És Törökországot olyan gyorsasággal, ami már a pimaszsággal volt határos, két évvel később az Egyesült Államok szoros szövetségeseként fogadták vissza. A törökök aláírtak egy megállapodást, ami az amerikai légierő számára a törökországi légi támaszpontok szinte korlátlan használatát tette lehetővé, F–15-ös és F–16-os vadászgépek szállítása és a pilótáknak az Egyesült Államokban történt kiképzése ellenében. Mindazonáltal Törökország európai uniós tagságának kérdése még csak terítékre sem került.

Harmadik fejezet: 2003

Egy mintaszerű légi háború

Amikor már Észak-Korea valamennyi komolyabb légvédelmi eszközét letarolták, a küldetés hangsúlya a maradék repülőgépek szisztematikus elpusztítására helyeződött át, ami alig váltott ki tiltakozást. Az új év első két hetében az erőket egyenlő mértékben fordították az északiak katonai és polgári hírközlő hálózatának lerombolására, illetve lőszer-, olaj- és kenőanyagkészleteik felszámolására.

A kezdeti megrendítő csapás után az északiak már csak elvétve lőttek ki Scud rakétát, s az amerikai légierő és a hadsereg bevetett néhány sorozatot a legújabb Patriot PAC3 típusú, megnövelt hatású rakétaelhárító rakétából is. Ezek negyvenegy Scuddal számoltak le, bár többnyire egyedül kilőtt rakéták ellen érték el találataikat. A Scudok közül, ha gyorsan egymás után több mint hármat lőttek ki, egynek jó esélye volt arra, hogy eljusson valahova a kijelölt célpont közelébe. A kár, amit a Scud rakéták okoztak, minimális volt mind Szöulban, mind a célba vett légi támaszpontokon.

A légi ellenőrzés megszerzésével kezdődött a valódi „hecc" az „iszapfutók" számára. Az észak-koreai páncélos- és gépesített egységek tömegesen és mindenfajta védelem nélkül voltak kitéve a légitámadásoknak. Az egyesített légi felderítő és célponttámadó radarrendszerrel (JSTARS) ellátott repülőgépek már akkor gyorsan azonosították a támadó hadoszlopokat, amikor azok még csak felsorakoztak, hogy nekivágjanak a demilitarizált övezetnek; az adatokat pedig adatátviteli rendszereiken keresztül a gyors, előretolt légi irányító (FAC) – kétüléses Hornet – gépekhez továbbították, amelyek a hadműveleti terület fölött keringtek, és amolyan légi közlekedési rendőrként tevékenykedtek. Ezeket az információkat a Japánban és a Guam szigeten levő támaszpontokról szakadatlanul érkező B–1 Lancer és B–52 bombázókhoz is eljuttatták, amelyek a kapott célpontokat további nagy erejű robbanóanyagokkal szórták meg. A délkoreai és az amerikai légierő, valamint az amerikai haditengerészet légierejének egyesített támadása könyörtelen volt. Az amerikaiak végül is megtanulták az Öböl-háborúból, melynek során elmulasztották megsemmisíteni az Iraki Köztársasági Gárdát, hogy bármely katonai diktátor hatalmának az alapja „személyes" hadserege, és a diktátort csak akkor távolíthatják el, ha a hadseregét már „eltávolították".

A véghezvitt mészárlás 1967-re emlékeztetett, amikor az izraeli légierő az egyiptomi hadsereget semmisítette meg a Mitla- és a Giddi-hágókon, vagy 1991-re, amikor az irakiak megpróbáltak kijutni Kuvait fővárosából. Az a veszteség, amit az amerikai kiszolgáló személyzetnek és hozzátartozóiknak okoztak a Scud rakétatámadásokkal a háború kezdeti óráiban, azt eredményezte, hogy a válaszcsapások során ezúttal kevés könyörület volt tapasztalható. A földfelszínen kialakult helyzet szerint a légitámadások alapjaiban gyengitették meg az északiak erejét. Amint a szövetséges szárazföldi csapatokat hat gépesített és páncélozott (öt amerikai és egy vegyes amerikai/brit/japán) hadosztállyal megerősítették, terveket készítettek az ellentámadásra, hogy visszaszerezzék az elvesztett területeket, és befejezzék az észak-koreai alakulatok megsemmisítését. Az észak-koreai gyalogsági egységek bonyolultabb problémát jelentettek, mint szerencsétlen páncélos társaik. A gyalogság vissza tudott vonulni védelmi állásaiba a sűrű növényzettel borított terepen, ahol nehezebb volt a légierőnek és a tüzérségnek felfedezni és sikerrel eltalálni őket. Mindamellett, minthogy híján voltak bármiféle jelentős utánpótlásnak, kénytelenek voltak feladni védelmi állásaikat, hogy a vonalaiktól hátrébb élelmet keressenek. A B–1B és B–52 bombázókat újra bevetették egy szőnyegbombázásra; mindegyik repülő ötven darab 350 kg-os bombát vitt magával. Ezek különösen hatékonyak voltak mind puszta rombolóerejükkel, mind a megfélemlítés, a rettegő észak-koreai hadsereg moráljának további felmorzsolása szempontjából.

A légitámadások tizenkét héten keresztül folytatódtak, nagyon különböző időjárási viszonyok közepette. A szövetségesek ellenrohamot készítettek elő, Phenjan pedig figyelmen kívül hagyta a feltétel nélküli megadásra vonatkozó ismételt felszólításokat. Március közepére a légierő befejezte az észak-koreai hadsereg páncélos- és gépesített alakulatainak a felszámolását a demilitarizált övezettől negyven kilométeres mélységig. Az amerikai és dél-koreai erők készen álltak egy ellenoffenzívára.

Az új Belfast

Az új berlini kormány fülhasogató hangneme és a már elődeinél is tapasztalt bevándorlásellenes politika kiszélesítése az elégedetlenség telét hozta magával Németországban. Münchenben, a legnagyobb etnikai közösségeknek otthont adó bajor fővárosban az első utcai harcok 2002 telén törtek ki. Az esemény, amely kifakasztotta a nacionalizmus fekélyét, hogy aztán vérző sebbé változtassa, az volt, hogy lelőttek hat bőrfejűt,

akik 2003. január 5-én benzinespalackokkal megtámadtak egy szállót. Ez azután a megtorlás és az ellenmegtorlás hullámait indította el országszerte. A forrongó elégedetlenség München t az új évezred Belfastjává tette. Négy csoport volt, melyek mindegyike kisebb-nagyobb mértékben egymással is összeütközésbe keveredett. Ezek a rendőrség és növekvő számban a hadsereg egységei, melyeket a civil hatóságok megsegítésére küldtek, a szélsőséges jobboldaliak, a török kisebbség, valamint a kurd és más mozlim csoportok voltak. Hat hónapon keresztül követték egymást a lövöldözések, a bombamerényletek – közöttük a legsúlyosabb, egy teherautóba rejtett hatalmas Semtex bomba, mely München történelmi főterét döntötte romokba, több mint negyven ember halálát okozva – és a szűnni nem akaró összecsapások. Ezeket – az 1970-es évekbeli észak-írországi zavargásokhoz hasonlóan – mindkét oldalon gyakran használták fedezékül orvlövészek, akik a biztonsági erők tagjaira vagy a beazonosított felforgató személyekre vadásztak.

A müncheni bombák lökést adtak a német politikai rendszernek és a jobboldalnak a cselekvésre. A kormánnyal szemben beterjesztett bizalmatlansági indítványt épphogy csak leszavazták. Az előző ősz végén a CDU–CSU–Republikánus koalíció elsöprő győzelmet aratott a baloldal ellen, új munkahelyek teremtésére, a stabilitásra, gazdasági beruházásokra vonatkozó ígéretáradattal került hatalomra, s azt várták tőle, hogy „tegyen valamit" az elfogadható társadalmi rend érdekében, vagyis elsősorban az etnikai németek érdekében. A „etnikai német" politika megvalósítása volt a legfőbb csapás mind a baloldal, mind a kilencmilliós nem német származásúak számára. A törökök, a messze legnagyobb létszámú „vendégmunkás"-csoport – érthetően feldühödtek ezen a populista politikán, amely megtagadta az állampolgárságot még a negyedik generációs német-törököktől is. E politika ugyanakkor továbbra is állampolgárságot biztosítana a máshol etnikai kisebbségben élő németek számára, akik még mindig özönlöttek a gazdaságilag rokkant Kelet-Európából, jóllehet ezek a különféle csoportok több évszázaddal korábban vándoroltak el. Az, hogy az új berlini, jobboldali kormányzat első lépése éppen ennek az etnikai politikának a megvalósítása volt, egész Európában aggodalmat keltett Németország sötét történelme és a határozott szándék miatt, hogy szakítsanak az előző nemzedékek gyakorlatával.

Keleti irányú terjeszkedés

Lengyelország, Magyarország és a Cseh Köztársaság 1999-ben a NATO teljes jogú tagja lett. Követte őket 2001-ben Finnország és Románia, 2002-ben Szlovénia, 2003-ban pedig Litvánia, Lettország és

Észtország. Az utóbbiak a társult tag státusát kapták meg, főleg a németek makacs kitartásának köszönhetően és az amerikaiak akarata ellenében, akik, mint kiderült, némi előrelátással úgy tekintettek rájuk, mint hozzájárulási kötelezettséggel nem rendelkező tagokra, melyek bizonytalan státusa csak bajhoz vezet.

Volt néhány esemény és tényező, amely elvezetett egészen a 2006. évi balti háborúig és az oroszok döntéséig, hogy az Iszlám Szövetség oldalára álljanak. Az, hogy a balti országok, Litvánia, Lettország és Észtország a NATO társult tagjai lettek, rendkívül irritálta Oroszországot, mely válaszul felmondta a NATO és Oroszország kapcsolatait szabályozó 1997. májusi alapokmányt, amelyben beleegyezett a NATO bővítésébe. A NATO valójában megkerülte Oroszországot. Borisz Jelcin 1998-ban olyan „piros vonalként" írta le a balti országokat, amit ha a NATO átlép, az elviselhetetlen feszültséget okozna Európa stabilitásában. Ugyanabban az évben az oroszok egyértelműen kinyilvánították, hogy a balti régió az orosz nemzeti érdekszférába tartozik. Az 1997-ben elfogadott Nemzetbiztonsági Koncepció deklarálta: „A NATO keleti terjeszkedésének kilátása elfogadhatatlan Oroszország számára, mivel az fenyegetést jelent a[z orosz] nemzet biztonságára." Továbbá 1998-ban az akkori külügyminiszter-helyettes a következőket írta az orosz kormány hivatalos lapjában: „...egyértelműen megmondtuk a NATO-nak, hogy nem fogadhat be egyetlen korábbi szovjet tagköztársaságot sem. Ha a figyelmeztetésünk ellenére ez mégis előfordulna, az veszélyeztetné az európai stabilitást, mi pedig azonnal felülvizsgálnánk a NATO-hoz való viszonyunkat."

A tények szépítgetése a „társult tag" státusával nem tette világossá, hogy most vajon átlépték-e a „piros vonalat" vagy sem. A balti országok ujjongtak, hiszen már egy évtizede azt vallották, hogy jövőbeli biztonságuk kulcsa a NATO-tagság. A politikai és diplomáciai erőfeszítések egy évtizede azt célozta, hogy a taggá válás szent tehenének a levágása minél kevésbé vagy egyáltalán ne adjon okot szélsőséges orosz reakcióra.

Oroszország úgy érezte, hogy a Nyugat az orránál fogva vezette és kijátszotta a NATO-határok keleti irányú előretolásával, és nagy ellenszenvvel figyelte az újjáéledő németeket. Ráadásul Oroszországtól folyamatosan megtagadtak bármiféle státust a NATO-n belül, amely jelentősebb döntéshozatali beleszólást adott volna, annak ellenére, hogy új, hivatásos hadseregének fontos egységeit vonultatta fel Kosovo északi részén.

A balti államokat Oroszország „másmilyennek" tartotta. Ezeknek az országoknak a NATO társult tagságot ajánlott fel, és kilátásba helyezte, hogy 2006-ra teljes jogú tagok lesznek, míg mindaz, amit Oroszország kapott, nem volt más, mint a „szoros konzultációk" homályos ígérete. Oroszország ismételten biztonsági garanciákat ajánlott a balti államok-

nak, ha azok kívül maradnak a NATO katonai szervezetén, de ez süket fülekre talált. S ami még rosszabb volt, a NATO hevesen csapni kezdte a szelet Ukrajnának, hogy az is vegye fontolóra a társult tagságot. A NATO keleti irányú terjeszkedési törekvéseit Oroszország a saját nemzeti érdekeivel szembeni legnagyobb veszélyforrásnak tekintette. Az orosz észjárás azt is feltételezte, hogy van egy, az Egyesült Államok által hangszerelt titkos kotta is, mely szerint gazdasági és informatikai hadviseléssel folyamatosan aláássák az orosz államszövetség stabilitását, a CIA pedig támogatja az alvilágot ellenőrzése alatt tartó orosz maffiát. Az uralkodó elit tudatában volt annak, hogy az amerikaiak képesek lennének az oroszok világpolitikai szerepét a minimálisra csökkenteni azáltal, hogy felerősítik az összes olyan folyamatot, amelyek hozzájárulnak a gazdasági botladozás és stagnálás elhúzódásához, így Oroszország kénytelen legyen a saját belső viszályaira és nehézségeire összpontosítani. Egy óriási, de gyengélkedő gazdaság a nemkívánatos következmények sokaságát zúditaná rájuk – az emberek és a katonaság fokozódó elégedetlensége, a bűnözés (és különösen a szervezett bűnözés), az alkoholizmus, az öngyilkossági ráta emelkedése, az államadósságok növekvő mértéke, az ipari technológia alapjainak további eróziója mind-mind a romló általános helyzet tényezői voltak, s a büszke oroszok nem engedhették meg, hogy ez vég nélkül folytatódjék. A viszályoktól sújtott központi irányítás folytatódó gyengélkedése a helyi nacionalizmusok és az etnikai feszültségek növekedését, valamint a hagyományos orosz értékek, a kultúra, a nyelv és az ortodox vallás alulértékelését eredményezte.

A balti államoknak a NATO-val való kapcsolatáról szóló indulatos retorika ellenére kezdetben Oroszország gyakorlatilag nem sokat tudott tenni. A feszültség enyhítése érdekében az Európai Unió közvetlen pénzügyi segítséget ajánlott fel Oroszország számára – olyan pénzt, amire iszonyú szüksége volt –, annak fejében, hogy vegye fontolóra a területén kívülre rekedt, Lengyelország és Litvánia közé ékelődött Kalinyingrád enkláve* jövőjét. Ezt politikai, gyakorlati és történelmi okokból Németország finanszírozná.

Félelmetes, gyors kard

A koreai hadjárat során kifejtett maximális erőfeszítés keretében 2003. március 19-én a védelmi állások tíz napig tartó, összpontosított bom-

* Az egykori Kelet-Poroszországnak az a körülbelül egyharmadnyi szeglete, amely a II. világháború után Königsberg – a mai Kalinyingrád – stratégiai fontosságú jégmentes kikötőjével együtt a Szovjetunióhoz, illetve később Oroszországhoz került. *(A ford.)*

bázásába kezdtek, hogy előkészítsék a Félelmetes, gyors kard fedőnevű hadműveletet.

Az ellenoffenzíva 2003. április 1-jén 02.00 órakor vette kezdetét. Nyolc dél-koreai páncéloshadosztály és öt amerikai hadosztály átkaroló hadműveletet indított Keszong és Toszan városokon keresztül, hogy Kumcshon és Pjongszan között egyesüljenek.

Az 1. és 2. amerikai tengerészgyalogos-hadosztály 2003. április 2-án vakmerő éjszakai partraszállást hajtott végre a Hedzsu közelében fekvő fövenyes partokon, s behatolt Észak-Koreába. A helyszín mintegy hatvanöt kilométerre északkeletre fekszik attól az Incshon város melletti ponttól, ahol ötven évvel korábban MacArthur szállt partra. Itt, a sekély part menti vizeken szenvedte el az amerikai haditengerészet a háború egyetlen jelentősebb kudarcát. Egy fregattot egy észak-koreai tengeralattjáró süllyesztett el, egy másik pedig mozgásképtelenné vált, de a veszteségek mindkettőnél jelentéktelenek voltak. A dél-koreai haditengerészet egy torpedótámadás következtében szintén elveszítette egyik korvettjét, egy második korvett pedig, egy aknaszedővel és egy rombolóval együtt, súlyosan megrongálódott, amikor Hedzsu partjaihoz közeledve aknára futott. Valójában a tengeren a háború, amint az várható volt, nagyon is egyoldalú ügynek bizonyult. Az északiak felszíni egységei nem viszonozták az amerikai repülőgép-hordozókról felszálló gépek és a tengeralattjárók egyesített hadműveletét. Az Egyesült Államok nyugati partvidékéről három hordozóhajón, a keletiről kettőn idevezényelt repülők az év fordulójára az északiak felszíni flottáját széjjelszórt maradványokra zsugorította, amelyek gyorsan menekültek észak felé a part mentén, megkísérelve, hogy a sok kis öbölben és folyótorkolatban elrejtőzzenek. A kisméretű tengeralattjárókat viszont nehéz volt érzékelni, különösen a sekélyebb vizekben.

Az amerikai tengerészgyalogos-hadosztályok, melyek mindegyike tűzerejét tekintve felért legalább tíz észak-koreai hadosztállyal, ellenállhatatlanul haladtak a szárazföld belseje felé, elvágva a fő összekötő vonalakat a főváros és az észak-koreai hadsereg zöme között. Csapásuk gyújtópontjában a Pjongszanba be- és onnan kivezető szállítási útvonalak álltak. Ha Pjongszant már elszigetelték a külvilágtól, gyakorlatilag elvágták az onnan délre állomásozó észak-koreai erők főbb utánpótlási útvonalait is. A támadóknak nem állt szándékukban magát a várost ostrom alá venni, ami súlyos utcai harcokkal és következésképpen rengeteg halottal járt volna. Az eredmény ugyanolyan látványos volt, mint az első koreai háborúban. A partraszállás hírei gyorsan terjedtek az észak-koreai katonák körében, akiknek a harci kedve már nem sokkal a támadó csapatok érkezése előtt lelohadt, és közel álltak a pánikhoz. A támadók jobbszárnyán az összevont hadosztálynak – amely a jelképes brit és japán zászlóaljak kivételével amerikaiakból állt – a feltartóz-

A második koreai háború (2002. december–2003. április)
Phenjan (április 8.)
Jelmagyarázat:
határ
fontosabb közút
nagyobb folyó
alagútkijárat
megkerült dél-koreai egységek
ÉSZAK-KOREA
Szarivon (április 6.)
Imdzsin folyó
Pjongszan (április 3.)
a demilitarizált övezet határa
a Szövetségesek ellentámadása
Hedzsu
alagutak
Keszong
Dongducshon
1. és 2. tengerészgyalogos-hadosztály
2. a Koreai Néphadsereg előretörésének határa (2002. december)
Han folyó
SÁRGA-TENGER
SZÖUL
Incshon
DÉL-KOREA

tatás feladatát adták. Az ellentámadás a balszárnyon keresztül kezdetben tapogatózó és jellegében hagyományos volt, mivel az volt a rendeltetése, hogy bizonyos célpontokat foglaljon el az ütemezett haditervvel összhangban. Amint kiderült, hogy az északi hadsereg legénysége egyáltalán nem szándékozik ellenállni, a támadásból versenyfutás lett. A parancsnokok a dandár szintig lefelé a parancsadás és az irányítás terén olyan szabad kezet kaptak, amelyhez nem volt hasonló Patton tábornok harmadik hadseregének Franciaországon keresztül 1944-ben végbevitt versenyfutása óta.

Az 1. amerikai tengerészgyalogos-hadosztály április 3-án alkonyattájt érte el Pjongszant, csupán két órával korábban, mint hogy a 2. amerikai harckocsihadosztály, amely Toszan városon haladt keresztül, elérte a keleti külvárosokat, teljes tizenkét órával megelőzve a dél-koreai első hadsereg dél felől közeledő alakulatait.

Április 4-én a szövetséges alakulatok huszonnégy órát töltöttek azzal, hogy rendezzék soraikat, és időt adjanak a logisztikai láncnak, hogy utolérje őket ebben a Blitzkrieg-szerű előrenyomulásban. Az észak-koreai hadsereg megtört és szétesett. A nehézpáncélos-alakulatokkal szemben minimális volt az ellenállás, azt a kevés kisebb tűzfészket, ahol mutatkozott még némi harci kedv, egyszerűen kikerülték. De Észak-Korea számára minden véget ért. Az északi hadsereg katonái, mivel nem voltak többé működőképes egységek, kezdtek hanyatt-homlok észak felé menekülni, azt remélve, hogy ott biztonságban lesznek, s amerre mentek, eldobálták fegyvereiket. Április 8-án a szövetségesek páncéloscsapatai elérték a főváros, Phenjan déli peremvárosait.

A dac utolsó jeleként az északiak Nodong–2 rakéták – némelyiket ideggázt tartalmazó robbanófejjel felszerelve – kisebb záporát zúdították Szöulra. Sokat közülük feltartóztattak a Patriot–3 rakétaelhárító rakétaütegek, mindazonáltal Szöulban így is jelentős számú polgári áldozatot követelt a néhány célba ért Nodong. Április 1-jén a kínaiak korlátozott támadást indítottak az északi országhatáron keresztül, amit Pekingben a változatosság kedvéért „határkiegyenesítő hadgyakorlatként" és a globális amerikai imperializmus elleni intézkedésként írtak körül. A kínaiak, miután meglepően súlyos veszteségeket szenvedtek, el tudták foglalni azokat a határ menti területeket, amelyek évtizedek óta vita tárgyát képezték a központi hegyvidéken, és nyugaton a Jalu folyótól majdnem tíz kilométerre délre nyomultak előre. Mivel a tajvani válság megoldása nem haladt jól, a kínai hadsereg leállította a támadást, hogy az otthoni sürgetőbb követelményekkel foglalkozzék.

Április 9-én Kim Dzsong Il eltűnt, ezzel minden maradék ellenállás összeomlott. Annak a hadseregnek a parancsnokai, amely nem is olyan régen kétmilliós létszámmal büszkélkedett, önként és feltétel nélkül megadták magukat. A győztesek ezt azon nyomban el is fogadták, de

mert ezek a parancsnokok már jó ideje el voltak szakítva a hadsereg legnagyobb részétől, további három hétbe tellett, amíg az utolsó lövés eldördült, és az utolsó elszigetelt egységeket is sikerült rávenni a fegyverletételre. Becslések szerint az északi fegyveres erők több mint 200 ezer embert veszítettek. Még ma sem lehet pontos számadatot megadni Észak-Korea veszteségeiről. A déliek összességében 7300 főt veszítettek, és körülbelül ennek a kétszerese volt a sebesültek száma, az Egyesült Államok vesztesége pedig mindössze 1200 fő volt.

Mostanra a két Korea egyesült, az északi lakosság átnevelése pedig folyamatban van.

A Fekete-projekt diadala

Az ázsiai és dél-amerikai gazdasági csődök 2003-ban olyan mellékhatásokkal jártak, amelyek hozzájárultak a huszonegyedik századi világ átformálásához. Ezek közé tartozott, hogy 2004 elejére felemelkedett a távol-keleti véznább és izmosabb tigrisek gazdasága, s ezek az évtized folyamán tovább erősödtek. Kína számára azonban 2002 nyara olyan valaminek a kezdetét jelentette, ami a végső hanyatlásnak látszott, hanyatlásnak, amit nem állított meg Hongkong ezzel ellentétes és látványos sikere sem. A kínai rendszert néhányszor már fenyegette az összeomlás. A gazdasági válság, mely majdnem ugyanolyan volt, mint az 1998. évi, megkongatta a kínai gazdaság fölött a lélekharangot.

A kínai gazdaság több mint egy évtizeden keresztül súlyos adósságokat halmozott fel, és Nyugatra is kiszivárogtak a különösen a szegényebb vidéki területeket érintő lázongásokról és társadalmi elégedetlenségekről szóló, ellenőrizetlen híresztelések. A gyors gazdasági növekedés – a korábban népszerű feltételezésekkel szemben – nem a piaci liberalizációnak vagy a külföldi befektetések beáramlásának volt köszönhető. Az egész rendszert az támasztotta alá, hogy a kormány az állami bankok tőkéjét folyamatosan a recsegő-ropogó, veszteségeket felhalmozó, állami tulajdonú iparágakba ruházta be. A pénzt olyan, a városi munkásság túlnyomó többségét foglalkoztató iparágakba pumpálták, amelyek a befektetett tőke semmilyen megtérülését sem mutatták. Csak idő kérdése volt, mielőtt az állami bankok pénze el nem fogyott, hogy körülbelül 1998 közepére a szó szoros értelmében csődbe menjenek. A kínai kormány szerencséjére a lakosság szenvedélyesen takarékoskodott. Aminek viszont az emberek egészen a 2003. január 7-i pénzügyi krachig nem igazán voltak a tudatában, az az volt, hogy a kormány milyen mértékben használta fel az ő megtakarításaikat a súlyos külső adósság finanszírozására és a pazarló állami ipar életben tartására.

Ázsiában a bizalom összeomlása Kínában vette kezdetét, amikor a kormány – hogy megkíséreljen elébe vágni az államcsődnek – bejelentette, hogy tervbe vette egy hihetetlen méretű tömeg, huszonötmillió állami alkalmazott elbocsátását. A nyugati befektetőházak meglátták az „írást a falon", és csak siettették az összeroppanást azzal, hogy egyedül újév és január 7-e között 25 milliárd dollár tőkét vontak ki egyoldalúan Kínából. A szomszédos ázsiai országok részéről sokkal több forgott kockán, ugyanis Kínában az összes külföldi befektetés mintegy 70 százaléka az övék volt. Ezért érdekükben állt, hogy amíg csak lehetséges, életben tartsák a gyengélkedő kínai gazdaságot, és egyszerűen reméljék a legjobbakat. Amint az ázsiai válság kibontakozott, híresztelések kaptak szárnyra arról, hogy a kormány több billió dollárt sikkasztott el, s tett magánszámlákra. A lakosság megrohanta a bankokat, hogy megkísérelje kivenni a megtakarított pénzét (vagy úgy gondolta, hogy van még mit kivennie), annak érdekében, hogy kemény készpénzre, dollárra vagy euróra váltsa át. A távol-keleti tőzsdék egyetlen éjszaka 50 százalékot veszítettek értékükből, és még az izmos Dow Jones-index is közel 14 százalékot esett január 8-án.

A zavargások, amelyek azt követően törtek ki, hogy a bankok (a központi kormány rendeletére) megtagadtak bármilyen készpénzkifizetést, gyorsan terjedtek országszerte, és komoly elfoglaltságot adtak a hadsereg helyi alakulatainak. Részletes és megbízható adatok a halottak és sebesültek számáról a mai napig is csak gyéren állnak rendelkezésre. Csak abban lehetünk biztosak, hogy az emberek elégedetlenségének kifejeződése, valamint a hadseregnek a párthoz intézett burkolt fenyegetése (mivel a hadsereg is tele volt olyan tisztekkel, akik nyugdíjaskorukra tették félre a megtakarításaikat) elegendő volt ahhoz, hogy a félelem remegése fusson végig az egész díszes felépítményen, ami a kommunista párt élvonalát jelentette. Január második hetében a vidéken élő szegények csatlakoztak a hamarosan a munkanélküliek sorsára jutó városi tömegekhez és a demokráciáért kiálló egyetemi ifjúsághoz az immár egész Kínára kiterjedő zavargásokban. A hadsereg nem igazán lelkesedett azért, hogy brutális módszereket alkalmazzon egy olyan ügy mellett tüntető békés polgárok ellen, amellyel a saját személyi állományának legnagyobb része is együtt érzett, s ez elegendő volt ahhoz, hogy a kínai vezetőség körében radikális változtatásokat kényszerítsen ki. Az előző rezsim által megkísérelt reformok előtt a legtöbb kínai gyárat és magánvállalkozást a helyi katonai parancsnokok ellenőrizték, akik helyi hadurakként le tudták fölözni a nyereségüket. A katonaság egyre inkább ellenségessé vált, amikor a kormányzat a reformok mellett kötelezte el magát, ami azzal járt, hogy megfosztotta őket a magánvállalkozások fölött gyakorolt ellenőrzéstől és a bevételeiktől. Azon buzgólkodtak, hogy olyan új ve-

zetőt támogassanak, aki burkoltan kifejezésre juttatja, hogy vissza fog térni a kiváltságok és a pazarlás régi rendszeréhez.

A hatalmi résbe Teng Hszion, egy csupán negyvenkilenc éves, tejfölösszájú, agresszív vezető lépett be, aki mindenáron hírnévre tört. Pontosan megértette, arra van szükség, hogy elterelje a kínai nép figyelmét azokról a gazdasági megpróbáltatásokról, amelyek az utóbbi két évben szorongatták az országot. A figyelemelterelés legkézenfekvőbb eszköze Tajvan volt, és Teng Hszion elérkezettnek ítélte az időt egy Tajvan elleni akcióra, amíg Európa a Balkán erdejében van elkavarodva, az Egyesült Államokat pedig nagyon leköti Korea. Korábban, amikor Kína fenyegetőzött, az amerikaiak Tajvanra irányítottak néhány repülőgép-anyahajónyi harci alakulatot, hogy kimutassák szolidaritásukat, és elriasszák Kínát attól, hogy átlépje a küszöböt. Mivel az USA teljes csendes-óceáni flottáját a Korea fölötti légi hadműveletek kötötték le, Kína úgy ítélte meg, az amerikaiak aligha tudják légi eszközeik számottevő hányadát átirányítani, hogy az ő tajvani jogos követelésükkel foglalkozzanak.

Február közepén Kína komoly terveket kezdett szőni arra, hogy végre megkísérli végrehajtani a sokat gyakorolt, fenyegetéseiben gyakran emlegetett tajvani partra szálló inváziót. Az USA hitetlenkedve követte figyelemmel az űrből a kínai erők felfejlődését. A kínaiak az előző négy év során már túljutottak azon, hogy szilárdan kiépítsék taktikai ballisztikusrakéta-arzenáljukat a Tajvani-szoros túloldalán. 2003 végére nem kevesebb mint nyolcszáz M–9 és M–11 típusú rakéta irányult a huszonhárommillió lakosú tajvani „eltévelyedett tartományra". Ez a csatarendbe állás inkább csak politikai manőver volt arra, hogy a felségjog kérdését dűlőre vigyék, mintsem valamilyen valódi katonai harckészültség fokozása. A kínai stratégia az volt, hogy fokozott nyomást gyakorolnak az Egyesült Államokra és Tajvanra annyi rakéta felvonultatásával, hogy az USA kénytelen legyen bevenni Tajvant az amerikai–japán csendes-óceáni taktikai rakétavédelmi ernyő tervezetébe, ami egyenértékű lenne Tajvan de facto függetlenségének elismerésével. Ha ez megtörténne, akkor Kína indokoltan kiáltana gyalázatot, és váltaná valóra a sziget lerohanására vonatkozó fenyegetéseit. A kínai kormány, miközben a gazdaság ugyanúgy gyengélkedett, mint addig, a külfölddel szemben kifogyott a béketűrésből, különösen a nyugati országoktól vette rossz néven, hogy Tajvan csatlakozási kérelmeit a különböző világszervezetekhez, például a Világkereskedelmi Szervezethez (WTO), eszközként használták fel arra, hogy fokozott demokratikus reformokat csikarjanak ki az anyaországban. A kínai rakéták elhelyezése ellenére az USA és Tajvan eddig kerülték a szélesebb hadszíntéri rakétavédelem kérdését. Maga Tajvan tartózkodott a függetlenség kikiáltásától, abban a biztos tudatban, hogy ha megteszi, közvetlen megtorlást

hív ki maga ellen, ugyanakkor minél tovább marad de facto független, annál nagyobb az esélye, hogy végül is lekerüljön a kínai politika napirendjéről.

Mivel Kína hosszú távú terveit így meghiúsították, az Egyesült Államok és Tajvan nem fedte fel a kártyáit, és az amerikai katonaságot átcsoportosították Koreába, az új kínai vezető elhatározta, hogy olyan valamit használ fel, amit párját ritkító lehetőségnek érzett. A koreai háború kínai megítélése sokat változott: a nukleáris fenyegetés megszüntetésének jóváhagyását a leplezett, de kibékíthetetlen szembenállás váltotta fel. Peking felszólította az Egyesült Államokat és Dél-Koreát, hogy tartsák tiszteletben Észak létezési jogát. Kína előre látta a végkifejletet: az egyesített Koreát, erős amerikai – esetleg még japán – katonai jelenléttel a határai mentén. Éppen ezért a kínaiak nekiláttak csapataik megerősítéséhez a Jalu folyó mentén, saját észak-koreai inváziójukhoz. Washingtonban az elnök a lehető legegyértelműbb kifejezésekkel figyelmeztette Kínát a Tajvan elleni agresszió következményeire, miközben egy kisebb harci alakulatot két rakétahordozó cirkálón a Tajvantól keletre lévő vizekre irányított. Pekinget csak felbátorította ez a korlátozott válaszlépés, a gyengeség jeleit olvasta ki belőle, valamint a határozottság hiányát arra, hogy az amerikaiak megvédjék Tajvant.

Ennek megfelelően a kínaiak tizenhat rombolót és fregattot, valamint tucatnyi Kilo és Ming osztályú tengeralattjárót küldtek Tajvanhoz, hogy vonjanak blokádot. Azt remélték, ez kiprovokálja a tajvaniakból, hogy ők adják le az első lövést. (A teljes kínai haditengerészet alapvetően egy nagy parti őrséget jelentett, ami mintegy húsz rombolót, negyven fregattot, körülbelül kétszáz gyors partra szálló rohamcsónakot és hatvan tengeralattjárót foglalt magában. Műszaki színvonal tekintetében mintegy két évtizeddel járt az amerikai haditengerészet mögött.) A Tajvani-szoros fölött az égen a kínai légierő krémjét adó repülőgépek járőröztek, ami a Szu–27 Flanker vadászrepülőgépek gyakorlatilag teljes leltárát magában foglalta (225 repülőgép volt tíz ezredbe szervezve). A tajvaniak, akik március utolsó hetében néhány esetben szándékosan figyelmen kívül hagyták a légtér megsértését, most megeresztettek egy légvédelmirakéta-sorozatot egy vadászrepülő-kötelékre, amely nagy sebességgel egyenesen Tajpejhez közeledett, és kettőt le is szedtek közülük. A kínaiak számára ez az „agresszió" elégséges ürügyet szolgáltatott az eszkalációra, így ezt követően tengeri ütközet alakult ki körülbelül 300 kilométerre Tajpejtől északkeletre, felszíni rakétapárbajjal a két flotta között. A tajvani légierő vonakodott felvenni a harcot a járőröző Flanker-horda feltételezett túlerejével szemben, ezért a pontszerű légvédelemre korlátozódott. A tengeri csatában a kínaiak két fregattot, egy rombolót és egy tengeralattjárót veszítettek, hat másik különböző hajó pedig kisebb-nagyobb mértékben megrongálódott a Harpoon rakéták

találata következtében, ezzel szemben két tajvani romboló és négy rakétahordozó hajó elsüllyedt, és hasonló számú különféle hajó megsérült. A kínai vezetés úgy határozott, eljött a pillanat, hogy Tajvan találkozzon a végzetével, és az inváziós flotta március 31-én kihajózott a dél- és kelet-kínai kikötőkből, ahol a klasszikus, normandiai módon végrehajtandó partraszállásra készült fel.

Az Egyesült Államok sokat tett, hogy megkísérelje a válságot diplomáciai eszközökkel feloldani, és kinosan ügyelt arra, hogy távol tartsa az amerikai haditengerészetet a Kelet-kínai-tengeren folyó csatától. Amikor egyértelművé vált, hogy invázió van készülőben, az Egyesült Államok elnöke úgy döntött, közvetlen lépéseket tesz. A részleteket arról, ami ezután következett, még mindig, öt évvel később is szigorúan titkos minősítéssel a Pentagon bunkerei őrzik, de találgathatunk, hogyan követték egymást az események. Április 1-jén reggel, amikor az inváziós flotta összegyűlt, hírek kezdtek terjedni a cheltenhami főparancsnoki főhadiszálláson lehallgatott kínai katonai rádióadásokról. A jelentések szerint a 08.04 és 08.09 közötti néhány percben „találat ért" a legnagyobb kínai csapatszállító hajók közül kettőt, valamint négy légelhárító rombolót; a hajók süllyednek, több ezer tengerésszel és katonával, akik a cápáktól hemzsegő tengerbe vetik magukat. Négy órával később, 12.17-kor egy második jelentés arról számolt be, hogy egy további csapatszállító hajót, két rombolót és két fregattot hasonlóan megsemmisítő támadás ért.

A kínai katonaság pánikszerű menekülésbe fogott, és feltételezték, amint a világ többi része is így tett, hogy vagy Tajvan apró, hat tengeralattjáróból álló flottája könyvelhet el ilyen látványos sikert, vagy pedig közvetlenül az USA tengeralattjárói avatkoztak be – amit Washington vehemensen tagadott. Volt valami nyugtalanító a kívülálló szakértők találgatásaiban, amint kitudódtak az eltalált hajók koordinátái. Mert hát semmi jele nem volt bármilyen tengeralattjáró-tevékenységnek, és egyetlen jelentés sem számolt be felszíni rakétatámadásról.

Még mindig csak hipotéziseket tudunk felállítani arról, hogy ezek lehettek az első és második hadműveleti támadó repülései az Aurora hiperszonikus bombázó prototípusának. Az Aurora – mai, közismert nevén Black Horse (Fekete Ló) – az SR–71 Blackbird repülőgép szupertitkos továbbfejlesztése volt. A kettő között az volt a különbség, hogy a Black Horse kettős torlósugár-hajtóművel volt ellátva, s ennek köszönhetően 7-10-szeres hangsebességgel volt képes repülni. Létezésének egyetlen nyomra vezető jelei azok az alkalmanként megfigyelhető, fánkkarika alakú gőzpamacsok voltak, amelyek a légkör felső rétegében képződtek, amikor a sztratoszférában repülve lelassult. Az egyetlen Black Horse repülőgépet majdnem bizonyosan a Nevada államban húzódó Nellis-hegylánc belsejében rejlő 51. sz. területről in-

dították. Innen húzódott volna a nagy, félkör alakú röppálya, Alaszka és az Aleut-szigetek fölött felfelé, kijutva a világűrbe, majd Kamcsatka és Korea fölött leereszkedve 36 ezer méter magasságig, és körülbelül négyszeres hangsebességre lassulva, hogy működésbe hozza a fegyvereit. Teljes repülési ideje a felszállástól a fegyverek működtetéséig valamivel kevesebb lehetett két óránál. A fegyverek valószínűleg uránhegyű volfrámdárdák voltak, melyek nem voltak ellátva semmilyen robbanófejjel. Az ötszörös hangsebességet meghaladó sebesség mellett pusztán a becsapódás mozgási energiája elegendő volt ahhoz, hogy katasztrofális károkat okozzon bármilyen céltárgyban, és egyébként sem sikerült még megoldani az érzékelésnek és a robbanófej begyújtásának a problémáit, amelyek egy ilyen lövedék sebességéből adódnak. Miután a célpont valós idejű adatait műholdon keresztül betáplálták, a robotpilóta kiszámította a célpontok megközelítésének a legkedvezőbb útját, és automatikusan elsütötte a fegyvereket (valószínűleg hat, de az is lehet, hogy nyolc lövedéket).

Azt, hogy mi történt vele a második útjáról hazafelé tartva, újfent csak találgatni lehet, különösen azért, mert a Black Horse sosem volt újra látható, és a létezését is csak 2007 elején ismerték el nyilvánosan. Valószínűnek tűnik, hogy a repülőgép nehézségekkel találta szembe magát, amikor a Csendes-óceán északkeleti térségében újra belépett a légkör sűrűbb rétegeibe, darabokra tört, és Vancouver partjaitól mintegy kétszáz tengeri mérföldre széjjelporladt. Ez az elméleti feltevés magyarázatot adna arra a szokatlan nappali „üstökösre", amelyre alaszkai és kanadai halászok figyeltek fel, valamint a késésre, hogy a soron következő négy Black Horse hadrendbe állítására 2006-ig kellett várni. Az egyetlen prototípus elvesztése mindig nagymértékben hátráltatja a fejlesztéseket, de még inkább az, hogy a távmérési adatok és a bizonyítékok is elvesztek, amelyek kulcsot adhattak volna a hibák okainak a kideríté sához.

A kínai központi parancsnokságnak nem maradt más választása, mint visszarendelni az inváziós csapatokat. Kína hevesen kikelt a Nyugat és különösen Tajvan és az Egyesült Államok ellen, de csak a csend falába ütközött; és hacsak nem akart belemenni egy nukleáris csapásváltásba, nem sok maradt, amit válaszul tehetett. Az amerikaiak számára a Black Horse elvesztése ellenére ez valódi stratégiai győzelem volt egy kétes háborúban.

A kínai belpolitikában a kudarcba fulladt invázió történelmi fordulópontnak bizonyult. És ami még rosszabbra fordította a dolgokat, a kínai hadsereg nem valami fényesen szerepelt Észak-Koreában. Az ENSZ azonnali és mindenre kiterjedő kereskedelmi és gazdasági szankciókkal sújtotta Kínát mindjárt a háborúskodása kezdetén, és nemigen hajlott arra, hogy elkapkodja azok feloldását. A kínai gazdaság, mely nagymértékben függött a nyersanyagok és különösen az olaj be-

hozatalától, április végére, május elejére összeomlott. A hadsereget megdöbbentette a tengeren elszenvedett többezres emberveszteség, és az egész felelősséget a kínosan feszengő haditengerészetre hárította, amelynek nem volt kielégítő magyarázata és mentsége a veszteségre. A haditengerészet hét vezető admirálisát és a hadsereg öt rangidős tábornokát hozzá nem értés vádjával „népbíróság" elé állították, és főbe lőtték, de ez csak további olaj volt a fegyveres erők dühének a tüzére. A forradalom a levegőben lógott.

Európai fiaskó

Amint az amerikaiak kitették a lábukat a Balkánról, az összes ellenfél, rakoncátlan gyermekek módjára, azonnal nekiállt, hogy próbára tegye az új euro-orosz „hatóság" erejét és eltökéltségét, hogy kipuhatolják, meddig mehetnek el. A téli hónapok során a központosítás és tekintély hiányában, ami korábban az amerikai jelenlét része volt, az „incidensek" száma riasztó mértékben növekedett. Az amerikai felderítési és hírszerzési adatgyűjtő rendszer folyamatosan kitűnő figyelmeztető jelzéseket szolgáltatott a szerb, horvát, boszniai mozlim, montenegrói és kosovói szándékokról, a Pentagon pedig a brüsszeli NATO-főhadiszálláson keresztül, túlórázva nyújtott „tanácsokat" arról, hogy miben látja az eseményekre válaszul adandó eljárás legjobb módját. Sajnálatos módon, az „egyenlők között az első" jelenléte nélkül az EuroForce-erők által megtett tényleges válaszlépések nehézkesek, határozatlanok, időnként roszszul összehangoltak voltak, és gyakran túl későn jöttek. Ehhez járultak az EuroForce-program nem teljesítésének következményeiről szóló zavaros és összefüggéstelen diplomáciai jelzések; mindez csak a katonai erők befolyásának és tekintélyének a gyengítését szolgálta, miközben az egymással szemben álló potenciális küzdő feleket felkészülésre bátorította, hogy saját kezükbe vegyék az ügyeket. Valóban, az USA határozott és viszonylag független felvigyázó és döntéshozó ereje nélkül az európai erőfeszítések a franciák, oroszok és németek egyéni programjai közötti csatározássá fokozódtak le, míg a britek megkíséreltek kompromisszumot közvetíteni. A helyi kormányzatok különvéleménye az volt, hogy a konfliktus elkerülhetetlenné vált. Ennek eredményeképpen mind az ellenséges érzületű, mind a fenyegetett csoportok felfegyverzése és újrafegyverzése fokozódott: az oroszok Szerbiát a legjobb felszerelésekkel látták el, amit csak ajánlani tudtak, beleértve az S–300 típusú föld-levegő rakétákat is; az osztrákok és a magyarok a horvátokat látták el fegyverekkel, amit Németország finanszírozott; az iszlám világ ugyanezt nyújtotta Albánián keresztül az UCK és a boszniai mozlimok

számára. Csak öt hónap telt el azóta, hogy az utolsó amerikai katona távozott (a demokrata kormányzat hivatali idejének utolsó napján), és a háború lángja újra fellobbant.

A szerbek mélységesen elégedetlenek voltak, nemcsak Montenegró elvesztése miatt, de amiatt is, hogy Kosovo kétharmadát szintén elvették tőlük. Az amerikaiak távozása alkalmat szolgáltatott számukra, mely túl jól jött ahhoz, hogy elszalasszák. A szerbek célja az volt, hogy az áldozatokat tekintve minél fájdalmasabbá tegyék a békefenntartó erők számára azt, hogy ott maradjanak bárhol a Balkánon. Ezenfelül azzal, hogy elkerülték az orosz és francia erők megtámadását, azt remélték, hogy a csapatokat küldő nemzetek között növekedni fognak a nézeteltérések és a kölcsönös gyanakvás.

A szerb hadsereg kisebb, „polgári státusba helyezett" egységei, valamint a különleges erők és egy sereg hazafias szimpatizáns gerillaháborút kezdtek a térségben lévő nem szláv és nem francia erők ellen. A békefenntartó erők elleni támadások puszta száma, földrajzi kiterjedése és makacssága megdöbbentette a Nyugatot. Az első rajtaütésszerű támadást Kosovo déli részén hajtották végre, és huszonnégy órán belül az incidensek száma áradatszerűen nőtt. Katonákat lőttek le, gépjárműkonvojokon lesből rajtaütöttek, laktanyákat vettek aknatűz alá, vagy bombáztak Kosovóban, Montenegróban, Boszniában, Albániában, Macedóniában, de még Görögországban is. A szerb vezetőség természetesen nem vállalt felelősséget a támadásokért. Egy héten belül a békefenntartó erőkre mért csapások áldozatainak a száma meghaladta a négyszázat. Ahogy az első fémkoporsók hazaérkeztek, szerte Európában a kormányok fejetlen kapkodásba kezdtek, az ellenzéki pártok pedig a békefenntartó erők visszahívását követelték olyan helyekről, ahol a békét nem lehetett fenntartani. Boszniában, Kosovóban és Montenegróban a törékeny béke darabokra hullott, amint a milíciák és az állig felfegyverzett civilek nyílt támadásokat intéztek a más nemzetiségű lakosság ellen.

A NATO katonai tanácsa a vészhelyzetben összeült, és erélyesen elítélte a szerbeket. A NATO figyelmeztetése nyomán az ENSZ elrendelte, hogy a segélyszervezetek Szerbiában tartózkodó tagjai és minden más nyugati állampolgár, aki a kosovói újjáépítési programban vett részt, huszonnégy órán belül hagyja el az országot. A békefenntartók soraiban a hadszíntéren keletkezett zűrzavar és a rossz időjárási viszonyok arra bátorították a szerb hadsereget, hogy Kosovo északi részéből kiindulva kisebb rajtaütéseket kíséreljenek meg. Ezek a szerb katonák számára rendkívül balul ütöttek ki azon kevés alkalommal, amikor brit és német alakulatokkal szemben próbáltak meg átjárást kierőszakolni. A brit dandár, a Challenger–2 és Apache nehézfegyverzetű helikopterekkel támogatva, útját állta a szerbeknek azokban a közelharcokban, melyekre ak-

kor került sor, amikor a szerbek megkísérelték kierőszakolni az átjutást. A döntő incidens, ami meggyőzte a NATO-parancsnokságot, hogy erőteljes és azonnali lépéseket kell tennie, valószínűleg a brit Sky televíziós hírcsatorna filmfelvétele volt a Kosovo északi részén állomásozó oroszokról, akik vonakodtak megakadályozni „szláv bajtársaik" katonai mozgását, elnézték, ahogy tüzet nyitnak, és bátorítóan átintegettek nekik. Ez egybeesett azzal, hogy a görögök azzal fenyegetőztek, betörnek Macedóniába, elintézni a kosovói terroristákat, és a törökök ellenfenyegetésével, hogy ők is odamennek, közvetlen segítséget nyújtani a terroristáknak.

Március 3-án kora hajnalban a megerősített 6. flotta három repülőgép-hordozó hajója, irányított rakétákkal felszerelt hat cirkálója és egy sereg más kísérője beúszott az Adriai-tengerre, és az Olaszországból felszálló egységekkel együttműködve légi hadjáratba kezdtek, amit hatnaposra terveztek. A terv, amit a NATO több mint 1500 harci repülőgépe hajtott végre, szöges ellentétben az 1999. évi hadjárattal, egyike volt a valódi megtorlásoknak. A csapások többsége, melyeket cirkálórakéták hullámai vezettek be, azt célozta, hogy a lehető legnagyobb pusztítást vigyék végbe az újjáépített szerb hadigépezetben és katonai infrastruktúrában. A szerb hadsereg volt az, amely a szerb hatalom súlypontját képviselte, így a hadsereg volt az, amelyet telitalálat ért. A hadműveleti területen már 1999-ben megtanulták a leckét, és a több mint kétszáz támadó helikopter viharként rajzott elő, hogy közvetlen csapást mérjenek a szerb hadsereg alakulataira és előrenyomuló hadoszlopaira. A szerb légierő csak addig volt képes ellenállni, amíg a teljes repülőgép-állományát porrá nem zúzták.

Ezúttal nem voltak félintézkedések, így május 1-jén a NATO szárazföldi hadereje, mely öt amerikai (három egyenesen Koreából áthajózott) hadosztályból, egy-egy francia és német, valamint egy brit hadosztályból állt össze, északról, Magyarország felől behatolt Szerbiába. Amint kitisztult az idő, elsöpörték maguk előtt a szerb hadsereg minden ellenállását, és éppen hat nap alatt elérték Belgrádot. A közvetlen beavatkozásra tett orosz fenyegetést udvariasan és határozottan figyelmen kívül hagyták, és magánbeszélgetésekben még az oroszok is elismerték, hogy tulajdonképpen szinte semmi sem volt, amit tehettek volna. Május 8-án katonai államcsíny zajlott le, és a szerb elnök eltűnt.

A szerb hadsereg parancsnokai elfogadták a feltétel nélküli tűzszünetet, és a légi hadjárat felfüggesztésekor az Egyesült Államok elnöke mosolyoffenzívába kezdett Moszkvában, hogy rábeszélje az oroszokat: az összes érintett fél legjobb érdekeit szolgálná, ha nyomban a NATO-támadás után orosz csapatok vállalnák el a teljes rendfenntartást az egész megtévedt Szerbiában. Oroszország arra törekedett, hogy vezető szerepet kapjon a nemzetközi porondon, félretette hirtelen felháborodását, és

légi úton három elit hadosztályt küldött Belgrádba. A szerb gerillatámadások utánpótlás nélkül, a magas szintű irányítás és támogatás megvonásával régiószerte megtorpantak, de teljesen sohasem szűntek meg.

Nyár elejére amerikai pénzen megkezdődött Szerbia második újjáépítése. Ezúttal egy oktatási program is hozzátartozott, hasonlóan a Koreában már megkezdetthez. Létrehoztak egy átmeneti polgári kormányzatot is, amíg egy év múlva sor nem került a szabad és tisztességes választásokra.

A francia, a német és a brit kormány számára az európai kezdeményezés kudarca általában a Balkánon és különösen Szerbiában az utolsó szög volt az európai szövetségi államról szőtt álom koporsójában. Európa-szerte azt a tanulságot vonták le, hogy bármely külpolitikai lépés, ami katonai erőt igényel, elképzelhetetlenné vált az Egyesült Államok közvetlen bevonása nélkül.

Változás Kínában

Kínában május folyamán az élelmiszerkészletek szűkössége és minden fizetőeszköz teljes értékvesztése azt hozta magával, hogy a zavargások és a polgári engedetlenség gyorsan terjedtek az egész országban. A Tienanmen téri vérfürdő tizennegyedik évfordulóján, 2003. június 4-én tömegek gyűltek össze Pekingben, Sanghajban és az összes nagyobb városban. Milliók özönlötték el az utcákat a nemzeti tiltakozás és az általános sztrájk napján. A hadsereget utasították, hogy oszlassa szét a tiltakozókat. Az első tankokat, amelyek tüzet készültek nyitni a tömegekre, olyan harckocsik lőtték ki, amelyek katonái a tiltakozók mellé álltak. A hadsereg nézete az volt, hogy az uralkodó rezsim nemcsak a katonaságot hagyta cserben, hanem a nemzetet és a népet is. Nagyobb jelentőséggel bírt a munkabérek és 1,2 milliárd kínai gyomra szempontjából, hogy a kormány szántszándékkal fizetésképtelenségbe, katasztrofális pénzromlásba és gazdasági káoszba vezette Kínát. Azoknak a kivégzése, akiket a tajvani hadjáratban elszenvedett kudarcért a kormány felelősnek tartott, elegendő volt a hadsereg legnagyobb részének a meggyőzéséhez, hogy a kormány az ő érdekeiket is semmibe vette.

A tábornokok – látva, hogy van esélyük továbbra is a hatalomban maradni, és ennélfogva arra is, hogy zsákmányhoz jussanak az állam kincsesládáiból – a forradalom élére álltak, és parancsba adták, hogy a katonák ne szegüljenek szembe a tömegekkel. A BBC, a Sky és a CNN hírtelevíziók különtudósítóit katonai repülőgépekkel küldték Kínába, hogy felvehessék a jeleneteket, amint a tüntetők és a katonák egymást átölelve, együtt masíroztak elfoglalni a kormányépületeket és irodákat,

s tartóztatták le a vezetőket. Furcsa módon a hadsereg arról is gondoskodott, hogy a kormányhoz hű maradt kevés szakadár alakulat – vagy ahogy mondták, a „tirannus erői" – által elkövetett vérengzésekről készült képsorokat se tiltsák be, s azokat ország-világ előtt bemutassák. Ez lehetővé tette, hogy a hadsereg többi részét a nép felszabadítójaként és védelmezőjeként ábrázolják, amitől jócskán nőtt a népszerűsége és a támogatottsága, s ennek révén számíthatott a légierő támogatására a „lázadó" alakulatok leverésében. A tiltakozásokat és tüntetéseket követő három hét során minden faluban és városban, ahová nyugati tudósítókat hívtak meg, a hadsereg börtönbe vetette a régi rezsim összes főbb képviselőjét. Saját embereikből felállítottak egy új Kínai Kormányzó Tanácsot. A zűrzavarban Teng Hszion eltűnt. Szabad – vagy legalábbis annak beállított – választások követték a szankciók feloldását (amit meglepően gyorsan követett annak hallgatólagos tudomásulvétele, hogy az Egyesült Államok ragaszkodik Tajvan hivatalos elismeréséhez és ahhoz, hogy Kína mondjon le összes történelmi követeléséről), és Kína pszeudodemokráciává vált. Tajvant 2004. január 1-jén ismerték el független államnak, ötvenöt évvel azután, hogy megkezdte függetlenségi harcát. A kínai választások alatt a különböző pártok képviselői elég hitelesek voltak, de a politikai spektrum mindkét szélét a Katonai Tanács uralta, amely meglehetősen erőszakos intézkedéseket hozott.

A Koreában elért sikert szorosan követő „kínai válság" korszakalkotó esemény volt a világpolitikában. Megerősítette azt, amit a világ már addig is gyanított, az amerikaiak pedig mindvégig tudtak, hogy az Egyesült Államok – más kérdés, hogy jogosan-e vagy sem – a világ önjelölt rendőre, aki ott és akkor intézkedik, ahol és amikor azt a saját érdekei szempontjából megfelelőnek látja, és csak véletlen egybeesés, ha figyelembe veszi mások érdekeit, ahogy az sem érdekli, hogy szövetségesei részt vesznek-e az akcióban, vagy jóváhagyják-e azt. Ezenfelül az Egyesült Államok katonai fölénye elvitathatatlannak ítéltetett. Kína ma már viszonylag szegény, de stabil demokrácia – nagyon hasonló ahhoz, amilyen India volt az 1990-es években –, de még mindig a „felügyelő" szerepet játszó hadsereggel a háttérben. A kereskedelem és a befektetések rendületlenül növekednek, ahogy a bizalom, mely 2002-ben oly hirtelen veszett el, a forradalom óta eltelt több mint öt békeév során fokozatosan megszilárdult.

A második dominó

Míg Algériában elkerülhetetlen volt egy iszlám kormány elfogadása, a marokkói hadsereg ezzel ellentétes álláspontot foglalt el. A Reform és Megújulás Iszlám Pártját a király a politikai folyamat részeként

megtűrte. Az összes ismert és gyanúsított iszlám aktivistát azonban összefogdosták az államrend felforgatása ellen újonnan bevezetett törvények alapján, a szélsőségesebb vallási hitszónokokat pedig, ha a szükség úgy hozta, egyenesen a mecsetekből vonszolták el és vetették börtönbe. Az iszlám nem különbözött semmilyen más vallástól, amely hányattatásnak és üldöztetésnek volt kitéve. Apránként megerősödött, s a juntaellenes tevékenység és az elégedetlenség gyújtópontja lett. Az emberek elvárása szerint a katonai uralmat Algériához hasonlóan az iszlám államnak kellett volna felváltania; de hamarosan egyértelművé vált, hogy a hadseregnek teljesen más célkitűzései vannak. A helyzet 2002. november végén rosszabbodott. Jóllehet, volt a nacionalista fellángolásnak egy rövid időszaka, amikor Marokkó júliusban elfoglalta Ceuta és Melilla enklávékat, de a lelkesedés gőze gyorsan elpárolgott, ahogy lesújtottak a gazdasági szankciók. Amikor a kormány bejelentette a közkiadások további lefaragását – a jegyrendszer bevezetésének jól kivehető lehetőségével a láthatáron –, az emberek az egyetemi diákság és az állástalan diplomások tömegeinek vezetésével általános sztrájkot hirdetve az utcára vonultak. A hadsereg minden politikai fék nélkül megkísérelte erővel megtisztítani az utcákat. Amikor a fiatal, gyengén kiképzett és vezetett sorkatonák az ellenséges érzületű csőcselléktől fenyegetve érzik magukat, ennek általában megjósolható a végkifejlete, és mint kiderült, a megfigyelőknek sem okozott meglepetést, hogy a helyzet sorozatos utcai összecsapásokba torkollt, s a csapatok egyre gyakrabban nyitottak tüzet a tüntetőkre. Csak három hét kellett ahhoz, hogy a társadalmi és gazdasági rend teljes összeomlása nyomán a hadsereg felfogja, a Ceuta–Melilla-hadművelet a krími háborúhoz* mérhető baklövés volt.

A király, aki még kórházi ágyán is nagy tiszteletnek örvendett, nyomatékosan kérte a királyi gárdát, hogy egyezzen ki a tiltakozók vezetőivel, akik – amióta az élelmiszerek eltűntek a boltok polcairól – maguk mögött tudhatták gyakorlatilag az egész munkásság és a középosztály támogatását. A király nem volt hajlandó tétlenül nézni, hogy a mohó tábornokok személyes ambícióikkal és terveikkel hogyan teszik tönkre az országot. A hadsereg tisztességes visszavonulási lehetőséget kapott, hogy feloldja a veszélyes helyzetet, és beleegyezett egy „ésszerűen" iszlám alapú kormány alakításába, azzal, hogy a király marad az államfő és a Hit védelmezője. A katonai hatalomátvétel egyéves évfordulóján, 2003. július 24-én Marokkó iszlám monarchiát alapított, a szankciókat pedig a spanyol felségterületek jövőjéről folyó tárgyalások időtartamára feloldották.

* Oroszországnak a törökök ellen indított vesztes háborúja (1853–56) az ország európai befolyásának s belpolitikailag a cári hatalomnak a megrendüléséhez vezetett. *(A ford.)*

Amerikai precedens

2003-ra néhány ballisztikusrakéta-program olyan mértékben beérett, hogy az Egyesült Államok kénytelen volt egyoldalú akcióba kezdeni. A Koreában, Kínában és a Balkánon lezajlott események megerősítették Amerika abszolút katonai fölényét, valamint világpolitikai dominanciáját. Irakkal kapcsolatban az USA képes volt két legyet ütni egy csapásra, nevezetesen az Irak részéről mutatkozó veszélyforrást megsemmisíteni és mellesleg figyelmeztető lövést leadni más nemzetekre. A „más nemzetek" egyre növekvő számban olyan országokat jelentett, amelyek tömegpusztító (nukleáris, biológiai vagy vegyi) fegyvereket birtokoltak, és rendelkeztek olyan eszközökkel, amelyek ezeket a fegyvereket jóval a határukon túlra tudták juttatni – vagyis közepes hatótávolságú ballisztikus rakétákkal –, s mindezeken túlmenően érzékelhető volt Amerika-ellenes beállítottságuk. Észak-Korea (míg térdre nem kényszerítették) hajlandó volt bárkinek, aki kemény valutával fizetett, eladni fejlett rakétatechnológiáját, s ennek történelmi tovagyűrűzését szorongva érzékelték Nyugaton. Az eredeti Scud rakétát az egész harmadik világban továbbfejlesztették; a Scud B hatósugara mintegy 500 km, a Scud C-é 700 km, a Scud D-é pedig 900 km volt. Ez utóbbi modellből fejlesztették ki az észak-koreaiak a Nodong–1 és 2 rakétáikat 1000 km-es, illetve 1500 km-es hatótávolsággal. Pakisztán, India, Irán és Irak jókora haladást tudtak elérni a Nodong technológiájára alapozott programjaikban. Miközben India és Pakisztán arzenáljai egymásra irányultak, az iráni és iraki rakétákat egyértelműen távolabbi célpontok ellen akarták felhasználni.

Az észak-koreai Tae-po Dong fejlesztési programnak kettős iránya volt. A Tae-po Dong–1, melynek hatótávolsága 1750 km volt, tisztán katonai célokra készült. A Tae-po Dong–2 képviselte azt a törekvést, hogy kifejlesszenek egy valódi interkontinentális rakétát, amely műholdat is Föld körüli pályára tud állítani. Az észak-koreai Tae-po Dong–1- és Nodong-sorozatokból fejlesztették ki az irániak a Sahab rakétákat. Az irakiak nem voltak nagyon lemaradva mögöttük, és 2001 elején híresztelések keltek szárnyra az el-Huszein–IV elnevezésű új rakétáról, amely szintén a Tae-po Dong tervein alapult. Ezzel Irak a területéről bárhonnan képes lett elérni Izraelt, Ankarát és Ciprust. A szankciók feloldásának köszönhetően Irak az új rakétát viszonylag gyorsan ki tudta fejleszteni.

A Moszad ügynökei Izraelbe visszatérve, már 1996-ban szilárd bizonyítékokkal rendelkeztek arról, hogy Irak belefogott két kis nukleáris robbanóeszköz megépítésébe. Az ilyen fegyverek rombolóereje a Hirosimára ledobott bombáéhoz volt hasonlítható. Ami hiányzott, az mindössze a szakértelem volt, hogy a robbanófejet a megnövelt hatótávolságú Scud rakétához illesszék, és biztosítsák a teljesen megbízható begyújtási

sorrendet, valamint hiányzott még az a néhány kilogramm dúsított urán, amire a robbanófej megtöltéséhez volt szükség. A szankciók feloldása végül lehetővé tette, hogy hozzájussanak a felsorolt hiányzó elemek mindegyikéhez. Az tisztázatlan maradt, hogy honnan érkezett a dúsított urán. A fő gyanúsítottak Oroszország, Ukrajna és Kína voltak, melyek egyikének sem kellett félnie az iraki nukleáris erő fenyegetésétől, és mindegyikük sokat nyerhetett azzal, hogy az instabilitást tovább fokozzák egy olyan területen, ahol Irak szomszédaival voltak határosak. A kínaiak már 1997-ben könnyedén megoldották Pakisztán hosszas technológiai küszködését a nukleáris fegyver kifejlesztésével azáltal, hogy Nodong rakétákat és a robbanófejekhez szükséges, dúsított urán-235-öt adtak el neki. Akárki volt is, aki segített, Iraknak csillagászati összeget kellett kifizetnie azért, hogy befejezze régi álmát, és képes legyen fél kézzel „felégetni fél Izraelt" – mely jelmondatot 1991 óta ismételgették Irakszerte. Annak tudatában, hogy az Egyesült Államok 2002 telén mit vitt véghez Koreában, az irakiak az eredményeiket szigorúan titkosan kezelték. Mindazonáltal újfent az emberi tényező bizonyult az ismeretek láncában a leggyengébb szemnek. Egy fiatal osztrák tudós, dr. Joachim Kreusler, aki a szankciók feloldása óta az iraki különleges fegyverek fejlesztésén dolgozott, a futballsztároknak kijáró fizetés és a siker esetére beígért prémium ellenére sem volt képes elhallgattatni a lelkiismeretét. Látszólag a nyári szabadságát töltötte Bécsben, amikor 2003. augusztus vége felé besétált az USA nagykövetségére, és beszámolt az amerikaiaknak arról, hogy a megvalósulás határán van a legrosszabb, amitől féltek: egy közepes hatótávolságú ballisztikus rakéta és egy hitelt érdemlően működőképes nukleáris robbanófej összeházasítása folyik Bagdad közelében.

Washington már hosszú ideje felhagyott a semlegesség bármilyen színlelésével a Közel-Keleten. A kongresszustól és a Pentagontól származó, nyilvánosságra nem hozott iratok tanúsítják, hogy a szankciók feloldásakor az Egyesült Államok határozottan eltökélte: egyoldalú lépéseket tesz „a szabad világ hosszú távú érdekeiért" – függetlenül attól, hogy tetszenek-e a „szabad világnak" az USA módszerei, és jóváhagyja-e azokat, vagy sem. Az Egyesült Államok rendkívüli gonddal követte a világban bárhol folyó rakétafejlesztési programokat. Ilyenek 2003 előtt is voltak, de az USA addig csak két alkalommal reagált gyakorlati lépéssel a ballisztikus rakéták terjedésére. Az első esetben – Koreában – fegyveres erőt alkalmazott; s a diktátorok felfogták, hogy mit is jelent az alkalmazott erő. A második esetben, amikor a saját hadszíntéri nagy magasságú légvédelmi rendszerének (THAADS) a sorozatos kudarca aggodalommal töltötte el, a kétharmad részét finanszírozta az izraeli Arrow–2 taktikai ballisztikus elhárítórakéta (ATBM) kétmilliárd dolláros költségének. Az ifjú osztrák tudóstól nyert információ rögtön az előbbi, kipróbált és már bevált módszert idézte fel és állította előtérbe.

Az Egyesült Államok elnöke sürgős megbeszélésre hívta össze a vezérkari főnökök egyesített tanácsát és a vezető tanácsadókat. Az a döntés született, hogy az USA a világbékét veszélyeztető fenyegetés ellen egyedül és előzetes figyelmeztetés nélkül fog fellépni. Iraknak nem engedhették meg, hogy nukleáris robbanófejjel felszerelt ballisztikus rakétákkal rendelkezzen. Ilyen egyszerű volt a politikai megállapítás. A kormány galambjai illően figyelmeztettek a világ felháborodására, ami az indokolatlan és bejelentés nélkül végrehajtott támadást követni fogja. Az elnök beleegyezett abba, hogy „tájékoztassák az angolokat", akiknek a területéről a támadást indítani fogják, a kétkedőket pedig azzal hallgattatta el, hogy az USA „nincs benevezve a népszerűségi versenybe" – ami helytálló megállapítás volt.

Huszonnégy órával később két B–2-es bombázót indítottak el a kelet-angliai Lakenheath repülőteréről, és mindkettő egyenesen Irak felé repült, anélkül hogy felfedezésüktől tartani kellett volna. Mindkét repülőgép négy-négy darab GBU–24 típusú, irányított, mélyre hatoló bombát vitt magával, mivel a célpont mintegy öt emelet mélyen a földfelszín alatt helyezkedett el.

Szaddám Huszein legszebb palotáját, amely a föld alatti tárolóbunker fölé épült, ahol az utolsó simításokat végezték a robbanófejeken, lerombolták. Tizennyolc iraki meghalt, miközben az iraki nukleáris arzenál pillanatok alatt megsemmisült. Irak és az egész arab világ felháborodásának adott hangot „a nemzeti szuverenitás előre megfontolt szándékkal elkövetett meggyalázása" miatt. Az Egyesült Államok szövetségesei közül csak Nagy-Britannia és Franciaország újonnan választott jobboldali kormánya biztosította feltétel nélküli támogatásáról Washingtont. Irak figyelmeztette az Egyesült Államokat, hogy bosszúja gyors és félelmetes lesz. Az USA nem zavartatta magát; most megerősítette a második koreai háborúban és a tajvani válságban alkalmazott precedenst: előzetes bejelentés nélkül fog cselekedni, amikor csak úgy véli, hogy az felel meg az amerikai nép hosszú távú érdekeinek. Az elnök pedig a nemzethez intézett beszédében hozzátette, hogy „egy napon a történelem köszönetet fog nekünk mondani azért, amit tettünk". Amiben nem lehetünk biztosak. Annyi bizonyos, hogy a hangos felháborodás ellenére a bosszú nem lett azonnali. Viszont ez volt az első lépés, a katalizátor abban a folyamatban, amely olyan hatalommal és erővel felruházott világméretű szövetségben egyesítette az arab világot, amekkorával az Arab Liga sohasem rendelkezett. Az „indokolatlan amerikai agresszió" által az egész arab világban kiváltott tüntetések óriási méreteket öltöttek. Az utcákat különösen Szaúd-Arábiában és az Egyesült Arab Emírségekben elárasztották a tiltakozók nagy tömegei, azt követelve, hogy vessenek véget országukban az amerikai jelenlétnek. Izrael végignézte és bölcs jóváhagyással üdvözölte az amerikai akciót.

A második forradalom

Miután 2002 elején meghalt az orosz elnök, Oroszország hatalmi harcokba merült, amelyek a hadsereg tábornokai által vezetett második orosz forradalomban érték el tetőpontjukat. Borisz Jelcin utóda gyengekezű ember volt, akit a korrupt állami hivatalnokok és a teljhatalmú orosz maffia a markukban tartottak. Nagyon is valószínűnek tűnt az a feltételezés, hogy az 50 milliárd dollár, amit az Európai Unió a kalinyingrádi exkláve függetlenségének megfontolásáért korábban felajánlott, a maffia – „szélhámosok és bűnözők" – ölébe hullik, s ettől megrémültek azok, akik aztán a kremlbeli „juntát" alkották. Bár egy ekkora összeg az orosz társadalom egyetlen hosszú távú célját sem hozhatta közelebb, a sürgető adósságproblémákból sok mindent rendezhettek: a katonák elmaradt fizetését, a visszatartott nyugdíjakat, a kifizetetlen katonai, ipari és mezőgazdasági szerződéseket. Úgy tűnt, mindenki tartozott mindenkinek. A bankóprés beindítása csak a rubel inflálódásához vezetett. A dollár és az euró, ami a német márkát lassan felváltotta, lett a használható fizetőeszköz. A katonai tanács titkos ülésein olyan érzés uralkodott el, hogy valamit tenni kellene. Ha a pénzt gyakorlatilag átengedik a keresztapáknak, az kézen-közön eltűnik, amint az már annyi mindennel megesett a „demokratikus Oroszország" gazdagságából.

A hivatásos hadsereg kialakítása során az orosz katonai vezetés könyörtelenül hajtotta végre a létszámcsökkentést annak érdekében, hogy egy hatékony és hivatásához hű „kemény magot" hozzon létre. Ez szöges ellentétben állt a társadalom és az ipar több szegmensével, melyek továbbra is lefelé tartottak a lejtőn, ami a lassú hanyatlás vég nélküli spiráljának tűnt. Mindazonáltal a hadsereg és az azt kiszolgáló ipar újjászületett, amit az export táplált. Exportáltak Ázsiába, a Közel-Keletre és bárhová, ahol elegendő mennyiségű készpénzt adtak érte. Az orosz csúcstechnológiát megtestesítő vadászrepülők és föld-levegő rakétarendszerek exportjából származó készpénzt a hadsereg arra használta fel, hogy az államtól kapott bevételeket kiegészítse vele, és a még elfogadható minimális szinten tartsa fenn magát. Minden eladott harckocsi vagy repülőgép azt jelentette, hogy a katonaság ellátmányhoz tudott jutni. Az orosz kereskedelmi utazók kegyetlenül versenyképessé váltak. Akkora kenőpénzek voltak napirenden, amelyeket az F–104 Starfighter vadászgépek 1970-es években történt európai eladása óta nem láttak. Kapóra jött, hogy a világ új gazdasági tigrisei, magukhoz térve az 1998. és 2002. évi gazdasági válságok után, azt, hogy lépést tartsanak szomszédjukkal a hadsereg mérete és felszereltsége tekintetében, nemcsak szükségnek, hanem határozottan hazafias kötelességnek tekintették. Annak az előnye, hogy orosz

gyártmányt szereztek be nyugati helyett, ahhoz volt hasonló, hogy valaki Volkswagen gépkocsit vett BMW helyett. Az orosz gyártmányú berendezéseket már az összes kiegészítő felszereléssel szállították, de extra költség nélkül, robusztusak és megbízhatóak voltak, és csak feleannyiba kerültek, mint a nyugatiak. Ahogy a németek annyira szerettek beszélni a maguk Volkswagen kocsijáról, úgy volt ez a huszonegyedik század elején az orosz katonai berendezésekkel is: „az ember pontosan tudja, mit kap a pénzéért". A tigrisek nem tudtak eleget kapni az elsőrendű, új Black Eagle T–100-as harckocsikból, amelyek 140 mm-es huzagolatlan csövű főágyúval voltak ellátva, és a világ legjobb reaktív páncélzatával* rendelkeztek. Az oroszok útja gyorsan vezetett a katonai hírnévhez. Amellett, hogy az ázsiai tigriseknek is szállított, Oroszország visszaszerezte fő fegyverexportőri pozícióját a Közel-Keleten. Egyiptom, Szíria, Irán, Líbia és Irak be tudták szerezni akár azokat a legjobb fegyvereket is, amelyek az orosz fegyveres erőknek is a rendelkezésére álltak. Ez jelentett Szu–27 és korlátozott számban Szu–32 típusú vadászrepülőket, T–100 harckocsikat, húszasával SA–10 (a Patriot föld-levegő rakéták orosz megfelelői) és SA–12 rakétákat, Tunguszka önjáró légvédelmi rakétát hordozó páncélos járműveket (a német Gepard és Roland kombinációjának orosz változata), valamint olyan fejlett rakétatechnológiát, amely a Scud rakéták találati pontosságát egy teljes nagyságrenddel javította.

A katonai-ipari fellendülés ellenére a gazdaság még mindig recsegett-ropogott, a korrupció pedig akadályozta a fejlődést. A befektetői tőkét, ami kezdett nyugatról csordogálni, hozzájárulva a valódi politikai szabadsághoz és a gazdasági növekedéshez, pazarló módon kezelték. A kormányzó maffiaréteg a nyereséget és a projekt-dollárokat (amit a nemzetközi közösség a gazdaság felélesztésére adományozott) a dácsák, sportkocsik és bordélyházak finanszírozására használta fel. A hadsereg nem szándékozott megengedni, hogy Oroszország az európai és világügyek intézésekor a hátsó padsorokban foglaljon helyet, miközben az újjáéledt Németország kezdett fölényeskedni, és gátlástalanul nyilvánított véleményt mindenről, a NATO pedig a tavasz elején a „hatalmába kerítette" a balti országokat, amit szinte tiszteletlen sietséggel tett meg az orosz elnök halálát követően. És az oroszok természetesen megdöbbentek a „rendőri intézkedések" véget nem érő során, melyeket az egykor velük egyenlő, ellenlábas szuperhatalom, az USA hajtott végre, szemmel láthatóan minden önmérséklet nélkül.

---

* A reaktív páncélzat doboz alakú lapokból áll. A becsapódó lövedék az eltalált lap belsejében egy ellenkező irányú robbanást indít be, ami megakadályozza a lövedék áthatolását. *(A ford.)*

A második orosz forradalom 2003. október 25-én kezdődött (napra pontosan nyolcvanhat évvel azután, hogy a bolsevikok magukhoz ragadták a hatalmat*). Kevésbé volt véres, viszont népszerűbb lett, mint az első. Az úgynevezett „új típusú" hadsereg a laktanyákból egyszerűen az utcákra vonult, kinyilatkoztatva a hivatalban levő elnök iránti hűségét és a szervezett alvilág urai elleni utálatát. T–100-as harckocsiegységek vezették a BTR és BMP–2000-es páncélozott csapatszállítókon érkező századokat Oroszország összes nagyobb városának üzleti és lakónegyedeibe. A hadsereg kivárta az alkalmas pillanatot, és testvérszervezete, a KGB segítségével kimerítő listát állított össze a maffia főnökeiről, közembereiről és szimpatizánsairól. A területi főnököket azonosítás után kivégezték – legtöbbjük golyót kapott a tarkójába.

A kisebb súlyú szervezett bűnbandáknak megkegyelmeztek, ha cserébe leleplezték a főnököket. Amikor a hírek elterjedtek, az ezredek parancsnoki irodái előtt az államrendet támogatók hosszú sorai kezdtek kialakulni, akik égtek a vágytól, hogy a szomszédaikat feljelentsék. A hagyományos orosz szokás szerint a kivégzett bandavezérek családjait nyilvánosan felvonultatva mutogatták, mielőtt a szibériai munkatáborokba deportálták őket. Ettől az euforikus nosztalgia hullámai hömpölyögtek végig a tömegben azokon, akik elég idősek voltak, hogy emlékezzenek a kommunista állam fegyelmére és katonai gépezetére. A köznép az utcákra tódult, hogy megünnepelje a „régi napoknak és régi módszereknek" ezt az átmeneti visszatérését. Az oroszok már őszintén hiányolták a katonai ellenőrzés tudatát, ami régebben áthatotta az életüket, és most örömmel üdvözölték újra, hogy felváltsa a bizonytalanságot, félelmet és bizalmatlanságot, melyek a maffiózók eszköztárába tartoztak. Úgy tűnt, az orosz lélekben mélyen gyökerező vágy lakozik az önállótlanság és a kollektív cselekvőképtelenség iránt – ezt a nemzeti sajátosságot először Tolsztoj fedezte fel, amikor rá akarta venni a parasztjait, hogy a saját földecskéjükön dolgozzanak.

A hadsereg gyorsan megszervezte a választásokat, ami biztosította, hogy a saját emberei az elnöki párt listáján minél előkelőbb helyezést kapjanak. Azok, akikben megbíztak, hatalmon voltak. Ugyanezek az emberek voltak Oroszország gazdaságának és dédelgetett expanziós vágyainak az irányítói, különösen a Baltikum felé, ami nem esett távol az új típusú hadseregben parancsnoki beosztásokba került nagy kaliberű tisztek törekvéseitől.

A kormányzati rendszert a Nyugat „katonai demokráciának" tekintette. Ez színtiszta orosz megoldás volt, amely csak Oroszországban

* Ugyan a nagy októberi szocialista forradalom is (1917.) október 25-én tört ki, de csak az Oroszországban 1918-ig használt Julianus-naptár szerint, ez a nap a keresztény világban napjainkban is használt Gergely-naptár szerint november 7-ére esett. *(A ford.)*

fordulhatott elő. Az emberek igényelték az erőskezű vezetést – most aztán megkapták. Úgy érezték, büszkén állhatnak ki a világpolitika porondjára. Egy picike „demokrácia" bizonyosan elveszett, de egyaránt megízlelve a kommunizmus és a maffia demokráciáját, az oroszok nem meglepő módon bizalmatlanok voltak a nyugati kormányzási ideákkal szemben.

Többé nem volt semmiféle zendülés, most, hogy a hadsereget jól fizették, és nem volt sem sorozás, sem politikai öntudat. A katonaság, melyet azért „fizettek", hogy „megvédje" a saját ipari bázisait, volt mindenkinek a legfőbb védelmezője – a megfelelő védelmi pénzért. Miután az ország és a kormányzati rendszer újra stabilizálódott, az emberek elvárták, hogy az új Oroszország ismét érvényt szerezzen akaratának, és a világpolitika színpadán jelentősebb szereplőként tiszteljék, mint annak idején a Szovjetuniót. Az Afrikán és a Közel-Keleten át délre terjedő nyugtalanság, amely az iszlám szuperhatalmi koalíció létrejöttével fog végződni, párosulva a NATO arroganciájával, eszményi lehetőséget nyújtott Oroszországnak, hogy megmutassa az izmait. Arra, hogy ezt megtegye, a NATO és maguk a balti országok szolgáltattak ürügyet.

Zavar a Baltikumban

A balti politikát Kalinyingrád exkláve, vagy ahogy a Nyugaton ismerték, az Oblaszty* bonyolította. Ez a terület a második világháború előtt Kelet-Poroszországhoz – és így Németországhoz – tartozott, a Szovjetunió pedig 1945-ben kebelezte be. Oroszországtól és Belorussziától Litvánia és Lengyelország választotta el. Mérete és gazdasági jelentősége Anglia keleti részéhez volt hasonlítható, 900 ezres lakossággal, melynek mintegy 80 százaléka (az annektálás utáni betelepítések következtében) orosz nemzetiségű volt. Az oroszokat az 1941–1945 közötti nagy honvédő háborúra emlékeztette, és a rá következő hat évtized alatt aránytalanul nagy létszámú katonaságot állomásoztattak ott. Oroszország számára a terület hídfőállás volt a Baltikumban, amely a NATO keleti irányú terjeszkedésével – Lengyelország teljes jogú és a három balti állam társult tagságával – nyert nagyobb jelentőséget. Amikor a NATO 2003 elején bejutott a balti államokba, az Európai Unió megállapodott Oroszországgal, hogy 50 milliárd dollár egyszeri kifizetésével segít könnyíteni hatalmas külföldi és bénító belső adósságterhein. Viszonzásul Oroszország elvben beleegyezett abba, hogy tárgyaljon az egykori Kelet-Poroszország e részének független, semleges állammá,

* Az orosz szó jelentése: megye, terület, nagyobb közigazgatási egység. *(A ford.)*

egy negyedik balti köztársasággá válásáról. A nagy létszámú orosz lakosság ellenére az Oblaszty „kormányzói" egyre hangosabban hallatták hangjukat a függetlenség érdekében. A legjelentősebb politikai tényező a Balti Köztársasági Párt volt, mely akkor alakult meg, amikor még Gorbacsov volt hatalmon Oroszországban. A párt kiáltványának első pontja a szuverenitás kérdésével foglalkozott, amit az Oblaszty lakossága erősen támogatott. Nemcsak úgy érezték, hanem valóban sok tekintetben különböztek is Nagy-Oroszországtól; a rohamosan növekvő arányú magánvállalkozásokkal gyorsan létrehozták a nyugati típusú gazdasági kultúrát a területen. Ezt Németország, Lengyelország és kisebb mértékben Litvánia egyaránt segítette és bátorította, mindegyikük tőkét fektetett be, aránytalanul többet, mint Oroszországban, annak érdekében, hogy továbbfejlesszék a régiót. Amint az Oblaszty gazdasági ereje növekedett, egyre inkább neheztelt azért, hogy a nyereség nagy százalékát le kell adnia Moszkvának, amelynek viszont esze ágában sem volt, hogy azt legalább részben újból az Oblaszty területén fektesse be. Ezért aztán nem volt meglepő, hogy az Oblaszty, belekóstolva a jómódba és a demokráciába, egyre inkább a Nyugat felé hajlott.

Az orosz balti flotta azonban továbbra is fő kikötőjeként használta volna Kalinyingrádot, amely egy kilencvenkilenc évre szóló bérleti szerződés alapján orosz felségjogú támaszpont maradt volna. Az oroszok elkötelezték magukat egy tízéves csapatkivonási tervezet mellett. A hidegháború idején nagyobb létszámú katonaság, több harckocsi és repülőgép állomásozott a területen, mint amekkora Nagy-Britannia teljes fegyveres ereje volt. Az orosz katonai jelenlét 2003-ra egyetlen, mintegy 15 ezer fő létszámú gépesített gyalogoshadosztályra, 500 harckocsira és 30 helikopterre csappant. Az októberi második forradalmat követően a helyzet drámai módon megváltozott. A NATO-ellenes hangok Oroszország új, katonai irányítású kormányában egyre hangosabbak és ellenségesebbek lettek. A kormány bejelentette, Oroszország többé nem tűri, hogy körös-körül a NATO szorongassa, és elfogadhatatlannak tartja a keleti elszigeteltséget. A balti köztársaságok hozzáállása csak elmérgesítette a helyzetet. A NATO-n belülre kerülve természetszerűleg feltételezték, hogy szabadon tehetik azt, amit a hosszú távú érdekeik diktálnak, és ezzel kapcsolatban nincs semmi kötelezettségük Oroszországgal szemben. Észtországban a NATO mögé újonnan felsorakozott kormányzat első teendője az volt, hogy megvonta a – 2001-ben megadott – választójogot a 400 ezer orosz nemzetiségű lakostól, és betiltotta az iskolákban az orosz nyelv tanítását, az üzleti életben pedig a használatát. A második az volt, hogy az orosz nyelvet az angollal váltották fel. A harmadik intézkedéssel pedig egyenesen az orosz vezető szerep alapját rendítették meg, és ez a régóta érlelt bosszú olaja volt.

Az észtek az összes olajkitermelési jogot annak adták el, aki a legmagasabb árat ajánlotta érte. Végül is az országot a Shell, az Amoco és az Exxon között osztották fel. Oroszországnak még csak reménye sem lehetett, hogy a három tőkeerős multinacionális vállalat közül akár csak eggyel is felvegye a versenyt. Hogy még egy kis sót is dörzsöljön a friss sebbe, Észtország felszólította a most már „munka nélküli" orosz olaj- és gázipari dolgozókat, szám szerint vagy 20 ezer embert, hogy távozzanak az országból. Csupán két hónappal azután, hogy Észtország ezt megtette, Lettország, felbátorodva Oroszország látható reakcióképtelenségén, bejelentette a szándékát, hogy hasonló hasznot hozó politikát fog követni.

Ily módon a végső ok, ami hozzájárult az oroszok elhatározásához, hogy 2006-ban lerohanják a balti államokat, és hogy az Iszlám Szövetség mellett tegyék le a garast, tisztán gazdasági jellegű volt. Készleteit tekintve az orosz Jukszi társaság volt a világ legnagyobb olajvállalata, a kitermelt mennyiség terén pedig a harmadik az Exxon és a Shell mögött. Oroszország egy másik masszív vállalkozása a Gazprom volt, amely az orosz gáztermelés körülbelül 95 százalékát mondhatta a magáénak, és a világ legnagyobb földgázkészletét tartotta az ellenőrzése alatt. Mintha a gazdaság eme két tartóoszlopa nem lett volna elég, mellettük Oroszország legnagyobb bankjai, a Menatep és Moszt is a Gazprom irányítása alá tartoztak. Ezeknek a bankoknak viszont jelentékeny ellenőrző részesedései voltak az orosz médiában, nevezetesen az ORT, a TV6 és az NTV televíziós társaságokban. E vállalatok pedig politikai erőt is jelentettek. A média, a pénzügyi és gazdasági erő ilyen kombinációja egészségtelen mértékű politikai befolyást biztosított ezeknek a vállalkozásoknak, amelyek képesek voltak a választásokon jelölteket indítani és kampányukat finanszírozni, valamint a médiában támogatni őket, s befeketíteni az ellenfeleket. A két férfiú, ennek a két kitermelővállalatnak a feje az uralkodó elit élmezőnyébe tartozott. Az olaj- és gáztermelés volt az, ami az orosz állam pénzügyeit aládúcolta. A viszonzás, amit elvártak azoktól, akiket ők emeltek hatalmi pozíciókba, mindössze az volt, hogy súlyos szavuk legyen az orosz külpolitika alakításában és végrehajtásában. Az olaj- és gázkészletek összekapcsolódása a külpolitikával nem számított új jelenségnek. A megelőző hatvan év során a Nyugat számos alkalommal vezetett be fokozott készültséget a Közel-Keleten, miközben kétértelmű magatartást tanúsított a világ más tájain kipattant konfliktusokkal kapcsolatban. Az olaj – és valamivel kisebb mértékben a földgáz – az egyedüli árucikk, amely politikát csinál, amire aztán, ha kell, katonák válaszolnak.

És ez így volt Oroszország esetében is. A Jukszi és a Gazprom geológusai már 2002 előtt is egyértelmű jeleit találták annak, hogy Lettország északi és Észtország középső területein az agyagpalarétegek

alatt hatalmas olaj- és földgázlelőhelyeket rejt a föld. Ezeknek a készleteknek a mennyiségét durván az Északi-tenger alatti összes készlettel egyenértékűre becsülték. A felfedezést a legszigorúbb titokban tartották. Kideritetlen marad, hogy az észtek és a lettek korábban is gyanitották-e már, hogy mekkora feketearany-bányán ücsörögnek, de a készletek felfedezése ebben a két országban a nyíltan nem bevallott „orosztalanítási" politika kezdetét jelezte. Az 1990-es években az orosz vállalatoknak adott engedélyeket visszavonták, és zaklatták és igyekeztek elűzni elsősorban az olaj- és gázóriások alkalmazottait, akik az anyaországból odatelepített orosz közösség nagyobb részét alkották. Akik a Jukszi és a Gazprom vállalatokat az ellenőrzésük alatt tartották, nem estek kétségbe a balti események ilyetén fordulata láttán, hanem belefogtak a maguk média- és közvetlen, ám diszkrét politikai lobbihadjáratába, hangoztatva, hogy „valamit" tenni kellene. És tettek is. De ehhez, egyelőre, türelemre volt szükség.

Egy újfajta monarchia

Szaúd-Arábia számára az iraki nukleáris fegyverlaboratórium elleni amerikai támadás saját történelmének meghatározó pillanata lett. A szaúdi emberek egyre jobban ellenezték az Egyesült Államok nagy katonai jelenlétét az országukban, miközben az új király megkísérelt egy vékony kötélen egyensúlyozni Irak megfékezése és az ország állapotával egyre növekvő hányadában elégedetlen lakosság lecsendesítése között. Az Egyesült Államok még Szaddám Huszein megbombázása és az Irak elleni szankciók feloldása után is a folyamatos katonai jelenlét mellett érvelt, miközben az új kormányzat érzékelhetően megszilárdult. Az amerikaiak titokban tudatták a királyi családdal, hogy nehézségek támadhatnak a szaúdi fegyveres erők bonyolult amerikai fegyverzetéhez szükséges tartalék alkatrészek szállításában. A király ezt vonakodva tudomásul vette, de a királyság területén állomásozó amerikai csapatok jelképes csökkentése egyáltalán nem csendesítette le a kormányzat főleg iszlám kritikusait, akik a múltra fátyolt borító radikális politikát és a külföldiek távozását követelték.

Sok és különféle gyökerei voltak az elégedetlenségnek, és legalább annyira szerepet játszott az iszlám kulturális és szellemi megújulás, mint a munkanélküliség vagy a külvilágból beszivárgó „hitetlenség" érzékelhető dominanciája. Szaúd-Arábia és az óriási olajtartalékok biztonsága döntő fontosságú volt a Nyugat egész Közel-Kelet-politikájának a meghatározásában. Maga Szaúd-Arábia központi szerepet akart játszani a térségben, de elfogadta, hogy mindig háttérbe szorul

Irakhoz, Iránhoz és Egyiptomhoz képest a kisszámú őshonos lakossága miatt. A húszmilliósra becsült lakosságnak 2003-ban csupán valamivel több mint a fele volt szaúdi. A fennmaradó részt, amely a tényleges munkaerő kétharmadát adta, a nem nyugati (többségükben mozlim és ázsiai) szakképzetlen kétkezi munkások, valamint azok a nyugatiak tették ki, akiknek döntő szerepük volt a gazdaság működtetésében; utóbbiak az olajipari, építőipari, üzleti és egészségügyi ágazatokban dolgoztak. A fiatal és vallásos szaúdiak elégedetlensége arra összpontosult, amit úgy írtak le mint az uralkodó elit véget nem érő behódolását az amerikai katonai érdekeknek, valamint az iszlám beszennyezését a sok külföldi jelenlétével és az árucikkeikkel. Mivel az őslakosság körében a munkanélküliség 2003-ra túljutott az 50 százalékon, több idejük maradt arra, hogy az iszlám tiszta tanításait végiggondolják, és megállapítsák, hogy a királyi család ezen értékek védelmezésében milyen szerepet játszik. Mivel az olaj világpiaci ára az 1994. évinek kevesebb mint a felére esett vissza, az átlagpolgárok reáljövedelme is csak a korábbi fele lett, ami magával hozta azt a jelenséget, ami ismeretlen volt a szaúdi emberek előtt, amióta felhagytak nomád életmódjukkal – a gazdasági nehézségeket.

Röviddel az ezredforduló után bukkant fel egy energikus pap, aki a tizennyolcadik században élt mozlim reformer után Muhammad Ibn Abdal-Vahhábnak nevezte magát. Ez a pap az iszlám törvények szerinti kormányzáshoz való visszatérésre szólított fel. A hagyományokhoz ragaszkodó vidéki lakosság körében hatalmas támogatásra talált, és az uralkodó Szudeiri testvérek a nyílt zendüléstől való félelmükben nem merték letartóztatni.

Amit azonban Abdal-Vahháb tekintélyének sikerült elfogadtatnia, az a szaúdi társadalom olyan világi értékeinek, mint igazság, nacionalizmus és szocializmus, az iszlám eszmékkel való körmönfont felváltása volt. Még fontosabb volt talán, hogy a hadseregbe és kisebb mértékben a Nemzeti Gárdába is beépültek az iszlám fundamentalisták. Fokozatosan nőtt a távolság azon kevesek között, akik a királyi család közvetlen pártfogását élvezték, illetve a többség között, akik ebből kimaradtak. Az Irak elleni amerikai támadást követően a társadalom minden rétegében kirobbant spontán tüntetések jó alkalmat biztosítottak Abdal-Vahháb számára. Mekkában a zarándokok tízezreihez szólva felszólította a népet, hogy késlekedés nélkül űzzön ki az országból minden gonosz hatást. Felszólította továbbá az igazhívő mozlimokat, hogy az utcára vonulva mutassák ki érzéseiket mindaddig, amíg a „hitetleneket" ki nem tiltják az országból.

A király, aki vallásos mozlim és a Nemzeti Gárda (amely 60 ezres létszámával majdnem akkora volt, mint a hadsereg) fővezére volt, gyakorlatias gazdasági érzékkel is rendelkezett. Jól látta, hogy ha minden

külföldit kidobnak, az egyenértékű lenne a szaúdi gazdaság lerombolásával, amely teljes egészében a nyugatiaktól függött, már csak azért is, mert ők tartották működésben. A Mekkából hallható retorika továbbra is változatlan volt; egész Szaúd-Arábia megtisztításának eszméje ellenállhatatlan volt a lakosság vallásosabb rétegei számára. És Abdal-Vahháb valami egészen veszedelmes módon azzal érvelt, hogy a királyság egy éjszaka leforgása alatt megoldhatná a munkanélküliség problémáját, mivel nincs semmi olyan ok, amiért bármelyik szaúdi polgár ne tudná ugyanúgy – vagy akár még jobban is – elvégezni a jól fizetett „hitetlenek" munkáját. A király rémülete az utcára tóduló emberek nagy száma miatt napról napra nőtt, az iszlám felforgatók pedig megszervezték, hogy autóbuszok tucatjaival vigyék a tiltakozókat tüntetni az amerikai és angol katonai támaszpontokhoz.

December második hetében a lárma még mindig nem halt el, szemben azzal, ahogy a király remélte, és a tanácsadói várták. Az embereket a hatalmába kerítette az eszme, és ez csak nem akart elmúlni. A király habozott, bevessen-e katonai erőt a tüntetések beszüntetése érdekében, amelyekkel a lelke mélyén még együtt is érzett. Azt remélte, hogy a vihar majdcsak alábbhagy, a tüntetések és a bizalmatlanság emléke pedig hasznos lehet ahhoz, hogy kordában tartsák az országban folyó külföldi katonai tevékenységet.

A király nyilvánvaló tehetetlenségéből is erőt merítve, Abdal-Vahháb kijelentései naponta egyre merészebbek és kritikusabbak lettek. Felszólította az embereket, azzal mutassák ki a Hit iránti szolidaritásukat, hogy minden és mindenki ellen tiltakoznak, ami és aki nem a királysághoz tartozik. Ez csak azt jelentette, hogy a helyzet kezdett elfajulni. A tüntetők tömegekbe verődtek a nyugati munkások elkerített lakónegyedei körül, és valósággal lezárták a bankokat és üzletközpontokat, az olajfinomító és vegyi üzemeket, a kórházakat, úgy, hogy a bennrekedt nyugatiakkal együtt blokád alá vették azokat. A király most már megrémült. Minden óra az elveszett olajbevételek dollármillióit jelentette. Hamarosan a keze is meg lenne kötve; túl késő volt már ahhoz, hogy állam ellenes tevékenység vádjával megkíséreljék letartóztatni Abdal-Vahhábot, mivel gyakorlatilag az egész népet rabul ejtette zavaros és fellengzős szónoklataival. És a zavargások nem korlátozódtak kizárólag Szaúd-Arábia területére. A szomszédos Egyesült Arab Emírségekben az emberek szintén az utcákra tódultak; és bár a végeredmény más lett, mint Szaúd-Arábiában, a hatása ugyanaz volt.

Talán elkerülhetetlen volt, hogy a monoton kántálás és kiabálás végül erőszakba torkolljon. Minden társadalomban vannak nemkívánatos elemek, és végül ezek a fiatal huligánok lettek felelősek a Nemzeti Gárda közbeavatkozásáért. Először köveket, majd benzinespalackokat kezdtek hajigálni a nyugatiak elkerített lakónegyedeire és a nagykövetségekre,

majd a dühük átterjedt a csillogó-villogó, összkerék-meghajtású terepjárókra (arra a státusszimbólumra, amely a szaúdi társadalomban oly egyértelműen választotta el a gazdagokat a szegényektől), s annyit fosztottak ki és vertek széjjel, amennyit csak találtak. Ez már szintiszta törvénytelenség volt, és a király az alkotmány 12. cikkelye alapján parancsot adott a Nemzeti Gárdának, hogy ha kell, erő alkalmazásával is kísérelje meg a zavargások megfékezését. Medinában egy fiatal hadnagy a rábízott páncélozott járművek és néhány tucatnyi hasonlóan fiatal és rémült katona élén szembekerült a feldühödött csőcselékkel, amely megtagadta, hogy eloszoljon az egyik zárt piactérről. A hadnagy parancsot adott az embereinek, hogy adjanak le figyelmeztető lövéseket a tömeg feje fölé. A nagy sebességű géppisztolygolyók és a 25 mm-es gépágyúlövedékek a környező házfalakról szerencsétlen módon visszapattanva nemcsak a tömegből sebesítettek meg néhány embert, akik vérrel borítva hanyatlottak a földre, hanem három katonát is eltaláltak. Abban a meggyőződésében, hogy a forrongó tömegből lőttek rájuk, a tiszt kiadta az embereinek a parancsot, hogy viszonozzák a tüzet valamennyi azonosított fegyveressel szemben. A tapasztalatlan katonák felfedezni véltek néhány „fegyverest", akik megsebesíthették a bajtársaikat, akik ott feküdtek a földön a járműveik közelében, amióta gyilkos tüzet zúdítottak körös-körül a piac minden részére. A csőcselék, feltételezve, hogy rájuk lőttek, először visszahőkölt, majd feldühödve a katonák ellen fordult. Az összecsapás zűrzavarában és az ezt követően kitört pánikban tizennyolc katona és hetvenhét polgári személy vesztette életét, és a tüntetők közül sokan megsebesültek.

Abdal-Vahháb nem vesztegette az idejét, s ezt a szerencsétlen incidenst azonnal mint a Nemzeti Gárda iszlámellenességének a bizonyítékát mutatta fel. Az emberek izzásig korbácsolt szenvedélye most már láthatóan megállíthatatlan volt, és a zavargások tovább fokozódtak. A hitszónok az addigi legvakmerőbb kiáltványát tette közzé, emlékeztetve az embereket az alkotmány 7. cikkelyére, mely kimondja, hogy Szaúd-Arábiában a kormányzat hatalma a szent Koránból származik, és nem a királytól (könnyedén figyelmen kívül hagyva a 6. cikkelyt, amely baj esetén a király iránti alattvalói hűséget írja elő). Azzal a repülőgépnyi külföldi állampolgárral együtt, akiket távozásra késztettek az események, az uralkodócsalád egy része is elhagyta az országot.

A király egyik fivére, akit egymás közt Fekete Báránynak neveztek, titkos tárgyalásokba kezdett Abdal-Vahhábbal a békéről, valamint egy új kormányzási forma, egy iszlám monarchia létrehozásáról. És ez volt az, amit valóra is váltottak, de csak azután, hogy a Fekete Bárány megvesztegette a király személyi testőrségét, két pakisztáni századot, hogy fordítsák fegyvereiket a király ellen, cserében biztonságos elvonulást

ígért Pakisztánba és annyi pénzt, amennyiből gazdag és fényűző életet élhetnek.

A király halálával a hadsereg és a Nemzeti Gárda lojalitása megrendült, de Abdal-Vahháb kiállt a Fekete Bárány mellett, és egységre szólította fel a népet az új trónörökösnek és az iszlám törvények szerint a Hit védelmezőjének a vezetése alatt. Abdal-Vahháb választás elé állította a népet a hitük és a királyi család között, és a magasabb elhivatottság győzött. A többi királyi fivérnek kevés választási lehetősége maradt, s mivel az Abdal-Vahháb vagy a Fekete Bárány elleni bármilyen tett iszlámellenes cselekedetnek minősült volna, felsorakoztak a Fekete Bárány mögé, megkísérelve, hogy a lojalitásukért cserébe minél nagyobb befolyásra tegyenek szert.

A Fekete Bárány nem vesztegette az idejét, és a külföldi csapatoknak az év végéig adott haladékot, hogy elhagyják az országot. Ez az első királyi rendelet nagy szimpátiára talált minden szaúdinál és különösen a hadsereg köreiben, amely fáradt és csalódott volt amiatt, amit több mint egy évtizeden keresztül az amerikaiak zsarnokságaként és érzéketlenségeként tapasztalt. Az Egyesült Államok számára a szaúdi forradalom katasztrófa volt, de azért volt néhány kedvező mellékhatása is. A Szaúd-Arábiával szomszédos országoknak két nyilvánvaló választási lehetősége maradt a jövőre: vagy még teljesebb mértékben felkarolják az iszlám eszméket és kormányzási formát a saría* alapján, vagy egészen a „nyugati" tábor védelme alá helyezik magukat, és folytatják az eddigieket, de akkor el kell fogadniuk, hogy a létüket csak a „nyugati" erők jelenléte biztosíthatja. Az Egyesült Arab Emírségek, szerencsés gazdagsággal, de kevésbé szerencsés geopolitikai helyzettel megáldva – szendvicsként Szaúd-Arábia és Irán között és kiszolgáltatva mindkettőnek –, az első utat választotta, és Szaúd-Arábiához hasonló iszlám monarchiává vált, magáévá téve az iszlám közösség eszméit. Kuvait, Bahrein és Katar mindegyike elég kicsi volt ahhoz, hogy tartson tőle: erősebb szomszédai bekebelezik, bármit tesznek is; bölcsen amellett döntöttek, felkérik a Szaúd-Arábiából éppen kitessékelt Egyesült Államokat, hogy „ideiglenesen" e három országban állomásoztassa a mérhetetlenül nagy katonai erőt. Ily módon az év végére a Közel-Keleten világosan kirajzolódott a megosztottság és a nemzetek új politikai hovatartozása. Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek – Iránnal és Irakkal együtt – most már szilárdan az iszlám táborhoz tartozott, és a legfőbb ellenségnek tekintette az Egyesült Államokat. Másrészt Kuvait, Bahrein és Katar leginkább ahhoz lett hasonló, ami Calais volt az angoloknak a tizenötödik században: egy előző korszak bástyái a biz-

* A mohamedán egyházi és polgári jog. *(A ford.)*

tonságukat és túlélésüket garantáló külföldi csapatok hatalmas helyőrségeivel. Az iszlám világ elítélte a három kis államot, mondván, hogy nem mások, mint az USA vazallusai. Miközben lehet, hogy mindez igaz volt, a védelem alá került embereket és törzsi családokat sokkal inkább a saját túlélésük érdekelte, mint a magasabb eszmék, és a világon csak egyetlen ország volt, amely elég erős volt ahhoz – és megvolt benne a politikai akarat is –, hogy mindezt garantálja, s ez a „Nagy Sátán" volt, ahogy az iszlám szélsőségesek az Egyesült Államokat nevezték.

Negyedik fejezet: 2004

Egy nemzet születése

Jordániában a családi viszályok, amelyek Huszein király egységbe forrasztó uralkodását váltották fel, 1999-ben egyre rosszabbodó helyzetet teremtettek, ami főleg az ekkorra a népesség háromnegyedét kitevő palesztinok növekvő gazdasági és politikai befolyásának volt köszönhető. A hásimita* uralkodócsalád a kisebbséghez tartozott, és az idős király fiai, akiket nagy hatalmú anyáik felbujtottak, körbeudvarolták a különböző palesztin vezetőket annak érdekében, hogy valódi befolyásra tegyenek szert az országban. Az új király bölcs ember volt, távlati tervekkel, aki előre látta a palesztin probléma mélységeit. A néhai király mértékkel adagolt pártfogással és rangjának teljes súlyával képes volt egyensúlyt tartani a különböző, egymással versengő etnikai, politikai, törzsi és vallási érdekek között. Ennek érdekében uralkodásának utolsó évtizede alatt hathatós nyomásgyakorlással akadályozta meg bármiféle komoly reform keresztülvitelét, s ez az az időszak, amikor az iszlamisták váltak messze a legnagyobb politikai párttá. A lényegében beduin hadsereg támogatta a hásimita királyi dinasztiát, de az ezredforduló után, mivel a hásimiták a teljes népesség egyre kisebb részét tették ki, az iszlámpártiak nyíltan hibáztatni kezdték az ifjú király uralkodását a korrupció és a törzsi részrehajlás miatt.

2004 kora nyarán a palesztin hatóságokkal Jordániában, illetve külföldön – az összes érdekelt arab párt támogatásával – folytatott titkos tárgyalássorozatot követően a király bejelentette, hogy Jordánia palesztin iszlám monarchia lesz, mely kiterjed a Jordán folyó nyugati partján elterülő Ciszjordániára, valamint Gázára is, ily módon a független Palesztina államot egy nagyobb Jordánia foglalja magában. Az új állam mindenki érdekeit teljes mértékben képviselni fogja. Még a hásimitáknak is bele kellett nyugodniuk hatalmuk és befolyásuk kisebb mértékű visszafogásába az új intézményrendszerben, ami még mindig jobb volt, mintha teljesen kiszorultak volna a hatalomból.

* Mohamed próféta dédapjának, Hásimnak a leszármazottai. *(A ford.)*

Transzjordánia egy csapásra újjászületett, és azonnal Izrael-ellenesebb lett, és kevésbé hajlott a kompromisszumokra, mint bármely előző kormányzat alatt. Ez a vakmerő lépés, amit az egész arab világ üdvözölt, a Nyugat hallgatásával találkozott. Egyedül Izrael és Törökország utasította el nyíltan, ahogy az új ország magáévá tette a Hamasz, a Hezbollah és az Iszlám Dzsihád eszméit. Ez lehetővé tette a korábban megosztott palesztin állam veszélyes, „terrorista" elemei számára, hogy kibéküljenek a hatóságokkal. A politikai egység, amit az új király 2004-re létrehozott, elegendő volt ahhoz, hogy mindenkit felbátorítson, aki Izrael-ellenes tevékenységet folytatott.

A július közepén hatalomra került új kormányzat első ténykedése egy királyi rendelet kiadása volt, amely felhatalmazta a helyhatóságokat, hogy víz után kutatva fúrásokat végezzenek az emberek szenvedéseinek enyhítése érdekében. Július végére komoly méretekben megkezdődtek a fúrások a fő víztartalmú rétegekbe, amelyek a Jordán folyó nyugati partvidéke, vagyis Ciszjordánia alatt húzódtak.

A vízválság**

„Gyászol Júda, és kapui hervadoznak, bánkódnak a földre roskadozva; Jeruzsálem kiáltása felszáll. Hatalmasaink vízért küldik szolgáikat; elmennek a gödrökhöz, de nem találnak vizet, üres edényekkel térnek vissza; szégyent vallanak és csalódnak, befödik a fejüket. A termőföld miatt, mely megzavarodott, mert nem volt eső a földön, szégyent vallanak a földművesek, befödik a fejüket."

Jeremiás 14,3–4

Az Egyesült Nemzetek egykori főtitkára, Butrosz Gáli 1991-ben kijelentette, hogy „a következő háború a Közel-Keleten a víz miatt fog kitörni, nem pedig politikai okokból". Ebben félig igaza lett. A „következő háború" magvai valóban a víz miatt értek be, de azt kevésbé sejthette,

---

* A térséget a törököktől az első világháború végén az angolok foglalták el, akik 1921-ben létrehozták a védnökségük alatt álló Transzjordániai Királyságot. Az új ország 1946-ban függetlenné vált, és az első arab–izraeli háborúban (1948–1949) megszerezte a korábbi Palesztina brit mandátumterületének egy részét, a Jordán folyótól nyugatra fekvő ún. Ciszjordániát is. Ekkor változtatták az ország nevét Jordániára. Az 1967. évi háborúban Ciszjordániát Izrael visszafoglalta, ezzel Jordánia a korábbi méretére zsugorodott, ugyanakkor palesztin menekültek árasztották el. Huszein király 1988-ban végleg lemondott a ciszjordániai területről a leendő palesztin állam javára. *(A ford.)*

** Ehhez a fejezetrészhez a tényszerű adatok a következő közleményekből származnak: „The Oldest Threat: Water in the Middle East" (A legrégibb fenyegetés: A víz a Közel-Keleten), Jane's Intelligence Review, Al, J., Ventnev, February 1998.; „Water and Conflict" (Víz és konfliktus), International Security, Vol. 18, No. 1, Harvard and MIT, Peter H. Gleick, September 1993.; „The Strategic Importance of Water" (A víz stratégiai jelentősége), Parameters, Kent Hughes Butts, Spring 1997 Edition. *(A szerző)*

hogy a víz miatti konfliktus csak előfutára lesz egy olyan háborúnak, amely az egész Közel-Keletre ki fog terjedni, és nem korlátozódik egy elszigetelt arab–izraeli csetepatéra. Simon Peresz 1970-ben borítékolta az Izraellel szembeni hosszú távú arab politika izraeli kilátásait. Némileg jóslatszerűen ezt írta: „Az arabok nem csak Izrael földjének egy bizonyos részét, a vízforrásokat, az olajkutakat követelik; nem csupán a politikai előnyök vagy a gazdasági hatalom érdeklik őket. Az arabok célja mindent magában foglal – Izrael elpusztítását és lakóinak megsemmisítését vagy elűzését."*

Ezek voltak a kilátások, amelyek – gyakran ki nem mondva – meghatározták az izraeli politikát, és alátámasztották Izrael hozzáállását közeli és távoli szomszédaihoz. Az izraelieknek nem voltak kétségeik, hogy Izrael jövőjének végső rendezéséhez katonai küzdelmeken át vezet az út. Teljes tudatában voltak annak, hogy ameddig a szomszédaikat csak katonai csapásokkal sújtják, de nem zúzzák össze őket mint geopolitikai entitásokat, azok minden egymásra következő nemzedékei további, még határozottabb kísérleteket fognak tenni arra, hogy elérjék a céljukat. A háborúk sora 1956-ban, 1967-ben, 1973-ban és 1982-ben úgy érte az izraelieket, hogy az idő előrehaladtával egyre kevésbé voltak biztosak a győzelemben. Az 1982 óta eltelt húsz év során katonáik küzdőképességének hanyatlását figyelhették meg mind abszolút, mind viszonylagos értelemben. Ezért az ifjúság szekularizációja vagy vallástalansága volt hibáztatható, egy olyan nemzedéké, amelyet meglegyintett az elnyugatiasodás erőteljes és vitathatatlanul lealacsonyító kísértése. A közösségi szellemet, mely a kibucokban fejeződött ki, az egyén szabadságába vetett hit váltotta fel, hogy ki-ki úgy élje az életét, ahogy jónak látja, tekintet nélkül a fennköltebb vagy hosszú távú előnyökre, nem is említve az ilyen idejétmúlt eszmékért hozott áldozatokat. A Dulce et decorum est pro patria mori** szállóige nem szerepelt az ifjú Izrael gondolkodásában. Ugyanakkor nőtt potenciális ellenfeleinek együttes katonai hozzáértése, összetartó ereje, valamint felszereléseinek és fegyvereinek minősége.

A háborút megelőző évtized során az arabok és a világ elégedetlensége (és az USA helytelenítése) három dologra összpontosult: Izrael megalkuvást nem ismerő módon fogta fel a telepesek jogait; a zsidó telepesek szempontjai láthatóan elsőbbséget kaptak minden más megfontoláshoz képest az izraeli politikában. Izrael továbbra sem volt hajlandó feladni a széttöredezett palesztin állam területe fölött gyakorolt lényegi ellenőrzést, és továbbra is kíméletlenül bánt a palesztin néppel,

---

* Shimon Peres: David's Sling (Dávid parittyája), Random House, New York, 1970; 9–12. o. *(A szerző)*

** Gyakori latin felirat a hősi halottaknak állított világháborús emlékműveken. Jelentése: Szép és magasztos halni ezért: haza! (Horatius: Ódák III. 2.; Illyés Gyula fordítása) *(A ford.)*

olyanoknak tekintve őket, mint akik minden házban terroristákat rejtegetnek. Izraelnek a palesztinokkal szembeni barátságtalanul közömbös alapállása a legjobban egy kérdésben jutott kifejezésre. Ez az ügy, ami az arab világot az Izrael iránti ellenséges érzületben egyesítette, a Moszad tevékenysége mellett a víz kérdése volt. Az édesvíz fontossága az összes közel-keleti ellenfél gondolkodásában elhomályosította az olajét (ami a Nyugatot érdekelte) vagy akár az ország kiterjedése körüli viszályokét is.

Izrael és a szomszédai közel negyven év alatt három különálló vízügyi vitába bonyolódtak bele. Ezek a következő területekre összpontosultak: a Jordán folyó medencéje, Ciszjordánia föld alatti víztartalmú rétegei és a palesztinok vízellátása Gázában. A feszültségek mindegyik esetben Izrael „önző vízgazdálkodási programjai" miatt keletkeztek.

A probléma először Gázában váltott ki válságos helyzetet. A Gázai övezetben rendelkezésre álló vízmennyiséget csővezetéken keresztül juttatták oda, közvetlenül Izraelből. Ez Izrael számára hallatlan ellenőrzési lehetőséget biztosított a Gázában összezsúfolódott lakosság fölött. Gázának 2003-tól az összes célra (vagyis az ipari és mezőgazdasági felhasználást is beleértve), egy családra vetítve naponta átlagosan 10 köbméter vizet adagoltak ki. Ez rendkívül kedvezőtlen volt Ciszjordánia területének 35 köbméteres fogyasztásához viszonyítva, és éles ellentétben állt az izraeli 115 köbméteres átlagos fogyasztással (Kalifornia átlagos fogyasztása mintegy 220 köbméter volt). Ami még rosszabbá tette a dolgokat, az az volt, hogy Gáza kevés saját vízforrása, ami kiegészítette az Izraelből odavezetett mennyiséget, egyre rosszabb minőségű vizet adott. Az a kevés föld alatti vízforrás, amely Gázát ellátta, nem töltődött fel újra olyan gyorsan, hogy még ezt a nyomorúságosan szűkös felhasználást is megengedte volna 2003-ban. A túlfogyasztás azt eredményezte, hogy a víz egyre sósabb lett, amint a tengervíz beszivárgott a süllyedő szintű talajvízrétegbe, és a rossz higiéniai viszonyok miatt a háztartási és egyéb szennyvizek is kezdtek oda leszivárogni. Ahogy Gáza kezdett kiszáradni, a gyermekhalandóság és vele együtt az elégedetlenség rohamosan növekedett. Az izraeliek azt ajánlották, hogy Gáza forduljon Egyiptomhoz, és a Nílusból próbálja megoldani vízügyi problémáit.

Ciszjordániát egy felföld alkotja, amely felfogja a Földközi-tenger felől érkező esőket. A csapadékvíz aztán a mészkőrétegeken átszivárogva bejut a föld alatti víztartó rétegekbe. Az e forrásokból származó víz mintegy 80 százalékát (és Izrael teljes vízszolgáltatásának 35 százalékát) Izrael és a nyugati part telepesei között osztották meg, és csak a fennmaradó hányadot adták oda a palesztinoknak. Az izraeli védelmi erők főbb egységeinek 2001-ben történt kivonása Ciszjordániából azt jelentette, hogy elméletben jóval kisebb volt az ellenőrzés a palesztin

hatóságok vízgazdálkodási tevékenysége fölött. A csapatkivonások előtt Jeruzsálem minden fúrási és vízkinyerési tevékenységet az ellenőrzése alatt tartott. A palesztinok azzal érveltek, hogy a víz és a föld birtoklása nem választható el egymástól. Ha fent birtokolnák a földet, jogukban állna, hogy lefúrjanak a víztartalmú rétegekbe, és lent kinyerjék a vizet. És pontosan ez volt az, amit elkezdtek megvalósítani. Transzjordánia új királyának áldásával 2004 késő nyarán a palesztinok gondosan összehangoltak egy médiakampányt, amely kiemelte a lombos kertvárosok hűvösében, úszómedencéikben lubickoló „gazdag izraeliek" és a kutaknál szemmel láthatóan poshadt vízzel félig telt vödrökkel sorban álló „szegény palesztinok" közötti ellentétet. Az egyenlőtlenség miatt aggodalmát kifejező világ nyomására a transzjordániai kormányzat törvényeket fogadott el, melyek értelmében „független" vízügyi vállalatokat hatalmazott fel arra, hogy vízkutató fúrásokat végezzenek, ahol csak alkalmasnak találják a talajt.

Mindez Izraelben azonnal éreztetni kezdte a hatását. Az izraeliek hangosan elítélték a palesztinok „megbízhatatlan és felelőtlen" viselkedését, és az álláspontjuk megmerevedett, amint apránként látható lett, hogy nemcsak az Izrael rendelkezésére álló vízmennyiség kezdett állandó és riasztó mértékben csökkenni, hanem a palesztinok szennyezik is a vizet. Még tovább rontotta a helyzetet, hogy a víztisztító létesítmények szűrőberendezéseit a fúrások egyenes következményeként mészkőmorzsalék tömítette el.

Az 1967. évi hatnapos háború során Izrael jelentős területeket foglalt el Szíriától és Jordániától, ami lehetővé tette számára, hogy a Jordán folyó medencéjében a felső vízgyűjtő terület java részét is az ellenőrzése alá vonja, ami miatt Jordánia az édesvízellátás tekintetében különösen sebezhető helyzetbe került. Az izraeliek vizet nyertek ki a Golán-fennsíkon, annak 1967. évi elfoglalásától kezdve, hogy kiegészítsék a saját vízkészleteiket. A Golán-fennsík nem csupán tüzérségi megfigyelőpont volt, és nem is más katonai szempontok miatt ragaszkodtak hozzá, hanem egyszerűen a víz fölötti ellenőrzés kérdése volt. És nem volt helye megalkuvásnak. Ha az izraeliek feladják a Golán-fennsíkot, akkor Szíria azonnal megkísérelte volna az ellenőrzése alá vonni a Golán vízkészleteit. Egy ilyen akció következményei kétszeresek lettek volna. Amellett, hogy megtagadta volna a vizet Izrael számára, Szíria jelentős gazdasági és politikai ellenőrző eszközhöz is jutott volna egész Jordánia fölött, amely teljes mértékben a Jordán folyótól és annak vízgyűjtő területétől függött. Másrészt a Holt-tenger, melynek vízszintje a kiszáradás következtében már 2000-re évente 50 cm-es mértékben süllyedt, kétszeres gyorsasággal száradt volna ki. A víz kérdésében a kompromisszum a sziklás terepen megfeneklett. Jichák Rabin, mielőtt merénylet áldozata lett, leszögezte, hogy a békéért cserében a Golán-

fennsíkot Szíriának csak kőkemény garanciák mellett szabad fontolóra venni. Tovább menve kimondta, hogy Izrael népének a víz még a békénél is fontosabb. Emlékeztetnünk kell arra, hogy az 1967-es háború egyik mélyen gyökerező oka az volt, hogy az Arab Liga az 1960-as évek elején megkísérelte a Jordán folyó forrásait és felső folyását elrekeszteni Izrael elől. Rabin csak Lévi Eskól miniszterelnök 1965-ben tett kijelentését visszhangozta, mely szerint „a víz létkérdés Izrael számára", és ennélfogva, ha ezt valamikor is fenyegetés érné, „Izrael lépéseket tesz annak biztosítására, hogy a víz továbbfolyjon".

A békefolyamat vége

„Íme, hírnökök kiáltoznak kint, a béke követei keservesen sírnak. Elhagyatottak az utak, nincsen, aki az ösvényen járna; megszegték a szövetséget, megvetették a tanúkat, nem becsülték az embereket. Gyászol és bágyadozik az ország."

Izaiás 33,7–9

Attól kezdve, hogy 1967-ben visszafoglalta a Jordán folyó nyugati partját, Izrael egy hajthatatlan programot követve telepeket épített azon a területen, amely korábban Jordániához tartozott, ám később palesztin területté vált. A „békefolyamat évtizedei" végül annak bizonyultak, amit a szívében már mindkét fél tudott – illúziónak. Ezt az illúziót főként azért tartották fenn, hogy kielégítsék az Egyesült Államok hazai közvéleményét, ami viszont lehetővé tette az egymást követő kormányzatok számára, hogy folyamatosan masszív pénzügyi támogatással járuljanak hozzá ahhoz, ami szándékuk szerint Izrael túlélését volt hivatva biztosítani. A szélsőségeseknek köszönhetően valódi békére sohasem volt esély, ilyenek mind az izraeli, mind a palesztin táborban bőven akadtak, és csak idő kérdése volt, hogy ezt az igazságot az ellenfelek elismerjék.

Ily módon a vízválság fölött gyülekező viharfelhők csúcsán, a háborúhoz vezető öt év során az izraeli kormány megkeményítette az arab szomszédai szempontjából vitatható és ellenséges telepítési politikáját. 2004-ben az amerikai nyomás ellenére folytatódott a zsidó betelepülés Ciszjordániába; az 1967-ben Jordániától elfoglalt Kelet-Jeruzsálem birtoklása „nem kerülhetett a tárgyalóasztalra" mindaddig, míg Izrael ellenségei folytatták a terrorista csoportok támogatását, amelyek nyíltan Izrael elpusztítására törtek. A palesztin függetlenség kikiáltása az új évezred elején magában foglalta Kelet-Jeruzsálemet is mint az új állam fővárosát. Mindemellett, bár a Nyugat-európai Unió erői acél válasz-

falként vonultak fel (meg kell jegyezni, hogy a NYEU fogalmazott így, nem Izrael) a Golán-fennsíkon, Izrael makacsul visszautasította, hogy akár csak tárgyaljon is a dél-libanoni biztonsági övezet feladásáról mindaddig, míg az észak-izraeli településeket időnként rakéta- és tüzérségi támadások érik.

Ennek megfelelően az Izraelt körülvevő arab országok fokozott haragra gerjedtek, és – Egyiptom kivételével – megkétszerezték a militáns csoportoknak, az Iszlám Dzsihádnak, a Hamasznak és a Hezbollahnak nyújtott aktív támogatásukat.

Szokás szerint ellenségei csak kis veszélyforrást jelentettek, így Izrael viszonylag elégedett volt a status quóval, még a határ menti városok lakosságának növekvő kényelmetlensége árán is. Annak ellenére, hogy elítélte az izraeli akciókat, az Egyesült Államok végső soron mindig támogatta Izraelt, az amerikai kormányon belüli erőteljes és befolyásos zsidó lobbinak köszönhetően.

Az Arafat és Netanjahu között az 1990-es évek végén létrejött megállapodásokat a Hamasz és az újonnan alakult ciszjordániai Nyugati Part Akciócsoport egyaránt komoly ellenszenvvel fogadta. A Nyugati Part Akciócsoportot azok az izraeli telepesek hozták létre, akik úgy érezték, hogy a jövőjüket többé nem bízhatják egyetlen olyan izraeli kormányra sem, amely folytatja a megbékülés politikáját. Sok szimpatizánst tudhattak maguk körül mind az izraeli katonaságon és a szélsőséges jobboldali kormányzati körökön belül, mind azokon kívül, de a rejtett fegyverarzenáljuk sohasem volt összemérhető a Hamaszéval.

Az izraeli kormány megkezdte a Ciszjordánia fölötti ellenőrzésnek a Palesztin Hatóság részére történő átadási eljárását. És ez volt minden, ameddig a dolgok jutottak – csupán a kezdetekig. Az első átadás egyik titkos feltétele a Tizenhárom százalékos alku volt, az, hogy a Palesztin Hatóság egy „rendőrállamot" szervezzen Ciszjordániában. Ami a Hamaszt illette, amelynek mindig konfliktusai voltak Jasszer Arafattal, ennek a politikának a megvalósítása miatt természetesen úgy tekintett rá, mint aki az ellenségnek dolgozik. Amikor a Palesztin Hatóság rendőrsége 2001 derekán több ízben is szigorúan lépett fel a Hamasz tevékenysége ellen, s ennek során bebörtönöztek csaknem kétszáz feltételezett terroristát (a listát a Moszad szolgáltatta), valamint a Hamasz szellemi vezetőjét és vezérkari főnökét, az ellentét nyílt háborúskodásba csapott át. A Palesztin Hatóság ilyen drasztikus akciója mögött az volt, hogy az izraeliek elvben belementek: fokozatosan egyre több ciszjordániai területet adnak át, ha (s ez egy nagy HA volt) a Tizenhárom százalékos alku az izraeliek megelégedésére teljesül. A kétkedők kezdettől fogva azzal érveltek, hogy az izraeli kormány valójában semmi mást nem akart megengedni a Palesztin Hatóságnak, mint egy sor egy-

mástól elszigetelt, rosszul ellátott és elégedetlen terület napi működtetését. Tekintet nélkül arra, hogy papíron miben állapodtak meg, Ciszjordániában a palesztin szélsőségesek meggyőző módon érveltek, hogy ameddig az izraeli katonák a közelben vannak, az összes terület mindig a felügyeletük alatt fog állni, a túlerőben lévő izraeli erők fenyegetésének lesz kitéve, és ennélfogva végső soron mindig is izraeli ellenőrzés alatt marad.

Hebron volt az, ahol a béke álarca elsőként hullott le. Hebron mind között talán a legjobban mutatta a probléma nagyságrendjét, amivel bármely ellenőrző hatóságnak szembe kellett néznie. Ez egy olyan város, ahol 150 ezer palesztin lakos és 500 zsidó telepes élt. A Palesztin Hatóságnak az alku alapján garantálnia kellett az apró zsidó közösség biztonságát, és ennek egyetlen módját abban találta meg, amiben előtte az izraeliek, tudniillik, hogy kijárási tilalmat kényszerítsen a „zsidó terület" szomszédságában élő mintegy 50 ezer palesztinra. A Hamasznak, a kézigránátos támadások, az öngyilkos bombamerényletek és a vaktában leadott lövések legfőbb tettesének – és ennélfogva a kijárási tilalom alapvető okának – túl sok volt, hogy a három csúcsvezetője közül kettőt letartóztattak.

Az eseményeket tovább bonyolította, hogy a betegeskedő Jasszer Arafat egyoldalúan kikiáltotta Palesztina függetlenségét. Ez Ciszjordánia helyzetében gyakorlatilag kevés változást jelentett, de politikai téren, mivel az egész arab világ azonnal szuverén államként ismerte el, bármi, amit az izraeliek ezt követően tettek Ciszjordániában, az Palesztina szuverenitása elleni erőszaknak számított.

A térségben a helyzet rosszabbra fordult. Jichák Rabin, az első valódi béketeremtő izraeli miniszterelnök, aki 1995-ben zsidó szélsőségesek merényletének áldozata lett, pontosan megjósolta, hogy a palesztinok hatékonyabb ellenőrzést fognak gyakorolni a „terrorista" csoportok fölött, mivel – az izraeliektől eltérően – ők nem tartoztak elszámolási kötelezettséggel a Nyugat mindenekfölött való ítéletének és az emberjogi szervezeteknek. A Moszad által szolgáltatott hírszerzői jelentések szerint a Palesztin Hatóság brutálisabb tisztogató akciókat hajtott végre saját népe körében, mint az izraeliek valaha is. Ciszjordániában a Hamasz Szíria és Irán támogatásával, most már minden álcázást, színlelést mellőzve, nyíltan fokozta támadásait mind a Palesztin Hatóság rendőrsége, mind az izraeli telepesek és biztonsági erőik ellen. Több alkalommal is merényletet követtek el Arafat utóda ellen. Izraelben a Nyugati Part Akciócsoport vállalta a felelősséget egy sor támadásért a Munkapárt politikusai és támogatói ellen, amelyek két halottat és számos sebesültet követeltek. És mindeközben folytatódott a telepek építése és fejlesztése. Csak amikor a következő nyáron Izraelnek elege lett a vízügyi problémákból, akkor húzták meg a valódi harcérintkezési

vonalakat. Izrael fokozatosan elszigetelődött; a szimpátia és megértés, amit egykor a világ közvéleménye részéről élvezett, egyre jobban elenyészett, ahogy nőtt a zsidó állam hajthatatlansága. Ciszjordániában és Gázában a vízügyi helyzet 2004-ben, az addig feljegyzett legforróbb nyár vége felé elérte a válságos szintet. Augusztus közepére, mivel az izraeliek rendelkezésére álló vízhozam napról napra kevesebb lett, életbe léptették az ilyen esetekre előkészített korlátozási tervet. Gyorsan mozgósították az izraeli hadsereget és a vízügyi szakembereket annak érdekében, hogy állítsák helyre a korábbi status quót. Az összes fúrást leállították, és tekintettel arra, hogy a teljes hozam csökkent, de az izraeliek ugyanolyan fogyasztási szintet vettek igénybe, mint a palesztinok akciója előtt, ez utóbbiak súlyos hiányt szenvedtek, melynek hatása azonnal érezhető lett szerte Ciszjordániában és Gázában.

Gázában, Jerikóban, Hebronban és Ramallahban a vízhiány miatt heves zavargások törtek ki, amelyek a sebezhető, de erős fegyverzettel rendelkező izraeli telepesek elleni fegyveres támadásokba csaptak át. Ezek olyan méreteket öltöttek, és olyan kegyetlenek voltak, amilyenek még Izraelben sem fordultak elő soha. A telepesek, akiknek a puszta létét fenyegették, de jó ideje állig felfegyverezték magukat, automata fegyvereikből tüzet nyitottak az erőszakos csőcselékre. A Palesztin Hatóság „kék rendőrségét" (tarka mintázatú, kék álcaegyenruhájuk miatt hívták így őket), mintegy kilencszáz tagbaszakadt, utcai harcokra kiképzett és felfegyverzett rendőrt nem sokat kellett biztatni, hogy honfitársaik mellé álljanak. A Hamasz, az Iszlám Dzsihád és a Hezbollah hasonlóképpen örömét lelte az egyre fokozódó összecsapásokban, és azonnal az „áruló" kék rendőrség mellé sorakozott fel, hogy felvegye a harcot a közös ellenséggel.

Az izraeli hadsereg néhány páncéloshadoszlopa benyomult Ciszjordánia városaiba és Gázába. Ezeket, amint beértek a városok területére, a Hamasz és a Hezbollah egységei otthonaikból és titkos bázisaikból előbújva azonnal megtámadták, és RPG–7 harckocsi-elhárító fegyverekkel felszerelkezve bekapcsolódtak a harcokba. A kezdeti csapásban néhány elöl haladó izraeli páncélozott csapatszállító járművet kilőttek vagy harcképtelenné tettek. Az előrenyomulás csak akkor állt helyre, amikor az izraeli gyalogság kiszállt a sérült járművekből, a Merkava harckocsik és az Apache helikopterek pedig végigpásztázták az utak mentét, házról házra tisztítva meg a terepet. A Kirjat-Arbában, Hebron északi elővárosában rekedt 650 telepes közül mintegy kétszázat megöltek az elkeseredett harcokban. Az izraeli hadsereg is elszenvedett egy hatvanhárom fős veszteséget, mivel két CH–53 helikoptert kézifegyverekkel és vállról indított rakétával lelőttek, amikor megkíséreltek leszállni, hogy rohamcsapatot tegyenek le az ostrom alá vett telepesek felmentésére.

Az arab világ és a nemzetközi közvélemény többségének véleménye szerint Izrael jogtalanul használta fel katonai erejét arra, hogy elfoglalja a palesztin államot (illetve az új Transzjordánia állam egy részét, attól függően, hogy az egyes kormányok elismerték-e Transzjordániát törvényes politikai entitásnak). Az arabok azt kifogásolták, hogy a kútfúrások önmagukban nem jelentettek olyan mérvű provokációt, ami igazolt volna egy ilyen szélsőséges izraeli reagálást. Izrael valóban elfoglalta Palesztinát, illetve Transzjordánia szóban forgó részét (a jordániai hadsereg a távolmaradásával tüntetett, és gondosan került minden meggondolatlan lépést, nehogy bonyodalmakba keveredjen az izraeli hadsereggel), mert megelégelte, hogy állampolgárait szüntelen támadások érik az egyre erősebb terrorista csoportok részéről, melyek – a nézeteltérések és összetűzések ellenére – a Palesztin Hatóság védelmét és nem hivatalos jóváhagyását élvezték. Végezetül, bármi volt is a tét, a palesztin nép java része, az egyenruha színére vagy párthűségre való tekintet nélkül, egy népként harcolt, nem egymással, hanem Izrael ellen. Bár a múltban előfordult, hogy a Palesztin Hatóság igen szigorúan lépett fel a Hezbollah vagy a Hamasz ellen – és némely tekintetben durvábban is, mint az izraeliek –, amikor a hosszú távú történelmi kilátásokat tartották szem előtt, mindkét oldal képes volt felfogni a közös akciók szükségességét. Az északnyugati fronton, a Golán-fennsíkon és Libanon déli részén az iszlám „terrorista" csoportok, ahogy az izraeliek hívták őket, szinte korlátlan támogatást – pénzt, fegyvert, felszerelést és kiképzést – kaptak a bajkeverő Szíriától, melynek fiatal és fanatikus mozlim vezetője (Asszad utóda) nem kívánt elszalasztani egy ilyen ragyogó lehetőséget, hogy szembeszálljon Izraellel. A terep adottságait felhasználó, abba szinte beleolvadó ellenség nemcsak az északon található elszigetelt izraeli erődítmények és települések ellen intézett állandó, heves támadásokat, hanem a Golán-fennsíkon is mindenfelé támadások érték az ott állomásozó EuroFor G-csapatokat és a területen élő izraeli telepeseket is.

Izrael nem rendült meg, és szeptember elején új erőre kapva, légi- és tüzérségi csapásokkal támogatva – az 1986-os galileai békehadművelet miniatűr változataként – benyomult Libanonba, egészen Szidónig és Dzsezzínig, majd a Golán-fennsíkra is, egyszerűen félresöpörve az EuroFor G parancsnokainak a tiltakozását. A békefenntartás egyik legfőbb szabálya, hogy sehova sincs értelme békefenntartókat küldeni vagy azokat ott tartani, ahol nincs béke, amit fenn lehetne tartani. Az EuroFor G-be katonákat küldő európai országokban egy csapásra megerősödött a követelés, hogy vonják vissza a csapatokat, amint a szórványos áldozatok helyett szeptemberben már negyvenfős vesztesége volt az EuroFor G-nek. Az a gyanú is felmerült, bár sohasem bi-

zonyosodott be, hogy az izraeli különleges erők is felelősek lettek volna az EuroFor G-csapatok elleni támadásokért, hogy siettessék a visszarendelésüket. A kérdés amúgy is hamarosan elméletivé vált, amint Izrael, Szíria és Transzjordánia – órákon belül követve egymást – sorban bejelentette, hogy a hivatalos békefolyamat halott. Mindkét oldal a másik elfogadhatatlan viselkedését és agresszióját hangoztatta, amiért ezt a példa nélkül álló és meggondolatlan lépést megtette. Az Egyesült Államok erőteljes közbenjárása ellenére, hogy tartsanak ki, az EuroFor G-csapatokat kivonták a Golán-fennsíkról, az UNIFIL-erőket pedig Dél-Libanonból. Európában a közel-keleti ellenfelek iránti érzések jókorát változtak: ha ki akarják verekedni magukat, hát hagyjuk őket – kevés nyernivalónk van, viszont belpolitikai téren jó sokat veszíthetünk, ha a katonáinkat otthagyjuk, hogy más szerepük jóformán ne is legyen, mint élő célpontul szolgálni a hadviselő felek számára. Amint az izraeli és a szíriai hadsereg újra szembekerült egymással Dél-Libanonban és a Golán-fennsíkon, Izrael keleti és északi határain meg a Gázai övezetben, gyűlölet, harag és düh lángolt fel. A jövő nem tűnt túl rózsásnak.

A „Sátáni Szövetség"

Az izraeliek által folytatott „vízgazdálkodási" program jelentéktelen volt a törökországihoz képest. Törökország programja, Izrael örömére és teljes támogatásával, azt a célt szolgálta, hogy egyszerűen megtagadja a vízhez való hozzájutást Szíriától és Iraktól, amelyek történelmi jogaikra hivatkoztak. A bőséges vízhozamú Tigris és Eufrátesz folyók, melyek a korábbi évezredek során civilizációk bölcsői voltak, Törökországban erednek, Szírián és Irakon folynak keresztül, majd a Perzsa-öbölbe ömlenek. Szíria hosszú ideje úgy érvelt, hogy mivel a folyók egyharmad-egyharmad része halad át mindegyik országon, ezért mindegyikük egyharmad részben jogosult a folyók vizét használni. Törökország kimutatta, hogy Szíria kétféle mércével mér. Az Orontes egy kicsi, de jelentős folyó, amely Szíriában ered, de teljes 320 kilométeres hosszának csupán egynyolcad része halad keresztül Szírián, mielőtt Törökországon át belefolyik a Földközi-tengerbe. Minthogy azonban Szíria 2001-re két duzzasztógátat is felépített rajta, teljes potenciális vízhozamának mindössze két százaléka jut el Törökországba. Ezért a törököknek más ötleteik támadtak a területükön eredő folyók vizének a hasznosítására, és az 1990-es évek során erőteljes duzzasztógát-építési programba kezdtek a Tigris és az Eufrátesz felső vízgyűjtő medencéjében.

A program célja, egy fél Nagy-Britannia nagyságú területet bevonva, az volt, hogy Délkelet-Törökországot Európa kenyereskosarává változtassa. A Délkelet-Anatólia Projekt – vagy török elnevezése rövidítésével a GAP (Guneydogu Anadolu Projesi) – mintegy huszonkét duzzasztógát és tizenkilenc vízerőmű építését, valamint huszonöt nagy öntözőprojekt kivitelezését ölelte fel. A villamos energia, valamint az öntözés lehetővé tette volna az eredeti „termékeny félhold" egy részének újbóli létrehozását, a népesség pedig a nem egészen hárommillióról 2006-ig tízmillióra gyarapodhatott volna. A törökök erőteljesen kiálltak e projektek mellett, különösen akkor, amikor a „vízháború" tárgyalásai a gigantikus Atatürk-duzzasztógátnak – a világ negyedik legnagyobb ilyen építményének – a megvalósításáról folytak. Törökország, mely hosszú éveken keresztül elmaradt Irak és Szíria mögött az öntözött területek nagysága és az alkalmazott öntözési technika tekintetében, Szíria öntözési módszereit pazarlónak és „sumeri" (azaz négyezer évvel ezelőtti) színvonalúnak minősítette. Törökország a damaszkuszi és bagdadi riogatóknak válaszul azzal érvelt, hogy a gátjai az Eufrátesz és kisebb mértékben a Tigris folyásának a szabályozását és nem az ellenőrzését fogják szolgálni. Nemzetközi szakértőket kértek fel, hogy igazolják a törökországi projektek hatékonyságát, amit azok kellőképpen meg is tettek, és Törökország jó úton volt afelé, hogy elnyerje a nemzetközi jóváhagyást az Eufrátesz „ellenőrzéséhez".

Törökország emellett arra is képes volt, hogy meglehetős önbizalommal és félelem nélkül vívjon meg egy hagyományos összecsapást. Szíriai északi határa hegyvidéken húzódik, hosszú kilométereken át szögesdrót akadályokkal, harckocsik elleni betontömbökkel, árkokkal és aknamezőkkel, némileg az egykori belnémet határra emlékeztetve, amit jól felszerelt hadserege és légiereje könnyen megvédhetett egy hagyományos eszközökkel indított támadástól. Ezzel ellentétben Szíria és Irak északi részén, a határok előtt sok kilométernyi sík, nyílt terep húzódik, ami a védők számára kevés természeti előnyt nyújt – igazi harckocsizóvidék. Az 1990-es évek végére azonban a török területek öntözése rontani kezdte a továbbfolyó víz minőségét. A növekvő mennyiségű nitrátok, más vegyszerek és a só súlyosan károsította a talajt és ennek következtében a terméshozamokat Szíriában és Irakban. Mindkét országot felbőszítette, hogy a törököknek a Tigris és az Eufrátesz vize fölött gyakorolt stratégiai ellenőrzése révén sebezhetővé váltak. Egyikük sem volt olyan helyzetben, hogy katonai, gazdasági vagy politikai eszközökkel bírja rá a térség legerősebb katonai államát döntéseinek vagy hozzáállásának a megváltoztatására. Hiábavaló lett volna megkísérelni a duzzasztógátak megrongálását; célpontnak túl robusztusak voltak. Szíriának több tucatra lett volna szüksége a II. világháború legendás, angol 617. „Dambuster" repülőszázadából

– és persze mindegyiket Guy Gibsonnak kellett volna vezetnie – ahhoz, hogy bármilyen hatást elérjen. És még ha sikerült volna is, egy lefelé haladó hirtelen áradás sokkal nagyobb katasztrófát okozott volna, mint a Mohne- és az Eder-gátak elleni bombatámadások, és a termőtalajréteg lemosása miatt hatalmas öngóllal ért volna fel. Szíria, mely a felhasznált víz 80 százalékát az Eufráteszből nyerte, nem szándékozott tétlenül ülni és figyelni, hogyan sorvad el lassan a mezőgazdasága.

Arab szemmel nézve, a víz volt az egyetlen ügy, ami az Izrael és Törökország közötti „Sátáni Szövetséget", ahogy becsmérlő szavakkal nevezték, összetartotta. Szíria továbbra is pénzügyi és katonai támogatást nyújtott az Izrael elpusztítását célul kitűző szélsőséges csoportoknak, és még ennél is veszélyesebb módon biztonságot adó menedéket és kiképzőterepet biztosított a szeparatista Kurdisztáni Munkáspárt, ismertebb rövidítéssel a PKK aktivistáinak. Törökország mindaddig megtagadta bármilyen vízmegosztási megállapodás aláírását Szíriával, amíg a PKK Szíria akár nyílt, akár burkolt támogatását élvezte.

Franco árnyéka

Spanyolországban Ceuta és Melilla enklávék átmeneti elvesztése 2003-ban az uralkodó – a hatalomba éppen csak az ezredforduló után visszakerült – szocialista kormányzat súlyos zavarának bizonyult. Az ellenzék amellett volt, hogy a spanyol haditengerészet egységeit „politikai biztosítás" gyanánt küldjék a két városhoz, amint az amerikai stratégiai információk nyilvánvalóvá tették, hogy valami készülőben van. A kormány, talán bölcsen, nem akarta sem a franciák algériai kudarcát megismételni, sem szükségtelenül provokálni a marokkói katonai rezsimet. Végül is elküldött Ceutába egy fregattot, bár az vajmi keveset tehetett az utcákon végigdübörgő marokkói páncélosok megállításáért, legfeljebb „egy koktélpartival fenyegethette meg őket", ahogy az ellenzék rámutatott. A közvetlen cselekvés elmulasztása, a Marokkó elleni szankciók túl gyors feloldása, az, hogy nem sikerült elérni a marokkói hadsereg feltétel nélküli visszavonását, a már amúgy is népszerűtlen kormány bizalmi indexét a mélybe lökte.

A spanyolok irigykedve nézték az új német kormány erejét és a megalkuvást nem ismerő francia kormány függetlenségét, miközben

---

* 1943. május 19-én éjjel a brit légierő egy különleges egysége, a 617. század – amelynek parancsnoka Guy Gibson volt – lerombolta a Ruhr folyó gátjait, s ezzel átmenetileg megbénította a német hadsereg ellátása szempontjából kulcsfontosságú Ruhr-vidék ipari termelését. A sikeres akció nyomán vette fel a repülőszázad a „Dambuster" (gátromboló) nevet. *(A ford.)*

a válluk fölött hátrasandítva fokozódó balsejtelemmel figyelték a közvetlen közelben végbemenő iszlám hatalomátvételt. A feszültség növekedése idején bármely ország választópolgárai természetes módon válnak egyre inkább nacionalistává, és húznak a politikai jobboldal s annak olyan hagyományos erényei felé, mint a növekvő védelmi kiadások és az erőteljes külpolitika. Volt olyan nézet is, hogy a növekvő védelmi kiadások valójában csökkentenék a munkanélküliek számát, és mivel a spanyolországi munkanélküliségi ráta 25 százalék közelébe futott fel, minden szalmaszálba belekapaszkodtak, ami túl sok vizsgálódás nélkül a belső problémák lehetséges megoldását kínálta. A fordulópontot a spanyol gyalogsági alakulatok huszonkét tagjának a Golán-fennsíkon bekövetkezett halála jelentette. Az ellenzék – az események utáni éleslátással – felidézte figyelmeztetését, hogy Spanyolország ne vegyen részt semmi olyan hadműveletben, ami mögött nem áll az Egyesült Államok azonnali és masszív katonai támogatása; s a szerencsétlen balkáni epizód valóban alátámasztotta az igazukat. A spanyolok nem különböztek a politikai jobboldal – s annak a feszült időkben magára öltött militarizmusa és erőteljes külpolitikája – iránti természetes szimpátiájukban. A vegyi vagy biológiai fejekkel ellátott Scud rakéták elterjedésének veszélye a potenciálisan ellenséges szomszédnál elegendő volt ahhoz, hogy fordulat álljon be a 2004. novemberi spanyol választásokon, melyek a Franco óta legjobboldalibb kormány földcsuszamlásszerű győzelmét hozták. A Néppárt és annak újabb, de még szélsőségesebb oldalhajtása, a Franco Párt alakított koalíciós kormányt, amely új, szigorú bevándorláspolitikát ígért, valamint olyan aktív külpolitikát, amely az erő pozíciójából vállal elkötelezettséget az új NATO-ban. A kormány ünnepélyes fogadalmat tett, hogy Ceuta és Melilla városok vissza fognak térni a spanyol fennhatóság alá. A spanyolokat, a franciákhoz hasonlóan, aggodalommal töltötték el a déli országrész városaiban élő bevándorolt közösségek, valamint az iszlám aktivisták jelenléte. A kormány olyan kettős politikába kezdett, amely a külföldiek előtt bezárt kapukat és a kiutasítást a gazdasági szigorral párosította.

A gaulle-isták visszatérése

Algéria és De Gaulle hagyatéka egyaránt döntő fontosságú volt a huszonegyedik századi Franciaország megformálásában. A francia szocialista kormányzat ragaszkodott az „európai álomhoz" és abban saját vezető szerepének fenntartásához, s ez lett bukásának az alapvető oka. Ezzel egyenértékű ok volt maga Algéria. A franciák a spanyolokhoz hasonlóan egyre jobban érezték a délről fenyegető növekvő veszélyt.

Az Algériában, Szerbiában és legutóbb a Golán-fennsíkon elszenvedett katonai csapások kínosan sorakoztak fel a bevándoroltak erőszakhullámának és a terrorizmusnak a megfékezésére tett lépések kudarcai mellé, nem is említve a zord gazdasági kilátásokkal való küszködést. A szocialista koalíció egy rakás szerencsétlenséggé omlott össze. A színes bőrűek* iránti ellenszenv jutott kifejezésre a 2004. novemberi választásokon a szélsőjobb hatalomba emelésében. A franciáknak elegük lett abból, hogy katonai téren nevetség tárgya legyenek, s a gaulle-isták, a köztársaságpártiak és a Nemzeti Front a helyhatósági választásokon kiütötték a nyeregből a baloldaliakat. A rendőrség és a csendőrség a már addig is drákói szigorral végrehajtott letartóztatásokra és házkutatásokra szóló felhatalmazását kibővítették, ami lehetővé tette a helyi biztonsági erők számára, hogy kijárási tilalmat rendeljenek el a bevándorlók által lakott városnegyedekben. De Gaulle utódai a katonai erő révén megvalósuló függetlenséget ígértek a franciáknak, és ezzel együtt azt is, hogy a hadsereget felhasználják a belső ügyek rendezésében, valamint hogy kiutasítanak az országból mindenkit, aki engedély nélkül vállalt munkát, visszautasítanak minden menedékkérelmet, továbbá lezárják az ország repülőtereit az Észak-Afrikából Franciaországba irányuló minden kereskedelmi és üzleti tevékenység előtt.

Ami a NATO-t illeti, Franciaország a többi európai országgal ellentétes irányt követett; De Gaulle tartós örökségeként, az országot kormányzók politikai színezetére való tekintet nélkül, nem volt hajlandó elfogadni, hogy bármilyen formában is felsorakozzék az amerikai hatalmi politika mögé. Hosszú ideje ellenezte az amerikaiak uralkodó szerepét a NATO-ban, az algériai és a szerbiai válságban, mivel az sértette nemzeti büszkeségét. Franciaország ezért a korábbiaknál is határozottabban csak a saját szempontjai alapján és külső politikai gátak nélkül kívánt foglalkozni a jövőbeli válságokkal; ha másként tesz, azzal beletörődne abba, hogy kudarcot vallott az „európai megoldásokat az európai problémákra" politika, és az amerikaiaknak elejétől fogva igazuk volt – ami így is volt! Franciaország nem készült fel még arra sem, hogy ezt fontolóra vegye, és az Algériában, Szerbiában és a Golán-fennsíkon történteket hivatalosan csupán visszaesésnek tekintette abban a tanulási folyamatban, amelyen bármely erőnek szükségszerűen végig kell mennie, amely az USA politikájától függetlenül és annak katonai védőernyőjén kívül akar tevékenykedni. Franciaországban a szocialisták az omladozó európai eszme támogatásával és egy franciák vezette európai állam iránt táplált remények szertefoszlásával kudarcot vallottak.

* Pearson a „nem kaukázusi fehér" – téves – megjelölést használja, ahol „kaukázusin" feltehetőleg indoeurópait ért. *(A szerk.)*

Ötödik fejezet: 2005

Az Észak magához ragadja az irányítást

A háborúhoz vezető évtized során egyedül Olaszország maradt minden tekintetben viszonylag változatlan, de az 1990-es évek végén megnyilvánuló politikai trendek két elkülönült tömörülésben sűrűsödtek össze a politikai paletta két szélén. Olaszországot egészen 2004-ig zavar, botrányok és korrupció uralta, ami az olaszok többsége számára semmi különöset nem jelentett, mivel az országnak átlagosan évenként volt új kormánya. Mindazonáltal Olaszország képes volt a gyors gazdasági növekedésre és versenyképességének a fokozására. Európa többi országához hasonlóan a 2005 elején tartott választások nyomán a politikai jobbközép itt is szilárdan magához ragadta a hatalmat. Ez sokkal inkább a Földközi-tenger túloldalán kibontakozott események közelségének és aggasztó jellegének volt betudható, mint bármi másnak. Olaszország továbbra is finoman egyensúlyozott a NATO iránti elkötelezettsége és aközött, hogy teljes részt vállal a Nyugat-európai Unió által vezetett európai hadsereg lehetőségeinek felmérésében. A fő politikai trend az volt, hogy az Északi Liga növekvő mértékben meghatározta a gazdag, iparosodott észak politikai törekvéseit, miközben Rómától délre a Mezzogiornót egyre szorosabban tartották markukban a kommunisták. Olaszország tulajdonképpen két állam volt egyben, de az alapvető politikai különbségek ellenére a jobb- és a baloldal egyaránt elég okos és eléggé nemzeti elkötelezettségű volt ahhoz, hogy felismerje, Olaszország jövőbeli biztonságát, erejét és befolyását csak közös és következetes külpolitikával lehet megalapozni. A választásokat követően Olaszország jóval összefüggőbb politikai egységként mutatkozott, mint annak előtte. Elfogadta, hogy egy európai állam eszméje alapvető tévedés volt, s mivel a gazdasága nagyobb és hatékonyabb volt, mint Nagy-Britanniáé, és gyorsan utolérte Franciaországét, ezért Európának egy olyan alakulófélben lévő eszményét tette magáévá, amelyben a független gazdasági erőt katonailag az Egyesült Államok szilárd vezetése alatt álló egységes és céltudatos NATO védelmezi.

Konzervatív győzelem

Az egymást követő munkáspárti kormányok alatt Nagy-Britannia gazdasága továbbra is törékeny maradt. Késői csatlakozása az Európai Monetáris Rendszerhez, még ha a Blair-kormány első hivatali idejének a végén megtörtént is, átmeneti károkat okozott a világ pénzügyi központjának, a Citynek. A pénzügyi intézmények, melyek már elkezdték átköltözésüket Frankfurtba, kihasználandó annak az előnyét, hogy az Európai Központi Bankkal egy helyen vannak, komoly gondot okoztak. Ezzel súlyos csapást mértek a brit gazdaságra, amely óriási mértékben támaszkodott az üzleti és pénzügyi szolgáltatásokra mint a folyamatosan hanyatló iparágakat ellensúlyozó, fő exportbevételi forrásokra. Ráadásul a brit vállalatoknak európai partnereikkel szembeni versenyképességi előnyét nagymértékben szétmállasztotta a Szociális fejezet* és a hozzá hasonló, a munka gyakorlatára, a bérekre és a vállalkozási adókra vonatkozó brüsszeli rendeletek teljes átvétele. A briteknek, a németekhez hasonlóan, elegük lett az arctalan hatalomból és politikából, a brüsszeli bürokraták állítólagos korrupciójából, és egyre hangosabban utasították el az európai föderációt. A brit üzleti élet és ipar mind hangosabban szidalmazta a Brüsszelből elrendelt magasabb adók kivetését és a hozzájuk kapcsolt munkavállalói kedvezményeket, amelyek a vállalkozói szellemet kezdték fojtogatni.

Az ír probléma mindeközben sokkal inkább elmérgesedett, mint bármikor is az előző harmincévi szektaharcok során. A katonai kormányzáshoz való visszatérést követő tizennyolc hónapban a gyilkosságok, bombarobbantások, az erőszak, a megfélemlítések és a megtorlások egymást érő hullámai drámai méreteket öltöttek. A munkáspárti kormányzat az Ulsterbe vezényelt 22 ezer katona ellenére kénytelen volt beismerni a kudarcot, és a lojalistákkal meg az ellenzéki jobboldallal dacolva beleegyezett abba, hogy az Európai Bizottság békéltető bírósága döntsön Ulster jövőjéről. Jóllehet a dolgok nem igazán mentek jól a Balkánon, 2003 végére a NYEU rávette a munkáspárti kormányt, járuljon hozzá, hogy a brit hadseregtől egy Ulsterbe vezényelt független európai haderő, az EuroFor U vegye át a rendfenntartás feladatát.

A brit szocializmus koporsójába az utolsó szöget a miniszterek életvitele és a gyanús ügyek végtelen sora verte be. Amint John Major kormányzása idején, most is úgy tűnt, hogy csak maga a miniszterelnök maradt vitathatatlanul becsületes és mentes bármiféle gyanútól. A kormány 2004 végére tarthatatlannak találta a helyzetét. Az a szűk többség, amivel a munkáspárti kormányt 2002-ben újraválasztották, el-

* Az Európai Unió harmonizált joganyagának a többi között a munkavállalók jogaival foglalkozó fejezete. *(A ford.)*

Fent:
Brit Challenger–2 egy beásott szerb páncélost támad a Belgrád felé történő előrenyomulás során (2003. május 4.)

Jobbra:
Amerikai AH–64 Apache harci helikopter rakétasorozatot ad le egy visszavonuló szerb könnyűpáncélzatú járműoszlopra Belgrádtól 80 kilométerrel északra (2003. május 5.)

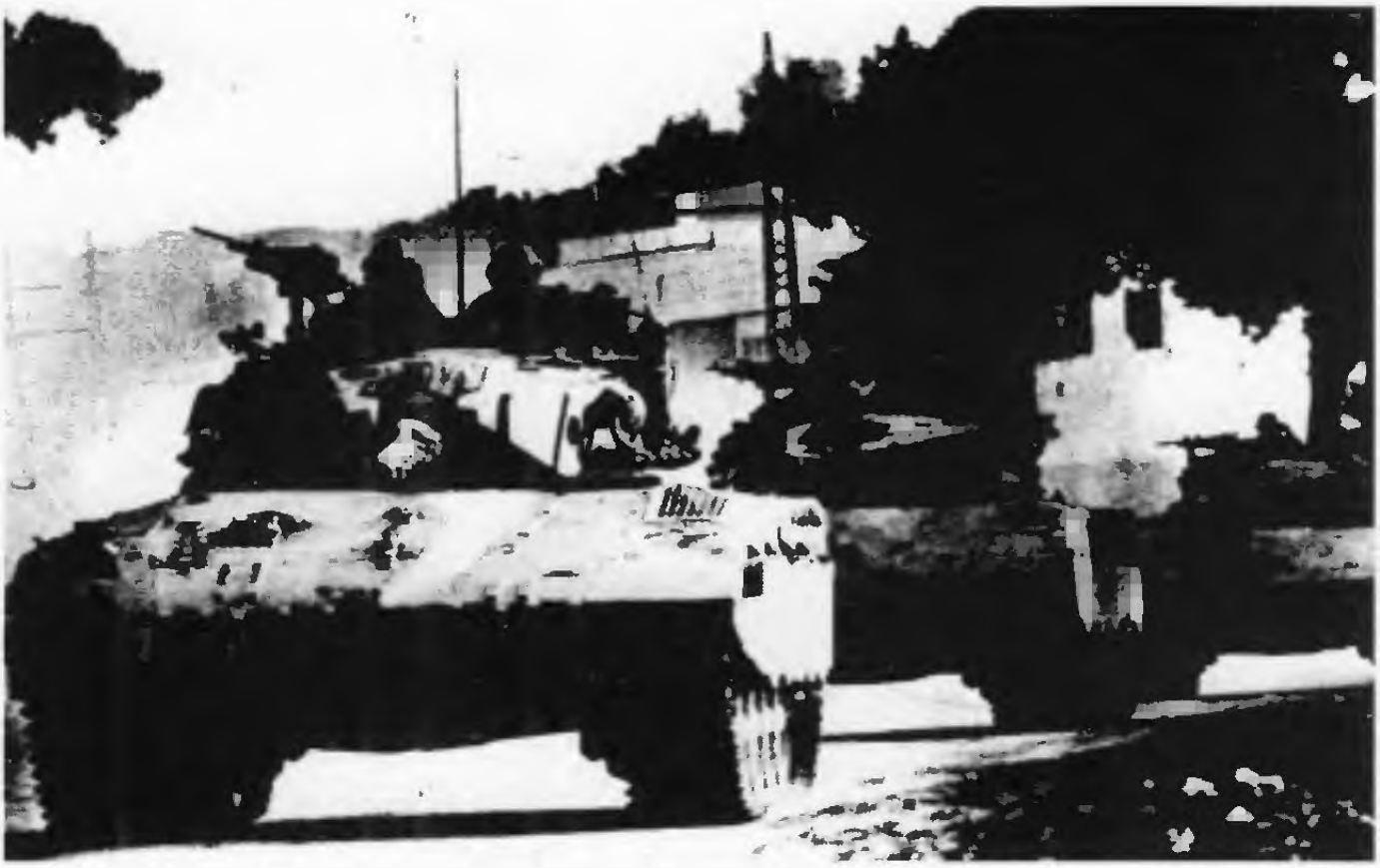

Fent:
Izraeli Merkava–2 harckocsioszlop nyomul előre Hebronon keresztül a vízválság idején (2004. augusztus 17.)

Balra:
„Portyázó" Tal izraeli repülőszázados F–15I Thunder gépével 250 kg-os Mk82 típusú légibombák sorozatát dobja le meredek zuhanórepülésben az iráni Sahab nukleáris rakéták ellen végrehajtott támadás közben
(2005. szeptember 25.)

Fent:
A 3. rohamhadsereg gépesitett lövészcsapatai előrenyomulás közben Észak-Észtországban
(2006. április 23.)

Lent:
Észt ZSU–23/2 légvédelmi ágyú röviddel azelőtt, hogy elhallgattatnák, orosz nehézhelikopterre tüzel a Järvétől keletre, egy laktanya közvetlen közelében
(2006. április 23.)

Fent:
Tallinn csata után. A szibériai csapatok nem ismertek irgalmat az észt főváros ellenállásának leverése során
(2006. április 25.)

Lent:
Lazarus az F–18E Super Hornet pilótafülkéjében, alkonyi fényben, mielőtt bevetésre indulna a Baltikum fölött
(2006. április 25.)

Szemközti oldal
Fent:
Az orosz 72. elfogó repülőszázad két Szu–35 Flanker repülőgépe Borisz Jeremenko parancsnoksága alatt Leningrádtól nyugatra, rakétákkal felszerelve, mielőtt párbajba keverednek Hardy és Lazarus gépeivel
(2006. április 25.)

Lent:
Lazarus hőkereső levegő-levegő rakétát indit egy menekülő orosz vadászgép után
(2006. április 25.)

Fent:
Az orosz Szpecnaz speciális erők járőrözés közben Lettországban (2006. április vége)

Balra:
Az ellenfél. Brit SAS-kommandósok várakozás közben, hogy a lettországi titkos háborúban lesből orosz fegyvereseken üssenek rajta (2006. április vége)

Szemközti oldal

Fent:
„Patton vágtája". Az amerikai tengerészgyalogság M1 Abrams harckocsijai átmenetileg az utat elhagyva kisebb ellenállást küzdenek le a Kaunasért folyó versenyfutás közben (2006. április 28.)

Lent:
„Moodkee Wallah" Charles Davies őrnagy Scimitar osztaga (3. királyi huszárok) a rigai repülőtér mellett elfoglalt állásokban (2006. április 29.)

Balra:
Short harckocsija Starstreak típusú, nagy sebességű légvédelmi rakétát lő ki a rigai repülőtér ellen kis magasságban bombatámadást intéző orosz Flanker vadászgépekre. Röviddel a fénykép készítése után Rosszovszkij őrmester Havoc harci helikoptere elpusztította (2006. április 30.)

Lent:
T–72 harckocsik, valamint a 2. gárdahadosztály Hind nehézfegyverzetű helikopterei a NATO-védőerők előretörése közben, Rigától keletre (2006. április 30.)

olvadt az időközi választásokon, így a konzervatívok februárban az ulsteri lojalisták segítségével képesek voltak kierőszakolni egy bizalmatlansági indítványt, majd 2005 májusában az előrehozott választásokat is. A konzervatívok egy új, fiatal, jó kiállású, nőtlen és dinamikus vezetővel az élükön, nem annyira az Európa-ellenes érzelmek, mint inkább az európai megoldások és eszmék iránti ingerültség és fásultság hullámain kerültek hatalomra. A briteket megdöbbentette az Észak-Írországban a brit hadsereget felváltó európai békefenntartó csapatok tevékenysége, az, hogy megpróbálták Írország politikáját támogatni. A britek és a királysághoz hű, lojalista észak-írországiak számára úgy tűnt, hogy egész Európa ellenszenvvel viseltetik az ügyük iránt, és nyíltan a két Írország egyesítésével s ennélfogva az IRA-val szimpatizál.

Az emberek abba is belefáradtak, hogy ölbe tett kézzel ülve figyeljék – úgymond – a brüsszeli bürokraták alattomos ármánykodását, hogy mindent lerombolnak, ami brit, különösen az ipart és a földművelő gazdaságokat, és hogy állandóan tagadják a korrupció, a pazarlás és a harácsolás minden látható bizonyítékát. A kontinens irányában tanúsított gyengeség olyasvalami volt, amit a britek ki nem állhattak. A konzervatív kormányban többségében jobboldaliak, nacionalisták, az európai államszövetséget ellenzők és az USA iránt elkötelezettek játszották a főszerepet. A kormány azt ígérte, hogy szilárdan ki fog állni minden olyan ügy mellett, amely a brit érdekeket szolgálja, és helyreállítja a brit befolyást, amit az egymást követő munkáspárti kormányok hagytak elkopni. Az új miniszterelnök kijelentette: Nagy-Britannia készen áll arra, hogy egy erős, egyértelmű amerikai vezetés alatt álló NATO részeként teljes körű szerepet játsszon a világpolitika porondján. Nagy-Britannia a Thatcher asszony iránt érzett nosztalgia hullámaiban tobzódott.

Új Németország

Németország kilátásai 2005-re teljesen megváltoztak. Az első volt, aki kiugrott az európai föderalizmus süllyedő hajójából. Az Unió nemcsak a politikai irányvonalat jelölte ki – Franciaország kivételével – Európa többi része számára, hanem a legfőbb oka volt annak, hogy Oroszország bizalmatlanná és ellenségessé váljék, amikor konfliktus fenyegetett. Az inkább Berlinből, mint a biztonságos és falusias Bonnból érkező kiáltványok tudat alatt egész Európát elképesztették és nyugtalanították. Németország egy megfontoltan liberális országból, amelynek minden külpolitikai megnyilatkozása mögött ott volt a holokauszt bűnének az elítélése, egy nagy, fekete színű veszélyforrássá alakult át, amely szilárdan ül a diplomáciai kártyaasztal központi helyén.

Az összes tényező között, amely a huszonegyedik századi német politikát jellemezte, talán a legradikálisabb az az ígéret volt, hogy Németország felülvizsgálja az Európai Uniónak befizetett hozzájárulásait és Európában játszott szerepét, valamint egy „erőteljesebb és cselekvésre készebb" külpolitikát követ. Németország hosszú évek óta az Európai Unió legnagyobb nettó befizetője volt. Az új kormány egyik legelső lépése az volt, hogy Németország mindaddig felfüggeszti minden, Brüsszelnek szánt pénzalap folyósítását, amíg az Európai Bizottság elszámolási kötelezettsége kielégítő nem lesz. A CDU vezetői bejelentették, hogy Németország csak akkor fogja újra folyósítani a befizetéseit, ha elégedett lesz a brüsszeli gépezet tevékenysége kivizsgálásának az eredményével. Időközben a kormány felfüggesztette a sorozásokat, és olyan külpolitikába kezdett, amely a NATO jövőjére vonatkozó amerikai elképzelést tette magáévá. Majdnem hatvan év telt el a második világháború befejezése óta, és az új kormány egyértelművé tette: eljött az idő Németország számára, hogy ipari és gazdasági súlyának (jóllehet küszködött, és épp csak nem volt a teljes összeomlás küszöbén) és katonai potenciáljának megfelelő külpolitikai szerepet játsszon. A kormány leginkább héjabeállítottságú tagjai 2003 végére eléggé magabiztossá váltak Németország helyzetét és jövőjét illetően ahhoz, hogy újra vitát nyissanak az egyszer már tabunak minősített egykori Kelet-Poroszország és Königsberg (Kalinyingrád) kérdéséről, a lengyelek és az oroszok legnagyobb megdöbbenésére. És mindeközben fellángoltak az összecsapások, különösen Bajorországban és a volt keletnémet tartományokban, amint a törökök, a kurdok és más mozlim csoportok, valamint a jobboldali szélsőségesek egyre több és komolyabb fegyverrel látták el magukat. A gyűlölet és a bosszú szétszórt magvainak hosszú távú hatásai, valamint a kisebbségek állami elnyomása azt idézte elő, hogy ezek a közösségek egyre inkább hajlottak szabotázsok elkövetésére, nyílt és fegyveres lázongásokra, amikor erre 2006-ban alkalom adódott. De Németország, az új és erős Németország 2004 elején nagy lendülettel, a Kelet és a Nyugat számára is olyan erőként tért vissza a nemzetközi porondra, amellyel számolni kell. Elutasította, mint a NATO értelmetlen megkettőzését, a NYEU-t, és határozottan az Egyesült Államok és Nagy-Britannia politikája mellé állt.

Egy álom vége

Nehéz összefoglalni, hogy milyen volt Európa állapota, mikor 2006-ban kitört a háború. Összességében Nyugat-Európa polgárai jobboldali kormányokat látták jónak megválasztani. Ennek az okai sokfélék vol-

tak, és a fentebb leírtak szerint változtak, de voltak egymással összefüggő elemei. Ezek között elsősorban a Brüsszellel és egész apparátusával szemben érzett kiábrándultság említhető, amely az európai föderalizmus iránti lelkesedés észrevehető hiányában és ezzel egyidejűleg a nemzeti identitás, a független politikai, pénzügyi és gazdasági fejlődés elveszítése miatt táplált félelemben tetőzött. Sajátos történelmi örökségük az egyes európai államokat kevésbé késztette és tette alkalmassá bármilyen fajta, Egyesült Államok típusú modell létrehozására, különösen akkor, amikor az egyes országok népei arra a következtetésre jutottak, hogy ők csak vesztesek lehetnek. Európa-szerte senki sem érezte úgy – talán a belgák és kisebb mértékben a franciák kivételével –, hogy az európai kísérlet igazi nyertese lenne. És azok a kormányok, amelyek az európai álom mögé álltak, majdnem mind szocialisták voltak, majdnem mind belső gazdasági gondokkal és a faji megkülönböztetésen alapuló társadalmi problémákkal küszködött, s az álommal együtt a választópolgárok kegyeiből is kiestek.

Az „európai szocializmus aranykora" az 1990-es években lassan és feltűnés nélkül kezdődött, s az új évezred iránt táplált új reményeken keresztül élte virágkorát; 2005-ben azonban váratlanul vége szakadt. A századfordulón Európában gyakorlatilag minden kormány vagy enyhén baloldali beállítottságú volt, vagy a középpal volt a koalíciós hatalom tengelye. Az európai vezetők az új évezredbe átlépve egy ragyogó és szövetségi jövő távlatát vetítették előre. Az euró remélt sikere olyan alapkőnek látszott, amire felépíthető egy nagyobb integráció. A politikai iramot Franciaország és Németország szabta meg. Nagy-Britannia mindent megtett, hogy lépést tartson, és egy gyors politikai pályamódosítással, valamint 2001 közepén az euró – szinte zavarba ejtő kapkodással történt – bevezetésével megőrizze befolyását. Ám a franciák és a németek, akik mellé odaálltak a spanyolok, az olaszok és a belgák, már más területeken, nevezetesen az adórendszer, a külpolitika és a katonai együttműködés terén is részletes terveket készítettek. És miközben egyre nőtt az egyesült Európa-víziós retorika, fokozatosan előtűntek az eszmével kapcsolatos kételyek, problémák, akárcsak az indítványok megvalósíthatóságának a nehézségei.

Az Európai Unió gazdaságai kivétel nélkül döcögtek és ingadoztak egy otromba kísérlet terhe alatt, hogy tudniillik gazdaságilag és társadalmilag uniformizáljanak egymástól nagyon eltérő nemzeteket. Az európai álom elutasítása alapvetően a nacionalizmus, a fennhéjázás és a rasszizmus csúf realitása volt. Bármi volt is saját kormányuk nézete, az átlagpolgárok úgy találták, hogy az eszmét Brüsszel erőltette rájuk, amely egyre nagyobb hatalmat kapott a politika minden területének és a szabályoknak a meghatározásában, és amely egyre ellenszenvesebb lett. Bármit is próbáltak tenni, lehetetlennek bizonyult kü-

lönválasztani azt, hogy Brüsszelből vannak kormányozva, attól, hogy (egy meg nem nevezett cinikus megfigyelő fogalmazása szerint) a „sört vedelő belga apparatcsikok" irányítják őket, egy húron pendülve a különösen bőséges húsosfazék közelébe férkőzött, arctalan politikusokkal.

A probléma elsősorban, ahogyan az emberek látták, a felelősségre vonhatóság kérdése volt. A dolgok mélyén az húzódott, hogy az ügyek brüsszeli intézői (akiket gyakran személyes megfélemlítéssel bírtak engedelmességre, és ezért képtelenek voltak a zaklatásaikat és sérelmeiket a nyilvánosság elé tárni) látszólag csak a saját tehetetlen irányító testületüknek tartoztak beszámolási kötelezettséggel, és nem a tagállamok kormányainak. Másodsorban, szemmel láthatóan hidegen hagyta őket a parasztok és a kisvállalkozók szorult helyzete Európa-szerte, holott a hibák és mulasztások mindkét szektorban kezdtek katasztrofális méreteket ölteni. A vaskos csalásokról, a pazarlásról, az állások betöltésénél a puszipajtások előnyben részesítéséről, majd az ezek palástolására tett kísérletekről terjedő szóbeszédek még jobban aláásták az Európai Bizottság tekintélyét. Ugyan a tagállamokban a politikai vezetők, félve attól, hogy lemaradnak, vagy még inkább kimaradnak a döntéshozatali folyamatból, a nyilvánosság előtt továbbra is erőteljesen támogatták az integráció elmélyítését, magánemberként azonban egyre több kételyük és fenntartásuk támadt, hogy vajon folytatható-e az Európához szegődés, miközben a közvélemény egyre hangosabban juttatja kifejezésre elégedetlenségét az egész folyamattal szemben. A várakozás esete állt elő, a várakozásé, hogy lássák, ki lesz az első, aki kiugrik vagy legalábbis leáll.

A német lépés hatása villámcsapásként érte azokat, akik az európai vízióba merültek; a legnagyobb hozzájáruló befizetései nélkül csak idő kérdése volt, hogy mikor szűnik meg a működőképessége az egész, Brüsszelre alapozott európai felépítménynek. A föderalisták számára ez katasztrófa volt. Az euró iránti bizalom megrendült, és a karácsony előtti héten 35 százalékot veszített az értékéből. Berlin rendíthetetlen maradt. Németországnak több mint öt és fél millió munkanélkülije volt, és egyetlen német munkahely rovására sem volt hajlandó továbbra is finanszírozni más országok katasztrofális hatékonysággal működő iparágait vagy középkori mezőgazdasági rendszereit. A német lakosság örömmámorban úszott e nacionalista és önző álláspont láttán, de ez már az új Németország volt, amelynek azonosságtudata minden nappal tovább alakult.

Az újjáéledő nacionalizmusnak mindamellett volt egy szerencsétlen belpolitikai hátulütője is. A nacionalizmushoz mindig szorosan társult a rasszizmus és az idegengyűlölet is. Kulturális értelemben az európai politikai jobboldal mindig a fehér indoeurópai* etnikummal azonosítot-

* Pearson itt is a „kaukázusi" megjelölést használja. *(A ford.)*

ta magát, és mindig körükben élvezte a legnagyobb támogatást is. A jobboldali szélsőségek, melyek politikai szubkultúrája most Európaszerte szervezettebb és összehangoltabb lett, mint 1938 óta bármikor is volt, zokon vették, ha az ilyen eszmék ellen a kisebbségi vallási és etnikai csoportok felemelték a hangjukat, és fokozták azok faji alapon történő zaklatását. Nagy-Britanniában az ázsiai kisebbségeket vették célba, Franciaországban és Spanyolországban az észak-afrikaiakat, míg Olaszországban és Németországban minden kisebbség azzá vált, amely nem az ország többségi etnikumához tartozott. Az utcai erőszak és az összecsapások 2005 végén járványszerűen terjedtek a riválisi csoportok között, hogy az erőszak egy éven belül még sokkal nagyobb méreteket öltsön. Az európai álom véget ért.

A fenyegető medve

Az európai körkép teljessé tételéhez érdemes röviden áttekinteni az orosz álláspont végső kialakulását és megmerevedését, hogy megérthessük, 2006-ban az oroszok miért az Iszlám Szövetség mellett tették le habozás nélkül a garast, amikor értesültek az iszlámnak a NATO ellen szőtt terveiről. Rövid és középtávon az új kormány arra a következtetésre jutott, hogy egy korlátozott katonai kaland révén a legrosszabb esetben is jelentős koncessziókat szerezhetnek a balti államok olajkészleteinek kitermelésére, de akár egy csapásra a teljes ellenőrzést is megkaparinthatják fölöttük. Mint a céljaik elérésére semmitől sem visszariadó örök machiavellisták, felfogták, hogy egy lerohanáshoz kőkemény ürügyet kellene felhozniuk, ezért a speciális erők és az új KGB még 2003 elején megkezdték saját titkos hadjáratukat a balti államokban élő szerencsétlen orosz munkavállalók kárára. Természetesen tudták, hogy hol és mikor fognak orosz állampolgárok ellen támadásokat intézni, s biztosították, hogy saját televíziós stábjuk is ott legyen, hogy vágatlan filmfelvételeken rögzítsék a támadásokat, melyeket aztán az egyre jobban felháborodott anyaországban a tévétársaságok sugároztak. Valamit tenni kell, harsogta a média. És valamit már tettek is.

Az új katonai kormányzat alatt a kapcsolatok a Nyugattal rohamosan romlottak. Az első hivatalos baltikumi orosz lépések ideje 2004 decemberében jött el. Oroszország új és erős kormánya licitálásképpen, hogy megmutassa a NATO-nak, nem tréfál, felrúgta az Oblasztyról kötött megállapodást. Egy tengeren érkezett teljes páncéloshadosztállyal, egy légi úton szállított könnyebb fegyverzetű hadosztállyal és egy Szu–27 Flanker vadászrepülő-ezreddel megháromszorozta katonai je-

lenlétét az Oblaszty területén. Oroszország természetesen elfogadta a pénzt az Európai Uniótól, miként az Oblaszty jövőbeli státusáról folytatandó tárgyalások alapelvét, de nem szándékozott olcsón adni magát. Az erős katonai jelenlét és egy olyan pozíció, amelyből megzavarhat bármilyen jövőbeli kommunikációt a NATO és új tagországai között, kézzelfogható bizonyítéka volt egy komolyan veendő, katonai erőkkel támogatott külpolitikának. Oroszország úgy határozott, hogy az Oblasztyot adunak használja a saját NATO-befolyásáért folytatott licitálásban. A NATO ezt visszafordította. A megszállt Oblaszty nagyon hasonló volt ahhoz, ami Tobruk volt annak idején Rommel számára – egy tüske az oldalában –, ezért a NATO kezdetben még annak a megvitatásába is belebocsátkozott, hogy Oroszország esetleg társult tag státust is kaphat, ha visszavonja haderejét. Ezt viszont a Kreml nem volt hajlandó elfogadni.

A 2005. év a lassan fortyogó orosz sértődöttség időszaka volt. Oroszország 2005 végére elszigetelődött, s eközben ellenséges és gyanakvó lett Németországgal szemben. Ezek a tényezők hozzájárultak ahhoz, hogy novemberben előítélet nélkül, türelemmel és nem kis érdeklődéssel hallgassa meg az Iszlám Szövetség titkos javaslatát. Ráadásul Oroszország helyzetét jelentősen erősítette birodalmának aligha váratlan terjeszkedése nyugat és dél felé.

Történelmi dokumentum

A délről és keletről (az iszlám és Oroszország) már közvetlenül jelentkező vagy potenciális fenyegetések Nyugat-Európában új életre keltették a gőgös nacionalizmust, valamint az USA és a NATO védőszárnya alatti erős és egyesített védelem eszméjét. Most, amikor újból olyan jól meghatározható és kézzelfogható fenyegetéssel kerültek szembe, amilyet a berlini fal leomlása óta hiányoltak, és amely Reagan és Thatcher szép napjait idézte, a közös gondolkodásmód is teljesen természetes módon a régi divatot hozta vissza, amely még mindig nagyrészt a politikai jobboldal tulajdona volt. 2005-re az aktív külpolitika olyan eszközei, mint az európai fegyveres erők a NATO parancsnoksága alatt – egy olyan NATO-ról van szó, amely túlélte az öregedéssel járó válságát, hogy most ismét szárnyaljon –, nos, ezek az eszközök most bevetésre készen álltak, élesebbre köszörülve, mint 1939 óta bármikor. Spanyolország, Németország, Olaszország és Franciaország sorban megszabadult a sorozott hadsereg lényegében napóleoni csökevényétől. Igaz, a hivatásos hadseregre való áttérés fájdalmas lépésnek bizonyult, mivel az érintett államoknak többletforrásokat kellett kihasítaniuk a költség-

vetésből arra, hogy megbirkózzanak a munkanélküliek számának azonnali emelkedésével, de a tisztikar el volt ragadtatva. Teljes mértékben elfogadták, hogy a korszerű, hi-tech hadviselésben bármilyen számú gyengén kiképzett sorkatona nagyobb tehertételt jelent, mint a védelmi eszközök bármilyen fajtája, és sokan csak azon csodálkoztak, hogy miért nem évekkel korábban tették ezt meg (a britek kényszeredett mosollyal figyelték a saját tapasztalataikkal való hasonlóságot). Végül is a politikusok is megértették: téveszmének bizonyult az, hogy az állampolgárok azonosságtudatot merítenek az egyenruhából, ez szimpátiát és büszkeséget táplál a szolgálatot teljesítők iránt, s mindez majd politikai pluszt jelenthet.

Az Egyesült Államok is örömmámorban úszott az új európai módítól, és továbbra is körbeudvarolta Franciaországban a katonai elszigetelődési politika híveit. Amerikának már hosszú ideje az volt a magánvéleménye, hogy a sorkatonai szolgálat a fejadagok tökéletes elpocsékolása, különösen ha a kiképzés, mint például Németországban, olyan rövid ideig tart. Az USA még elégedettebb volt az alkotmány módosításával Franciaországban, Németországban, Olaszországban és Spanyolországban, ami lehetővé tette, hogy ezen országok csapatait fokozottabban bevonják a határaikon kívüli katonai akciókba. Jóllehet Franciaország visszatért az 1996-os álláspontjához, és megtartotta természetes gyanakvását minden olyan dolog iránt, amiben Washington vezető szerepet játszott, az amerikaiak továbbra is bíztak abban, hogy a franciák ott lesznek minden jelentősebb válság helyszínén. És valóban, a francia hadsereg, hála a ravasz bánásmódnak – meg annak, hogy együtt kellett működnie a többi európai országgal ahhoz, hogy valóra válthassa régi álmát, a NYEU-haderő vezetését –, kompatibilis maradt a NATO többi részével. Ily módon, bár dölyfös önérzetük a NATO katonai döntéshozásának belső szentélyétől való politikai elszigeteltségüket eredményezte, gyakorlatias hozzáállás és együttműködési képesség jellemezte az új, hivatásos francia hadsereget – s egyszer el fog még jönni az ő idejük is.

Az Egyesült Államok már 2002 óta hevesen érvelt amellett, hogy a huszonegyedik századi NATO már nem csak a Varsótól a portugál partokig terjedő földterület védelmezője. A NATO-nak a katonailag felelős nemzetek közösségévé kell válnia (az USA vezetésével), és fel kell készülnie nemcsak a földterület, hanem a Nyugat érdekeinek és nagy becsben tartott demokratikus értékrendjének a megvédésére is. Az „érdekek megvédésén" azt értette, hogy tevékeny szerepet kell vállalni a „bandita országok" elleni fellépésben, amelyek a NATO-t jóval a határain túlról fenyegetni képes katonai eszközökre tettek szert. Washington hosszú ideje hibáztatta a németeket, amiért elsősorban a szárazföldi hadsereghez és a páncéloserőkhöz ragaszkodtak, s ez utób-

biakban a nehézharckocsik voltak többségben, melyek arra várakoztak, hogy a nem létező orosz hordák lerohanják Lengyelországot.

Számos konkrét politikai téma motiválta az arra irányuló amerikai kísérleteket, hogy új szemléletmódot kényszerítsenek Európára, s ezek az Atlanti-óceán két oldala között fennálló alapvető különbségek középpontjában álltak. Mindenekelőtt természetesen a Közel-Kelethez és különösen az Izraelhez való viszonyról volt szó. Az Egyesült Államok a térség legfőbb erejének tekintette Izraelt, és hajlott rá, hogy válságok idején a javára döntsön. Az Izrael számára nyújtott támogatást az USA belpolitikájában erőteljes zsidó lobbizás segítette elő, és dollármilliárdokban öltött testet, amit egyrészt katonai felszerelések beszerzésére, másrészt az Izraelbe bevándorló zsidók letelepítésére adományoztak. Washington számára Izrael természetes katonai ellensúlyt jelentett azokkal az országokkal szemben, amelyek körülvették, és amelyek – az iszlám forradalom előtti Egyiptom kivételével – az amerikai politika olyan szent teheneit fenyegették, mint a stabilitás, a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása, az olaj szabad áramlása és a demokrácia térhódítása. Jóllehet, Európa szimpatizált ezekkel a „szent tehenekkel", az alapvető európai kiindulópont azonban egy mélységes gyanú volt minden iránt, amit az izraeliek mondtak vagy tettek. Európa inkább a palesztinok ügye (de nem az ezt kísérő terrorizmus) felé hajlott, és változatlanul fenntartotta azt a nézetét, hogy Izrael törvénytelenül tart megszállva minden, 1967-ben elfoglalt területet. Valójában egészen 2002-ig az Egyesült Államok arra vonatkozó kijelentései, hogy miként látja a világrend fenntartását, egyszerűen elriasztották az európai föderalistákat és különösen Franciaországot.

2005 közepére azonban az USA érve az volt, hogy ha a NATO olyan erővé válik, amellyel számolni kell – s amely a Nyugat globális érdekeit biztosítja –, akkor egy kicsivel több cselekvési szabadságra lesz szüksége, mint amilyet a múltban élvezett. Washington kisebb módosítást javasolt a NATO-szerződés 5. cikkében. Az eredeti mondat így hangzott: „...egy vagy több európai vagy észak-amerikai NATO-tagország ellen intézett fegyveres támadást úgy kell tekinteni, mint az összes tagország ellen intézett támadást", a módosított szöveg pedig a következő lett: „...NATO-tagország vagy a világ bármely részén levő érdekeltségük ellen..." Európának valójában nem sok választása maradt. A keleten és délen felbukkanó fenyegetéssel szembenézve és elismerve a tisztán európai katonai vállalkozás kudarcát, valamint azt a tényt, hogy a védelmet csak az USA garantálhatja, beleegyeztek a változtatásba, és az új NATO globális szemléletmódját augusztus 31-én öntötték végleges formába. Az USA gyakorlatilag azt javasolta, ha nyilvánvalóvá válik a Nyugat számára, hogy bármilyen, folyamatban levő NATO-akció mindenki érdekeit szolgálja, akkor nem mindig szükséges

feltétlenül az ENSZ Biztonsági Tanácsának a felhatalmazása. Az Egyesült Államok nem szabad kezet akart, hogy a nemzetközi jog mellőzésével cselekedhessék, hanem csupán megkísérelte lehetővé tenni a NATO-szövetség európai része számára, hogy szerepet játsszon az USA által vezetett (vagy általa dominált) kollektív külpolitikában. Ez egy olyan NATO lenne, amely nem azonos az egyedüli amerikai vagy az egyedüli európai külpolitikával, és amely egy ügyes oldallépéssel kikerüli az orosz vagy kínai ENSZ BT-vétó állandó fenyegetését is.

Az Egyesült Államok az új évezred első éveire a katonai és gazdasági erőnek mindenek fölött álló és vitathatatlan pozíciójában volt, s ez elegendő volt ahhoz, hogy ilyen viszonylag radikális eltérésre tartson igényt ahhoz képest, ami egy fél évszázadon keresztül kényelmes, belső önvédelmet biztosított. Most már a világ legerőteljesebb szövetségének az egyöntetűen elfogadott vezetője volt. A 2005 végére kibontakozó új Európa – Franciaország kivételével – katonailag egyesítve felsorakozott az USA és a magabiztos, újjáéledt NATO ereje mögé, jóllehet gazdasági téren újra darabokra hullott. Ez a helyzet minden tekintetben megfelelt a jobboldali kormányoknak, az újjászülető nacionalizmusnak, a keletről és délről felbukkant két nyílt katonai „fenyegetésnek", valamint a kormányok új víziójának egy tisztább kapitalizmusról s a legéletképesebb túléléséről.

A birodalom újjáépítése

Fehéroroszország (más néven Belarusz vagy Belorusszia), melyre nagy hatással volt, és amelyet talán iriggyé is tett a hatalmas szomszédból sugárzó stabilitás és magabiztosság – az orosz „érezd jól magad" megfelelője – és talán a jól kiképzett orosz hadsereg ereje, 2005 októberében úgy döntött, hogy szorosabb kapcsolatért folyamodik Oroszországhoz. Mindössze egy hónappal később, egy népszavazást követően ismét beolvadt a „Szövetségi Oroszországba", lezárva a kudarcot vallott úgynevezett szocialista reform másfél évtizedét. Az orosz politikai élet legtöbb megfigyelője, különösen a Baltikumban később történtek ismeretében, megegyezett abban, hogy ez a lépés az elkerülhetetlen megelőzésének a legkevésbé fájdalmas módja volt. A Fehéroroszország által megtett lépés heveny rossz érzést váltott ki Lettországban és Litvániában, a vele közvetlenül szomszédos két balti államban. Az instabil Kínától örökké félő Kazahsztán ezt követően márciusban nyújtotta be csatlakozási kérelmét. A lakosság orosz nemzetiségű része sohasem volt elégedett a kaotikus állapotokkal és az iszlám papság helyi törvénykezésével; a mozlim népesség legnagyobb

része pedig a kommunizmus hetven éve után úgy érezte, hogy az iszlám kormányzat még hozzájuk képest is zsarnoki volt. Így, amikor egy burkolt fenyegetés formájában – melyben a fő téma a „védelem" volt – Oroszország alkalmat teremtett rá, a beépített „felforgató elemek" munkába kezdtek. Az oroszok korábban nagy számban telepítették őket Karagandába és Alma-Atába*, hogy népi felkeléseket szítsanak, és most olyan elsöprő támogatásra találtak, hogy a papokon kívül csak nagyon kevés „kormányszimpatizáns" maradt, akit összeszedhettek.

Egy időben mindenki azt gondolta, hogy Ukrajna az Európai Unió részévé válhat, és még a NATO is társult tagságot kínált fel az országnak. Ukrajna azonban, mely közelről figyelte Magyarország és Lengyelország előrehaladását, Franciaországhoz nagyon hasonlóan, titokban nem kívánt olyan szervezet része lenni, amit egy ország olyan mértékben uralt, mint az Egyesült Államok. Ukrajna emellett mélységesen elégedetlen volt azzal, ahogy a NATO bánt szerbiai szláv testvéreivel, és még mindig elevenek voltak az 1941 és 1944 közötti német megszállás alatt elszenvedett sebek is. A nép nem tudta elfelejteni, hogy a németek, akiket a szovjet zsarnoki iga alóli felszabadítókként üdvözöltek, letiporták az egész országot. A megszálló haderők, különösen az SS alakulatai és azok különböző helyi megbízottjai az ukránokkal szemben ugyanolyan kegyetlen módszereket alkalmaztak, mint a többi szovjet néppel szemben, és ugyanúgy kezelték őket: Untermenschként**. Ukrajna – erős északi szomszédjához hasonlóan – továbbra is mély gyanút táplált az újjáéledt, katonailag és politikailag erős Németországgal szemben, tekintet nélkül arra, hányszor jelentették ki a németek, hogy megtisztultak már a múltjuktól. Az ukránok nemzeti szimpátiáját ez a tényező önmagában is a Nyugattól eltávolítva Oroszország irányába terelte.

A NATO szempontjából Ukrajnát mindig is nehéz lett volna befogadni az Oroszországhoz és a „nemzettiprók" iránti orosz mentalitáshoz való történelmi közelségének köszönhetően. Miközben a NATO-nak a balti államok felé irányuló terjeszkedése miatt az oroszok által használt kifejezések a düh, a harciasság és pózolás megnyilvánulásai voltak, az Ukrajna befogadására vonatkozó bármilyen tapintatos nyugati igénybejelentésre Oroszország mindenkori reakciója a kőkemény és súlyos, „csak a holttestemen keresztül" stílusú diplomácia volt. Az orosz forradalom, majd Fehéroroszország és Kazahsztán Nagy-Oroszországhoz való csatlakozása után Ukrajna, Bulgáriához és Moldáviához hasonlóan, egyedül, nagyobb partner vagy támogató nélkül maradt, akárcsak a viszályoktól sújtott kaukázusi kis köztársaságok. Márpedig mindenki

* A főváros új, kazah neve Almati. *(A ford.)*

** Jelentése: alsóbbrendű ember, a német Übermensch – felsőbbrendű ember – ellentéte. *(A ford.)*

számára egyértelműek voltak, hogy milyen, akár csak rövid távú kölcsönös előnyökkel jár egy bármilyen formájú geopolitikai szövetséghez való tartozás. Ukrajna történelme és kultúrája az orosz karámba való elkerülhetetlen visszatérést diktálta, de jóval egyenlőbb birodalmi partnerként. Az ukrán kormány népszavazás nélkül, 80 százalékos többséggel megszavazta, hogy az ország hivatalosan kérje csatlakozását a Nagyorosz Államszövetséghez. Oroszország magánkívül volt örömében. Annak érdekében, hogy a katonailag erős Oroszország újjáéledésének emléket állítsanak, és megünnepeljék a korrupcióval fertőzött kormányzat fölött aratott győzelmet, a katonai vezetők rávették politikai „főnökeiket", hogy Szentpétervárt nevezzék újra Leningrádnak, és Volgográd nevét változtassák vissza Sztálingrádra.

2006. újévkor az Európa-szerte hulló friss hó keleti jeges fuvallattal érkezett. Oroszország a második forradalom óta rendkívül aktív volt, és felbátorodott a balti szomszédainál tapasztalt instabilitástól. Újra erősen és magabiztosan állt a lábán. Közeledett az idő, hogy cselekedjen.

A teheráni rajtaütés

Már nem sok hiányzott, hogy megtegyék a háborúhoz vezető utolsó lépést, újra önvédelemből és – bár ez kimondatlan maradt – önérdekből. A harmadik ügy, ami Izraelt háborúba taszította a szomszédaival, a tömegpusztító fegyverek kérdése volt. Az előző nyáron végrehajtott izraeli akció valójában nyilvános bejelentése volt annak, hogy készen áll a háborúra; ez a háború most az elkerülhetetlen és az egyetlen cselekvési irány volt, ami nyitva állt, s amit Izrael fontolóra vehetett. A víz és a telepesek problémája jelentéktelenné halványult, amikor Izrael ráütötte a pecsétet az új, de be nem jelentett programjára. Izrael adta le az első lövést nemcsak 2004-ben Palesztinára, hanem mindössze egy évvel később Iránra is.

A harcra készen álló Izrael tudatában volt annak, hogy akciói kiváltják a környező világ válaszcsapásait, de úgy döntött, most van itt az ideje megoldani azokat a problémákat, amelyek már jó ideje nyugtalanították; aki át mondott, mondjon b-t is alapon döntött a háborús kabinet. Az ügyek 2005 októberére döntő stádiumba jutottak. Ám a precedenst az Egyesült Államok teremtette Irak elleni támadásával. A célpontot és az indítékot ugyanaz a probléma szolgáltatta, ami a Nyugatot már az 1990-es évek végétől ingerelte, Izraelt pedig komolyan aggasztotta: a ballisztikus rakéták. Irán 2001. július elejére kifejlesztette saját atombombájának a prototípusát. Azonban csak arra volt képes, hogy az eredetileg a Hirosimát elpusztító „Kövér ember" be-

cenevű bombához hasonló szerkezet némileg továbbfejlesztett változatát mintegy négy évvel később egy megbízható közepes hatótávolságú ballisztikus rakétába építse be. Ekkor azzal lepte meg a világot, hogy bejelentette: mostantól atomhatalom, s elvárja, hogy ekként is kezeljék. Irán már 2005 augusztusában bejelentette, hogy a távoli kelet-iráni lakatlan sivatagos fennsíkon nukleáris eszközt készül tesztelni. Ezt annak rendje és módja szerint meg is tette, világszerte jókora megdöbbenést váltva ki, majd bejelentette, hogy még hat ilyen eszközzel rendelkezik. Irán a Sahab–4 közepes hatótávolságú ballisztikus rakétáit is tökéletesítette, s augusztus végére a CIA és a Moszad helyszíni ügynökei megerősítették, hogy sikerrel építette be a nukleáris robbanófejeket a 2300 km hatótávolságú Sahab–4 rakétákba. Irán elébe ment a fegyverekkel kapcsolatos szándékai miatti nemzetközi félelmeknek, és a Biztonsági Tanács követelésére meglepő módon és gyorsasággal beleegyezett, hogy a legközelebbi alkalommal aláírja az „első csapásról lemondó" kötelezettségvállalást. Izrael már korábban figyelemmel követte az Iránban kibontakozó fenyegetést, és megjegyezte, hogy az előző hat év során Teheránban rendezett díszszemléken felvonuló Sahab–3 rakéták oldalára a következő jelmondatot mázolták angol és perzsa nyelven: „Izraelt le kell törölni a térképről", és „az USA semmit sem tud tenni". Ismerve Irán valódi szándékait, Izrael úgy döntött, hogy cselekednie kell. Az akcióra kitűzött nap szeptember 25-e, Irán nemzeti ünnepe és az évenként Teheránban megrendezett katonai díszszemle napja volt. Az izraeli katonai hírszerzés biztos volt benne, hogy Irán csak a két héttel későbbi jóm-kipúrig* fog várni, hogy Izraelt egy távolról sem ünnepi meglepetésben részesítse.

Az izraeli légierő 2000 első felében huszonöt darab F–15I típusú vadászbombázót kapott. Az F–15I vadászbombázó, amit az izraeliek Thundernek** neveztek el, alkalmas volt nagy távolságra lévő célpontok ellen nagy pontosságú támadások végrehajtására. Az izraeliek nem haboztak a múltban sem, hogy ilyen távoli és merész küldetéseket hajtsanak végre; 1986-ban izraeli F–16-osok repültek az iraki Oszirik fölé, és lerombolták a franciák által épített és majdnem teljesen kész nukleáris reaktort. Most huszonnégy Thunder szállt fel Izraelből, és a Földközi-tenger fölött északnyugatra, Ciprus felé vette az irányt. Előttük, csupán 500 m magasságban a hullámok felett, négy darab KC–135 légi üzemanyag-utántöltő gép repült. A repülőgépek mindvégig kis magasságban maradtak, hogy a szíriai partvédelmi radarok érzékelési tartományát elkerüljék. Amint Törökország fölé értek, nyolc darab F–16-ossal találkoztak, amelyek majd egészen az iráni határig kísérik őket.

* Héberül „az engesztelés napja", zsidó vallási ünnep, az ún. „őszi nagy ünnepek" része. *(A ford.)*

** Angolul mennydörgés, égzengés. *(A ford.)*

A gépek két támadó köteléket alkottak, négy-négy vadászbombázóval, két-két vadászgéppel és két-két további repülőgéppel az ellenséges légvédelem lefogására, valamint egy teljes tartalék kötelékkel, helyettesítésre készen arra az esetre, ha valami váratlan nehézség adódna. A gépek keletre fordultak, és magasan Törökország déli fennsíkja fölött, a kíváncsiskodó szemek látótávolságán kívül feltöltötték üzemanyagtartályaikat. Leválva az üzemanyag-utántöltő repülőgépekről, délkeletnek fordultak, és leereszkedtek a Toros-hegység mély völgyeibe, mielőtt délre, Teherán felé vették az irányt. Az első nyolc gép északról elkerülve Teheránt, Kruh városa, a Sahab–4 rakétákat gyártó üzem felé vette az útját. A második nyolc gép rendkívül alacsonyan repülve érkezett Teherán fölé, ahol a díszszemle résztvevői éppen megkezdték felvonulásukat. A két vadászgép és a nagy sebességű radarelhárító rakétákat hordozó két gép felment 10 ezer méter magasra, és várta, hogy kitörjön a zűrzavar. A pilóták tudták, hogy Teherán körül az ég tele lesz iráni sugárhajtású katonai repülőgépekkel, amelyek a díszszemle légi parádéjára készülődnek. Ez jó volt, mert egy ilyen eseményre egyik sem volt éles rakétákkal felfegyverezve. Az irániak biztosak voltak benne, hogy képesek észlelni bármilyen, nyugatról érkező izraeli rajtaütést, feltételezve, hogy a támadóknak Jordánia, Szíria és Irak légterén kell keresztülrepülniük. Egy Törökországon keresztül érkező támadás lehetőségét még csak figyelembe sem vették.

A díszszemle élén a forradalmi gárda két teljes hadosztálya, mintegy 25 ezer ember vonult; mindig az övék volt ez a kitüntetett hely. Mögöttük következtek a húsz darab Sahab–4 rakétát hordozó-felállító-indító különleges járművek, mindegyik körülbelül négyszer akkora méretű, mint egy-egy szokványos pótkocsis teherautó. A bemutatókon még soha elő nem fordult harciaskodás és agresszív magamutogatás példájaként az újonnan alakult iráni nukleáris rakétaerők parancsnoka ragaszkodott hozzá, hogy a járműoszlop élén haladó négy rakétába legyenek betöltve a rendelkezésükre álló nukleáris robbanófejek. Azt remélte, hogy ha az iráni legfőbb vezetőknek biztosítja azt a kiváltságot, hogy személyes közelségbe kerüljenek az ország katonai büszkeségének tetőfokát és technológiai csúcsteljesítményét jelképező fegyverekhez, akkor magas nyugdíjat, kényelmes nyugdíjas életet, az iráni történelemben pedig kitüntetett helyet biztosítanak a számára.

Amint nyilvánvalóvá vált, hogy a vészcsengők nem szólaltak meg a légvédelmi és rakétaelhárító állásokban, a négy bombázó felkúszott 3 ezer méter magasra. A teheráni légtér radarellenőrzőit teljes mértékben lekötötte a körös-körül zsúfolt égbolt katonai forgalmának irányítása. A díszszemlére felsorakozott repülőgépek mindegyikének megvolt a maga kijelölt válaszjele, ami felvillant a földi repülésirányítók radarernyőjén. Ez csak arra volt jó, hogy kisebb legyen annak a való-

színűsége, hogy az F–15I gépeket észreveszik a légi szemlére alakzatokba rendeződő iráni repülőgépek nyüzsgő tömegében. Ben Ibrahim Tal százados, az izraeli bombázók parancsnoka így adta elő a történteket:

„Háromezer méter magasból láttuk a díszszemle teljes útvonalát. A tömegek a fő sugárút felé igyekeztek, hogy minél jobban láthassák a felvonulást, ami az iráni történelem leglátványosabb díszszemléjének ígérkezett. Fölöttünk nehéz volt kivenni a vadászgépeket és a radarelhárítókat, de tudtuk, hogy ott vannak. Keletre nézve néhány repülőgépcsoport volt látható, amint rendezetlen, lassú köröket írtak le a jelzésre várva, hogy mikor kezdjék meg a légi szemlét. Természetesen azt hitték, mi egy másik kötelék vagyunk, s ugyancsak a légi felvonulásra várakozunk. Pontosan délidő volt; a forradalmi gárda gyalogságának sorokba rendezett első tömbje éppen elhaladt az államfői díszemelvény előtt, tisztelegve a büszke kormányférfiaknak. Ezer ember menetelt egy-egy tömbben, ezeket könnyen lehetett látni. Élesbe kapcsoltunk, és követtük az útvonalat, ahol a gyalogság felvonulása véget ért, és megindultak a járműoszlopok. És ott voltak, tizenkét monstrum pótkocsis jármű, mindegyiken jól kivehető volt a kettős indító segédrakéta a főrakéta testének oldalán.

És akkor megindultunk. Fejjel lefelé fordulva, 15 fokos zuhanásban befogtam a célpontot, majd visszaorsózva 10 fokba, ellenőriztem, sebesség jó, célkövetés jó, magasság 1000 méter, kis szünet, és már benne is voltunk a közepében. Hat gyors tompa puffanás jelezte, hogy a 250 kilós Mk82 bombák útban vannak lefelé, hogy cafatokra szedjék a rakétákat, amelyek eltűntek a gép orra elől, amint keményen visszahúztuk a gépeket, hogy 6 g gyorsulással visszanyerjük a magasságunkat. Ha az ember érzi, hogy megtalálta a célpontot, egy meredek zuhanórepülés a saját hajtómű nélküli bombával a legmegfelelőbb módja a célba juttatásnak. Amikor a bomba 20 méter magasan felrobban, a robbanás lefelé irányuló hatása elegendő a rakéták megsemmisítéséhez, és minimális a polgári áldozatok száma. A kísérőm tíz másodperccel utánam következett. A hármas és négyes gépnek más volt a támadási módszere; kisebb szögű zuhanórepülés után jóval alacsonyabban oldották ki a bombáikat. Mindkettőnek hat-hat darab fürtösbombája volt, mindegyik kötegben 150 darab robbanótöltet, melyek sugárban köpték széjjel a fehéren izzó fémdarabokat, ezek a legvastagabb páncél kivételével mindenen keresztülhatoltak, amivel csak érintkezésbe kerültek.

Fölfelé kapaszkodva visszanéztem, de nem láttam semmilyen látványos tűzgömböt, csak rengeteg füstöt. Aztán láttuk, ahogy a hármas számú gép, kis fekete pont onnan nézve, ahol voltunk, végigsöpör a szürke füstfelhőn 20 méter magasan az épületek között, mielőtt kioldotta

a bombáit. A léglökés és a fürtösbombák robbanótöltetei együttesen biztosították, hogy az irániak büszkesége hasznavehetetlenné váljon, és Izrael fenyegetettsége megszűnjön, legalábbis egyelőre.

Egy perccel később újra együtt voltunk 3 ezer méter magasan, és a négy kísérő is lejjebb jött, hogy csatlakozzon hozzánk. Ugyanezt tette egy iráni repülőraj négy gépe, az orrunk előtt felbukkanva. Túl jó alkalom volt ahhoz, hogy elszalasszuk. Figyeltem a vezérvadászgépet, amint rátámadt az előtte haladó iráni gépekre, amelyek pilótái teljesen belefeledkeztek a lenti pusztulásba. Körülbelül 800 méterről hátulról és kissé oldalról ő és az egyik szélső gép pilótája kilőttek egy-egy Python hőkereső rakétát a hátsó két F–14 Tomcat gépre. Mindkettő a Tomcat gépek sugárhajtóművét találta el; ettől mindkettő egyszerre fordult ki a kötelékből oldalra és lefelé, mintha tükörképek lettek volna, fekete füstcsóvát húzva maguk után. Az elöl haladó két Tomcat gép szemmel láthatóan észre sem vette a történteket, és az F–15I gépeink másodpercekkel később már 200 méterre voltak mögöttük. Ebből a távolságból nehéz lett volna elhibázni őket, és mindketten nekieresztették M–61 Vulcan forgócsöves gépágyújukat. Percenként hatezer utánuk küldött lövedék becsapódásával a gépük végében az irániaknak nem sok esélyük volt, hogy megússzák. A bal oldali gép azonnal ragyogó tűzgömbbé vált, ahogy felrobbant, a jobb oldali pedig, érezve, hogy valami nincs rendben, élesen jobbra kanyarodott, amint az első 20 mm-es sorozat becsapódott. A lövedékek a farok egy jókora darabját letépték, a gép pedig orsózva zuhant lefelé, a város külső kerületei felé. Ez volt a jutalomjátékunk, de éppen itt volt az ideje, hogy lelépjünk a színpadról, és így is tettünk, 1,2-szeres hangsebességre kapcsolva és alacsonyra ereszkedve bevettük magunkat a Talegan- és Sáhrud-völgyekbe, melyek idefelé jövet is fedezékül szolgáltak.

Csak akkor tudtunk egy kicsit lazítani, amikor leszálltunk Törökország délkeleti peremvidékén, a hegyek közé befészkelt Judekan kezdetleges betonsávján. Ezután egy harmincperces üzemanyag-felvétel következett. Ha az irániaknak lett volna készenlétben bombázójuk, itt a nyílt terepen megsemmisíthettek volna bennünket. Azonban ha lett volna is, először keresztül kellett volna jutniuk az F–16-osokból álló légi járőrökön, amelyeket a törökök küldtek fel – láttuk is a kondenzcsíkot húzni körülbelül hétezer méter magasban. Amint rágördültünk a felszállósávra, hogy hazainduljunk Izraelbe, láttuk a másik nyolc Thundert leszálláshoz készülődni. Mindannyian úton voltak Kruh felé és vissza, magasan a kelet-iráni fennsík fölött, ahol lerombolták a Sahab–4 rakétákat gyártó és tesztelő üzemet. Aznap derekas munkát végeztünk."

A világ nem értett egyet Tal százados értékelésével. A rajtaütésről közvetítést adott a CNN, valamint a Sky World és a BBC World, amelyek a teheráni kormány díszvendégeiként voltak jelen, hogy tudósítsák

a világot arról, amit Irán legbüszkébb pillanatának tartott. A rajtaütés halálos áldozatainak száma valójában kevesebb volt száznál, és további közel száz személyt ápoltak a teheráni kórházakban égési sérülésekkel. Amint világszerte bemutatták a vágatlan képsorokat, még az USA is nehéznek találta, hogy ne értsen egyet a Teheránból és a többi arab fővárosból záporozó szitoközönnel. Az izraeliek örültek, hogy nem kellett titkos harci kárbecslést végezniük; a rajtaütés eredménye mindenki számára szemmel látható volt. Az izraeli miniszterelnök a nemzethez és a világhoz intézett beszédében az Egyesült Államok elnökének a négy évvel korábbi szavait visszhangozta, melyeket az észak-koreai nukleáris rakétákat rejtő silók elleni támadás igazolására mondott: „Izrael ma a világ biztonságának érdekében cselekedett. Nem habozunk most vagy a jövőben olyan államokkal vagy állami támogatásban részesülő csoportokkal szemben fellépni, amelyek társadalmunk építményének az alapjait fenyegetik, és kilépnek a civilizált világ által elfogadott viselkedés keretei közül. A világ egy napon köszönetet fog mondani azért, amit tettünk."

A végső dominók

A tiltakozáshullámnak, amely a Teheránban végrehajtott izraeli támadást követően végigsöpört az arab világban, két fő hatása volt, ami elkerülhetetlenné tette a kultúrák összecsapását az egyik oldalról az iszlám és Oroszország, a másik oldalról Izrael és a Nyugat között. Az algériai forradalom óta az egyiptomi és a tunéziai világi kormány egyre jobban elszigetelődött Nyugat-barát politikája miatt, valamint azért, mert mindketten elutasították, hogy a saríát tegyék a kormányzás alapjává. Az iszlám fundamentalisták eszméi szöges ellentétben álltak a hivatalos semlegességgel, sőt megbékéléssel Izrael és a korlátlan hatalmú amerikai légierő iránt.

Egyiptomban különösen az Irak elleni amerikai támadás, amely Szaddám Huszeint harcképtelenné tette, valamint Izraelnek a transzjordániai és palesztinai, majd iráni akciói nyomán az emberek hozzáállása csak még keményebbé vált az ellen, amit az iszlám fundamentalisták a közös ellenségnek neveztek. Nem volt meglepő, hogy az iszlám forradalmárok támogatottsága mindkét országban nagyot nőtt minden egyes akcióval. Az egyiptomi hadsereget korábban már felhasználták a tüntetők szétoszlatására, akik nagy tömegekben lepték el az utcákat, hogy kifejezzék a szaúdi forradalom melletti szimpátiájukat. Az Egyesült Államok és Izrael akciói nyomán az iszlám újjászületés növekvő támogatása lehetőséget szolgáltatott az iszlám ellen-

zéki pártoknak, hogy teljesen leállítsák a turisták elleni terrorakciókat, és az elnöki rendeletekkel való világi kormányzás elfogadható és elkerülhetetlen alternatívájaként tüntessék fel magukat. Ahogy növekedett a támogatottságuk, az ellenzék egyre határozottabb hangot adott kritikájának, és nagyhangú, dagályos szónoklatokat tartott az uralmon levő Nyugat-barát rendszer gyengeségeit ecsetelve. A hatóságok kétbalkezes és hatástalan igyekezete, hogy eltiporja az eltérő nézeteket, csak még inkább felbátorította az ellenzéket, különösen azután, hogy kiderült: az iszlám behatolás – mondhatjuk újjászületésnek is – elérte a fegyveres erőket is, és a hatóságok egyre kevésbé bízhatnak utolsó hatalmi bázisukban. Az iszlám és egy elit köztársasági gárda fölötti parancsnoklás álma együtt ellenállhatatlan vonzerőt jelentett, és nem csak néhány tábornok számára. A kairói és alexandriai tömegtüntetések során az iszlám forradalmárok, akiket nemcsak a nép támogatása bátorított, hanem titkos megállapodást kötöttek a hadsereg vezetőivel is, azt követelték, hogy Egyiptom válasszon a Kelet és a Nyugat között, valamint hogy hozzák létre – ahogy ők nevezték – a „sorsunk által rendelt kormányt". Amikor október 4-én a hadsereg és a rendőrség kivezényelt alakulatai megtagadták, hogy elnöki rendeletre szétoszlassák a tömegeket, az egyiptomi kormány összes tagja önként lemondott, mivel a hadsereg nem habozott felhívni a figyelmüket, hogy az iszlám ellenségeiként akár börtönbe is vethetik őket.

Tunéziában a folyamat lassabban ment végbe, és lényegesen békésebb és gyakorlatiasabb volt. A kormány egyszerűen népszavazást írt ki, és hatalmának alapjaként őszinte buzgalommal magáévá tette a saríát. A gyakorlatban kevés dolog változott meg Tunéziában, de a szélsőségeseket ez is kielégítette. Az iszlám kormányok 2005 októberének végére Marokkó atlanti-óceáni partjaitól Pakisztán indiai-óceáni kikötőiig több mint hatezer kilométeren keresztül terjesztették ki uralmukat. Szíria és Líbia maradt az összes arab nemzet között, ahol a legkevesebb változás ment végbe. Asszad és Kadhafi vér szerinti örökösei egyszerűen bejelentették, hogy országuk igaz iszlám állam, mely magáévá tette a saríát. Valójában azzal, hogy a vezetők magukhoz ragadták a hatalmat, ezekben az országokban megmaradt az addigi katonai diktatúra, de ez semmivel sem tette őket kevésbé elkötelezetté a főbb iszlám eszmék és Izrael megsemmisítésének végső célja iránt. Nagy Szulejmán tizenötödik századi uralkodása óta először fordult elő, hogy Európát az iszlám félhold vette körül. Az arab államok közül mindössze Omán, Kuvait, Katar és Bahrein nem esett el. Ezek az országok katonai „szigetekké" váltak, mindegyikük alig valamivel több erővel, mint egy-egy állandóan ott állomásozó amerikai tengerészgyalogosdandár, amely hivatva volt elrettenteni az egyre ellenségesebb szomszédokat.

Az ébredés

A legfontosabb esemény, amely képessé tette az iszlámot arra, hogy kihívást intézzen a Nyugat ellen, egy olyan személyiség megjelenése volt, aki az iszlám számára lehetővé tette, hogy a vezetése alatt egyesüljön. Kevés kétely fért hozzá, hogy Szaladint*, ahogy a keresztes lovagok legyőzője után nevezte magát, az iszlám államok mindegyike úgy tekintette, mint lehetőséget a gyors győzelemre. Az Irak és Irán közötti ellentét, valamint a majdan az Iszlám Szövetséget létrehozó többi ország egymás iránti, mélyen gyökerező gyanakvása az egyesülés gátja volt, így hát Szaladin fellépésében egy ritkán adódó lehetőséget kellett látniuk. A történelem ritka eltévelyedését, ami valószínűleg soha nem ismétlődik meg, és ezért meg kellett ragadni, mielőtt tovaszáll.

És Szaladin reményt, távlati elképzeléseket és konkrét terveket adott nekik, melyeken keresztül az iszlám megkísérelhette, hogy egy csapásra egyenlő rangot vívjon ki magának a civilizációk összeütközésén keresztül, ahogyan azt a filozófus Samuel Huntington az 1990-es évek elején előre látta. Szaladin valódi neve Hans Niebelung volt, 1961-ben született Bajorországban, az Ammer-tó partján, ahol az apja feleségül vette egy kurd étterem tulajdonosát. A Stuttgart közelében fekvő Reutlingen városában a European Business Schoolban szerzett képesítést 1984-ben, majd a Harvardon folytatta tanulmányait, ahol 1987-ben doktori fokozatot szerzett. Zseni volt, ehhez nem fér kétség. A CIA megpróbálta beszervezni, amikor Bostonban élt, és valószínűleg az ő arrogáns és otromba szemléletmódjuk váltotta ki belőle azt az utálatot, ami Amerika-ellenes pályára állította. Istenfélő mozlim volt, folyékonyan beszélte az angol, francia, spanyol, arab és héber nyelvet. Elborzasztotta Amerika „videofüggő" társadalma és az a társadalmi züllöttség, amelynek eredetét közvetlenül Hollywood hatására vezette vissza. Meggyőződésévé vált, hogy Amerika leigázta és beszennyezte a világot a McDonald's, a Marlboro és a Coca-Cola silány termékeivel, miközben kiszipolyozta a második és harmadik világ erőforrásait, és valakinek végre ki kellett állnia, hogy „megálljt" mondjon.

Nagyon fiatal korában lett a közép-európai tanulmányok professzora Berlinben. Az arab világban 2000 és 2005 között különböző egyetemi állásokat töltött be, például Algériában az iszlám forradalom ideje alatt 2002-ben, Teheránban 2003-ban, Mekkában 2004-ben szintén a forradalom idején, Kairóban 2005 elején, mielőtt végképp rávették, hogy térjen vissza Teheránba, ahol még azon a nyáron a teheráni egyetem tiszteletbeli rektora lett. Feddhetetlen híre és tekintélye volt mint a szellem

* Szaladin (1138?–1193): Egyiptom és Szíria szultánja (1175–1193). 1187-ben egy keresztes sereget legyőzve elfoglalta Jeruzsálemet. *(A ford.)*

emberének és lelkesítő forradalmi teológusnak. Alig volt olyan forradalom, amelyben nem játszott valamilyen szerepet, és 2005 végére számtalan kapcsolatot és barátságot ápolt iszlám kormánykörökben és a katonai vezetők között, szerte az arab világban. Az iszlám újjászületés hullámán jutott előre, szellemi befolyása és megbecsültsége a változásokkal nőttön-nőtt minden egyes országban, mielőtt „megérkezve" a színre lépett. Az egyesülésről és a reménységről szóló üzenete volt az, amire az iszlám világ már századok óta várakozott. Származása ellenére istenfélő mozlim volt, és anyai öröksége révén (nyilvánosan megtagadva az apai ágat) igényt tartott arra, hogy igazi arabnak tartsák. És mint ilyen, elfogadható, semleges személy volt az egész iszlám világ számára. Írásait és nyilvános beszédeit az iszlám félhold egész területén terjesztették. Nem tartották új prófétának, szavait mégis mély tisztelettel fogadták. Minél szélsőségesebbé és vitriolosabbá vált, annál jobban egyetértettek vele.

A második iszlám világkonferencián, 2005 elején minden iszlámhitűt egyesülésre szólított fel. Ez a felhívás felpezsdítette az iszlám világot, s az év eseményei gondoskodtak róla, hogy az egyesülés még a tél beállta előtt valósággá váljon. Szaladinnak az volt az álma, hogy valóban egyenlő státust érjen el az iszlám számára a világ ügyeiben. A Kelet eltökélte, hogy szembeszáll azzal, amit a kulturális imperializmus megerősödésének látott. Az új NATO jelentkezése 2005-ben nagy aggodalomra adott okot a keleti fővárosokban. A Kelet azt remélte, hogy az új évezredben továbbra is világszerte élesen elítélik az Egyesült Államok akcióit, és ez – háttérben a tanácstalan Európával – nagyobb befolyást és viszonylagos hatalmat hoz majd a Keletnek. Azok a politikai és katonai változások, amelyeket az európai országok jobbratolódása idézett elő, valamint az a perspektíva, hogy a világot egyre inkább az Egyesült Államok által vezetett katonai hatalom dominálja, túl sok volt a Kelet számára ahhoz, hogy tétlenül szemlélje. A keleti világnak az ENSZ-ről, a Nemzetközi Valutaalapról és a Világbankról alkotott véleménye az volt, hogy ezeket a szervezeteket az USA működtette az USA és esetenként a szövetségesei javára, a második és a harmadik világ kárára, s küzdeni kell azért, hogy ez a befolyás kiegyenlíthető vagy semlegesíthető legyen. A Teheránra mért izraeli csapást követően a sok között volt egy olyan televízióadás, amely döntő momentumnak bizonyult, mert megmutatta, hogy mi készül. Az arab országok november 6-án Kairóban válságtanácskozást tartottak az Iszlám Világtanács égisze alatt. Szaladint, akinek a műveit széles körben olvasták és tisztelték, meghívták Teheránból, hogy tartson beszédet saját „iszlámkoncepciójáról". Nem keltett csalódást. Lassan és határozott hangon beszélt:

„Az ‚Izrael'-problémát az igaz arab országok csak türelemmel, erővel és egységben tudják megoldani. Izrael egy lépéssel túlment azon, amit az arab világ el tud viselni, vagy hajlandó elviselni. Háromszáz évig vártunk erre a pillanatra. Egyszer már emelkedőben volt a csillagunk, de Nagy Szulejmán halála óta az ottománok, a zsidók és a keresztény Nyugat gőgje, tudatlansága, brutalitása, gyanakvása és babonája fojtogatja kultúránkat. Most minden mozlimnak az a kötelessége, hogy személyes ellentéteit, gyűlöleteit feláldozza egy magasabb elhivatottság oltárán. Ez egy nagyobb ügy, egy nagyobb jó, ami megszabadítja a világot a cionisták rémuralmától és gonosz szövetségeseitől. A végső ütközetben győzedelmeskedni fogunk. El fogjuk veszíteni fiainkat, leányainkat, férjünket és feleségünket, apánkat és anyánkat e küzdelemben. De egyetlen halál sem lesz hiábavaló, és mindegyik örök nyugvóhelyet fog biztosítani. Mindig örök hálával fogunk emlékezni rájuk imáinkban és történelmünkben, mint olyanokra, akik az életüket adták egy új világrend létrejöttéért. Ettől a pillanattól kezdve legyünk hát bajtársak."

Beszédének hátralévő része hasonló szónoki buzdítások keveréke volt az egyesült iszlám értékeiről és hatalmáról. Szónoklatát húsz percen keresztül szűnni nem akaró üdvrivalgással fogadták. A jelenlévők azonnal megértették e vízió lényegét, és amikor a küldöttek a szünetben ebédelni mentek, izgatott beszélgetésbe merültek az új jövő kilátásairól. A délutáni ülésszak gyakorlati eredménye az Iszlám Szövetség hivatalos megalakulása volt. Az iszlám államok létrehozták a maguk saját NATO-változatát, amit Iszlám Szent Szövetségnek neveztek el, és amelyet egy kormányzótanács irányított. Szaladint természetesen felkérték, hogy legyen a tanács elnöke és ennélfogva az iszlám világ legnagyobb hatalommal rendelkező személyisége. A papi uralom, a „Nagy Teokrácia" valóság lett.

Két héttel azután, hogy döntés született az Izraellel és az Egyesült Államokkal szembeni politikai-katonai tömb létrehozásáról, már meg is állapodtak az egyesült politikai és katonai tanács felépítéséről. Felkérték Szaladint, hogy mindkét tanácsban elnököljön – egyhangú szavazással erősítették meg tisztségében –, hogy elvégezze azt a feladatot, amelyről oly sok éven keresztül álmodott. Alig egy hónappal azt követően, hogy Egyiptomban az utolsó világi arab kormányzat is megbukott, az Iszlám Szövetség a figyelmét azoknak az eszközöknek a biztosítására összpontosította, amelyek a közös külpolitika és katonai stratégia megfogalmazásához voltak szükségesek. A tanácsok haladéktalanul megállapodtak egy akciótervben. Ez természetesen Szaladintól származott, és ő volt az egyedüli, aki biztosíthatta, hogy ragaszkodjanak is hozzá. Az Irán ellen izraeli vadászgépek által elkövetett szégyenteljes és gyalázatos orvtámadás következményeinek parazsából a reménység,

a cél és nem kevés lelkesedés főnixmadara kelt életre. Az is örvendetes volt, hogy az irakiak békejobbot nyújtottak a szaúdiaknak és az iráni-aknak, ami néhány évvel korábban még elképzelhetetlen volt.

Izrael most elszigetelten állt a világban. Egyedül Törökország tartott ki mellette nyíltan, baráti szövetségesként. Nyugaton a semlegesek többé nem tudták folytatni a kivárás politikáját, de az erősebb országok kollektív hallgatását a titokban persze helyeselt és jóváhagyott izraeli akcióról az iszlám világ az izraeliekkel való összejátszásnak tartotta. Számos ország követelte, hogy vezessenek be gazdasági szankciókat Izrael ellen, amit csak az tudott lecsendesíteni, hogy az amerikaiak vétóval fenyegettek, no meg a színfalak mögött emlékeztettek az USA által nyújtott hitelekre és kedvezményekre. De még az Egyesült Államok is az izraeli kormány értésére adta, hogy a türelme nem végtelen. A befolyásos amerikai zsidó lobbi ellenére a kongresszus kis többséggel az Izraelnek nyújtott pénzügyi segély határozott csökkentését szavazta meg; e segély legnagyobb részét köztudomásúan fegyverkezésre költötték. Az izraeli eljárásmódot ezekben a hónapokban Európa-szerte nem hivatalosan tűrhetetlennek, önzőnek, agresszívnek, sőt még imperialistának is minősítették, de csak a szocialista ellenzéki pártok merészeltek hangot adni valamilyen jelentősebb elítélő véleménynek. Izrael nem mutatott bűnbánatot. Az izraeli kormány látta az írást a falon. Október 22-én Izrael megkezdte a felkészülést a háborúra. Előérzetét három hét múlva igazolta az Iszlám Szövetség megalakulása. Izrael valójában a szeptember végi teheráni rajtaütés napjától kezdve készült a mozgósításra. Törökország hasonlóképpen. Mivel mind Izrael, mind Törökország erős állandó hadsereggel rendelkezett, egyiküket sem érte volna teljesen felkészületlenül egy meglepetésszerű támadás az átmenetileg egyesült és nyíltan ellenséges szomszédaik részéről. Ebből a szempontból a teljes mozgósítás nem volt sem jogos, sem indokolt. Szaladin beszédei lehettek üres szónoklatok is, és mindkét ország gazdaságára és csapatai hatékonyságára káros hatást gyakorolt a nagyszámú tartalékos és frissen besorozott újonc hosszú ideig magas készültségi szinten tartása. A teljes mozgósítás költséges és kétségbeesett erőfeszítés volt. Izrael 2005 végére az elkerülhetetlen támadásra váró katonai sündisznó lett.

MÁSODIK RÉSZ – A 2006. ÉVI HÁBORÚ

„De amikor harcokról és háborús hírekről hallotok, ne rémüljetek meg. Ennek be kellett következni, de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; itt is, ott is földrengések lesznek és éhínség. Ez a gyötrelmek kezdete."

Márk 13,7–8

Hatodik fejezet: A balti háború

Orosz helikopter Észtország fölött

Igor Rosszovszkij őrmester, a 22. helikopteres rohamezred géppuskása, aki a Havoc (azaz rombolás) típusú harci helikopter legújabb változatára, a H-modellre volt beosztva, részt vett az Észtország elleni hadműveletekben. Alább egy részlet következik a 2008. szeptemberében megjelent *Rombolás!* című könyvéből.

„2006-ban parancsot kaptunk, hogy támogassuk a határtól mintegy harminc kilométerre fekvő Järve elleni fő támadást. Elképzelésünk sem volt, milyen ellenállást fognak (ha egyáltalán fognak) az észtek tanúsítani, de nem vártuk, hogy bármiféle gond legyen. A város keleti szélén volt egy nagy katonai támaszpont, és a hírszerzőink azt mondták, hogy valószínűleg az lesz az apró észt hadsereg ellenállásának a központja, mivel az egész hadseregük körülbelül egyharmadának az volt a fő támaszpontja.

A harckocsik kevéssel éjfél után kezdtek előrenyomulni a határon keresztül, egyszerűen keresztülhajtva az országainkat elválasztó kerítésen. A négy darab Havoc–H helikopterből álló repülőrajnak, amit mi vezettünk, az volt a feladata, hogy két párban repülve az élen haladó harckocsik és felderítőegységek szeme és füle legyen. Az időjárás szörnyűbb már nem is lehetett volna, a sűrű hóesés miatt a látótávolság néhányszor tíz méterre korlátozódott. Bárhogy is, de a levegőben kellett maradnunk, de még az összes legújabb technikai ketyerénkkel sem tudtunk látni semmit se. Minden, amiben a pilótám biztos volt, az az volt, hogy úgysem fogunk tudni hozzájárulni az ügy sikeréhez, és jó, ha visszatalálunk a helikopterbázisra, és le tudunk szállni. Egy gyalogos sebességével haladtunk előre. Mivel a küldetést egyre csak halogatták, egyikünk sem aludt azon az éjszakán. A késlekedés percei idegesítően lassan múltak, mivel a felszállás időpontját mindig csak egy órával tették későbbre. A legénységi helyiségből kilépve időnként távoli morajt és géppuska kerepelését lehetett kivenni, amikor a szél felénk hozta a hangokat. Az idő végre eléggé kitisztult, és ez volt az első könnyebbség számunkra, hogy a levegőben maradjunk; a szálló hópelyheket egy nagyon alacsonyan ülő felhőfoszlány és időnként egy-egy hózápor pászmája váltotta fel. Egyenesen nyugatnak repültünk, követve a harckocsik útvo-

nalát, közrefogva az egymás mellett párhuzamosan futó országutat és vasúti sínpárt. Lent a földön jól látható volt a harckocsik nyomvonala, amit a lánctalpak tapostak a hóba. Az országúton gyalogsági szállító páncélkocsioszlopok haladtak lassan kelet felé, két sorban egymás mellett. A vámház kiégett, és kissé kormosnak látszott. A távolban néhány füstoszlopot láttunk jól kivehetően a havas háttér előtt. Pár perccel később, ahogy dél felől alacsonyan elsöpörtünk egy kis falucska mellett, meglepődve láttunk három harckocsit és néhány csapatszállító páncélos járművet még mindig füstölögni. Nyilvánvalóan az észtek tartóztatták fel őket valamiféle harcban. A falucskában égett néhány ház, másokon nagyobb kaliberű géppuska tüzének ragya verte nyomai voltak láthatók, néhol nagyobb lyukakkal, másutt félig lerombolva, ahol a robbanótöltetek közvetlenül becsapódtak. Az utcákon néhány fekete és barna halom hevert: holttestek, de hogy észtek vagy oroszok voltak-e, azt akkor nem lehetett megállapítani.

További öt percig folytattuk az utunkat nyugat felé, és amint az orosz ortodox templom két tornya Järvében látható lett, összeköttetést létesítettünk az előretolt légi irányítóval. A felvezető harckocsik, amelyek mintegy 35 kilométert tettek meg a sötétben, a várostól mintegy 4 kilométerre keletre csoportosultak. Nyolcszáz méterrel túl rajtuk és még mindig kegyetlenül lángolva egy páncélos felderítő jármű állt, meg egy harckocsi, amivel látszólag nem volt semmi baj, a mellette a hóban heverő holttest kivételével. A légi irányító mondta, hogy egy harckocsi-elhárító rakétaüteg sorozata találta el őket, amit meg kell semmisíteni. Bár néhányat már kilőttek, később rájöttünk, hogy a tapasztalatlan védők maximális lőtávolságra állítva lőtték ki a Milan rakétákat. A korábban látott harckocsik elvesztése után a felvezető egységek jobban felkészültek arra, hogy minden ellenállást elsöprő tűzzel számoljanak fel, és 12,5 mm-es légvédelmi géppuskákat használva igyekeztek eltéríteni céljuktól a rájuk tüzelőket. A két harckocsiszázad és a támogató gyalogság megállt, hogy bevárjanak minket. A kért tüzérségi támogatást a város – de legalábbis a külső kerületek – ellen nem hagyták jóvá. Az, hogy közvetlenül repülőgépek nyújtsanak légi támogatást, a városi környezetben szintén nem jöhetett számításba. Még mindig jókora bizalmatlanság állt fenn a hadsereg és a légierő földi támogató egységei között, ami a csecsenföldi kudarcra volt visszavezethető. A légierő gépei, amikor végre megérkeztek, rendszerint eltévesztették a célpontokat, és alkalmanként a saját előretolt csapatainkat bombázták meg. Még a parancsnokaink is rájöttek, hogy a háború ‚tálalása' szempontjából milyen problémát jelentenek az eltévedt lövedékekkel vagy az összevissza ledobált bombákkal akaratlanul is megölt polgári lakosok.

A felvezető harckocsiszázad parancsnokának hangja jött be a hálózaton, aki arra kért bennünket, menjünk a harckocsik és a páncélozott

csapatszállító járművek előtt, melyeknek azt a feladatot készült adni, hogy teljes sebességgel menjenek egy katonai gyakorlótérnek kinéző térség felé, a järvei laktanya közelében. Közben egy másik páncélososzlopot is láttunk délnyugat felé haladni. Järvét megkerülték, amíg meg nem tört az ellenállás. A pilótám, aki a négytagú rajt vezette, nyugtázta a vételt, és hívta a másik három helikoptert, hogy laza csatasorba, egymás mellé szólítsa őket. A harckocsizók parancsnoka kiabált a rádióban:

– Gyerünk, gyerünk, gyerünk! – És láttuk a dízelmotorok füstfelhőit, amint padlógázig felpörgették, majd sebességbe tették a Black Eagle harckocsik motorjait, hogy megkezdjék a feladat végrehajtását.

Amint látszott, hogy a harckocsik megindultak, a helikopter orra lejjebb merült, a pilótám felvette a sebességet, és a harckocsik fölötti lebegésből lassan eléjük húzott.

Körülbelül 2 kilométerre a laktanyától egy fénypont ragadta meg a figyelmemet. Ahogy jobbra néztem, a fénypont növekedett, és kezdett felénk kanyarodni. Ezt egy több fénypontból álló áradat követte, keresztülságuldva az égbolton. Nyomjelzősorozat!

– Érintkezés jobbról, bukj le!

Akaratlanul is felkiáltottam, amint a pilóta megmutatta, mit tud, és orral előre kődarabként ejtette le a gépet 500 méter magasságból, s csupán pár méterre álltunk meg a földtől. A nyomjelzősorozat elsöpört fölöttünk, látszólag esztelen szögben, amint szembefordultunk a támadóinkkal. Az volt minden, amit a fellépő 4 g fölötti gyorsulásnál tenni tudtam, hogy a sisakomra erősített célzókészüléket a cél közelében tartottam. A fegyverek kapcsolói már ‚éles' állásban voltak, így körülbelül 1800 méter távolságból eleresztettem egy rövid sorozatot. A páncélozott pilótafülke belsejéből a 23 mm-es forgócsöves gépágyú úgy szólt, mintha valaki egy motorbiciklit túráztatott volna fel. A pilótám, aki mindig értékelte a lövésztudományomat, észlelte a becsapódásokat.

– Kurva messze volt, jó röviden és balra! – Egyenesbe hozta a gépet, és befogtuk a lőtávolságot. A nyomjelző lövedékek még mindig sorozatban jöttek, egész idő alatt felénk ívelve, de sohasem találva el bennünket, mivel a gépfegyverkezelőnek, aki valószínűleg csak rövid kiképzést kapott, és optikai irányzékot használt a célzáshoz, következetesen nem sikerült kellőképpen befognia a célt.

– Bravó, talált! – jött a hívás a kettes számú gépünktől.

Ebben a pillanatban előttünk a kis földkupac, amely mögött a légvédelmi ágyú volt felállítva, a levegőbe repült, füsttel és roncsokkal keveredve. A kettes számú gép eresztett rá egy teljes gondolányi 57 mm-es rakétát. Fürgén jobbra-balra cikáztunk, ahogy közeledtünk a lőálláshoz, hogy elkerüljük a visszahulló roncsdarabokat. A másik oldalon még két ütegállás bukkant elő, s majdnem egyenesen föléjük repültünk. Láttam az egyik katona arcát a lőállásban. Rémültnek látszott, ahogy észrevette,

hogy 30 méterre tőle elhúzunk az árka fölött. Az ikercsöves légvédelmi gépágyúnál a másik katona elkeseredett dühvel dolgozott az irányzókerekekkel, hogy felénk lendítse az ágyúcsöveket.

Ilyen távolságból aligha hibázhattam el. Az állás közepére néztem a sisak célzókészüléken keresztül, és azonnal élesen befogtam. A célpont-azonosító jel rajta volt a katonán, aki a felénk lendülő ágyú mögött ült; megnyomtam a kioldógombot. Két rövid sorozat, és a lőállás záporozó szikrákat szórva robbant fel, ahogy az erős robbanótöltetek célba találtak. Bevallom, grimaszba rándult az arcom, amikor a célba vett katona bíborvörös vére zuhanyként lövellt fel, ahogy a 23 mm-es lövedékek átlósan lekaszálták a felsőtestét, az alsó felét torzóként hagyva az ágyún. Két társa gyűrött kupacként esett össze.

– Túl lassú, bajtársak! – jött az észrevétel a hátam mögül.

A pilótám, aki korábban, az első afganisztáni bevetésén látott már ilyen dolgokat, tulajdonképpen remekül érezte magát. A második lőállással, még száz méterrel arrébb északra, ugyanígy bántunk el. Az első sorozat célt tévesztett. Hogy biztos legyek a dolgomban, a másodiknál egy pillanattal tovább tartottam lenyomva az elsütőgombot, mint ahogyan azt a kiképzés során tanították. Mivel túlságosan is szétlőttem, a hang újra megszólalt mögöttem.

– Nem kell a nevedet is beleírni a hóba! Azért szép lövés volt – tette hozzá.

Azzal folytattuk, hogy 270 fokban meredeken visszafordultunk, és alacsonyan körberepültünk a felvezető harckocsik fölött, amelyek mintegy 1500 méterre voltak a laktanyától, és teljes sebességgel haladtak előre.

– Gyanús rakétalőállás azonosítva – ez az előretolt légi irányító volt –, nagy épület narancssárga palatetővel, ötvenméteres térköz a falak között, fedett kis fekete épület.

Nyilvánvalóan befogott egy termikus forró pontot a célzókészülékében. Követtem a leírtakat és láttam, miről beszélt.

– Látható – válaszoltam.

– Szabad az út, támadj, 1400 méter, rövid.

– Mindkettő látható. Alfa-támadás. – A Koronet irányítható rakétát választottam. Nyolc darab volt belőlük oldalra erősítve, a négy teljes gondolára való 57 mm-es rakétán felül. A rakéta elhagyta a sínt, majdhogynem lassan mozogva, legalábbis úgy tűnt. Annyit kellett csak tennem, hogy a lézerpontot a célterületen tartsam. A narancssárga hajtómű vörös lángcsóvája hirtelen felbukkant a célzókészülékemben; lefelé tartott, ahogy a rakéta komputere folyamatosan helyesbítette a röppályáját, hogy a lézersugár középpontjában tartsa. Öt másodperc múlva megnyomtam a kioldógombot, és durr bele! A kis fekete melléképület szürke és barna füstoszlopban tört felfelé.

– Célpont eltalálva. Célpont megsemmisítve. – Az előretolt légi irányító megerősítette, amit amúgy is láttam.

Ekkor szörnyű zűrzavar tört ki alattunk. Bizonyára vagy egy tucatnyi Milan rakétát lőttek ki ránk a laktanya területének szélén elhelyezett álcázott állásokból. Később megtudtam, ez a laktanya volt az újonnan beszerzett Milan rakéták kezeléséhez a kiképzőközpont, a lenti harckocsik szerencsétlenségére. Három harckocsit azonnal találat ért. Az egyik óriási tűzgolyót formázva felrobbant, személyzetének a legkisebb esélyt sem hagyva a menekülésre. Egy másikat a hátulján ért találat, amint manőverezve megpróbálta kikerülni a közvetlen találatot. Ferdén oldalra dőlt, eközben elveszítette leszakadt lánctalpát, mire csikorogva leállt. Hátsó vége füstbe borult, de a személyzet tagjainak sikerült kiugrálniuk és a hóba vetni magukat. Nem volt rá időnk, hogy többet is megfigyeljünk. Pilótám elsöprő tüzet vezényelt a védelmi vonal megsemmisítésére. Súlyos küzdelem volt most kialakulóban; nyilvánvaló volt, hogy az észtek, miután ízelítőt adtak az ellenállásból, nem szándékoztak megadni magukat.

Kiválasztottam a rakétagondolákat, és sorban egymás után mind a négynek a tartalmát a két épület felé indítottam, ahol a fegyverek torkolattüzének kis felvillanásai voltak láthatók. A másik három helikopter és a harckocsik személyzetének ugyanez az ötlete támadt. Egy sor alacsony épület eltűnt a rájuk zúdított nagy hatásfokú robbanótöltetek záporában. A harc majdnem olyan gyorsan ért véget, ahogy elkezdődött. Déli irányban a másik helikopterpár egészen a rakétatűzvonal szélén volt, géppuskáik szinte megállás nélkül tüzeltek, felmorzsolva a tőlünk nem látható észtek maradék ellenállását is.

Amikor biztosítottuk a laktanya és a gyakorlótér területét, vissza kellett mennünk keletre, hogy az üzemanyagtartályokat és a lőszerkészletet újra feltöltsük. Aznap délelőtt még egy támadó repülést hajtottunk végre Järvében az utolsó ellenállási fészkek ellen. Az észteknek sikerült egy harckocsit és egy páncélozott csapatszállító járművet rakétahajtású gránátlövedékekkel harcképtelenné tenni. Parancsot kaptunk két többemeletes épület lerombolására, ami nem teljesen sikerült, jóllehet igencsak komoly felújításra szoruló állapotban hagytuk őket ott, amikor visszafelé indultunk, mivel újfent elhasználtuk minden lőszerünket. Délre Järve többi része is a mi csapataink ellenőrzése alá került.

A következő reggel (április 24-én) a hadműveleti bázisunk Järvébe költözött, mivel a földi erők szünetet tartottak, mielőtt rohamra indultak Tallinn ellen. A támadóék csúcssebességgel nyomult előre a főváros külső övezetéig; 200 kilométer utat tettek meg a megindulási pontjuktól mindössze negyvennyolc óra alatt, minimális ellenállásra találva. Azt hallottuk, az észt kormány ünnepélyes fogadalmat tett, hogy az utolsó emberig és az utolsó puskagolyóig fognak harcolni a főváros védelmében. Juthattak volna más elhatározásra is, ha tudják, mi következik.

Mi viszont tudtuk, hogy a parancsnokaink semmi időt nem akarnak elvesztegetni, mivel azt is hallottuk, hogy a NATO nagy haderőt vont össze, nekünk pedig a lehető legnagyobb területet kellett elfoglalnunk, hogy legyen min alkudozni.

A pilótám huszonharmadikán késő délután nagy zúgolódás közepette jött vissza az előretolt főhadiszállásról. Ó, jaj, ó, jaj, dünnyögte egyfolytában. A parancsnokok eligazításán vett részt a Tallinn elleni rohammal kapcsolatban. A mi feladatunk az lesz, hogy továbbrepüljünk nyugatra a paldiski haditengerészeti támaszpontra, és megsemmisítsük azt a fél tucat gyors partra szálló vízi járművet, amely az észt haditengerészetet jelentette; de nem emiatt aggódott. Addig győzködtük, mígnem elmondta, hogy a fő páncéloserők ki fogják kerülni Tallinnt, és dél felé fordulnak, Lettország határáig, magát Tallinnt pedig a szibériai csapatokra hagyják. Két teljes hadosztályuk azt a parancsot kapta, hogy foglalják el Tallinnt, ha szükséges, házról házra, utcáról utcára. Egyetértettem vele, némi rossz előérzettel eltelve."

Az alku megköttetett

2006 tavasza Oroszország felemelkedését hozta, s az ország most jobban hasonlított a régi Szovjetunióhoz, mint az előző tizenöt évben bármikor. Az Orosz Föderáció most, hogy Belorusszia, Ukrajna és Kazahsztán is hozzá tartozott, keményen és az ellenségességig menő nemtörődömséggel viseltetett a NATO iránt. Az Iszlám Szövetség nagy érdeklődéssel figyelte az Észak-Európában zajló eseményeket. A legtöbb elfogulatlan megfigyelő számára világos volt, hogy Oroszország valamire készül. Az Iszlám Szövetség katonai tervezői 2005 karácsonya után puhatolózó tárgyalásokra Moszkvába látogattak, melyek célja a kölcsönös katonai és geostratégiai érdekek meghatározása volt. Egy látogatássorozatot követően január közepén egy tervvel és egy alkuval a tarsolyukban távoztak. Oroszország mintegy 200 milliárd dollár készpénzben és hitelben részesül négy éven keresztül, viszonzásul belemegy, hogy ez idő alatt a NATO haderejének a lehető legnagyobb hányadát leköti, és ezt a balti államokban végzendő „rendfenntartó tevékenység" révén fogja elérni. Ha képes lenne némi hosszú távú közvetlen ellenőrzést visszaszerezni Észtország és annak olajkészletei fölött, az csak hab lenne a tortán, és ugyanakkor valóra váltaná a gazdasági és katonai vezető szerep utáni vágyakat.

Nyugaton sok katonai szakértőt elég különös módon az önbizalom és a tiszta remények jóleső érzése töltötte el. A „Fenyegetés" újra itt volt, mégpedig bosszúra éhesen. A NATO rangidős vezetőinek legnagyobb

része zászlóalj- vagy ezredszintű parancsnok volt, amikor a „Fenyegetés" a berlini fal ledőlésével és Németország újraegyesítésével összeomlott.

Ez nem állta útját annak, hogy a brit parlament alsóházában záporozzanak a kérdések. Az úgynevezett szakértők hosszú ideig arról biztosították a kormányaikat, hogy a NATO legalább két, de valószínűleg inkább öt év felkészülési idővel rendelkezik majd egy megújuló orosz fenyegetéssel szemben. A kérdés megvitatása Londonban meglehetősen indulatos volt. A konzervatívok a hivatalban töltött idejük első éve alatt drámai mértékben növelték a védelmi kiadásokat, és nem tűrtek semmilyen kritikát a munkáspárti ellenzék részéről, amely kormányzásának nyolc éve alatt csökkentette a hadsereg létszámát, és leépítette a fölöslegesnek ítélt programokat. „Folytatva azt, amit a konzervatívok tizennyolc éven át az egészségüggyel tettek" – jött a visszavágás. Szemmel láthatóan mindenki valaki mást hibáztatott. Csupán két hónapjuk maradt a felkészülésre, és még ekkor is sok volt a kétkedő, aki hozzászokott a tartós európai béke eszméjéhez, és az orosz „területrablást" – a bizonyítékok ellenére – mindaddig elképzelhetetlennek tartotta, míg ténylegesen meg nem történt az, ami történt.

A NATO felső vezetésében uralkodó derűlátás a régi időkhöz való visszatérést tükrözte. Majdhogynem nosztalgiát éreztek, hogy a jó, megbízható orosz fenyegetés újra felbukkant a NATO keleti szárnyán; a védelmi közösség újra sziklaszilárd alapon igazolhatta, hogy a nemzetközi békefenntartó hadműveletekhez kiállított csapatoknál többre van szükség. És nem is csak egyetlen „Fenyegetés" volt, hanem mindjárt kettő is, az egyesült iszlám világ jelentkezésével délen és keleten. Az új jobboldali kormányoknak és a katonai hierarchiáknak most kevés indokolásra volt szükségük a védelmi kiadások masszív növeléséhez, amit korábban, hatalomra kerülésükkor már el is kezdtek. A tábornokok tudták, ez hosszú távon azt is jelenti – feltételezve, hogy Oroszország kitart agresszív politikája mellett –, hogy a védelmi kiadásokat évről évre növelni is kell, ahogy ez az 1980-as évtized során történt. A több pénz azt jelentette, hogy a pénzhiány miatt hosszú időn keresztül kátyúba ragadt vagy elhalasztott sok beszerzési projekt új életre kelthető és tovább fokozható. Először a „kölykök az édességboltban" időszaka jött el. Csupán két rövid hónap elmúltával a mindent átható optimizmus szinte tovaszállt. Úgy tűnt, az oroszok megindulnak, akár készen áll a NATO, akár nem.

Az első figyelmeztető jelek

Az Egyesült Államok műholdas rutinfelderítése már 2006. március 4-én szokatlan katonai tevékenységek első jeleit kezdte felfogni a

szmolenszki és a minszki laktanyák körül. Március 7-re a fokozott álcázás megerősítette, hogy az oroszok készülődnek valamire, ezért a szövetséges gyorsreagálású hadtest alakulatait titokban huszonnégy órás riadókészültségbe helyezték. Március 20-án figyeltek fel az első csapatmozgásokra a lengyel–fehérorosz határ irányában. Ezek katonai konvojok voltak a Minszk és Breszt közötti gyorsforgalmi úton. A NATO teljes hírszerző és felderítőtevékenységét azonnal Fehéroroszország nyugati részére összpontosították. Hamarosan kiderült, hogy néhány hadosztály mozog az utakon és a velük párhuzamos vasúti összekötő vonalakon az Oroszország nyugati vidékein található laktanyákból a lengyel határ irányába. Az oroszok feltételezhetően tudták, hogy ilyen méretű csapatmozgásokat nem tudnak elrejteni, ezért bejelentették, hogy az orosz és fehérorosz haderő egyesített katonai hadgyakorlatokat fog tartani.

Amint a csapatmozgások megerősítést nyertek, a szövetséges gyorsreagálású hadtest főbb szárazföldi alakulatai azt a parancsot kapták, hogy fejlődjenek fel Lengyelország keleti részén. Ezek az alakulatok arányos, kiegyensúlyozott és átfogó erőt képviseltek, mindent magukban foglalva a felderítéstől és műszaki alakulatoktól a tüzérségig, légvédelemig, elektronikus hadviselésig és a harci támogató egységekig.

Az Oblaszty megerősítése

Az új orosz hadsereg nem csak a lengyel–fehérorosz határ felé indult meg. Annak érdekében, hogy a maximális NATO-reagálást váltsák ki, valamint hogy elterelje a figyelmet, és bizonytalanságot keltsenek Oroszország hosszú távú szándékait illetően, továbbá megszondázzák a NATO határozottságát, az oroszok úgy döntöttek, hogy megerősítik a kalinyingrádi Oblaszty területét is. Ez Oroszország eltökéltségét és az új hadsereg hatékonyságát, gyors mozgathatóságát egyaránt demonstrálhatta. Mindez amellett, hogy megmutatta, a harcászati hadműveletek ismerete nem veszett ki az oroszokból, súlyosan veszélyeztette a szövetséges gyorsreagálású hadtestet és a teljes lengyel balszárnyat, valamint az utánpótlási útvonalakat. Az oroszok két legyet szándékoztak ütni egy csapásra, a kalinyingrádi bevonulással elrontották a függetlenségpárti ünnepségeket az Oblasztyban, és bizonytalanságban tartották a NATO-t a valódi orosz szándékokat illetően.

A szárazföldi csapatoknak az Oblasztyban végzett mozgásaival együtt az 1. légi szállítású dandár, mintegy háromezer válogatott kato-

na, Fehéroroszország keleti részéből, Grodnóból Litvánián keresztül a csernyakovszki légi támaszpontra repült. Abban a huszonnégy órában, amíg a légi folyosó működött, a litván légierőnek a Belgiumtól frissiben beszerzett hat darab használt F–16A vadászgépből álló első „repülőszázada" a földön maradt. Rajtuk kívül csak a lengyel gépek lettek volna képesek szembeszállni a litván légtér nyílt megsértésével. A NATO már régóta halogatta, hogy a gyorsreagálású hadtest légierejét a szegényesen felszerelt lengyel előretolt légi támaszpontokra telepítse, amíg nem érzett bizonyosságot a valódi orosz szándékokat illetően, és nem tudott légi hadműveleteket végrehajtani ezekről a támaszpontokról. Mindamellett nem volt tisztázva egy „társult" NATO-tag légterének a jogállása és az sem, hogy vajon egy ottani légi harc megéri-e egy szélesebb konfliktus kockázatát. A lengyel tábornoki kar gyorsan felhívta a figyelmét a NATO leginkább héjabeállítottságú tervezőinek, hogy a „medve" már a hátsó udvarukban van, és Lengyelország nem akarja felingerelni.

Oroszországban lelkes hangulat uralkodott, amint a média a „Vasököl" hadgyakorlatról szóló terjedelmes tudósításaiban beszámolt az újra büszke Vörös Hadsereg akcióba lendüléséről. A NATO szigorú nemtetszésének adott hangot amiatt, hogy a kitűzött időpont előtt harminc nappal nem kapta meg a tizenkétezer főnél nagyobb létszámot mozgósító hadgyakorlatnál kötelező értesítést, valamint amiatt is, hogy durván megsértették a szuverén Litvánia légterét. Másnap alkonyatkor minden csendes volt, az egész Oblasztyban kijárási tilalmat rendeltek el, és rögtönítélő bíráskodást vezettek be. Az intervenció negyven órája alatt az orosz harckocsik és csapatszállító páncélozott járművek városokon és falvakon, mezőkön és gyümölcsöskerteken át tapostak utat maguknak. A NATO-n volt a sor, hogy aggódjon: az orosz medve kimutatta a foga fehérjét.

Az aggodalomra a legtöbb okot az szolgáltatta, hogy mostanra, a sorkatonai szolgálat megszüntetése után megváltozott az orosz csapatok minősége. Többé nem lehetett önelégülten szemlélni a NATO-éhoz viszonyított orosz harci erőt, mivel az új orosz hadsereg sok tekintetben ismeretlen mennyiségnek számított. Már nem volt hátrányban amiatt – mint a hidegháború idején –, hogy a korabeli Szovjetunió minden területéről és a társadalom söpredékéből is összeszedett, soknyelvű, az oroszt gyakran csak második nyelvként, rosszul beszélő, gyengén kiképzett sorkatonákkal rendelkezett. A hadsereg most minden szempontból professzionális katonákból állt, elkötelezett, összetartó és jól felszerelt, „valódi" oroszokkal feltöltve. Szellemét a jelentések mindenkor „szilárd harci morálként" jellemezték, és összességében az új hadsereg adottságait nagyságrenddel jobbnak értékelték, mint amivel az elődje rendelkezett.

A NATO keletre tart

Időközben, a lengyel határhoz visszatérve, a NATO-t riasztották, és most Lengyelországon volt a sor, hogy féljen. A NATO-hoz való csatlakozást követően csak lassan haladt a lengyel hadsereg reformja. A fegyverzet korszerűsítése, azon egyedülálló kivételtől eltekintve, hogy a lengyel légierő svéd Gripen vadászgépeket szerzett be, gyakorlatilag teljesen leállt a tőkehiány és a központi katonai bürokrácia megreformálásában tapasztalható nehézségek miatt. A hadsereg 2006-ra csak felerészben volt NATO-kompatibilis, és a kívánt erőnek csak valahol a 80 százaléka körül járt.

Annak ellenére, hogy az oroszok azt bizonygatták, csupán egy hadseregcsoport szintű hadgyakorlat első mozzanatait hajtják végre, a Nyugat úgy határozott, hogy cselekedni fog. A NATO válasza az volt, hogy további négy hadosztályt készített elő mozgósításra, hogy megkettőzze lengyelországi elkötelezettségét. A négy közül három német páncélos- és páncélgránátos-hadosztály volt. A lengyelek, akik több mindenen mentek keresztül, mint az országukon keresztülmasírozó németek többsége, udvariasan elutasították a tervet, és egy „németek nélküli" változatot kértek. A NATO nem engedett, a megsértett németek pedig csendben füstölögtek. További egyhetes késlekedés következett, mire végül kompromisszumos megoldást találtak, miszerint a hollandok fogják a 2. páncéloshadosztályukat a keleti határra küldeni, míg a németek csak egy csökkentett erejű páncéloshadosztállyal képviseltetik magukat. A franciákat udvariasan felkérték, hogy az 1. páncéloshadosztályukkal segítsenek ki az Oblaszty-front nyugati végén. A forgatókönyvet előre látták, megtervezték és begyakorolták. A váratlan eseményekre készített terveket életbe léptették. A német, holland, amerikai és francia hadosztályokat Augsburgból, Kasselből, Dortmundból, Berlinből és Strasbourgból vasúton indították el Németországon és Lengyelországon keresztül. Németországban és Lengyelországban a polgári vasúti közlekedés egy időre teljesen leállt, mivel elsőbbséget biztosítottak a hosszú és lassú katonai szerelvényeknek. Ezek a NATO-egységek, melyek Gdańsktól Varsóig és Bresztig húzódó védelmi ívet alkottak, a katonai erő legjavát képviselték, ami csak Európa közepén elérhető és mozgósítható volt. A hadműveletnek a „Keleti előretörés" fedőnevet adták.

Április 12-én, két nappal azután, hogy az Oblasztyban megkezdődtek a hadmozdulatok, az oroszok nekiláttak hadgyakorlatuknak a lengyel–fehérorosz határ mentén. Európa háborús lázban égett, mivel a média a NATO nehézfegyvereinek felvonultatását az elkerülhetetlen orosz támadás elleni versenyfutásként tálalta. Körülbelül egy hét elmúltával a NATO Lengyelország keleti és északi részén megszilárdítot-

ta védelmi vonalait a határ közelébe telepített felderítőernyővel. A gyalogság beásta magát, hogy a feltételezett harckocsi-előnyomulást irányított tankelhárító rakétákkal fogadja; mögöttük elrejtve készenlétben álltak a páncélosalakulatok a támadó helikoptereikkel, hogy a tüzérdandárokkal együtt ellentámadást intézve betömködjék a réseket, és megakadályozzák az áttöréseket.

Miközben a világ visszafojtott lélegzettel várakozott, vajon az oroszok fognak-e támadni és mikor, a NATO minden egyes nappal biztosabb lett a helyzetét illetően. Amikor az oroszok a tizenkilencedik napon sem támadták meg Lengyelországot, egyre érezhetőbb lett a megkönnyebbülés, és megerősödött az a hiedelem, hogy az oroszok elszalasztották az alkalmat, ha egyáltalán szándékukban állt támadni. A NATO európai szövetséges haderőinek főparancsnokságán (SHAPE) kedélyes, hátba veregetős hangulat uralkodott el. A Pentagon – pontosabban a körültekintő Volfrámlady, ahogy az új amerikai elnök asszonyt a Vaslady* mintájára becézték – kezdett rosszat sejteni. És az ő intuíciója igazolódott.

Lettországban az elmúlt tél során és kora tavasszal egyfolytában nőtt a feszültség, és valamilyen, a hírek közül kiolvasható eseménnyé vált a délebbre zajló fejleményekkel összevetve. Az események orosz hangszerelése mesteri volt. Március elején néhány merénylet történt Észtországban az ottani orosz közösség vezetői ellen. Ráadásul az orosz kereskedelmi és lakónegyedekben bombák robbantak, és orosz nemzetiségű embereket zaklattak. Ezekért az atrocitásokért az úgynevezett Szabad Észtország Csoport vállalt felelősséget. Az akciókat valójában az új KGB és a Szpecnaz hajtotta végre, a parancsok pedig egyenesen Moszkvából érkeztek.

Oroszország természetesen felháborodásának adott hangot az incidensek miatt, és állami védelmet követelt az oroszok részére, azzal fenyegetőzve, hogy maga fogja megadni ezt a védelmet, amennyiben az észt kormány képtelen rá. Annak ellenére, hogy Észtország biztosítékot kínált, a támadások folytatódtak. Hogy megkíséreljék elejét venni a közvetlen orosz akcióknak, Észtország, Lettország, majd némi habozás után Litvánia kormánya ismét visszautasította azt a NATO-kérést, hogy saját „fegyveres megfigyelőket" telepíthessen ezekbe az országokba, különösen amiatt, hogy a fél NATO már bedübörgött Lengyelországba. A megfigyelők küldetése az lett volna, hogy megkíséreljék kedvét szegni azoknak, akik a zavargások hátterében álltak, és szakértelemmel ruházzák fel a kis és tapasztalatlan balti hadseregeket a terjedő terrorizmus leküzdéséhez. Titkos jelentések tárták fel a NATO számára, hogy az oroszok milyen mértékben manipulálják az eseményeket, s a NATO

* A brit miniszterelnök asszony, Margaret Thatcher beceneve volt. *(A ford.)*

továbbra is eltökélt maradt abban, hogy ellenlépéseket fog tenni az orosz titkosszolgálatok és speciális erők destabilizáló befolyásával szemben. A NATO felvetéseit udvariasan cáfolták, és az észt meg a lett parlamentben olyan akciónak minősítették, ami csak azt szolgálná, hogy ellenségessé tegye a bősz orosz medvét. Mindez direkt visszautasításba váltott át, amikor a NATO emelte a tétet, és megkísérelte végrehajtani a váratlan eseményekre készített nagyobb léptékű terveit. Ezek azt is magukban foglalták, hogy a NATO dandárméretű alakulatokat küldene, végezzenek közös hadgyakorlatokat a balti haderőkkel. Oroszország fokozta a szavak háborúját, amikor a NATO keresztülvonult Lengyelországon; háborúskodással és szükségtelen agresszív lépéssel vádolta a NATO-t, amiért az csapatokat telepített Lengyelországba. Ami a balti, különösen az észtországi helyzetet illeti, Oroszország kijelentette, hogy semmilyen beavatkozást nem fog eltűrni érdekszférájában az imperialista NATO haderői részéről, és a NATO értse meg, hogy az orosz átlagpolgárok türelme már igencsak elfogyott. Oroszországnak épp elege lett az észtországi „agresszív apartheidből".

A 3. rohamhadsereg

Mivel a hírszerzők tevékenysége a lengyel–fehérorosz határra, valamint az Oblaszty területén zajló eseményekre és az ottani orosz szándékokra összpontosult, csak kevés figyelmet szenteltek a Leningrádban folytatott katonai tevékenységeknek. A 3. rohamhadsereg, ez a minden orosz által legjobban rettegett alakulat, az elit alakulatok között is a legelitebb volt. Elsőként a Frunze Katonai Akadémián a legkiemelkedőbb minősítéssel végzett volt hallgatókat és a vezérkar kiválóságait kérték fel, hogy legyenek a tagjai. Az orosz hadsereg magasabb beosztású parancsnokai pedig biztosították, hogy a kivételezettség minden parancsnoki szinten folyamatos legyen. A hidegháború napjaiban az 1. brit hadtest állt szemben a 3. rohamhadsereggel, ahol egymás ellen kellett volna küzdeniük a teljes északnémet síksági szárny kulcsfontosságú pontjaiért. Ez olyan felelősség volt, amit a britek oldalán levő szövetséges hadtestek egyike sem irigyelt.

Nem váltott ki különösebb csodálkozást, hogy a balti hadműveletek tervezésének kezdetétől a 3. rohamhadsereget érte az a megtiszteltetés, hogy vezesse a támadást. Miközben a figyelem Lengyelország felé fordult, a 3. rohamhadsereg éjszakánként lopakodva egyre jobban felfejlő-dött az észt határ mentén fekvő Csúd-tó partján. Ez a hadmozdulat a Nyugat számára észrevétlenül folytatódott mindaddig, amíg túl késő nem lett, legalábbis Észtország számára. A NATO nem halogathatott tovább, és különösen az Egyesült Államok nem volt haj-

landó megengedni Oroszországnak, hogy éljen erőfölényével anélkül, hogy a következményekkel számolna.

A legrosszabb esetet figyelembe vevő készenléti terv kidolgozását az elnök sürgetésére március közepén indították el, s most kezdte meghozni a gyümölcsét. Készen állt egy második, „Balti előretörés" fedőnevű hadművelet is, partra szálló járművekkel és légi szállítású egységekkel. Ha a balti államok nem látták is meg a közelgő veszélyre figyelmeztető jeleket, a NATO-ból erőteljes hangok figyelmeztették Oroszországot: nem fogják megengedni, hogy precedenst teremtsen az agresszióra. Eközben Európa többi része reszketett. Több mint egy hónapba telt, hogy a kétéltű és légi szállítású egységek felkészüljenek és összegyűljenek. Ezekhez az erőkhöz a tervek szerint később erősítésként csatlakozik az amerikai haditengerészet atlanti partra szálló csoportja és a teljes 82. légi szállítású hadosztály. A partra szálló erők RoRo komphajókon* és bérelt vagy katonai célra igénybe vett teherhajókon kezdtek gyülekezni Southamptonban, Rotterdamban és Bremerhavenben. A légi szállítású és ejtőernyősegységek Nagy-Britanniában, a Fairford, Lyneham és Brize Norton légibázisokban álltak fel. A haderő végül április 20-ra bevetésre készen állt; az egész – jókora logisztikai erőfeszítés árán – alig valamivel tartott tovább négy hétnél. A nagy-britanniai helyszínek különösen emlékeztettek azokra, ahol a dél-atlanti különleges feladattal megbízott harci különítmények gyülekeztek 1982-ben**. De ez a hadművelet, amelyben az USA katonai légi utánpótlási parancsnokságának szállító repülőgépei uralták Nyugat-Európa légi folyosóit, sokkal nagyobb volt. A hadművelet időzítése tökéletes volt. Április 23-án két amerikai repülőgép-anyahajó, a kísérőhajók és a haditengerészet partra szálló csoportja kelt át a La Manche csatornán, hogy elkísérje a NATO-reagálóerőket az egyelőre ismeretlen rendeltetési helyre, bár az oroszok előző napi észtországi inváziója után a „valahova a Baltikumba" egészen jó tippnek tűnt.

Az orosz média élénk érdeklődéssel követte a németországi és lengyelországi eseményeket. A vég nélkül sugárzott adásoknak azonban semmi közük nem volt a tényleges helyzethez: egyrészt a béke és a stabilitás mellett foglaltak állást, másrészt pedig figyelmeztették a lengyeleket, hogy Németország igazából sohasem mondott le a Nagy-Németország utáni vágyáról. Azt állították, ez a német kormány álma, ezt igazolják a Németországban az utóbbi három évben lezajlott fejlemények, amelyek Oroszország szerint közelebb állnak a fasizmushoz, mint bármi, ami a megelőző ötven év során bármikor is tapasztalható volt. Oroszország kijelentette, hogy a németek titokban már keresik a módját, hogy eredetiformájában visszaállítsák Nagy-Németországot, kiegészítve Lengyelor-

---

* RoRo: roll-on roll-off ferry, saját „lábon" fel- és legördülő járműveket szállító komphajó. *(A ford.)*

** Az Argentina által a britektől elfoglalt Falkland-szigetek visszafoglalására. *(A ford.)*

ság, Litvánia és az Oblaszty azon részeivel, amelyek egykor Kelet-Poroszországot – vitatható vélemények szerint a modern német állam szülőföldjét – alkották. Ha a lengyelek egyszer már beengedték a németeket, hívta fel a figyelmet az orosz állami televízió, többé nem lehet majd kitessékelni őket; Németország még mindig megrekedt a *Lebensraum* (élettér) mellett, ahogyan a második harclépcső felépítése Lengyelország nyugati határán ezt „egyértelműen bizonyítja". Amint a lengyel és NATO-egységek teljes létszámban beásták magukat az Oblaszty és Fehéroroszország határánál, az orosz hadgyakorlatok véget értek. Az orosz legfelsőbb parancsnokság most már készen állt arra, hogy egy oldallépés után arra a valódi szándékára összpontosítson, hogy a NATO erőit a Baltikumban kösse le.

Észtországban az események rosszabbra fordultak. Az orosz nagykövet felesége és nagyobbik fia egy szándékosan sikertelen merényletkísérletben megsérült. Ezt Moszkvában az utolsó cseppnek tartották, amitől kicsordult a víz a pohárból. Ez valójában Moszkva saját, utolsó lépése volt abban a gondosan megszervezett kampányban, ami ürügyként szolgált az ország lerohanásához. A NATO végül csak egy héttel korábban fogta fel az Oroszország valódi szándékára utaló jeleket. A műholdas rutinfelderítés és a kommunikációs hírszerzés két szibériai gépesített lövészhadosztályt észlelt átvonulóban Leningrád és a Csúd-tó északi csücske között. A tó északi végénél fekvő Narva városában és körülötte már két harckocsihadosztály tartózkodott, melyek a 3. rohamhadsereg északi átkaroló egységeit egészítették ki; mindkét kar két-két harckocsihadosztályt és egy-egy gépesített lövészhadosztályt foglalt magában. A szibériai hadosztályoknak a második világháború óta az a félelmetes hírük volt, hogy számukra semmit nem jelent az emberi élet, s ezt megerősítették az afganisztáni, grúziai és csecsenföldi hadjáratokban; megérkezésük azt jelentette, hogy az akció minden percben elindulhat. A NATO kettőzött erőfeszítéssel igyekezett befejezni a reagálóerők felkészítését a készenléti állapotra. A Typhoon vadászrepülő és a Tornado GR4 vadászbombázó-századokat, melyeket a lengyel–fehérorosz határra telepítésük óta huszonnégy, illetve hetvenkét órás riadókészültségben tartottak, egy sereg más nemzetiségű vadászgéppel és vadászbombázóval együtt átvezényelték a dániai és észak-németországi előretolt támaszpontokra.

Orosz invázió

Április 22-én éjfélkor a moszkvai rádió és az összes orosz televízióadó megszakította rendes műsorát, helyette az izgatottan várakozó publikumnak hazafias dalok és vérpezsdítő indulók harsantak fel. A műsor-

rend ilyen változásai a múltban csak az elnökök vagy pártfőtitkárok halálakor és állami temetésük idején fordultak elő. Moszkvai idő szerint reggel 7 órakor egy merev arcú bemondó, teljes katonai díszegyenruhába öltözve, tündöklő „A Szovjetunió Hőse" kitüntetéssel a mellén, szakította meg a katonazene folyamát. Bejelentette, hogy az orosz haderők éjfélkor korlátozott rendőri akciót kezdtek Észtország határán keresztül, hogy „megvédjék" Oroszország nemzeti érdekeit. Azzal folytatta, hogy Oroszország hosszú ideje nyomatékosan kérte az észt kormányt, gyorsan és szigorúan lépjen fel az ottani zavarkeltő elemekkel szemben, melyek oly sok kárt okoztak Oroszország fiainak és leányainak, akik vendégként élnek Észtországban. Mivel ezek a kísérletek sikertelenek maradtak, és az ostromgyűrűbe zárt észtek által ajánlott megoldások aligha megvalósíthatók, az Orosz Föderáció kormányának nem volt más választása, mint hogy az ügyeket a saját kezébe vegye. Amikor a zavarkeltő elemeket felszámolták, Oroszország kész lesz tárgyalni csapatai kivonásáról – fejezte be a bemondó. Figyelmeztette a NATO-t, nehogy túlreagálja az ügyet, és felszólította az észt fegyveres erőket, hogy maradjanak a laktanyáikban, különben a megsemmisítés kockázatának teszik ki magukat.

A Nyugat alig akarta elhinni, hogy Oroszország lerohanta Észtországot. A sajtó testületileg megdöbbent. A hírek hatalmas pszichológiai robbanásként hatottak azokra a generációkra, amelyek az amerikai furkósbottal biztosított béke, stabilitás és diplomácia korszakában nőttek fel. A belső nyugtalanság és a politikai felbolydulás normális ár volt azért, hogy fenntartsák a szólásszabadságot, vagy más vonatkozásban: a kisebbségi csoportokat és nézeteket bekapcsolják egy látszólag demokratikus rendszerbe. Valódi háború a szomszédságban – ami nem azonos azzal, mint amikor egyes balkáni hadurakat és a hasonszőrűeket kellett rendőri akcióval kirostálni – olyasvalami volt, amibe csak a második és a harmadik világ országai keverednek bele. Az európai kollektív tapasztalat az volt, hogy az igazi háború csak valahol Ázsiában, Dél-Amerikában, Afrikában és a Közel-Keleten történik meg, de nem Európában. A nyugati hadseregek harcoltak háborúkban, de nem Észak-Európában; és a világ más tájain is csak „igazságos célokért" küzdöttek. A nyugdíjas korosztály tagjai bölcsen bólogattak: végre talán a gyerekeik is megértik, mit éreztek ők gyerekként vagy fiatalként a náci csizmák alatt. Igaz lehet, hogy Európában a béke hatvan éve nem volt több, mint egy eltévedt fénysugár a világtörténelemben, és a háború meg annak moraja lenne valójában a normális állapot?

Az orosz gőzhenger pontosan éjfélkor lódult neki. A legerősebb hadosztályokat a Csúd-tó körüli átkaroló támadásban vetették be; mélyen előrenyomultak nyugati irányban a főváros, Tallinn felé, délkeleti irányban pedig lezárták a határt Lettország felé. Április 26-án az első hajnali

fénysugárra Észtországban minden komolyabb ellenállás megtört. Tallinn és Tartu főbb városrészeit az oroszok bevették. Tallinnban voltak súlyosabb harcok is. A városban a fegyveres ellenállás szigeteit laza rendőrcsoportok, a hadsereg kisebb alakulatai, valamint több száz, Molotov-koktéllal, esetenként Kalasnyikov géppisztollyal felfegyverkezett fiatal, no meg jó adag nemzeti szenvedély alkotta. Ezeket az egységeket a szibériai rohamcsapatok brutális módon számolták fel; szótárukban szemlátomást nem szerepeltek olyan szavak, mint „hadifoglyok", „megadás" vagy „kegyelem".

Miközben a NATO reagálóerői úton voltak, Oroszország bejelentette, hogy „rendőri akciója" véget ért, és biztosítani fogja, hogy egy, az orosz érdekekkel jobban együtt érző, „felelős" kormány kerüljön Észtország élére. Amint ez megvalósult, mondta a hivatalos orosz nyilatkozat, Oroszország visszavonja csapatait. Kiegészítésképpen figyelmeztette a NATO-t, hogy nagyobb mérvű jelenlétét a másik két balti államban nyílt provokációs lépésnek fogja tekinteni. Oroszország, hogy megerősítse katonai pozícióját, és emlékeztessen mind Litvánia, mind Lettország sebezhetőségére, a fehérorosz–lengyel határról egy-egy harckocsihadtestet a fehérorosz–litván, illetve az orosz–lett határra irányított át.

A NATO számára, azután, hogy túljártak az eszén, elképzelhetetlen volt, hogy tétlenül üljön tovább, miközben az orosz csapatok fenyegetően felsorakoztak további két sebezhető, kis állam határán. Amint reagálóerői április 25-én áthaladtak a Skagerrak és Kattegat szorosokon, a NATO elég magabiztosnak érezte magát ahhoz, hogy légi úton egy jókora előretolt erőt telepítsen Rigába. Az első valódi határvonal ezzel meg volt húzva. A NATO ezt a lépést a lett kormány jóváhagyása nélkül tette meg; a lettek ugyanis – látva, hogy mi történt Tallinnban, s hírek jöttek megerőszakolásokról, fosztogatásról, tömeges kivégzésekről – a katonai akcióval szemben előnyben részesítették a megbékítést.

Typhoonok Dániába – az első légi csata

A Rigában landolt NATO-csapatok a brit 24. és 5. légi szállítású dandárból (a 24. dandár közvetlenül lengyelországi tartalék harcállás-pontjairól repült oda), egy könnyű, páncélos felderítőszázadból és az amerikai 82. légideszantdandárból álltak. A NATO-vezérkar ideges volt amiatt, hogy ilyen nagy tömegű szállító repülőgép van kitéve az orosz vadászrepülők támadásának, ezért nagyszámú vadászgépet vezényelt a leszállási művelet védelmére. A háború első légi ütközete magasan a Balti-tenger fölött, Lettország közelében zajlott le, amint az első orosz

támadó légi járőr felszállt. Glen „Thomas" Hardy, a repülőszázad parancsnoka, aki a harci feladatot vezette, később így mondta el a történteket:

„Az európai gyártmányú Eurofighter Typhoon vadászgép, amelynek végleges hadrendbe állítására 2003-ban került sor, csodálatos, mozgékony és gyönyörű szerkezet, összehasonlíthatatlanul jobb az elődeinél, bár az értékéből valamit levon a két évtizedes késlekedés. Olyan sokkal azért nem jobb sem az új amerikai F–18E/F Hornet, sem az új orosz Szu–32 Flanker gépeknél – de azért szuper. A légi harc körülményei között pedig bármilyen teljesítménybeli különbség azt jelenti, hogy vagy te ölöd meg a másikat, vagy az öl meg téged; légi csatában nincs köztes lehetőség. Az összes légi csata, amibe a Nyugat 1982 óta belekeveredett, mindig egyértelmű győzelemmel végződött. Nem volt kímélet, nem volt sportszerűség, és veszteségek sem voltak. Az embert vagy lemészárolják, vagy maga végzi a mészárosmunkát, ezt már tudtuk.

A Typhoon nem lopakodó* a szó igazi, amerikai értelmében, és gyengébb az F–22 Raptor gépeknél, amelyek az F–15C Eagle vadászgépeket váltották fel. Viszont feleannyiba kerül, minthogy az ellenséges repülők ‚érzékelését' nagyrészt inkább passzív, mint aktív eszközökkel végzi. Mivel az ellenséges repülők semmivel sem inkább lopakodók, mint a Typhoon, a láthatatlanság biztosítása drága volt, kívánatos volt, de nem okvetlenül jelentett luxust. A Typhoon viszont többféle feladat elvégzésére alkalmas. A Raptor igazi légi fölényt jelent; kétüléses bombázó változata még mindig tervezés alatt áll. Ha egyszer az égboltot tisztára söpörtük az ellenséges repülőgépektől, tovább nincs szerepe. A vadászrepülők mindig szívesen vitatkoztak arról, hogy mi jobb: egy Raptor vagy három Eurofighter; melyik oldalon lennél? A pragmatikusok számára bármiben, ami levegő-föld jellegű feladatot jelentett – s úgy tűnt, a jövőben sokkal inkább ilyesmiről lesz szó, semmint ellenséges vadászgépek hordáinak legyőzéséről –, nem volt más választás. Sőt, amikor a balti háborúban mégis ez utóbbira volt szükség, a Typhoon képes volt felnőni a feladathoz. Az 1990-es évek végén azonban nehéz választás előtt álltak a döntéshozók. A katonai vezetés a légierő felé fordult, felismerve annak uralkodó szerepét a hagyományos földi hadviseléssel szemben, ezért nyolcvan darab WAH–64 Longbow Apache támadó helikoptert szerzett be, de cserébe el kellett adnia néhány száz régi harckocsit és páncélozott csapatszállító járművet. A brit légierő jogosan volt büszke Typhoon vadászgépeire. A Typhoon a légtér védelméről átállítható felderítésre és földi célpontok elleni támadásra, és bármilyen magasságban végrehajtandó feladathoz a célkövető és hagyományos fegyverek irigylésre méltó választékával rendelkezik.

* Lopakodó repülőgép: a felderíthetőség minimálissá tétele érdekében tervezett és épített repülőgép. *(A ford.)*

El kell ismerni, hogy gyakorlati szempontból elsőre nehéz megoldani, hogy minden megfeleljen mindenkinek. Az amerikaiak és a kanadaiak az 1980-as években kipróbálták kettős szerepben az F–4, illetve F–18 típusú gépeiket, de nem sok sikerrel. A végkövetkeztetés az volt, hogy egy gép nem lehet egyaránt kitűnő vadász és bombázó. Az F–15E Strike Eagle repülőgép megjelenése óta ez az ‚adottság' azonban megváltozott, mivel az F–15E vadászgép és az amerikai haditengerészet F–18D és F–18F gépei bebizonyították, hogy két üléssel mégiscsak meg lehet ezt oldani; mindkét gép világelső lett. Az európai vadászrepülőgéphez a legfejlettebb technológiát vetették be, hogy csökkentsék a pilóta fizikai terhelését. A pilótafülke kijelzői és ergonómiája mögött az a tervezési filozófia volt, hogy meg kell könnyíteni az információ feldolgozását. Amiben a brit légierő talán egy kissé lassú volt, az annak a követelménynek a teljesítése, hogy a két szerephez a maximumig kihasználják a repülőgép két ülése adta lehetőségeket. Az amerikai légierőnek megvolt a maga F–15E gépe, a haditengerészetnek a Hornet–F, a tengerészgyalogságnak pedig a Hornet–D, a francia légierőnek kétüléses Rafale gépei voltak, és a svéd légierő is két üléssel gyártatta a Gripenek egyharmadát. Az első kétüléses Typhoon gépek csak 2007-ben gördültek le a gyártósorról, és akkor is csak azért, mert a brit repülőipar helyesen értékelte a trendet, s a Typhoon–2 (vagy később ismertté vált nevén a Tempest) szerkezeti és felszereltségi terve már egy ideje rendelkezésre állt. A költségek miatt kudarcot vallott a már tiszteletre méltó, bár még mindig nagyon jól használható Tornado GR4 repülőgépek hosszú távú cseréje, s ez 2004-ben arra késztette a brit légierőt, hogy egy elegáns megoldáshoz készítsen megbízható terveket. Ez pedig a két típusból álló légierő. A Tornado GR4 repülőgépeket a méretarányos üzemanyagtartályokkal felszerelt Typhoon–2 gépekre cserélik le, s így a légierőnek egy összesen 340 darab Typhoonból és 100 darab többcélú JSF* gépből álló flottát biztosítanak.

A kétüléses repülőgépek irányába történt elmozdulást – a legtöbb nyugati hadi berendezés problémájához hasonlóan – az információ feldolgozása serkentette. A korszerű érzékelőeszközökkel az volt a probléma, hogy bár a display, az információkijelzés rendkívül pilótabarát volt, akadályt, pontosabban szűk keresztmetszetet jelentett a beérkező információtömeg befogadása, amire egy ember agya már nem volt képes. A műszaki szakemberek a legnagyobb erőfeszítések mellett sem tudtak olyan számítógépet vagy elektronikus rendszert létrehozni, amely elemezni, fontossági sorrendbe állítani és főként mérlegelni tudta volna a létfontosságú adatokat a pilóta és a háta mögött helyet foglaló másik személy számára. Ez a számítógépes összeköttetésekben és a fel-

* JSF: Joint Strike Fighter, azaz egységes csapásmérő vadászrepülőgép. *(A ford.)*

adatszimulációkban lett különösen szembeszökő, amikor a levegő-levegő vagy a levegő-föld kapcsolatot mindig dinamikusan és gyorsan változó környezetben, gyakran éjszaka és rossz időjárási körülmények mellett, tűz alatt és szabálytalan időközönként fellépő váratlan események közben kellett fenntartani.

Április 19-én késő este két, egyenként négy hajóból álló csoportban települtünk át a skóciai Leucharsból a dániai Karupba, a NATO-reagálóerők légierejének első részeként. Néhány nappal korábban a hírekben hallottuk, hogy Oroszország bevonult Észtországba. Nem gondoltam volna, hogy emiatt háború törhet ki. Április 18-án délután öt órakor a század parancsnoka sürgősséggel visszarendelte azokat, akik eltávozáson voltak, vagy tanfolyamokon vettek részt, és összehívta a teljes 111. századot (a Tremblereket*) a 22. számú megerősített repülőgéphangárba. Elmondta nekünk, hogy munkafeladatot kaptunk, és csak huszonnégy óránk van a felkészülésre. A másik két hadműveleti Eurofighter vadászrepülő-század szintén parancsot kapott, hogy menjen át kelet-németországi támaszpontokra. A brit szigetek légvédelmét az Eurofighter-kiképzőegységre és a két kiöregedett Tornado F–3 századra bízták.

Ugyanazt csináltam, mint ifjonc repülőtisztként a régi F–3 gépen 1991-ben, amikor Szaúd-Arábiába telepítettek bennünket. Úgy látszott, ez ugyanaz lesz: megmutatjuk az erőnket, hogy elrettentsünk minden további agressziót. Akkor nem engedtek bennünket a bandita ország fölé; ezúttal azon morfondíroztam, hogy a Typhoonok és az akkori F–3 gépek teljesítménye közötti minőségi ugrás a főnökeinket arra ösztökélheti, hogy valamivel agresszívabbak legyünk az ellenség vadászgépeivel szemben. Nem fogtam fel, hogy ezúttal ők lesznek azok, akik megmutatják, mennyire agresszívak.

Megérkeztünk Karupba, és biztonságba helyeztük a gépeinket a megerősített repülőgéphangárokban. A körülbelül százfőnyi földi kiszolgáló személyzet négy Hercules szállítógépbe gyömöszölve érkezett meg a földi felszerelésekkel és a ‚fogyóeszközök' első részével együtt. Ezek berendezések és tartalék alkatrészek voltak, meg fegyverek, melyekhez 27 mm-es lőszer is tartozott a gépágyúink számára (biztos voltam benne, hogy nem lesz szükség rájuk), valamint rövid és közép-hatótávolságú levegő-levegő rakéták. Szegény földi személyzetnek pocsék éjszakája volt. Mindent ki kellett rakodniuk és elrendezniük a raktárakban, mindezt kétszeres gyorsasággal a sötétben, a vészjóslón és metszően szembefújó keleti szélben. Karup körül a vidék lapos és unalmas, körös-körül kilométerekre szántóföldi barna és tompa zöld színek, nem nyújtva semmiféle természetes védelmet. Amint végeztünk a gépekkel, a főnök azt mondta, tegyük el magunkat holnapra, mivel az első dol-

* Trembler: remegő, reszkető. *(A ford.)*

gunk lesz felszállni a Balti-tenger fölé. A földi személyzetre ez nem volt nagy hatással. Rendes körülmények között egy tengerentúli támaszpontra érkezéskor egy sörre azért meghívják a vendégeket, hogy a kapcsolatokat megalapozzák. Karupban nem voltak kocsmák. Mindenki háborgott. A jó öreg NATO csak vészhelyzetek esetére tartotta fenn a támaszpont működőképességét, az utolsó Saab Draken vadászgépek évekkel ezelőtt Ausztriába távoztak. Betonhangárunk belsejéből sejtelmünk sem volt az eszeveszett éjszakai nyüzsgésről, ahogy a Herculesek vég nélküli folyama okádta magából a maradék csomagjainkat és a brit légierő két segédalakulatát. Az egyik, egy légvédelmi egység (a 19. század), Starstreak légvédelmi rakétákkal felszerelve érkezett (ha mérgükben használniuk kell, akkor aztán valóban nyakig leszünk a kakiban), és egy másik, harctéri egység (a 66. század) pedig a földi védelemre (ha őket is használni kell, remélem, már nem leszünk itt).

Hajnali 5 órakor ébresztő, reggeli, majd 6.30-kor eligazítás. Az új hadszíntérre érkezés rendszerint órákig tartó eligazítással jár a helyi légiforgalmi eljárásokról, a polgári légi közlekedés felépítéséről és hasonlókról. A mi eligazításunk rövid és pocsék volt. A saját légiforgalmi irányítóinkat már áthozták Leucharsból, a dán légi közlekedést pedig éjféltől leállították, mialatt aludtunk. Korlátozott műveleti rend volt érvényben, majdnem ugyanolyan, mint amihez Leucharsban hozzászoktunk. Karupból egyetlen légi folyosót létesítettek, egyenesen keletre, Bornholm szigetére, azontúl nagyjából azt tehettünk, amit akartunk.

Amikor a szemerkélő esőben kisétáltunk a gépekhez, gyorsan kiderült, hogy a műszakiak ragyogó munkát végeztek – egytől egyig remek fickók és lányok. Ahogy kikísértek bennünket, látszott rajtuk a kimerültség, és hogy egy jóízű alvásra van szükségük. Rá is szolgáltak. Karen, az én személyzetem főnöknője rettenetesen nézett ki: semmi smink, szurtos arc, kuszált haj. Nem mertem megmondani neki.

– Nehéz éjszakája volt? – kockáztattam meg, amikor beszíjazott.

– Maga mondta, uram. – Sikerült egy mosolyt megeresztenie. – Nyert, tökéletesen eltalálta. Próbálja meg nem összetörni, uram, és tegye meg, hogy egy darabban jön vissza. – Az örök hivatásos, micsoda hős.

– Köszönöm. – Ez volt minden, amit össze tudtam szedni. – Viszontlátásra.

Meglepő, milyen sok emberre van szükség ahhoz, hogy egyetlen sugárhajtású repülőgép felszálljon. Az üzemanyag- és lőszerfeltöltő és mozgató személyzet (csak most ‚paplanos sínköszörűsöknek' hívtuk őket a ‚pokrócos boglyarakók' helyett) gondoskodik róla, hogy az összes megfelelő mütyür a megfelelő helyre kerüljön a megfelelő időben. Millió meg egy különböző fajta műszaki specialista van a repülőgépváz-szerelőktől (állványozók) kezdve a motorszerelőkön (kormosok) keresztül a repülőelektronikusokig (tündérek) és a repülőgép-kikísérő csapatig

(barázdások) bezárólag. A legtöbbjük rendkívül okos és tehetséges, némelyiknek egyetemi végzettsége van. A háttérben, a részeket egésszé formálva, ott vannak a tűzoltók, az adminisztrátorok, a hírszerzést biztosító hadműveleti támogatók és így tovább. Ha bármelyikük is nem nyújtja képességének a száz százalékát, az a küldetés kudarcát jelentheti. A brit légierő számára majdnem minden embernek kulcsfontosságú szerepe van. Óriási közös erőfeszítésre van szükség, még akkor is, ha a nyilvánosság előtt, a csúcson gyakran csak mi, pilóták vagyunk láthatók.

Az első kirándulás egy hatórás gördülő harci járőrözés volt Bornholm fölött. A régi időkben ez a sugárhajtóművek agyonhajszolását és a repülőszemélyzet kifáradását jelentette meglehetősen nagy sebesség mellett, két felfelé, két befelé áthaladás és kifelé, majd két befelé áthaladás és vissza, egész idő alatt ez ismétlődik – az embernek egy teljes repülőszázadra volt szüksége, hogy egy pozíciót fenntartson. Sajnos, legalábbis a pilóták számára sajnos, a Typhoon gépek, ha már egyszer fenn vannak a levegőben a kellő magasságban, ezer meg egy napig ott is maradnak, még csak nem is tankolnak. Így az első négy napon belejöttünk a napi gyakorlatozásba, tizenkét óra szolgálat után tizenkét óra pihenés, folyamatosan váltva egymást, szolgálatonként három-három repülőgéppel. A tizenkét órás szolgálatból két óra volt az út a járőrterületre és vissza, hat óra a területen, s csak egyetlen rövid látogatással a tankergéphez üzemanyagot tölteni. A dolog egyetlen kellemetlen része a fájdalmasan feszülő hólyag és a pisicső használata volt.

A következő négy nap ugyanígy telt el. A harci szellem jelentős mértékben emelkedett, amikor a harctéri századnak egy helyi felderítés során sikerült beszereznie több hektó Carlsberg sört. Az orosz repülőgépekből egy darabot se láttunk. Módot találtunk néhány gyakorló légitámadásra a svéd Gripenek ellen. Látótávolságon túl nem voltak egyenrangú ellenfelek a számunkra, és a közelharc annyira egyoldalú volt, hogy engem az F–3 gépben töltött időkre emlékeztetett, amikor elég meggondolatlanok voltunk ahhoz, hogy felvegyük a versenyt az F–16-osokkal. Most jó dolog volt a kerítés másik oldalán állni. Az önbizalom magasra hágott, csakhogy így volt ez az idegfeszültséggel is.

A polgári légi közlekedés súlyos törést szenvedett, amikor a taktikai egység parancsnoka háromszáz kilométeres tilalmi övezetet rendelt el a légiflotta körül. Ezt a repülőgép-hordozókon állomásozó F–18E és a földi támaszpontra telepített F–22-es egységek kényszerítették ki, amelyek Nagy-Britanniából, Dániából és Németországból érkeztek, meg persze mi magunk. A TG–77 tengeri harccsoport április 25-én haladt keresztül a Skagerrak és a Kattegat szoroson, magával hozva a reagálóerők partra szálló egységeit is. A háromszáz kilométeres tilalmi övezet a két anyahajó körül számunkra azt jelentette, hogy a dolgok kissé korlátó-

zottabbak lettek. A felvezető Aegis osztályú *USS* Port Royal* légelhárító cirkálón székelő légelhárítási parancsnok engedélye nélkül mi sem mehettünk be az övezetbe. A cirkálónak találó módon az ‚Anyák napja' volt a hívójele. Bármely repülőgép, amely az ‚Anyák napja' engedélye nélkül lépett be a tilalmi övezetbe, a TG–77 hajóraj kötelékébe tartozó két Aegis osztályú cirkáló, a *Port Royal* és a *Lake Erie* alkotta félelmetes ellenfelekkel találta magát szembe. A két cirkáló volt az első, amely a haditengerészet Linebacker taktikai ballisztikus rakétaelhárító rendszerét telepítette, Standard típusú rakétákkal. Az SM–2 Block–IVA rakétákat alacsonyabb szintű védelemhez használták, az SM–3 rakéták teljesítménye pedig az új célkövetéssel és egy extra ‚gyilkos' fokozattal valahol a Patriot PAC4 és az izraeli Arrow–2 rakéták teljesítménye között volt. Ez azt jelentette, hogy ha ballisztikus rakétákat el tudnak találni, akkor repülőgépekre különösen halálos veszélyt hoznak.

Ugyanazon a napon azt hallottuk, hogy az oroszok a lett határ felé haladnak, és olyan állást vesznek fel, ahonnan negyvennyolc órán belül ugrani tudnak. Tisztán látható versenyfutás kezdődött a Lettországon déli és nyugati irányban végigsöprő oroszok és a NATO hadműveleti csoportja között, mely megpróbált elegendő erőt felsorakoztatni a parton, hogy valamiféle határvonalat húzzon az oroszok elé. Hamarosan kiderült, hogy a NATO elveszítette a versenyt, s az a döntés született, hogy az 1. légi szállítású dandár repüljön egyenesen Rigába. A földön voltak már különleges egységek, és a repülőtér is tiszta volt még, de az idő fogytán volt. A dandárnak közvetlenül a brit légierő Brize Norton és Lyneham légi támaszpontjáról kellett odarepülnie, ami vadászgéppásztázást és kíséretet igényelt. A Tremblerek kapták az első feladatot, amit az anyahajókról felszálló amerikai F–18E/F Super Hornet gépek segítségével kellett elvégezni. Ez legalább könnyebbség volt. Az utolsó dolog, amit csinálni akartunk, az volt, hogy 600 kilométeres sebességgel, egy szállítóflottán lógva utazzunk.

Hatan párosával, harminc másodperces időközökkel szálltunk fel; a nap a hátunk mögött, az északkeleti horizonton már alacsonyan állt. Függőlegesen kapaszkodtunk fölfelé, a következő pár az infravörös kereső- és követőrendszerével tartotta a térközt, és szinte semeddig sem tartott, hogy keresztüljussunk a gomolyos rétegfelhőkön, fel egészen 12 ezer méter magasra. Szép magasság volt, az a magasság, ahonnan a Föld görbülete először vehető észre – igazi vadászgépország. Egy perccel azelőtt, hogy beléptünk volna a TG–77 hajóraj tilalmi övezetébe, bejelentkeztem az ‚Anyák napja' hívójelen, különben ‚ellenséges célponttá' válunk a számukra. Valójában ez szükségtelen volt, de mindannyiunknak biztosítani akartam azt a kimondottan jóleső

* USS: United States Ship – az Egyesült Államok hadihajója. *(A ford.)*

érzést, hogy az Aegis területi légvédelmi hajón a parancsnoki teremben ülő vezető hadműveleti tiszt személyesen nyugtázza a jelenlétünket. Láttuk a Hornet gépeket, ahogy alulról csatlakoznak hozzánk, az elindulásuk pillanatától követhettük őket az egyesített taktikai információelosztó rendszer monitorján. Bornholm fölött leereszkedtünk a 250-es repülési szintre, és rádugaszoltuk magunkat az üzemanyagtöltő gépekre, melyek versenypálya alakzatban repültek egymás mögött. Miután tele voltunk üzemanyaggal, újra felkapaszkodtunk 12 ezer méter magasra, és kelet felé vettük az irányt a sűrűsödő sötétségben.

Kissé kényelmetlenül éreztem magam a pásztázó repülés kilátásával ilyen messze keletre, hogy aztán Riga fölött őgyelegjek, amíg meg nem érkeznek a szállító repülőgépek, hogy kiömlesszék magukból a dandárt. A zavarást először a ‚Mágus', a légi távolfelderítő, riasztó és irányító (AWACS) repülőgépünk jelezte: ‚Itt Mágus, függönyök vannak' – ez volt minden, amit mondott. Ez volt a jelszó arra, hogy hagyjuk el a jelenlegi frekvenciát, mert a radarjain zavarójeleket észlelt. Később megtudtuk, hogy Észtország partjai mentén és végig az ország határain az oroszok szélsebesen egy mozgó radarzavaró láncot telepítettek. Ezek voltak az első egységek, amelyek megérkeztek, szorosan a sarkukban a harckocsikkal és a hadműveleti irányító csoportok páncélozott csapatszállító járműveivel, amelyek olyan gyorsan elfoglalták a legészakibb balti államot. A rendszer a Tuman (oroszul: köd) fedőnevet viselte, amit az oroszok már néhány évvel ezelőtt hadrendbe állítottak. Olyan okok miatt, amelyek gyorsan és (nem szójátéknak szánva) vakítóan szembetűnővé váltak, az oroszok nagyon szigorúan titokban tartották. A tervezést úgy optimalizálták, hogy a rendszer egyaránt használható legyen mind a bármilyen időjárási viszonyok között tevékenykedő vadászbombázók terepkövető radarjai, mind az E–3 AWACS gépek ellen. A zavarólánc úgy működött, hogy egy elektromos teret hozott létre, ami hamis jeleket adott a terepkövető radarral felszerelt repülőgépeknek, arra kényszerítve a rendszereiket, hogy nagyobb magasságba emeljék a gépeket, ahol a föld-levegő rakétákkal szemben sebezhetőbbé váltak. A másodlagos képessége az volt, hogy széles területen egy elektronikus interferenciaködöt állított elő, ami 300 km-ről mintegy 50 km-re csökkentette az AWACS repülőgépek észlelési hatékonyságát. A Mágus a tengerpart vonaláig jól látott, de azon túl alig.

Ez nem volt valami vidám fejlemény, mivel azt jelentette, hogy a részünkről bármilyen ellenséges szándékot csak az ideálisnál később észlelhetünk, és fontolóra kell vennünk a gépeinkbe épített saját ECR–90C harci radarjaink bekapcsolását, hogy az égboltot pásztázzuk. Saját kis energiacsomagjainkat küldve az éteren keresztül, azok valamennyi lehallgatónak megmondhatják, hogy úton vagyunk. Volt egy gyors csevegés ‚Lazarus', a felvezető Hornet pilótája és köztem, és elhatároztuk, hogy

egy perc múlva, valamennyi rendszerüket bekapcsolva, megelőzik a mi hat gépünket, majd visszafordulnak Riga fölé. Ez a taktika azt jelentette, hogy az ‚aktív' Hornetek bizonyos jelzőfényekként fognak működni, és tudatják valamennyi orosszal, hogy ott vannak, de reményeink szerint, amíg a Hornetekre összpontosítanak, mi képesek leszünk kikerülni valamennyi utánuk szimatoló radart. Abban a háromdimenziós sakkjátszmában, ami a korszerű légi harc, észrevétlenül előnyös helyzetbe kerülni egyenértékű azzal, mintha olyan ellenféllel szemben kezdenénk a játszmát, akinek hiányzik a királynője, vagy nincsenek bástyái. Mint kiderült, a dolog álomszerűen működött. Sakk-matt következett négy lépésben.

Riga jelzőfényétől mintegy 220 kilométerre fogtuk az első zavarjeleket. A DASS, az elhárítást támogató alrendszer elkezdte fogni az Árboc–III orosz AWACS repülőgép, valamint kereső üzemmódban, megszakítottan működő Szu–37 radarok jeleit. Az ESM lehallgatórendszert a német Tornado repülőgépek harci radarjainak lehallgatórendszeréből fejlesztették ki. Az észlelést tekintve, az utóbbi jobb volt még az F–15 Eagle radarjánál is, és legalább olyan jó volt, mint az F–22 Raptorok radarja teljes aktív üzemmódban. A német elektronikus harci radaroknak már megvolt az a kétes előjoguk, hogy amikor rendelkezésre álltak, berakták őket minden NATO-repülőgépüzletbe, egyszerűen azért, mert annyira jó volt az elektronikus fülük. Ha vadászgépek légi ellenállását észlelték, kikapcsoltak; ha légvédelmi rakéták tanúsítottak nem szívesen látott érdeklődést, viszonzásul nagy sebességű radarelhárító rakétával adtak egyet az orrukba.

– Banditák, irányszög 050 – hívtam a Mágust.

– Kép tiszta – válaszolt.

Nem volt ott semmi meglepetés, az orosz Flanker vadászgépek valószínűleg úton voltak felfelé, Tallinntól éppen keletre, és radarjaik működőképességét ellenőrizték. Figyeltem a Horneteket az infravörös követőrendszeren, balra a 050 vízszintes irányszögnél. Tudták, hogy nem szoktunk hamis riasztást adni. Egy perccel később követtük őket. Százhatvan kilométernél a Hornetek bekapcsolták a radarjaikat. Az eredmény látványos volt. A DASS harminc másodpercen belül több Szu–37 keresőradarjelét fogta. Nem volt kétséges, hogy az orosz radarfelderítő állomás észlelte a Horneteket, és utasította a vadászgépeket, hogy aktivizálják magukat. A következő öt perc emlékezetes időszak volt.

– Tizenkettőt csíptem el, háromszor négyes dobozban, 90 a 10 ezernél, 100 a 6 ezernél és 110 a 13,5 ezernél, mi meg ugrunk* – csoportosította

*Lefordítva ez azt jelentette, hogy a radarján tizenkét vadászgépet fogott be, melyek három csoportban, négyesével négyzet alakú kötelékben repültek, távolságuk rendre 90, 100 és 110 kilométer, magasságuk pedig 10 ezer, 6 ezer és 13,5 ezer méter volt, a Hornetek pedig gyorsítottak, hogy megtámadják őket. *(A szerző)*

őket Lazarus. Ezzel a Hornetek ledobták kiürült külső üzemanyagtartályaikat, és felgyorsultak előttünk 1,3 M-re*, s legyezőszerűen elválva ‚fal' alakzatot vettek fel – négy sor egymás mellett. Mi hasonlóképpen tettünk, a tartályok tisztán, egy-egy tompa ‚bub-bub' hangot adva váltak le a sugárhajtóművek alól. Lazarus adatai keresztüljöttek az információs rendszer kapcsolatain. Olyan volt, mint amikor a ‚Vörös Zászló az Agresszor Század ellen' című forgatókönyvet gyakoroltuk. Figyeltük, ahogy a hátsó négy Flanker észak felé jókora kerülőre kanyarodott, megkísérelve, hogy egy láthatatlan jobb hurkot tegyen meg. A támadási szabályaink egyértelműek voltak. Az utolsó sora úgy szólt, hogy a Horneteknek és nekünk is mindig jogunk van az önvédelemre. Ha megtámadnak, és ez azt is jelentette, hogy ha az ellenséges radar befog bennünket, szabad az út a támadásra.

Feltoltam a gázkarokat az utánégetés nélküli maximális teljesítményig, és mosolyogtam, mivel még ezen a sebességen is éreztem a megnyugtató rúgást a hátamon, ahogy a sugárhajtómű buzgón engedelmeskedett. A hanghatáron egy enyhe lökés, aztán tovább 1,3 M-re – a Hornetek sebességére –, majd egy hangyányit visszavettem a gázkarokon. Az utánégetés nélküli maximális teljesítményen a sugárhajtóművek képesek az 1,42 M sebességű szupercirkálásra, és egy pár különösen jól megbütykölt motorral akár az 1,45 M-re is. Ez gyors volt. És egy vadászgépben a sebesség az életet jelenti. Ha szükséges, még mindig ott van az utánégető, hogy elérjük a kétszeres hangsebességet, de ezúttal a percenkénti huszonnégy kilométer elegendő volt. A kijelzőm szerint az orosz Flanker gépek 1,2 M-mel jöttek, ami a mi sebességünkkel együtt már két és félszeres hangsebességű közeledési sebességet jelentett. A Hornetek éppen két perc múlva fognak összeakadni a most mintegy hetvenöt kilométerre lévő orosz vadászgépekkel.

– Itt Lazarus, Martha, ismétlem, itt Lazarus, Martha! A fullánk pörög! – szólalt meg újra Lazarus.

Ez az. Az élen haladó orosz Flankerek radarjai már befogták a Horneteket, amelyek éppen teljes harci erőre kapcsoltak. Láttam a Hornetek utánégetőjének az izzását, mielőtt 5 g gyorsulással fordulva kiugrottak, a 235-ös repülési szint irányába süllyedve. Csaknem azonnal két egymást követő távolabbi felvillanás is látható lett. Támadás! A Flankerek a maximális lőtávolságról elindították Alamo M rakétáikat. A ‚banditáink' egyszerre ‚ellenséggé' váltak. Fegyverzet-főkapcsoló élesítve.

– Itt Thomas, támadás – szóltam a rádióba. Majd a hátsó pár Typhoon parancsnoknőjéhez: – Miss Ellie, a tied az északi pakli.

---

* A hangsebesség 1,3-szorosa. *(A ford.)*

– Értettem – válaszolt. Balra elkanyarodtak a homályban. Egy évvel később ő lett az első női Typhoon-századparancsnok.

– Martin, a tied a középső négy.

– Értettem.

– Itt Thomas, mienk az első négy – majd a mellettem repülőnek: – Gus, vidd a két jobb oldalit, enyém a két bal oldali.

– Értettem.

Ötvenöt kilométer, csak egy perc, hogy belekeveredjünk. Az orosz vadászgépek közeledtek az AMRAAM rakéták lőtávolságának ahhoz a zónájához, ahonnan ebben a magasságban nem lehet megmenekülni tőlük.

– Gus, kijárat – szólítottam fel maximális teljesítményre. A gázkarokat a bal felső sarokban tartottuk. Ez körülbelül 1,75 M-et biztosít arra az időre, amíg elérjük a ‚valószínű megsemmisítéshez' szükséges tüzelési helyzetet.

– Betty – szóltam a komputeremhez (mivel ez volt a neve) –, radart be, válaszd az AMRAAM egyet!

A Hornetek radarjairól származó információ ott volt a memóriában, így hát ideje volt tudatni a rakétákkal, hogy hol vannak a célpontok még akkor is, ha ez felhívja a Flankerek figyelmét a jelenlétünkre. A monitoron a kurzorral a bal elülső orosz gépre kattintottam, majd átvittem, és rákattintottam a bal hátsóra is. Ötven kilométer. A Hornetek teljes sebességgel eltűntek alattunk. A kis fénypontok, melyekről tudtuk, hogy a Flankerek Alamo rakétái, követték őket odalenn. Ez megkönnyebbülés volt. Az Alamo rakétákból ki fog fogyni az üzemanyag, és ártalmatlanul a Balti-tengerbe fognak hullani. Radart ki. Alig negyvenöt kilométer. A radar éppen csak tizenkét másodpercig volt bekapcsolva; a Typhoon komputere minden egyes rakétának megjelölte, hogy hol vannak a célpont Flankerek. A rakéták most nyüszítve várták, hogy leoldjuk őket a pórázról. A támadási hang állandó magas rezgésszámra váltott, és a célmezőben a kijelzőn a 97-es szám villogott, tudatva velem, hogy az indításra most jött el a kedvező időpont.

Meghúztam a kioldót. Örökkévalóságnak tűnő rövid szünet következett, mielőtt a rakéta, sistergő hangot hallatva, kilőtt, mint egy tűzijáték-petárda. A komputer a céljelet a második orosz gépre ugratta. A jel villogni kezdett, miközben azt is kiírta, hogy ‚nincs menekülés'.

– Betty, válaszd az AMRAAM kettőt! – mondtam.

Kioldó, sistergés megint. Tőlem jobbra három rakétát láttam, amint elhagyták Gus gépét. Pár ezredmásodperc késlekedés már túl hosszú volt az idegeinek, és két szuperszonikus telefonpóznát is küldött a jobb első Flanker orrára. Ilyen helyzetben egy légi bemutatóra begyakorolt farokcsúszás nagyon kevés hasznára lesz az orosz gépnek.

Amint a pálya tiszta lett, a Mágus visszatért a játékba.

– Lovag zéró-egy, van nyolc ellenség az orrotok előtt harminchat kilométerre, négy darab a 12 ezernél, egy felfelé kúszó négyes csoport pedig a 11 ezernél, ötvenöt kilométerre.

Ezt már tudtam. De azért jó érzés volt, hogy van valakink, aki Isten szemébe, vagyis az egyesített információs rendszerbe betáplálja a csata képét.

Keményen balra húztam a botkormányt 5 g-ig, a sebesség leesett 1,02 M-re. Gusszal kifordultunk, és visszaindultunk azon az úton, amelyen jöttünk. A zéró-három és zéró-négy Lovagokat felvezető Dennis a ‚támadás' hívó kiáltást hallatta, mi pedig négy AMRAAM rakétát láttunk tüzes dárdákként elsisteregni az ellenkező irányban, a felfelé kapaszkodó négy Flanker felé, amelyek még mindig azon igyekeztek, hogy találkozzanak velünk. A figyelmeztető panel jelezte a szűk keresésre állított radarjaikat. Megpróbáltak befogni bennünket, semmi kétség. Eddig még nem kellett készenlétbe helyeznünk a vontatott radarcsapdarendszert.

– Lovag zéró-öt, van négy bandităd északkelet százharminc kilométerre, 12 ezren – ez a Mágus volt, és Miss Ellie-t hívta.

Az információs rendszeren a Mágus most jó információt táplált be a mögöttünk lévő orosz vadászgépekről. Betty volt a következő belépő:

– AMRAAM egy lejárt... AMRAAM kettő lejárt.

Ezzel azt közölte velem, hogy a rakétáknak, melyeket az előbb lőttem ki, már el kellett érniük a célpontjukat. Pár másodpercig vártam. Most a Mágus hívott:

– Találat egy, találat kettő, találat három Flanker, célpont kettő-hét-zéró, százhúsz kilométer!

Lágy zene füleimnek. A négy orosz vadászgép közül, melyekre Gus meg én tüzet nyitottunk, három eltűnt a Mágus radarképernyőjéről. Lepillantva az információs rendszerre, világosan látható volt, hogy a jobb első Flanker volt az egyetlen, amely túlélte az első rakétasorozatunkat. Elképzelhető volt, hogy az a két AMRAAM, melyeket Gus olyan gyors egymásutánban lőtt ki, interferált, és a második felrobbantotta az előtte haladó rakétát. Akárhogyan is, a csoportunkból egy ellenséges gép még életben volt, a pilótája pedig vagy nagyon ijedt, vagy nagyon dühös volt, vagy mindkettő. Bal vállamon át hátranéztem, és két távoli felvillanást pillantottam meg. Megint egy olyan eredmény, amiben reménykedtem. A Mágus újra jelentkezett:

– Találat egy... találat kettő... Flankerek, célpont kettő-nyolc-zéró, százharminc!

Mi jön? Kíváncsi voltam. Hét még hiányzott a felsorolásból. A Mágus olvasott a gondolataimban.

– Lovag zéró-öt, négy ellenséges gép keletre fordult, száztíz kilométer a 9 ezren.

Miss Ellie-t készült eltiltani a további harctól, mivel a harmadik orosz négyes vadászgépkötelék elkanyarodott, és lefelé ereszkedve a biztonságos észtországi légtér felé igyekezett. Nem akarták kitenni magukat az egyenlőtlen küzdelem veszélyének és annak a végső lehetőségnek, hogy a hideg éjszakában a jeges Balti-tengerben végezzék küldetésüket.

– Miss Ellie, támadás megszüntetve! Elismerésem – hívtam. Nincs értelme kockáztatni a gépeket, ebből elhúzódó vadászat lehet az ismeretlenben.

– Értettem, támadás megszüntetve – hívott vissza, és csalódottság érződött a hangján.

– Dennis, támadás megszüntetve!

– Értettem, támadás megszüntetve. Megyek utánad.

– Itt Lazarus, fordulok a part felé.

A Hornetek ráéheztek némi akcióra. Az információs rendszer mutatta őket, ahogy elhaladtak fölöttünk, az első AMRAAM-támadás túlélői után keresgélve.

– Lazarus, van két ellenséges géped az orrod előtt, negyven kilométerre, 10 ezer méteren, balra, dél felé tart, egy másik ellenséges gép harminchárom kilométerre, 7 és fél ezer méteren, lefelé tart 4 ezerre.

– Itt Lazarus párban és Judy. Támadás.

‚Judy' volt a vadászgépek szabványos jelszava annak jelzésére, hogy a vadászgép, jelen esetben Lazarus és társa, önállóan szándékozik feltartóztatni azt a két orosz gépet, amely kitért a rájuk küldött AMRAAM rakéták elől. Tisztán látszott, hogy más elképzelése van kockázatról és jutalomról. Láttuk őket déli irányba tartani, ahogy begyújtották az utánégetőjüket, és maximális sebességre gyorsultak, a megfutamodott páros után iramodva. Balra nézve hamarosan két fényes felvillanást láttunk, amint Lazarus és kísérője a menekülő páros után indították a rakétáikat. Valószínűleg célt téveszthettek, ezért Lazarus azonnal egy újabb, jobb lövést is leadott. A fejemben kirajzolódó háromdimenziós képből ez olyannak tűnt, mint egy távolodó célpontra a maximális lőtávolságból leadott lövés. Ez a Flanker-pár bizonyára látta századbeli öt társukat, amint az AMRAAM rakétáink eltalálták őket, és átmentek egy 9 g gyorsulásos oldalazó manőverbe, továbbhaladtukban pedig kétségkívül kiszórták a fedélzetükön található összes lokátorzavaró csíkot és világítórakétát.

– Lovag zéró-egy, magányos vadász irányt váltott nyugatra, 3600-on, negyven kilométerre, vizszintes irányszög egyszáz.

Ez váratlan volt. A ‚jobb első' láthatóan inkább dühösebb volt, mint ijedt, és egyértelműen bosszút akart.

– Gus, fordulás! – adtam ki a parancsot. – Gyerünk lefelé! – s ezzel hátára fordítottam a gépet, és húztam is lefelé, a magányos orosz Flanker vadászgép irányába.

– Betty, radart be! Betty, készítsd elő a radarcsapdát! Betty, indítsd be a radarcsapdát!

Pajzsokat fel! – gondoltam. A közvetlen hangbemenet briliánsan működött, és Betty az általam eddig ismert nőktől eltérően mindent, amit mondtam neki, engedelmesen és azonnal végrehajtott. Miss Ellie számítógépének George volt a kódja, és ő kétségkívül ugyanezt gondolta a saját elektronikus ‚fiújáról'. Ideje volt visszatérni a munkához. A ‚jobb első' mintegy 6000 méterrel volt alattunk. Ő volt az egyetlen kapcsolat a radarképernyőmön, és a jele ki-be járt a memória üzemmódban. Nem igazán akartam fele-fele eséllyel lövöldözni. Nyilvánvaló volt, hogy a fickó manőverezett odalenn, ki-be járva a Doppler-alapjelnek nevezett nullasávba, ami önmagában is teljesítmény az ECR–90 harci radarral szemben, s olyan valami, amit azelőtt még sohasem láttam, és ráadásul mindezt a tenger minimális háttérzajával szemben. Ez az ember értette a dolgát.

A Mágus szakította félbe meredek zuhanórepülésünket.

– Találat egy orosz gépnél. Lazarus, az orrod előtt harminchat kilométerre most húzza el a csíkot egy ellenség kelet felé.

A jó bánatba! A Hornetekről az egyik messziről kilőtt rakéta most találta meg a célpontját. Jobb szerencsésnek, mint jónak lenni, gondoltam, talán egy kissé sportszerűtlenül.

De figyeljünk inkább a ‚jobb elsőre'! Most a teljesen szokatlan hat az egy ellen helyzetben voltunk. Huszonnyolc kilométernél az infravörös kereső- és követőrendszer kezdett érdeklődést mutatni az orosz vadászgépnek az alanti hideg és fekete Balti-tenger háttere előtt látszó forró pontjai iránt. Huszonkét kilométernél szembefordult.

– Rakéta közeledik, rakéta közeledik – szólalt meg Betty.

A DASS elhárítórendszer és a radarcsapda jelzett neki. A rendszer tudta, hogy az orosz vadászgép radarja már befogott bennünket, és egy Alamo rakéta már úton is volt felénk. Északnyugatra fordultunk, hogy a rakétát a sugárnyalábra tereljük, és kinéztünk, hogy lássuk, merre halad. Meglepetésünkre két jelzőlámpaszerű felvillanás közeledett felénk jobbról. A ‚jobb első' két Alamo rakétát lőtt ki, az egyik aktív keresőfejjel volt ellátva, és hasonló elv alapján tervezték, mint az AMRAAM rakétákat. A másikra szerelt infravörös-érzékelő pedig a hajtómű sugárcsöveit vagy a felmelegedett szárnyéleket kereste. Betty tudta, mit kell tennie. Azért ellenőriztem is. A DASS kijelzőjén figyeltem a lokátorzavaró fémszalag és világítórakéta-kötegek számának csökkenését. Betty négy világítórakétát szórt ki. Kettő régebbi típusú volt, ezek azonnal fényesen égni kezdtek, ahogy elhagyták a repülőgépet. A tengert és az alacsonyan úszó felhőket hirtelen bevilágították előttünk a mesterséges napok, amint a repülőgép elé vágtak. Pár másodperccel később egy tartósabb ragyogás kezdődött, ahogy a harmadik és a negyedik világítórakéta

(ezeket egyszerűen ‚lassú égőknek' hívtuk, és újonnan voltak rendszeresítve) mérsékelt izzással begyújtott, és sokkal tartósabb égéssel fokozatosan érte el a maximális ragyogást. Csak három hónappal ezelőtt állították ezeket hadrendbe, és még egy polgári szakértőnk is volt a British Aerospace-től, akit velünk együtt küldtek Karupba, hogy segítsen a mérnökeinknek a szoftvert és a hardvert zökkenőmentes egységbe rendezni. A nyugati és az orosz hőkereső rakéták mostanra kifinomult fellobbanáskiszűrő érzékelővel rendelkeztek, ami lehetővé tette, hogy a rakéták figyelmen kívül hagyják azokat az infravörös forró pontokat, amelyek egy előre beállított küszöbértéknél magasabb hőmérsékletűek, vagy a hőteljesítményük egy szintén előre beállított aránynál gyorsabban növekszik. A szuper-világítórakétákat úgy tervezték, hogy jobban utánozzák a sugárhajtóművek infravörös képét, majd lassan fokozzák az égést, hogy a közeledő rakétát megtévesztve magukhoz vonzzák. Ekkorra a rakétába beépített küszöbérték-határoló számára már túl késő, hogy végül kiszűrve a fellobbanást, újra befogja vagy irányt változtatva eltalálja az eredeti célpontot.

Szelepek alapjáraton. Figyeltem az egyik rakétát, ahogy fürgén balra kitérve mozogni kezdett az égbolton keresztül, hogy mögénk célozzon. A relatív mozgás jó volt. Ez azt jelentette, akárhogy is néztem, nem bennünket fog eltalálni. Ez az infravörös érzékelős Alamo volt, mely máris bekapta a csalétket. A második rakéta egykedvűen a pályáján maradt, nyugvó fénypont az égbolton. Itt volt az ideje, hogy az ügyeket a kezembe vegyem. Maximális teljesítmény. Orsózó irányváltoztatás.

– Betty, pelyvát, pelyvát! – kiáltottam rá a komputerre.

A tíz ujjal végzett vezérlési hajsza napjai már rég elmúltak. Most viszont piszkosul húzd meg, mint az őrült! 7,5 g... Morgás... Orsózás jobbra fel!... Fordulás!... 8,9 g... Morgás... Keresd a rakétát!... Semmi... biztosan elhibázott. Aztán megláttam őt. A „jobb első" velem egy magasságban, tizenöt kilométerre keletre volt, körülbelül 1500 méteren, és az ellenkező irányban haladt, de majdnem biztos volt, hogy szembefordul. Itt volt az ideje kipróbálni, mit tud ez a Typhoon. Befogtam az orosz gépet a sisakra erősített célzókészülékbe.

– Betty, ASRAAM*-kiválasztás! – utasítottam a komputert.

Még ha minden irányba elfordulok, amerre érdemesnek tartom, a célpont akkor is ott marad négy óra irányban, áthelyezve az irányzóvonalat. A rakéta keresőfejének nem voltak ilyen kétségei. Jelzett, hogy engedjem már szabadjára. Megtettem. Sistergő hang. Az ASRAAM rakéta kirepült, de csak egy rövid távolságot tett meg előre, mielőtt olyan valamit hajtott végre, ami egy lehetetlen ufószerű 160 fokos jobb fordulatnak tűnt, amint teljesen felvette az irányt, és felgyorsult azon pont felé az űrben, ahol

* Korszerüsitett rövid-hatótávolságú levegő-levegő rakéta. *(A ford.)*

a számítása szerint a ‚jobb elsővel' fog találkozni. A ‚jobb első' tisztán látta a rakétát közeledni, és amennyire csak tudta, keményen visszafogta a gépét. Az orosz Szu–37 Flanker vadászgép még mindig világelső volt a manőverezőképesség tekintetében, és figyeltem, ahogy hirtelen átrántotta a gépét észak felé, miközben legalább 12 g léphetett fel. Az ilyen manővernek a hátránya a repülési sebesség teljes elveszítése – amint azt légi bemutatókon is látni lehet. Nyilvánvalóan nem is gondolt arra, hogy visszalőjön ránk, annyira belefeledkezett a teendőibe. Az ASRAAM rakétát nem sikerült eltéríteni, az mintegy tíz méterre tőle robbant fel, szuperszonikus, izzó volfrámrepeszeket fröcskölve keresztül a sugárhajtómű hátulján. Olyan volt, mintha valami leharapta volna a hátsó végét.

– Huh, ennek harangoztak! – ez Gus volt, aki nem tudta visszatartani a meglepetését.

– Lovag, ismételd! – A Mágus nem értette, mi történt.

– Mágus, ne törődj a Lovaggal!

Az orosz vadászgépet hátrabillentette a hátulról kapott kemény ütés, és lefelé kezdett bukdácsolni, kihullva az égbolton keletkezett hatalmas füstpamacsból, mely a hajtóművet és a repülőgéptörzset szétromboló tűzgolyó helyét jelezte. Figyeltem a géptörzs bukfencező elülső felét, amint apró darabkák hullottak ki belőle a füstfoszlányokon keresztül. Aztán valami váratlan történt. A pilótafülke teteje felcsapódott, és a másodperc töredékével később kis villanás kíséretében egy sötét folt repült ki a szétroncsolt maradványokból. A fekete folt megállt egy pillanatra, majd hirtelen eltakarta a kibomló fehér ejtőernyő kupolája. A ‚jobb első' nemcsak harcos, hanem túlélő típus is volt. Az első pillanatban belém nyilallt a háború emberi közelsége. A többi vadászgép, amit eddig lelőttünk, az volt, ami: vadászgép. Személytelen ellenség, harcoló gépezet, mely megpróbált engem, saját személyemben lelőni. De ebből a zuhanó roncsból kipattant egy ember. Hirtelen kíváncsi lettem a többiek sorsára. Vajon kijutottak? Ha nem, ez gyilkossá tesz engem, vagy olyan harci pilótává, akinek öt rövid perc alatt kettővel kevesebb jutott ahhoz, hogy ász* legyen?

– Találat egy orosz gépnél. – Gus megkésett hívása volt a nevemben, s ez felrázott a hirtelen érzelmi kavargásból.

Kényelmesen újra felkúsztunk 12 ezer méterre, és csapatba rendeződtünk. Húsz perccel később a légi armada megérkezett alattunk. A szállítógépek tömege egyperces időközökben követte egymást, egy egész anyahajóra való Hornet vadászgép kíséretében.

Feladatunkat elvégeztük, így hazafelé indulva nyugatra, Bornholm és Dánia keleti partvidékének fényei felé vettük az irányt. Senki sem beszélt, ami megszokott jelenség volt, de mindenki emelkedett hangulatban

* Aki több mint öt ellenséges repülőgépet lőtt le. *(A ford.)*

volt a sikerünk nyomán; mindegyik pilótafülkéből éreztem a visszafojtott vidámságot, talán Miss Ellie kivételével. Végiggurultunk a leszállópályákon, és leállítottuk a gépeket. Úgy tűnt, az egész földi személyzet kijött üdvözölni bennünket. Leugrottam a létrán, szélesen elmosolyodtam, ahogy mindazok, akik a légi küldetés részesei voltak, lármásan közeledtek, hogy első kézből kapjanak beszámolót.

Karen, a földi személyzetem főnöke volt az, aki elsőnek érkezett. Ösztönszerűen egy csontropogtató ölelésben részesítettem. Végigpillantott az üres fegyverrakaszokon, melyeket rakétákkal tele látott utoljára.

– Nehéz napja volt az irodában, drágám? – kérdezte ártatlan képet vágva.

– Ezt maga mondhatja, de én most egy cseppet izzadt vagyok.

– Ez egy kapzsi kurvapecér – ez Gus volt, keresztülnyomakodva a növekvő csődületen, karját széttárva a gratulációhoz. – Tényleg, a kötelék egyfolytában a nyomában volt, én meg csak találgatok, hogyan tudott úgy játszani vele, ahogy akart. – Gus eltűnődött.

A Sky TV riporterei szakították félbe kettős kézfogásunkat...

Utóirat

A háború után, 2008-ban találkoztam a ‚jobb elsővel' a farnborough-i légi bemutatón. Csoportokba verődve beszélgettünk a British Aerospace egyik büfésátrában, márkás pezsgőt kortyolgatva, amikor egy alacsony és ágrólszakadt kinézetű alak tűnt fel a bejáratnál, feltűnő, biciklikormány méretű bajusszal az orra alatt és egy papírba csavart literes flaskát dédelgetve a mellkasán.

– Maga Thomas Hardy? – kérdezte tökéletes angol kiejtéssel. Igenlően bólintottam. – Üdvözlöm – mondta, előrelendített szőrös mancsával összepréselve az ujjaimat. – Borisz Ivanovics Jeremenko ezredes vagyok, korábban a 72. elfogó vadászrepülő-ezred parancsnoka, leningrádi körzet.

Mielőtt az elmém dolgozni kezdett volna, hogy kitaláljam, ki az ördög lehet, Gus, aki még mindig mellettem állt, megszólalt.

– A ‚jobb elsőd', Thomas. Ő volt az, akit elhibáztam.

– Üdvözlöm, öö... ezredes – hebegtem.

– Gratulálok a találatához. Maga és az emberei megfosztottak a századomtól, a parancsnoki beosztásomtól és a karrieremtől.

Úristen, gondoltam, ez meg akar ütni. Ekkor elmosolyodott.

– Most a Gazprom egyik vezérigazgatója vagyok, és átkozottul jobban fizető munkahelyem van, mint magának. Így hát eljöttem megnézni, kicsoda maga, kíváncsiságból természetesen, és hogy együtt megigyunk egy kupica vodkát. Szent a béke!

Ezzel feltépte a papírt a palackon, és előhúzott belőle egy liter legdrágább, ötcsillagos Gorbacsov vodkát.

– Innának egyet?

Aznap éjjel inkább egy egész operatársulatot alakítottunk a szokásos repülős sztorik helyett, és gondolható, hogy minden kört egymásra és a légierőnkre mondott végeérhetetlen pohárköszöntőkkel fejeztünk be, mint a legjobb cimborák.

Másnap reggel mindannyian a keservesen sajgó fejünket ápolgattuk..."

Versenyfutás Lettországért és Litvániáért

A balti légi csata előtt mindkét oldal pontosan tisztában volt a NATO első vonalbeli légierejének kiképzésbeli és technikai fölényével az orosz légierővel szemben. A balti harc csupán azt szolgálta, hogy ezt a tényt kihangsúlyozzák. Az oroszok harsányan kiabálva tiltakoztak, de ezek után kerülték, hogy a NATO-repülőgépeket légi harcban megtámadják; földi csapataikra hagyták az ügyek intézését.

Bár a NATO ténylegesen átvette az ellenőrzést Lettország és Litvánia légtere fölött, a politikusok vonakodtak attól, hogy közvetlen akciót indítsanak az orosz hadsereg egységei ellen. Ennek az volt az oka, hogy Lettország és Litvánia „elfoglalása" mindkét fél részéről nagymértékben versenyfutássá alakult. Mindkét fél kifejezte a békés megoldásra irányuló kívánságát, és egyik sem készült hadüzenetre. Az európai diplomácia hatvan éve azt bizonyította, hogy nehéz kimozdítani azt, aki birtokon belül van.

Rigában a 82. légi szállítású és a brit 2. ejtőernyősezred, valamint az angol királyi gyalogezred katonái védelmi gyűrűt vontak a várostól keletre, fedezve a főbb közvetlen útvonalakat a főváros elleni bármilyen támadás esetére. Egyetlen páncéloseszközük, illetve harckocsik elleni fegyverük a Hummer dzsipek voltak, amelyeket irányított harckocsi-elhárító rakétákkal szereltek fel, valamint a királyi huszárok mostanra elavult Scimitar és Spartan könnyű páncélkocsijai, bár az utóbbiakat tartalékban tartották a rigai repülőtér védelmére. Ez kockázatos vállalkozás volt a NATO részéről. A könnyű reagálóerők alkalmazása melletti politikai érvek és az ebben megmutatkozó politikai egység érthető volt. Mindazonáltal ezek az erők tisztában voltak a saját korlátaikkal is. A nehézfegyverzetű egységeknél a tűzerejüket és a mobilitásukat egyaránt lenézték. „Repülj könnyen, halj meg korán" volt az egyik rosszindulatú mottó, amit a könnyű reagálóerőkkel kapcsolatban mondogattak. A NATO előnyben részesítette volna az egyenesen a rigai kikötőnél végrehajtandó partraszállást. Azonban még április végén

A balti háború (2006. április 22.–május 2.)
FINNORSZÁG
Finn-öböl
Leningrád
Jelmagyarázat:
államhatár
fontosabb út
nagyobb folyó
partra szálló erő
gépesített csapatok
1. D 2. D 13. D
1. NL 12. US 1. UK
páncéloserők
Paldiski
Tallinn
Järve
Csúd-tó
ÉSZTORSZÁG
Tartu
3. roham-hadsereg
április 26.
Pszkov
Balti-tenger
LETTORSZÁG
OROSZORSZÁG
Riga
Rigai repülőtér (Nyugat)
április 30.
Daugava (folyó)
Liepāja
Tűrszüneti vonal – május
Daugavpils
NATO-partraszállás – április 26–27.
Klaipëda
Patton vágtája
LITVÁNIA
Nemunas (folyó)
Kaunas
FEHÉROROSZORSZÁG
Kalinyingrádi terület
Vilnius
Kalinyingrád
április 28.
Suwaiki
LENGYELORSZÁG
Minszk
1GE 2GE 13GE
Grodno
1NL 12US 1BR
NATO 1. hadtest

is túl sok jég volt ahhoz, hogy ezt végrehajtsák, és különben is feltételezték, hogy az oroszok előbb elérik Rigát, mintsem a „Balti előretörés" légi szállítású és partra szálló egységei összeköttetést teremthetnének egymással. És még akkor is, ha gyorsan érkeznének, addigra az oroszok befejezhetnék az öböl elaknásítását, az pedig jó időbe telne, amíg a NATO aknamentessé és használhatóvá teszi a tengeri útvonalakat.

Ezért a NATO azt tervezte, hogy a légi szállítású egységeket Rigában teszi le, a „nehezeket" pedig részben Liepâja kicsiny kikötőjében, részben az attól délre eső partvidéken dobja partra. A balti partvidéken egyetlen olyan szakasz volt, amely korszerű közúti és vasúti összeköttetéssel rendelkezett, és csak egyetlen olyan, amely egész évben jégmentes maradt, s így kitűnően alkalmas volt nagyobb logisztikai támaszpont telepítésére az elhúzódó hadműveletekhez. Erről a területről az egységek könnyen elérhették a Litvánia és a Kalinyingrádi terület közötti határt, hogy az Oblasztyból esetleg kiinduló valamennyi orosz csapatmozgás előtt lezárják az utat, és ugyanakkor képesek voltak gyorsan mozgósítani Riga vagy a keleti területek megerősítésére a Kaunasba és Vilniusba vezető új autópályán. A NATO által kidolgozott merész terv Riga egészének megszerzésére – hogy ott beássák magukat, és megvárják az összeköttetést a délről és keletről érkező, nehézfegyverzetű szárazföldi csapatokkal – nem volt más, mint Montgomery tábornok hatvan évvel korábbi Arnhem-terve. A szövetségesek ezúttal biztosabbak voltak a sikerben.

Az oroszok ismételten kijelentették, hogy nem áll szándékukban harcba szállni a NATO-erőkkel, és csupán a balti államokban – befolyási övezetük közvetlen határán – szerintük törvénytelenül állomásozó nagy és ütőképes NATO-egységek jelenlétére reagáltak. Hadmozdulataik Lettországban és Litvániában csak tükörképei annak, amit a NATO csinál. Lettország és Litvánia kettős lerohanása egy bizonytalan kimenetelű és kiélezett verseny légkörét árasztotta. Ha a célvonalat meghúzták, kezdődhetnek a tárgyalások.

Április 27-én 01.00 órakor a 3. rohamhadsereg két páncéloshadoszlopa átlépte az országhatárt, megkísérelve megszerezni Riga elsőként való elérésének dicsőségét. A NATO a Németország keleti részéből, főleg német egységekből álló második lépcsős erők Lengyelország és Litvánia határára való áttelepítésével válaszolt. Huszonnégy órával később a két orosz páncéloshadtestet, amely az előző héten Lengyelország és Belorusszia határáról érkezett, váratlanul átdobták keletről Lettországba és Litvániába. A Szpecnaz különleges erők csapatai az éjszaka leple alatt helikopterekkel behatoltak, hogy megszerezzék a kulcsfontosságú csomópontokat, és késleltessék a NATO bármilyen csapatmozgását.

A NATO-parancsnokok nem akarták a konfliktust szükségtelenül elmélyíteni, haboztak engedélyt adni azoknak a nagy és gyorsan mozgó orosz páncéloshadoszlopoknak a megtámadására, amelyek nem kerültek közvetlen harcérintkezésbe a saját erőikkel. A brit SAS és az amerikai Ranger különleges csapatok szintén ott voltak mindegyik balti államban, hogy hátráltassák és bomlasszák az orosz erőket. Különösen sikeresek voltak Riga megközelítésénél. A lettországi vidék nem igazán alkalmas a harckocsioszlopok úttalan terepen történő gyors mozgására, a romboló műszakiak pedig komoly késéseket okoztak azzal, hogy hatalmas lyukakat robbantottak az alacsonyabb rendű utakba, másokat meg teljes hosszában elaknásítottak. Amikor az orosz harckocsik megkísérelték kikerülni az akadályokat, sok megfeneklett a nagy területekre kiterjedő mocsarakban, melyek fagyott földje most kezdett felengedni. Gyakran kényszerültek arra, hogy megvárják, míg az odaérkező műszaki alakulatok feltöltik a mélyedéseket, vagy felszedik az aknákat; ezt viszont jócskán hátráltatta, hogy ellenséges orvlövészek vették őket tűz alá, akik egybeolvadtak a tereppel. Mivel a NATO és az oroszok ugyanazokat a létfontosságú hadműveleti pontokat határozták meg, elkerülhetetlen volt, hogy mielőtt nagyobb csapategységek elérték volna ezeket a területeket, ádáz csata dúljon a kisebb alegységek között. Ezek egy titkos háború részét képezték. Egyik fél sem ismerte el elit csapatai jelenlétét a balti térségben. A veszteségeket elhallgatták, és a mindkét oldalon ejtett kisszámú hadifoglyot a legszigorúbb titoktartás mellett eltüntették valahova, ahol kihallgathatták őket. Csak amikor jó egy évvel a tűzszünet után megállapodtak a hadifogolycseréről, akkor váltak ismertté ezek a rövid, de ádáz ütközetek. Abban az időben, Riga ostromáig mindkét oldal hivatalos álláspontja „a szakadék szélének a megközelítése" volt: kerülik a konfliktust, miközben a lehető legnagyobb földterületet foglalják el.

A halványuló alkonyi fényben, 26-án a NATO-reagálóerők ellenállás nélkül végrehajtották a partraszállást. Huszonnégy órán belül, amint biztosították az öböl bejáratát a légitámadások ellen, és elegendő utánpótlást rakodtak ki a szárazföldre az előrenyomulás támogatásához, a „nehezek" indulásra készen álltak. Egy órával azelőtt, hogy a csapatok földet értek, Litvánia hivatalosan is felkérte a NATO-t, hogy védje meg az állam területét, így április 28-án az első hajnali fényben a német 1. páncéloshadosztály elindult északkelet felé a Lengyelország és Litvánia közötti egyetlen főúton. Az volt a feladatuk, hogy amilyen gyorsan csak lehet, foglalják el egész Litvániát, mivel az már korábban világossá vált, hogy az oroszok el fogják kerülni, hogy amerikai vagy „valódi NATO"-ellenállásba ütközzenek.

Panzer marsch!

A parancsszó, amire már vártak, hogy a zászlóalj hírközlő hálózatán hangosan végigreccsenjen, a *„Panzer marsch!"** volt. Hát megtörtént. A NATO támadásba lendült.

Ernst Hoffmann főhadnagy lecsusszant a harckocsi parancsnoki ülésébe, és lecsapta maga fölött a forgó páncéltorony lejárónyílásának fedelét.

– Teljes sebességgel előre! – adta ki a harckocsivezetőnek a parancsot olyan halkan, hogy az szinte mentegetőzésnek hatott. Az ötventonnás Leopard–3 nyomban, gomolygó porfelhőt verve, kiugrott a fedezékéből. A főhadnagyot némi bűntudat fogta el: nagyapja ugyanezen az úton haladt előre 1941-ben, von Leeb tábornok északi hadseregcsoportjának katonájaként, Leningrád felé.

Ezúttal legalább tudta, hogy a németek a NATO teljes politikai és anyagi támogatását élvezik. A lengyel–litván határvidéket uraló alacsony fennsíkon átvezető utak mentén, az 1. páncéloshadosztály mögött ott sorakozott a 2. „Die Berliner" páncéloshadosztály, a 13. páncélgránátoshadosztály, az 1. holland páncéloshadosztály és az amerikai 12. gépesített hadosztály. Tartalékban – és a kalinyingrádi front nyugati fedezésére – ott volt az 1. brit páncéloshadosztály, amelyet kivontak a Fehéroroszországgal szembenéző frontvonalból, valamint két lengyel hadosztály (bár ezek olyan helyzetben voltak, hogy semmi más teendőjük nem maradt, mint viszonylag mozdulatlan hátvédként tevékenykedni).

A látási viszonyok tökéletesek voltak, és 10 kilométerrel előbbre Hoffmann főhadnagy a periszkópján kinagyítva Kalvarija falu képét láthatta. A falu templomtornyai feketén és szürkén meredtek fel a hullámzó dombok sárgás háttere előtt. Ez volt az első célterület a zászlóalj számára a Kaunas, Litvánia fővárosa felé vezető úton. Hoffmann harckocsijától balra és jobbra a zászlóalj többi harminc Leopard harckocsija haladt. Ragyogóan néztek ki új kékeszöld és homokszín „kelet-európai nyár" álcázó színeikben. A német harckocsik 1944 nyara óta nem néztek ki ilyen jól. A zászlóalj teljes, mintegy 110 km/óra sebességgel haladó harminc-egynéhány harckocsija igazán nagyszerű látványt nyújtott. Narancsszínű porfelhő gomolygott elő minden harckocsi mögül, mint egy-egy kakas farka. Mögöttük gördült valamivel lassabban a negyvenvalahány Marder páncélozott csapatszállító jármű, az elsőrangú páncélgránátos-zászlóaljjal a gyomrukban.

A főhadnagy mindkét oldalon láthatta, bár nem hallhatta a két-két Tiger támadó helikoptert, melyek oldalvédként és felderítőként tevékenykedtek. Óriási bakugrás-játékot játszottak, az egyik 15-30 méter

* Harckocsi, indulj! *(A ford.)*

magasan lebegett, míg a másik egy kilométert előreszökkent, mielőtt csődörként felemelkedett, és lebegve bevárta a társát, hogy az egész folyamatot váltakozva megismételjék. A német páncélosok még sohasem nyomultak így előre a hadgyakorlatokon – a tüzérség rendes körülmények között előbb felpuhította a célterületet –, de most ez a terep baráti litvánokkal volt tele.

Most egy villanás látszott a faluban, mintegy nyolc kilométer távolból, ami csalódást és meglepetést keltett. A hírszerzők jelentései szerint a legközelebbi orosz előrevetett egységeknek még sok kilométerrel arrébb, északra és keletre kellett lenniük. A villanás hamarosan fehéren gomolygó füstcsóvára váltott át. Hoffmann azonnal tudta, mi történt.

– Föld-levegő rakéta! – eresztette ki a hangját a zászlóalj kommunikációs hálózatának mikrofonjába.

A második rakéta három másodperc múlva követte az elsőt. A helikopterek azonnal reagáltak. A rakétákkal a négy helikopter közül egyértelműen a keleti oldalon haladót vették célba, és reakciójából ítélve pilótája tudatában is volt ennek. A helikopter a lebegésből lefelé irányított orral szembefordult a rakétával, amely egy hullámzó narancssárga pontnak látszott, amint a gyorsulási szakasz véget ért, a fehér füst pedig eltűnt. Úgy tűnt, hogy a háromszoros hangsebességgel közeledő rakéta biztosan eltalálja a helikoptert, mígnem a pilóta egy zsigereket szaggató fordulatba vitte a gépet hat és fél méternél nem nagyobb magasságban, hogy a forgószárnyak már csaknem a földet szabdalták. Ahogy a helikopter megfordult, a hátulját három nagy tűzcsóva takarta el. A párbajt figyelemmel követő legtöbb harckocsiparancsnok meg volt győződve róla, hogy a helikopter farka leszakadt és felrobbant, és most a saját kerámia és acél védőburkolata szóródik széjjel. A felvillanásokat az okozta, hogy a Tiger csali világítórakétákat lökött ki magából. Ezek ügyes trükknek bizonyultak: az első rakéta egyenesen a ragyogó magnéziumláng közepén suhant keresztül, majd a másik oldalon egy meglehetősen bádoghangú záporozással felrobbant. A második rakétának több ideje volt, hogy a helikopter kitérő manőveréhez igazodjon, de amikor megpróbálta legrövidebb útvonalon elérni célpontját, mely majdnem a föld felszínén, a földi háttérrel egybeolvadva lebegett, mintegy 100 méterrel előtte a földbe csapódva felrobbant. A pilóta egyenesbe billentette a helikoptert, a dráma véget ért. A megkönnyebbülés közös sóhajtása sustorgott végig a kommunikációs hálózaton. A pilóta és lövésze a Leopard zászlóalj többi részével együtt újra balra, a falu felé nézett, a következő lövésekre várva. Nem kellett csalódniuk. A felvezető harckocsiszakasz hirtelen vastag, fehér és szürke füstben tűnt el. A védelmi rendszer a harckocsikra irányzott lézersugarat érzékelt, és működésbe hozta a füstfejlesztőket. Ez vagy páncéltörővel, vagy nagy erejű harckocsi-elhárító robbanóanyaggal leadott lövést jelentett, ami pár másodpercen belül be-

csapódik, vagy... Hoffmann négy apró fény felvillanását látta, amit négy apró füstpamacs követett. Harckocsi-elhárító rakéták, a gyors, lézeres célra vezetéses fajtából! A harckocsik zöttyenve megálltak, és a vezetők hátramenetbe kapcsoltak. A harckocsi célpontokat a rakéták számára kijelölő lézersugarak nem képesek áthatolni a különleges füstrétegen, amely gyorsan ködfallá fejlődött, ahogy mindegyik harckocsi beindította a füstfejlesztő berendezését. Két rakéta észrevétlenül átrepült a harckocsik fölött. A harmadik a földbe fúródott, mielőtt odaért volna. A negyedik talált ugyan egy célpontot magának, de csak tévesen. Hoffmann parancsnokhelyettesének, Pfizer őrnagynak a harckocsiján a forgó páncéltorony elülső, lejtős páncélzatának felső részét találta el, és onnan felpattanva a kibocsátott ködréteg fölött eszeveszett tűzijátékhoz hasonlóan robbant fel. Menet közben leszakította Pfizer őrnagy jobb karját, éppen a könyöke fölött. Pfizer volt Németország első háborús sebesültje.

Furcsa módon a Maybach motorok zúgásán túl automata fegyverek és géppuskák kattogását lehetett hallani a falu felől. A klasszikus válasz a falura leadott néhány 155 mm-es tüzérségi sorozat lett volna, vagy talán a föld színével tették volna egyenlővé egy rakétasorozattal. Ez szóba se jöhetett. Hoffmann tudta, hogy a falu lakosai még mindig ott vannak, a pincékben lapulva. Ez valójában a korszerű hadviselés legfőbb hátránya volt; semennyi polgári áldozat sem volt megengedhető. A falut csak nagy nehézségek árán lehetett volna bevenni, centiméterről centiméterre. Először gyalogos katonák, páncélosfedezettel. A harci alakulat két kilométerrel visszavonult, hogy a falut védők kis légvédelmi rakétáinak és irányított harckocsi-elhárító rakétáinak a hatótávolságán kívülre kerüljön. Hoffmann szigorú parancsot kapott, hogy ne támadja meg az orosz csapatokat, hanem vonuljon fedezékbe. Ezt aligha lehetett alkalmazni alig pár kilométerrel a határon túl. Továbbá, otthon nem tűrnék el a nagyobb veszteséget. Hoffmann felhívta Mielke dandártábornokot, akivel közölte, hogy hátramegy. Két perccel később személyesen Netzer altábornagy hadtestparancsnok jött be a zászlóalj hírközlő hálózatán. Közölte Hoffmann-nal, hogy majdnem biztosan a Szpecnaz erőivel kerültek szembe, akiket biztonsággal fel kell számolni, de szükségtelen német áldozatok nem engedhetők meg.

Pfizer, akit egy páncélozott mentőkocsiba raktak, ami a mozgó tábori kórház felé vette az irányt, kesergett, nem azért, mert részben elveszítette a karját, hanem azért, mert számára a háború az ellenség által leadott első lövéssel véget is ért, és ezzel a személyes dicsőség esélye is elröppent. Eközben a gránátosszázad-parancsnokok a zászlóaljparancsnok járműve körül gyülekeztek. Gyalogosbevetés fog következni, egy alakulat előre, kettő támogatja őket. Előrenyomulás páncélozott járműveken, amíg rájuk nem lőnek. Egy órával később a 803. páncéloszászlóalj harckocsijai a falutól 500 méterre idegesen szimatoltak

a falu felé. Ha valamennyire is közelebb mennek, sebezhetőkké válnak a páncéltörő gránátok támadásával szemben. A lakott települések megtisztítása mindig az összes fegyvernem ügye volt; páncélosok sohasem mentek elsőnek. A 120 mm-es ágyúcsövek vészjóslóan meredtek a falu irányába, mindegyik egy-egy gyanús területet vett célba. Ezt hívták „éber figyelemnek". A helikopterek gyorsan és alacsonyan repültek körbe a falu külső övezete fölött, mindig fedezve egymás hátát. Itt volt az ideje a gyalogság számára, hogy körbevizslasson. A páncélgránátosok és a páncélos gyalogosok, akik mostanáig tisztes távolságban a jobban védett társaik mögött haladtak előre, kiszálltak páncélozott szállító járműveikből, és a fából épített dácsák és igénytelenebb középületek keverékéből álló házsor felé mozogtak. Az egyik doboz formájú, ízléstelen épületben öt orosz holttestére bukkantak, akik majdnem bizonyosan a speciális erők kötelékébe tartoztak. Mellettük két, legújabb SA–22 típusú hordozható légelhárító rakéta, valamint különböző, a Kalasnyikov géppisztolyoktól a Sanddragon harckocsi-elhárító rakétákig terjedő fegyverek kisebb, gazdag gyűjteménye hevert.

Járművük, egy csillogóan új; nyolckerekű BTR–90 a ház mögötti utcában állt. Futár érkezett a páncélgránátos-századparancsnok kettős fedezékéből oda, ahol Hoffmann harckocsija vesztegelt. A gránátos zöld gallérjának felvillanása tisztán látható volt, amint felkapaszkodott a harckocsi oldalára, hogy átnyújtson Hoffmann-nak egy darab kartonlapra firkantott pár soros levélkét. Ez állt rajta: „Sajnáljuk, hogy késtünk egy kicsit. Élvezzék a háborújukat."

Hoffmann szitkozódott. A különleges erők végrehajtották a feladatukat, és el is tűntek. Bizonyára brit SAS- vagy amerikai Ranger-alakulat volt. Miért kellett elvégezniük mindent? Szitkozódását Mielke hangjának jellegzetes sistergése szakította félbe, megtörve a rádiócsendet.

– Itt Mielke. Mi folyik ott, Hoffmann? Miért húzzák az időt az előrenyomulás helyett? – kérdezte ingerülten.

– Folytatjuk az előrenyomulást, tábornok úr! – jelentette Hoffmann.

Hoffmann előhúzta a térképét, és ellenőrizte az előrenyomulás következő szakaszának tervét. Miközben ezzel foglalatoskodott, kis csoport szegényesen öltözött civil közeledett a harckocsijához. Arcukon széles mosollyal virágcsokrokat és litván zászlócskákat lengettek.

– Köszönjük, hogy eljöttek, és felszabadítottak bennünket! – szólalt meg egy magas, szőke lány, aki a csoport élén közeledett, és ezzel egy csokor piros rózsát dobott Hoffmann felé, aki elkésett vele, hogy elkapja, s csak a szemével követte, ahogy a csokor eltalálta a karját, majd ráhullott a páncéltorony tetejére. Ez volt a jel a többieknek, akik futva közeledtek, miközben egyre több civil tűnt elő a házak ajtajából és a keskeny utcákból, hogy üdvözöljék a „felszabadítóikat". Az elsőnek

érkezett csoportból néhányan megkíséreltek felmászni a harckocsira, közben konfettit és vécépapírtekercseket kezdtek rájuk dobálni.

– Szóra sem érdemes, örömömre szolgált. Hé, másszatok le a kurva tankomról, parasztok! – ordított hátra Hoffmann, egy pillanatig se felejtve el mosolyogni. Emlékezett rá, mit mesélt neki a nagyapja arról a lelkesedésről, amit a litvánok és a lettek tanúsítottak a németek iránt, amikor úton Leningrád felé keresztülrobogtak a városokon és falvakon. Annak idején a fiatalok ebben a két országban alig várták, hogy önkéntesként a keleti fronton teljesítsenek szolgálatot, s a balti férfiakból két teljes SS-hadosztály állt össze.

Hoffmann nem vette észre, hogy a szőke lánynak mostanra a barátai segítségével sikerült hátulról felmásznia a harckocsira. A fejhallgatóban Mielke tábornok jött be újra, és érezhetően nem volt elégedett.

– Mikor lesz végre képes megmozdulni? – reccsent rá a hangja.

– Körülbelül harminc percen be... – fogott bele a válaszba Hoffmann, mielőtt egy eltúlzottan szeretetteljes ölelés és csók kiszorította belőle a levegőt.

– Mit mondott? Mondja újra! Mi folyik ott? – Mielke tábornok olyan volt, mint egy türelmetlen foxterrier.

– Van egy kis gondunk a helyiekkel.

– Mi a baj? Lőnek magukra?

– Nem ilyen jellegű, tábornok úr, hanem elözönlik az utcákat. Úgy tűnik, győzelmi ünnepet akarnak rögtönözni.

– A jó bánatba! Értesítsen, ha folytatják az előrenyomulásukat. Itt Mielke, végeztem!

A páncélosoknak jó húsz percükbe és egy levegőbe eresztett géppuskasorozatába került, mire sikerült lecsendesíteni a tömeget és elmagyarázni, hogy nekik Litvánia többi részét is fel kell szabadítaniuk, s ehhez adott ütemtervet kell tartaniuk. Mire a páncélosok beértek Kaunasba, a város már tele volt az amerikai tengerészgyalogság páncélosaival. Az óriási közlekedési dugó kialakulásának a német katonai rendőrség megérkezése vetette elejét. Hoffmann észrevehető késését az 1. páncélosok azzal egyenlítették ki, hogy Kaunasban az eredetileg tervezett észak helyett egyenesen keletre fordultak.

Patton vágtája

A NATO-reagálóerők partraszállása rendkívül jól zajlott le, jóllehet a Klaipeda és Liepâja kikötőiben összevont nagy tömegű hadfelszerelés nyugtalanítóan hívogató célpontot nyújtott volna a Scud rakéták és a légitámadások számára, amennyiben az oroszok úgy döntenek, hogy figyelmeztetés nélkül kiszélesítik a konfliktust. Az első egység, mely

elindult a versenyfutásban, az amerikai tengerészgyalogság 2. harckocsizászlóalja, parancsnoka pedig egy bizonyos David Patton alezredes, a második világháborúban híressé vált George Patton tábornok távoli rokona volt. Patton alezredesben a nagy tábornok hősies jelleme lakozott, és az ő elszántsága tette lehetővé a NATO számára, hogy megszerezze Litvánia legnagyobb részét, mielőtt megállította volna őket az ország másik oldaláról érkezett orosz vonal. Patton elrendelte a szerelőknek, hogy a zászlóalja Abrams M1A1 harckocsijaiból távolítsák el a motorfordulatszám-szabályozókat, amelyek eredetileg a gázturbinás hajtóművekre voltak szerelve, hogy megakadályozzák a túlzott elhasználódást. Ezzel a harckocsik csúcssebességét 72 km/óráról 105 km/órára növelték. Amikor az ötven harckocsi teljes gázzal nekiindult, sokkal inkább úgy néztek ki a szélben lobogó zászlóikkal, mintha a 7. lovasság mai változata lennének a Klaipedából Kaunasba vezető gyorsforgalmi úton. Egész útjuk során az út egyik oldalán, folyamatosan váltakozó rendben, AH–64 Apache-ok és az újabb Comanche nehézfegyverzetű helikopterek védték a harckocsikat az oldaltámadások ellen. Kaunasig a 225 kilométeres utat bámulatos módon mindössze négy óra alatt tették meg. Biztosra vették, hogy kapcsolatot teremtenek a délről, Lengyelország felől érkező német 1. páncéloshadosztállyal, de az késő délutánig sehol sem volt látható. Útközben csak két kisebb Szpecnaz-csapattal találkoztak, melyeket annyira meglepett a közeledő páncéloserők gyilkos sebessége és látványa, hogy letettek eredeti céljukról, és eldobták könnyű harckocsi-elhárító fegyvereiket, ily módon egyetlen tank sem szenvedett kárt, a kísérő helikopterek pedig gyorsan elintézték őket. Valójában az egyetlen veszteség, amit a tengerészgyalogság elszenvedett, ahhoz volt hasonlatos, mint amikor egy Forma–1 autóversenyen egy kocsi kisodródik a pályáról. Az egyik Abrams harckocsinál lépett fel a nagy sebességű gumidefekt katonai megfelelője, vagyis 95 km/óra sebességnél elveszítette az egyik lánctalpát, ezután áttörte az oldalkorlátot, és az út menti bozótba rohant. Két másik harckocsi nagy füstfelhő közepette, motorhiba miatt csikorogva leállt, egy negyediknek pedig a sebességváltója mondta fel a szolgálatot. Ezeket a páncélos-gépszerelők gondjaira bízva az útpadkán hagyták, ők szorosan Patton embereinek a nyomában voltak. Voltak más Szpecnaz-egységek is, melyek feltételezhetően a páncélosok előrehaladásának késleltetésében akartak tevékeny szerepet játszani. Ezek, látva az Abrams harckocsikat, úgy döntöttek, szégyen a futás, de hasznos, és jobb a biztos halálnál, s csak később bukkantak fel, hogy a katonai konvojokat zaklassák a tűzszünet hatályba lépése előtt. Miután a tengerészgyalogosok biztosították Kaunast, a második lépcsős NATO-erők Lettország felé irányuló északi megbízatását átengedték az amerikai 12. gépesített hadosztálynak, amelyet közvetlenül támogattak a német 13.

páncélgránátosok. A holland 1. páncéloshadosztály csatlakozott a német 1. páncéloshadosztályhoz, s azt a kevésbé dicsőséges feladatot kapták, hogy keleten, a Nemunas folyó mentén torlaszokat állítsanak.

A levegőben az orosz vadászgépek a balti légi ütközet után nem hívták ki újra maguk ellen a NATO járőreit, inkább körültekintően kitértek a NATO-vadászgépek elől. Ez utóbbiak azonban, akárcsak számos vadászbombázó és felderítő repülőgép, amely kelet felé az orosz és a fehérorosz határ harminc kilométeres körzetéig végzett repüléseket, csupán a nemzetközi jog odalenn feltárulkozó megsértésének a megfigyelői lettek. Csak nézni tudták odalenn az orosz harckocsikat, a páncélozott csapatszállító jármű- és teherautó-oszlopokat, amint nyugati és délnyugati irányban folyamatosan vonultak Lettországon és Litvánián keresztül. Ennek a két államnak a minimális létszámú gyalogságával, amikor késztetést éreztek a jelképes ellenállásra, ötletesen az orosz pszichológiai műveleti zászlóaljak foglalkoztak. Az előrenyomuló egységek mindkét oldalon széles ívben kikerülték őket, majd az odaérkező pszichológiai zászlóaljak kiáltottak át hozzájuk, és három választási lehetőséget kínáltak fel nekik: folytatják a rövid, de végül is hiábavaló ellenállást, mivel gyakorlatilag be vannak kerítve, és akkor meghalnak; megadják magukat; vagy két órán belül eltávoznak a NATO vonalaihoz. Nem keltett különösebb meglepetést, hogy legtöbbjük ez utóbbi lehetőséget választotta, és sietve a NATO előretolt erői felé igyekezett minden rendelkezésre álló közlekedési eszközön. Voltak, akik balszerencséjükre olyan gyorsan igyekeztek a biztonság felé a régi orosz katonai járműveken, hogy az elszigetelt különleges erők három alkalommal tévedésből előrenyomuló orosz felderítőalakulatnak nézték őket, és ennek megfelelően tüzet is nyitottak rájuk.

Magasan fenn a NATO vadászbombázói hiába várakoztak a földi hívásra, ami jóváhagyást adott volna nekik, hogy elsöpörjék a konvojokat, melyek ott lenn oly hívogató célpontokat kínáltak nekik. Mivel az oroszok gondosan kerülték még a harckocsik mellé rendelt önjáró légvédelmi rakéták nyomkövető radarjainak a bekapcsolását is, így a vadászbombázók és az ellenség légvédelmét lefogó repülőgépek még a jogos önvédelemből kezdeményezett cselekvésre sem kaptak ürügyet. Mindamellett mégiscsak lezajlott egy jelentős akció, mégpedig Riga keleti szélén.

Csata a rigai repülőtérért

Az oroszok tisztában voltak azzal, hogy a NATO „könnyű" erői híján voltak a valódi mobilitásnak és a jelentősebb nehéztűzerőnek azután, hogy már az állásaikba telepítették őket. Még az elit 82-esek is a leg-

lényegesebb nehézharckocsik nélkül maradtak. Bár könnyű lett volna nehézpáncélosokat vezényelni Rigába a 82-esek és a brit egységek támogatására, de egyszerűen nem volt elegendő szállító repülőgép ennek a feladatnak a megoldására. Egyetlen M1A1 Abrams harckocsi légi szállítása egy C–17 szállítógépet igényelt, minimum nyolcórás fordulóval, nem számítva ebbe a be- és kirakodáshoz szükséges időt. Mivel egy Abrams harckocsi 52 tonnát nyom, így csak 25 tonnányi tartalék teherszállítási kapacitás maradt. Sokkal költséghatékonyabb volt, ha ehelyett hat Apache nehézhelikoptert, egy tucat Hummer dzsipet vagy egy teljes gyalogosszázadot szállítottak az összes anyagi-technikai biztosítással. Az összes harckocsinak hajón kellett érkeznie. Amint az orosz felderítő repülőgépek megállapították a Rigát védő erők méretét és erejét, Oroszország elhatározta, hogy próbára teszi a NATO szándékait. Azok a késleltető akciók, melyeket a különleges erők Lettországban hajtottak végre, nem voltak elegendők, hogy megállítsák a 3. rohamhadsereg élen haladó harckocsiszázadait, így azok bevették Rigát, mielőtt dél felől a felmentő sereg megérkezett volna. A másik harckocsizászlóalj, mely északkelet felé tartott, sajnálatos módon nem utánozta le Patton vágtáját. Az 52. és 54. gépesített lövészhadosztály beásta magát a Riga keleti felén elhelyezkedő csapatok vonalával szemben. Időközben az 1. és 2. harckocsi-gárdahadosztály, melyek valószínűleg Oroszország legjobb egységei voltak, délről körbesöpörték Rigát, majd északnyugat felé lendültek annak érdekében, hogy teljesen bekerítsék a várost, és elfoglalják a repülőteret, mielőtt a NATO-nak maradna ideje reagálni. A különleges erők akcióitól eltekintve ez volt az egyetlen szándékos szárazföldi csata, amit az oroszok kezdeményeztek. E lokalizált harci eszkalációnak hármas célja volt. Először is rájöttek, hogy az amerikai tengerészgyalogság Kaunas felé rohanása, valamint a 12. amerikai gépesített gyalogsági és a 13. német páncélgránátos-hadosztályok gyors előrehaladása azt jelenti, hogy a NATO fogja megnyerni a Litvániáért folyó versenyfutást, és olyan pozíciókat foglal el, ahonnan mélyen behatolhat Lettországba. Másodszor, egy komoly támadás rákényszerítheti a NATO-parancsnokokat, hogy ezeket az erőket leállítsák, és megváltoztassák a támadási irányukat. Harmadszor, meg akartak győződni arról, hogy helyesen mérték fel a legjobb csapataikkal szemben álló NATO-erők viszonylagos erejét, illetve az azok alkalmazásával kapcsolatos politikai szándékot, vagyis azt a két tényezőt, amelyre alapozva az általános konfliktus elkerülése mellett döntöttek. Ha a Moszkva által kijelölhető legjobb csapatok nem elégségesek, akkor legalább megelégedettségükre szolgál az a tudat, hogy az óvatosságra való törekvésük bölcs dolog volt. Így aztán az a döntés született, hogy egy korlátok közé szorított rohammal támadást intéznek a rigai repülőtér ellen. Ennek az egyetlen korlátozott támadásnak súlyos következmé-

nyei lettek a hadvezetés számára a Közel-Keleten, jóllehet ebben az időben ezt aligha fogták fel, és különben is mindkét fél a gyors harc mellett állt ki.

„Vadászat, céllövészet és horgászat" Rigában

A következő részletet Charles H. J. Davies őrnagynak, a rigai repülőtér védelme idején a 3. királyi huszárok felderítőszázada parancsnokának a háború után írt könyvéből vettük.

„Nem túlságosan lelkesedtem azért a feladatért, amit kaptunk. Abban az időben biztos voltam benne, hogy egy repülőtér védelme olyasmi, amit inkább a légierő ezredének kellene ellátnia. Mindamellett, mivel a légierő páncélosait a lezajlott ‚ésszerűsítés' jegyében elvették, és a gyalogsági Land Rover járművekre, valamint néhány aknavetőre korlátozták, a Riga bevételének hadműveletét tervezők úgy határoztak, hogy nagyobb súlyt adnak a légierő 67. földi századának, és ennek megfelelően kijelölték mellé a 3. királyi huszárok századát. Ez számomra egy nem túl szerencsés érdekházasság volt. Mivel volt egy másik légiezred is, a – Rapierek helyébe lépő – 22. Starstreak HVM (nagy sebességű rakéta), ami a terület védelmének a feladatát kapta, így egy repülő alezredes közvetlen irányítása alá kerültem. Katonai körökben a parancsnoklás szabályai egyértelműek: aki a legtöbb ‚embert és anyagot' hozza, az kapja az egész csapat fölötti parancsnoklást, és ehhez a Trigat rakétákkal felszerelt nyolc Scimitar- meg négy Spartan-osztagunk nem volt elegendő.

Miután a járműveket kirakodtuk a C–17 gépek gyomrából, sietve mentem a parancsnok első eligazítására, amit az egyik szerelőhangár sarkában tartott. Rövid bevezető után a parancsnok, aki arcra és termetre egy profi bokszolóra hasonlított, közölte, hogy őt ‚uramnak' vagy ‚főnöknek' kell szólítanunk. Azon nyomban megutáltam a pasast, és eltökéltem, hogy magamban egyszerűen csak ‚Rep-alesnek' fogom hívni. Amikor gyengén leplezett, parasztos északi tájszólásban előtárta mesteri tervét a rigai repülőtér védelmére, volt okom, hogy teljesen fölöslegesen elcsodálkozzam, hogyan érhetett el egy ilyen ember egyáltalán tiszti rangot, akire viszonylag magasabb parancsnoki teendőket osztanak. Bár be kell vallanom, akkoriban csak meglehetősen halvány elképzeléseim voltak a brit légierő tiszti állományáról. Úgy gondoltam, mindannyian fehér zoknit és mellzsebes inget viselnek, nincs nadrághajtókájuk, mindenkit cimborának szólítanak (ez utóbbit katonai akadémiai tanulmányaim során néhány Harrier-pilóta megerősítette), és katonai ügyekben feltett minden kérdésre a ‚légierő' frázissal kezdik a válaszukat.

Sokkal jobban örültem volna, ha Riga keleti részébe helyeznek ki, ahol a hadsereg többi része állomásozott. Biztos volt, hogy ott fogják megvívni a csatát, és ott osztogatják majd a kitüntetéseket is (hogyan tévedhet valaki ekkorát?). És bár helyeseltem a Rep-alesnek azt a tervét, hogy a Trigan Spartanokat helyezzük el a repülőtérhez déli irányból vezető út fedezésére, abban már kevésbé voltam biztos, hogy okos dolog a Scimitarokat a magát a kifutópályát szegélyező kis erdő mentén elrejteni – kevesebb a könnyűfegyverzetű tartalék, és több a rejtőzést nyújtó tereptárgy, ha tüzelnünk kell. A csüggedtségemet még tetézte, amikor az eligazítás végén a Rep-ales bejelentette, hogy a taktikai főhadiszállását odahelyezi ‚a maguk erdejébe, Charles', és mint egy rendőr őrmester, vette a bátorságot, hogy odasúgja nekem, fontolóra kellene vennem, hogy rendbe hozassam a hajamat. Bevallom, a gutaütés kerülgetett, de csendben maradtam, és sikerült egy mosollyal viszonoznom, befelé elégedettséget érezve, hogy az ilyen ‚proli tahóknak' sohasem engednék meg, hogy bepiszkítsák a gárda- és huszártiszti klub szőnyegét.

Miután a Spartan és Scimitar harckocsikat derékig beásták az állásokba, másnap kaptam a kellemetlen hírt, hogy a fegyveres erők új miniszterhelyettese egy vakmerő és szigorúan titkos látogatást tesz Rigában, hogy kifejezze a lettországi NATO-akció melletti politikai elszántságot.

Másnap hajnalban teljes harci felszerelésben, kis létszámú kísérettel és a sajtó válogatott képviselőitől körülugrálva a miniszterhelyettes kiszállt a hideg reggeli esőben Rigában landoló első C–130J szállítógépből. Sebtében felkapta egy Land Rover, és egyenesen a taktikai főhadiszállásra hozta, hogy együtt költse el a reggelit a katonákkal. Rossz érzés lett rajtunk úrrá, amint a hírszerzés éppen felhívta a Rep-alest, és tájékoztatta, hogy az orosz csapatokat mindössze húsz kilométerre, déli irányban észlelték a felderítőhelikopterek. A rangidős parancsnok magabiztosan kijelentette, az oroszok, ahogyan előző este a város keleti oldalán is tették, amikor szembetalálták magukat a szövetséges csapatokkal, most is meg fognak állni, és beássák magukat. Az oroszok eddig is mindenütt így tettek az egész országban, amint a két hadsereg egységei befejezték a területszerző versenyfutást; mindenesetre idegesen várakoztunk arra, hogy ezt megerősítsék. És egy ilyen helyzet közepette itt volt ez az alacsony férfiú a petyhüdt kézfogásával egy VIP-látogatáson, teljes katonai felszereléssel ellátva, talpig rohamcuccban, megpróbálva az eredeti ‚Tarzan' Heseltine-nál* is Tarzanabbnak mutatni magát. A helyzet mesterkélt jellege minden képzeletet felülmúlt. Ezek után rémülten figyeltem, miközben felrémlett a szemem előtt a pályafutásom vége, amint a miniszter ragaszkodott hozzá, hogy sorba álljon a katonákkal a szokványos reg-

* Michael Heseltine brit védelmi miniszter az 1980-as években; hosszú, dús haja miatt Tarzan volt a beceneve. *(A ford.)*

geliért, ami olajban sült hasábburgonyát, babot és curryszósszal nyakon öntött húst foglalt magában, mint minden étkezés, ahol lehetőség volt a tábori konyha felállítására. A miniszterhelyettes, egyedül maradva a középpontban, groteszk módon a közönyös szakácsokat próbálta némi könnyed heccelődéssel lekötni.

– Gondoltak már rá, hogy valami egészséges választékkal próbálkozzanak, mint például a héjában sült krumpli, a joghurt vagy a müzli?

A szolgálatos főszakács, Jones tizedes zavarba jött attól, amit egyszerűen csak hülye kérdésnek tartott, s megfeledkezve magáról, az igazsághoz híven válaszolt:

– Próbáltuk már kiadni a kaját hasábburgonya nélkül is, és majdnem kibaszott nagy balhé lett belőle... öö... uram.

A rangidős élelmezési altiszt, Broad törzsőrmester megpróbálta palástolni a durva nyelvezetet, de csak rátett egy lapáttal, amikor gyorsan hozzátette:

– Így igaz, uram. Ebben a férfibandában az járja, hogy az ilyesfajta kaja csak a komcsiknak meg a buzeránsoknak való.

A kis jelenetet követően az étkezőre ereszkedő csend fátylát déli irányból hirtelen nagy kaliberű géppuska ugatása szaggatta szét, amire harckocsiágyúk tompa puffanásai válaszoltak. Végszóra a tábori telefon is életre kelt egy átható csörrenéssel. Felvettem a hallgatót. Minden szem várakozón meredt rám; valami hatodik érzéknek engedelmeskedve mindenki az oldalfegyveréhez kapott.

– Fegyverbe! – ordítottam. – Orosz tankok éppen most hajtottak keresztül a külső őrállásokon. A fiúk azt hitték, hogy az oroszok egyszerűen nem vették észre őket, ezért figyelmeztető géppuskalövéseket adtak le a harckocsikra, de azok ágyútűzzel feleltek. Ponsonby főhadnagy azt mondja, mindjárt túljutnak a százada állásain.

A vészjelző szirénák most sikoltottak végig a repülőtéren, általános riadót jelezve. A látcsövembe nézve láttam beindulni az AH–64 helikopterek forgószárnyait, amint felszálláshoz készülődtek. Mindenhol férfiak és nők futottak a keskeny lövészárkok és bunkerek fedezéke felé. Valahonnan hirtelen előtűnt egy orosz vadászbombázópár, nagy sebességgel és nagyon alacsonyan közeledve. Ahogy keresztülvágtak a repülőtér közepe fölött, mindegyikük sorban nyolc-nyolc fekete pöttyöt hányt ki magából, melyek leereszkedés közben apró ejtőernyőkként lassultak le. Tizenhat robbanás hullámzó moraja hallatszott, ahogy a bombák felrobbantak. Az első bombasorozat ártalmatlanul hullott le a kifutópálya közelében, hatalmas mennyiségű földet dobva a levegőbe. A második sorozat viszont a kifutópályán záporozott végig, s ahogy a robbanások léglökése megcsapott, láttam lángba borulni az egyik Apache helikoptert, majd egy távoli alak, a személyzet egyik tagja rohant elő égő ruhával, elesett, és a földön hempergett, hiábavaló kísérletet téve, hogy eloltsa a lángokat – iszonyatos volt.

Beugrottam a Scimitarom, a Moodkee Wallah lövegtornyába, és megérintettem a szablya pengéjét, amit valamikor a torony hátuljára csavaroztam, ahogy mindig is tettem, hogy szerencsét hozzon. A vezető már beindította a motort, és parancsra várt. Láttam, ahogy a Rep-ales megragadja a miniszterhelyettest, és belódítja a főhadiszállás géppuskafedezékének árkába. Az első pár után harminc másodperccel további két bombázó tűnt fel. A Starstreak nagy sebességű légvédelmi rakéták ezúttal felkészültek rájuk, s mozdulatlanná merevedve figyeltem, amint a rakéták sisteregve a támadók felé indultak. Az egyik bombázó két állásból is magára vonzotta a lövéseket, fordulóba kezdett, és amint tehette, megszabadult a bombáitól, vad mintázatban szórva széjjel a repülőtér északi végében. Ahogy gyorsan északkelet felé távozott, eltűnt a látóteremből a repülőtéri épületek mögött, a rakétáink még mindig üldözték.

Déli irányból hallottam a Spartanok hangját, ahogy a rejtekhelyükről kilőtték harckocsi-elhárító rakétáikat. Szerencséjük lesz, ha mindegyikük eltalál egy-egy lőtávolságba kerülő orosz harckocsit, mielőtt azok fedezik fel őket. A nagy harckocsilövegek sorozataival szemben aligha jelent akadályt a páncélzatuk, hogy áthatoljanak rajta, és a belsejükben robbanjanak fel. Tanácstalan voltam, mit kezdjünk a Scimitarokkal. A legjobb, amit tehettünk, egy esztelen roham abban a reményben, hogy elvegyülünk a csapatszállító járművek között. A 30 mm-es gépágyúlövedékeink lepattantak volna a harckocsik páncélzatáról. Átkiáltottam a Rep-aleshez utasításért. Visszakiáltott, hogy ne moccanjunk. Nem moccantunk.

Rövid várakozásunk öt perccel később meghozta jutalmát. Déli irányból négy Havoc típusú nehézhelikopter dugta elő az orrát, útban a repülőteret övező kerítés felé, mintegy három méter magasan repülve. Forgó gépágyúik ugató hangja megelőzte a helikoptereket, valószínűleg a védők Starstreak rakétáit lőtték, máskülönben nem lettek volna olyan messze, mint ahol most voltak. Gyors iramban mozogtak, és csupán ezer méter körüli távolságra voltak, ezért úgy döntöttem, kapják meg a magukét mindennel, amink csak van. A leghátsó Havoc volt legközelebb. Leadtam egy rövid sorozatot a gépágyúval, pom pom pom pom pom. Velem együtt a többi Scimitar is tüzet nyitott. Nagy gyönyörűségemre legalább két lövedék telibe találta, a helikopter nagy reccsenéssel egyszerűen lepottyant a földre, és a kerítés mentén futó lövészárokban állapodott meg. Rákapcsoltam a második Havocra, és leadtam rá egy rövid sorozatot. Ezúttal az eredmény még látványosabb volt. Bizonyára az üzemanyagtartályt találtam el, mert a helikopter hátsó része eltűnt egy nagy tűzgömbben, majd a gép jobbra hengeredett, és két részre szakadva a földnek csapódott.

A fültépő zajon keresztül a Rep-ales kiabálása hallatszott.

– Jó lövés volt, Charles! Ha minden idejét agyaggalambokkal és fajdkakasokkal töltötte is, akkor sem volt hiábavaló!

Átkozott pofátlan! A másik két Havoc azonban ekkorra már fölöttünk járt. Az elülső beledőlt, hogy felgyorsuljon, felkavarta a fűszálakat, miközben fenyegetően megfordult, hogy dülledt szemű bogárként harciasan lecsapjon ránk. Megpillantottam a Rep-alest a géppuska mögött, megszállottként tüzelt. A miniszterhelyettes – akiről később megtudtam, hogy valamikor a helyi milíciánál szolgált – adagolta a töltényhevedert, és szemmel láthatóan élete nagy pillanatait élte át."

Rosszovszkij őrmester, a 22. helikopter-rohamezred Havoc helikopterének géppuskása folytatja az elbeszélést a másik oldalról nézve:

„Meglepődtünk, amikor parancsot kaptunk a Riga elleni támadásra, és eléggé nyugtalanok is voltunk. A 3. rohamhadsereg előrenyomulása le a tengerpartig meglehetősen gyors volt. Nem volt túl sok említésre érdemes szabályszerű ellenállás, de a felvezető oszlopoknak esetenként kényelmetlen perceket okoztak az ellenséges különleges erők vagy a partizánok. Amikorra megérkeztünk a helyszínre, majdnem mindig elpárologtak, bár mi elveszítettünk egy Havoc helikoptert, amikor egy Stinger rakéta eltalálta a motor kipufogócsövét, és levitte a rotort. Amikor megérkeztünk Riga közelébe, azt a parancsot kaptuk, hogy maradjunk jóval a várostól keletre és délre, körben beásott NATO-vonalak lőtávolságán kívül. A távirányított repülőgépeink azonban találtak egy rést a sebtében létrehozott vonalakban a várostól délnyugatra, magához a repülőtérhez bevezető út mentén. Amint leszálltunk üzemanyagot felvenni, már kitaláltuk, hogy mi fog következni, mivel lehetetlen volt eltéveszteni a két teljes harckocsihadosztályt, amely elindult, hogy Rigától délre körbekanyarodjanak, majd fel és be, a repülőtérre. A védőknek nem lesz egy óránál több idejük, hogy feleszméljenek, már csak azért sem, mert a vadászgépeink északról, a tenger fölött végrehajtottak egy agresszív cselt a nagyszámú NATO-hajókkal szemben. Miközben az amerikai haditengerészeti és szárazföldi vadászgépek azzal voltak elfoglalva, hogy ezt a fenyegetést elhárítsák, nyolc kétüléses Szu–37 Flanker vadászbombázó rendkívül alacsonyan szállva gyors vágtában rajtaütött a rigai repülőtéren. Amikor tizenöt perc múlva visszatértek, megkaptuk a felhívást az indulásra.

A repülőteret nyolc helikopterrel közelítettük meg, rendkívül óvatosan. Négyen fent elöl, a másik négy pedig körülbelül 2 kilométerrel hátrébb. Az első feladatunk az volt, hogy hallgattassuk el a veszélyes Starstreak-ütegeket, melyeket a repülőtértől 5 kilométerrel délre azonosítottak be. Jóllehet a felderítésünk már mindegyiket hajszálpontosan bemérte, és mi egyértelműen bejelöltük a térképeinken, átkozottul nehéz volt észrevenni őket, hacsak nem voltunk már fölöttük. Ez így macska-egér harc lesz. Saját rakétáink maximális lőtávolsága 8 km volt, s tudtuk, hogy

a Starstreak rakéták holtbiztosak 7 km-ig, veszélyesek 9 km-ig, és még mindig hatásosak lehetnek 12 km-nél.

Remegve léptük át a térképeinken a Starstreak rakéták övezetét jelölő vonalat, s felkészültünk arra, hogy bármelyik pillanatban gyors rakétaelkerülő manővereket hajtsunk végre. Az első helikopterpár valamivel a földfelszín fölött lassan előrehaladt, míg a második pár hátrébb továbbra is éber figyelőállásban maradt, 20-30 méterrel magasabban keringve, lehetőleg valamilyen tereptárgy vagy épület mögé rejtőzve. Ezekből a figyelőállásokból felkészültek rá, hogy kihívják maguk ellen a rakéták kilövését, s azokat vagy szembetámadják, vagy lebukjanak előlük, a legjobb belátásuk szerint.

A tőlünk jobbra eső láthatáron láttuk a harckocsiszázadokat előrenyomulni, hogy lerohanják a repülőtér déli peremének védelmét. Az ütközet elkezdődött, és csakhamar az égő célpontok fekete füstfelhői szálltak az égre, de hogy az ellenségé vagy a mieinké, azt nem tudtuk volna megmondani. Ahogy a földet pásztáztuk, hiábavalóan keresgélve kijelölt célpontjainkat, a megtalálásukra nem várt irányból érkezett segítség. Két Szu–37 Flanker húzott el fölöttünk nagyon alacsonyan és gyorsan, hogy ledobják bombáikat a repülőtérre. Szorosan a nyomukban két másik követte őket, és ekkor történt, hogy a Starstreak rakétakilövők felfedték az állásaikat. Láttuk a begyújtott rakétahajtóművek felvillanásait, körülbelül 4 kilométerrel előttünk, amit fehér füstpamacsok követtek, amint a rakéták felgyorsulva a célpontjaik után iramodtak. Mindkét hátsó vadászgépet találat érte, halotti máglyájuk füstje felgomolygott, de a földbe csapódásukat már nem láttuk, mert az néhány kilométerrel a repülőtéren túl következett be. Ez esélyt adott nekünk. Amíg a rakétakezelő személyzet a bombázók elleni támadásra összpontosított, lehetővé vált gyorsan megközelíteni és kilőni őket. Anélkül, hogy egy szó is elhangzott volna, egyértelmű volt, hogy mind a négy helikopter pilótája azonnal ugyanarra gondolt. Teljes sebességre kapcsoltunk, és körbe repültünk, az épületek és az erdő szegélyének vonalával fedezve a közeledésünket. Négy tüzelőegységet tudtunk kivenni 2 km távolságban. A pilótám felhúzta a helikoptert 20 méter magasra, lehetővé téve a számomra, hogy egy teljes rakétagondola tartalmát ráküldjem az egyik ilyen egységre, ami legalább arra jó volt, hogy behúzva tartsák a nyakukat. Amint 1200 méterre megközelítettük őket, világossá vált, hogy felismerték a veszélyt, és két üteg kísérletet tett a vizuális támadásra. Amire elindították a rakétákat, mi már a minimális lőtávolságon belül voltunk, és figyeltük, ahogy mindkét rakéta, irányítás nélkül, jóval fölöttünk elhúz. A jobb hátsó helikopter, a bajtársaink egyik gépe számára, mintegy 10 méter magasban, azonban nem volt ilyen szerencsés kimenetelű a dolog, mert három rakéta is telibe találta, és keresztülment a pilótafülke elején. A helikopter egyszerűen darabjaira hullott. A légelhárító rakétaüteg számára ez csak pirruszi

győzelemnek bizonyult, mert már rajtuk is voltunk. A megbízható forgócsöves gépágyút választottam ki, és másodperceken belül vége is volt: a fenyegető Starstreak lövegekből fém- és elektronikai hulladék lett.

Miután az elsődleges célpontjainkat megsemmisítettük, lehetőségünk nyílt a repülőtér megtámadására. Az volt a parancs, hogy lehetőleg minél több berendezést semmisítsünk meg. Most az egyetlen veszélyforrást, vagy amit annak véltünk, a repülőtéren elhelyezett bármely csapat vállról indítható Stringer és Javelin rakétái jelentették. Ahogy észak felé lendültünk a déli határoló kerítés felé, elhaladtunk hat, lángban álló harckocsink fölött, amelyeket harckocsi-elhárító irányított rakétalövedékek találtak telibe. Továbbhaladva, álcahálóval fedett állásokban négy angol páncélozott csapatszállító jármű roncsait, körülöttük pedig további három harcképtelenné tett harckocsinkat fedeztük fel. Az állások körül sebesült vagy halott védők és támadók hevertek szanaszét, közvetlenül az érkezésünk előtt lezajlott ádáz küzdelem helyszínét jelölve. (Ez volt az a hely, ahol a brit légiezred egyik századát rohantuk le.) Ezután elhagytuk azt, ami a felvezető támadó századból maradt, és máris a déli kerítésnél jártunk. Előttünk, repülési irányban állt egy sor ígéretes célpont, köztük három szállító repülőgép, rajtuk túl pedig Apache nehézhelikopterek álltak, az egyik nagy lánggal égett; a másik kettőnek felszállásra készen forgott a rotorja.

Ekkor, ahogy egy pillanat töredékéig haboztunk, minden rosszra fordult. Egy fojtott hangú hívás jött be a rádión, és hátrapillantva láttuk, ahogy a kettes és hármas számú helikopterünk találattól sújtva a földhöz csapódott; mindkettőt számunkra láthatatlan ágyúból érte találat. Nem akartunk ott lebegni, ezért a pilótám lesüllyesztette a helikopter orrát, és amint elegendő repülési sebességre tettünk szert, a Havoc oldalazva és elkanyarodva folytatta az útját, hogy kijussunk innen. Fordulás közben a repülőtér nyugati oldalán fekvő erdő szegélyéről érkező gépágyúsorozat felvillanását vettem észre. A pilóta egyenesbe hozta a gépet, hogy mintegy 700 méter távolságból támadásba lendüljünk. Amint így tettünk, néhány hangos csattanó ütés és kisebb kattanás hallatszott, ahogy a gépágyú- és géppuskalövedékek belénk csapódtak. A jobb vállam fölött, a golyóálló üvegen egy nagy lyuk látszott, körötte repedések vonalai, ahol egy gépágyúlövedék behatolt. Ez túlságosan meleg fogadtatás volt a pilótám számára, aki újfent balra kormányozta a helikoptert, és megpróbált kijutni a ránk zúdított megsemmisítő géppuskatűz hatóköréből. Nekem csak vaktában sikerült leadnom egy gépágyúsorozatot a fák vonalának irányába, mielőtt elinaltunk; a Havoc még mindig remegett repülés közben. Már ötszáz méterre jártunk a repülőtértől, amikor a pilótafülke kezdett füsttel megtelni. Hátrapillantva láttam, hogy lángolunk, a pilóta kiáltott, hogy kényszerleszállást végzünk, s én nekigyürköztem.

Orral enyhén fölfelé ütköztünk a talajnak, és fájdalmasan zörögve álltunk meg. Kicsatoltam a hevedereket, és kibukfenceztem a mezőt borító

latyakos, sáros hóba. Visszanézve a helikopterre láttam, hogy a hátsó ülésben a pilótám mozdulatlanul előrerogyva ül. A Havoc pocsék állapotban volt, mindenütt lyukak éktelenkedtek rajta, s inkább szitának nézett ki, mint repülő szerkezetnek. Kész csoda volt, hogy eddig kibírtuk benne. Köszönetet rebegtem a páncélburkolat gyártóinak a megmenekülésemért, majd elátkoztam őket, ahogy megpróbáltam betörni a hátsó pilótafülke vastag üvegét, hogy kiszabadítsam a csapdába szorult pilótát. Eszembe jutott a menekülő-vészfogantyú, amit végre meghúztam, s felnyílt a fülke teteje. A pilóta nem volt valami jó formában. Találat érte, a mellkasán csúnya seb tátongott. Vér szivárgott a védőmellényén és a repülő-kezeslábasán keresztül. Aggasztóan zihált, ahogy óvatosan kihúztam, és lefektettem a földre. Számunkra, füstölgő és romokban heverő harci szekerünk árnyékában, véget ért a háború."

Davies őrnagy befejezi a saját elbeszélését:

„A felvezető Havoc helikopter egyenesbe állt, s láttam, ahogy a gépágyúja visszalő, bár a lövész irányzékával történhetett valami, mivel a lövedékek először a földet szaggatták fel előttünk, majd az ágakat kaszálták végig a fejünk fölött. Mivel most csak ez volt az egyetlen célpont a látóterünkben, mindannyian pergőtüzet zúdítottunk rá. Miközben a helikopter kanyarodott, hogy elmeneküljön, több találat nyomán füst kezdett ömleni belőle. Ez az egy nem akart lezuhanni, ezért addig folytattuk a tüzelést, amíg lőtávolságon kívülre nem került. Kikönyököltem a lövegtorony nyílásán, hogy jobban lássak. A felajzottan kiáltozó Rep-ales látványa fogadott, aki még mindig lövöldözött, mintha valami háborús komédiából lépett volna elő.

– Találat! Találat! Eltaláltuk! Ezt megkaptad, Iván! Látta ezt, miniszterhelyettes úr?

A miniszterhelyettes rá se hederített a rikoltozó Rep-alesre. A hátán feküdt a keskeny lövészárokban, holtan. Egy 23 mm-es lövedék gyakorlatilag megskalpolta. A feje teteje hiányzott, és a lövegtoronyból is láthatók voltak előtáruló agyveleje darabkái a tömérdek véren keresztül. Miközben hányinger kerülgetett a látványtól, eszembe ötlött, hogy vajon mit fognak erről mondani az újságok. Az ágyútűz végül az egyik Scimitart is telibe kapta, letépte a lövegtornyát, a harckocsi parancsnoka, Mark Boden hadnagy pedig súlyos hasi sérülést szenvedett, amibe három nappal később belehalt.

Ekkor tűntek fel a vadászgépeink vagy inkább a rakétáik. Láttuk, ahogy a nagy sebességű radarelhárító rakétákat kilőtték az orosz önjáró légvédelmi rakétahordozókra, mielőtt az F–18 Hornet-rajok lecsaptak a még mindig nem látható harckocsikra, amelyek a repülőtér déli körkörös védelmének peremsávja felé közeledtek. Úgy döntöttünk, hogy az

állásainkban maradunk, mert nem akartuk kitenni magunkat annak, hogy összetévesszenek az ellenséggel, s esetleg testvérgyilkosság áldozatául essünk. Meredek szögben jöttek lefelé, egyik a másik után, fürtösbombákkal és CRV–7 rakétákkal borítva el az előrenyomuló páncélosokat. A következő húsz percben legalább harminc NATO-vadászgép csapott le az elbizonytalanodott orosz harckocsikra. Rep-ales kiugrott a lövészárokból, látszólag kész tényként fogadva el, hogy őfelsége kormányának egy miniszterhelyettese ott fekszik holtan. Néhány métert előrefutott, hogy lássa, mi történik a fák vonalán túl.

– Látta ezt, Charles? – ismételgette néhányszor. – Léigi erőü – mondta, az akcentusomat utánozva. – Ez aztán a léigi erőü, az ám! – Az, légierő, valóban. Ekkor már tudtam, hogy ha mi győzünk, elviselhetetlenné fog válni a pasas..."

A 3. rohamhadsereg felvezető hadosztályát ripityára zúzták az amerikai haditengerészet Hornet gépei, amelyek türelme végül is elnyerte a jutalmát. Az a három Apache helikopter is csatlakozott hozzájuk, amelyeknek sikerült az orosz Flanker vadászbombázók kezdeti rajtaütése után a levegőbe emelkedni. A délután végére az orosz előrenyomulás elérte a tetőpontját. A NATO öt vadászgépet veszített, ezeket orosz föld-levegő rakéták és Tunguszka 35 mm-es önjáró légvédelmi ágyúk lőtték le, mielőtt semlegesítették őket. Százharminc kilőtt harckocsi és különböző páncélozott jármű elegendőnek bizonyult az oroszok meggyőzéséhez, hogy beszüntessék a támadást. Moszkvában 17.00 órakor az orosz hadvezetés és minden állami rádió- és televízióállomás az összes csatornán sugározta a tűzszüneti felhívást, és bejelentette, hogy vége az összecsapásoknak. A NATO, amely csak légierővel tudta ellenőrizni a területet, amíg az összeköttetést biztosító erők meg nem érkeztek az inváziós partraszállás hídfőállásától, gyorsan beleegyezett. Másnap déliidőre, az orosz és az amerikai felderítőegységek közötti néhány kisebb csetepatétól eltekintve, kitört a béke. Az ideiglenes frontvonalat a balti államokon keresztül húzták meg.

Béke a Baltikumban

Oroszország a maga útját járta, és érezte, hogy a NATO sokkal inkább kész a tárgyalásokra, mintsem engedje, hogy katonái az életüket veszítsék Észak-Európának ebben a sivár csücskében. Most, hogy a NATO már nagy létszámmal beásta magát a Baltikumban, Oroszország elégedett lehetett azzal, hogy teljesítette az Iszlám Szövetséggel kötött megállapodás rá eső részét. Bár azt ekkor még nem tudhatta, hogy a Rigánál

tanúsított gyenge teljesítménye meghatározó lesz a NATO-nak a bárhol másutt bekövetkező eseményekre vonatkozó jövőbeli döntéshozatala szempontjából. Oroszország következő célja az volt, hogy minél hosszabban elhúzza a visszavonulásáról folytatandó tárgyalásokat, s ugyanakkor azt is biztosítsa, hogy a balti államokba és Lengyelországba telepített NATO-erők többsége kénytelen legyen ott maradni azért, hogy a NATO kialkudott erejét ne lehessen se fenyegetni, se aláásni. A NATO valójában nem lelkesedett az 1991. évihez hasonló offenzíváért egy sokkal erősebb ellenféllel szemben. A NATO közbenső célja az volt, hogy ténylegesen megállítsa a balti államok gyors elfoglalására irányuló orosz kísérleteket, amit kevés emberáldozattal és presztízsveszteség nélkül már elért. A NATO tervezői és politikai nagymesterei bizonyosak voltak abban – amint Oroszország és az Iszlám Szövetség remélte is –, hogy a tapintatos diplomácia a már bizonyított katonai fölénnyel és súlyos gazdasági szankciók fenyegetésével megtámogatva elegendő lesz Oroszország meggyőzésére, hogy békésen vonuljon vissza – még ha ez akár egy évig tartó diplomáciai erőfeszítésekbe kerül is.

Miután a harcok leálltak, és mindkét fél láthatóan beásta magát a nyárra, az Iszlám Szövetség éberen lesben állt. A végeredmény messze meghaladta a várakozásokat. Nemcsak a NATO főerői voltak legalább a nyár idejére ostromállapotban lekötve, de az amerikai külpolitika biztosította, hogy ezeket az erőket még ki is egészítsék. A republikánus elnök asszony ragaszkodott ahhoz, hogy végül a válság katonai megoldásának a lehetőségét se vessék el. Ez és a katonai erő tekintélye súlyt kölcsönözhet a küszöbönálló tárgyalásoknak, melyek célja egyrészt Oroszország visszavonulása, másrészt annak egyértelmű jelzése, hogy ilyen helyi birodalmi politikát nem tűrnek el a jövőben.

Az Egyesült Államok vezetése alatt a legerősebb NATO-országok elkezdték az erők és a logisztikai támaszpontok kiépítését egy rövid távon lehetséges hadjárathoz. Hosszabb távon a készletek felhalmozása és elhelyezésük egy új vasfüggöny alapjait fogja megteremteni, jóllehet néhány száz kilométerrel keletebbre az eredetinél, de a NATO nem akarta még egyszer kockáztatni a tagországok, különösen Lengyelország területi épségét, amíg Oroszország hadviselő fél marad.

A tavasz és a nyár eleje az Egyesült Államokat és a NATO-t az erők, a fegyverzetek és az utánpótlások titkos kiépítésének tervezése közepette találta egy Öböl-háború jellegű hadjárathoz, hogy felszabadítsák Lettországot és Észtországot, amennyiben a béketárgyalások kudarcot vallanának. A németek burkoltan még azt is kifejezésre juttatták, hogy a tervnek magában kellene foglalnia a kalinyingrádi Oblaszty visszafoglalását – amit nem német erőkkel hajtanának végre. Mivel a nyár telt-múlt, a totális háború kilátása az erők folytatódó kiépítése ellenére távolinak tűnt. A Kreml és az Iszlám Szövetség tervezői elragadtatott

hangulatban voltak. Június végére a NATO légierejének, nehézharckocsizó és gépesített egységeinek legjavát Európa távoli sarkába összpontosította. Ekkorra azonban a NATO kénytelen volt komolyan Izrael szomszédai felé tekingetni, de, ahogy az Iszlám Szövetség remélte, már túl késő volt ahhoz, hogy képes legyen érdemben cselekedni. A Iszlám Szövetség azonban alábecsülte a NATO állhatatosságát, egységét és újdonsült céltudatosságát, amikor eljött a küzdelem és a „valódi" háború ideje.

Hetedik fejezet: A kezdetek

Marseille – az első lövés eldördül

Július 12-én Szaladin felhívásának megfelelően, hogy „az iszlám katonákat maradéktalanul képezzék ki az eljövendő harcra", az algériai fegyveres erőket teljes riadókészültségbe helyezték. Az összes fegyvernemnél háborús állapotot vezettek be. A katonai készenléti terveket, melyeket úgy dolgoztak ki, hogy Algéria a politikai feszültségek idején demonstrálni tudja katonai vitézségét, egy sor légi, szárazföldi és tengeri hadgyakorlat formájában hozták működésbe. Sajnálatos módon, ahogy akkoriban a hír járta, egy túlságosan is fanatikus ifjú algériai tiszt, egy három Scud rakétaindítóból álló üteg parancsnoka úgy döntött, hogy a valóság jelentéktelen ügyeit egy kicsit tovább viszi. Sok algériaihoz hasonlóan benne is forrt a gyűlölet Franciaország iránt. Egyrészt a gyarmati múlt miatt, amire úgy tekintett, hogy Franciaország hosszú éveken keresztül meggyalázta Algériát. Másrészt egyike volt azoknak, akik Franciaországot a katonai rezsim támogatásával vádolták, mely megtagadta Algéria népétől az iszlám kormányzást, amire aztán több mint egy évtizedig kellett várni. A gyilkosságok, a terror és a megtorlások éveiben alig maradt olyan család, amelyet ez ne érintett volna. Az ő bátyját és nővérét is megölték, feltételezése szerint a „kormánycsapatok". A katonák azzal a harci feladattal érkeztek a távolabbi hegyi falvakba, hogy füstöljék ki onnan a gyanús elemeket, és büntessék meg azokat, akik támogatták az „iszlám terroristákat". Akkoriban mindössze tizenhárom éves volt, és kecskéket legeltetett a falutól távolabb, amikor a katonák lecsaptak a településre. Egészen addig a pillanatig, amíg a testvéreit meg nem találta késekkel összeszabdaltan, vérbe fagyva a konyhájuk és szobájuk padlóján, túl fiatal volt ahhoz, hogy saját véleménye legyen. Ezek után tíz évig forrt benne a bosszúvágy. Ez töltötte ki az életét, ez ösztönözte és ébresztett küldetéstudatot benne. Ettől kezdve türelmesen dolgozott, és várta, hogy elérkezzen az ő pillanata.

Nem sokkal az iszlám forradalom után belépett a hadseregbe, ahol először a gyalogságnál teljesített szolgálatot, majd parancsnoknak áthelyezték a rakéta fegyvernemhez. Ő egyedül rendelkezett egy rakéta fölött. A rakéta nagyjából ugyanúgy nézett ki, mint bármely más algériai

Scud rakéta, sárga és barna mintázattal, jellegzetes zöld foltokkal tarkítva, ami az algériai fegyveres erők álcázó festése volt. Megbízható volt. Nála volt az indítókulcs. Meg fogja mutatni Franciaországnak, mit jelentett neki a bátyja és a nővére elvesztése. Lényegében véve képes volt a cselekedetét történelmi szempontból megítélni: Franciaország éveken keresztül fegyvereket szállított Izraelnek, hogy háborút viseljen az iszlám ellen; megpróbált törvénytelen eszközökkel beavatkozni az algériai forradalomba; száz darab Dassault Mirage–III vadászbombázót adott el az izraeli légierőnek. Franciaország csaknem egy fél évszázadig elnyomta és rabigában tartotta volt gyarmatát; ez a tisztességes mozlim gondolkodás számára megtestesítője volt minden mértéktelenségnek, kicsapongásnak, a Nyugat erkölcsi romlottságának, ami minden igazhitű mozlimot iszonyattal töltött el. Végül, gyakorlatiasabb módon kifejezve, Franciaország jócskán belül volt egy jól irányzott Scud rakéta lőtávolságán.

A rakétakezelő személyzet megdöbbenésére az indítóbillentyű védőszerkezete felemelkedett, az indítókulcs a helyére csusszant, az indítóimpulzus pedig útjára indult. Csupán negyvenöt másodpercig tartott az akció teljes végrehajtása. A személyzet egyetlen tagja sem mert megmukkanni. Ez a fiatal tiszt viselkedett már velük kegyetlenül a múltban, a rangja alapján pedig kétségbevonhatatlan volt a hatalma. A Scud előírásosan működött, nagy robajjal végigsiklott a sínszerkezetén, majd fehér füstfelhő jelezte a ragyogóan égő rakétamotor útját. Robbanófejében szarin ideggázzal, a rakéta átívelte a Földközi-tengert, majd hét perccel később becsapódott Marseille kikötőjében a hagyományos kora reggeli piac közepébe. Száznyolcvan francia polgári személyt ölt meg, és legalább háromszázat megsebesített. Az áldozatok egy része heves fájdalmak közepette halt meg, s egy amatőr videofelvétel a görcsösen rángatózó és az ideggáz ellen viaskodó emberi testekről bejárta az egész világot. A helyszín egy merő mészárlás képét mutatta. A Nyugat kővé dermedt a megdöbbenéstől és a saját polgárai – nem arabok, szlávok vagy zsidók, hanem jólétben élő nyugatiak százai – ellen elkövetett gyalázatos erőszaktól, a vérző, lángoló és széttépett testek látványától. Frissen vöröslő vér látszott minden helyszínen – a falakon, tócsákban az utcán, véres volt a mászva menekülő emberek nyoma, vér lövellt a tátongó sebekből sugárban, és sokan feküdtek a mentők segítségére várva, akik nem jöttek, amíg bizonyossá nem vált, hogy a szarin már eloszlott. Ez az egyetlen csapás rosszullétet okozott Európának. Ha Franciaországot találat érhette, senki sincs biztonságban. Az örök függetlenségére büszke Franciaország kinyilvánította az önvédelemre való jogát, és azzal fenyegette meg Algériát, hogy „eltörli mint nemzetet", ha az ehhez hasonló aljas rémtett megismétlődik. Eközben az ENSZ Biztonsági Tanácsa holtpontra jutott Oroszország és Kína vétója követ-

keztében, de Franciaország jóváhagyást kapott az Egyesült Államoktól, Nagy-Britanniától és a többi európai szövetségesétől, hogy „megfelelő válaszlépést" tegyen.

További bizonyítékok kerültek elő a háború óta, melyek láthatóan azt sugallják, hogy a Scud kilövése nem baleset volt. A fiatal algériai tiszt valójában Szaladin adjutánsa volt a beosztása átvételétől 2006 februárjáig. Úgy tűnik, Szaladin személyesen választotta őt ki egy sereg más fiatal jelölt közül, akik a külső működési területein vagy azok körül tevékenykedtek. Szaladin megítélése szerint az algériaiak voltak a leghűségesebbek, legmegbízhatóbbak és legdühösebbek. Néhány telefonhívás és elektronikus pénzátutalás néhány, Algírban vezetett folyószámlára biztosította, hogy a fiatal tiszt gyorstalpaló egyéni kiképzést kapjon a Scud rakéták működtetéséről. A terv tökéletesen volt kidolgozva, és amint a küldetés befejeződött, a fiatal tisztet nyilvánosan „eltávolították a parancsnoki beosztásból", de titokban Teheránba repült, hogy a hősöknek kijáró fogadtatásban részesítsék.

„Egy megfelelő válasz"

Egy héttel később, július 19-én a *Charles de Gaulle* repülőgép-hordozó kihajózott Toulon kikötőjéből, és 280 kilométerre Algéria partjaitól lehorgonyzott. Az anyahajó Rafale repülőgépeihez a francia légierő nyolcvan gépe csatlakozott, s a teljes francia légi üzemanyag-utántöltő flotta biztosította, hogy két napon és két éjszakán keresztül megszakítás nélkül tartsanak a légicsapások. A kezdetet a francia légierő Mirage–2000 repülőgépeiről indított Apache rakéták jelentették. A Mirage gépek mindegyike egy-egy rakétát vitt és indított el éjjel egy órakor és hajnali négy órakor. Az Apache rakéták hatótávolsága mintegy 360 kilométer, találati pontossága körülbelül 10 méter, a feje pedig 450 kg nagy erejű robbanótöltetet tartalmaz. A Mirage gépeknek nem kellett messze délre repülniük a Földközi-tenger fölött, hogy elérjék a rakéták indítási pontját az algériai célpontokra. A két hullámban végrehajtott repülések elegendőnek bizonyultak ahhoz, hogy a franciák által vásárolt összes Apache rakéta felét felhasználják. Az elsődleges célpontok az algériai légierő vadászgépei és radarberendezései voltak. Csak nagyon kevés repülőgépet tartottak megerősített hangárokban, és nagy többségük, mely a szabad ég alatt sorakozott ponyvatetők alatt vagy homokzsákokból emelt védőfalak között, az ország büszkeségéből füstölgő, torz roncshalmazokká vált, fekete koromkörökkel kiemelve a szürke betonon. Hajnalban a rakétahordozó repülőgépek meg azok a gépek, amelyek az üzemanyagtöltő gépekkel érkeztek, kénytelenek voltak új

célpontokat keresni. Ez alatt a negyvennyolc óra alatt az algériai légierő és légvédelem fémdarabok és összedőlt épületek hasznavehetetlen halmazára apadt. A legtöbb repülőgép a földön semmisült meg a támadások első éjszakai hulláma során. A katonai tervezők örömmámorban úsztak; megismétlődött az 1967-es izraeli győzelem. A támadások végső hulláma a harmadik nap reggelén azonban Franciaország vesztét okozta.

Az avuló Mirage–2000D kétüléses repülőgépek a jóval sikerültebb Mirage–2000 vadászrepülő-típus bombázó változatai voltak. Ekkoriban állították át a könnyűbombákkal történő támadásról a célzott támadásra, az egyik gép lézeres célkijelölő berendezése mutatta a célt a kísérőgépek lézerirányítású bombái számára. Azt a feladatot kapták, hogy rombolják le az Algéria közepén elhelyezkedő légvédelmi főhadiszállás épületét. Mindegyik kísérőgép két darab 900 kg-os lézerirányítású bombát vitt magával, amit egy előre meghatározott ponton kellett kioldani, majd a lézeres célpontkijelölővel, amit a felvezető Mirage vitt, a célpontra vezetni.

Ezt a Mirage-triót Marc Dechamps százados vezette. Ő és a hátsó ülésen ülő Albert Foch rövid időn belül a leghírhedtebb repülősök lettek a modern kori francia történelemben. Ezen a ragyogóan derült júliusi reggelen 6 óra 50 perckor ez volt az utolsó dolog, ami a fejükben járt, ahogy 10 ezer méter magasban a csendesen zümmögő pilótafülkében ültek. Minden jól ment ezen a héten, amit a lézeres célkövető és a halvány fényű infratelevízió-képernyő kezelésének begyakorlásával kellett tölteniük. Nagyon kevés olyan dolog volt, ami elromolhatott. Az üzemanyagtöltő gépről leválva déli irányba fordultak, mintegy két perccel mögöttük a haditengerészet nyolc Rafale gépével, amely a *Charles de Gaulle* anyahajóról szállt fel. Amint feltűntek az afrikai partok, Dechamps kinyújtotta a nyakát, és futó pillantást vetett körbe, hogy ellenőrizze, megfelelő helyen van-e a kíséret többi tagja. Ott voltak – négy-négy Rafale laza kíséretként fenn és hátul, 12 ezer méter magasban, egy Falcon–400 parancsnoki gép társaságában, amely az összes algériai rádióforgalmazást figyelemmel kísérte. Kényszerű kísérőként és jóval közelebb repülve, mint szerette, ott volt még három Mirage–2000 vadászgép is. Dechamps tudta, hogy nem lesz szükség rájuk; az algériai légierő döglött madár volt már csak. A legrosszabb az volt, hogy magányos farkasokként néhány MiG–21-es vagy MiG–23-as vadászgép megmenekült a rombolástól, s ezek öngyilkos kísérletet tehetnek arra, hogy kihívják maguk ellen az algériai égboltot uraló francia repülőgépeket. Mindamellett, gondolta Dechamps vidoran, örömmel meg fogjuk őket hívni a légi bemutatóra.

– Jó a kép – dünnyögte Foch, aki azóta a tévéképernyőre meresztette a szemét, hogy a part látótávolságon belülre került. – Nincs pára vagy

felhő, hogy megkavarja a dolgokat. Csak néhány apró kézi beállítás a kontraszton és a fényerőn. Tényleg élvezni fogják ezeket a képeket Párizsban ma este. Tökéletes nap a bombázáshoz.

A három bombázó és kísérői mintegy nyolcvan kilométerre voltak Algírtól keletre, és egy éles fordulatot tettek jobbra, a főváros irányába.

– 06.53 – mondta Dechamps. – Hét perc a bombázás kezdési időpontjáig.

– Oké – nyugtázta Foch. – Lássuk csak... ráközelít... célkövetés... automatikus célkövetés... rögzít. Aha, minden jónak látszik.

Foch még mindig nem nézett ki a pilótafülkéből. A legtöbb hátul ülőhöz hasonlóan, a kinti világhoz kapott egy új játékszert, hogy azzal játszadozzon, és játszadozott is vele. Talált egy kis pajtát a sok part menti falu egyikének a külterületén, és letesztelte rajta az összes célkövető funkciót. Folyamatos kísérő dünnyögése – legalábbis úgy gondolta – azt a célt szolgálta, hogy önbizalmat öntsön a pilótájába. Dechamps-t némileg bosszantotta a hátulról hallható vég nélküli motyogás. A Mirage–2000D-re történt kijelölése volt számára az első alkalom, hogy megtapasztalja, milyen is egy másik személy jelenléte a pilótafülkében. Eddig a szolgálati útig az egész pályafutása együléses vadászgépekben telt el, és időnként meglehetősen zavarónak találta a másikat a háta mögött.

– Abbahagynád a közvetítést? Csak akkor szólj, ha ez az átokverte micsoda nem működik. Vetted?

– *Oui, mon brave.*

Foch megsértődött. Ez éppenséggel nem volt jó kezdet a célpont felé haladva. Három perccel később Foch rátalált Algír keleti külvárosára. Az elektronikus riasztórendszeren minden csendes maradt. Olyan volt, mintha Algéria radarjait kikapcsolták volna.

– Kép tiszta – érkezett a monoton hívás a Falconról.

Foch jobbra mozgatta a célkövetőt a part mentén, a kikötő legészakibb mólójáig. Így nem lesz semmi tévedés, ezt a magában álló tereptárgyat vonatkoztatási alappontként lehet használni. A főhadiszállás épületéhez viszonyított koordinátái már be voltak táplálva a számítógépbe, így ha egyszer befogta a célkövetőbe, és egy gomb megnyomásával rögzítette, az egész képet tovább fogja vinni, a célkövető pedig ráállt a célpontra.

– Oldaleltérés és azonosítva, megjelölve... és célkövetés – mondta Foch olyan lassan és gépiesen, ahogy csak tudta. – Most... megnyom, és... hopp, megvagy! Célpont azonosítva.

– Kitűnő – nyugtázta Dechamps. – Két perc, két fegyver kiold... most... Dinnyék.

Továbbította a jelszót, ami egyrészt megmondta a bombahordozó gépek pilótáinak, hogy megjelölték nekik a célpontot, másrészt lehetővé

tette a számukra, hogy élesre állítsák a kapcsolóikat. Dechamps ellazult kedélyállapotát hátulról jövő kiáltás szakította meg. Foch mikrofon nélkül kiabált felé, oxigénmaszkja az interkom mikrofonjával együtt az álla mellett himbálózott.

– Marc, éppen maximálisra ráközelítettem, hogy ellenőrizzem a végleges célpontot az épületen, és az kábé hatvan méterrel kijjebb van jobbra, az épület északi végén.

Foch hangja kezdett elbizonytalanodni. Dechamps-ot kis híján legyűrte a helyzet képtelensége. Társa a hátsó ülésen azért kiabált rá közvetlenül, mert mindketten tudták, hogy minden kapcsolást, amit beállítanak, és mindent, amit mondanak, a fedélzeti számítógép rögzít, amit később hosszas elemzésnek vetnek alá a jelentéstétel során. Dechamps gyűlölte ezt az újabb behatolást a pilótafülkéjébe; egy spicli meg egy navigátor a fülkében. Ő is félrecsapta az oxigénmaszkját, és hátrakiáltott:

– Rendben, akkor mozdítsd meg azt a kurva akármit! Nem fog jól mutatni a tévében, ha az épület rossz végét fogod be a célkövetőbe, amikor a szellőzőkürtőt kellett célba venni, ami világosan látható, hogy a kép bal oldali végén van, igaz?

– Hmm.

– Mi van? Most meg mi van? – Dechamps bosszúsága gyorsan emelkedett a gutaütés felé.

– Nos, nem túl sokat gyakoroltuk, hogyan kell kézi kapcsolással visszavonni egy parancsot, de mindjárt beindítom.

– Nem most lenne itt az ideje megtanulni, hogyan kell megcsinálni. Ha nem tudod bejelölni, egyszerűen álljunk vissza az épület északi végének a bombázására, és kenjük az egészet a tervezőkre.

– Oké, most átmegyek kézire. – Foch visszatette az interkomot. – Automata célkövetés kiválasztása törölve, balra jön a célkereszt... hóha!... Ez kibaszott érzékeny!

– Boldog – továbbította az új jelszót Dechamps. Ez nyilvánvaló hazugság volt; feltételezte, hogy megerősítik a bombázóknak, a célpontot már finomították, és a célkövetés működik. Harminc másodperc a bomba kioldásáig, egy perc a becsapódásig. – Megvan? – kérdezte Fochtól tömören.

– Igen, igen, végül is, bocs érte. Nagyon érzékeny ez a rendszer. Csak egypár másodpercre volt szükségem, hogy a kézi vezérlőn beállítsam a célkövető mező mozgási sebességét, de most már jó. Lássuk csak, tizenöt másodperc a kioldásig, a célkövető mező pedig zsupsz, rá a szellőzőkürtőre.

– Kitűnő, jól csináltad. – Dechamps a gúnyolódás és a megkönnyebbülés között hajlott arra, hogy gratuláljon.

– Bombák elindultak – jött a hívás a bombázóktól.

Foch és Dechamps oldalt pillantottak a bombázókra, hogy figyeljék, ahogy a négy bomba tisztán levált a kettes és a hármas számú gépről. Eztán a trió lusta jobb fordulatot hajtott végre északra, a biztonság felé. Foch mindvégig a képernyőre meredt, megerősítve, hogy a célkövetés még mindig jó, és a stopperóráján számolta a bombák becsapódásáig hátralevő másodperceket.

– Húsz másodperc, célkövetés jó... tíz másodperc... öt, négy, három, kettő, egy... hmm... nulla másodperc, most... nincs becsapódás!

– Bombatalálatok megfigyelve! – jött az izgatott hívás a kettes számú gépről.

– De nem az épületen, amire céloztam – közölte Foch tényszerűen a megfigyelését, még mindig a főhadiszállás épületére összpontosítva a monitoron.

Dechamps, rá nem éppen jellemző módon, csendben maradt, és balra fordult, hogy megnézze magának a felcsapódó földdel keveredve felemelkedő füstoszlopot.

– A bánatba, a bombák jóval a tető fölött mentek el! Mi az ördög történt? A jó épületet fogtad be, nem?

– A kurva életbe! – Ez volt minden, amit Foch hozzá tudott tenni. Dechamps újra szótlanságba merült, várva az elkerülhetetlent. – Elfelejtettem bekapcsolni a lézert. A francba, a francba, a bús francba!

Mindketten tudták, hogy amikor a bombákat nem irányítja a lézer, a kis stabilizáló vezérsíkok, amelyek a célra vezetést szolgálják, szárnyként működnek. Ez azt jelentette, hogy a precíziós irányítású bomba, amely célt készül téveszteni, legalább egy nagyságrenddel nagyobb mértékben téveszti el a célt a „buta" bombához képest. És tényleg, évekkel korábban, a boszniai támadások során, a brit légierő visszatért a nagy szögű zuhanórepülésben kioldott „buta" bombák használatához, mivel így sokkal kisebb volt a célzási hibatávolság, mint a „nem irányított" irányítható bombáké. A véletlen polgári áldozatok – vagy szemérmesen szépítő katonai kifejezéssel: a „járulékos kár" – miatt olyan heves sajtótámadások érték a légierőt, hogy a 95 százalékos megbízhatóságú precíziós fegyverek használatát túl kockázatosnak ítélték. Foch és Dechamps, az üzemanyagtöltő gépet elhagyva, csendben repültek haza – és a francia történelemben szilárdan elfoglalandó helyük felé. A vádaskodás értelmetlen lett volna. Mindketten csak azért imádkozhattak, hogy kiderüljön: nem a piacteret vagy valami hasonlót találtak el, mint a brit légierő az Öböl-háború idején, pontosan ugyanilyen ok miatt.

Mint kiderült, nem egy piacteret találtak el. Sokkal rosszabbat tettek. Mind a négy bomba ballisztikus lövedékké vált, a szárnyaik pedig biztosították, hogy messze a kijelölt célpont mellé találjanak. Egy rozzant, magas lakóháztömböt kapott telibe mind a 3600 kg nagy hatásfokú rob-

banóanyag és a bombák mozgási energiája. A robbanás, a légnyomás és a négy nagy bomba repeszdarabjai sokkal nagyobb pusztítóerővé összegződtek, mint amivel a bomba műszaki adatai dicsekedtek. Az épületet az alapjainál érte az első találat, majd további időközökben a keletre néző oldalát, ezután fülsértő zajjal nagy halom kőzúzalékká és porrá változtatta, mintha csak mérnökök bontották volna le. Egy ilyen magas épületnek a rozzant állapota is jelezte a nyomorúságos belsejében lakó emberek nagy számát. Kétezernél is többen haltak meg; jóval több volt a sebesültek száma, ahogy a telitalálatot kapott épület árhullámként lezúduló törmeléke elsöpört rengeteg mellette álló silány építményt, amelyek a fővárosnak ebben a lepusztult körzetében lakásként és boltként szolgáltak.

Tévéstábok rohantak a helyszínre, és egymással versengve készítették a képeket a széttépett, vérző és lángoló emberi testekről. A gyermekek voltak azok – nem a halott gyermekek, hanem akik segítségért esedezve sírtak, némelyek furcsa szögben álló végtagokkal, mások mezítelenül, tátongó sebekkel vagy élettelen, immár válaszolni képtelen szüleik holtteste mellett sikoltozva –, akik a leghevesebb reakciót váltották ki. A világ borzadállyal eltelve nézhette a tévéadásokat megszakítva sugárzott képeket. A tiszta katonai konfliktus és az ellenség megsemmisítésének diadalmas képei – elpusztított hadigépeké és nem embereké – gyorsan feledésbe merültek, amint a francia fegyveres erők dicsősége az erkölcsi magasságokból a földre omlott. A nyugati érzésvilág az önigazolásból és a harcias hazafiaskodásból a „hiba" undorába csapott át.

Franciaország, mely oly talányos volt, viszonylag kevés bűnbánatot mutatott. Ilyen dolgok megesnek a háborúban; szerencsétlen dolog volt. A francia katonaságot az ország vezetői kemény kritikákkal illették. De Franciaország független volt, mindig az volt, és mindig az is marad.

Izrael mozgósít

Jeruzsálemben a marseille-i piacteret telibe találó Scud rakétát nem tekintették véletlen balesetnek. A Moszad és a Sin Bét titkosszolgálatok előkapott aktái felfedték, hogy az izraeli hírszerzők már korábban kapcsolatot találtak Szaladin egykori szárnysegédje és a Marseillere kilőtt Scud rakéta között. Izraeli titkos ügynökök Marseille-ben elfogtak, kínvallatásnak vetettek alá, majd lelőttek egypár iránit, akiket néhány hónapja nyomon követtek. A dokkoknál levő lakásukban a Moszad kétségtelenül talált néhány videokazettát és érzékelőműszert

a támadás után, melyek teljes leírást adtak a szaringáz-támadás hatásairól. Izrael számára ez bizonyíték volt arra, hogy a támadás merénylet volt, és nem baleset. Megmutatta, hogy az Iszlám Szövetség által birtokolt Scud rakéták rendelkeznek egyrészt a kellő pontossággal, másrészt azzal a technológiával is, ami lehetővé tette a halálos vegyi anyag szétszórását.

Ahogy a marseille-i Scud rakéta a háborús előkészületek bizonyítéka volt, a Moszad hálózatának az Iszlám Szövetség fővárosaiból küldött jelentései is a titkos mozgósítás megkezdésének egyértelmű jeleire utaltak. Amikor ezeket a bizonyítékokat megkapta, az izraeli háborús kabinet úgy határozott, hogy nincs más választási lehetőség, mint megkezdeni a teljes, ám leplezett mozgósítást. A mozgósítási parancsot július 19-én küldték szét, azon a napon, amikor megkezdődtek a francia bombatámadások.

Izrael, mely most már biztos volt abban, hogy így vagy úgy, de küszöbön áll egy támadás, és biztos volt benne, rendelkezik akkora katonai erővel, hogy bármilyen hagyományos támadást vissza tudjon verni, nekiállt a tartalékosok behívásának. Ez a folyamat már negyvennyolc órája tartott, amikor hivatalosan is bejelentették. Az aznap este Algériából érkező hírek csak azt szolgálták, hogy a behívásoknak különös jelentőséget kölcsönözzenek. Ami pedig az Iszlám Szövetség minden, ezt követő Izrael-ellenes, nyilvános dühkitörését illeti, azok összességében csak az amerikaiak, a britek, a franciák és az iszlám más, hagyományos ellenségeinek a szövetségeseként irányultak ellene. A kormány kijelentette, Izrael eltökélt abban, hogy ha háborúnak kell jönnie, a legalkalmasabb pillanatban megteszi a megfelelő lépéseket, még akkor is, ha ez az első csapást jelenti. Nem fog a védekezés kelepcéjébe esni, mint 1973-ban, amikor meghajolt az Egyesült Államok politikai nyomása alatt, ami arra kényszerítette, hogy csak visszavágjon, mert ha az első csapást méri – tekintet nélkül a helyzet realitásaira –, agresszornak minősül, és elveszítette volna a világ legnagyobb részének a szimpátiáját. Ám 1973. jóm-kipúrtól 2006-ig – különös tekintettel arra, hogy milyen mennyiségű fegyverrel rendelkeznek a számba jöhető ellenségek – Izrael már megtanulta, hogy a politikai finnyáskodások és a világ közvéleménye lényegtelen, ha a nemzet fennmaradása forog kockán. És ehhez a végső ütközetig ragaszkodni fog.

Ciszjordániában és Észak-Izraelben az izraeli katonák és telepesek feszült ostromállapotban éltek már jó egy évvel a Sínai-félsziget izraeli lerohanása előtt. A mozgósítás július 21-én történt hivatalos bejelentésével egy időben Izrael visszahívta megbízottait a ciszjordániai és gázai béketárgyalásokról. Az izraeli katonák, amint a létszámuk megfelelőképpen felduzzadt az elfoglalt palesztin állam mindkét részén,

képesek voltak tartósabb benyomulásra a Hamasz és a Hezbollah ellenőrzése alatt álló legveszélyesebb területekre. Megerősített jelenlétük önbizalmat kölcsönzött: tömeges letartóztatásokat foganatosítottak, és alkalmanként azonnali kivégzéseket hajtottak végre – természetesen, csak amikor a gyanúsított menekülni próbált, vagy ellenszegült a letartóztatásnak.

Az Iszlám Szövetség bejelenti az általános mozgósítást

Az algériai vérontás és az Izrael által „meglepetésszerűen" bejelentett mozgósítás miatti világméretű felháborodás pontosan azt a kedvező alkalmat teremtette Szaladin számára, amit eddig is megpróbált kiügyeskedni. Még a Nyugat is meglepődött Izrael mozgósítási döntésén, az ENSZ Biztonsági Tanácsa pedig – diplomáciai kifejezésekkel – „eltúlzott mértékű reagálással" vádolta Izraelt. Szaladin el volt ragadtatva. Az eredeti terve az volt, hogy a várható francia megtorlásra válaszul mozgósításra és Izraelnek mint minden nyugati dolog legkézenfekvőbb fókuszpontjának a megtámadására szólítson fel. Bosszúra szólított volna fel a dölyfös Nyugat ellen, mely – ahogy ő látta a dolgokat – felruházta magát a nemzetközi bűnök és büntetések fölötti ítélkezés isteni jogával; a Nyugat kész volt saját akarata és belátása szerint büntetni, anélkül, hogy választól tartott volna. Az algíri áldozatok száma és a látványos, színes beszámolók a televízióban, az interneten és az újságokban, Szaladin minden várakozását túlszárnyalták.

Most, hogy Izrael egyértelműen ráharapott a csalétekre, és gyenge kísérletet tett a mozgósítás leplezésére, Szaladin terve rohamos léptekkel haladhatott előre. Nem volt szüksége buzdító és fegyverbe szólító kampányra. Az Iszlám Szövetség országai is készen álltak a küzdelemre. Izrael minden tavasszal és nyár elején kegyetlenül elfojtott mindennemű tüntetést Ciszjordániában és Gázában, és a legszűkebb létszükségletekre elegendő vízmennyiségen felül folyamatosan mindent megtagadott a palesztinoktól. Időközben Törökország újra a zsilipek elzárásával fenyegetőzött, miután ellenőrzése alatt tartotta a Tigris és az Eufrátesz vízhozamát.

Az izraeli mozgósítás lehetővé tette az Iszlám Szövetség számára, hogy felhagyjon a fokozódó válság diplomáciai megoldására tett erőfeszítések színlelésével, és Izraelre hárította a felelősséget. A következő héten megtörtént Egyiptom, Líbia, Szaúd-Arábia, Jordánia, Irak, Irán és Szíria fegyveres erőinek a teljes mozgósítása is.

Törökország mozgósít – a NATO tervez

Július 23-án a hatalmon levő török katonai kormányzat bejelentette Izrael fenntartás nélküli támogatását. A török hadsereget, melynek létszáma már félmillió fő volt, mozgósították, és még azon a héten az egymilliós létszám fölé duzzasztották, jóllehet némelyik alakulat ütőképessége kétséges volt. Törökország bejelentette, hogy megnyitja légi támaszpontjait a NATO repülőgépei számára, és három napon belül meg is érkeztek az első repülőszázadok. A török hadsereg hatalmas erők telepítését kezdte meg Libanonnal, Szíriával és Irakkal szomszédos déli határvidékein. Az Iszlám Szövetség országai, ahogy az előző év októberében Izrael, nagy, de álcázott előkészületekbe kezdtek a teljes mozgósítás érdekében. Szaladin elégedett volt azzal, ahogy az oroszoknak sikerült a NATO nehézfegyverzetű hadosztályainak legjavát a Baltikumban lekötniük. Ám a rigai csata – pontosabban Oroszország legjobb alakulatainak a katasztrofális hibája ebben a csatában – tulajdonképpen pontos mércéül szolgált a NATO számára egyrészt Oroszország szándékait, másrészt a további orosz expanziós törekvések tényleges korlátait illetően. A NATO, melynek hadosztályai harcra készek és jól felszereltek voltak, el tudta kezdeni a készenléti tervek kidolgozását arra, hogy a legjobb alakulatait tömegesen vezényelje át a Baltikumból a Közel-Keletre, ha Törökországot valóban veszély fenyegetné.

A Közel-Keleten a feszültség napról napra fokozódott. Július végén a diplomaták egyre elszántabban és egyre jobban sietve repkedtek a fővárosok között. Mind az USA, mind a NATO parancsnokai bizalmasan arra a következtetésre jutottak, hogy a háború elkerülhetetlen. A háborús előkészületek könnyen felismerhetők voltak szerte az Iszlám Szövetség országaiban. Az, hogy a NATO legjobb nehézfegyverzetű egységei a balti országokban voltak, nem jelentett nagyobb gondot. A Riga elleni orosz támadás új jelentőséget kapott. Arra volt jó, hogy bebizonyítsa az orosz és a NATO-csapatok, illetve légierők közötti valódi minőségi különbséget, és az oroszok igencsak tudatában voltak annak, hogy hadseregük jelentős részének az elveszítését kockáztatják, ha az ingerlékeny és éber NATO részéről egy erőteljesebb visszavágást hívnak ki maguk ellen.

A NATO-parancsnokok figyelemmel kísérték, ahogy Szíria megerősítette a haderejét a Törökországgal közös határa mentén. Aggódóbbá váltak, amikor csapatokat vontak össze Kuvait határán is, ahol 15 ezer amerikai katona állomásozott, valamint a Katar és Abu-Dzabi ellen irányuló szaúdi és iráni fenyegetés láttán; a két emírségben öt-ötezer fős amerikai katonai helyőrség volt.

Jóllehet Törökország rendelkezett a térségben a legnagyobb és vitathatatlanul legerősebb hadsereggel, arra kérte a NATO-t, hogy küldjön csapatokat saját hadseregének a kiegészítésére, amely egyértelmű és fenyegető csapatösszevonással nézett szembe déli határán. Belgiumban, a NATO európai főparancsnokságán a tábornokok vonakodtak teljesíteni ezt a kérést. Nem volt semmi jele annak, hogy azonnali offenzíva indulna Törökország ellen, de ha mégis lett volna, a török déli határt képező terep olyan volt, hogy az a védőknek biztosított volna nagyobb előnyt. Mindazonáltal a NATO, melyet rigai győzelmének megsemmisítő jellege új biztonságérzettel töltött el, elkezdte a legjobb nehézfegyverzetű egységeinek és reagálóerőinek a kivonását a balti térségből. Ezeket alacsonyabb fokozatú egységek váltották fel, melyeket elegendőnek véltek ahhoz, hogy feltartóztassák az ellenséges erőket, amennyiben Oroszország kísértést érezne arra, hogy újfent elinduljon nyugatra.

Nyolcadik fejezet: Háborús hadgyakorlatok

A Szent szél hadgyakorlat

A mozgósítások befejezésével Szaladin most a terv következő fokozatát indította be. A Nyugat a jövőre vonatkozóan egyetlen forgatókönyvet tervezett meg és gyakorolt be vég nélkül, ez pedig az volt, hogy Irán lezárja a Hormuzi-szorost. Ezen a keskeny vízi átjárón, amely a Perzsa- és az Ománi-öbölt választja el az Indiai-óceántól, a világ kőolajszállítmányának közel negyede halad át. A szoros kevesebb mint hetvenöt kilométer széles Omán északi csücske és a Bandar-Abbásztól éppen délre fekvő Kesm sziget között. A forgatókönyv az évek során egyre összetettebb lett. Eredetileg, a szaúdi forradalom előtt a Nyugatnak mindössze annyit kellett volna tennie, hogy katonai erejével egyedül Irán ellen lép fel; most a dolgok némileg eltértek ettől. A három állam, amelyet elkerült a forradalom, és családi uralom mint kormányforma alatt maradtak – Kuvait, Katar és Bahrein –, nem volt több helyőrségi szigetnél az ellenséges szomszédok tengerében. Az USA 5. flottájának a főhadiszállása még mindig Bahreinben volt, de a Pentagon egyre inkább ódzkodott attól, hogy ezen államok bármelyikében is néhány repülőgépnél többet tartson.

A térség geostratégiájában a kulcsfontosságú változást az Egyesült Arab Emírségekben kitört forradalom hozta. Mivel az Emírségek szilárdan az iszlám táborhoz tartoztak, a szoros nyugati végét mindkét oldalon olyan országok határolták, amelyek potenciálisan ellenségesek lehettek a Nyugattal szemben. A három kis államból exportált olaj mennyisége nem volt túlságosan jelentékeny; az Egyesült Államok azonban kölcsönös együttműködési megállapodást írt alá mind a hárommal. Ez azt jelentette, hogy az USA kötelezte magát arra, hogy támadás esetén megvédi őket. A Hormuzi-szoros lezárása eredményesen meggátolhatta volna a térségbe irányuló csapaterősítések tengeri átjutását, továbbá hatékonyan elvágta volna az eddigre már mérsékelt mennyiségű, de még mindig lényeges olaj szállítási útját. És természetesen az USA és a Nyugat számára fontosabb kérdés volt a nemzetközi

törvények megsértése fegyveres agresszióval, amit elvből nem hagyhattak volna büntetlenül; különösen amikor a Nyugatnak érdekeltségei voltak a térségben, és de facto az Egyesült Államok volt a világ rendőre.

A legfontosabb az volt, hogy az Egyesült Államok és Nagy-Britannia jelentős szárazföldi és haditengerészeti helyőrséggel rendelkezett a három állam mindegyikében. Nem engedhették meg, hogy ezeket elvágják a külvilágtól, és ott rekedjenek, amit a Hormuzi-szoros lezárása jelentett volna. Az utánpótlás szállítása természetesen légi úton is megoldható, s ez időnként meg is történt, de eltekintve a nagy költségektől, értékes szállítóeszközöket igényelt, melyekre máshol volt szükség. Az amerikai hadsereg arra kényszerült, hogy polgári Boeing–747 Jumbo utasszállító repülőgépeket béreljen a katonai légi szállítási parancsnokság kisegítésére. Mindezen felül egy Ománból kiépített légihíd sebezhető volt, márpedig itt volt a legközelebbi szövetséges tengeri kikötő, s az ellenséges légtérben a szállítógépek mellé vadászrepülő-kíséretet kellett biztosítani, elektronikus berendezésekkel, az ellenség légvédelmét lefogó repülőgépekkel és légi üzemanyagtöltő gépekkel egyetemben. A helyőrségek légi úton történő megerősítése csak súlyosbította volna az utánpótlás problémáját.

A légi támaszpontok, kikötők és helyőrségi területek meglehetősen súlyos kérdést jelentettek a három kis államban. Ezeknek a területeknek minden egyes centiméterét tüzérségi tűz alá lehetett venni Szaúd-Arábiából és Irakból, vagy percek alatt elérhető volt az ellenséges támadó repülőgépek számára. Ezért nem csoda, hogy az amerikai légierő tábornokai egyre idegesebbek lettek arra a gondolatra, hogy értékes és esetleg a háború megnyeréséhez szükséges eszközeiket hagyják ott vesztegelni a földön, sebezhetően, a sivatagban vagy a szigeteken kiépített légi támaszpontokon. Ez azt jelentette, hogy a legközelebbi szárazföldi légibázisok Ománban voltak. Az egyetlen alternatív lehetőség arra, hogy az Egyesült Államok és szövetségesei jelentős erőt vigyenek a térségbe, az volt, hogy felhasználják az újonnan hadrendbe állított fegyverraktárhajókat, kiegészítve a megbízható cirkálórakétákkal (a programot a második koreai háború után gyorsan helyreállították), nagy hatótávolságú bombázókkal vagy a repülőgép-hordozók légierejével. Az adott körülmények között, némileg vonakodva, a haditengerészeti légierő szószólói és az anyahajók rögeszmés fantasztái újra csak gratulálhattak maguknak az előrelátásukért.

Az Iszlám Szövetség képes volt rá, hogy majdhogynem titokban lezárja a Hormuzi-szorost. Az irániak kétévenként nagyszabású hadgyakorlatot tartottak, az Egyesült Államok és a nyugati szövetségesek egyre növekvő rossz érzése mellett. Ezek a hadgyakorlatok rendes körülmények között körülbelül negyedmilliós létszámú csapatokat mozgattak, valamint gyakorlatilag a teljes iráni haditengerészetet és akkora

légierőt, amekkorát csak be tudtak zsúfolni a négy nagyobb támaszpontba Bandar-Abbász körül. A háborút megelőző tíz évben az iráni haditengerészet létszáma majdnem a kétszeresére, mintegy 50 ezer főre duzzadt, valamivel nagyobbra, mint az egykor tekintélyes brit haditengerészet. A teljesítőképesség terén a legjelentősebb fejlődést az hozta – s ez fenyegetést jelentett a nyugati hadihajók számára –, hogy beszereztek további négy Kilo osztályú tengeralattjárót. Velük együtt az iráni haditengerészet összesen nyolc darab működőképes tengeralattjáróval rendelkezett. Ezenfelül jelentősen kibővült az aknatelepítő kapacitása, valamint a hadrendbe állított nagy erejű aknák helyi gyártása. A tengeralattjárókat és az aknatelepítő hajókat egyaránt Oroszországtól szerezték be. Nyugaton még gúnyolódtak is az irániak kezdeti kísérletein, hogy komoly tengeralattjáró-hatalommá váljanak, kajánul figyelték, hogy a tengeralattjárók kapitányai nem voltak hajlandók lemerülni, mert féltek az elsüllyedéstől. Az igaz, hogy a betanulás útja az első három Kilo tengeralattjáróval kacskaringósabb volt, mint azt az iráni haditengerészet remélte. Gyenge szervizelhetőség és a felmerülő problémák naiv megoldása kísérte a Kilo tengeralattjárók üzemeltetésének első öt évét.

2003-ra azonban az irániak kellő kitartással elegendő önbizalomra tettek szert ahhoz, hogy bővítsék a flottájukat. Irán jogosan volt rendkívül büszke a víz alatti hadviselés terén elért teljesítményére. Az Iszlám Szövetség többi országa közül csak Egyiptom és Pakisztán ért el sikereket a tengeralattjáró-flotta kiépítésében. Voltak más jelentős fejlesztések is 2006-ig az iráni haditengerészetnél. Beszereztek három kínai fregattot, ezekkel hatra bővült a számuk, és további húsz Houdong osztályú, gyorstámadó rakétahordozó vízi járművet, ami negyvenre egészítette ki a számukat, valamint C–802 Silkworm föld-föld rakétákkal felszerelt csoportos parti rakétaütegeket és saját gyártású cirkálórakétákat. A Bandar-Abbász mellett lévő fő haditengerészeti támaszpont és perzsa-öbölbeli erőinek védelmére Irán vásárolt néhány rakétaüteget is, az S–300-as orosz Patriot légvédelmi rakéták megfelelőit, kiegészítve már meglévő, 150-180 km hatótávolságú SA–5 és továbbfejlesztett Hawk föld-levegő rakétáit. A beszerzésben az irániak ugyanúgy jártak el, mint sok más ország, amely Oroszországhoz fordult hadfelszerelésért, s ez az oroszok számára lehetővé tette, hogy mind Franciaországot, mind Nagy-Britanniát felülmúlják a katonai eszközök exportja terén, míg a Kínától történt beszerzések biztosították, hogy a kínai fegyverexport is élénk maradjon.

A Szent szél hadgyakorlat július 29-én kezdődött. A térségben még sosem látott méretű erők vettek részt benne. Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírségek, Irán és Pakisztán összevont haditengerészete tizenkét tengeralattjárót tudott felvonultatni – a hat pakisztáni tengeralattjáró

francia Agosta és Daphne osztályú hajó volt, mindegyikük Harpoon felszíni rakétákkal felszerelve –, valamint húsz fregattot és csaknem ötven rakétahordozót. A szárazföldön két nagyobb hadgyakorlatot folytattak. Az egyikben első alkalommal manővereztek együtt szaúdi és iraki szárazföldi és repülőegységek, a középpontja pedig Kuvait nyugati határa mentén volt, azon a területen, ahova tizenöt évvel korábban az USA által vezetett koalíció összpontosította a Kuvait visszafoglalására indított támadását. A második Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek közös hadműveletére volt a Katarral közös határ mentén. Mind a szárazföldi, mind a légi hadgyakorlat hivatalos vezérfonalát a Kuvaitból és Katarból indított nyugati agresszióval való szembeszállásban jelölték meg.

Ebben az időben az amerikai 5. flotta a térségben erős, de nem túlnyomó fölényben lévő erőkkel rendelkezett. A Perzsa-öbölben tulajdonképpen csak a *Carl Vinson* (CVN–70) repülőgép-anyahajó tartózkodott, két, irányított rakétákat hordozó cirkáló, négy romboló és két támadó tengeralattjáró támogatásával. Ezeken felül egy partra szálló rohamhajó, amelybe a 27. tengeri expedíciós alakulat volt behajózva, továbbá fél tucat kisegítő hajó képezte a kíséretet, valamint – ami mindezek között a legfontosabbá vált, amint az események átláthatóvá váltak – egy aknaelhárító hajó. A Pentagon már korábban is fokozódó aggodalommal figyelte a világűrből az iszlám haderők felfejlődését. De a jelentősebb felderítő erőfeszítéseket a Kuvait és Katar elleni közvetlen szárazföldi fenyegetések szoros figyelemmel kísérésére fordították. Egy anyahajó vezette, hasonló méretű és összetételű csatahajócsoportot is átirányítottak az Indiai-óceánon tartózkodó flottától, de az egynapi hajózási távolságban maradt a hadgyakorlatok augusztus 5-i befejezéséig. Ez a csatahajócsoport azonban rendelkezett egy igen jelentős kiegészítővel, és ez a második, a Merrimack volt az újonnan hadrendbe állított két fegyverraktárhajó közül.

A brit haditengerészet öbölbeli járőrszolgálata, mely közvetlenül együttműködött az 5. flottával, egy kisebb hajórajból állt, egy rombolóval, két, irányított rakétákat hordozó fregattal, két aknakereső és két aknaszedő hajóval. Az amerikai és brit erők nemigen tudtak mást tenni, mint hogy a távolból figyelemmel kísérték és lehallgatták a hadgyakorlatokat.

Augusztus 4-én a dolgok komolyra fordultak. Az irániak bejelentették, hogy sikeresen telepítettek több mint hatezer, különböző típusú aknát a szoroson keresztben, egészen Katar és Bahrein felségvizeinek a határáig. Ezt nagyszámú part menti járőrhajóról, valamint kisebb teherhajókról tudták elvégezni a hat nap alatt. A hatalmas mennyiségű akna telepítése lényegében észrevétlenül zajlott, mivel a nyugati stratégiai és hadműveleti szintű felderítés és felügyelet teljes egészében

arra irányult, hogy fölfedezzék annak az első jelét, ha támadás készülne Kuvait, Katar és Bahrein ellen. A három kis állam és a területükön lévő helyőrségek valóban az inváziós láz szorításában élték végig augusztus első hetét, és fellélegeztek, amikor látható lett, hogy a hadgyakorlatokat ellenséges akciók nélkül fejezik be. Eltartott egy ideig, amire az augusztus 5-én este tett iráni bejelentés következményeit megértették. A lerakott aknák valóságos száma háromezer körül volt. Mindazonáltal, miként azt az irániak és a nyugatiak egyaránt jól tudták, az aknazár felszedése és hatástalanítása művészi szintű hozzáértést igényel. A tengerfenékre telepített aknákat rendkívül nehéz kimutatni és kezelni, különösen azokat, amelyeket faládába rejtettek, és táptalajjal fedtek be, hogy a tengeri növényzet akár egy nap alatt benője. A másik háromezer „akna" egyszerű csali volt. Ezek főleg kiürült olajoshordókból álltak, különböző mértékben megtöltve betonnal, hogy a víz alatt a legváltozatosabb mélységekben lebegjenek. Az aknaszedők számára a fő problémát az jelentette, hogy minden egyes csalit is élesaknaként kellett kezelni, amíg igen vesződséges és időrabló eljárással ki nem derítették a mibenlétét. Az aknahadviseléssel az volt a másik probléma, hogy az Egyesült Államok meglepő módon, negyven éven keresztül a jelentőségéhez képest keveset fektetett be ebbe a nem túl látványos harcászati ágba. Egy ilyen mamutméretű feladathoz a rendelkezésre álló eszközök száma viszonylag kevés volt. A nyugati haditengerészeti vezérkarok már annak a gondolatától is nyögni kezdtek, hogy ezzel a problémával megbirkózzanak.

Irán és szövetségesei eddig két figyelemre méltó sikert értek el. Bebizonyították, hogy lehetséges az együttműködésük egy ilyen közös és összetett műveletben, jóllehet a közelében sem jártak annak a szakértelemnek és pontosságnak, ami a hasonló amerikai vezetésű hadgyakorlatokat jellemezte. És miközben a Nyugat figyelmét elterelték, eredményesen lezárták a Hormuzi-szorost, továbbá elszigetelték az Iszlám Szövetséghez nem tartozó három kis államot, valamint azok brit és amerikai helyőrségeit. Ez utóbbiak miatt az USA csendes-óceáni flottáját összevonták San Diegóban, hogy felkészítsék egy hosszú útra a Közel-Kelet felé. A Nyugat számára az ellenséges tüzérség hatósugarán kívül csak Cipruson, Törökországban, Omán déli részén és a távoli, indiai-óceáni Diego Garcia-szigeten álltak rendelkezésre légi támaszpontok. Ez azt jelentette – mint azt Szaladin már egy ideje tudta –, hogy a tengeren szállított légierő, legyen szó anyahajókról felszálló repülőgépekről vagy a mindenütt jelen lévő cirkálórakétákról, sokkal nagyobb jelentőséget fog kapni egy esetleges háborúban, mint bármikor a második világháború csendes-óceáni hadszíntere óta.

A Szuezi-csatorna lezárása

Szaladin mesteri terve olyan könnyedséggel és bizonyossággal bontakozott ki, hogy az megrémítette a Nyugatot. Míg a Nyugat (és különösen az Egyesült Államok) még mindig kóválygott e testére mért ütéstől és attól az érzéstől, hogy túljártak az eszén, továbbá intenzív vitába merült arról, hogy vajon az Iszlám Szövetség „sikere" a Hormuzi-szorosnál nyilvánvaló háborús cselekedetet képez-e, addig Szaladin ismét rúgott egyet a Nyugaton. Augusztus 5-én este Egyiptom bejelentette, hogy hetvenkét órára minden hajóforgalom előtt lezárja a Szuezi-csatornát, annak érdekében, hogy Líbiával közös hadgyakorlatot folytasson a Sínai-félszigeten és a csatornaövezetben. Szaladin úgy vélte, hogy a Nyugat számára csak az a választási lehetőség marad, hogy vagy tárgyalásokba kezd a Szuezi-csatorna jövőjéről, vagy pedig egy légi, tengeri és szárazföldi hadműveletbe bonyolódik, mint 1956-ban, márpedig ez a történelmi előzmény kényelmetlen nyomokat hagyott a NATO-vezetők emlékezetében. Szaladin jól tudta, van némi esély arra, hogy az USA közvetlenül vagy közvetve erőszakot alkalmazzon, fenyegesse, hízelgéssel vagy megfélemlítéssel rávegye Egyiptomot arra, hogy tartsa nyitva a csatornát, ezért úgy döntött, biztosítani kell a csatorna tényleges, fizikai lezárását is. Augusztus 6-án a kora hajnali órákban az Iránban bejegyzett *Rafsanjani Star* tartályhajó S. O. S. rádiójeleket küldött, és mielőtt teljesen elhallgatott volna, jelezte, hogy támadás érte. A jókora, 85 ezer tonnás tartályhajó a csatornán haladt át aznap éjjel. Gyors gumicsónakokon egy rohamcsapat csáklyázókötéleket lőtt ki a hajóra, amelyek mászóhálót rögzítettek az oldalára, s azon a fekete ruhás kommandósok a fedélzetére másztak. A támadók, legalábbis a másnapi kairói hírlapok szerint, fegyverrel kényszerítették a kapitányt, hogy állítsa meg a hajót a csatorna közepén, ott, ahol az a legkeskenyebb, majd megparancsolták neki és a legénységének, hogy a mentőcsónakokban rövid úton evezzenek ki a partra.

Harminc perccel később egy sor tompa dörrenés hallatszott a hajó gyomrából. Pirkadatra a támadóknak és merev vázú, felfújható motorcsónakjaiknak nyoma sem volt. A tartályhajó a csatorna fenekére süllyedt, négy szelvénye lazán együtt maradt ott, ahol a körültekintően elhelyezett nagy erejű robbanószerkezetek nem szaggatták szét teljesen a kettős falú hajótestet; az emelt darupályák és más felépítmények még így is jóval a víz színe fölé emelkedtek, de egyértelmű volt, hogy a hajó jó ideig nem megy sehová. A Szuezi-csatorna alaposan és igazából el lett rekesztve. A csatorna megtisztítása, a Hormuzi-szoroséhoz hasonlóan, időrabló és vesződséges munkát jelentett. Senki sem vállalta a felelősséget, Egyiptom pedig azzal védekezett, hogy vétlen, és semmit sem tud az ügyről. Az, hogy belső akció volt, amit valahonnan Teheránból

vezényeltek, nem volt kétséges. A hajó iráni legénysége sietve a Bandar-Abbász közelében lévő kiindulási kikötőbe repült, mielőtt a nyugati médiumok riporterei keresztkérdéseikkel megszorongathatták volna őket.

Szaladin kezdetben igencsak elégedett volt az előző negyvennyolc óra fejleményeivel. Előzőleg azt fejtegette, hogy a Szuezi-csatorna lezárása arra kényszeríti a Nyugatot, hogy ha komolyabban meg akarja erősíteni az elszigetelt kis államokban lévő helyőrségeit, azt a Jóreménység foka megkerülésével tegye. Bármilyen kísérlet a légi utánpótlásra vagy megerősítésre most már kizárólag csak ellenséges légtéren keresztül és a tengeri szállításhoz képest csak elenyésző mértékben volt lehetséges. Az Öbölben állomásozó amerikai és brit erők pedig – Szaladin így érezte – valójában túszul estek. Teheráni parancsnoki bunkerjában jókora elégedettséggel mosolyoghatott, és nyugodtan hátradőlve élvezhette a Nyugat reagálását – vagy legalábbis ő így gondolta. Elegendőnek tartotta, hogy egy pillanatra ráijesszen Kuvait, Katar és Bahrein uralkodócsaládjaira, ráér később is foglalkozni velük, amikor a dolgok terv szerint mennek. Szaladin csapatok és hadifelszerelések lassú átszivárogtatását rendelte el Szaúd-Arábiából, Irakból és Iránból. Ezeket a csapatokat elszórták Szaúd-Arábia északnyugati részén, Jordániában, Irak és Szíria nyugati területein. Amíg a Nyugat a Hormuzi-szoros fizikai és a Szuezi-csatorna egy nappal később Kairóban bejelentett politikai lezárásán háborgott, az Iszlám Szövetség erői titokban kezdtek felfejlődni, hogy – Szaladin reményei szerint – biztosítsák Izrael végleges megsemmisítését.

A Nyugatot mélyen megrázták az események. Az elmúlt évtizedben nem először, amit a Nyugat technikai és katonai fölényének birtokában nem tudott összehozni, azt az arabok alattomossága és ravaszsága elérte. A Pentagon reflexszerű reakciója az volt, ami az 1991-es Öbölháború óta mindig: egy sor büntető légicsapást javasolt elsősorban Irán ellen. Azonban az ilyen stratégia gyengesége abban rejlett, hogy nem számít, milyen mérvű kényszerítő erőt érnek is el bombázással vagy cirkálórakétákkal, ez a lerakott aknák problémáját és a szupertankhajók esetleges aknára futását rövid idő alatt nem képes megoldani.

Az amerikai felderítő műholdak is felfedezték a Szaúd-Arábia, Irán és Irak kevés közlekedési útvonalán keletről nyugat felé irányuló csapatmozgásokat. Az USA figyelemmel követte az egyiptomi és a líbiai mozgásokat is a Szuezi-csatornán és a Sínai-félszigeten keresztül, és arra a következtetésre jutott, hogy egy korlátozott támadás Izrael ellen nyugati irányból „most nincs túl a lehetőségek határán". Az Egyesült Államok elnöke és legközelebbi tanácsadói helyesen állapították meg, hogy Szaladin végső célja Izrael megsemmisítése, és úgy döntöttek, hogy körültekintően és határozottan cselekednek. A felderengő kép

sokkal inkább a Közel-Keleten valaha látott legvéresebb konfliktusba való belemerülés volt, mintsem egy egyszeri reagálás a szuezi és hormuzi válságra.

Augusztus 6-án, greenwichi idő szerint 22.00 órakor az új, négy országból álló Biztonsági Tanácsban történt konzultáció után (Oroszországot átmenetileg kizárták a balti háborút követően) az Egyesült Államok nyilatkozatot tett közzé, amelyben rosszallásának adott kifejezést az Iszlám Szövetség akcióját illetően. Az USA önmérsékletre és a Perzsa-öbölben nemzetközi aknamentesítő műveletek megkezdésére szólította a Szövetséget. Az amerikai kongresszus hosszan tartó ülésbe kezdett, hogy megtárgyalja, vajon az Iszlám Szövetség tevékenységei háborús tettnek minősülnek-e vagy sem. Az USA negyvennyolc órát adott a „vétkes országoknak" arra, hogy kössenek teljes körű megállapodást a Hormuzi-szoros és a Szuezi-csatorna nemzetközi megtisztítására, és függesszenek fel minden katonai tevékenységet. Ha az amerikai terveknek megfelelő, teljes körű és feltétel nélküli megállapodás nem jön létre a megadott határidő lejártáig, az USA (és mellette a NATO) meg fogja tenni az összes szükséges intézkedést a status quo ante visszaállítására.

A következő negyvennyolc óra alatt a hallgatás fala emelkedett a Szövetség köré. A csapatok átszállítása az Öböl térségéből az izraeli határ közelébe megfontolt ütemben tovább folytatódott. Amikor a határidő lejárt, az USA nyílt kártyákkal kezdett játszani. Az Egyesült Államok és a nagyobb NATO-hatalmak, különösen a brit, az olasz, a spanyol és a német jobboldali kormányok, emelték a játszma tétjét. Egy tömör nyilatkozatban bejelentették, hogy teljes mértékben támogatják Izraelt és jogát a nemzeti léthez, hozzátéve, hogy bármilyen, Izrael elleni katonai műveletet a szabad és civilizált világ legfőbb érdekei elleni háborús akcióként fognak értelmezni. Ez váratlan és nyugtalanító fejlemény volt Szaladin számára. Ő az Egyesült Államoktól várt közvetlen választ, erre volt felkészülve, azt hitte, a többi nyugati ország tétlen marad. Az új NATO, Franciaország egyetértésével és teljes támogatásával, nem engedhette meg magának, hogy újra kijátsszák. Törökország és Görögország is megtette azt a szokatlan lépést, hogy közös közleményt adott ki a bármely NATO-akcióban való teljes körű együttműködésükről. Valójában a Törökországgal szembeni erőtlen szíriai fenyegetés volt az, amivel a NATO igazolni szokta közvetlen beavatkozási előkészületeit.

Mindez muzsika volt Izrael füleinek. A NATO felfogta, hogy Izraelnek a legrosszabbra kell felkészülnie. És jóllehet az Iszlám Szövetség összes retorikája Izraelt és Amerikát vette célba, a felderítés eredményei továbbra is azt mutatták, hogy egy sokkal nagyobb hadművelet van készülőben.

Kilencedik fejezet: A két stratégia meséje

A Nyugat – az éter, és ami fölötte van

Az Egyesült Államok az ezredforduló óta egyértelművé tette a világ számára, hogy új szemléletmódot vezetett be a külpolitikában. Az egymást követő elnökök üzenete az volt, hogy Washington védelmi politikája többé nem lesz tétlen és reagáló a destabilizáció és a terror erőivel szemben. Aktívan, a fészkükben fogja felkutatni a „bajkeverőket", és kevésbé lesz visszafogott, mint történelme során bármikor, ha az összes választási lehetőséget fontolóra kell vennie a globális cselekvéshez. Amerika ezt a politikát alkalmazta már Koreában, Szerbiában, Kínában és Irakban. És Amerika ehhez párját ritkító hatalommal rendelkezik. Ennek a hatalomnak az alapját az a hatalmas technológiai fölény adta, amely az információs hadviselés terén, valamint a légtérben – az „éterben" – és „fölötte", a harmadik dimenzióban mutatkozott meg. A huszonegyedik századi amerikai hadigépezet mottója, ha lenne, a következő lehetne: „összegyűjt, feldolgoz, lecsap". Az információ összegyűjtése és feldolgozása a következőket foglalja magában: felderítés, légtérellenőrzés, vezetés, irányítás, hírközlés, számítástechnika és hírszerzés, míg a légi haderő elsődleges kifejezőjévé a „légicsapás" vált. Látszólag nem törődve a költségekkel, az amerikai hadsereg legalább egy technológiai generációval előbbre járt a világ többi részénél. Az ezredforduló utáni stratégiája eredményeként további húsz B–2 bombázót építettek – mindegyiküket az USA valamelyik államának a fővárosa után nevezték el –, melyek darabonként 1 milliárd dollárba kerültek. 2006-ra kettőt már beszereztek a tervezett hat fegyverraktárhajóból is. Az új évezredben a légitámadások és a cirkálórakéták léptek az ágyúnaszád-diplomácia helyébe. És az Egyesült Államoknak nem volt oka feltételezni, hogy hagyományos fölénye, különösen a „fölötte" uralása nukleáris háború nélkül kétségbe vonható lenne bármilyen konfliktusban.

Az arra a problémára adandó válasz, hogy az Iszlám Szövetséget és Izraelt visszatartsa a kölcsönösen bebiztosított megsemmisítés gombjá-

nak megnyomásától, ennélfogva megjósolható volt. Az Egyesült Államok a NATO támogatásával légi háborút fog indítani a rendelkezésükre álló nagy hatótávolságú eszközökkel. A Pentagon reagálását egy Izrael elleni valódi katonai fenyegetésre számítógépes modelleken már több éve kidolgozták. A légitámadásokkal közvetlenül és nagy pontossággal az ellenség stratégiai súlypontjaira sújtanak le, hogy ezzel kényszerítsék szándékai feladására. Az amerikai légierő vezető tábornokai elégedettek voltak, amiért lehetőséget kapnak, hogy megmutassák, miben rejlik az USA egész világra kiterjedő hatalma. Némelyikük eléggé optimistán azt remélte, hogy a konfliktust önmagában a légierő alkalmazása hatástalaníthatja. Persze a haditengerészet is hozzá tudna járulni, de csak akkor, ha repülőgép-hordozóit és cirkálórakétákkal felszerelt hajóit sikerül megfelelően közel vinni a célpontokhoz. Így megmarad a remény, hogy „a légierő egymaga" képes lesz elvégezni a feladatot. A hallgatólagosan elfogadott előfeltétel, mely alátámasztotta ezt a takaros elméletet, az volt, hogy a potenciális ellenség korszerű, gépesített és iparilag fejlett, s egy ilyen hadjáratra úgy reagál, ahogyan azt a nyugati országok tennék. Ha megfosztják légvédelmétől, és védtelenné teszik a levegőből érkező támadásokkal szemben, megsemmisítik katonai infrastruktúráját és hírközlési hálózatát, az lehetetlenné tenné az ellenség számára a csapatok irányítását, illetve megerősítésüket, az utánpótlás biztosítását. Ez a sebezhetőség érzését keltené az ellenségben, és a kapituláción kívül nem hagyna számára más választási lehetőséget. A bármely ország túlélése szempontjából kritikusnak meghatározott célpontok mint „súlypontok" voltak ismertek. John Warden ezredes, az 1991-es Öböl-háború légi hadjáratának tulajdonképpeni megtervezője a kifejezést először 1988-ban dobta be a köztudatba. A „súlypont" kifejezés Clausewitz meghatározásán, az „összes erő és mozgás középpontján" alapult, amely leírja, hogy „ez az ellenség legsebezhetőbb pontja, és az erre a pontra összpontosított támadásnak van a legnagyobb esélye arra, hogy döntő legyen". A súlypontokhoz tartoznak az ellenség parancsnoki és irányítási struktúrái, kulcsfontosságú ipari létesítményei és szállítási rendszerei.

A Pentagon egy példátlan kiterjedésű, lépcsőzetes légi háborút tervezett meg. A kiindulási fokozatok kritikusak voltak. Úgy érezték, ha megfelelő célpontokat választanak, és azokat elegendő pontossággal és rombolóerővel találják el, akkor az Iszlám Szövetség megállítható. Ezért a Szövetség minden országát támadni fogják – Pakisztán kivételével, amely nem kötelezte el magát teljesen a Szövetség mellett –, és közvetlen ízelítőt adnak abból, hogy mire számíthatnak az amerikai légierőtől. Az egyes országok ellen célzott támadásokat intéznek – sebészi pontosságú légicsapásokkal, melyek a politikai-katonai hierarchiák és létesítmények maximális szétrombolását célozzák –, és az „ellenség" földjén telepített baráti médiával maximális erőfeszítést tesz-

nek a polgári áldozatok minimalizálása érdekében. Az amerikai katonai vezetők úgy vélték, hogy az odairányított hatalmas légierő mérete annyira romboló hatású lesz, hogy bármilyen „súlypont"-elmélet nagyjából lényegtelenné válik. A valódi amerikai stratégia az volt, hogy „mindent megtámadunk, ha valami nem stimmel". Ez a logika azonban nem vette figyelembe az emberekre alapozott rendszerek nagyfokú rugalmasságát és megújulási képességét. Elfeledkeztek arról, hogy Németországot tökéletesen meg kellett semmisíteni, és Japán ellen atombombát kellett bevetni ahhoz, hogy elismerjék a bukást.

A légi hadjárathoz a célpontok listája jó hosszú volt, de a Pentagon föld alatti tervezőhelyiségeiben némi kényelmetlen érzéssel vitatták meg a párhuzamokat a Mennydörgés fedőnevű hadjárattal, amikor az 1960-as évek végén az amerikai légierő kudarcot vallott Vietnamban.

Az amerikai katonai vezetés kedvező alkalmat látott, amit üstökön akart ragadni. Egy légi háború szabad kezet adott az iszlám világ azon részeinek a megtámadásához, amelyeket a Nyugat jövője szempontjából veszélyesnek tartottak. A tervezők már majdnem előre ittak a medve bőrére. A légierő rendelkezett azzal a képességgel, hogy elérje és lerombolja azokat a gyárakat és intézményeket, amelyek potenciális fenyegetést jelenthetnek a Nyugat számára, a nyilvánvalóan nukleáris kutatólétesítményektől az enyhén mindig gyanús gyógyszergyártó üzemekig. A célterületek térképeit, amelyek egy évtizeddel korábban készültek, újra elővették és leporolták. A hadjárat tisztán katonai célkitűzése az volt, hogy a célkeresztbe került országok katonai és ipari létesítményeiben lehetőleg minél nagyobb és maradandóbb károkat okozzanak, a felvonultatott katonai erőket pedig elvágják mind az utánpótlási támaszpontoktól, mind a parancsnoki központoktól. Az amerikai kormány, amikor hagyományos fenyegetés ellen ilyen példa nélküli, erőteljes lépésre határozta el magát, azt remélte, meggyőzi az Iszlám Szövetséget arról, hogy a tömegpusztító fegyverek bármilyen ezt követő alkalmazása még súlyosabb veszélyeket zúdítana az egyes országokra. Ugyanakkor a hadjárat kísérlet lenne Izrael meggyőzésére arról, hogy az Egyesült Államok és a NATO légiereje gyorsan megoldja a konfliktust anélkül, hogy Izraelnek szüksége lenne nukleáris rakéták alkalmazására.

Az elérni kívánt állapot az volt, hogy egyedül a légierő alkalmazásával tárgyalásokra és visszavonulásra kényszerítsék az Iszlám Szövetséget. A szárazföldi hadsereg továbbra is kételkedett az „egyedül a légierő" elméletben, amit egymás közt „félseggnek" neveztek, és T. R. Ferenbach* híres mondására hivatkoztak: „Örökké röpködhetünk egy ország fölött, bombázhatjuk, porrá zúzhatjuk, lehengerelhetjük, és eltörölhetjük az élet nyomait is – de ha meg akarjuk védeni s a civilizáció

* Amerikai hadtörténész. *(A ford.)*

számára megtartani és oltalmazni, ezt a földön kell megtennünk, úgy, ahogy a római légiók tették, beküldve a fiainkat a sárba."

Az USA és a NATO hadseregének és haditengerészetének óvatosabb és gyakorlatiasabb szakértői rámutattak, hogy a légierő egymagában még soha semmilyen háborút nem „nyert meg". A történelmi bizonyíték tiszta és világos volt. Ahhoz, hogy a légierő bármilyen igazi fenyegetést jelentsen, és tartós hatást érjen el, vagy nukleáris fegyverekhez kellene nyúlnia (ami elképzelhetetlen), vagy a megfelelő méretű földi erők támogatásához kell folyamodnia, ami a haditengerészet segítségét is megkívánja a csapatok helyszínre szállításában és a fő utánpótlási vonalak védelmében. Ezért, bár vonakodva, a NATO nekilátott a „legkevésbé valószínű" készenléti tervek megvalósításának, és beleegyezett abba, hogy szárazföldi erőket kezd küldeni Törökországba.

A sebészi pontosságú megoldás csábítása – ahogyan a légierő apologétái ígérték – túl nagy volt a politikusok számára ahhoz, hogy semmibe vegyék. A döntő érv a légi hadjárat mellett az volt, hogy az alkalmazott támadóerők a lehető legkisebb veszélyt jelentették az amerikai és NATO-katonák életére. A lopakodó bombázók gyakorlatilag sebezhetetlenek voltak az ellenséges légvédelmi tűz számára, a cirkálórakéták pedig pilóta nélkül működtek, és nehéz volt lelőni őket. A politikusokat megdöbbentették az izraeli és közel-keleti események, és készek voltak megpróbálni bármilyen utat, ami elháríthatta a nagyméretű háborút. A hadjárat terveit felvázolták, és a B–2 Spiriteket, az F–117 Nighthawkokat és Tomahawk cirkálórakétákat előzetes figyelmeztetés nélkül fogják leoldani a pórázukról – vagy majdnem előzetes figyelmeztetés nélkül. Szaladin hosszú ideig tanulmányozta az amerikai külpolitikát, és megfigyelte, hogy az elmúlt évtizedben az USA és szövetségesei által indított minden támadás csalhatatlan előjele volt a nagykövetségek személyzetének tömeges távozása. Amint ez augusztus 25-én és 26-án mindenütt megtörtént a Szövetség országaiban, Szaladin mozgásba hozta saját ellenterveit.

A Kelet – üzemanyag-utántöltő repülőgépek, bádogkoporsók és a CNN

Szaladin ellenstratégiáját arra alapozta, hogy tanulmányozta a második világháború utáni helyi háborúkat, valamint nagyon mély ismeretekkel rendelkezett a Nyugat légierejének és médiavezérelt társadalmainak reális sebezhetőségéről. Szaladin tudta, hogy céljait a Nyugat ellen folytatandó semmilyen hagyományos háborúban nem tudja elérni. A stratégiát úgy agyalta ki, hogy kiaknázza a nyugati politikai és kato-

nai rendszerek gyengeségeit. Az Iszlám Szövetségnek egyszerűen elegendő időt kellett nyernie ahhoz, hogy Izraelt még azelőtt megsemmisítse, hogy békét kérne, meghajolva a Nyugat biztosan bekövetkező végső, hadszíntéri katonai fölénye előtt. Az iszlám tervekre a legfőbb fenyegetést a Nyugat légiereje jelentette. Elemeiben ez a haderő határozott, kiterjedt, domináns és mindenütt jelenvaló volt. Ahol lehetséges, ezt széjjel kell majd szabdalni, inkább a forrásánál, mintsem a bombák kioldásakor – és Szaladin rájött: a nyugati légierő kulcspontja a nagy légi üzemanyag-utántöltő flotta.

Szaladin azt is tudta, a nyugati civilizáció megköveteli vagy legalább elvárja, hogy egy háború rövid, döntő, erkölcsileg igazságos legyen, maradjon a nemzetközi törvényeken belül, és minél kevesebb koporsóval járjon. Biztosítania kellett, hogy ezen kritériumok közül egyik se teljesüljön. Az első kettő közvetlen katonai akciókkal lesz elérhető, a másik három pedig a médián keresztül.

Az Egyesült Államok és ezáltal a Nyugat számára a meghatározó momentumot a katonai erő alkalmazásában nem Irán, Irak, sőt még nem is Vietnam szolgáltatta, hanem Mogadishu 1993-ban. A csúf halálokat és egy Black Hawk helikopter legénységének a megcsonkítását a televízió világszerte bemutatta, s ez nemcsak ahhoz volt elég, hogy az USA megváltoztassa egész szomáliai politikáját (kivonta a csapatait, Szomália pedig visszatért a hadurak anarchiájához), hanem az amerikai katonai vezetés háborúval kapcsolatos egész szemléletmódját is átformálta. A jövőbeli amerikai külpolitika a technikai fölényen alapul, mely lehetővé teszi számára, hogy uralja az információs háborút és a légteret. Az Egyesült Államok és a Nyugat számára a háború egyre inkább a technológia és a katonai képesség kérdése lett. Az iszlám és a keleti (és ebben a vonatkozásban az izraeli) gondolkodás számára a háború az akaraterő, az állóképesség és az elszántság küzdelme volt. A Nyugat a médiaháború megnyerésének is megszállottja volt.

Ami fokozott mértékben betöltötte a hallgatókért és olvasókért versengő szerkesztők elméjét, az a katonai hadműveletek vitathatóbb oldala volt, vagyis amikor a dolgok rosszabbra fordultak, és „ártatlan polgári személyeket" öltek meg. Ez elszabadította az erkölcsi felháborodást, amelynek egyesített hatását „CNN-effektusnak" nevezték el. A nyugati média potenciális hatalma jóval nagyobb volt, mint a Kelet birtokában lévő bármilyen fegyverzet. Az első kételyeket bármilyen hadjárattal szemben a halott és haldokló „saját" katonákról és a darabokra szaggatott „ellenséges" civilekről bemutatott képsorok hintették el. A szabad média képes volt a közvéleményt máról holnapra áthangolni, ezért közvetlen és közvetett hatalma nagyobb visszatartó erőt jelentett, mint bármi, amihez az Iszlám Szövetség folyamodni tudott volna. Amint a „civilizált" közönség – amelyet Nagy-Britanniá-

ban a Sky News hírtelevízió és a *Sun* című újság irányított – akár csak célzást tesz arra, hogy nem volt teljesen kielégítő a katonák viselkedése, a politikusok nyomást gyakorolnak a hadsereg vezetőire. Így a jó PR és a „nyitottság" érdekében a hazai fronton viselt hadjárat teljesen elfajult, a szűk polgári és katonai vezetés túlzásai jellemezték. Konfliktus idején a katonai döntéshozatal valójában a „legmagasabb szinten" összpontosult – ez az eufemizmus a miniszterelnököt vagy az elnököt jelentette. A nyugati demokráciák, ahogy ugyanannyit foglalkoztak a népszerűséggel, az imázzsal és az újraválasztással, mint amennyit egy tisztességes politika végrehajtásával, egyre növekvő mértékben kezdtek szenvedni a közvélemény bénító hatásától. Az „irányítás" iránti igény olyannyira elragadta a nyugati vezetőket, hogy a Fehér Ház egyik szárnysegéde egyszer azzal büszkélkedett, hogy „Smith őrmester még fingani sem tud a Pentagon háromszori közvetlen jóváhagyása nélkül".

A nyugati közönség minél inkább úgy látta, hogy az események kezdenek egy Vietnamhoz, Afganisztánhoz, Szomáliához és Kosovóhoz nagyon hasonló helyzetben megfenekleni – s ezek a nevek csak egy rakás kusza, idegesítő, politikailag ártalmas, véget érni nem akaró és nehezen érthető csetepatét jelentettek –, sokkal inkább, mint hogy az 1991-es öbölbeli vagy a 2003-as koreai forgatókönyvek ismétlődnének, annál valószínűbb volt, hogy a valódi küzdelem meg fogja remegtetni a gyomrát.

A Nyugati pajzs hadművelet

Mostanra az Egyesült Államok meglehetősen szilárdan magához ragadta a NATO-n belüli vezető szerepet. A nyugati országok már elhatározták, nemcsak arra kell készen állniuk, hogy elrettentsék az Iszlám Szövetséget bármilyen támadástól, és szembeszálljanak vele, de arra is, hogy erős és egységes politikával megakadályozzák a készülő háborút – Izrael erőteljes készülődése nem maradt észrevétlen –, s gazdasági és katonai erejük fenyegető latba vetésével visszaállítsák a világ rendjét. A NATO attól tartott, hogy az Iszlám Szövetség valamilyen támadása Izrael támogatása miatt fog bekövetkezni. Az majdnem elkerülhetetlen volt, hogy a Hormuzi-szoros aknamezőinek megtisztításához katonai erőt vegyenek igénybe. Az első lépés, amiben a NATO katonai tanácsa megállapodott, az volt, hogy ahány légiegységet csak nélkülözni tudnak a NATO északi és középső térségében, és el tudnak vonni a balti frontról, felkészítenek és átirányítanak a déli szárnyra. Franciaország, Olaszország és Spanyolország különösen készségesnek

mutatkozott az észak-afrikai országok feléjük irányuló fenyegetése miatt, ami Marseille-ben oly egyértelművé vált.

A következő három hét alatt a légi támaszpontokon – a Trafalgar-foktól Dél-Franciaországon, Korzikán, Szardínián, Szicílián és Olaszországon át, folytatva Görögországon, Krétán és Cipruson keresztül egészen Dél-Törökországig, le az iráni határig – a NATO leghatékonyabb hagyományos fegyvernemének, a légierőnek óriási összpontosítását hajtották végre. A vadászrepülők, vadászbombázók, az elektronikus hadviselést végző repülőgépek, föld-levegő rakétaelhárítók, AWACS távolfelderítő gépek és üzemanyag-utántöltő repülőgépek, valamint az egyéb kisegítő repülőgépek tömege félelmetes látványt nyújtott. A brit és a német egységeket Cipruson, Krétán és Törökországban összpontosították, s ezek az országok mind készséggel vállaltak részt a kockázatban és az esetleges megtorlásban, mivel igen valószínű volt, hogy harci cselekmények helyszínei lesznek. A NATO vezetőinek nem volt kétségük afelől, hogy ellenállhatatlan erőt gyűjtöttek egybe. A NATO-nak a belgiumi Mons közelében lévő európai főparancsnokságán remélték, hogy amikor Szaladin meglátja a NATO egyesült haderejének nagyságát és elszántságát, tisztelettel visszatáncol.

Mindazonáltal bíráló kételyek is felmerültek. Ha bármilyen jelentős NATO-légierőt Észak-Afrikába vagy még inkább Egyiptomba, Szíriába, Iránba és Irakba akarnak küldeni, akkor számos üzemanyag-utántöltő gépre lesz szükség. A tankergépek nem rejthetők el betonfedezékekben, mint a kisebb vadászbombázók, ezért jóval sebezhetőbbek a terrorista támadásokkal, de még a legpontatlanabb Scud rakéták találataival szemben is. A NATO tervezői tisztában voltak ezzel, ezért az üzemanyag-utántöltő repülőgépek és az AWACS-ok támaszpontjai messzemenő elsőbbséget élveztek a robusztus repülőtér-védelmi egységek és a Patriot föld-levegő rakétaütegek telepítésekor (még ha ez utóbbiak nem is védtek egy határozott Scud-sorozat ellen). Ez azonban nem az egyetlen NATO-lépés volt. Minthogy a NATO déli területein nem voltak könnyen elérhető légi támaszpontok, a NATO európai főparancsnoka az amerikai 2. flottát az Atlanti-óceánról átvezényelte a Földközi-tengerre, ahol csatlakoznia kellett a két anyahajót is magában foglaló 6. flotta harci egységeihez. Mindezen felül az eddig a Balti-tengeren állomásozó két anyahajót különválasztották egymástól, és az egyiket átirányították, hogy csatlakozzon a Földközi-tengeren gyülekező flottákhoz. A második amerikai fegyverraktárhajó, a *Monitor* tengeri próbaútja végéhez közeledett Newport kikötőjénél. Az összes nem lényeges befejező munkálatot abbahagyták, és hetvenkét órás hajóútra küldték, hogy csatlakozzon a 2. flottához, amely éppen a Gibraltáriszoroson készült keresztülhaladni. Az volt a terv, hogy az európai anyahajók, amelyek könnyebbek voltak az amerikai repülőgép-hor-

dozóknál, de mindegyiken egy-egy pár repülőszázad volt, Nápolynál csatlakozni fognak az amerikai egységekhez, annak utána pedig arra haladnak, amerre éppen szükséges. Nagy-Britannia a *HMS* Illustrious* anyahajót a Balti-tengeren elfoglalt készenléti állásából, a *HMS Ark Royal* anyahajót pedig Davenport kikötőjéből átirányította a Földközi-tengerre. Már ott várakozott a spanyol *Principe de Asturias*, a francia *Charles de Gaulle* repülőgép-hordozó (utóbbi hatvan Rafale N repülőgépével a legnagyobb teljesítményű európai anyahajó, minthogy a két brit anyahajó, az *Eagle* és a *Hermes* még nem készült el, s úgy tűnt, végeláthatatlan késésben vannak a brit védelmi minisztérium és a kincstár közötti civakodások miatt), valamint az olasz *Giuseppe Garibaldi*.

Az USA és a NATO légi- és haditengerészeti egységei által végzett mozgások egy évtizeddel korábban még költséges túlreagálásnak tűntek volna. Mindazonáltal 2006-ra a Koreában, Kínában és a Baltikumban szerzett tapasztalatok meggyőző bizonyítékot szolgáltattak az elméleti guruk számára, akik arra a következtetésre jutottak, hogy az erők arányos és fokozatos alkalmazása nem szükségszerűen érvényes elképzelés az új világrendben (vagy világfelfordulásban). A NATO természetes hajlama arra, hogy teljes mellszélességgel támogassa a nacionalista és militarista kormányokat, most sokkal inkább a ki nem mondott háborús szellem, az elbizakodottság, az észrevehető felsőbbrendűség és egy kevésbé békülékeny magatartás megnyilvánulása lett, mint a történelme során bármikor. Nem hivatalosan elismerték, hogy ez az új elmélet a „CNN-effektus" és ebből adódóan a saját áldozatokkal kapcsolatos „zéró türelem" közvetlen eredménye. Ha valaki megsemmisítő túlerőt alkalmaz az ellenséggel szemben, akkor a konfliktus majdnem mindig rövidebb ideig tart, és sokkal kevesebb áldozatot követel.

Szaladin és katonai tanácsadói számára még mindig szerencsétlen meglepetés volt tudomásul venni, hogy a NATO terveik meghiúsítására készül, és láthatóan szárazföldi erők alkalmazását fontolgatja. Eltart egy ideig a csapatok felvonultatása Izrael megtámadásához, de azt remélte, hogy a NATO rövidesen le fogja állítani gyakorlatilag teljes légi armadájának a Közel-Keletre telepítését, kivéve a Törökországba küldendő páncéloshadosztályokat. Szaladinnak most volt oka, hogy elátkozza Oroszországot és a rigai repülőtér elfoglalására tett halva született kísérletet. A napok múltával egyértelmű lett, hogy az oroszok épp az ellenkezőjét érték el a tervezett hatásnak, hogy tudniillik több ezer kilométerrel arrább lekössék a legjobb NATO-csapatokat. A NATO úgy vélte, hogy a balti fronton második vonalbeli csapatai, megfelelő légi támogatással, több mint egyenértékűek a legjobb orosz csapatokkal.

* Her Majesty's Ship – Őfelsége hajója. *(A ford.)*

Mi több, a tartalék alakulatok és utánpótlási készletek kiépítése Európa északi részén tovább folytatódott a nyár elején. Ez azt szolgálta, hogy hitelt érdemlő erőt tartsanak ott, mely elsősorban aduként szolgált a diplomáciai alkudozásban, de valójában arra is képes volt, hogy erővel visszaszerezze a balti államokat. Augusztus elejére a NATO bizonyos volt abban, hogy Oroszország nem tervez – és nem is óhajt – újabb katonai összecsapást, ezért megkezdték a szárazföldi NATO-csapatok, a lőszerkészletek és hadfelszerelések jelentős részének átszállítását a hideg balti térségből Törökország Szíriával és Irakkal határos területeire.

A hadművelet nagyméretű volt, és tizenkét NATO-hadosztály mozgatását tette szükségessé légi úton, szárazföldön és tengeren, hogy csatlakozzanak a tizenkét török páncélos- és gépesített hadosztályhoz. A nem török NATO-erők a következőkből álltak: Nagy-Britannia 1. páncéloshadosztálya; Spanyolország 1. gépesített hadosztálya a mellé rendelt hegyivadászdandárral; Franciaország 3. páncéloshadosztálya és 1. gépesített hadosztálya; Olaszország 2. gépesített hadosztálya; Németország 4. páncélos- és 9. páncélgránátos-hadosztálya; az Egyesült Államoknak a 2. és 4. páncéloshadosztályból, a 17. gépesített és a 26. gyalogoshadosztályból, valamint az 1. amerikai tengerészgyalogos-hadosztályból álló 7. páncéloshadteste. Ez a félmillió katonát és a hozzájuk tartozó hadianyagot mozgató művelet nagyobb volt, mint az 1991-es, és talán valamivel több magyarázatra szorul. A terv becsmérlői őrültségnek tartották, és azzal érveltek, hogy lehetetlen a feladat végrehajtása. Ennyi csapatot és hadfelszerelést a Baltikumba és Lengyelországba juttatni sem volt átlagos teljesítmény egy sokkal rövidebb útvonalon, fejlettebb szállítási infrastruktúrán és többszörös utánpótlási vonalakon keresztül. Ehhez a vakmerő hadmozdulathoz mindennek az ellenkezője állt rendelkezésre: szűk szállítási keresztmetszet a Boszporuszon és kevés jó minőségű út Törökország déli részének szaggatott terepén. Ha sikerrel jár, a hadművelet névtelen hősei a logisztikai szakértők lesznek.

A Volfrámladynek, Szaladinhoz hasonlóan, szintén megvolt a maga elképzelése, hogyan kellene az új világrendet kibontakoztatni, és számára a vártnál hamarabb jött el az alkalom arra, hogy ezt megtegye. Hosszú ideje hitt abban, hogy a világot a demokrácia és a stabilitás erőinek (az USA-nak és szövetségeseinek, valamint mindazoknak, akik osztják szemléletmódjukat) kell működtetniük, anélkül, hogy bármi fenyegetné a Nyugat számára éltető elemet jelentő olajat vagy a kisebb nemzetek önálló létét. Az Egyesült Államok és a Nyugat hat hónapra elegendő stratégiai olaj- és benzintartalékot hozott létre éppen ilyen helyzetekre, így a közel-keleti olajcsapok elzárása egyelőre csak kismértékben keltett aggodalmat Nyugaton. A Volfrámlady mindvégig tu-

datában volt annak, hogy a huszonegyedik században el fog jönni az az idő, amikor az Egyesült Államoknak és a Nyugatnak foglalkoznia kell azokkal az országokkal vagy országok szövetségével, amelyek fenyegetik a világrendnek ezeket az alapelveit, bár nem számított arra, hogy a szembesülés ezzel olyan gyorsan és hirtelen következik be, ahogyan most valószínűnek látszott. Úgy látta, az Iszlám Szövetség megkísérli átlépni mindhárom határvonalat, s ezért meg kell állítani. A második forradalmi korszak – ahogy a 2001-től 2006-ig tartó időszakot ma nevezik –, valamint Szaladin felbukkanása képessé és eltökéltté tette az iszlám országokat arra, hogy kihívást intézzenek a Nyugat ellen. Ennek mintegy a melléktermeke volt, hogy drasztikusan csökkent a légierő rendelkezésére álló támaszpontok száma, melyek pedig a Nyugat számára külpolitikája érvényesítésének elsődleges eszközeit jelentették.

A Hormuzi-szoros lezárása s ezt követően a Vörös-tenger elaknásítása és a Szuezi-csatorna lezárása még távolabbra tolta a lehetséges közel-keleti célterületektől a repülőgépek számára biztonságos támaszpontokat. A Nyugat légi eszközeinek jó 75 százaléka számára a levegőben történő üzemanyag-felvétel nélkül elérhetetlenné váltak a leginkább valószínű célpontok. Noha ez a probléma nem volt annyira súlyos, mint egy évtizeddel korábban lehetett volna – köszönhetően a hadrendbe állított nagy hatótávolságú, repülőgépről indítható irányított fegyvereknek, mint például a Storm Shadow, az Apache és a SLAM szuperszonikus földi támadórakéta –, a levegő-föld hadviselés nem változott jelentősen, ha tömeges bevetésre került sor. Ezeknek a lézervezérlésű fegyvereknek és nagyobb testvéreiknek, a cirkálórakétáknak a hatékony alkalmazása kiváló és kellő időben történő hírszerzést igényelt. Miközben előre beprogramozhatók voltak a rögzített helyszínek és létesítmények eltalálásához, egy mozgékony ellenséggel szembeni valós idejű alkalmazásuk problémája még nem volt teljes mértékben megoldva. Az Egyesült Államoknak rendelkezésére állt az új Data Link 20 adatátviteli rendszer, hogy a Global Hawk és Dark Star távirányított stratégiai felderítő repülőgépekről érkező, biztonságos, valós idejű információkat betáplálja ezekbe a fegyverekbe. A NATO-erők többi része azonban még mindig a Link 16 rendszert alakítgatta át, amit korábban belépési követelménnyé tettek bármely olyan ország számára, amely az amerikai erőkkel összehangoltan akart együttműködni, továbbá felhasználták azt az információt, amit az amerikaiak átadtak nekik. A repülőgépről indítható, irányított, különleges fegyverek azonban egyrészt rendkívül drágák voltak, másrészt viszonylag kis számban álltak rendelkezésre. Így egy kiterjedt konfliktus azt jelentette, hogy még a légtér ellenőrzése esetén is a légicsapások legalább 80 százalékát a vadászbombázóknak kell végrehajtaniuk. Ezek viszont csak rövid

hatótávolságú fegyvereket vihettek magukkal, ami szükségessé tette, hogy bármely célpontot néhány kilométerre megközelítsenek, ha lézervezérlésű fegyvereket használnak, illetve közvetlenül fölé repüljenek, ha „buta" bombát dobnak le. Márpedig a Nyugat fegyverállományában még mindig ez utóbbiak voltak túlsúlyban.

Az elnök és a Pentagon tervezői tudták, hogy ez az alapkérdés lényege: minden csúcstechnológia mellett is mégiscsak a légierő lesz egy nagyméretű konfliktus döntő tényezője, ha elegendő fegyvert tud eljuttatni a kiválasztott célpontokra. Ez csak a rövid hatótávolságú fegyverekkel ellátott vadászbombázók által igényelt léptékben hajtható végre. A vadászbombázók az ilyen célpontokat csak úgy érhetik el, hogy vagy messzemenően felhasználják a légi üzemanyag-utántöltő gépeket, vagy a partok közelében tartózkodó repülőgép-anyahajókról indulnak el. Ezért voltak a készülő tervekben létfontosságúak mindkét oldalon az üzemanyag-utántöltő repülőgépek és a repülőgép-hordozók. Még akkor is, ha nyilvánvaló volt, hogy óriási hiány lesz belőlük. Szaladin úgy készítette el a tervét, hogy mindkettőt számításba vegye.

Az USA és szövetségesei egy második határidőt is kitűztek, ezúttal a légi háborúra, 2006. szeptember 1-jét. Ezt az alapján határozták meg, hogy mennyi ideig tart összeszedni elegendő légiegységet és a kellő mennyiségű hadszíntéri felszerelést egy jelentős hadjárat irányításához. Az Egyesült Államok tizenkét repülőgép-hordozóval rendelkezett, melyek tíz aktív harccsoportot támogattak. Ez körülbelül néggyel volt kevesebb annál, ami az egyidejű válságok kezeléséhez szükséges. Augusztus elején két amerikai anyahajó szárazdokkban vesztegelt, egy a Balti-tengeren, három a Földközi-tengeren, kettő az Arab-tengeren tartózkodott, egy a Fülöp-szigetek környékén, három pedig a San Diego közelében állomásozó csendes-óceáni flottában. Egy megerősített csendes-óceáni csapásmérő anyahajó-flottaegység parancsot kapott, hogy gyülekezzen San Diego kikötőjében, ahol felkészítik a Közép-Keletre történő áthajózásra. A második világháború óta ez lesz a legnagyobb ilyen flottacsoportosítás, négy repülőgép-anyahajóval, amelyek közül az egyiket nagy sietve a szárazdokkból hozzák ki. A tervek szerint az Arab-tengeren csatlakozik hozzájuk az indiai-óceáni flotta két anyahajója, s ezzel a haditengerészeti légierő olyan összpontosítása jön létre, s a haderő-átcsoportosítás olyan mérete valósul meg, amilyen a Midway-szigetek* óta nem volt. Hiányzott azonban a „térségi" légierő, amit az amerikai elnöknek a szárazföldi hadsereg alkalmazásáról szóló határozata sürgetett, a hadsereg, a haditengerészet és a tengerészgyalogság főnökeinek legnagyobb örömére.

---

* 1942 júniusában itt zajlott le a csendes-óceáni japán–amerikai háború döntő tengeri ütközete. *(A ford.)*

Az elnök, a Pentagon és a NATO katonai tanácsa egyetértett abban, hogy a Nyugati pajzs hadművelet – ahogyan majd ismertté válik – elsődleges célja Törökország területi egységének a megóvása. Ennek az lesz a hatása, hogy elvonja az Iszlám Szövetség erőit azokból az állásokból, ahonnan a Perzsa-öböl térségébe telepített 35 ezer fős helyőrségi csapatokat fenyegetik. A Nyugati pajzs erői az elrettentést is szolgálják az Izrael ellen irányuló nyílt fenyegetéssel szemben, és ha az elrettentés kudarcot vallana, közvetlen katonai akciókkal kikényszeríthetik a békét az agresszorokkal szemben. A rejtett célok is könnyen kiolvashatók voltak. A Szíria, Irak, Irán és esetleg Szaúd-Arábia és Egyiptom elleni nagyméretű szárazföldi offenzíva, amelyet az egyesített NATO- és török csapatok hajtanak végre (Izrael részéről további segítség várható), megszabadítja a világot attól a „fenyegetéstől", ami az elnök megfogalmazása szerint „a nagy iszlám és a saría tiszteletre méltó tanításai mögé rejtőző hitvány fanatikus vallási diktatúráktól" ered. A Volfrámlady a Nyugat fegyveres erőit a „jó erőinek" tekintette, melyek végül, ahogy az Egyesült Államok tette Japánban a második világháború után, szabad és demokratikus államformákat hoznak létre világszerte. Az Iszlám Szövetség legyőzése az első lépés lenne ennek a dédelgetett álomnak a megvalósítása felé. Mielőtt a tinta megszáradt volna e globális rendőri tevékenység első lépéseit tartalmazó terveken, azok máris kezdtek kisiklani.

Tizedik fejezet: Háború a Sínai-félszigeten

Előjáték a Sínai-félszigethez

Móse Lévi vezérőrnagy, az izraeli védelmi erők vezérkari főnöke telavivi parancsnoki bunkerjéből az önbizalom és a tárgyilagos hitetlenség vegyes érzéseivel figyelte az erők felvonulását. Az 1973-as háború idején egy M–60 harckocsiszázad parancsnokhelyettese volt, és már látott ilyet. Akkoriban Izrael habozott, hogy kezdeményezzen-e bármilyen lépést a Szuezi-csatorna túloldalán folyó egyiptomi csapaterősítések ellen, és ez a habozás majdnem Izrael nemzeti létébe került. Azóta Izrael kevésbé érzékeny a világ véleményére, és hadserege fenntartásához kevésbé támaszkodik a külföldi, elsősorban amerikai katonai beszerzésekre. Az 1973-as háború kezdetén, amikor már nyilvánvaló volt, hogy az egyesült arab erők mindkét fronton támadni fognak, a légierőnek reggel nem adtak engedélyt egy elrettentő csapásra – amint azt 1967-ben megtették –, s az arab támadás délután meg is indult.

Most jelentős különbségek voltak. Keleten, a szíriai, jordániai és libanoni határon minden csendes volt. Egyértelmű volt, hogy bár az Iszlám Szövetség hadseregeit keleten már mozgósították, és egyre több jele volt az iraki, szaúdi és iráni erők gyülekezésének is Jordániában és Szíriában, ezek az erők szétszórtan helyezkedtek el, és nyilvánvalóan koordinálatlanok voltak. A hírszerzés már jelezte, hogy legalább két – ha nem három – hétbe telik, hogy az iszlám erők egy Izrael elleni támadásra alkalmas pozícióba kerüljenek. És még akkor is, amikor készen állnak rá, a részt vevő országok majdnem bizonyosan szembekerülnek egy amerikaiak által vezetett légi háborúval. Ugyanakkor teheráni és washingtoni kollégáihoz hasonlóan Lévi dandártábornoknak is súlyos kétségei voltak bármilyen légi háború hatékonyságával kapcsolatban, és jól tudta, hogy gyenge az F–15I Thunder vadászgépek kategóriájának megfelelő nagy hatótávolságú taktikai légierő. Az izraeli nézet az volt, hogy az USA és a NATO azonnali akciója ellenére a Nyugat augusztus vége előtt vajmi keveset tehet ténylegesen egy Izrael elleni összehangolt támadás feltartóztatása érdekében. Szaladin azt

tervezte, hogy megelőzi a Nyugatot, és semlegesíti a potenciálisan rendelkezésre álló légierő minél nagyobb részét. Ráadásul Törökországot az Izrael iránti tántoríthatatlan hűsége ellenére sem lehetett rávenni, hogy támadást indítson Szíria és Irak ellen, amíg a NATO nehézfegyverzetű erői nincsenek a helyükön, és nem támogatnak egy ilyen akciót. Emellett Törökország arra szándékozott felhasználni a „felkészülési fázist", hogy a maga módján etnikai tisztogatást hajtson végre a kurdok ellen Törökország déli és keleti térségében, valamint Észak-Irakban. A Nyugat kénytelen volt szemet hunyni a törökök tevékenysége fölött. A NATO tervezői tisztában voltak azzal, hogy Dél-Törökországban bármilyen tekintélyes méretű haderő bizonytalan utánpótlási vonalait leginkább a különböző, egymással is csatázó kurd függetlenségi csoportok fenyegetik. A török akciók egyben a félig kurd származású Szaladin gyökerei ellen is irányultak; anyja szülőfaluját a földdel tették egyenlővé.

Az izraeli hadvezetőség számára nyilvánvaló volt, hogy az Iszlám Szövetség szándéka Izrael kíméletlen lerohanása: mindkét oldalról egyidejűleg indított támadás, az 1973-as megismétlése, de jelentősen nagyobb és ütőképesebb erőkkel. A Marseille elleni algériai támadást a Kneszet katonai bizottsága úgy értékelte, hogy az az Iszlám Szövetség hadviselő szándékának egyértelmű jele. Izrael nem szándékozott tétlenül ülni és megvárni, hogy robbanófejükben VX ideggázt tartalmazó Scud rakéták csapódjanak be városaiba, mielőtt intézkedéseket tennének. Lévi és a katonai bizottság tagjai számára a megoldás magától értetődő volt. Csapás, először nyugaton az egyiptomiakra és líbiaiakra – még a hadgyakorlat alatt vagy közvetlenül utána – egy, a páncélosokat és a légierőt kombináló villámháborúban. Beszorítani őket a Szuezi-csatornába és azon túlra, majd megerősíteni a védelmet keleten, és előkészíteni egy nagyobb előrenyomulást Damaszkusz és Ammán irányába. Egy ilyen kemény csapás a Sínai-félszigeten, ha megfelelően erőteljes és eléggé pusztító, valószínűleg meggyőzné az Iszlám Szövetség többi részét arról, hogy egy hagyományos roham a megerősített Izrael ellen meggondolatlan lépés lenne. A hadtörténetben a nagy parancsnokok a viszonylagos ismeretlenségből emelkedtek ki, azzal, hogy rendelkeztek annyi éleslátással, hogy észrevegyék a kínálkozó alkalmat, és azt meg is ragadják. Lévi számára most jött el az idő. Gondolataiból felocsúdva elfordult a hírszerzés falra akasztott térképétől, és körbepillantott várakozó törzskarán.

– Rendben, hölgyeim és uraim, a Dávid kardja hadművelet negyvennyolc óra múlva elkezdődik.

A hadgyakorlat fontosabb manővereit a Sínai-félsziget északi magas fennsíkja és a Szuezi-csatorna közötti átjáróktól nyugatra, valamint a csatorna nyugati oldalán tartották. Kisméretűek voltak (három egyip-

tomi és egy líbiai hadosztály vett bennük részt), ha összehasonlítjuk a Nílustól nyugatra összegyűlt, teljes mozgósított haderő méretével. A műholdas felderítés képei azt is felfedték, hogy az egyiptomiak a teljes pontonhídverő flottájukat mozgósították. A Szuezi-csatorna lezárását követő negyvennyolc óra alatt az egyiptomiak és a líbiaiak sikerrel megvalósították, hogy Egyiptomból három páncélos- és három gépesített hadosztály mintegy húsz hídon keresztül annak rendje és módja szerint átkeljen a Sínai-félszigetre. Ezek az erők csatlakoztak a Sínai-félszigeten hadgyakorlatot tartó hadosztályokhoz. Amint letelt a negyvennyolc óra, Egyiptom azonnal elbontotta és készenlétben tartotta mind a húsz pontonhidat, amit az izraeli hírszerzés úgy értékelt, hogy további gyors felfejlődés várható a Szuezi-csatornán keresztül. Ez az ütőerő mély benyomást keltett, és Izraelt kellőképpen aggasztotta is az önmaga és potenciális nyugati ellenségei közti egyetlen természetes akadály gyors és tömeges leküzdése, s ezért fontolóra vett egy összehangolt légicsapást az ideiglenes hidak ellen. A kezdeményező lépés megtételéről azonban Izraelt az Egyesült Államok lebeszélte, miután közvetlen biztosítékot kapott az egyiptomi miniszterelnöktől, hogy nincs semmilyen, Izrael ellen irányuló ellenséges szándékuk. Ez természetesen szemérmetlen hazugság volt, de Izrael annak a teljes tudatában fogadta el a biztosítékot, hogy a pontonhidak kilövése nehéz, költséges és hálátlan feladat lett volna. 1973-ban az izraeli repülőgépek számára valóságos vesszőfutás volt, amikor föld-levegő rakéták és a ZSU orosz légvédelmi ütegek tüzében megkísérelték megakadályozni az átkelést a hidakon. Ahányszor eltaláltak egy hidat, a műszaki alakulatok egyszerűen félredobták és újakkal cserélték ki a megsérült elemeket. Négy óránál tovább egyetlen híd sem esett ki a forgalomból.

Megkerülhetetlen tény volt, hogy a csapatok elhelyezkedése – a Sínai-félszigeten lévő erők kivételével – gyakorlatilag azonos volt az 1973-assal. A bizonyíték elsöprő volt. Az egyiptomiak és a líbiaiak akkoriban felkészültnek mutatkoztak arra, hogy lezárják a Szuezi-csatornát. Azonnal meg is tették, anélkül, hogy az ENSZ részéről túl sok tiltakozás hangzott volna el, és könnyen újra megtehetik. A Sínai-félszigetre vezényelt négy egyiptomi és egy líbiai hadosztály mindenesetre nem volt elég erős ahhoz, hogy Izraelt a siker legkisebb reményével is megtámadják. A Szuezi-csatorna túloldalán azonban félelmetes erő sorakozott fel.

Az egyiptomiakat többé nem lehetett másodosztályú felszereléssel rendelkező, alacsonyabb rendű ágyútöltelékeknek tekinteni – bár a líbiai erők az izraeli hírszerzés jelentései szerint még mindig ebbe a kategóriába tartoztak. Amióta az oroszokat az 1970-es évek közepén kiebrudalták Egyiptomból, az ország körültekintően szoros katonai kap-

csolatokat ápolt az Egyesült Államokkal. Ennek keretében részletesen kidolgozott és kivitelezésre előkészített programokhoz, a legjobb kiképzéshez és katonai tanácsadókhoz, valamint élvonalbeli felszerelésekhez jutottak. Az egyiptomi hadsereg 2006-ra 300 ezres létszámra duzzadt, és nem kevesebb mint négy páncéloshadosztállyal, nyolc gépesített gyalogoshadosztállyal, a Köztársasági Gárda négy jól felszerelt hadosztályával, valamint néhány önálló dandárral büszkélkedett. A Köztársasági Gárdát a forradalmi kormány hozta létre, kezdetben Hitler SS-alakulataihoz hasonlóan azért, hogy magánrendőri erőkként tevékenykedjenek. Az ilyen „elit" alakulatok parancsnokai sikerrel érveltek amellett, hogy elsőbbség illeti meg őket mind a személyi állomány, mind a felszerelés tekintetében. Az így létrejött alakulatok abban is hasonlítottak a német SS-hez, hogy nagyobbak voltak a rendes hadosztályoknál, a legtöbb és a legjobb felszerelést kapták, és – eltérően a szokványos alakulatoktól – két tüzérdandárral rendelkeztek (mindkettő önjáró 155 mm-es M–109A2 ütegekkel felszerelve). A hadseregnek a forradalmat követően végrehajtott újjászervezése során úgy látták jónak, hogy mind a nyolcszáz M1A1 Abrams harckocsit a Köztársasági Gárda páncélosdandárjainak adják át, és ezek könnyen az izraeli Merkava–3 harckocsik méltó párjaivá válhattak. A többi páncélosegység rendelkezett az összes egyéb, ám kiszuperált orosz hadfelszereléssel; egyedül a gépesített hadosztály volt orosz T–62 harckocsikkal felszerelve. A maradék között körülbelül 1750 amerikai M–60A3 harckocsit osztottak szét. Az Egyesült Államokkal két évtizeden keresztül fennállt szorosabb kapcsolatnak köszönhetően az egyiptomi légierő szintén nagy minőségi ugrást élt át. Az utolsó MiG–21-eseket 2002-ben küldték nyugdíjba, és 2006-ra az egyiptomi légierő kétszáz F–16-os (többnyire C típusú) és hetvenöt Mirage (ebből harminc Mirage–2000 típusú) vadászgéppel rendelkezett. Ennek következtében Izrael összes szomszédja közül Egyiptom volt a legfélelmetesebb, legalábbis papíron, és az izraeli vezérkar ennek igencsak tudatában volt. Izrael számára rémálomszerű forgatókönyv volt, hogy kénytelen egyidejűleg háborút vívni mindkét határa mentén egy olyan ellenséggel szemben, amely sokkal ütőképesebbé vált. Ez történt 1973-ban is, és bár akkor Izrael győzelmet aratott, ám az emlék hatására még mindig borzongás futott végig az ország vezetőinek a hátán.

Az izraeli vezérkar tudta, hogy az egyiptomiak tesztelték hídverő berendezéseik használatát. Ha újra hidat vernek a csatornán keresztül, jóval nagyobb mennyiségű hadfelszerelést, embert és anyagot lesznek képesek átvinni a keleti partra, nagyon rövid idő leforgása alatt. Izraelnek csak egy hete maradna, hogy felkészüljön egy támadásra a Sínai-félsziget irányából. Ha egyszer átjutott a Szuezi-csatorna keleti partjára, bizonyos volt, hogy bármilyen haderő gyorsan tud előrenyomulni kelet

felé – azon a remek katonai úthálózaton, amit még az izraeliek építettek ki 1967 és 1973 között –, hogy ugrásra készen fejlődjenek fel egy Izrael elleni támadáshoz. Egy ilyen rohamot biztosan összehangolnának a Jordánia, Szíria és Szaúd-Arábia irányából egyidejűleg indított támadásokkal. Ez a forgatókönyv nem olyan volt, aminek a megvalósításához az izraeli vezérkar kész lett volna hozzájárulni.

Augusztus 10-én, csupán három nappal a Szuezi-csatorna lezárása után Egyiptom bejelentette, hogy egy újabb, ezúttal hetvenkét órás hadgyakorlat-sorozatot fog tartani. Az izraeli hadvezetés és a kormány rendkívüli zárt ülésre hívta össze az országos katonai tanácsot. Tizenhárom órás felfűtött vita után, amely belenyúlt az augusztus 11-i kora hajnali órákba, a hadvezetés és a kormány héjái voltak azok, akik győzelemmel álltak fel. A miniszterelnököt és háborús kabinetjét meggyőzte az a következtetés, hogy a háború elkerülhetetlen Izrael valamelyik vagy összes szomszédjával a következő néhány héten vagy hónapon belül, de az is lehet, hogy már a közeli napokban. Ezért tervbe vették, hogy az izraeli védelmi erők megelőző hadműveletet indítanak a Sínai-félszigetre; gyors és taktikai támadást összevont páncéloserőkkel és támadó helikopterekkel, hogy az ellenséget kibillentsék az egyensúlyából. A páncéloscsapások lehetővé fogják tenni a benyomulást a kulcsfontosságú állások mögé és a hírközlési és utánpótlási vonalak lerombolását, mielőtt megadják a kegyelemdöfést a reményeik szerint a Sínai-félszigeten gyorsan meghátráló egyiptomi és líbiai egységeknek. Ennek a támadásnak az lesz az elsődleges célja, hogy elfoglalják a Sínai-félszigetet, és biztosítsák a Szuezi-csatorna keleti partját, mielőtt Egyiptom és Líbia jelentős erőket irányíthatna oda. Az izraeliek aztán úgy ássák be magukat, hogy ha az egyiptomiak bármilyen támadáson is gondolkoznak, azt csak egy széles és jól védett vízi akadályon keresztül, nagy áldozattal járó rohammal tudják megtenni – ez a legkedvezőtlenebb támadástípus, amit csak világszerte a katonai akadémiákon gyakoroltatnak. A másodlagos cél kezdetben az volt, hogy kiütéses győzelmet arassanak az egyiptomi és líbiai erők fölött a Szuezi-csatorna keleti oldalán, majd, ha alkalom adódik rá, átnyomuljanak a csatorna nyugati oldalára, és megismételjék az 1973-ban begyakorolt rombolást. A Dávid kardja hadjárat kívánatos végső hatása mindenképpen az lesz, hogy ha nem sikerül is teljesen kiküszöbölni a fenyegetést nyugatról, Egyiptom és Líbia irányából, kétszeresen is megnehezítsék bármilyen szárazföldi támadás elindítását. Ha ezt nem tudják teljes mértékben elérni, az izraelieknek akkor is meglesz az a vigaszuk, hogy jelentős veszteségeket okoztak az ellenségnek, és jelentős földterületeket nyertek – az egész Sínai-félszigetet – a mélységi védelemhez, a stratégiai hadmozdulatokhoz és a konfliktus utáni tárgyalásokhoz.

A támadás jogosságát még inkább bizonyította, hogy Egyiptom módosította a második hadgyakorlat-sorozat bejelentését, amennyiben az időtartamát hétnaposra hosszabbították meg, a területét pedig kiterjesztették a Sínai-félsziget egészére, ahova nyolc hadosztály fog átkelni. Érdekes módon, szinte igazolandó az izraeliek előérzetét, a csatornán már augusztus 9-re tetőfokára hágott a katonai tevékenység. Az izraeli stratégiai felderítés megerősítette, hogy további egységek özönlöttek keletre a csatornán keresztül, és harci alakzatot vettek fel a keleti parton. Ha Izraelnek bizonyítékra volt szüksége Egyiptom szándékait illetően, akkor ez bizonyosan az volt.

A támadás kezdési időpontját eredetileg 2006. augusztus 12-én hajnalra jelölték ki. A 11-éről 12-re virradó éjszakán azonban az előretolt egységek parancsnokai jelentéseket kezdtek kapni arról, hogy az egyiptomi utászoknak valójában nem kevesebb mint huszonhét pontonhidat sikerült megépíteni a csatornán keresztül, és körülbelül feleennyi komp is működik. Minél több egyiptomi alakulat jutott át a keleti partra, annál kisebb lett a villámgyors izraeli győzelem esélye. A hadvezetőség elkezdett habozni, miközben a hírszerzés megerősítette a korábbi jelentéseket. A katonák a frontvonalon biztosak voltak benne, hogy előre fogják hozni a támadás időpontját, s rajtaütnek az egyiptomiakon, mielőtt azok rendezni tudnák soraikat. Most volt itt a támadás ideje. A harckocsiparancsnokok szemernyit sem törődtek a politikai finnyáskodással. El voltak ragadtatva, hogy a hadsereg végre kapott valamilyen küldetést – olyat, amiért kiépítették: a nehézpáncélosok rohamát. A módosított parancs az izraeli támadásra 12-én reggel 6 órakor érkezett meg. Az olyan embereknek viszont, mint Gabriel Joszef dandárparancsnok, aki a 7. páncélosdandárt irányította, csalódást okozott. A támadás 13-án hajnalban fog kezdődni. A következő tizennyolc óra alatt mindössze kétórányi rövid alvást sikerült elintéznie, ahogy a dandárja befejezte eszeveszett felkészülését a támadásra. A cselekvést előnyben részesítő stratégia sokkal inkább a kedvére való volt. A támadó harcmodorral Izrael magához ragadta a kezdeményezést, a maga választotta időben és helyen harcolhatott. A gyors, romboló hadjárathoz további ösztönzést adott, hogy ha az elegendően hatékony, akkor az Iszlám Szövetség valószínűleg kétszer is meggondolja, indítson-e támadást Izrael keleti határa ellen. Az izraeli hadseregnek maradna ideje, hogy átcsoportosítsa az erősebb egységeit, biztosítsa hátukat és az oldalszárnyaikat, s így szembefordulva a keleti határon leskelődő fenyegetéssel, akár olyan pozícióba is kerülhet, hogy egy második megelőző hadjáratot indítson. Ez a merész stratégia jóval kívánatosabb volt, mint védeni egy széles frontvonalat, ahol nincs hely a visszavonulásra, az ellenség pedig mindkét oldalon szorongat. Ez történt 1973-ban, és Izrael nem szándékozott ugyanazt a hibát újra

elkövetni. Ami Gabriel Joszefet és az izraeli védelmi erők többségét illette, véleményük szerint a világ közvéleménye elmehet a fenébe. A „világ közvéleményének" nem a puszta életben maradása forgott kockán. Izraelnek viszont igen.

Csak négy előnyomulási tengely vezetett a Sínai-félszigeten keresztül: északon a hosszú, egyenes part menti út el-Arísból el-Kantarába. Ettől a következő kelet-nyugati tengelyt, a Redifimbe és Iszmáilijába vezető utat negyven-hetvenöt kilométer széles homokdűnék és a Gebel-el-Magara hegység fennsíkja választotta el. Ez utóbbival párhuzamosan, tőle huszonöt kilométerre vezetett, a közöttük tornyosuló Jellek és el-Halal hegységekkel elválasztva, a Bír-el-Haszana és Szuez város közötti útvonal. Végül délen volt egy kétes minőségű autópálya, ami Izraelnek az Akabai-öbölbe nyúló csúcsán fekvő Akaba városától indult ki, és a Mitla-hágótól pontosan keletre becsatlakozott a Bír-el-Haszana autópályába. A kommunikációs hírszerzés és a műholdas felderítés jelezte, hogy az ellenséges egységek ahelyett, hogy keleti irányba folytatták volna az útjukat, hogy a várakozásnak megfelelően felfejlődjenek az izraeli határ közelében, megálltak, és erős védelmi állásokba ásták be magukat. Az izraeli terv része és sikerének egyik kulcsfontosságú mozzanata volt az a feltételezés, hogy a gyors izraeli páncélosroham az ellenséges egységek többségét az előrehaladásuk közben kapja el, elegendő kárt okozva a pánik kitöréséhez, a többi pedig már vásári céllövölde lesz. Az izraeli légierő kész lenne jeleskedni az elkerülhetetlen forgalmi torlódás szétoszlatásában, ami mindig velejárója hadseregek tömeges mozgatásának. Ez a feladat mindennél könnyebb lenne, ha az egyiptomiakat menet közben, új állásaikba tartva kapnák el, mivel a félelmetes egyiptomi légvédelmi parancsnokság nem tudná kiterjeszteni föléjük a többrétegű légvédelmi rakéta-védőernyőt, ha az izraeliek csapása elegendően gyors.

Lévit életében először kétségek fogták el. Félreismerték volna az ellenség szándékait? Bizonyosan nem, mert minden percben újabb tucat jármű indult keletre a csatornán keresztül. De az egyiptomiak beásták magukat, és amint az állásaik világosabban kivehetők lettek, Lévinek úgy tűnt, mintha jól előkészített mélységi védelemre rendezkednének be. Az izraeli csapatok indulásra készen álltak a Sínai-félszigetre vezető összes főútvonalon. Most minden további késlekedés vagy a döntés megváltoztatása Izraelt hosszabb távon kevésbé felkészültté tehetné, és esetleg elszalasztaná az esélyt arra, hogy végleg elintézze ellenséges szomszédai katonai potenciáljának jelentős részét. Lévi azzal is igencsak tisztában volt, hogy az egyiptomi és líbiai csapatok mozgását egy óra leforgása alatt vissza lehet fordítani. Ha túl sok ellenséges hadosztályt engednek zavartalanul átszállítani a csatorna keleti partjára, az gyengítheti a tervezett villámgyors izraeli csapás elsöprő hatását.

Lévi parancsnoki bunkerjében figyelemmel kísérték a Sínai-félszigetre átkelt erők kelet felé haladó mozgását. Mindamellett egyre inkább nyugtalanító érzés lett úrrá rajtuk, amint az a benyomásuk támadt, hogy az egyiptomiak várnak rájuk. Lévi úgy határozott, hogy a sokasodó bizonyítékokra, miszerint az egyiptomiak beássák magukat, fel kell hívni a miniszterelnök figyelmét. Augusztus 12-én délre a háborús kabinetet újra összehívták, hogy áttanulmányozzák a bizonyítékokat, és mérlegeljék a 13-i támadás mellett és ellen szóló érveket. A határozatlanságot követően, mindent egybevetve, ismét az a döntés született, hogy Izraelnek kell magához ragadnia a kezdeményezést. A roham időzítése újabb késedelmet szenvedett: az eredeti, 13-a hajnali kezdési időponthoz képest az új határozat az volt, hogy 13-án éjfélkor légi- és tüzérségi támadás kezdődik, amit 14-én hajnalban követ a páncélosok rohama.

A Dávid kardja hadművelet – a hétnapos háború

Gabriel Joszef dandárparancsnok augusztus 14-én hajnalban felállt parancsnoki harckocsija lövegtornyában, és a kis dombocska tetejéről távcsövén keresztül a pirkadati fényben felmérte az előttük terpeszkedő sivatagot. A Merkava–3 harckocsi még mindig vitathatatlanul és minden tekintetben a legjobb volt a világon. Ő maga, alig harmincnyolc éves korában, mintegy száz ilyen szörnyetegnek parancsolt. A legendás izraeli 7. páncélosdandár hamarosan újra mozgásba lendül. Nehezére esett a várakozás, bízott az emberei és masinái képességében, hogy félresöpörnek minden ellenállást, amit az egyiptomiak és líbiaiak egyáltalán fel tudnak sorakoztatni ellenük.

A Merkava–3 harckocsi minden ízében izraeli volt, csatában született, és nehezen megnyert akciókon keresztül fejlesztették ki. A nehézharckocsi még mindig a sivatag királynője volt, nem számít, mit gondolnak a helikopteres fiúk. Az elmúlt három évtized során a nehézharckocsik tervezői az egész világon megpróbálták megtalálni a helyes egyensúlyt a mozgékonyság, a tűzerő és a védettség között. Az M–1 Abrams harckocsi kísérlet volt arra, hogy mindhárom téren világelső legyen. A német Leopard–2 és 3 harckocsiváltozatokat egy gyors és viszonylag könnyű páncélzatú harci járműből fejlesztették ki, melyet folyamatosan további páncélzattal egészítettek ki, hogy a védettsége megközelítse azt a szintet, amivel az amerikai Abrams és a brit Challenger–2 harckocsik rendelkeztek. Az izraeliek először Leopard harckocsik beszerzését fontolgatták, de a hivatalos jelentés azt a végkövetkeztetést vonta le, hogy nagyszerű gépezetek, amíg nem lőnek rájuk valamivel. A világ többi részével ellentétben az izraeli harcko-

csitervezők határozottan a védettség szempontjára összpontosítottak. Ennek eredményeként a Merkava harckocsit a rátétes reaktív páncélzata és a személyzet motor mögötti elhelyezése könnyedén tette a túlélést leginkább biztosító harckocsivá a huszonegyedik század elején rendelkezésre álló típusok között. Az ilyen védettség óriási önbizalmat kölcsönzött a harckocsizóknak. Úgy érezték, nem lehet őket feltartóztatni, és égtek a vágytól, hogy olyasmiben vegyenek részt, ami végre valami határozott katonai akciót ígér a rendszertelen határvillongások, autóbuszokban robbanó bombák, terrortámadások és megszállások évei után. További előny volt, hogy – Gáza kivételével – nem lesznek harcok beépített területeken. Sok izraeli sebesült meg 1982-ben a dél-libanoni kisvárosokban és falvakban vívott harcok során, ahol sebezhetők voltak a lesből, közvetlen közelről rájuk lőtt páncéltörő gránátokkal szemben. A nyílt sivatag volt az igazi elemük, tüzérség és támadó helikopterek kíséretében pedig olyanok voltak, mint forró kés a vajban.

Joszef az elmúlt három hét fejleményein tűnődött, amelyek közepette ő és a dandárja ebbe a helyzetbe került, amikor perceken belül megindul az akció. A katonai hírszerzésnek tiszta képe volt az egyiptomi és líbiai erők felfejlődéséről. Az izraeli határ mentén csak egy könnyű biztosító gyalogosalakulat volt, alkalmanként némi harckocsi-támogatással. Mindazonáltal ő és az emberei tudatában voltak annak, hogy az előőrs vékony vonala mögött tekintélyes erők rendeződtek el a határ túloldalán. Valóban voltak jelzések, hogy az egyiptomiak és a líbiaiak jelentős páncéloserőket sorakoztattak fel a Sínai-félszigeten. Ha ez az eset áll fenn, akkor semmi más nem adhat annyi erőt, mint egy jó kis tankcsata, ami kiválogatja a férfiakat a kisfiúk közül. Egyiptom éppen egy héttel korábban jelentette be a Szuezi-csatorna lezárását negyvennyolc órára egy példa nélkül álló, a líbiai hadsereg és légierő nagy létszámú egységeivel közösen tartandó hadgyakorlat részeként. Aztán ismeretlen erők ténylegesen is lezárták a csatornát az elsüllyesztett tartályhajóval. Az Iszlám Szövetség másik három fő tagországa, Irán, Irak és Szaúd-Arábia nem adott azonnali aggodalomra okot Izrael számára. Amíg ezek a Nyugattal voltak elfoglalva, és hajszálon múlt a háború a Perzsa-öböl feletti uralom és a Hormuzi-szoros újramegnyitása miatt, és amíg folytatódott az emberek és felszerelések átszállítása keletről nyugatra, addig nem voltak olyan helyzetben, hogy Izraelt fenyegessék. Törökország jól időzített mozgósítása és a NATO első csapaterősítéseinek az érkezése pedig teljes mértékben lekötötte Szíria figyelmét. Joszef a legtöbb magasabb rangú parancsnokhoz hasonlóan dühös volt a bizonytalanság és a késlekedés miatt. A támadásra kijelölt egységek elérték a készenléti állapot tetőpontját. Most már nehéz lesz fenntartani ezt a csúcsformát a kósza hírek és ellenhírek közepette. Ami még roszszabb volt, a késlekedés nagyban növelte annak az esélyét, hogy az

egyiptomiak kiszimatolják a küszöbönálló izraeli hadművelet pontos jellegét és méretét, ami lehetővé teszi a számukra, hogy még több alakulatot dobjanak át a Szuezi-csatornán, és ezeknek az egységeknek több felkészülési idő áll rendelkezésre, hogy beássák magukat. Most már csaknem vége volt a várakozásnak.

Joszef az előző éjszaka, éjfél előtt együtt ült az M–577 parancsnoki járműben dandárja hat zászlóaljának parancsnokaival, valamint a tüzérségi és légvédelmi ellenőrző tisztekkel, hogy végigmenjenek a másnap reggeli támadás tervén. A 7. páncélosok kezdetben önálló dandárként tevékenykednek, s az lesz a feladatuk, hogy védjék a Saul hadosztálynak a Redifim felé vezető úton indított támadása közben a jobbszárnyát és az el-Arist támadó Magen* hadosztálynak a balszárnyát. Az első ellenállási vonalat úgy határozták meg, hogy az el-Arístól a Gebel-el-Halalig vezet. Ennek a vonalnak a mentén a várható ellenállás két egyiptomi gépesített hadosztályból fog állni, melyeket egy líbiai gyalogoshadosztály választ el egymástól. Mindegyik tiszt elégedetlenségének adott hangot a késlekedés miatt, de egyben izgatta is őket a küszöbönálló akció lehetősége. Joszef csak egy kemény gombócot érzett a gyomrában és azt a bizonyosságot, hogy bár a terveket gondosan készítették el, azt az ellenséggel való első érintkezés után át kell majd alakítani. Az embereinek még bele kell kóstolniuk a lőporfüstbe és a feszültségbe, ami a valódi háborút megkülönbözteti a hadgyakorlattól. Az lesz a győztes, aki helyesen ítéli meg a változó helyzetet, és a leggyorsabban reagál. A parancsnoksága alatt Izrael történelmében először a katonák egy egész olyan nemzedéke szolgált, akik még nem rendelkeztek igazi háborús tapasztalattal. A fejük fölött, a fekete égbolton láthatatlanul elzúgó sugárhajtású repülőgépek hangja mosolyt csalt az arcukra. Az F–16 és F–4E2000 vadászbombázók elkezdték felmorzsolni az azonosított védelmi állásokat, hogy előkészítsék az utat a reggeli támadáshoz. Joszef figyelmeztette az embereit, ne várjanak túl sokat a fejük fölött elsuhanó légierőtől. A légierő mindig nagy benyomást kelt. A tőlük mindössze huszonöt kilométerrel nyugatra robbanó bombák és levegő-föld rakéták narancs és vörös felvillanásainak fényében Joszef tovább magyarázta, hogy mindez túl jól hangzik. Volt már 1982-ben az izraeli légierő fogadó oldalán is, és akkor volt oka hálásnak lenni, hogy a bombázás az összes nagy erejű robbanóanyaggal és a füstoszlopokkal együtt is ritkán volt annyira hatásos, ami a tényleges eredményt, az emberek és az anyagok semlegesítését illeti, különösen olyan ellenséggel szemben, amely be van ásva. Ahhoz, hogy az ilyen állások ellen a légierő hatékony lehessen, annyi repülőgépre lenne szükség amennyivel csak az Egyesült Államok rendelkezik, valamint folytonosan

* Magen (mágén, mógen): héberül eredetileg pajzsot jelent; ez a szó szerepel a magyarul Dávid-csillagként ismert Magen Dávid v. Mógen Dóvid kifejezésben. *(A ford.)*

ismétlődő támadásokra, figyelmen kívül hagyva a pilótáknak az okozott károkról szóló őszinte, de megtévesztő állításait.

A láthatár a dandár előtt tiszta volt, néhány szürke füstoszlop kivételével. A megindulás előtt öt perccel Joszef kiadta az egyszerű parancsot:

– 7. dandár, motorokat beindítani!

Száz darab életre hördülő dízelmotor kakofóniája következett. Két perccel indulás előtt a vezető és az ágyúkezelő megerősítette, hogy a Merkava összes rendszere be van kapcsolva, és jól működik. A nap kikukucskált a keleti látóhatár fölött, hosszú árnyékokat vetve nyugat felé, és valószerűtlen, lángvörös színárnyalatot kölcsönzött az előttük elterülő lapos vidéknek. Joszef csuklóján a Tag Heuer karóra másodpercmutatója a 12-es pontra ugrott: a pontos idő 05.00 óra volt. Felállt a lövegtoronyban, balra és jobbra is vetett egy-egy pillantást a parancsnoksága alá rendelt hatalmas erőre, a magasba emelte a karját, majd gyors mozdulattal előrelendítve nyugat felé mutatott. A Merkava harckocsik elindultak, gondosan betartott térközökkel, a sivatagon keresztül. Senki sem akart eltérni a kijelölt iránytól, vagy megfenekleni a laza homokban közvetlenül a rajtvonal elhagyása után, és lemaradni a dicső 7. páncélosdandár történetében előttük álló néhány izgalmas nap várható eseményeiről. A fejük fölött, orrukat fenyegetően a föld felé nyomva, mintha zsákmány után szimatolnának, nyolc AH–64 Apache helikopter söpört el. Nyugat felé haladtak, láthatóan tele céltudattal és magabiztossággal, ami a helikoptereket figyelő harckocsiszemélyzetnek önbizalmat kölcsönzött. Ők fognak elsőnek megpillantani minden ellenállást, és ők fognak elsőként harcérintkezésbe lépni vele. Mindegyik helikopter nyolc darab Hellfire rakétát és két tele gondolányi rakétalövedéket vitt magával a páncélozott vagy anélküli célpontok ellen, és egy-egy 30 mm-es gépágyúval is fel voltak szerelve.

A pillanatot megelőző minden kétség elillant Joszef elméjéből. Hogyan képes bárki emberfia megállítani ekkora erőt? Száz, porfelhőt húzó harckocsi élén az „érezd a jót" túláradó érzete fogta el. Biztos volt benne, hogy bármi legyen is az emberei és masinái előtt, meg fognak birkózni vele, és feltételezése szerint egy héten belül, ha nem hamarabb, a Szuezi-csatorna partján lesznek. Az emberei meg fognak birkózni vele, de a kísérlet, hogy odaérjenek, valóban új élmény lesz az izraeli hadsereg számára.

A sínai sivatag – egy katona nézőpontja

Az éjszaka szuroksötét és hideg volt – száraz sivatagi hideg, ami megfájdítja a csontokat. Ez volt az a pillanat Ijaz életében, amire eddig várt? Ma éjjel biztos volt benne, hogy az emberei megkapják a parancsot a

nagy támadás elindítására a hitetlen Izrael ellen. Biztos, hogy halál, pusztítás és bosszú leselkedik Izrael népére. Ijaz al-Kindi őrnagy, a líbiai „Lion" gyalogoshadosztály 3. dandárja C századának parancsnoka előhúzott egy cigarettát a mellzsebében lapuló gyűrött csomagból. Rágyújtott az 1991-ben Pennsylvaniában gyártott, eredeti Zippo öngyújtóval, anélkül hogy a kezéből tölcsért formált volna, dacolva a sivatagi szellővel. Hosszú utat járt be azóta, hogy a Kuvait felszabadításáért folytatott háborúban elfogták. Mint az iraki hadsereg zsoldosa vagy külföldi tanácsadója ünnepelte a kiszabadulását. Visszagondolt azokra a mámorító napokra. Akkor történt, hogy első ízben megízlelte a nyugati cigarettákat, egy váratlan ajándékot, amit egy szimpatikus skót gárdista dobott egy csapat torzonborz és ijedt hadifogoly közé. Az arisztokratikus küllemű tiszt a kihallgatása után neki adta a Zippo öngyújtóját; azt mondta, ő megpróbál leszokni a dohányzásról. Ijaz sohasem tudta megfejteni, a fehér katonák hogyan néztek ki mindannyian olyan egészségesnek és kivétel nélkül enyhén túlsúlyosnak ezen az éghajlaton, ami bizonyára idegen a számukra.

A százada már második napja nélkülözte a friss élelmet. Jóllehet a víz sem érkezett meg, nekik azonban sikerült egy teherautót marmonkannákkal visszaküldeniük a vádiba, hogy utánpótlást vételezzenek. A hadtáp logisztikai erőfeszítései óriásiak voltak, hogy egy ilyen nagy léptékű hadgyakorlatot ennyire rövid idő alatt megszervezzenek, és senki sem lepődött meg azon, hogy ez nem sikeredett tökéletesre. Tulajdonképpen az egységének a „hadgyakorlat" során eddig csak egyszerűen menetelnie kellett kelet felé, az izraeli határig. Azt a parancsot kapták, hogy ássák be magukat a Vádi-el-Arístól pontosan keletre, ami a nagyon kevés zöldterületek egyike volt a terméketlen Sínai-félszigeten. Az önmegtartóztatás és a kényelmetlenség végül biztosan el fogja nyerni a jutalmát. Ami Ijaz számára rosszabb volt, azonnal leállították a marokkói cigarettaszállítmányt, amint a parancsnok tájékoztatta őket, hogy ez már nem hadgyakorlat. Most eljutott a két utolsó csomagig, ezért azzal próbálkozott, hogy csökkentse az adagját, és legfeljebb óránként egy cigarettára gyújtson rá, amit elég nehéz volt megállni. Kiosztották nekik az éleslőszert és a tartalék gázálarcokat is, de nem kaptak további parancsokat. Nem tudta megállni, hogy arra gondoljon, ő és az emberei jóval közelebb vannak az izraeli határhoz, mint ahogy az egy hadgyakorlat esetében szükséges lenne. Az egységnek Líbiában kellene tartózkodnia, például a határ közelében, el-Alameinnél tökéletes lenne, védve talán a Scud rakétazászlóaljakat. Itt, a Sínai-félsziget keleti részén kápráztatóan szembetűnő célpontot nyújtanak. Kényelmetlen érzése tovább mélyült, ahogy azon a lehetőségen tűnődött, hogy a magasabb parancsnokságok szántszándékkal félrevezették, s azért helyezték őket oda, hogy magukra vonzzák a táma-

dásokat. A bal térde fékezhetetlen remegésbe kezdett; még most is a biztos, értelmetlen, nyomorúságos és gyötrelmes haláltól való félelem töltötte be az álmait és az üres gondolatok pillanatait. Az elmúlt éjszaka a levegőt megtöltötték a fegyverekkel dugig felszerelt harckocsik motorjainak félreismerhetetlen hangjai. Feltételezte, hogy a páncélosalakulatok a támadásra előkészített állásaikat foglalták el. Csak jóval később fogta fel, mi történik.

A gyalogosszázad mellé beosztottak egy kiöregedett T–80 harckocsikból álló szakaszt és egy szakaszt az 56. utászoktól. Nem nagyon szerette a harckocsizókat, amint a napon peckesen körbelépdeltek a fekete kezeslábasaikban, váltakozva parancsokat és sértéseket vakkantottak oda a gyalogos közlegényeknek, hogy „megfelelő módon" ássák ki a harckocsilőállásokat a negyvenöt tonnás monstrumok számára. A lőállások oldala sohasem volt elég magas vagy elég egyenes vagy elég vastag, hogy megelégedéssel töltse el a fejlett egójú harckocsizókat. A katonák egy teljes hétig izzadtak, mielőtt a hadnagy, aki három feleséggel és egy bútorozott főbérleti lakással büszkélkedett Tripoliban, a Kadhafi úton, ki nem nyilvánította elégedettségét. A nyakában láncon fityegő rozsdamentes acél félholdat viselt. Aranyfogai és fennhéjázó magabiztossága elégségesek voltak ahhoz, hogy azonnali szolgalelkűséget, irigységet és utálatot vívjon ki magával szemben azok részéről, akiket kiválasztott, hogy parancsokat osztogasson nekik. Azt mondta azon az estén, mielőtt az első bombák megjöttek, hogy ez a kinevezés csak átmeneti a számára; a nagybátyja már folyamatba tette az áthelyezését egy T–100 harckocsiszakaszhoz a Gárda harckocsidandárjánál, amely jelenleg éppen úton van Kairó és Gáza között, tehervagonokra rakodva. Ő ott lesz, ahol a háborút megnyerik, nyilatkoztatta ki a hadnagy, nem itt, a parasztokkal – vagy „ágyútöltelékekkel", ahogy hívta őket –, a világ végén, kilométerekre az igazi frontvonaltól. Ijaz akkor látta utoljára élve a hadnagyot, amikor megvetően egy jó vastag zöld gombócot köpött a gyengén pislákoló tűz körül összekucorodó szakasz irányába, majd bemászott a gumimatracára, a harckocsi még meleg motorja alá.

Éjfél után Ijaz magasan a fejük fölött elhúzó sugárhajtású repülőgépek zajára riadt fel a szendergésből. Bizonyára ez az, gondolta; végre megindult az Izraelt megsemmisítő offenzíva. Elméletben előző éjszaka parancsot kellett volna kapniuk, hogy induljanak el, és csatlakozzanak az offenzívához. Lehet, hogy ez a tőlük északra és délre elhelyezkedő egyiptomi gépesített egységre maradt. Ez a talány nyomban megoldódott számára, amikor a kettes számú harckocsi fehéren izzó fémdarabok szikráit záporozva felrobbant, először nappallá változtatva az éjszakát, majd újra fekete lett minden, amint a tűzgömb kihunyt, és a szeme képtelen volt követni a gyors fényváltozást. A légnyomás

lökéshulláma mindannyiukat a sivatag homokjába préselte, a forró levegő csapkodta rajtuk a vékony takarókat, és a szemükbe, orrlyukaikba fújta a vörös, hintőpor-finomságú homokot. Ijaz kellőképpen magához tért ahhoz, hogy újra a kettes harckocsi felé nézzen, amely sistergett, morajlott és köpködött, ahogy a lövedékek belül felrobbantak; a belseje olyan lett, mintha egy pattogó és pusztító tűzijátékot rendeztek volna benne. A hármas számú harckocsi kapta a következő találatot. A lövegtornya egészben leválva feldobódott a sivatagi égboltra, és után imbolygó pörgéssel eltűnt a sötétben. Aztán ott voltak a kiáltozások. Ijaz felismerte a hadnagy hangját, sikoltozott és visított, mint egy megsebzett gyerek. A hang tompább lett, ahogy a tulajdonosa láthatatlanul becsusszant a harckocsijába. A dízelmotor akadozva, lassacskán életre kelt, kipufogógáza elkeveredett a lőporfüst rossz szagával és még másvalami, édesebb, orrfacsaró szaggal, amit Ijaz akkor nem tudott felismerni. A T–80 hátralódult vagy fél métert, neki a lőállás falának, ahol biztonságban fészkelt, mielőtt recsegő fogaskerekekkel megfeneklett volna. A hang most nyüszítésre váltott át, amibe harag, félelem és dühöngés vegyült. Ijaz csendben Allahhoz kezdett imádkozni; azt kívánta, a hangok bárcsak ne terjednének olyan jól a sivatagi levegőben. Ekkor történt, hogy a hadnagy harckocsiját is találat érte. Az első bomba ötven méterrel északra csapódott a földbe, a második egy szempillantással később, egyenesen keresztülment az elülső rézsűs lemezen, ahol a vezető szokott ülni. Egyik sem robbant. A parancsnoki harckocsi úgy tűnt, hogy kivár, mintha bizonytalankodna, hogyan reagáljon ezer kilogramm fémszilánk és nagy erejű robbanóanyag betolakodására. Aztán felnyílt a hegesztési varratoknál, és ahol a harckocsi burkolatának gyenge pontjai utat engedtek, tomboló, fehér és bíbor lángcsóvák törtek elő belőle, olyan hatást keltve, mintha rák páncéljába dugtak volna durranó cukorkát. A lövegtorony nyílásfedelén keresztül Ijaz egy fekete alakot látott előbukkanni, keresztülmászott a kitörő poklon, ami úgy nézett ki, mint egy sugárhajtómű, teljes gázzal beindított utánégetővel. Az alak leugrott a földre, jó húsz métert futott, majd hamvadó kupaccá roskadt össze. A sugárhajtóműszerű zaj olyan gyorsan ült el, ahogy jött. Ijaz lassan ezerig számolt, mielőtt moccanni mert volna. Majd felkelt, és átkiáltott a géppuskásainak. Óvatosan odakúsztak, ahol Ijaz állt. Aztán a három ember együtt, lassan, előrehajolva elindult a holttest felé, gyanakvóan, attól félve, hogy a három bomba tartogat még valami utálatos meglepetést a számukra. A holttest az oldalán feküdt. Amikor Ijaz megfordította, egy jókora darab elszenesedett kezeslábas és ragacsos valami keveréke maradt a kezében, felfedve a felsőkar tiszta fehér csontját. Az egyik géppuskás az elemlámpája sápadt fényét az arcra irányította, ami eddig árnyékban volt. Nem volt arc, csak egy fekete és barna

koponya, fehér foltokkal. Fogait torz vigyorban szorosan összezárva tartották az egybeolvadt alsó és felső arany őrlőfogak. Ijaz ekkor figyelt fel ismét az édeskés szagra. Sikerült a torkában visszatartani a feltörő hányingert, és undorodva félrefordult. A hadnagy valószínűleg már halott volt, mielőtt kijutott a harckocsiból, következtette ki Ijaz; az idegvégződések és az izmok tovább folytatták az agy utasításainak végrehajtását, amíg el nem égtek. Ijaz az összezsugorodott tetemre dobta a takaróját, és az emberei felé fordult. Reggel majd eltemetik, természetesen csak ideiglenesen.

Az éjszaka hátralévő részében senki sem aludt. Ijaz elátkozta a rádiókezelőt, aki képtelen volt bárkit is elérni a fölöttes parancsnoki hálózaton. Egész éjjel a vadászbombázók hangját hallgatták, láthatatlanul és fenyegetően húztak el a fejük fölött. A távoli dörrenések hangja egyre csak morajlott északon és keleten, ahogy a vadászbombázók megtalálták a célpontjaikat. A látóhatár időnként fényesen és hirtelen felizzott a nagy erejű robbanások nyomán, majd jóval lassabban elhalványult. A sivatagi éjszaka olyan gyorsan tűnt el, ahogy érkezett. A nap meredeken kelt fel, és vele emelkedett a hőmérséklet is. Ijaz végigpillantott a harckocsikon. Oly félelmetesnek és katonai erőtől duzzadónak látszottak még tegnap este, amikor az emberek bebújtak a takaróik alá. Most a szakasz 135 tonna hasznavehetetlen ócskavas. A hármas számú harckocsi lövegtorony nélkül állt, és nyilvánvalóan roncs volt. A másik kettő egészen jól nézett ki így, a távolból, a feketeséget kivéve az éleken és a hegesztési varratoknál, ahol a belső rombolás haláltusája felszakította az oldalait. Vékony, fanyar füstfoszlányok emelkedtek mindkettő fölött.

Ijaz elhatározta, hogy személyesen veszi szemügyre a harckocsikat, természetesen reggeli után és azután, hogy még egy szitkozódó kísérletet tesz a szerencsétlen és szemmel láthatólag alkalmatlan rádióssal. Rágyújtott a nap első cigarettájára. Nincs is jobb kezdete a napnak, mint reggelire egy csésze homokszemcsés, forró, édes kávé és egy-két dohos ízű cigaretta. Éppen kezdtek szedelőzködni, amikor feltűnt a gyalogosdandár parancsnoka. Az elmúlt négy nap alatt alig látták. Rájuk ordított: „Fegyverbe! Háborúban vannak, és a cionisták támadása ma kezdődik a tegnapi felpuhító légitámadást követően." Honnan tudhatja mindezt? Ijaz kíváncsi volt. Nem arról volt szó, hogy mi támadjuk meg az izraelieket? Mi folyik itt? A géppuskás raj beugrott a lőállásaiba. Szalim csak tizenhat éves kamasz fiú, de egészen jó géppuskás, Abdul nős volt, három gyerek apja, a foglalkozására nézve pedig zongoratanár. Most viszont a fürge ujjait arra használta, hogy a töltényhevedert adagolja egyenletesen a géppuskába. Kimondottan kövérkés volt, amikor egy hónappal ezelőtt áthelyezték hozzájuk. Mostanra kiszáradt és lesoványodott. Inkább mazsolaszőlőre emlékeztetett,

mint aszalt szilvára. A súlyfölösleg leadásával az érdeklődése, a kedélyessége és a minden iránti lelkesedése is tovaszállt. Haza akart menni.

Ijaz is beugrott a lőállásába. Alig volt nagyobb, mint két méter hosszú, hatvan centiméter széles és százhúsz centiméter mély. A végében hatvan centiméterre egy lépcsőfok, így a benne kuporgó embernek a légelhárító rakétájával elegendő helye volt felállni rá, hogy körbeforduljon és tüzeljen. Ijaz lőállását nagyképűen „föld-levegő rakétaállásnak" hívták. Ijaz számára csak lőállás maradt; egy koporsóméretű, ez itt. Ijaz rakétakezelőjének, Huszeinnek három orosz eredetű, régi SA–14 Gremlin típusú rakétája volt. Ijaz kíváncsi lett volna, hogy vajon mennyire hatékonyak a korszerű vadászbombázók ellen. A hadosztály „szakértője" kétórás kiképzésben részesítette, mielőtt továbbment a következő légvédelmi rakétaálláshoz. Csak távolodó célpontra tüzelj! Addig ne tüzelj, amíg nem mutat elegendően erős jelet a hőmérséklet-kijelző – ezt egy lámpa kigyulladása fogja jelezni. Az indítási szög legalább tizenöt fokos legyen a vízszintes fölött! A rakéta nem fogja be az 1000 km/óra sebességnél gyorsabban és a 3000 méternél magasabban repülő célpontot. Ijaz érezte, hogy a napsütés melege kellemesen bizsergetni kezdi a bal arcát, ahogy keleti irányba, a Negev-hegység központi fennsíkjának kiemelkedő pereme felé meresztette a szemét. És ekkor meglátta őket. Fekete pontok bukkantak elő keleten egy rejtett vízmosásból. A kép vibrálni látszott, eltorzította a sivatag felszínéről felszálló meleg levegő. A távoli zakatolás mélyen duruzsoló hangja elérte az állását, és a legrosszabb félelmében erősítette meg.

– Sáskák, sáskarajzás! – ez volt minden, amit ordítani tudott, mielőtt lebukott a résnyi árokba.

Nyolc AH–64 Apache helikopter irányította fenyegetően feléjük az orrát. A halál sokak számára csak pár másodpercnyire volt. Ijaz összeszedte a gondolatait, amíg az árok fenekén feküdt, és sikertelenül próbálta bekapcsolni a rohamsisakja sziját. A csatahelikopterek pár percen belül fölöttük lesznek, halált és pusztítást zúdítva rájuk. Ijaz és emberei nem voltak ellátva páncélozott nehézhelikopterek elleni fegyverekkel. A választás kézenfekvő volt. Vagy itt kuporognak, és akkor meghalnak, vagy futásnak eredhetnek. A megadás fel sem ötlött benne. Egy pillanat alatt döntött. A vádi első zöld bokrai csupán 800 méterre keletre voltak. Ha azokat el tudnák érni...

– Abdul, Szalim, Huszein, indulás! Gyertek, ki innen!

Szalim, a fiatal fiú esdeklően és szemmel láthatóan félelem nélkül nézett rá, átfordulva az állásában a géppuska mögé. A hangja nyugodt és visszafojtott volt a közeledő helikopter-forgószárnyak egyre hangosabb moraja közben.

– Fel akarja adni anélkül, hogy megverekednénk ezekkel a sötét cionistákkal?

Ijaz nem akart hinni a fülének, hogyan lehet ilyen ostobaságot kérdezni. Mitől van az, hogy minden tinédzser halhatatlannak képzeli magát? Nem volt rá idő, hogy elmagyarázza. Abdul és Huszein azonnal felfogták, mi történik. Huszein minden teketória nélkül az árok fenekére ejtette a rakétát, Abdul pedig elengedte a géppuskahevedert, amibe éppen a töltényeket dugdosta be.

– Az ellenséges erők ekkora fölényével szemben taktikai visszavonulást szándékozom végrehajtani – magyarázta el Ijaz. Szalim dühösen lehajolt, hogy felvegye a rakétát.

– Maguk gyávák és elfutnak. Fel fogom jelenteni magukat a parancsnokságnál ezért az árulásért, ahogy ennek vége lesz.

– Tedd azt, kis barátom – Ijaz leereszkedő, amolyan apa a fiához hangnemre váltott –, de ahhoz élve kell kijutnod innen. Lehet, hogy Isten veled lesz.

Ezzel Ijaz és a két másik felegyenesedve kiugrott az árokból, és minden erejét összeszedve rohanni kezdett a vádi biztonságot ígérő, zöld növényzete felé. A század többi katonája sem késlekedett, hogy kövesse őket, és csakhamar közel hatvanan rohantak a satnya sivatagi cserjéken keresztül. Még csak kétszáz métert tettek meg, amikor a nagy sebességű gépágyúlövedékeket jelző félreismerhetetlen pufogások felhangzottak a fejük felett és mellettük. Az Apache helikopterek tüzet nyitottak a fedezék felé rohanó emberekre. A 30 mm-es lövedékek csattogtak és ropogtak, ahogy gellert kaptak a mindenhol bőségesen heverő köveken és szikladarabokon. Ijaz és társai a földre vetették magukat, és ösztönösen hason kúsztak a legközelebbi kőtömbök mögé. Tőlük jobbra és balra az emberek még mindig futottak. Ijaz arca megvonaglott, amint csupán huszonöt méterre vagy tucatnyi embert látott meg, akiket éppen lekaszabolt a helikopterekből dühödten köpködő golyózápor. Hamarosan nem maradt közülük senki, aki továbbfutott volna. A beállott rövid csendet a sebesültek sikoltozása törte meg, akik összezúzott testtel, fájdalomtól fetrengtek a porban, és megpróbálták elállítani a sebeikből ömlő vért, hogy ne a sivatag homokjában vérezzenek el.

Ijaz, miután újra lélegzethez jutott, bár a mellkasa még mindig szúrt, és folyt rajta az izzadság az erőfeszítéstől a jó húsz év óta első hosszabb vágtája után, megkockáztatta, hogy kilessen a sziklatömb mögül. Visszanézett a század lövészárkai felé, és meglátta Szalim magányos alakját az árokban állva, vállán a légvédelmi rakétával. Figyelte, ahogy Szalim elindította a rakétát az egyik közeledő Apache helikopterre. A rakéta nagy sebességgel hagyta el a csövet, és egyenesen a föld felé ereszkedett, mintegy száz méterrel Szalim felfedett állása előtt, amikor hirtelen függőlegesen fölfelé vette az irányt, szabálytalan spirált írva le, majd kiégett tűzijáték-petárdaként visszahullott a földre. Szalim semmilyen kiképzést sem kapott a rakéta ke-

zelésére, így nem csoda, hogy nem a kellően magas szögbe emelte fel az indítócsövet. A helikopterek közül kettő azonnal érdeklődést kezdett mutatni az első ellenállás iránt, és Szalim árka felé fordult. Ijaz háborítatlanul figyelte, ahogy Szalim a géppuska mögé ugrott, és tüzet nyitott a közeledő helikopterekre, amelyek most már némileg kíváncsibbak lettek. Szalim eltűnt a porfelhőben, amit a legközelebbi helikopterből leadott rövid gépágyúsorozat vert fel. Ijaz csodálta a lelkierejét, és elhatározta, amint lehetősége lesz rá, posztumusz kitüntetésre fogja felterjeszteni a fiút.

Szalim magányos támadása az Apache helikopterek ellen átmenetileg felfüggesztette a már nagyon megfogyatkozott századra zúduló golyózáport. Az emberek vagy találatot kaptak, vagy rettegve lapultak. Most egy emberként emelkedtek fel, és folytatták vágtájukat a vádi felé. Ijazt és társait két kisebb csoport mentette meg, amelyek megpróbálták megadni magukat. Az egyik csoport tagjait láthatóan irgalom nélkül lemészárolták, amint felálltak, a kezükben piszkos rongyokat és ruhadarabokat lengetve abban a reményben, hogy a megadás fehér zászlajának fogják tekinteni. A harc hevében a helikopterek személyzete valószínűleg még csak fel sem fogta, hogy ezek az emberek mag akarták adni magukat. A második csoport tagjai azonban szerencsésebbek voltak, talán mert sikerült egy nagy fehér lepedőt kibontaniuk. Hogy honnan szerezték, azt Ijaz el se tudta képzelni, de nem is törődött vele; a katonák közben elérték a vádi peremét, a helikopterek pedig fenyegetően keringtek fölöttük, még mindig bizonytalankodva, mit is tegyenek azokkal, akik megpróbálják megadni magukat. Ijaz, Abdul és Huszein hálás volt, hogy elterelték róluk a figyelmet, ez elég volt ahhoz, hogy keresztülrohanjanak az egyre sűrűbb növényzeten, majd lebukjanak a vádi oldalában, a helikopterek látótávolságán kívülre.

Karcolásokkal és horzsolásokkal a bőrükön, az egyik tüskés bokor tövében elrejtőztek a vádi keleti oldalában. A helikoptereknek nem nagyon akarózott a vádi fölé repülni, ahol elrejtőzve könnyen lesben állhattak halált hozó légelhárító fegyverek, akár egy rakás vállról indítható rakéta vagy légvédelmi tüzérség. Tizenöt hosszú percig rejtőzködtek Ijaz és emberei, arcukat a homokos talajhoz szorítva, majd hallották, hogy a helikopterek észak és dél felé távolodtak, ahol a hadosztály védelmi állásai voltak. Forgószárnyaik kavargó kattogását a kétségkívül Szalimhoz hasonló hősöktől származó géppuskatűz ugatása törte meg, amit azonnal viszonzott az Apache gépágyúinak mélyebb hangú kalapálása vagy a rájuk lőtt levegő-föld rakéták „huss és durr" hangja. Végül, megkegyelmezve annak a tucatnyi katonának, aki összesen megmaradt a C századból, a helikopterek vagy elvesztették érdeklődésüket irántuk, vagy kifogyott a muníciójuk, s utoljára észak felé, el-Arís irányában hallották távolodni a hangjukat.

Ijaz maga köré hívta megmaradt bajtársait. Mindannyian ziláltan és leverten néztek ki. Csak négyen tartották meg a fegyverüket. Ijaz önuralma és századparancsnoki tekintélye is visszatért, és azt hajtogatta: életben maradnak, hogy néhány nap múlva folytathassák a harcot. Közölte, hogy a vádit keresztezve végig fognak menni az el-Alisába vezető úton, és az lesz a céljuk, hogy mintegy tizenkét kilométert haladva az úton nyugat felé, elérjék a Libni melletti légi támaszpontot. Biztos volt benne, hogy ott találnak majd olyan egyiptomi vagy líbiai alakulatot, amelyhez csatlakozhatnak.

Négy órával később túl voltak ezen a távolságon. A nap magasan állt, kegyetlenül égetve a hátukat, ahogy mindannyian meggörnyedve haladtak előre, saját izzadságukban fürödve. Az út néptelen volt, amikor odaértek. Magasan fönt hallották az égen keresztülhúzó vadászgépek hangrobbanásait, bár a repülőket nem lehetett látni. Körülbelül tíz kilométerre déli irányban volt a Libni légi támaszpont. Ijaz vastag, fekete füstoszlopokat látott emelkedni a fátyolosan vibráló levegőben. Nehéz ágyútűz hangja és távoli dübörgés is hallatszott, ami abból az irányból közeledő nagyobb számú páncélos mozgását jelezte, márpedig Ijaz nem nagyon hajlott rá, hogy egyenesen az ellenség karjaiba sétáljon. Északon, el-Arís felől hirtelen egy kisebb járműoszlop tűnt fel, szemmel láthatóan megpróbálva átlépni a sebességhatárt. Ahogy közeledtek, Ijaz meglátta a felvezető, amerikai gyártmányú, széles karosszériájú Hummer dzsipen a büszkén lobogó egyiptomi zöld-fehér-piros trikolórt. Ez felbátorította, hogy kilépjen az út közepére, és integetve megpróbálja leállítani a konvojt. A dzsip csikorgó fékkel arasznyira állt meg Ijaz előtt, aki nem mozdult. Egy dühös egyiptomi őrnagy ugrott ki belőle, új AKM géppisztolyával hadonászva Ijaz felé. Ijaz felfigyelt a sötétzöld fegyvernemi jelzésre, rajta az élesen kiugró „Köztársasági Gárda" arab nyelvű felirattal. Mi a fenét csinálnak itt ezek? Ijaz korábban azt hallotta, hogy jóval hátrébb, tartalékban tartják őket.

– Bassza meg, mit képzel maga, hogy csak úgy elénk áll? – kérdezte ordítva az alacsony őrnagy, minden ceremónia nélkül – Majdnem keresztülmentünk magán!

– Megpróbálunk csatlakozni az egységünk maradékához, 3. dandár, líbiai Lion hadosztály. A vádiban voltunk ma reggel – közölte vele Ijaz, mire az őrnagy viselkedése megenyhült.

– Hallottam, hogy alapos verést kaptak. Annyi bizonyos, hogy pár emberüket felszedtük már néhány kilométerre innen északra. Kevés a gyalogsági támogatásunk, úgyhogy vigye az embereit a három szállító teherautóhoz, de gyorsan; a másodikon kell még elég helynek lennie. Az izraeliek elérték el-Arístst, de ezúttal nem engedünk.

Minden további teketória nélkül visszaugrott a dzsipbe, és elporzott déli irányba. A felvezető dzsip mögött hat darab francia gyárt-

mányú, összkerék-meghajtású Panhard P4R jármű következett, kettő laposra hajtogatott, szétnyitható radarantennával felszerelve, a többi négyre pedig Crotale rakétarekeszek voltak erősítve. Ahogy a második teherautó hirtelen lefékezett, Ijaz rájött, hogy ez volt az egyik önjáró rakétaütegük, amit a légvédelmi erőktől a Gárda „kisajátított" a saját védelmére. Miután már egy jó kilométert haladtak déli irányban, a teherautó hirtelen nyugatra fordult, a többi járművet követve egy alig jelzett földúton. A csapkodó ponyvatető résein keresztül Ijaz észrevette, hogy az alacsony hegyvonulat déli vége felé tartanak. A sofőr a fogaskerekek recsegése közepette alacsonyabb sebességfokozatra kapcsolt, és a motort bőgetve, ordítva ösztökélte a teherautót, hogy tartson lépést az előtte haladókkal az egyre emelkedő úton. Egyikük sem akarta, hogy elkapják őket az ehhez hasonló nyílt terepen.

Pontosan húsz perccel később elérték a hegy tetejét, ahol egy lerombolt távolfelderítő radar roncsai árválkodtak. Ijaz sejtése szerint ezt is akkor érte rakétatalálat, amikor az előző éjszaka az első izraeli repülőgépek feltűntek a fejük fölött. Az alacsony őrnagy úgy állt ott, mint egy ellenmondást nem tűrő közlekedési rendőr, és jó nagyokat kiabálva elirányította az egyes járműveket az érkezési sorrendjük szerinti állásokba. Ijaz a többiekkel együtt leugrott a teherautóról, s figyelte, ahogy az legördült a nyugati lejtőn, hogy kevésbé kiemelt helyet foglaljon el. Az őrnagy, befejezve a forgalomirányítást, egy kézmozdulattal magához intette Ijazt, és utasította, hogy vegye át a szakaszméretűre zsugorodott, tétován álldogáló líbiaiak irányítását. Az üteg legénységének segítenie kell majd a járműveket álcázni és a lövészárkokat kiásni. És a legnagyobb meglepetésére ott volt Szalim, aki az utolsó teherautóról kászálódott le. Valamiképpen túlélte. Az őrnagy gyakorlatiasan és szakszerűen bökődött az ujjával a kezében tartott térképre. Ijaz később beszélni akart Szalimmal, csak hogy tisztázza a félreértést. Biztos volt benne, hogy Szalim meg fogja érteni.

– Ez az 1191. számú magaslat – bökődte az őrnagy kitartóan a térképet, teljes figyelmet követelve.

Ijazra mély benyomást gyakorolt, ez az ember emlékeztette azokra a brit tisztekre, akikkel hadifogolyként találkozott; egyértelműen profi volt.

– A feladatunk az, hogy kis magasságú légvédelmet biztosítsunk az 1. gárdahadosztály számára. A hadosztály ellentámadást fog indítani délkeleti irányban, a Libni légi támaszpont északi végén keresztül.

Felnézett a térképről, és a kijelölt irányba mutatott. Ijaz első ízben vette szemügyre odalenn, ahol nemrég keresztüljöttek, a sivatag látványos, kelet felé ragyogó sárgán terpeszkedő síkságát, ami épp a látóhatáron egybeolvadt a vádi zöldjével.

– Most, hogy átmenetileg a parancsnokságom alá kerültek, kötelességem teljes körű intézkedési jogomat gyakorolni ön és a legénységi állománya fölött. Világos?

Ijaz szótlanul bólintott.

– Amennyiben közvetlen támadás ér bennünket, ön lesz a riasztó és a hátvédegységek parancsnoka, pontosan itt, az orom alatti keleti oldalon, mi pedig továbbmegyünk a helyünkről biztonságosabb állásokba a holttérben, nyugatra. Az emberei megkaphatják az összes fegyvert, csákányt és lapátot az első teherautóról, amire csak szükségük van. Értesítsen, amikor az emberei befejezték a munkájukat, és készen állnak.

Ijaz elképedt az őrnagy magabiztosságán, és azon gondolkodott, hogyan tegye szóvá, amiért semmi sincs a hegyen kijelölt fedezetlen állása és az előrenyomuló izraeli hordák között. Azon is csodálkozott, hogy a Crotale rakétákat miért helyezi el a magaslat alatt, a 1191. nyugati oldalán, amikor ahhoz, hogy bármire, ami keletről támad, tüzelni lehessen, onnan kellene megfigyelni, ahol Ijaz és emberei lesznek, a keleti oldalon, ahonnan az egész síkság végig belátható. Ijaz úgy gondolta, jobb nem megkockáztatni, hogy véleményt mondjon. Ez az ember nyilvánvalóan tudja, hogy mire készül.

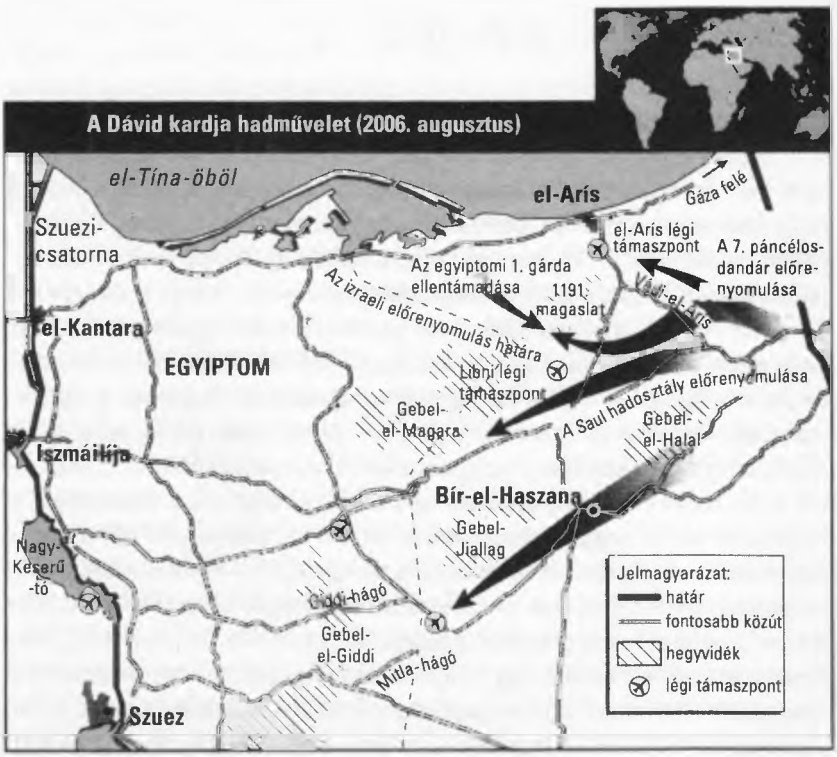

Az őrnagy egyébként nem várt semmiféle válaszra, sarkon fordult és elment, hogy ellenőrizze a Panhardokon lévő radarok és rakéták beirányzását. A Crotale rakéták rendkívül alkalmas rendszert alkotnak, amely a 15 méter és a 3 ezer méter magasság közötti célpontokat támadhatja, maximum 10 kilométeres lőtávolságból. Az ellenséges repülőgépek személyzete számára a leginkább nyugtalanító tulajdonsága az a képesség, hogy egy integrált TV célkövető lokátoron keresztül majdnem teljesen passzív módon fogja be, követi nyomon és támadja meg a célpontokat. Ez azt jelenti, hogy a repülőgép pilótája nincs tudatában annak, hogy támadás fogja érni, hacsak nem veszi észre a rakétaindítás felvillanását, ezért a lövegállást irányítás nélküli bombákkal kell eltalálni, mivel a radarelhárító rakéták nem tudják befogni, és ezért nem lehet rávezetni őket a célpontra.

Mire eljött a délután, a katonák az 1191. számú magaslaton hozzászoktak a várakozáshoz. A távoli csatazaj egyre aggasztóbban közeledett. Az izraeli légierő gépeit alig lehetett látni. Aztán, délután négy óra után Ijaz növekvő porfelhőt vett észre néhány kilométerre déli irányban, ami szemmel láthatóan északnyugat felé tartott. Borzongás futott át rajta. Izraeli páncélosok!

Csata az 1191. sz. magaslatért

Délután egy órakor Joszef megálljt vezényelt. Jó oka volt, hogy elégedett legyen a reggeli előnyomulással, bár máshol voltak aggodalomra okot adó fejlemények. A dandárját alkotó három zászlóalj mindössze négy harckocsit veszített: kettő műszaki hiba miatt állt le, a másik kettő pedig megfeneklett, amikor túl laza homokfoltra futott. A 3. zászlóaljat a Vádi-el-Arístól északra küldte, hogy biztosítsa a légi támaszponttól délre húzódó közlekedési csomópontot. Eredetileg úgy tervezték, hogy ezt a Magen hadosztály végzi, de a Magen katonái heves harcokba keveredtek el-Arís keleti peremkerületeinél és magának a légitámaszpontnak a megszerzéséért. A 7-es páncélosok eddig még csak olyan ellenséges katonát láttak, aki már feladta a küzdelmet. Elhaladtak kába líbiai csoportok mellett; céltalanul üldögéltek a sivatagban, s figyelmen kívül hagyták megadási kísérletüket – nem volt idő a hadifoglyokra –, és láttak olyanokat, akik nyugat felé vonultak vissza, felrobbantott tüzelőállásokat és esetenként holttesteket hagyva hátra, melyeket, bár nem régen érte őket a halál, már rajokban leptek el a legyek. Fenn a magasban izraeli sugárhajtású repülőgépek mennydörgésszerű hanggal húztak el mindkét irányban: a Szuezi-csatornához vagy – Joszef reményei szerint – legalább a tartalék hadoszlopok ellen, amelyek

bizonyára csábítóan sűrű célpontokat kínálnak, ahogy a sivatagon keresztülvágnak. Ebben, mint később rájött, tévedett. Az izraeli légierő nem szándékozott olyan alattomos csatába bocsátkozni, amelyben rakéta- vagy légelhárító tüzérségi támadás érhette, hacsak nem áll elő kényszerhelyzet. És a támadásban lévő hadseregnek még nem volt szüksége arra, hogy kétségbeesett lépéseket tegyen.

A 7. páncélosdandártól balra a Saul hadosztály kitűnően haladt előre a Redifim felé vezető úton. A hadosztály nagy robajjal ment keresztül az egyiptomi 17. gépesített hadosztályon, amely a Gebel-el-Halal hegység északi peremén fészkelte be magát. Az öreg T–62 és átalakított T–55 harckocsik, amelyekkel az egyiptomi gépesített alakulatok rendelkeztek, nem voltak igazi ellenfelek a Merkava harckocsik és Apache helikopterek egyesített erejével szemben olyan területen, ami puszta harckocsizóvidék volt. A felvezető harckocsikat kísérő páncélos gyalogsági egységeknek csak le kellett szállniuk az M–113 szállító járműveikről, hogy összetereljék a hadifoglyokat. A délután közepére az izraeli alakulatok csapásmérő távolságra voltak az el-Arístól Bír-el-Haszanába vezető úttól, ahol a jelentősebb ellenálló erők első vonala volt beásva. A jobbszárnyon, a 7. páncélosdandár szomszédságában, egy nagy harccsoport küzdött az odavezető úton, és elfoglalta a Libni légi támaszpontot – amelyet már jóval azelőtt, főleg a tüzérségi tűznek köszönhetően, használhatatlanná tettek. Az izraeli hadvezetőség tudatában volt annak, hogy el-Arís jelentős akadály, mivel ellenőrzés alatt tartotta az egész partvidéki síkság felé vezető útvonalat. Az egyiptomiak el-Arís körül és magában a városban jól előkészítették a védelmi állásokat, és volt idejük arra is, hogy jelentős mennyiségű harckocsielhárító aknát telepítsenek, amelyeket jól álcázott irányított harckocsi-elhárító rakéta- és nehézgéppuska-tüzelőállások közös fedezetével támogattak meg. Az MBT harckocsik távolabbi tüzelőállásokat foglaltak el, vagy tartalékban maradtak magának a városnak az utcáin. A Magen kezdetben kísérletet tett, hogy dél felől bekerítse el-Arístot, de ez huszonegy harckocsijába került, és fel is hagyott vele, amikor az aknamező teljes kiterjedése ismertté vált. El-Arístot a 18. gépesített és a 2. páncéloshadosztály védte, ez utóbbi felújított amerikai M–60 harckocsikkal volt felszerelve. El-Arís az egyiptomi föld-levegő rakéták és a légvédelmi tüzérség védőernyőjének a kezdőpontja is volt.

Az izraeli légierőtől való több évtizedes, megalapozott félelem volt az oka annak, hogy az egyiptomiak óriási légvédelmi tüzérségi alakulatokkal rendelkeztek. Fegyvertárukhoz több mint 2 ezer 20-100 mm kaliberű ágyú tartozott, melyeket a Skyguard radarrendszerekkel együtt 100 légvédelmi zászlóaljba szerveztek; rendelkeztek továbbá 500 darab SA-2 és SA–3 stratégiai föld-levegő rakétával, 4 Patriot rakétaüteggel, 12 üteg korszerűsített amerikai Hawk és Chaparral rakétával, valamint

14 olyan rakétaüteggel, melyek Crotale és SA–6/11 rakétákkal voltak felszerelve. Mindezen felül a felvonultatott hadsereget körülbelül 3 ezer vállról indítható rakétával, 40 SA–9 rakétával és 1600 légvédelmi ágyúval, közöttük 120 ZSU–23/4 légelhárító löveggel és 350 darab 57 mm-es ágyúval látták el.

Az egyiptomi légvédelmi erők mérete, még ha leszámítjuk is azokat az eszközöket, amelyeket az országon belüli stratégiai létesítmények védelmére telepítettek, bármely vele szemben álló légierőt megfélemlített volna. Az izraeli légierő nem remélhette, hogy jelentős szerepet játsszon a földi erők támogatásában, amíg nem végez komoly romboló tevékenységet az egyiptomi légvédelem ellen, anélkül hogy maga számottevő veszteséget szenvedne. 1973-ban az izraeli légierő halálos csapásokat mért a rakéta-védőernyőn kívül tevékenykedő egyiptomi egységekre, a légvédelmi rakéták fenyegetését pedig a leghatékonyabban a Szuezi-csatornán keresztül végrehajtott páncélos-előnyomulások számolták fel. Ami az életet még bonyolultabbá tette az izraeli légierő számára, az az volt, hogy a stratégiai föld-levegő rakéták és a nagyobb kaliberű légvédelmi ágyúk kivételével szinte minden más fegyver helyváltoztatásra képes, önjáró eszköz volt. Az orosz és az azoknál ütőképesebb nyugati gyártmányú eszközök keveréke – legalábbis papíron – 1973 és 2006 között nagyságrendekkel javította az egyiptomi légvédelem minőségét.

Valamennyi izraeli repülőgépnek és helikopternek, amely 25 kilométernél jobban megközelítette el-Arist, rendkívül óvatosnak kellett lennie, különösen amikor viszonylag hosszabb időt kellett ott tölteniük, hogy megpróbálják hajszálpontosan befogni az elsősorban magában a városban található vagy a peremkerületekben beásott célpontokat. Legalábbis az első napokban az izraeli légierő arra korlátozta a tevékenységét, hogy kipuhatolja, mennyire erős és sűrű a föld-levegő rakétákból és légvédelmi tüzérségből rétegesen felépített védőernyő. A nap folyamán az izraeli légierő a hagymához hasonlítható földi telepítésű légvédelemnek csak a külső rétegeibe tudott beleharapni. Az izraeli légierőnek még mindig lidércnyomásos álmai voltak 1973-ból, amikor súlyos veszteségeket szenvedett a szíriai és egyiptomi rakétáktól. A helyzet 1982-ben merőben más volt. Alapos felderítéssel, meglepetéseket tartogató tervezéssel és a tüzérség bevetésével egyetlen reggel sikerült hasznavehetetlenné tennie a szíriai légvédelmi rakétarendszert a Bekaa-völgyben. Az izraeli légierő ekkor ismerte fel, hogy visszatértek az 1973-as forgatókönyvhöz, amely szerint az ellenség föld-levegő rakétái többségének a pozíciója változtatható maradt, és mint ilyet meggondolatlanság lett volna visszaszorítani a hadsereg által megkívánt vonal mögé. Így egyidejűleg tizenöt-húsz repülőgépből álló csoportokat vetettek be az egyes ütegek ellen órákon belül azután, hogy felfedték és

hitelesítették a pozíciójukat. Még így is nehéz volt elbánni velük ott, ahol a támadási területen a kijelölt célpontok a szomszédos légvédelmi rakéták és tüzérség hatósugarában helyezkedtek el. Azokat a rakétaállásokat, amelyeket más ütegek keresztben fedeztek, célkövető, nagy sebességű radarelhárító rakétákkal kellett meggyengíteni, miközben a bombázók biztosították a teljes megsemmisítést, elsősorban Maverick rakétákkal vagy távolról irányított siklóbombákkal, de a kevésbé hatékony föld-levegő rakétaütegek ellen egyszerű, acélköpenyes bombákat és fürtösbombákat is bevethettek.

Várható volt, hogy az izraeliek úgy döntenek, nyugatról déli irányban az 1191. sz. magaslat déli lejtője felé nyomulva átkarolják el-Arist, majd a dűnéken keresztül északra lendülnek, hogy elvágják a városból nyugat felé kivezető utat. Ez a reményeik szerint nemcsak megbontja, esetleg megadásra készteti majd a védelmet, hanem lehetővé teszi, hogy a hadsereg jelentős számú légvédelmi rakétaüteget és ágyút semmisítsen meg, amelyek egyelőre akadályozzák az izraeli légierő teljes erőkifejtését. 15.00 órakor Lévi elhatározta magát, és közvetlenül felhívta Joszefet. Tudatában volt az ismeretlenbe történő tisztán páncélosbenyomulás veszélyeinek, ezért a Saul hadosztályból két gyalogoszászlóaljat a 7. páncélosdandárhoz irányított, és rendelkezési jogot biztosított Joszef számára a nyolc AH–64 Apache helikopter fölött, hogy támogassák az előnyomulást a tengerpart irányába. Joszef azt felelte, hogy a 7. páncélosdandár 16.00 órára készen áll az indulásra. Lévi egy óvatosságra intő egyszerű megjegyzéssel fejezte be, miszerint az egyiptomi Köztársasági Gárda 1. hadosztályát utoljára előző éjszaka látták az el-Arísba vezető út mentén. A dolgok ma délutáni állása szerint a hadosztály „helyzete nem meghatározott". Erre Joszef felcsattant:

– Mit ért azon, hogy a „helyzete nem meghatározott"? Hogyan veszíthetünk szem elől egy teljes kibaszott, túlméretezett egyiptomi hadosztályt?

Lévi gyorsan igyekezett lecsillapítani a félelmét:

– Tudom, tudom, és legközelebb emlékeztessen rá, hogy Abrams harckocsijaik vannak. Nos, jelenleg a Magen összes távirányítású felderítő repülőgépe és a Saul gépeinek a fele őket keresi. Pár órán belül meglesz a jó válaszom. De ha aggódik, a légierő főnöke személyesen biztosított róla, hogy Nevatimban két teljes F–15I Thunder-kötelék van feltöltve, és készen áll odarajzani, amennyiben maguk bajba kerülnek.

Joszef nem akarta túlfeszíteni a húrt a felettesével szemben, ezért némileg visszafogottabb hangon válaszolt:

– Rendben van, megpróbálunk kimaradni minden nagyobb kalamajkából.

– Hívjon fel, ha már ott henyélnek a strandon! – mondta Lévi biztatóan.

– Rendben, azt fogom tenni, uram. Kikapcs – mondta Joszef, és újra a térképet kezdte tanulmányozni. Szűnni nem akaró kétségei és az egyiptomi Köztársasági Gárdáról kapott kellemetlen hírek hatása mindazonáltal nem szálltak el.

Joszef 16.00 órakor visszamászott a lövegtoronyba, és látcsövén keresztül körbepásztázta a látóhatárt. Az előrenyomulás útvonalát mindkét oldalon felmagasodó hegyek szegélyezték. Balra, távolabb volt a Gebel-Libni hegység északkeleti vége, jobbra pedig, a fennsík fölé magasodva állt az 1191. számú magaslat. Joszef kiadta a parancsot az előrenyomulásra, és a most már 130 harckocsira és páncélozott járműre kiegészült dandárja elindult a három kilométeres arcvonalon keresztül; a Merkava harckocsik és négy Apache helikopter voltak a felvezetők (a másik négy helikopter hátrébb, nyitott pilótafülkével, készenlétben repült), tekintélyes távolságra mögöttük következtek a gyalogosegységeket szállító M–113 páncélozott járművek. Mivel a sivatag most, ebben a napszakban volt a legszárazabb, Joszef tudta, hogy a felvert, fojtogató porfelhőknek köszönhetően hosszú kilométerekről jól láthatókká váltak. Elégedetten figyelte, amint néhány tüzérségi sorozat becsapódik az 1191. számú magaslat tetejébe és előrefutó lejtőibe. Tudta, hogy van ott egy elhagyott radarállomás, és – bár nem kapott jelentéseket a dombon folyó egyéb tevékenységről – az kézenfekvő helyszín lehetett bármilyen egyiptomi tüzérségi vagy előretolt légi megfigyelőegység elhelyezésére. A magaslat teteje eltűnt a felszálló füstfelhők és a becsapódó tüzérségi sorozatok által fölvert föld függönye mögött. Az ott lévőknek igencsak be kellett húzni a nyakukat.

Az előrenyomulás rendben folytatódott, amíg egy vonalba nem kerültek az 1191. számú magaslat déli szegélyével. Az Apache helikoptemek érthetően nem nagyon akarózott elsőként átrepülni a dombtető fölött, bele az ismeretlenbe. Az elmúlt három óra alatt az 1191. számú magaslattól nyugatra négy darab távirányítású felderítő repülőgép már odaveszett, így akármi volt is ott, jókora légelhárító erővel kellett rendelkeznie. Amikor az első felderítőszakasz harckocsijai átkeltek az alacsony nyergen, Joszef harckocsija, a fő csapattesttel együtt, jó két kilométerrel mögötte járt. A nyereg mögötti völgyben elszabadult a pokol. Egy 120 mm-es ágyú tüzének könnyen felismerhető hangja hallatszott, majd amilyen gyorsan eltűntek a nyergen túl, az első szakasz négy harckocsija ugyanolyan gyorsan megpróbált visszatolatni a biztonságba, miközben füstgránátokat lőtt ki. Az egyik Merkava harckocsi a nyergen túl kapott találatot, a másik kettő akkor, amikor a nyereg tetejére érve a legjobb célpontot nyújtotta, egyikük valósággal fortyogott, ahogy a tűzoltórendszer megpróbálta elnyomni a belsejében keletkező robbanásokat. A negyedik jobb oldalán két szikrázó robbanás látszott, miközben biztonságosabb helyre hátrált. Az egyik robbanás letépte a lánc-

talpat, a másik pedig letörte a meghajtó lánckereket és az első futógörgőt. Hátrált, és közben – mivel az egyik oldalon már hiányzott a lánctalpa – jobbra forgott, majd lecsúszott, és derékszögben megállt a nyereg alatt.

Joszef megálljt vezényelt, amikor a negyedik harckocsi parancsnoka kiszabadította magát füstölgő és mozgásképtelenné vált masinájából, és az ő tankja felé rohant, amely könnyen felismerhető volt a fő rádióantennán lengedező, személyes – a Benjámin törzsét jelző világoskék – zászlócskájáról. Joszef türelmesen várt, amíg parancsnokhelyettesének harckocsija előreporzott, hogy felvegye az eddig láthatóan egyedüli túlélőt. Előrehajolt, hogy meghallgassa a felhevült fiatal hadnagyot, aki még mindig elfúló lélegzettel adta elő megrázó harci beavatását követő, adrenalintól áthatott beszámolóját

– Körülbelül húszan vagy harmincan vannak, a domb mögötti takart állásokban, mintegy három kilométerre a nyeregtől. Esélyünk sem volt. Biztosan M–1 vagy M–60 tankjaik vannak, hogy ilyen lőtávolságból eltaláltak minket.

Joszef csendben elátkozta az amerikaiakat, amiért eladták Izrael ellenségeinek a legjobb felszerelésüket.

– Rendben, köszönöm. Menjen vissza, és nézze meg, jól vannak-e az emberei, aztán várja meg a szerelőket, hogy rendbe hozzák a harckocsiját.

Joszef tudta, hogy ami most következik, az az akaraterő, a kiképzés és a harci szellem próbája lesz. Nem volt más választása, mint minimális előkészületek után keresztülvágni a dombnyergen, miközben az összes ágyú tüzelni fog. Ennek a harckocsiütközetnek mindkét oldalán egyformán harcra kész emberek állnak, és ha az ellenségnek valóban M–1 harckocsijai vannak, akkor egyformán felszereltek is. Hívta a zászlóaljparancsnokokat, és megbeszélte velük a helyzetet. Egyetértettek abban, hogy egyetlen választási lehetőségük van: egy magabiztos és határozott akció végrehajtása. A tüzérségi megfigyelőket kiküldték a nyereghez, hogy periszkópjaikkal az egyiptomi állásokra irányítsák a tüzérségi tüzet. Három darab M–109 önjáró löveg állt rendelkezésükre a Magen és a Saul hadosztálytól, s ezektől olyat kaphatnak az egyiptomiak, amin aztán elgondolkozhatnak. A vitát azonban lerövidítette, hogy a levegőt közeledő tüzérségi lövedékek ropogása töltötte be. Joszef felismerte a hangot; sokszor hallotta már, amikor Észak-Izraelben és Dél-Libanonban járőrözött – Katyusák, vagyis rakétatüzérség hangja volt. Lezárta a lövegtorony fedelét, amint az első robbanások lökéshullámai elérték a harckocsit. Periszkópján keresztül látta, hogy a tüzérségi megfigyelők járművét találat érte, miközben megpróbáltak vadul kanyarogva keresztüljutni a záporként hulló olvadt acélcseppeken. A könnyű alumíniumpáncélzat olyan hevesen égett, mint a száraz gyu-

faszálak. Bár a dandár szorosan összehúzódott, jól elvoltak, hacsak nem kapnak közvetlen találatot. A rakétazárótűz az összes tüzérségi zárótűz közül a legerősebb, legijesztőbb és leginkább romboló hatású, ugyanakkor a legrövidebb is, mert átmeneti tűzszünetet kell tartania, amíg a rakétavetőket újratöltik.

Joszef tudta, hogy e sajátos tüzérség terén Izrael hátrányban van szomszédaival szemben. Egyedül Egyiptomot és Líbiát tekintve, Izrael az aknavetők mellett több mint 1600 darab hagyományos nehézlöveget tudott hadba állítani (főleg a legkiválóbb önjáró típusokból) a két arab ország 2200 ágyújával szemben (ezek többsége gyengébb minőségű, vontatott típus), de csupán 100 darab rakéta-sorozatvetőt a csaknem 1000 darabbal szemben. Az iszlám világ választása abból a meggondolásból fakadóan esett a rakétatüzérségre, hogy olyan rendszert szerezzenek be, amely kívül esik az izraeliek kiváló önjáró lövegeinek és rendkívül fejlett elhárítóradarjainak és számítógépeinek a hatókörén, amelyek – mint minden korszerű nyugati rendszer – másodperceken belül képesek voltak halálos ellentüzet nyitni. Egyiptom nem habozott teljes mértékben kihasználni az orosz export összes előnyét, ami bárki számára nyitva állt, aki készpénzzel tudott fizetni a fegyverbazárban az új évezred első éveiben, különösen azután, hogy az Egyesült Államok megtagadta, hogy rakétasorozatvető-rendszereket adjon el Egyiptomnak. A legköltségesebb beszerzés a három darab Szplav 300 mm-es BM–9A52 Szmercs üteg volt. Mindegyik ütegbe négy darab 8 x 8-as MAZ–543–A indító jármű tartozott, és mindegyik járműre tizenkét darab indítócső volt szerelve. A különböző Szmercs-változatok 70-100 km közötti maximális lőtávolsággal rendelkeztek, ami jócskán meghaladta bármilyen eszközét, amit Izrael – vagy ebben a kategóriában a Nyugat – birtokolt. A dandár harckocsijai közé becsapódó sorozatok jöhettek akár a Szuezi-csatornától valamivel keletre, azzal párhuzamosan futó útról. Felvetődött még valami, ami Joszefet csodálkozásra késztette. Az izraeli hírszerzés már korábban jelezte, hogy az egyiptomiak jelentős számú 9M55K1 típusú felülről támadó sorozatvetőre tettek szert. Ezek 15 kg-os részlövedékeket tartalmaztak, melyek az anyalövedékből (indítócsövenként harminc darab) bomlottak ki, és miniejtőernyőkön ereszkedtek le. Leereszkedés közben minden egyes lövedékben infrakeresőfej kutatta fel az alkalmas célpontokat, és amikor száz méteren belül érzékelte a megfelelő hőforrást, egy fehéren izzó fémolvadék sugarat lövellt a célpont tetejére. Joszef éppen a „bizonyosan nem" stádiumhoz ért az elemzésében, amikor a hívások kezdtek befutni a dandár hírközlő hálózatán. Tíz perccel később a támadás véget ért. Miközben a por kezdett leülepedni, Joszef csendben végighallgatta parancsnokai jelentését. Közel negyven harckocsit ért találat, némelyiket négy sorozat is a motor fedélzetburkolatán keresztül. Hat Merkava harc-

kocsi semmisült meg vagy robbanás, vagy az azt követő elfojthatatlan tűz miatt. Ez nem volt valami jó kezdet a csatához. De még mielőtt a por teljesen elült volna, a dolgok kezdtek még rosszabbra fordulni.

Joszef robbanást érzékelt tőle jobbról, és ösztönösen levetette magát a lövegtorony aljára. A dandár hírközlő hálózata megtelt kiáltásokkal: „Harcérintkezés, támadás szemből!" Az egyiptomiak arra használták ki a rakétazárótüzet, hogy közben támadást indítsanak a megzavarodott izraeliek ellen. Most a dombok mögötti állásaikból előmerészkedve a két kilométerre lévő dombnyereg teljes hosszában egyiptomi M–1 Abrams harckocsik nyitottak tüzet a még mindig mozdulatlanul álló Merkavákra. A tűzerő egyensúlya kritikus volt a háborúnak ebben az első nagyszabású tankcsatájában. Joszef az Apache helikoptereket támadásra hívta, majd a Saul hadosztály főhadiszállásán keresztül légi támogatást kért. Legalább harminc egyiptomi harckocsi foglalt el jó tüzelőállást a nyereg déli végén, másodpercekkel azután, hogy az első Merkava harckocsit találat érte. A kezdeti dühöngő lövésváltásokat követően az egyiptomiak újabb megrendítő ütést mértek az izraeliekre. A nyereg északi oldala fölött újabb Abrams harckocsik özönlöttek elő, túl sokan ahhoz, hogy pontosan meg lehetett volna számolni őket, de legalább másik harminc, gondolta Joszef, mindegyik maximális sebességgel száguldott és tüzelt, miközben közeledett. Az amerikaiak jól kitanították őket.

A Merkava harckocsik minden erejüket összeszedve tüzet nyitottak a közeledő tömegre. Az egyes izraeli harckocsiágyúk kiváló tűzerejét kiegyenlítette az Abramsok elsőrendű tűzvezetése és az a tény, hogy gyorsan mozgó célpontot nyújtottak, a páncélzatuk pedig olyan volt, hogy két-három közvetlen találat kellett a megállításukhoz. Ebben az őrjöngő csatában Joszef már nem dandárparancsnok volt, hanem csak a túlélésért küzdő harckocsizók egyike.

– Cél jobbra tíz, 1500 méter... tűz!

A célpontot találat érte az elülső lejtős páncéllemezén, de jött tovább.

– Ugyanaz a célpont, 1450 méter... tűz!

A Merkava megingott, ahogy elnyelte a hátrasikló 120 mm-es csövet; újabb találat, ezúttal a lövegtornyon. Még mindig semmi látható hatás az Abramson.

– Átveszem!

Joszef átvette a löveg irányítását a lövegkezelőjétől. Pár másodperccel tovább tartott a szokásosnál, a 14-szeres nagyítást használta, és igen gondosan célozta meg a keskeny rést a harckocsi teste és lövegtornya között. A számítógép 1350 métert olvasott le.

– Tűz!

Az eredmény ezúttal látványos volt. A 120 mm-es, volfrámhegyű lövedék valósággal kettészelte az Abramsot. A lövegtorony, mintha egy

nagy erejű szorítókulcs feszítette volna le, nagy robbanással repült le a helyéről, és kétszer hátrafelé bukfencezett, mielőtt ötven méterrel a füstölgő roncs mögött földet ért.

– Mozgás, mozgás, gyerünk! – ordított Joszef a harckocsi vezetőjére.

Öngyilkosság lett volna továbbra is egy ilyen fedezetlen helyzetben mozdulatlanul maradni. A vezető a fordulatszám-szabályozás felső határáig feltúráztatta a Teledyne Continental V–12 dízelmotort, és hátramenetbe kapcsolt. A hirtelen jött 900 lóerőtől felüvöltött az áttétel, de a harckocsi azonnal hátraugrott. Joszef a lövegtorony 60 mm-es mozsárágyújával tüzelt, amint tolatni kezdtek; hat füstlövedék a rögzített 1500 méteres távolságba. Elégedetten nyugtázta, hogy a többiek is ugyanezt tették, így a füstgránátok egy gyorsan növekvő, feketén gomolygó falat kezdtek létrehozni, amely eltakarta az ellenséges harckocsik legjobb állásait a dombnyergen. Ezek jelentették a legnagyobb veszélyt a 7. páncélosdandárra. Figyelmüket most azokra a gyorsan előrenyomuló Abramsokra összpontosították, amelyek eddig a nyereg takarásában álltak lesben, tetszésük szerint nyitottak tüzet, és gyakorlatilag akadálytalanul válogatták ki a célpontjaikat. Joszef a periszkópján keresztül több apró vörös pontot látott – észrevehetően lassabban haladtak előre, mint azok a ragyogó fehér kis felvillanások, amelyek a tankágyúk lövedékei voltak –, eltűntek a nyereg irányában, a porban és füstben. Az Apache helikopterek végre megtalálták a célpontjaikat, és Hellfire rakétákat zúdítottak az Abramsokra. Amint az első négy eltűnt a felböffenő fekete füstben és a becsapódó lövedékek ádázul feltörő lángjában, és mindegyikük halálos sebeket kapott, Joszef felfogta, hogy ebben az ütközetben most jött el a kritikus pillanat.

– 7. páncélosok, előre! – szólt bele röviden a rádióba.

Harckocsivezetője anélkül, hogy megvárta volna a közvetlen parancsot, a sebességváltót nagy reccsenéssel berántotta az egyes fokozatba, és beletaposott a gázba. Gondolkodás nélkül rávetették magukat az Abramsokra, amelyek most észrevehetően lelassítottak. Jobbra és balra pillantva Joszef elégedetten nyugtázta, hogy még mindig szép számmal maradtak jó „futói". A két páncéloserő vad csetepatéba merült bele, harckocsiágyúk, füstfejlesztők és géppuskák feleseltek egymással a fülszaggató zajban. A tankcsata legkedvezőbb lőtávolsága három-négy kilométer között van, most viszont halálos, fémes táncban keringtek egymás körül a fojtogató olaj- és lőporszaggal teli füst növekvő felhőiben, ami a látótávolságot – és a lőtávolságot – időnként néhányszor tíz méterre korlátozta.

Joszef harckocsija előtt egy Abrams tűnt fel kétszáz méter távolságban, teljes sebességgel balról jobbra száguldva. Az ágyúkezelő is észrevette, és másodperceken belül átlendítette jobbra az ágyúcsövet, célra tartott, miközben az egyenetlen terepen fel-le bukdácsolt a harckocsi és

lövegtornya. A lövegkezelő nagy durranás kíséretében tüzet nyitott. Csaknem ezzel egy időben fehéren izzó fémszilánkok robbantak szét az Abrams hátsó részéből, ahogy a volfrámdárda szétroncsolta a motort. Az Abrams továbbcsúszva leállt, és azonnal elborította a hátsó feléből feltörő fekete füstfelhő. Közeledtek hozzá, és száz méter távolságból Joszef figyelte, ahogy a legénység kiugrál belőle. A lövegkezelő nem volt olyan kedélyállapotban, hogy ennyiben hagyta volna, s a felemelkedő három alakot leterítette egy hosszú lövéssorozattal, ami vérrel szórta tele az Abramsot és előtte a földet.

– Balra, célpont balra! – hangzott fel a vezető kiáltása.

Joszef és a lövegkezelő figyelmét egy pillanatra elvonta a harckocsi mellett mozdulatlanul heverő egyiptomiak iránti szánalom. Balra nézett, és megpillantotta, miért ordított fel a vezető. Egy másik Abrams tűnt fel rájuk merőlegesen, mintegy ötvenméternyire, olyan útvonalon, mintha nekik akarna ütközni. A Merkava előrelendült, ahogy a vezető gyorsan magasabb sebességre kapcsolt. Joszef átlendítette a lövegtornyot, hogy befogja, a lövegkezelő pedig szorongatott helyzetében kapásból leadott egy lövést a már csak harmincméternyire száguldó harckocsira. Az Abrams fürgén kitért, mintha az lenne a célja, hogy beléjük rohanjon, és ugyanabban a pillanatban tüzelt. Lövésük a bal elülső részén találta el az Abrams lövegtornyát; az Abrams lövedéke pedig a Merkava hátulján ment keresztül, bele a lőszerkamrába. Joszef tudta, hogy bajban vannak, amint alulról forró légáramlatot érzett, és mennydörgésszerű robajt hallott, a lövegtöltő és a lövegkezelő ordításával keveredve. Az összeütközés most már elkerülhetetlen volt.

– Kapaszkodj, kapaszkodj! – kiáltott fel, amint a két páncélos szörnyeteg dühödt morajjal, az összecsattanó és meggörbülő fém zajával egymásnak csapódott. Joszef előtt minden elsötétedett.

A 2. taktikai légvédelmi üteg (Crotale)

Ijaznak nem maradt ideje, hogy sokáig élvezze az előrenyomuló izraeli páncélosok látványát. Másodpercekkel azután, hogy a tábori telefonon keresztül riasztotta az őrnagyot, meghallotta a közeledő tüzérségi lövedékek áthatóan éles sivítását. Nem volt idő, de szükség sem, hogy parancsot adjon új legénységének; mindannyian hallották a halál közeledését. Mindannyian egy emberként, mint embriók, gömbölyödtek össze kapkodva kiásott lőállásaik mélyén, ezen a napon legalább harmadik alkalommal, újra megkísérelve, hogy a lehető legkisebbre húzzák össze magukat. Ijaz belenyugvással fogadta sorsát. Élete nem volt többé a saját kezében. Amint az első lövedékek dübörögve becsapód-

tak, és megrázkódtatták körülötte a földet, vagy robbanási léghullámok alakjában egyesültek, halálos repeszszilánkokat záporozva az előttük elterülő lejtőre, imádkozni kezdett. A zaj minden képzeletet felülmúlt, és Ijaz összerándult, beleremegett és megsüketült, amikor két 155 mm-es lövedék csupán méterekre csapódott be az anyaföldbe vájt bölcsőjétől. A zárótűz mindössze négy percig tartott, de Ijaznak ezer év volt a pokolban. Amikor abbamaradt, mindannyian csendben és mozdulatlanul fekve maradtak. Azok, akik túlélték, alig tudták elhinni, s haboztak felemelni a fejüket, attól félve, hogy egy utolsó lövedéknek esnek áldozatul.

Ijaz lassan végigvizsgálta magát, elsőnek arról győződve meg, hogy sértetlenek-e a végtagjai és a férfiassága. Szíve majd' kiugrott a helyéről, amikor meleg vér szivárgását érezte a nyakán és a gallérján. Megkönnyebbült, amikor óvatosan próbálgatva a nyakát, felfedezte, hogy a füléből szivárog a vér. Amiatt is csalódást érzett és szégyenkezett, hogy összevizelte magát. Ijaz éppen azon morfondírozott, hogy sokkal rosszabbul is járhatott volna, amikor észrevette Abdult, a zongoratanárt, aki ugyanabban a lövészgödörben feküdt. Esdeklőn nyújtotta a kezét Ijaz felé, szeme könyörgéssel volt tele.

– Segíts! – esedezett halkan.

Ijaz kényszerítette magát, hogy lenézzen Abdul kinyújtott karjára. A bal keze hiányzott. A piszkos zubbonyujjból egy véres csonk és szilánkokra tört, ragyogó fehér, csupasz csont tolult elő. Jobb kezét fekete égésnyomok és frissiben rászáradt piros vér tarkították, ujjai kusza összevisszaságban álltak. Zongorajátékának napjai véget értek. Ijaz csíkokat tépett zubbonyából, és bekötözte bajtársa kezét.

– Rendbe fogsz jönni – hazudta. – Vannak orvosaink Kairóban, akik manapság már csodákra képesek.

Abdul mély sokkos állapotban volt, de nem voltak fájdalmai. Ijaz a lövészgödör sarkába ültette, és morfiuminjekciót adott neki. Abdul csak mérhetetlen szomorúsággal meredt maga elé, és várta, hogy a kábítószer hozta álom a karjaiba fogadja. Ekkor, a lágy takaróként a domboldalra ereszkedett csenden túl, a fülében csilingelő csengettyűk halk hangján túl, Ijaz meghallotta a harckocsik – sok harckocsi – hangját, a dízelmotorok egyre hangosabb dörmögését: közeledtek. A háború még mindig tartott. Ijaz vállalkozott rá, hogy egy pillantást vessen kifelé az árokból, miközben teljesen tisztában volt azzal, hogy valamelyik harckocsi a kíváncsisága jutalmaképpen azonnal odapörköl egy jókora lövedéket, vagy egy géppuska ereszt meg rá egy sorozatot. Amit látott, vegyes érzelmekkel töltötte el. A harckocsik még valamivel arrébb voltak, legalább öt kilométerre, bár Ijaznak úgy tűnt, az egész izraeli hadsereg közeledik feléje. Felhívta az őrnagyot, s azt ajánlotta, addig adják fel az állást, amíg van esélyük elmenekülni innen. Az őrnagy meg-

köszönte a jelentését, és tényszerűen közölte vele, hogy ha Ijaz előbukkan a domb nyugati oldalán, ahol az üteg áll, mielőtt ő engedélyt adott volna erre, személyesen fogja lelőni. Ijazba visszatért a küszöbönálló végítélet érzete. Ez a pokol volt, és Ijaz nem sokat törődött vele.

Kedveszegetten figyelte, ahogy az izraeliek előrenyomulása egyre közeledett. A harckocsik és a páncélozott csapatszállító járművek szabályos harci alakzatban közeledtek, mintha csak hadgyakorlaton lennének. Újra felhívta az őrnagyot, amint a felvezető harckocsik közül négy közeledett ahhoz a nyereghez, amely összekötötte az 1191. számú magaslatot a Gebel-el-Magara hegység északkeleti végével. Az őrnagy hangja valamivel izgatottabb lett. Nem csoda, gondolta Ijaz, hamarosan be leszünk kerítve. Az őrnagy újfent csalódást okozott, mert nem rendelt el visszavonulást, hanem megköszönte Ijaz jelentését, mielőtt a beszélgetést befejezte.

Ekkor Ijaz nagy meglepetésére és örömére, amint a négy harckocsi keresztülvágott a nyergen, számára nem látható, a csúcs takarásában lévő állásokból az egyiptomi erők tüzet zúdítottak rájuk. Az egyiket szinte azonnal telibe kapták, és két másik is gyorsan egymás után sorra került. A látványhoz a tankágyúk tüzelésének és a becsapódó lövedékeknek a távolság miatt késleltetett hanghatása társult, ami egybemosódott a hegyoldalról visszaverődő visszhanggal.

Aztán a haja is égnek meredt a tarkóján, ahogy az idegei megérezték az újabb tüzérségi ágyútűz közeledtét, mielőtt az érzékszervei továbbíthatták volna az agyába az eseményt. Lebukott, és újra összegömbölyödött a lövészárok mélyén a halál záporozása elől, ahogy a crescendo halk sivításból fülsiketítő bömbölléssé fokozódott. Amikor az első rakétalövedékek becsapódtak a síkságon, megkönnyebbülten vette észre, hogy ez a zárótűz nem az ő személye vagy az emberei ellen irányult. Figyelte, ahogy az előrenyomuló horda eltűnik a rakéták és lövedékek zápora alatt. Dísztribünnek is beillő állásából jól látta, ahogy egyik járművet a másik után éri a nehéztüzérség találata. A java még ezután következett. Amint az izraeliek bizonytalankodva megálltak, jobb kéz felől kezdett erősödni az előrenyomuló páncélosok zaja. Ekkor tűntek fel az egyiptomi Abramsok a dombtetőn, és mintegy harminc harckocsi kezdett lefelé száguldani, hogy szemtől szembe találkozzon az izraeliekkel. A kibontakozó páncéloscsata leginkább egy telefonfülkében dúló késpárbajhoz volt hasonlítható. A páncélosok rövid lőtávolságon belüli összecsapása a kurszki csatára emlékeztette, amiről valamikor kamaszkorában olvasott, és nem egy hosszú lőtávolságú tüzérségi párbaj ideális környezetére, ami várható lett volna.

Izgalmas látvány volt legalább tíz percen keresztül, ahogy mindkét oldalon az egyik harckocsi a másik után találatot kapott, vagy mozgásképtelenné vált. Aztán elfacsarodott a szíve, amint az Apache heli-

kopterek, amelyek korábban tönkretették a napját, visszatértek. A helikopterek tűzereje volt, ami ezt a kezdődő összecsapást az izraeliek javára fordíthatta. A helikopterek mintegy nyolc kilométer távolságban álltak fel, mindegyik tizenhat darab Hellfire rakétát vitt magával. Rövidesen kiderült, hogy az izraelieket szembetámadó körülbelül ötven egyiptomi harckocsi közül jó, ha egy féltucatnyi maradt meg csupán. Most már tudta, hogy akár le fogja lőni az őrnagy, akár nem, hosszú idő nem fog eltelni, mielőtt a megmaradt izraeliek ott lenn, alatta a síkságon – bár eredeti erőiknek körülbelül a felére fogyatkoztak – támadásba kezdjenek. És ő meg az emberei nem szándékoznak akkor is itt lebzselni.

A nyergen felsorakozott Abramsok közül csak négynek sikerült sértetlenül visszavonulni és eltűnni szem elől. Az izraeliek perceken belül újra kezdték az előrenyomulásukat, a helikoptereik pedig újra fenyegetően köröztek fölöttük. Amint az Apache-ok két kilométerre megközelítették Ijaz állását, a legközelebbi harckocsik pedig csupán 1500 méterre tőlük elkezdtek az irányukban felkapaszkodni a domboldalban, Ijaz nem habozott, és a megmaradt embereinek kiadta a parancsot, hagyják el a lövészárkokat, és igyekezzenek elérni a tetőt, ahol a Crotale rakétavetők várakoztak. Az izraeliek, akár látták a két tucat katonát felfelé kapaszkodni az 1191. sz. magaslat teteje felé és eltűnni őket a túloldalon, akár nem, úgy döntöttek, hogy nem foglalkoznak azzal, hogy néhány gyalogost – ráadásul menekülő gyalogost – megtámadjanak. Ijaz ziháló mellkassal vezette az embereit lefelé az északkeleti lejtőn. Egyszer csak ott volt előtte az őrnagy, újra fenyegetően lóbálva a géppisztolyát. Ijaz félig-meddig azt várta, hogy egy jól célzott sorozattal leteríti őket ez a küldetésébe belezavarodott ember. Az őrnagy nem volt meglepve, hogy itt látja felbukkanni a „gyalogsági támogatását". Ő is figyelemmel követte az Abramsok halálos párbaját a Merkava harckocsikkal és az Apache helikopterekkel.

– Ugorjanak be itt, ezekbe az árkokba! – szólt rájuk nyers, parancsoló hangon, és egy sor árok felé intett, tőle balra. – Találnak ott néhány páncéltörő gránátot, a legújabb fajtát. Ha nem próbálják meg az előrenyomulást megállítani, a géppuskásomat fogom rávenni, hogy segítsen maguknak.

Hatvan méterre, jobb kéz felé egy géppuskaállás legénysége kuporgott készenlétben a fegyver mögött. Ijaznak összeszorult a szíve, ahogy a géppuskás ránézett, és amolyan „a kezemben vagytok, haver" módon biccentett feléjük. Szalim volt az. Ijaz ekkor ébredt rá, hogy már jó ideje nem látták a kis hőst. Beugrott a legközelebbi lövészárokba, és megnézte a fegyverek választékát. Hat darab páncéltörő gránát is hevert ott, közülük három a két legújabb típusból, ezek egyikét sem

ismerte. Felvette és megvizsgálta az egyiket, amelynek nagy, doboz formájú robbanófeje volt a szokásos kúpos fej helyett. Az őrnagy még mindig figyelte.

– Az ott egy rakétagránát, tüzelőanyag és levegő keverékéből álló robbanótöltettel. Halálos, ha bármit eltalál vele. Annak ellenére, hogy kurvamód jól repül, ötven méteren túl nem könnyű használni.

Ijaz csendben bólintott, a többi páncéltörőre pillantott, és biztosra vette, hogy az őrnagy kérés nélkül is folytatni fogja az oktatást. Ilyenfajta embernek látszott. És az őrnagy nem keltett csalódást.

– Annak pedig ott, azzal a nyújtott kúppal, kettős töltésű robbanófeje van. Az első töltet leszed bármilyen felerősített reaktív páncélzatot, a másik pedig az így ütött résen keresztül átlyukasztja a páncélt. Briliáns fegyver.

Ijaz hajlott rá, hogy ne értsen egyet vele. Egy olyan fegyver, amivel az embernek az ellenséges harckocsiktól pár száz vagy néhányszor tíz méteren belül kell lennie ahhoz, hogy elsüsse, véleménye szerint nem minősíthető „briliánsnak".

Kiáltás szállt feléjük a legközelebb álló rakétahordozó jármű ajtaja mögül, de a hang gazdája nem volt látható:

– Őrnagy úr! Jelentést kaptunk a rádión keresztül, azt mondja, hogy a part menti út fölött, déli irányban ellenséges repülőgépek haladtak át nagyon alacsonyan. Túl alacsonyan és gyorsan repültek ahhoz, hogy a tüzérség megtámadja őket. Körülbelül két perc múlva fölöttünk lesznek!

Az őrnagy eltűnt. Ijaznak eszébe jutott Abdul, és átmászott oda, ahol megtámasztva leültette az árokban. Abdul előrehajolva ült, a jó kezével tartva a szétroncsolt karját. Ijaz felemelte a fejét, és az üres megnyugtató szavakat kezdte ismételgetni. Abdul arcát mosoly simította el, szeme tágra nyílt. De halott volt. Ijaz szomorúságot érzett, és valami ellenállhatatlan vágyat, hogy szabadjára engedje a belülről feltörni igyekvő zokogást. Ahogy a szeme könnyel telt meg, kiáltás harsant. Az állás északi végén ásott egyik árokból kiáltott egy fiatal egyiptomi hadnagy, tábori látcsövet tartva a szeme előtt, aki közeledő vadászbombázókat vett észre. Abbahagyta a kiabálást, és lebukott a lövészárkában, majd újra felegyenesedett, rövid fémrudat tartva a kezében, egy irányzórudat, ami passzív célbefogást tett lehetővé. Az irányzórúddal a közeledő repülőgépek felé mutatott. Ijaz még mindig csak egyetlen repülőgépet tudott kivenni, s amikor már mindet látni vélte, az is csak a sivatag homokján átsuhanó árnyékuk volt. Ekkor összeverődő fémtárgyak zajának kórusa hangzott fel, majd átható hangú sivítás, ahogy a négy rakétahordozó jármű egyszerre reagált az irányzórúd jelére, és becélozta a feléjük száguldó repülőgépeket. Mivel mindegyik saját célkövető TV lokátorrendszerét hasz-

nálta, hogy befogjon egy-egy repülőgépet, a rakétaindító motorok apró igazításokat végeztek, ahogy a rendszer kiszámította a lőelemeket.

A „harapófogó" kötelék

Tal őrnagyot előléptették azután, hogy 2005-ben ő vezette a teheráni díszszemle elleni sikeres rajtaütést. Harminchárom éves korában a világ legszerencsésebb emberének tartotta magát, amiért egy teljes F–15I repülőszázad parancsnoka lehetett. Nyolc repülőgépből álló, két darab négyes, egy „harapófogó" és egy „karom" kötelékre osztott csoportot vezetett az egyiptomi Köztársasági Gárda hadosztálya ellen az 1191. sz. magaslat elleni csata idején.

„Kevéssel délután három óra után parancsot kaptunk, hogy szálljunk fel légi támogatást nyújtani. Már korábban kijelöltek bennünket a 7. páncélosdandár közvetlen támogatására. Azoknak a távirányítású felderítő repülőgépeknek, amelyeket nem szedtek le (később megtudtuk, hogy a legtöbbjüket az egyiptomiak által korábban beszerzett brit gyártmányú Javelin rakétákkal lőtték le), sikerült néhány jó minőségű pillanatfelvételt továbbítaniuk. Ezeken a képeken az elemzők nagy mennyiségű egyiptomi páncélost találtak, amelyek a tengerpart felől induló utakon mozogtak a hegyek mögött, és megpróbáltak csapást mérni a Saul hadosztály ékének az oldalszárnyára.

Éppen beszálltunk a gépekbe, amikor a kiszolgáló személyzet egyik főnöke, aki hallott valamit a harcállásponton, kijött utánunk, és elmondta, hogy a 7. páncélosdandár heves csatába keveredett az 1191. sz. magaslat körül. Bár jelentős veszteségeket szenvedtek, arra készülnek, hogy átkeljenek egy hegynyergen a partvidék felé. Először azonban arra lenne szükségük, hogy megtisztítsuk az 1191-es mögötti terepet, ahol a gyanújuk szerint (mi meg tudtuk) az egyiptomi páncélosok meglapulva várakoznak.

Nevatimból felszállva északnyugatra fordultunk. Hét percen belül a szikrázóan ragyogó Földközi-tenger partvidéke fölött repültünk, Askelóntól északra. Nyugatról mind a nyolcan észak felé repültünk, további kilencven kilométert. A hullámok tetejének magasságában, éppen a radarhorizont alatt voltunk, bárki is pásztázza a területünket. Az volt a tervünk, hogy elmegyünk az 1191-es mögé, délkeletről támadunk úgy, hogy utána szuperszonikus sebességgel egyenesen visszahúzzunk a biztonságba. Már csak azért is, hogy ha valakit kisebb találat ér, az már a saját vonalainkon túl tudjon kiugrani a gépéből. Tisztában voltunk vele, a légierő többi része azzal van elfoglalva, hogy kifárassza az ellenséges légvédel-

mi rakétaernyő első rétegeit. Ezért határoztunk úgy, hogy hátulról támadunk, és nem szembe, a saját csapataink háta mögül. Még mindig nem ismertük az 1191-estől délre elhelyezkedő föld-levegő rakéták erejét.

A tenger fölött néhány nagyon meglepettnek látszó halászon kívül senkit és semmit sem láttunk, ezek nyugtalanul néztek föl, ahogy elsöpörtünk fölöttük kis halászhajóik árboccsúcsának magasságában. Aztán ideje volt nekilátni. Egy magányos távirányított repülőgép, amely a magasan szálló felderítőgépek közül elkerülte a lelövést, az adatátviteli rendszerünkön keresztül képeket küldött a hátsó pilótafülkében ülő társamnak. A képek madártávlatból mutatták a célterületet és az ellenséges páncélosok mintegy öt perccel korábbi helyzetét. A társam megjegyezte, hogy még mindig olyan sok ellenséges páncélos van az 1191-es mögött, hogy aligha tudjuk majd elhibázni őket a tizenkét darab fürtösbombánkkal. Azt a megoldást választottuk, hogy igen alacsonyan maradunk, és kiválogatunk egy nyolc harckocsiból álló sort, amelyek a fegyvereink látómezejébe kerülnek. Amint a társam beütötte az új bombakioldási adatokat, arra koncentráltam, hogy végigkutassam előttünk az égboltot. A radarsugárjelző meg se szólalt, így a kijelzőt levegő-föld üzemmódra kapcsoltuk, és készenléti állásban hagytuk. Jobbra-balra egy S fordulót tettünk harmincöt kilométerrel a partvonal előtt, ami megfelelő felsorakozást kínált nekünk minden irányban a partvonaltól a bombák kioldásáig. Sokkal szívesebben lőttünk volna Maverick rakétákkal néhány ugrásnyi távolságról, vagy jöttünk volna közepes magasságon, de mindkét esetben ki lettünk volna téve az SA–11 és az I-Hawk légvédelmi rakétáknak. Úgy éreztük, minimális légelhárító tüzérségük lesz. A nagyon kis magasságban végzett repülésnél a legnagyobb ellenség a földfelszín, ami százszázalékos valószínűséggel okozhat halálos balesetet. A légelhárító tüzérség ijesztőnek látszik, de csak ritkán okoz komoly károkat, hacsak nem találja telibe a gépet egy korszerűsített ZSU–23/4 légelhárító gépágyú sorozata vagy egy S–60 légvédelmi rakéta.

Huszonöt kilométerre a parttól a figyelmeztető készülék egyet pityegett. Tudtuk, hogy tőlünk jobbra, a Bardávil homokgátra telepítve lehet egy ideiglenes radar, de most már csak kétpercnyire voltunk a tengerparttól, 1000 km/óra sebességgel repülve, és körülbelül négypercnyire a bombák kioldásától. Végigsöpörtünk az iszapos, homokos és sós síkság és a Bardávil keleti végét jelölő töltésút fölött, ami a megindulási pontunk volt. Kapcsolók élesbe, radar bekapcs. Itt jön az út, négy kilométerre. A jó francba, nézz már oda! Mi az a baromi sok valami az úton túl? Tankok és csapatszállító páncélosok, jóval arrébb, jobbra. Kicsit feljebb mászunk, hogy elkerüljük a telefondrótokat, balra meg egy rácsos lábakon álló víztartályt. Izgalom az egész vonalon. Tengeri bagázs, jól néznek ki. Hé, azok ott meg francia légelhárító rakéták! A tetejükben is vagyunk. Sziasztok, faszikáim! Kicsit meglepettnek látszanak. Balra né-

zek, a kettes számú gépre. Olyan alacsonyan repül, hogy kavargó porcsíkot ver fel maga mögött, ahogy a gépe a sivatag homokjához csapódó nyomáshullámra támaszkodik.

Társam már azonosította a célterületet. Úgy látszik, van ott vagy harminc harckocsi a fegyver látómezejében, ettől önkéntelen türelmetlenséggel felkiált. Harminc másodpercig előre, alig tíz kilométert, kapcsolók élesítése ellenőrizve. Néhány harckocsi épp csak látható, mert mozgásban vannak, és port vernek fel. Nincs esély megúszni az ilyen támadást, mivel jó pár hasonló rárepülést gyakoroltunk kisebb sebességgel, közvetlenül a harckocsik tetejére. Felvillanás balra. Nagy füstgomoly. Légelhárító rakéták! A hegyoldalról indították. Nincs hírszerzői jelentés arról, hogy itt légelhárító rakéták lennének. Világítórakétákat ki! Keményen balra, fordulás feléje. Úgy érzem, lomha a masinám. Rábökök a vészkatapultálás gombra. Tucatnyi gyors puffanás. Rakéta közeledik felénk, kissé balra tart. Megpillantom a második rakéta indítását a hegyoldalban. Fék, berántok jobbra, 9 g gyorsulás. Zúgást érzek, csak semmi blackout*. Egyenesbe rántom a gépet. Lokátorzavaró csíkokat kidobni! Balra pillantok, robbanás mögöttünk. A második rakéta elhúz fölöttünk. A cél, hogy elérjük a hegynyerget és az égő harckocsik sorát. Azon túl kisebb dombok. Orsóba fordítom a gépet. Robbanás. Találatot kaptunk! Olyan érzés, mintha egy óriási kéz csapott volna rá a farokra, a gép valósággal a semmibe ugrik. Derék repülőgép. Rendszerek ellenőrzése. A ‚Tűz' felirat villog és trillázik, a hajtómű sem néz ki valami jól. Pillantás a tükörbe, hogy lássam a fekete és fehér füstpamacsokat. Másik riasztást jelző hang. A hidraulikus rendszer mindkét figyelmeztető felirata piros. Felfogom, hogy mindjárt elveszítem a gép feletti uralmat. Óvatosan felfelé kapaszkodva átjutunk a nyereg fölött és azon túl a síkság fölé, ami tele van égő harckocsikkal, porral és füsttel. A hidraulika kijelzői nullát mutatnak. Felkapaszkodunk 1500 méterre, sebességünk 650 km/órára csökken, a hajtómű nem bírja tovább. Biztonságos leszállóhely felé terelném a gépet. A botkormány nem sokat használ, elakad, és most már minden erőmre szükségem van, hogy bármit is csináljak. Bizonyára túljutottunk már az izraeli vonalakon. Ideje meglépni. Katapult, katapult! Durranás! A fejem előrecsapódik az ágyékom felé. Éles fájdalom a hátamban. Úgy érzem, mintha az űrön keresztül zuhannék. Aztán megakaszt a kinyíló ejtőernyő. Az ülés leválik. Valami jó helyet keresek a földet éréshez. Emlékezz a kiképzésre! Szabálytalan kupacban puffanok a földre. A társam csak harminc méterrel van arrébb. Egy gyalogsági csapatszállító páncélos közeledik, tele katonákkal. Istennek hála, izraeliek. Néhány óra múlva vissza fogunk jutni a támaszpontra."

---

* A hirtelen gyorsulásnál is kialakuló agyi vérellátási zavar miatt a látás elfeketedése, amelyet pillanatnyi öntudatvesztés is kísérhet. *(A ford.)*

Az 1191. sz. magaslat – végeredmény

Az első Crotale rakéták akkor indultak el, amikor az izraeli repülőgépek már csak öt kilométerre voltak. A zaj meglepő volt, de egy másodperc töredékével a rakéta elindulását megelőzően volt még egy észrevehető pukkanás is, ahogy a rakétákat a szélsőséges hőmérséklet ellen szigetelő és a sivatag porának behatolását megakadályozó védősapkák lerepültek. Amikor a második Crotale rakétát is elindították, Ijaz el volt ragadtatva. Hirtelen olyan volt, mintha egy eszme győzedelmeskedett volna. Másodpercekkel később nyolc rakéta volt a levegőben, kettő-kettő mindegyik rakétaindító járműről. Az izraeli repülőgépet, úgy tűnt, távolabbi, délnyugatra lévő célpontjai kötötték le. Aztán mintha ráébredt volna a bal oldala felől közeledő veszélyre.

Minden képzeletet felülmúlt. Ijaz még sohasem látott ehhez hasonlót. Minden szomorúsága elpárolgott, hogy a háború látványa feletti gyermeki csodálkozás váltsa fel. Az első négy F–15-ös egymás felé fordult, mintha az egész kötelék táncot járna. Ragyogóan színes felvillanások pattantak ki mögöttük. Ijaz a legközelebb lévőt figyelte. Elkanyarodott, és egyenesen az állásuk felé vette az irányt. Még mindig meglehetősen távol felfelé húzott, és a látványtól Ijaz megdermedt. Egy fürtösbomba indult el a repülőgépről. Kétséget kizáróan látta, az egész üteget készült megölni. Ijaz éppen le akart bukni, vissza a lövészárokba, amikor a repülőgép bedőlt egy éles fordulóba, és dél felé elviharzott. Tisztán látszott, hogy a bombák jóval a célpont előtt fognak leesni. A repülőgép mögött óriási robbanás tűnt fel; Ijaz most látta meg, hogy egy F–15-ös gép. A második rakéta elhúzott a repülőgép fölött, amely egy orsót hajtott végre, majd újra egyenesen repült tovább a sivatag homokja fölött. Ijaz nagyot ugrott, amikor a legközelebbi jármű indítóállványáról két újabb rakétát indítottak el. Akkor érték utol a repülőgépet, amikor az egy kisebb domb fölött kapaszkodott át. Az egyik a domb tetejébe csapódott be, a második viszont egyenesen a sugárhajtómű csövei között találta el a repülőgépet, széjjelszaggatva a farok végét, a sivatag sárga és rózsaszín homoksávját sötét füstbe és gőzbe borítva. Ijaz figyelte, ahogy a repülőgép rendületlenül felfelé kapaszkodott, jóllehet egyértelmű volt, hogy végzetes sérülést szenvedett, és akadozva szelte a levegőt. Ijaz viharos hurrázást hallott a Crotale rakétát indító jármű felől, ahogy a személyzet kiugrált belőle, az F–15-ös pedig függőlegesen, tűzcsóvát húzva maga után, zuhant lefelé, majd hatalmas tűzgolyó kíséretében becsapódott a sivatag homokjába.

Ijaz a többi F–15-öst nézte (legalább hat volt még belőlük), ahogy a rakétákat kikerülő manővereket végezték. Az egyiket találat érte. A jobb oldali szárnyát és a farokfelületét egy közelében robbanó rakéta

félig letépte, de bámulatos módon továbbrepült, miközben apró roncsdarabokat potyogtatott maga mögött, és hamarosan kelet felé eltűnt a látóterükből. Egy másik nem volt ennyire szerencsés, teljes sebességgel bevágódott a völgy távolabbi oldalába, és a kiömlő, magas oktánszámú üzemanyagtól lángoló barázda jelezte a kimúlását. A többi öt közül csak kettőnek sikerült ledobnia a fürtösbombáit valahol a harckocsik közelében, amelyek eltűntek a rájuk záporozó rombolóbombák tömeges robbanásainak a füstjében.

Amint az utolsó repülőgép is eltűnt, az őrnagy máris ott termett, és parancsokat kiabált. El volt ragadtatva. A Crotale rakéták hordozó járműveinek azonban tovább kellett állni. Most, hogy az állásaik helye kitudódott, újabb légicsapás vagy tüzérségi támadás fog indulni az 1191. sz. magaslat egész fennsíkja ellen. Az őrnagy tudta, hogy a légelhárító eszközök, ha már megtörtént az azonosításuk, minden célpontlista első helyére kerülnek. Még egy sürgető kényszer is felmerült. Lenn a völgyben megjelentek a Merkava harckocsik, és bár még viszonylag távoli pontoknak látszottak, de hamarosan képesek lesznek arra, hogy közvetlen támadást indítsanak a Crotale üteg ellen. Ijaz éppen szólni akart az embereinek, hogy fussanak a legközelebbi szállító járműhöz, de az őrnagy olvasott a gondolataiban.

– Maguk legalább addig várnak itt, amíg ki nem jutunk a harckocsik lőtávolságából. Aztán utánunk jöhetnek. A lőszerszállító járművek most már kiürültek. Maga és az emberei be tudnak ezekbe préselődni, miután visszaverték az első izraeli támadást. Az új géppuskásomnál vannak az indítókulcsok.

Széles kézmozdulattal Szalim felé mutatott, aki visszaintett neki. Ezzel sarkon fordult és elment. A négykerék-meghajtású járművek rendkívül mozgékonyak voltak ezen a laza talajon, mélyen hornyolt gumiabroncsaik jól kapaszkodtak. A két dzsip és a négy önjáró rakétalöveg elindult lefelé a dombról, ahol egy épphogy csak észrevehető keréknyom haladt.

Amikor az őrnagy nem járt még messzebb ötszáz méternél, Ijaz felállt, és odakiáltott Szalimnak:

– Szalim! Szalim! Gyere, tűnjünk el innen!

Szalim egy pillanatra ránézett, majd lassan átfordította a géppuskát, és a feje fölé irányította. Ijaz folytatta:

– Szalim, te nem akarsz értelmetlenül meghalni itt, ezen az ostoba hegyen, a Sínai-félszigeten. Gyere...

Nem tudta befejezni a mondatot. Egy sorozat nappali nyomjelző lövedék süvített el a feje fölött. Szalim nyilvánvalóan eszét vesztette. Ijaz óvatosan felemelte a kezét az árok pereme fölé. Szalim nem lőtt. Ez némi haladást jelentett. Ijaz látta, hogy vigyorog. Odalenn a völgyben újabb, ezúttal nagy lőtávolságú páncélosütközet vette kezdetét, ahogy

a Merkava harckocsik keresztülözönlöttek a hegynyergen. Ijaz arcizma megrándult, ahogy meglátta négy Apache helikopter orrát feltűnni a nyereg vonala fölött, majd előrenyomulni a felvezető harckocsik mögé. Az első dolog, amit észrevettek, az őrnagy Crotale rakétái voltak. Másodperceken belül egy Hellfire rakétasorozat hagyta el a helikopterek indítósínjeit, és nem sokkal később a teljes sebességgel haladó, hat járműből álló minikonvojt telibe találta. A Hellfire rakéták keresztülhasítottak a járművek vékony páncélzatán. Kettő darabjaira szakadva azonnal felrobbant, magasra dobva a roncsdarabokat. A többi négy folytatta az útját, jóllehet lángokban álltak; mintha a vezető és a jármű néhány pillanatig nem fogta volna fel, hogy katasztrofális sérüléseket szenvedtek.

Az Apache helikopterek még mindig helyben maradtak, talán élvezve a pusztítást, de túl hosszú ideig. Az egyik szintén felrobbant. Ijaz kereste, kitől jött a halálos lövés, s akkor valamivel délebbre meglátott néhány Abrams harckocsit, melyeket eddig nem vett észre. Figyelte, amint egy második Abrams is elsütötte ágyúját valamivel az első lövés után, és a lövedék fehér-narancssárga tűzgolyóként, alacsony ívű röppályán süvítve darabokra szaggatta a második helikoptert.

Ijaznak ennyi elég volt. Éppen elhatározta, hogy elhagyja a lövészárkot, és kiteszi magát Szalim bosszújának, amikor a közeledő harckocsimotorok hangja a fülébe jutott az alant dúló csata fülsértő zaján keresztül. Megfeledkezett a Merkavákról, amelyek már jó ideje lassan felfelé kapaszkodtak. Visszanézett a dombtetőre. Ott, mintegy 150 méterre két Merkava és egy csapat terepszínű ruhába öltözött gyalogos tűnt fel. Szalim megeresztett egy nyomjelző sorozatot, ami néhány katonát leterített, a többieket pedig arra kényszerítette, hogy a földre vessék magukat, s hirtelen csak a két harckocsi lett látható; megálltak, és bizonytalankodva kutatták maguk előtt a terepet. Ijaz összeszedte magát, lenyúlt a lövészárokba, és felvette az egyik vaskos, robbanótöltetű páncéltörő gránátot. Nagyon lassan az árok pereme fölé emelte, majd megkockáztatta, hogy maga is kilessen. Hallotta Szalim géppuskasorozatait. Mindkét harckocsi megpróbálta pontosan megállapítani a géppuskaállás helyét, és elárasztotta a területet saját géppuskasorozataival. Ijaz kipattintotta a páncéltörőn a meglehetősen durva irányzékot, becélozta a legközelebbi harckocsit, és megnyomta az elsütőbillentyűt. A lövedék annak rendje és módja szerint elindult, és éppen a megfelelő irányba. Ám körülbelül húsz méterrel a harckocsi előtt csapódott a földbe, hatalmas, vaskos robbanással, mintha csak festékbomba lenne, majd a zselatinszerű robbanótöltet egy másodperc töredékével később szintén begyulladt. Ijaz visszabukott a lövészárok fenekére, ahol egy másik tömzsi páncéltörő hevert. Tőle balra két lövedék robbant. Amikor újra kikukucskált az árokból, a legközelebb álló harckocsiból

füst gomolygott, valószínűleg találat érte egy másik lőállásból, de Szalim géppuskaállása is eltűnt, kétségkívül egy nagy robbanóerejű lövedék találta el. Ijaz pontosan azt tette, amit tizenöt másodperccel korábban, de ezúttal a harckocsi tetejét vette célba. A lövedék a lövegtorony alsó felére csapódott be. A tartalma most is késlekedett egy kicsit, majd begyújtott. Vagy a páncélt, vagy a tömítést lyukasztotta át – Ijaz számára mindegy volt, melyiket –, de a harckocsi sistergett és morajlott belülről, ahogy a belső tűz másodpercekig eltartott. Ez volt a jel a kísérő gyalogság számára, hogy visszavonuljon a hegy mögé. Ijaz, aki most bátrabb volt, mint valaha, AKM géppisztolyából egy teljes tárat utánuk ürített, hogy ösztökélje őket az igyekezetükben.

Átrohant Szalim géppuskaállásába. A fiút húsz méterre a géppuskától találta meg. Kicsavarodott testtel feküdt a homokban. Arca fekete és égett volt, alsó állkapcsát letépte a robbanás. Felső- és alsóteste olyan helyzetben hevert, mintha nem egymáshoz tartoznának, és Ijaznak nem volt elég ideje megnézni ennek a kuszaságnak és vérnek a keverékét, hogy kitalálja, mit is tett vele a robbanás. A test mozgott, és bugyborékoló hangot hallatott. Szalim még életben volt. Ijaznak, szánalommal eltelve, nem volt haboznivalója. Szalim már elnyerte helyét a mennyországban. Ijaz újratöltötte géppisztolyát, és a tár felét belelőtte a megfeketedett torzóba, kettészelve a fejet és kis híján kettévágva a testet. Ez volt a legemberségesebb cselekedet, amit még megtehetett.

Ijaz kivette Szalim földi maradványainak mellzsebéből a kulcsokat, és beugrott az egyik lőszerszállító járműbe. Egy maroknyi ember követte, és sietve útnak indultak észak felé, el a csatától, elhatározva, hogy életben maradnak, s egyszer majd folytatják a harcot.

A sínai háború után

Az 1191. sz. magaslat csatája fordulópontnak bizonyult a Sínai-félszigetért folyó harc egészében. Az izraeliek át tudtak törni az el-Arís mögötti partszakaszra, bár a 7. páncélosdandár eredeti erejének az egyharmadára csökkent. Előtte azonban a védők kivonták erőik legnagyobb részét a városból, amint az izraeliek balszárnyának előrehaladását északra, a tenger felé legalább egy gárdahadosztály érkezése fenyegette. Az 1191-es azt a tanulságot szolgáltatta mindkét fél számára, hogy az erősen motivált és jól kiképzett egyiptomi csapatok, a legjobb amerikai felszereléseket használva, majdnem egyenrangú félnek bizonyultak az addig legyőzhetetlennek hitt izraeli hadsereggel szemben. Az egyiptomi Köztársasági Gárda két hadosztálya hozzáértéssel, hatá-

rozottan és bátran vett részt a csatában, mert határozottan szembeszállni az izraeli páncéloserőkkel is, amelyek a kevésbé jól felfegyverzett gépesített hadosztályokat és a líbiai hadosztályokat felmorzsolták.

Az izraeli hadsereg felsőbb vezetői időnként panaszkodtak a besorozott katonák minőségére, és most a legrosszabb félelmeik igazolódtak be. Az arab és az izraeli új nemzedékek minősége közötti különbség a harci szellem tekintetében jelentős mértékben csökkent. Az izraeli hadseregben a hanyatlás első jelei az 1990-es évek közepén mutatkoztak, amikor a katonai szolgálat megtagadása minden idők legmagasabb arányát érte el. Nemcsak a parancsmegtagadásra voltak példák, hanem egész egységek adták fel állásaikat egyetlen lövés nélkül, amikor gerillacsapatok támadták meg őket Dél-Libanonban. Az izraeli fiatalok az egyéni önmegvalósítás utáni vágyukban a Nyugatot követték, ami a kábítószerrel való visszaélés növekedéséhez vezetett, és növekvő társadalmi legitimitást kapott az alternatív katonai szolgálat és a tartalékos szolgálat. Mindezt a harci alakulatok sínylették meg a legjobban. A legtöbben azok közül, akiket behívtak katonának, olyan szakképzettség vagy műszaki képzettség megszerzését biztosító beosztásokért folyamodtak, amelyeket a kötelező katonai szolgálat letelte után hasznosítani tudtak. Az ilyen szakmák további előnye az volt, hogy rendes körülmények között mindenfajta harci tevékenységtől távol eső beosztást eredményeztek. Kevesen jelentkeztek önként az olyan hálátlan szolgálatokra, amelyek a gyalogság soraiban a feldühödött tüntetőkkel és a lesben álló orvlövészekkel való szembekerülés kilátásait nyújtották Gázában vagy Ciszjordániában. Még kevesebbeknek volt ínyére az északi, megszállt területeken teljesítendő, ennél is ijesztőbb szolgálat, ahol a rendkívül tevékeny iszlám „terroristák" a fiatal izraeli életek rendszeres vámszedői voltak, tekintet nélkül az izraeli légierő által végrehajtott megtorló támadásokra. Az önmaguk féltése felváltotta a kollektív felelősséget, az együttműködést vagy akár az önfeláldozást a közjó érdekében, ami az izraeli történelem első ötven évét jellemezte.

Mindennek eredményeként Lévi tábornok nem érzett elegendő önbizalmat ahhoz, hogy a Szuezi-csatornáig nyomuljon előre, még a rendelkezésére álló erőkkel sem. Jóllehet a kilencvenhat órás harcban (augusztus 14. és 17. között) a hadsereg jelentős területeket vett be a Sínai-félszigeten, ezért nem kis árat fizetett. Az egyiptomi gárdisták ellen harcoló alakulatok közel 50 százalékos veszteségeket szenvedtek, a többi pedig alig 25 százalékosat, de még mindig voltak ellenséges egyiptomi és líbiai egységek erős feltartóztató állásokba beásva, melyek oldalszárnyait a Sínai-félsziget közepén tornyosodó hegyek biztosították. A háború hátralévő három napja alatt az izraeli erők óvatosan törtek előre. A keskeny frontvonalak elleni támadás, feltehetően akna-

mezőkön keresztül, a jó védelmi állások ellen, nem kínált túl vonzó kilátásokat. Lévi tudta, hogy északon, a partvidék felé vezető utak mentén a Köztársasági Gárda legalább két további hadosztálya helyezkedik el. Már eleget látott belőlük és a képességeikből ahhoz, hogy ne erőltessen egy véres, szemtől szembe küzdelmet, ne akarja megkísérelni az egész sínai védelmi erőket átkaroló hadműveletet. Az izraeli erők jól küzdöttek egy olyan ellenség ellen, amely minden várakozást felülmúlóan megerősödött, és három az egyhez arányú veszteségeket okoztak neki. Ez nem volt elegendő. Ha csak ez lett volna az egyetlen front, akkor Lévi fontolóra vett volna egy döntő áttörést. Tudta azonban, hogy ugyanezeknek az alakulatoknak a legtöbbjét valamikor, a nem túl távoli jövőben igénybe kell majd vennie Szíria, Szaúd-Arábia és Jordánia meg feltehetően Irak és Irán egyesített erői ellen is. Nem engedhette meg, hogy az izraeli hadsereg kimerüljön. Azt is fontolóra vette, hogy bár az izraeliek a korábban megszokott elsöprő győzelemnél kevesebbet értek el, az offenzíva elérte azt a célt, hogy az ellenséget nyugaton védekezésbe kényszerítse, és jelentős veszteségeket okozzon neki és a legjobb egységeinek. Biztos volt benne, hogy nyugaton most minimális izraeli erők felsorakoztatásával sakkban tarthatók a meggyengült egyiptomiak és líbiaiak, miközben a hadsereg zömét átcsoportosíthatja, hogy szembeszálljon a keletről biztosan bekövetkező fenyegetéssel. És ott voltak még a csúnya incidensek: Kairó és Tripoli bombázása.

A döntés elmaradt

Az izraeli légierő számára nem igazán hozott dicsőséget a konfliktus hét napja. A légierő érvelése szerint az ő elsődleges feladata az volt, hogy uralja a légteret. Az egyiptomi légvédelmi ernyő valódi mérete, összetétele és mélysége, a föld-levegő rakéták és a légvédelmi tüzérség zónái az izraeli légierőtől időt és nagy erőfeszítést követeltek, hogy szükséges mértékű rombolást végezzen. Csak amikor világossá vált, hogy az ellenség légvédelmében elegendő pusztítást végeztek, s így magukra maradtak az egyiptomi légierő F–16-os repülőgépei (amelyekkel merő véletlenségből egyszer sem csaptak össze), csak akkor vált az izraeli légierő annyira szabaddá, hogy képes legyen jelentősebb csapást mérni az egyiptomi és líbiai védelemre, a tüzelőállásokba beásott gyalogságra, páncélosokra, harckocsi-elhárító rakétaállásokra és tüzérségre. Az a két, kis magasságban végrehajtott támadás, amivel megkíséreltek közvetlen támogatást nyújtani a hadseregnek, nem volt túlságosan sikeres. A közvéleményt pedig nem érdekelte, hogy mit mond a légierő szóvivő asszonya az ő megnyugtató hanghordozásával, az számított, hogy a légi-

erő nem egészen olyan teljesítményt nyújtott, mint amit vártak tőle, a kairói és tripoli incidens pedig mindenkiben kétséget ébresztett a légierő tekintélyét és tisztességét illetően.

A Nyugat rendkívül meglepődött azon, hogy Izrael agresszív fegyveres konfliktus kirobbantását választotta anélkül, hogy azt közvetlen provokáció előzte volna meg, és úgy tekintette a Sínai-félszigeten végrehajtott akciót, mint ami nagyon rosszkor jött, és a legkevésbé sem helyénvaló annak fényében, hogy a Nyugat a háttérben egyértelmű támogatást nyújtott, és kötelezettséget vállalt Izrael túlélésére. A Nyugat némi elégedettséggel szemlélte Izrael nem igazán látványos előrenyomulását a Sínai-félszigeten. Azt remélte, hogy Izrael, melynek katonái 1948 óta viszonylag a legrosszabb teljesítményt nyújtották az egyiptomiak ellen, most majd jobban hajlik a békés rendezésre. Szaladin azonban semmiképpen nem volt érdekelt az Izraellel kötendő békében, ezért megkísérelte, hogy politikai síkon továbbra is elszigetelje a nemzetközi közösségtől, a legbuzgóbb támogatóit és védelmezőit pedig elbizonytalanítsa. Terve egyszerű volt, a megtévesztésre alapozta, és arra, hogy az európaiak bármit elhisznek, amit a média mond, miközben gyanakodva fogadnak az ártatlanságra vonatkozó bármilyen állítást, ami Izraelből származik. A nyugati médiumokat meghívták, hogy tudósítsanak a hétnapos háború arab frontján folyó harcokról. A televíziós nézettségi indexek az előző évtizedben mindig szárnyaltak, amikor az Egyesült Államok és szövetségesei alkalmat találtak Irak megtámadására. Valami perverz élvezetet nyújtott a nézőknek, amint az újságírók elidőztek az ellenség meghátrálásán és páni félelmén, miközben saját honfitársaik fegyverei Bagdadban lesújtottak a palotákra, a főhadiszállásokra, a vegyi és biológiai fegyvereket gyártó üzemekre, s mindehhez a különböző kaliberű légvédelmi fegyverek véget nem érő tűzijátéka, alkalmanként pedig föld-levegő rakéták sorozatai társultak. A kilátás, hogy még több ilyen filmtudósítást készíthetnek, túl nagy kísértésnek bizonyult ahhoz, hogy kihagyják, különösen azoknak a hírhálózatoknak, amelyek lemaradtak a Franciaország és Algéria közötti összecsapás legnagyobb részéről. Az izraeliek ráadásul az előző háborúk során megbombázták Ammánt, Damaszkuszt és Bejrútot is, így a forgatókönyvsablon jó volt.

Jóllehet a csak a légtér ellenőrzésével törődő izraeli légierőnek nem voltak tervei arra, hogy akár Kairót, akár Tripolit megbombázza, Szaladin nem szándékozott csalódást okozni a világsajtónak. Azok eljöttek, hogy figyelemmel kísérjék az izraeliek támadását a városok ellen, és ezt meg is kapták. A légitámadások célja az volt, hogy körülbelül ezer mozlimot mártírrá tegyenek vagy megcsonkítsanak, miközben a CNN, a Sky TV és az NTV figyelemmel kíséri a szörnyűségeket, élőben és kendőzetlenül, a televíziós főműsoridőben. A pszichológiát és a média ha-

talmát jól megértették keleten. Ezeket az Iszlám Szövetség később is kiaknázta az egész háború során, a tévétudósítókat meghívták a főbb városokba, ahol ellátták őket kísérettel, védelmet és szállítóeszközöket biztosítottak számukra, teljes mozgásszabadságot élveztek, és nem cenzúrázták a beszámolóikat.

Augusztus 17-én déli tizenkét óra után Kairó és Tripoli ellen „számos izraeli repülőgép" támadást intézett. A CNN, a BBC és más, világszerte nézett tévéhálózatok tudósítói természetesen a helyszínen voltak. Mindkét város fölött a kék égből F–15-ös és F–16-os vadászbombázók bukkantak elő, izraeli felségjelzésekkel, és a világ kamerái előtt zuhanórepülésben lebombázták azokat az épületeket, melyeket a CNN „feltételezett terrorista főhadiszállásoknak" nevezett. Kairóban a központi mecsetet érte találat, és több mint négyszáz, istentiszteleten részt vevő hívő lelte halálát vagy sebesült meg. Az egyiptomi SA–11 Gadfly légvédelmi rakétáknak sikerült az egyik F–16-os gépet lelőni (a pilóta katapultált, de amikor egy szegények lakta városrészben földet ért, a feldühödött polgárok furkósbotokkal agyonverték), és világszerte mindenki láthatta a repülőgép szárnyának egy darabján az izraeli légierő körjelzését – kék mezőben egy fehér Dávid-csillagot. Tripoliban egy iskolát ért találat; mintegy nyolcvan iskolás gyerek halt meg vagy szenvedett súlyos sérüléseket. A pilóták, akik valamennyien eltalálták kijelölt célpontjukat, visszatértek egy eldugott, észak-szudáni, szigorúan titkos támaszpontjukra. Nem sokkal azután, hogy leszállt a két F–15-ös, amely korábban Szaúd-Arábiából érkezett, valamint a megmaradt (egyiptomi eredetű) F–16-os, mindhármat átfestették, és más pilótákkal még az éjszaka leple alatt visszairányították eredeti szolgálati helyükre. A három pilóta, aki túlélte a küldetést, nem sokkal a földet érés után eltűnt a bázisról. Az a kósza hír járta, hogy a bátorságukért Szaladin egyik személyi segédtisztje adta át nekik a Mohamed-érdemrendet, az Iszlám Szövetség új katonai rendszerének legmagasabb kitüntetését, mielőtt tarkón lőtte őket, amikor imához térdre borultak. Akármi történt is valójában velük, a tartózkodási helyük a mai napig nem ismert, a küldetésük viszont – legalábbis ami Szaladint és féltucatnyi legközelebbi tanácsadóját illeti – látványos siker volt.

Izrael egy csapásra elszigetelődött, amikor a világ a Kairót és Tripolit bombázó izraeli felségjelű repülőgépek televíziós képeire ébredt. A nyugati újságírók a szemük előtt kibontakozó légitámadásokat először némi izgalommal figyelték, különösen a lelőtt F–16-ost, amit az örömmámorban úszó Sky News televízió kamerája jól kivehetően csípett el. Ez aztán iszonyatba csapott át, amint a kamerák mindkét városban, az első egészségügyi mentőcsapatokkal versengve, a mészárlások helyszíneire értek. Izrael mindent tagadott. A BBC egyik felháborodott riportere volt az első, aki rábukkant az F–16-os szárnyának egyik darab-

jára, rajta az izraeli légierő felségjelzésével. Egyértelmű volt, hogy a repülőgép izraeli; a BBC be tudta bizonyítani a világnak, hogy izraeli volt. Az izraeliek az ártatlan polgári lakosok és iskolás gyerekek gyilkosai; az egész világ láthatta, hogy ők azok.

A világ méltatlankodva fordult Izrael ellen. A NATO és különösen az Egyesült Államok úgy érezte, elárulták. Izrael ártatlanságát bizonygató szavai süket fülekre találtak, akik pedig tudták, hogy kik voltak a valódi elkövetők, nevezetesen az iszlám vezetők és a Pentagon, azoknak megvolt a maguk jó oka arra, hogy hallgatásba burkolózzanak. A Pentagon azon volt, hogy nyomást gyakoroljon az izraeliekre: váljanak részeseivé a NATO azon szigorúan titkos tervének, hogy megtámadják az Iszlám Szövetség magját képező országokat. Izraelt tehát bármi módon le kell beszélni a Washington szerint elsietett és kevéssé hatékony rajtaütésekről. Az izraeli hadigépezet jóval hatékonyabb lesz, ha képes a NATO-val összehangoltan működni, amikor eljön az ideje. Sajnálatos módon ez az idő sohasem jött el. Amint a Sínai-félsziget harcmezején szünet állt be, és mindkét fél beásta magát, hogy a sebeit nyalogassa, a háború új, de nem váratlan fordulatot vett. Szaladinnak a fő tervén némi módosításokat kellett végrehajtania a Sínai-félszigeten indított izraeli támadás miatt, de el volt ragadtatva az egyiptomiak és kisebb mértékben a líbiaiak teljesítményétől. A világ várta az Iszlám Szövetségnek a sínai konfliktusra, de még inkább a kairói és tripoli „merényletre" adott válaszlépését. Szaladin nem keltett csalódást, és bejelentette a „Halálesőt" Izraelre. A valódi háború készülőben volt.

Tizenegyedik fejezet: Scudok, Arrow-k és a stratégiai légierő

Az első zivatar

Mordecai Jakob hadnagy még csupán három hónapot töltött az Izraeli Légierő 4. Arrow–2 ütegénél. Amikor befejezte a tiszti iskolát, 2005 közepén Új-Mexikóba, a White Sands rakétaiskolába küldték, hogy azon tanulja meg a szakmáját, ami valószínűleg a világ legjobb taktikai ballisztikus rakétaelhárító rakétája (ATBM) volt. Az új Arrow–2 az USA 2 milliárd dolláros beruházásának a terméke volt azt követően, hogy a kísérletek kudarca miatt lemondtak a saját hadszíntéri nagy magasságú légvédelmi rendszer kifejlesztéséről. Az Arrow–2 rakétákat két éve gyártották teljes kapacitással a régi Patriot rakéták helyettesítésére és a Patriot PAC4 rakéták kiegészítésére. Az Arrow rakéták részét képezték az 1991-es Öböl-háborút követően Izrael által tervezett védelmi pajzsnak. A védelmi pajzs nagy szeletet hasított le a védelmi kiadásokból, és a rakéta kifejlesztésének műszaki nehézségei miatt csak mintegy négy év késéssel készült el. A rendszer négy Ofeq–5 (az ofeq a horizont héber nyelvű megfelelője) felderítő műholdat, egy Citron Tree tűzvezető lokátort és egy Green Pine tűzvezető rendszert foglalt magában. A 250 kg-os Ofeq–5 műholdakat ellentétes, kelet–nyugati irányú pályára állították. Nagy felbontású kamerái infravörös-érzékelőkkel kiegészítve Irán, Irak, Szíria, Jordánia, Szaúd-Arábia északi fele és Észak-Afrika legnagyobb részének közel valós idejű áttekintését biztosították az izraeliek számára. Az infravörös-rendszereket ötszázötven kilométer magasságból finomhangolással állították be, hogy a Scud vagy más ballisztikus rakéták nagyon jól megkülönböztethető jeleit kimutassák, amelyek az indításkor fellépő hirtelen hőmérséklet-növekedés hatására keletkeznek. A kimutatott indítási adatokat közvetlenül betáplálták minden Arrow rakétaüteg Citron Tree tűzvezető rendszereibe. Ezek a rendszerek, melyek mindegyike húsz érkező rakétát tudott nyomon követni, oly módon voltak összekötve, hogy automatikus üzemmódban a számítógépek döntsék el, melyik rakétaüteg adja a legkedvezőbb indítást a közeledő rakéta vagy rakéták ellen az ütegtől mintegy száztíz kilo-

méterre kijelölt elfogási ponthoz. Az izraeliek a tervezett nyolcból négy rakétaüteget állítottak már hadrendbe, és ezek nagyon hatékonyak voltak. Az ATBM terén az izraeliek még Patriot PAC4 föld-levegő rakétákkal rendelkeztek. A PAC4 a PAC3 továbbfejlesztett változata volt, amelyet az 1991-es Öböl-háború idején ballisztikus rakétaelhárító rakétaként alkalmaztak.

Az izraeli védelmi erők mozgósításakor Jakob tanfolyamának befejező két hetét kétszer tizennyolc órában sűrítették össze. Aztán feltették az első repülőjáratra, amely a Ben Gurion repülőtérre tartott, s azt a parancsot kapta, hogy jelentkezzen a Názárettől mintegy ötven kilométerrel nyugatra, a Megiddo-síkságon fekvő Ramat-David légi támaszponton. Ramat-Davidból, ahol két rend vadonatúj gyakorlóruhával, egy teljes nukleáris, biológiai és vegyvédelmi felszereléssel látták el, valamint megkapta Uzi géppisztolyát is, egy kivénhedt és túlterhelt Iroquois helikopteren hét másik társával együtt nyugat felé, a Karmel-hegy keleti lejtőjére vitték. A Karmel-hegyen volt a 4. rakétaüteg állása, amit utolsóként alakítottak ki, egy tartalékos tiszt volt a parancsnoka, és a személyzet tagjai is tartalékosok voltak. Jakob kiugrott a helikopterből, amíg az türelmetlenül várakozott, hogy kiömlessze rakományát, a rotor pedig azon a mély, tompa hangon pufogott, ami az Iroquois egyedülálló sajátossága volt. Rossz előérzete ellenére sem állhatta meg, hogy megcsodálja a szeme elé táruló látványt. A Karmel-hegy 164 méter magas, és nagyszerű kilátás nyílik a tetejéről. Nyugatra és délre aranyszínű partvonal húzódik Tel-Aviv irányában; a part menti autópálya és a tenger tíz kilométerre egyenesen nyugatra van tőle; északon–északnyugaton Haifa forgalmas kikötője és az öböl fekszik, ami északon Ákre és Libanon felé kanyarodik. Keletre és északkeletre emelkednek a galileai hegyek, rajtuk túl pedig a Golán-fennsík. Egyenesen keletre, Ramat-Davidon túl van Názáret, távolabb pedig a táj egybemosódik a látóhatárral és a Kineret-tóval. Valóban gyönyörű hely volt, ahol a háborút kell eltöltenie. Gondolatai visszavándoroltak Ceciliához, a menyasszonyához. Az elmúlt négy hónap alatt csak egyszer látta őt, amikor átrepült az óceánon, hogy meglátogassa Új-Mexikóban, ahol egy inkább szenvedélyes és erotikus, mintsem romantikus hétvégét töltöttek együtt. A lány most újra Tel-Avivban volt, és mint orvosgyakornok folytatta munkáját a fertőző és trópusi betegségek klinikáján. Mindketten arra tették félre a keresetüket, hogy saját lakást vegyenek, mielőtt összeházasodnak. Ha mindez véget ér egyszer, felhozza ide a lányt megcsodálni a kilátást – egy takaróról, természetesen.

Felmérte az ütegállást. A Green Pine tűzvezető lokátor önelégülten terpeszkedett a hegytetőtől keletre. Jóval nagyobb volt, mint a Patriot radarja, és az összes fázisrácsvezérelt rádiólokátorhoz hasonlóan olyan

volt, mint egy nagy tábla fekete csokoládé az élére állítva, tetején egy lapos rakodóasztallal, telepakolva elektronikus ketyerékkel, és a kerekeiről felemelve hat darab kihajtható, teleszkópos láb horgonyozta le. Körülbelül száz méterrel távolabb, egy méretre kialakított földpárkányon állították fel a Citron Tree tűzvezető rendszert, ami mostantól kezdve az irodája lesz. Ez volt az Arrow–2 idegközpontja, benne viszonylag tágas, légkondicionált kabinok, ahol ember és számítógép együtt dolgozott, hogy azonosítsa az érkező rakétákat. A visszatöltött föld sebhelyei még most is láthatóvá tették, hol ásták ki az árkokat, ahová a radar, a tűzvezető rendszer és a rakétaállások közötti összekötő kábelkötegeket fektették. Az ő ütegét jelölték ki a Golán-fennsík fölött érkező rakéták elleni védelemre, amelyek mindenekelőtt Haifát, Izrael legfontosabb kikötőjét veszik célba. Távolabb nézve, a lejtőkön lefelé, ki tudott venni négyet az üteg nyolc darab ikerrakéta-indítója közül; a rakétákat burkoló jellegzetes csövek a közönséges, homokszínűre festett olajvezetékekhez hasonlítottak, szabályos távközökben rögzítőbilincsekkel. Az üteg parancsnokhelyettese (pkh) mindegyik újonnan érkező felé biccentett, és minden ceremónia nélkül betessékelte őket egy pihenőszoba, hevenyészett eligazítószoba, és ha esett, dohányzóhelyiség céljaira szolgáló, kopár lakókonténerbe. Elégedett volt, mert az új fiúk legutóbb alig negyvennyolc órája dolgoztak a rendszeren, mégpedig a teljes háborús készültséget imitáló Hollomanen*.

– Meglátják majd, a kijelölt munkaállomásaik itt ugyanolyanok, mint a szimulátorban, leszámítva természetesen a szelet, a port és a legyeket ennek a szent hegynek a tetején.

Igaza volt, és az újonnan érkezettek, akikkel a 4. üteg személyi állományát teljes létszámra töltötték fel, azonnal otthon érezték magukat. Aznap délután és este újra és újra átismételték a harci kiképzés során tanultakat, és végigvették a számítógéppel előállított többszörös támadási forgatókönyveket, mígnem a pkh elégedetten nyugtázta, hogy mindent pontosan tudnak, amire kiképezték őket. Este 11 órakor szellemileg és testileg kimerülten zuhantak az ágyukba.

A következő napon, augusztus 21-én volt látható első ízben az üteg parancsnoka, Peled alezredes. Kemény kézfogással üdvözölte Jakobot, mintha egy satu préselte volna össze az ujjait, mielőtt ő is megszoríthatta volna az alezredes kezét. Peled aggastyánnak tűnt Jakobnak. Bár még épphogy ötven múlt, hosszú, hófehér haja volt, metszően acélkék szeme, ráncoktól szabdalt arca pedig arról tanúskodott, hogy sok évet töltött hunyorogva a tűző napon. Jakob egy évvel korábban Hollomanben hallott már Peled legendás ivászati hőstetteiről. Miután megjegyzést tett

---

* Az amerikai légierő támaszpontja Új-Mexikó államban. *(A ford.)*

az amerikai tengerészgyalogosok módján nevetségesen felnyírt hajára, Peled megkínálta az újonnan jötteket egy üveg behűtött száraz fehérborral. Két szenvedélye volt: a bor és a rakéták, nem feltétlenül ebben a sorrendben. Peled elvitte az új fiúkat egy villámkörútra az üteg körletében. Rendkívül elégedettnek tűnt, hogy élhetett parancsnoki szerepkörével, Jakobnak pedig az jutott eszébe, hogy meglehetősen laza ahhoz képest, hogy az Iszlám Szövetség gyakorlatilag már egy héttel korábban hadat üzent Izraelnek, az iszlám dzsihád pedig Európa-szerte terjedőben van. Sokan meglepődtek azon, hogy az ő korában valakinek ekkora esélyt adjanak, különösen hogy kis híján hazaküldték egy új-mexikói bárban kitört verekedés után, ami azzal végződött, hogy két német tisztet kórházba kellett szállítani. Kiderült, mert Peled mesélni kezdett, elvárva fiatalabb hallgatóságától az áhítatos befogadást, hogy ő már tejfölösszájú ifjoncként 1973-ban Hawk rakéták mellett teljesített szolgálatot. Ütege rekorder volt, egész Izraelben a legnagyobb számú, összesen nyolc darab igazoltan lelőtt egyiptomi MiG repülőgéppel. Miután nem adták meg az esedékes őrnagyi előléptetését, harmincöt évesen kérte az idő előtti nyugdíjazását 1990-ben, majd önálló borászati vállalkozásba kezdett. Amikor 1991 augusztusában Irak lerohanta Kuvaitot, visszahívták az aktív állományba, és rangidős összekötő tisztnek osztották be a Tel-Aviv védelmére rendelt Patriot rakétaütegek egyikéhez. Aztán 1992 végén újra nyugalomba vonulva sem maradt tétlen, és a hadsereg sem tudta távol tartani; a legtevékenyebb tartalékosként minden évben három hónapot szolgálatban töltött. Összeférhetetlen természete az előléptetésébe került, de aktív társai ennek ellenére csodálták, s ez fontosabb volt a rangoknál. Senkit nem lepett meg, amikor ezt a csiszolatlan gyémántot választották ki, hogy ő legyen az első nem tényleges állományú hallgató az Arrow rakétatanfolyamon, vagy az, hogy ő kapta az első tartalékos ütegparancsnoki kinevezést. Izrael 2005-ben megértette, hogy harcosokra van szüksége, és Pelednek jó pedigréje volt.

A dzsipek hánykolódva haladtak lefelé a földúton az alsóbb lejtők felé, ahol egy gyalogosszázad és egy korszerűsített Hawk rakétaüteg állomásozott az Arrow–2 körlet védelmére. Peled bemutatta új beosztottait a rakétások és a gyalogosok parancsnokainak, majd szabad folyást engedett egy sor lefitymáló dünnyögésnek az amerikai gyártmányú Patriot rakéták állítólagos tűzerejét illetően. A társalgás hamarosan Szaladin és az Iszlám Szövetség szándékaira terelődött, különös tekintettel a sínai offenzíva szemmel látható kudarcára, a Hormuzi-szoros lezárására, az öbölbeli helyőrségek elszigetelésére és az Öböl olajexportjának leállítására. Biztosak voltak benne, hogy az Egyesült Államok be fogja váltani a légi háborúval való fenyegetőzését. Peled látszólag a semmiből elővarázsolt két üveg fehérbort, és javasolta, mindannyian

adják át magukat a bor örömének, mielőtt még lemenne a nap. Peled ünnepélyesen felemelte a poharát:

– Uraim, emelem poharam Izraelre és egy biztonságos jövőre, a gyermekeink és az ő gyermekeik számára.

A tábori bádogbögrék összekoccantak. Végszóra, mielőtt az aznap délutáni második ital Jakob szájához ért volna (sejtése szerint Peled számára aznap a negyedik vagy ötödik lehetett), felüvöltöttek a légiriadó szirénái. Másodpercekkel később a Peled csípőjére erősített katonai mobiltelefon csöngeni kezdett. Az összegyűlt társasághoz fordult.

– Indulás – mondta csendesen. – A háború a mi dolgunk, és dologidő van.

Ahogy a dzsipek visszafelé robogtak a hegyoldalban a parancsnoki bunker felé, elmagyarázta, hogy a műholdas felderítőrendszer, amelynek kamerái Irakot és Szíriát figyelték, néhány légkörkutató léggömb felereszkedését észlelte korábban ismeretlen sivatagi helyszínről. Ez csak egyetlen dolgot jelentett: minden percben bekövetkezhetett egy Scud-támadás. A héliummal töltött légkörkutató léggömböket – amelyek, észlelésük esetén, egy öt-tíz percen belül valószínűleg bekövetkező rakétaindításra figyelmeztetnek – a légköri viszonyok és a felső légrétegekben kialakult szél erősségének a mérésére használják. A mérési adatokat visszatáplálják az indító számítógépbe, ami lehetővé teszi az indítandó rakéta optimális pályagörbéjének a meghatározását.

Amikor felértek a Karmel-hegy tetejére, Jakob megpillantotta a napot, amint vörös golyóként éppen alábukott a nyugati láthatáron. A harci munkaállomásukhoz futottak. Jakob a kollégája háta mögé állt, aki „műszakban" volt. A képernyő ragyogó színekkel volt tele, bármely más, szokványos személyi számítógép képernyőjéhez hasonlóan. A tűzvezető számítógépekbe betáplált összes információ a nyers lokátoradatokból lett átalakítva; semmi különbség nem volt a számítógép által előállított modell, vagyis a valódi dolgok és egy számítógépes játék között. Jakob kivette elektronikus gázmaszkját a tasakjából, és a nadrágszíjára csíptette. Éppen bedugaszolta könnyű fejhallgató- és szájmikrofonkészletét, amikor meghallotta az elöl álló kezelő hívását, akinek a nevét nem tudta.

– Hat nyomvonalam van, indítási helyszín Irak középső része, valószínűleg Habbánija közelében, harminchat kilométerre Bagdadtól nyugatra.

Végigvitte a kurzort az apró szimbólumok fölött. A számítógép már mindegyikhez egy-egy betűt és három-három számjegyet rendelt: ezek az A001 és az A006 közötti értékek voltak.

– Rakéta ajánlott indítása hét perc múlva, első elfogási pont Tiberias, ajánlott riadókészültség 4 és NBC 5.

– Riadókészültség 4 és NBC 5 – fordította Peled az ajánlásokat parancsokra.

Az üteg hangosbemondói elismételték az utasításokat. A 4-es riadókészültség azt jelentette, hogy adatokkal alátámasztott ellenséges támadás történt, és az érkező rakéták az Arrow–2 alkalmazási területének hatáskörzetén belül csapódnának be (az 5-ös volt a legmagasabb szintű harckészültség, és azt jelezte, hogy az érkező rakéta magát az üteget vette célba). Az NBC 5 a személyzet összes tagját arra kötelezte, hogy magára öltse elektronikus gázmaszkját és csuklyáját munka közben, a vezérlőhelyiségeket pedig túlnyomással teljes mértékben leszigetelték a várható nukleáris, biológiai vagy vegyi támadás esetére. A túlnyomás biztosította, hogy a levegő csak kifelé áramolhasson a vezérlőhelyiségekből még akkor is, ha egy robbanólövedék becsapódása miatt kisebb mértékű károkat szenvedne, s így a benn tartózkodók maximális védelmet kapnak a biológiai vagy vegyi támadás hatásai ellen.

A Scud rakétáknak a 4 M-et (négyszeres hangsebességet) meghaladó sebességgel közeledve körülbelül tizennégy percig tart, hogy a 450-500 tengeri mérföldet (1000 km) megtegyék, ez az út az indítástól a becsapódásig. Az Arrow–2 rakéták az indítás után rövid idő alatt 4,5 M-re gyorsulnak fel, így képesek 16 és 48 km-es hatótávolság között elfogni a céltárgyat, egészen 40 km magasságig. Az Arrow–2 rendszert középső elfogófegyvernek szánták, ami azt jelenti, hogy jóval a becsapódási pont megközelítése előtt képes eltalálni az érkező ballisztikus rakétát. Felső elfogófegyver, amelynek a kifejlesztése még nem fejeződött be, a világűrbe telepített Brilliant Pebbles (ragyogó kavicsok) rakétavédelmi rendszer – Reagan elnök csillagháborús SDI*-programjának a magja – és legújabban egy Boeing–747 Jumbo orrába szerelt lézer volt; ezek a ballisztikus rakétákat röviddel az indításuk után, a felfelé emelkedő röppálya szakaszában semmisítik meg. A Patriot PAC3 és PAC4 rakéták alsó elfogófegyverek, amelyek pontvédelemre alkalmasak egy kilencvenfokos íven belül és körülbelül 25 kilométerre az indítás helyétől, de csak 1 kilométernél alacsonyabb röppálya esetén. Az érkező rakéták ballisztikus elhárítórakétával történő eltalálásának műszaki nehézsége azzal egyenértékű, mintha egy puskagolyót egy másik puskagolyóval kellene eltalálni körülbelül kilencszeres hangsebességű egymáshoz viszonyított sebesség mellett.

– Kérés automatikus támadásra – mondta a kezelő.

– Kérés elutasítva – hívta vissza Peled a parancsnoki munkaállomásról. – Értesítsen, amint a számítógép befejezte a ballisztikus pályagörbe elemzését, és a tíz kilométeres becsapódási területet kilencvenöt százalékos bizonyossági szinttel megadta.

– Értettem. – A kezelő a képernyőjén egy négyzetet helyezett a hat röppálya köré, és az egér bal gombjával rákattintott, majd a menüből

* Stratégiai Védelmi Kezdeményezés. *(A ford.)*

kiválasztotta a „becsapódási zóna" feliratot. Azonnal hat nagyobb kör tűnt fel, mindegyik Scud becsapódási jellel a közepén. Ezek voltak a 95 százalékos bizonyossági zónák. Ahogy a másodpercek teltek, az Ofeq és a Green Pine rendszerek pedig elemezték a röppályákat, az egyes becsapódási zónák sugara lassan csökkent.

– Optimális indítás két perc múlva – mondta a még mindig névtelen kezelő. – Rendben, a tíz kilométeres becsapódási zóna az Alfa 001, 002 és 003 értékhez Ramat-David és a 004-től végig a 006-ig... Názáret. Engedélyt a támadásra.

– Elutasítva – válaszolt Peled, ami úgy hangzott, mint egy bírósági ítélet. – Visszatartani a tüzet az összes indítóállványon.

Peled már meghozta a döntését. Mind Ramat-David, mind Názáret rakétaelhárító védelme a Ramat-Davidtól nyugatra elhelyezkedő Patriot rakétaütegre volt kiosztva. Názáret épp a PAC4 rakéták alkalmazási területén belül volt.

– Nyolc új nyomvonal azonosítva. Indítóállás el-Haszeka mellett, Szíria északkeleti részén.

– Rendben, az eljárásmód ugyanaz, mint az előzőekben. Tíz kilométer, kilencvenöt százalék, szóljon, amint megvan.

Úgy tűnt, Peled számára a támadás valamiféle sakkjáték volt. Jakob élt a lehetőséggel, és vetett egy pillantást a külvilágra a helyiség periszkópján keresztül. Mostanra már teljesen besötétedett. Ráközelített keletre, Ramat-David és Názáret irányába, s tudta, ott most családok rohannak az alagsori óvóhelyek felé a gázmaszkjaikkal ügyetlenkedve. Az előtérben hirtelen három ragyogó fénypont villant fel, ahogy az első PAC4 rakéták dühödten elindultak a közeledő Scud rakéták felé. A rakétahajtóművek árulkodó narancssárga fellobbanásai tisztán láthatók voltak, ahogy a három rakéta függőleges irányban felgyorsult, majd a röppályájuk laposabb görbét vett fel, amint Názáret felé száguldottak, ami a maximális lőtávolságban fekvő elfogási pont volt. Tizenkét másodperccel később a Patriot rakéták indításának a hangja, egy mérhetetlen robaj, elérte a vezérlőhelyiségeket. Ekkor másik három Patriot rakétát lőttek ki, ez a három közel függőleges röppályán maradt. Mielőtt ennek a háromnak a hangja is elérte volna a Karmel-hegyet, Jakob jóval alacsonyabban a vártnál két látványos szikrazáport látott meg Názáret fölött, jó messze jobbra; délkeletre nézve is volt egy robbanás, ami vörös virágként bontakozott ki, ahogy az egyik Scud rakéta eltalálta a légi támaszpontot Megiddo mellett. Ez volt az első Scud rakéta, amely Izraelben becsapódott; a légi támaszpont irodaépületét találta el, ahol lerombolt néhány vészszálláshelyet, amit az F–16 vadászrepülők műszaki személyzete foglalt el. Három embert megölt a robbanás, másik hetet pedig megsebesített, kettőt közülük súlyosan. Ez utóbbiakat mentőhelikopterrel Tel-Avivba, egy kórház égési osztályára szállították. Kint jobbra, amikor az indítás robaja éppen elérte

a vezérlőhelyiségeket, három robbanás volt látható magasan Ramat-David fölött, ahogy a PAC4 rakéták megtalálták a célpontjaikat. Égő roncsdarabok záporoztak lefelé, némelyik még mindig hangsebességgel, jelezve, egy dolog eltalálni egy Scud rakétát, és megint más tökéletesen megsemmisíteni.

Amikor az első ilyen lehulló darabok becsapódtak a légi támaszpont mögötti mezőkön, Jakob észrevette a katonai repülőgépek utánégetőjének jelzőlámpaszerű kékesfehér fényét felvillanni a kifutópályán. Tulajdonképpen négy F–16 vadászgép szállt fel, és a bevilágított helyszínen Jakob másik négy, felszállásra váró vadászrepülőt tudott kivenni, miközben továbbiak bukkantak elő a megerősített hangárok felől. Büszkén elmosolyodott. A légierő mindig kész volt a visszavágásra, amikor Izraelt támadás érte, nem állt tétlenül, válasz nélkül, mint tette azt tizenöt évvel korábban. Ezúttal nem törékeny koalíció volt, amit erővel kellett összetartani – az USA és a NATO már megtette a szükséges lépéseket Izrael támogatására. Jakobnak nem voltak kétségei, hogy az izraeli légierő meg fogja torolni az izraeli polgárok halálát. Éppen a vadászrepülők lehetséges célpontjain kezdett tanakodni, amikor a névtelen kezelő hangja visszarángatta a vezérlőhelyiségbe.

– A007-től A009-ig kilencvenöt százalékkal Haifa kikötői területe, 010-től 012-ig kilencvenöt százalékkal... Ramat-David, 013 és 014 kilencvenöt százalékkal... a 4. üteg állásai a Karmel-hegyen.

A félelem borzongása futott végig az összes jelenlévőn. Szokatlan érzés volt, hogy valahol odakinn van valaki, száz kilométerekre innen, aki megpróbálja megölni őket. Peled rejtélyesebbé vált, mint valaha is volt. A légkör azokra a jelenetekre emlékeztette Jakobot, amelyeket tengeralattjárókban játszódó kiélezett drámákban látott, ahol minden szem és fül a kapitányon csüggött, minden ember azt akarja tőle, hogy cselekedjen, de senki sem mer megszólalni. A 4. üteg kapitánya volt az, aki megtörte a csendet.

– Nagyon ügyes. – Ez volt, amit Peled kezdetnek mondott, majd folytatta: – Korlátozás nélkül szembeszállhatnak a 007, 008, 009, 013 és 014 rakétákkal.

A közös megkönnyebbülés hallható jelei futottak át a vezérlőhelyiségen.

– Értettem, teljes támadás a 007, 008, 009, 013 és 014 ellen – ismételte meg a névtelen kezelő, s a hangjából nem hallatszott ki érzelem.

– Mi pedig mostantól bármelyik percben felkészülhetünk egy kisebb záporra délkeleti irányból – mondta Peled.

– Megerősítve – mondta a kezelő. – Van további hat nyomvonalam Szaúd-Arábia északi részéből, a csővezeték melletti útról kiindulva.

A jó francba, gondolta Jakob, Peled bizonyára látnoki képességekkel rendelkezik. Peled, mintha csak olvasott volna Jakob gondolataiban, folytatta:

– Uraim, a rakéták ekkora száma csupán próbálkozás egy olyan ellenség részéről, aki okosabb és agyafúrtabb lett. Keresi annak a módját, hogy különböző irányokból, különböző Scud-kombinációkkal leteszteljе a védelmünk egyes területeit, hogy lássa, melyik Scud-kombináció adja neki a legnagyobb esélyt arra, hogy behatoljon a védelmünkbe. El fog tartani neki egy ideig, amíg kielemzi ezeket a támadásokat, s ebben az eljárásban hatalmas segítséget ad neki a CNN és a Sky World. Akkor és csak akkor fogjuk meglátni, hogy egy sortűzről van szó, vagy egy vegyi, biológiai vagy – ki merem mondani – egy nukleáris támadás veszi kezdetét.

A kezelő az egerét mozgatva kattintott a bal oldali gombbal, és bejelentette:

– Indítás a hetesnél, nyolcasnál és kilencesnél.

Kintről három átható robaj hallatszott, amint az első Arrow–2 rakéták kivetődtek sima vonalú burkolatukból, amelyek eddig az elemektől védték őket, és harsogva elszáguldottak az űrbe, hogy felkutassák a Haifa kikötőjének katonai dokkjaira célzott Scud rakétákat. Másodpercekkel később további két rakéta indítása következett, ami azt a két Scud rakétát vette célba, amelyek a 4. üteg állása felé tartottak. A periszkópon keresztül kémlelve, Jakobot átmenetileg megvakította a felerősödő fény, amely a Karmel-hegy felsőbb lejtőit árasztotta el, ahogy az Arrow rakétákat felemelő hajtóművek a földfelszíntől mindössze tizenöt méterre bekapcsoltak, hogy elkezdjék a rakétákat közel ötszörös hangsebességre gyorsítani.

– Alfa 015-től 017-ig kilencvenöt százalékos Ramat-David és 018-tól 020-ig Megiddo. – A kezelő még mindig osztályozta a rakétákat, de gyorsan megtanulta, mit ad át Peled. – Megerősítve 015-től 020-ig zéró alkalmazás.

– Rendben, jól csinálta – válaszolt Peled.

Az Arrow–2 rakétákhoz az alkalmazás szabályait szükséges ismeretként tartották nyilván. A 4. ütegnél csak Peled és a pkh tudta pontosan, hogy a rendkívül drága Arrow rakéták elindítására mely szabályokat jelölte ki a politikai és katonai felső vezetés „a legmagasabb szintűnek". A kezelőszemélyzetet, és ami azt illeti, az ellenséget is kihagyták belőle a kidolgozásuk során. A névtelen kezelő helyesen találta ki, hogy a 4. üteg küldetése az volt, hogy megvédje önmagát és Haifát, ahogy azt a miniszterelnök elrendelte. Tárgyilagos találgatás volt ennélfogva az, hogy az 1. üteg Jeruzsálemet fedezte, a 2. üteg Tel-Avivot, a 3. üteg pedig Ramónt és a magasan a Negev-hegység fennsíkján fekvő 657. sz. területet, ahol Izrael nukleáris arzenálja volt elrejtve a sziklaágyazatba fúrt silókban. A következő hat percben a kezelő további hetvenkét olyan Scud rakéta indítását azonosította, amelyek egyike sem a 4. üteg illetékességi területén belülre esett. Egyetlen rendellenesség akadt csak

a támadásban. A névtelen kezelő egy különálló Scud rakétára, az A039-re talált rá, amit valahonnan az iráni–iraki határról indítottak el. A 95 százalékos becsapódási területet kiszámítva azt találták, hogy az kilencven kilométerre Tel-Avivtól nyugatra vagy messze a tengerben lesz. Feltételezték, hogy olyan rakétáról lehet szó, amely letévedt a röppályájáról, s ezért figyelmen kívül hagyták; a rakéta az előrejelzésnek megfelelően ártalmatlanul a tengerbe csapódott.

Egyiptom déli részének távoli sivatagi vidékéről, Líbia keleti részéből, Jordániából és Irakból Scud rakéták záporoztak Izraelre, jóllehet Peled helytálló becslése szerint az első száz csupán a védelem tesztelésére szolgált. A hét izraeli légi támaszpont volt a fő célpont: délen Ovda, a Negev-sivatag magaslataitól északra Ramón és a nukleáris rakétasilók, a Beér-Sevától keletre és nyugatra fekvő Hatserim és Nevatim, Tel-Avivtól délre Hacór és Palmahim, és végül északon, a Megiddo-síkságon Haifától délkeletre Ramat-David. További célpontok voltak a kikötői létesítmények Haifánál, valamint az Arrow–2 ütegállásai. Az Iszlám Szövetség több okból választotta ki ezeket a kezdeti célpontokat. A légi támaszpontok Patriot PAC4 rakétákkal jól védett körzetek voltak. A Nevatim légi támaszpont, az F15I Thunder vadászrepülő-századok otthona volt az, amely a legtöbb figyelmet kapta. Ha az F15I Thunderek bármelyik megerősített hangárját találat éri, a benne tárolt, egyenként 80 millió dollárt érő repülőgép – amelyek a légierő állományában a legértékesebbek és legütőképesebbek voltak – megsemmisülhetett vagy eléggé súlyos károkat szenvedhetett volna, ami eleve kizárta volna, hogy bármilyen szerepet játsszon a közelgő konfliktusban. Azzal, hogy szinte kizárólag a katonai erőt támadták – ami kapcsolatba hozható volt Izraelnek a Sínai-félszigeten elkövetett nyilvánvaló agressziójával –, az Iszlám Szövetség morálisan is kellőképp megalapozhatta az akcióját. Ez különösen akkor igaz, ha Izrael nem csak ezzel arányos választ ad. Ha túlzott lesz a visszacsapás, és az Iszlám Szövetségnek ez volt a szándéka, akkor a terv készítői szabadon megválaszthatják a konfliktus kiszélesítésének a következő szintjét. Az Arrow–2-ütegek területére irányított viszonylag kevés számú rakéta egyszerűen csak tesztelte az Arrow–2 rendszer még mindig ismeretlen ütőképességét. Ha ezt egyszer megállapítják, az Iszlám Szövetség képes lesz a maximális katonai és politikai előny érdekében kiigazítani a Scud rakéták támadási stratégiáját.

Jakob visszatért a periszkóphoz. Két újabb Patriot rakéta hagyta el az indítóállványokat Ramat-Davidban, és gyorsan észak felé lendültek, hogy elfogják a 012 és a 013 Scud rakétát. Jakob csodálkozott, hogy miért nem indítják a harmadikat is a 014 ellen. Rövid szünet után újabb három Patriot rakéta süvített el délkeletre, hogy megkísérelje elfogni a 015, 016 és 017 rakétákat. Parázsló fény tűnt fel a periszkóp látómeze-

jének felső szélén, ahogy az Arrow–2 rakéták eltalálták a Haifa és a Karmel-hegy felé közeledő Scudokat. A kezelő gyors elemzést futtatott végig az elfogások adatain. A képernyő most sokkal több nyomvonalat mutatott, ezek a Scud és Arrow rakéták lehulló roncsdarabjainak a radarvisszhangjai voltak. Egy durva radarképet megjelenítő képernyőn, sőt a Patriot PAC4 rendszer legújabb szoftverje szerint is, a szuperszonikus hulladékoknak ezek a darabjai akár egy sértetlenül maradt Scudot is jelenthettek. Az izraeli radar- és számítógépes mérnökök előbbre jártak a legjobb amerikai kutatásokhoz képest abban, hogy képesek voltak kiválasztani a sértetlen Scudokat a megsemmisített Scudok darabjai közül. Ám hamar kiderült, ez a probléma még mindig eléggé megoldatlan, amikor Jakobnak az eseményeket a periszkópon keresztül figyelemmel követve úgy tűnt, hogy a Ramat-Davidtól négy kilométerre nyugatra lévő 13. Patriot-üteg úgy indította el az összes rakétáját, mintha egyet lőne ki. Nem kevesebb mint nyolc Patriot hagyta el az indítóállványokat, olyan hangot hallatva, mint egy dadogó mennykőcsapás. Valóban, lent a 13. ütegnél a dolgok nem mentek olyan jól.

Két probléma is volt, amivel az izraeli védelmi erők parancsnokai szembekerültek. Az első az volt, amit mindkét oldalon tudtak, hogy az Iszlám Szövetség valószínűleg több olcsó Scud rakétát tud gyártani, talán négyszer annyit is, mint ahány azonnal indítható Patriot és Arrow rakétával az izraeliek rendelkeznek. Ezért, még ha mind a 400 rakétaelhárító rakéta eltalál is egy-egy közeledő Scudot, nem lenne védekezés a 700 és 1200 közötti darabszámúra becsült további Scud rakéták ellen, amelyek védelmi vákuumban jönnének. Miközben a Patriot PAC4-esek képesek eltalálni az érkező Scudokat, néha nem tudják ténylegesen megsemmisíteni a robbanófejet is. A háromszoros hangsebességgel száguldó Patriotok megpróbálják megsemmisíteni a négyszeres hangsebességgel közeledő Scudokat – a találkozási sebesség mintegy 7 M. Nagyon nehéznek bizonyult kidolgozni az olyan gyújtószerkezetet, amely kellően érzékeny ahhoz, hogy a detonáció a megfelelő időpontban és adott elfogási szögben következzen be, a robbanófej pedig elegendő repeszszilánkot szórjon széjjel ahhoz, hogy a kisebb Patriot rakéta megsemmisítse az érkező rakétát. Még rosszabb volt, ha a célrakéta közelében következett be robbanás, ami csak a Scud rakéta „imbolygását" okozta a röppályáján, majd az bukfencező mozgás közben a nagyobb főelemei mentén három-négy darabra tört. Ez a világ összes rakétaelhárító radarjának képernyőjén olyan volt, mintha korszerű interkontinentális ballisztikus rakéta lenne, ami éppen leválasztja négy vagy öt különálló robbanófejét. A Patriot rakétákat kezelőknek, akár kézi irányítású elfogás volt a feladatuk, akár a teljesen automatikus elfogó rendszereket működtették, egyaránt képeseknek kellett lenniük arra, hogy másodperceken belül felismerjék a több robbanófejes rakéta

támadása – amikor kisebb robbanófejek válnak le az „anya"-rakétáról a légkörbe való újrabelépést követően – és a több darabra „megölt" Scud rakéta törmelékei közötti különbséget. A Patriot PAC4 rakéták szoftverje még mindig nem volt tökéletes. A 13. üteg Ramat-David mellett indítási hibával küszködött az A014 elfogásánál. Bonyolította a problémát az a tény, hogy az A014 röppályája éppen a 13. üteg támadási zónájának a bal oldali legszélső sávjába esett. A kezelő megpróbált gyorsbillentyűt használni, és keresztülment a teljes automatikán, hogy megoldja a gyorsindítást a sebesen közeledő 014 Scud rakéta ellen. Sajnos a gyorsbillentyű kiiktatta a megkülönböztető szoftvert, és a rendszer nyolc darab Patriot rakétát indított el a 014, valamint a 012 és 013 hangsebességgel lehulló legnagyobb darabjai felé – költséges egy hiba volt.

A parancsnokok, mint Peled is, igencsak tudatában voltak ennek a számháborúnak a rakéták és ellenrakéták forgatókönyvében, s azt az utasítást kapták, hogy legyenek kérlelhetetlenek az alkalmazási szabályok értelmezésében és a célpontok kiválasztásában. Ez várakozást jelentett, gyakran addig, amíg elmúlt a legkedvezőbb indítási időpont, annak érdekében, hogy megbizonyosodjanak, az érkező rakéta nem fog eltalálni semmi jelentős célpontot. Izrael nem engedhette meg magának, hogy pazarolja a rakétáit, mivel az utánpótlás valójában csak az Egyesült Államokból volt lehetséges légi úton; és az, hogy a NATO megkísérelte minden légi szállítás súlypontját északról dél felé tolni, akár polgári repülőgépek katonai célra való igénybevételével is, többletköltséget jelentett.

A vezérlőhelyiség tábori telefonja megcsörrent, s egy irodai alkalmazott felvette a telefonkagylót. Figyelmesen belehallgatott, majd fürgén Peledhez ment, aki odalépett a készülékhez, felvette a kézibeszélőt, és minden bevezető nélkül beleszólt:

– Sajnálom, Josh, pillanatnyilag nem tudok segíteni, ismered a helyzetet – s ezzel visszatette a telefonkagylót. – Kibaszott idióta – tette hozzá, csak úgy maga elé.

Jakob később megtudta, hogy a 13. üteg parancsnoka volt az, aki könyörögve kérte Peledet, fedezze Ramat-Davidot azután, hogy oly sok rakétáját vigyázatlanul indította el. A 13. üteg parancsnokát másnap kirúgták a beosztásából. A Scud rakéták kezdeti záporozása az első elindítása után egy órával véget ért. Az összes célba vett légi támaszpont mindegyike legalább három találatot kapott, de az okozott kár viszonylag elenyésző volt, mindössze három repülőgép szenvedett különböző mértékű sérülést, és egy volt csak, ami teljesen megsemmisült. Egyetlen Scud rakéta sem csapódott be a sértetlenül maradt négy Arrow–2-rakétaüteg által védett zónákba.

Az izraeli légierő válasza az első támadásra megfontolt volt. Aznap egész éjjel, egészen másnap hajnalig az izraeli F–16-os és F–15-ös

gépek csaknem háromszáz bevetést hajtottak végre egyiptomi, jordániai, szíriai, északnyugat-szaúd-arábiai és nyugat-iraki „stratégiai célpontok" ellen. Izrael tisztában volt vele, ahhoz, hogy biztosítsa az Egyesült Államok és szövetségesei támogatását, tennie kell valamit a magas morális követelmények újbóli kielégítésére. Talán nem meglepő, hogy Szíriában, Jordániában, Irakban és Egyiptomban a földön maradtak a vadászrepülőgépek, s ezeknek az országoknak a védelme a nagyobb városok és légi támaszpontok köré telepített föld-levegő rakétaalakulatokra maradt – bár még ezek is gyanúsan csendben voltak, és a legtöbbjük tétlen maradt. A 293 bevetésből 125 vadászbombázó pásztázott vagy kíséret volt, 60 nyújtott elektronikus támogatást zavarójelek kibocsátásával, illetve az ellenséges légvédelem lefogásával, s a maradék körülbelül 100 – leszámítva néhány tankert és elektronikus hírszerző-lehallgató gépet – teljesítette a tényleges bombázási feladatot.

Bármilyen légi háború esetén az izraeli légierő hagyományosan nemcsak az izraeli légtér ellenőrzését biztosította, hanem arra törekedett, hogy megszerezze a korlátlan légi fölényt szomszédai nagy kiterjedésű területei fölött is, hogy aztán tetszése szerint kalandozhasson. Az iszlám légierők tisztában voltak jelentős hátrányukkal az izraeliekkel szemben, különösen a kiképzés terén, s a szaúdiak és egyiptomiak kivételével a felszereltségükben is. Az, hogy milyen különbség volt az ütőképességben, különösen éjszaka derült ki. Az éjszakai légitámadás még mindig olyan terület volt, ahol csak nagyon kevés országról volt elmondható, hogy kiemelkedő teljesítményre képes.

Azon az éjszakán a következő célpontokat érték találatok: a Damaszkuszt és Ammánt ellátó elektromos elosztóállomásokat, a szíriai és egyiptomi légierő főhadiszállásait, a Damaszkuszt gyűrűként körbefogó két stratégiai SA–12 légvédelmi rakétaüteget, a főbb légi támaszpontokat a dél-szíriai Deraa és a jordániai el-Dzsafr közelében, a H3 légi támaszpontot Irakban, az egyiptomi esz-Szálhíja légi támaszpontot közvetlenül a Szuezi-csatorna túloldalán, valamint a Tabúk légi támaszpontot Szaúd-Arábia északi részén. Az izraeli légierő a legnagyobb sikereket az elektromos elosztóállomások ellen érte el, és sikerült Damaszkuszt és Ammánt teljes sötétségbe borítania. Korlátozott sikert könyvelhetett el az SA–12 légvédelmi rakétaütegek ellen, de az okozott károk mértéke nem volt ellenőrizhető. A légi támaszpontok elleni támadások elég gyenge eredménnyel jártak, míg a Tabúk elleni támadás lényegében a kudarccal volt egyenértékű.

Az izraeli légierő 1967-ben még a földön meg tudta semmisíteni szomszédai légierejének legnagyobb részét, mielőtt gépeik a levegőbe emelkedhettek volna. Ezt követően azonban az egész Közel-Keleten szilárd, megerősített hangárokat kezdtek építeni – a program java részét

nyugati vállalkozások végezték el –, s ez a légi támaszpontokat betonerődítményekké változtatta. Az 1967-es események után az izraeli légierőnek soha többé nem akarták megengedni azt a fényűzést, hogy rakétákkal és alacsonyan támadó bombázókkal semmisítse meg a szabad ég alatt védtelenül hagyott repülőgépeket. Igaz, hogy az 1991-es Öböl-háborúban és a 2002-es évi második koreai háborúban a megerősített légi támaszpontok nem sokat értek az amerikai légierő, haditengerészeti légierő és a szövetségesek ereje ellen. Az is igaz, hogy az ilyen rendszeres romboláshoz elsöprő számbeli és technikai túlerő kellett, és a számbeli túlerő olyasmi volt, amivel az izraeli légierő nem rendelkezett. A B–2-es bombázók statisztikai adataitól eltekintve bármilyen elszánt vadászbombázónak átlagosan két bevetésre volt szüksége, hogy biztosítsa egyetlen megerősített hangár lerombolását. És ezen az éjszakán még az egekig magasztalt izraeli légierő is képtelen volt úrrá lenni a történelmi trenden, bár elérte, hogy huszonkét megerősített repülőgéphangárt lerombolt vagy jelentős mértékben megrongált, ám semmilyen kárt sem okozott a Tabúk légi támaszponton, s mindeközben hét repülőgépet vesztett. Három F–16-ost légvédelmi rakétával vagy tüzérséggel lőttek le, egy ismeretlen ok miatt zuhant le, egy további F–16-os pedig valószínűleg a földnek vágódott az SA–12 állásokon való rajtaütéskor a célterületen belül. Másik három gép – két F–16-os és egy F–15-ös – Tabúktól északra veszett oda a szaúdi légierővel vívott légi csatában.

A szaúdiak – a két évtizedes kiváló és nagyon hatékony brit és amerikai kiképzésnek köszönhetően – nem akarták betonhangárokba rejteni a vadászgépeiket, és hagyni, hogy az izraeli légierő szabadon uralja a szaúdi légteret. Amint az első Scud rakéták a levegőbe emelkedtek, és elindultak Izrael felé, a Szaúd-arábiai Iszlám Légierő (iszlám, a szaúdi királyi légierő ellentettjeként) a Háil légi támaszpontról útnak indított egy AWACS távolfelderítő repülőgépet, egy állandó, négy F–15C vadászrepülőből álló harci légi járőrt Tabúktól északnyugatra, és ötperces készültségbe helyezte a Tabúkban állomásozó maradék két F–15-ös repülőszázadot. Mindezt azért, mert tudták, hogy izraeli ellencsapás fenyegeti Tabúkot. Éjjel 2.30 órakor az AWACS egy déli irányba, a Sínai-félsziget felé haladó, harminc repülőgépből álló, nagy izraeli köteléket észlelt. A parancsnok pontosan tudta, hogy ez az erő keletre fog kanyarodni, egy Tabúk elleni rajtaütésre, s amikor az izraeliek a Vörös-tenger felől a szaúdi partok felé vették az irányt, összesen huszonnégy szaúdi F–15-ös vadászgép emelkedett a levegőbe, hogy találkozzon velük. Az izraeli F–15-ösök és a szaúdi Eagle vadászgépek között látótávolságon kívül lezajlott összecsapásban az izraeliek AMRAAM levegő-levegő rakétáik révén fölényben voltak a szaúdiak AIM–7F Sparrow rakétáival szemben, de a számukat tekintve hátrány-

ban voltak, mivel csak feleannyi, erre a feladatra rendelt vadászgéppel rendelkeztek, mint amennyi a szaúdiak részéről a levegőbe emelkedett. A szaúdiak abban is előnyt élveztek, hogy gyakorlatilag a saját légi támaszpontjuk fölött voltak, az izraeli viszont valamivel távolabb voltak otthonról, és már nem voltak „csordultig töltve" üzemanyaggal. Az izraeli légi kötelékben a vadászgépek mellett a többi tizennyolc gép közül tizenkét F–16-os volt bombázásra felkészítve, hat F–16-os pedig nagy sebességű radarelhárító rakétákat vitt magával az ellenség légvédelmének lekötése céljából. Az izraelieknek sikerült hét szaúdi F–15-ös vadászgépet lelőniük, de eközben két vadászgépüket és az egyik radarelhárító rakétakilövő gépüket elveszítették, mielőtt a küldetés parancsnoka úgy döntött, hogy nem erőltetik tovább a támadást. A szaúdi AWACS elejét vette mindenféle meglepetésnek, pedig az izraeliek azt remélték, hogy még mielőtt a szaúdiak reagálni tudnának, megsemmisíthetik a támaszpont védelmére rendelt légi járőrt. A hírszerzési eligazításból tudták, hogy legalább tizenkét további F–15-ös várakozott a Tabúk légi támaszponton mint a védelem második vonala, és nem akarták megkockáztatni, hogy elveszítsék a csapatuk felét. Márpedig minden bizonnyal ez történt volna, ha a szaúdiak kihasználják számbeli fölényüket, és elkapják őket a hazafelé vezető útjuk során, miközben szinte egyáltalán nem rendelkeztek már tartalék üzemanyaggal.

Amikor augusztus 22-e hajnala felvirradt, mindkét oldal elégedett volt az éjszaka végzett munkájával. Az izraeliek részéről az Arrow–2-rakétaütegek kiemelkedő sikert könyvelhettek el, s ez még aggodalomra fog okot adni az Iszlám Szövetség tervezőinek. Úgy tűnt, hogy egy áthatolhatatlan pajzs védi Izrael négy kényes területét: Jeruzsálemet, Tel-Avivot, Haifát és a Negev nukleáris körzetet. Az egyetlen nagyobb probléma az éjszaka folyamán elvesztett repülőgépek aránya volt. Mindkét részről vad állítások hangzottak el, de mindkét oldal ismerte a veszteségek igazi számadatait – s tisztában volt azzal is, hogy ez a siker vagy a kudarc igazi mértéke –, eszerint az izraeli légierő tíz repülőgépet veszített el a huszonhárom iszlám repülőgéppel szemben. Ez olyan arány volt, amelyet az elsöprő fölényhez szokott izraeli légierő semmilyen hosszabb hadjáratban nem engedhet meg magának.

Az izraeli hadvezetést aggasztotta a Patriot PAC4 rakéták viszonylagos sikertelensége is. Jóllehet teljesítményben egy nagyságrenddel felülmúlták az 1991-es Öböl-háború idején telepített Patriot rakétákat, még mindig nehezen birkóztak meg a többszörös rakétaindítás problémáival a rakéta alkalmazási területének szegélyén. Izrael úgy tekintett a birtokában lévő minden repülőgépre, hogy a súlyuknak megfelelő aranyat érik, mivel a hatvan darab, kizárólag vadászrepülő F–15C gépek kivételével bármilyen támadó feladatot képesek voltak ellátni, amit csak megköve-

teltek tőlük. Az izraeli légi haderő nagyon rugalmas volt, és a megfelelő körülmények között képes volt maradandó károkat okozni bármilyen ellenségnek. Mélyen sértette az izraeli légierőt, hogy egy 80 millió dollár értékű F–15I áldozatul esett egy körülbelül 750 ezer dolláros költséggel előállítható Scud rakétának. Ha az Iszlám Szövetség fokozza a támadásait a légi támaszpontok ellen, és ha csak egy maroknyi Scud rakéta eltalálja a célpontját, az izraeliek kénytelenek lesznek fontolóra venni, hogy a nagyobb városokat védelem nélkül hagyják. Ez fontos politikai és katonai döntés lenne, s ezzel az izraeliek belenyugodnának a súlyos polgári áldozatok lehetőségébe azért, hogy az Arrow–2-rakétaütegeket átirányíthassák azoknak a hagyományos eszközöknek a védelmére, amelyek képesek csapást mérni mélyen az iszlám területeken belül.

Azon az első éjszakán egyetlen Scud rakétát sem lőttek ki, amely nagy erejű hagyományos robbanófejen kívül mással is fel lett volna szerelve. A Sin Bét, az izraeli titkosszolgálat szupertitkos ága két évvel korábban megerősítette, hogy Izrael mindegyik szomszédja szert tett már arra a technológiára, melynek segítségével olyan vegyi anyagokkal, mint a szarin és a VX, vagy ami még rosszabb, biológiai fegyverekkel tölthetik meg a Scud rakéták robbanófejeit. Egy évtizednyi tagadás után ma már tudjuk, hogy az izraeli védelmi erők 1994-ben nekikezdtek előállítani a saját vegyifegyver-készletüket, és ezek gyártását 1998-ban növelték is. Az izraeliek azonban vagy a tüzérséggel, vagy újra csak a légierővel tudták ezeket a fegyvereket célba juttatni. Az izraeliek a Scud rakétatámadás első éjszakájából azt a következtetést tudták levonni, hogy az Iszlám Szövetség nem volt felkészülve a vegyi vagy biológiai fegyverek bevetésére. Ahogy a miniszterelnök elé terjesztett jelentés is kifejtette, ez azért volt így, mert Izrael számtalan alkalommal egyértelművé tette, hogy válaszul kész és képes ugyanolyan vagy még súlyosabb eszközökkel (nukleáris fegyverekkel) csapást mérni az iszlám városi lakosságra, amely – ellentétben az izraeli lakossággal – lényegében védtelen volt.

Az izraeli sajtó hangosan méltatlankodott, nemcsak az Iszlám Szövetség ellen, hanem az izraeli légierő ellen is, amely nem tett többet, hogy már az indítóállásukban megsemmisítse a Scud rakétákat. Az izraeli légierő zokon vette a bírálatokat, de továbbra is meg volt győződve arról, hogy a „Scud-vadászat" nem kifizetődő tevékenység. Annak idején, 1944 végén és 1945 elején a teljes légi fölény, valamint a német V–1 és V–2 rakéták indítási helyszínének pontos ismerete együtt sem tette lehetővé a szövetségeseknek, hogy jelentős mértékben csökkentsék a London, majd ezt követően Antwerpen ellen elindított rakéták számát. Az izraeliek nagyon is jól tudták, hogy az 1991. évi Öböl-háborúban a „Scud-vadászat" inkább politikai, mint katonai siker volt. Minden egyes megsemmisített Scud rakéta mellett legalább egy vaktöltetű

rakétát és két olyan, a megtorló akciót félrevezető teherautót is megsemmisítettek, amely semmi mást nem hordozott, mint kőolajból előállított növényvédő szereket, s az ezekhez szükséges bevetések száma és a puszta erőfeszítés messze nem volt arányban az elért valóságos eredményekkel. Az egyes teherjárműveket, amelyekre a Scud rakéták voltak erősítve, könnyű volt elrejteni bármi olyasmiben, ami nagyobb volt egy beduin tábornál; az ideális körülmények között használt, legjobb elektrooptikai érzékelők kivételével nehéz volt bármi más segítségével felfedezni; és csak nagy keservesen lehetett eltalálni. Az, hogy az Öböl-háború idején az izraelieket mindenképpen távol akarták tartani a konfliktustól, azt vonta maga után, hogy az F–15-ös, F–16-os és A–10-es repülőgépekkel végrehajtott támadások 25 százalékát a mobil rakétaütegek hajszolásának kellett szentelni. A Scud-akció bírálói hangoztatták, ez a légi erőforrások aránytalanul nagy részét kötötte le haszontalanul, mivel végül egyetlen mozgó Scud rakétaindítót sem sikerült megsemmisíteni. A kezdeményezők szerint viszont elérték a Scud-vadászat politikai célját, és a hadjárat a Scudok „rejtett felmorzsolását" valósította meg. Jóllehet Irak birtokában 500-600 Scud rakéta volt, csupán 88 darabot lőttek ki. Az irakiak sok időt töltöttek el azzal, hogy elkerüljék a vadászokat; lehetetlenné tették számukra a rögzített kilövőállások használatát; veszélyes volt az önjáró lövegeket mozgatni; a kilövésekre csak olyan, nagyon rövid időszakokban volt módjuk, mint a hajnal vagy a szürkület (hőmérsékleti átmenet) és rossz időjárási viszonyok között vagy vastag felhőtakaró fedezékében.

Az izraeli légierő azonban – valószínűleg helyesen – azt a következtetést vonta le, hogy a Scud rakéták keresése egyszerűen nem éri meg a vesződséget, különösen azért, mert az egyes Scudokkal okozott kár elenyésző volt, bár egy-kettő szerencsés találatot ért el. Az izraeli légierő válasza ezután az lesz, hogy máshol csap le a Scudokat indító ellenségeire, ott, ahol nagyobb kárt okozhat nekik.

Visszatérve a Karmel-hegyre, augusztus 22-e nyugtalanítóan csendes nap volt. Egyik fél sem hajlott rá, hogy a különböző hadműveleteit a nappali, világos órákban hajtsa végre; ezek eszeveszett elemzésekkel és a következő éjszakára készülő tervek készítésével teltek. A napot New Yorkból érkező, békére és tárgyalásokra szóló felhívások tarkították, de ezeket mindkét oldal szorgosan figyelmen kívül hagyta. Amint leszállt az este, mindenki ugrásra készen állt. Az izraeli légierő válaszcsapásra készen állt a támadásokkal szemben, de nem szándékozott a repülőgépei számát apasztó csatákba belemenni. Peled azt mondta az embereinek, hogy azt várja, most némileg más séma szerint lövik majd ki a rakétákat. Még mindig meg volt győződve arról, hogy ez csupán a védelem tesztelésének az időszaka, és megpróbált telefonos összeköt-

tetést létesíteni a védelmi erők főparancsnokával, hogy megmondja neki, ő pontosan tudja, mire készülnek az „arabok". Nem jutott tovább az előszobánál: egy tényleges állományú őrnagy, a főparancsnokság segédtisztje udvariasan azt mondta neki, hogy Izrael legjobb koponyái folyamatosan dolgoznak az ellenség stratégiáján, és jobban tenné, ha jobban összpontosítana a saját feladatára ahelyett, hogy megpróbálna mindenki más irodájába bejutni.

Az, hogy „mire készülnek az arabok", este világosabbá vált. Pontosan éjfélkor elindították a második Scud-sortüzet. A fő célpontok Tel-Aviv, a Ramón nukleáris terület és Haifa (melyek mindegyikét Arrow–2 rakéták védték), valamint néhány kisebb város voltak. A legtöbb rakéta Názáret, Askelón és Beér-Seva területére hullott, ezeket öt, három, illetve négy Scud találta el. A rakéták Názáretben huszonhárom polgári személyt öltek meg, és többeket megsebesítettek. A másik két városban csupán néhány halálos áldozata és sebesültje volt a találatoknak. Tel-Aviv és Ramón körzetére egyidejűleg több mint egy tucat rakétát indítottak Egyiptom, Szaúd-Arábia és Szíria különböző rakétakilövő támaszpontjáról, ami komolyan próbára tette az Arrow–2 rakéták ütőképességét. Peled Haifát védő 4. ütegének meg kellett birkóznia egy szőnyegbombázásszerű támadási kísérlettel, amikor tizennyolc perc alatt ugyanennyi rakétát lőttek ki. Az Arrow–2-esek ismét csodálatosan helytálltak. Csupán egyetlen rakéta találta el az eddig sértetlen Ramónt, megrongálva egy irodaépületet, egy találat érte Tel-Aviv északi külvárosát, kettő pedig – Peled legnagyobb bosszúságára – Haifa kikötőjének egy hajórakodó létesítményét, ez utóbbiak károkat ugyan nem okoztak, de nyolc munkást megöltek. Az F–16I vadászgépeknek Nevatim mellett otthont nyújtó légi támaszpontot tizenhat Scud támadta eszeveszett, tíz percig tartó rohamban. Hét rakéta az egyik repülőszázad körletébe csapódott be figyelemre méltó pontossággal, lerombolt három hangárt, és két hatalmas lyukat ütött a kifutópályák betonjában. Az izraeli légierő legtöbb gépe már a levegőben volt, amikor a légi támaszpontot ezek a találatok érték. Ezen az éjszakán sem alkalmaztak vegyi vagy biológiai fegyvereket, amennyire az elemzők ezt meg tudták állapítani. Újra volt két olyan rakéta, amely valószínűleg inkább Iránból, mint Irakból származott; ezek átszáguldottak a magasban Jeruzsálem és Tel-Aviv fölött, mielőtt a partoktól 100-200 kilométer távolságban ártalmatlanul a tengerbe csobbantak. Erről a két rakétáról – az előző éjszakai magányos nagy hatótávolságú rakétához hasonlóan – feltételezték, hogy Irán kudarcát jelezték az új, nagy hatótávolságúra átalakított Sahab–4 közepes hatótávolságú ballisztikus rakétáival. Az izraeliek úgy vélték – mint kiderült, helyesen –, hogy az első két éjszakai Scud-támadásokkal megkísérelték felmérni az Izrael legérzékenyebb területeit védő Arrow–2 rendszer valódi erősségeit és gyengeségeit.

Az izraeli légierő is a beállt helyzetnek megfelelően módosított a stratégiáján. A történelmi tapasztalatok szerint, ha kitörnek a harcok, az izraeli légierőnek éjjel-nappal szakadatlan feladatokat kell majd végrehajtania, ahogy a földi és légi helyzet megköveteli. A háborúnak ebben a nyitó szakaszában még nem volt „helyzet". Mindazonáltal, az izraeli légierő Tabúknál borsos árat fizetett, és annak ellenére, hogy sikerült Damaszkuszt és Ammánt sötétségbe borítania, a legkevésbé sem lehetett elégedett a föld-levegő rakétaállások és más légi támaszpontok ellen elért eredményekkel. Itt volt még az a furcsa tény is, hogy az iszlám légvédelmi rakétakezelők alig tanúsítottak komoly ellenállást, és kevés jele mutatkozott az iszlám földi erők mozgásának, amelyek még mindig szétszórtan helyezkedtek el. Az izraeli légierő felfogta: annak érdekében, hogy tartós károkat okozzon bármely légi támaszpontnak vagy föld-levegő rakétaalakulatnak, az amerikaiak által alkalmazott megoldást kellene magáévá tennie: az egyes célpontok ellen küldött kötelékeknek lényegesen nagyobbaknak kellene lenniük, mint amekkorával az izraeliek korábban próbálkoztak. A fő probléma – az ötven repülőgépet meghaladó nagy egységek rugalmatlansága mellett – az volt, hogy az ilyen küldetések tervezése és összehangolása túlzottan sok időt vett volna igénybe. Minden ilyen NATO- vagy amerikai akciót huszonnégy órával előre terveztek meg. Így aztán augusztus 22-ének napfényes órái az izraeli légierő vadászbombázó-századainak legjobb pilótáit és navigátorait a repülések szempontjából teljes tétlenségre kárhoztatva találták, ehelyett elkeseredett dühvel hajoltak a térképek, célpontfotók és folyamatábrák fölé.

Ezért aztán azon az éjszakán 23.30 órakor elkezdődött nyüzsgés rendezett és előre megfontolt mozgás volt, s három nagy kötelék – melyek közül kettőben a repülőgépek száma meghaladta a 80-at, a harmadik pedig 110 repülőgépből állt – alakult, és indult el egy-egy célpont ellen. A három megcélzott repülőtér: Queen Alaya tizennyolc kilométerre Ammántól délre Jordániában; el-Manzala huszonnégy kilométerre Port-Szaidtól Egyiptomban; és hogy megtanítsák a szaúdi légierőt egy s másra, a 110 repülőgépből álló kötelék Tabúk ellen indult. Az izraeli hadvezetés ragaszkodott az ellenség repülőgépeinek a megsemmisítéséhez, mivel a hírszerzésük jelezte, hogy ha a Scud rakéták sikertelenek maradnak, akkor valamennyi további biológiai vagy vegyi támadást nagy permetezőtartályokkal felszerelt vadászbombázókkal fogják végrehajtani. Az egyes, gyaníthatóan igen kis magasságban megvalósítandó betöréseknek gyilkos hatásuk lehetne a sűrűn lakott területek lakosságára. Az első két repülőtér igen súlyos károkat szenvedett, miután mindegyik felszállópályát darabokra szaggatták a robbanások, és a megerősített repülőgéphangárok felét megsemmisítették, egyetlen F–4E2000 elveszítése árán. A Tabúk légi támaszpontot lerom-

bolták, bár a szaúdi légierő mutatott némi ellenállást. Az izraeli vadászgépek, amelyek az előző éjszakaihoz képest háromszor annyian voltak, tizenegy szaúdi F–15-öst lőttek le két saját gépük elvesztése ellenében. További öt F–15-ös a földön kapott találatot, vagy megsemmisült, miközben megpróbált leszállni a lyukakkal teli leszállópályákra és gurulópályákra. Tabúknál az I-Hawk és Crotale légvédelmi rakétaütegeknek sikerült három másik F–16 vadászgépet is lelőniük, miközben azok a repülőteret támadták, de az ütegeket működésképtelenné tette mintegy negyven, nagy sebességű radarelhárító rakéta, amelyekkel az ellenség légvédelmének a lefogására rendelt kísérő F–16-osok szoktak réseket ütni a légvédelmen a fő bombázóerők számára. A légi támaszpontjaikra való visszatérésük közben az izraeli repülőgépek kellemetlen meglepetésben részesültek, mivel 2.30 órakor mintegy negyven Scud rakéta újabb sorozattüze kezdődött, mindegyiküket az izraeli légierő főbb támaszpontjaira lőtték ki. Ez a tűzzivatar közvetlenül vagy közvetve újabb három izraeli repülőgép megsemmisülését követelte. Ez az éjszaka az izraeliek számára jóval sikeresebbnek bizonyult az előzőnél. A lelőtt és elveszített repülőgépek aránya valahol akörül járt, ami a hosszú távú döntő eredményhez szükséges volt. A földön, a kisebb településeken és a nagyobb városokban a helyi hatóságok elemzései még mindig azt az eredményt mutatták, hogy nincs nyoma ismert vegyi vagy biológiai szereknek.

Vihar előtti csend

A következő napon, augusztus 24-én az Iszlám Szövetség katonai tanácsa egyoldalú tűzszünetet jelentett be. A Szövetség tervezőinek a negyvennyolc órás kísérletek megadták az összes választ, amire szükségük volt. Az izraeliek, akik eddig óvatos diadalt éreztek a sikereiknek köszönhetően, úgy tekintették a történteket, hogy többet értek el, mint hogy egyszerűen kitartottak. Arra a következtetésre jutottak, hogy az izraeli vadászbombázók által végzett rombolás meghaladta az ellenség várakozásait, és ezért arra kényszerültek, hogy a légi fölény hiányában újragondolják az Izrael megtámadására szőtt valamennyi jövőbeli tervüket. Az izraeli kormány, mely azon igyekezett, hogy erkölcsileg jobban megalapozza politikáját, továbbra is megelégedett azzal, hogy csak reagál a Szövetség támadásaira. Az izraeli légierő ellentámadásait, ameddig nem járnak még több polgári áldozattal, „igazságosnak" kell tekinteni. Ráadásul minél hosszabb ideig támadja rakétákkal az ellenség Izrael sűrűn lakott területeit – jóllehet sikertelenül –, az annál nagyobb mértékben növeli az izraeli ügy támogatottságát Amerikában és

Európában. Az izraeli védelmi erők a tűzszünet azonnali elfogadását javasolták, amiben az ENSZ-nek kell közvetítenie. Ez mindenekelőtt időt biztosítana számukra ahhoz, hogy kiegészítsék és növeljék Patriot- és Arrow–2-készleteiket (az összes taktikai rakétaelhárító rakétakészletük mintegy negyedrészét ellőtték ezen a két éjszakán). Bár a lelőtt és elveszített repülőgépek 47:9-es második éjszakai aránya sokkal jobb volt, mint az első éjszakáé, ez még mindig az elvárt eredmény alatt volt, ha már egyszer a tartalékok háborújáról van szó.

Augusztus 24-én átmeneti béke uralkodott el szerte a régióban. Egyik félnek sem volt túl sok kétsége, hogy a béke csak ideiglenes lesz. Az izraeliek egyre csak csodálkoztak a szomszédaik légvédelmének viszonylagos tétlenségén. Csak a közvetlenül megtámadott célpontok válaszoltak valamilyen módon, és találgatták, milyen előnye származik az Iszlám Szövetségnek abból, hogy a köztudottan rendelkezésére álló föld-levegő rakétáinak és más légvédelmi eszközeinek csupán a 10 százalékát használja fel. Általános felfogás szerint az Iszlám Szövetség rákényszerül, hogy valamilyen módon megpróbálja semlegesíteni az izraeli légierőt és az Arrow–2-rakétaütegeket, mielőtt bármilyen támadó tevékenységet újra kezdene. A légi támaszpontok elleni Scud-támadások a reméltnél kevésbé voltak pusztítók, jóllehet az elért helyi sikerek komolyan aggasztották az izraeli légierő parancsnokait. Az Arrow–2 teljesítménye viszont meghaladta a legborúlátóbb becsléseiket is a sikeres indítások 90 százalékát felülmúló találati aránnyal.

A NATO támadásba lendül

A NATO úgy vélte, a Scud-rohamok „eredménytelensége" elodázta Szaladin valamennyi támadási tervét. A múltban egy kevésbé harcias és jobban megosztott NATO megadhatta az Iszlám Szövetségnek azt az előnyt, hogy kételkedik, és átmeneti megálljt kiált a haderők egyre fokozódó felvonulásának a Földközi-tenger térségében. Voltak azonban más jelzések és fejlemények is, amelyek arra késztették a NATO-t, hogy ezzel ellentétes nézetet valljon. És gyorsan közeledett a légi háború kezdetére kijelölt szeptember 1-jei határidő. A NATO kitartott amellett, hogy ezt csak az Izrael elleni ellenséges előkészületek teljes feladása és a hormuzi aknák felszedésében tanúsítandó teljes együttműködés háríthatta volna el. Az első jelzés az volt, hogy változatlanul folytatódott a csapatok felvonultatása Szíriában, Jordániában, Irak északi és Szaúd-Arábia északnyugati részén. A stratégiai felderítés annak a jeleit is összeszedegette, hogy néhány pakisztáni alakulat hosszú útra kelt nyugat felé. Ezenfelül a műholdas felderítés és a titkos jelen-

tések egyaránt felfedték, hogy algériai, marokkói és szudáni csapatok érkeztek – jóllehet a NATO-normák szerint kínos lassúsággal – a Szuezi-csatorna nyugati partjára. Az események ilyetén fordulata csupán megerősítette az izraeli elemzéseket, amelyek az egyiptomi erők kimerültségét mutatták; a gyenge minőségű, fanatizált csapatok beáramlása pedig azt jelezte, hogy az Iszlám Szövetség Izrael nyugati frontján már a tartalékait szedi elő.

A második kedvezőtlen jel az oroszok aktivitása volt. Oroszország titokban elhatározta, nem engedi, hogy a NATO és az Egyesült Államok a légi haderőkkel korlátlanul fenyegesse az Iszlám Szövetséget. Amint a NATO előkészületei a Törökországba való bevonulásról megerősítést nyertek, Oroszország néhány légvédelmi rakétaezredét elkezdte átirányítani Iránba. Ezek egyáltalán nem régi alakulatok voltak. Az oroszok tovább korszerűsítették a félelmetes S–300-asokat, amelyek S–400 jelzéssel még ütőképesebb légvédelmi rakétákká váltak. Az S–400-asok, amelyeket sohasem exportáltak, alkalmasak voltak arra, hogy felderítsék a célpontokat – a nyilatkozatok szerint a lopakodó repülőgépeket is –, és azokat egészen elképesztő magasságban, akár 400 kilométeren túl is megtámadják. Ez a fejlemény adott okot a NATO légi hadjárata tervezőinek a legfőbb aggodalomra, akik nem voltak egészen magabiztosak még az S–300-as rakétákkal szemben sem. A végső jelzés veszedelmesebb és potenciálisan robbanékonyabb volt, mint az összes többi együtt. Szaladin, aki korántsem mondott le a szándékairól, és nem vált békülékenyebbé Izrael és a Nyugat irányában, erőteljes retorikai hadjáratot indított a Nyugat és Izrael ellen. A biológiai és vegyi fegyverekre való egyértelmű utalással, az égből döghalál és pusztító járványok formájában a Nyugatra lesújtó halállal fenyegetőzött, amiért az egyértelműen Izraelt támogatja. Emlékeztette a nyugati világot és az izraelieket, hogy az Iszlám Szövetségnek az elszántsága és az eszközei egyaránt megvannak arra, hogy a legkegyetlenebb harceszközöket zúdítsa a városaikra. A nyugati műholdas felderítés Szíria, Irán és Irak távoli vidékein a vegyi fegyverek fokozott tesztelésének egyértelmű jeleit észlelte. A múltban az iszlám országok jó hosszú időt szenteltek arra, hogy rejtegessék az ilyen fegyverekkel folytatott kísérleteket, most viszont úgy tűnt, alig zavartatták magukat, s a felderítési adatoknak még a leggondatlanabb elemzői sem mulaszthatták el, hogy észrevegyék az előkészületek méreteit.

Nyugaton és Izraelben a válasz előre látható volt. Izrael kijelentette, nem fog habozni, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel megsemmisítse az agresszor államokat, amint úgy érzi, hogy a támadás küszöbönáll. Látva Izrael eltökéltségét, és hogy a megelőző csapás mellett döntött, a NATO most határozottan arra szólította fel, hogy tegye meg. A jelzések félreérthetetlenek voltak. Az Iszlám Szövetség vegyi és még

durvább fegyverek alkalmazására készült Izrael ellen. Izrael nemcsak képes volt rá, hogy hasonlókkal válaszoljon, hanem egyértelművé tette, hogy a tömegpusztító fegyverek bevetése nukleáris válaszcsapást válthat ki. A NATO el akarta kerülni a nukleáris háborút a Közel-Keleten, de még nem állt készen a hagyományos „erőszakos intézkedésre", hogy eltántorítsa az Iszlám Szövetséget az Izrael elleni további akcióktól. A Hormuzi-szoros lezárásának köszönhetően még mindig néhány hét választotta el attól a készenléti állapottól, hogy egy „szárazföldi mentő" hadműveletet hajtson végre az Öböl térségében, vagy a „tenger felől" gyakoroljon hatást az amerikai és a brit haditengerészet segítségével. A NATO támadási menetrendje csúszni kezdett. A NATO európai főparancsnokságán a tervezők ráébredtek arra, hogy tizenkét NATO- és tizenkét török hadosztály nem lenne elegendő a gyors és döntő győzelemhez, ha megindulnának a Szövetség szíve felé. Az ellenség puszta mérete és a megteendő távolságok kétszeres problémát jelentettek, és lényegi újragondolást igényeltek. A NATO és Törökország közel egymilliós létszámú csapatai ellen egyedül Iránból, Irakból és Szíriából potenciálisan két-hárommillió katonát mozgósítottak hatvannál is több hadosztályban, körülbelül 1200 harci repülőgéppel. Ezeknek a csapatoknak több mint a fele már olyan állásokban helyezkedett el, ahonnan megindulhattak Izrael ellen. Sok volt a gyenge harcértékű tartalékos, akiket nemrégiben mozgósítottak. Mindazonáltal, amint azt Egyiptom már megmutatta, mindegyik iszlám ország rendelkezett egy jól képzett (esetenként harcokban edződött) és jól felfegyverzett veterán katonai maggal, amely komoly ellenállásra volt képes. A NATO úgy határozott, hogy további legalább tíz hadosztályra lesz szüksége, és nehéz lett volna vitatni e lépés ésszerű magyarázatát. A tervezők újabb következtetései szerint több előnyomulási tengelyre lesz szükség ahhoz, hogy az ellenséget tartósan megzavarják, és a hatalmas biztosítandó területhez képest a kiindulási terv alulméretezte a kellő létszámot. A friss erők alapvető fontosságúak ahhoz, hogy a döntő pontok áttörése után gyorsan elmélyíthessék a sikert. A komolyabb ellenállási pontok megkerülése esetén is további csapatokra lesz szükség a fedezet biztosítására és az oldalszárnyak védelmére. Végül a döntő tényező az volt, hogy minél több NATO-csapat tud előrenyomulni bármelyik tengely mentén, annál nagyobb lesz a helyi katonai fölény. A történelmi példák azt mutatták, hogy az elsöprő méretű erők alkalmazása inkább mérsékli, semmint növelné az áldozatok számát. A NATO-fővárosokban mindezt sokan ellenezték, és szívták is a fogukat, de a logika megcáfolhatatlan volt, és egyik kormány sem akarta, hogy tartózkodással, az elkötelezettség hiányával vádolják. Különösen ha később úgy tűnhetne, hogy emiatt, az egyértelmű, felső szintű katonai tanácsok ellenére, nőtt a veszteséglista. Így aztán egy teljes negyvennyolc órás értekezlet után az Észak-atlanti

Tanácsnak sikerült további tíz hadosztályt kipréselnie a tagországaiból a török front számára.

A második harclépcső, amely később a Nyugati csapás hadműveletté vált (természetesen a Nyugati pajzs hadműveletet követően), a következő erőkből állt össze: a két gépesített, egy légi szállítású és egy légi támadó hadosztályból álló 5. amerikai hadtest, egy francia könnyű páncéloshadosztály és egy gyors deszanthadosztály (idegenlégiósok és ejtőernyősök), egy spanyol könnyű páncéloshadosztály, az olasz Folgore páncéloshadosztály, a német 3. páncéloshadosztály és a legnagyobb meglepetésre esetleg két görög – egy páncélos- és egy gépesített – hadosztály. A NATO most már maximális erőfeszítést tett a keleti katonai felvonulásra, és gyakorlatilag minden nélkülözhető katonát felkészítettek arra, hogy a térségbe irányítsák. Ám a NATO-főnökök tudatában voltak, további két hónapot fog igénybe venni, hogy ezt a hatalmas erődemonstrációt bármilyen komoly, egybefüggő harci alakzatba gyűjtsék és szervezzék. A politikusok azt remélték, hogy ennek a példa nélkül álló eltökéltségnek a kimutatása súlyt kölcsönöz a következő tervezett lépésnek, és jelzi, hogy a NATO milyen komolynak tartja a helyzetet.

Egy ilyen nagyságú hadművelet előkészítésének a problémája nem volt ismeretlen. Az Öböl-háború 1991-ben és a második koreai háború 2002-ben megmutatta, hogy a harcmező „előkészítése" lényeges eleme bármely, a beásott ellenség elleni támadó hadjáratnak, s ez csak a légierő összpontosított alkalmazásával hajtható végre. Ez a szakasz 1991-ben hat hétig tartott, 2002-ben pedig egy sokkal nagyobb ellenséges erő ellen és jóval nehezebb terepen több mint kétszer ennyi ideig. A NATO vezetői úgy vélték, hogy bárhol hat-tíz hét előkészületi időre lesz szükség, attól függően, hogy az Iszlám Szövetség légvédelmi eszközei mekkora ellenállást fejtenek ki; és legalább ennyi idő kell, mielőtt a szárazföldi csapatok a helyükre kerülnek, és készen állnak a támadás megkezdésére. Tehát a taktikai légierő felfejlődése sem fejeződik be sokkal október közepe–vége előtt. Az Omán, Törökország és Ciprus területén kapott légi támaszpontokon még mindig sok tennivalót kellett elvégezni. Ezek magukban foglalták a kényszerleszállási területek kiterjesztésének a programját is, amit „dollár-locsolás" néven emlegettek: permetezd a sivatagot dollárral, és azonnal légi támaszpontok nőnek mindenfelé. Ez időt igényelt, miként a támogató infrastruktúra kialakítása, a lőszerkészletek és a repülőgép-üzemanyag elhelyezése is. A tervezett légi háború közvetlenebb, második szakaszának az előkészületei addig nem fejezhetők be, amíg az USA csendes-óceáni flottájának négy repülőgép-hordozója nincs a hadszíntéren, és még néhány nap volt hátra, hogy elinduljanak San Diegóból. Az Egyesült Államok úgy döntött, hogy a Scud rakétatámadások

a szeptember 1-jére kitűzött határidőt érvénytelenné tették. A légi háború kezdete most augusztus 27-e lesz. Az amerikaiak úgy érezték, a soha nem látott erődemonstráció, az iszlám félhold területének bombázása észre téríti a világot.

Az első rajtaütések

A *Spirit of St. Louis* B2–007 levált két tankergépéről Diego Garcia fölött, ahol azoknak le kellett szállniuk, hogy újra üzemanyagot vegyenek fel. A lopakodó óriásgép északkelet felé repült a sötét éjszakában Omán keleti partvidéke fölött, 13 ezer méter magasságban, úton Bandar-Abbász, Irán legfontosabb kikötővárosa és az iráni haditengerészet főhadiszállása felé, hogy lebombázza. Az elektronikus harci berendezés mindent csendesnek mutatott. Ahogy az iráni légvédelmi felderítőradarok végigpásztázták a légteret, a berendezés mindegyiknek automatikusan feldolgozta a jelét, és a helyüket egyenként beazonosította. A másodpilóta és fegyverrendszeri tiszt elégedetten dörmögött, mivel a B–2 lopakodó konstrukciója jól láthatóan működött – nem érkezett riasztás vagy a növekvő aktivitás jele a célkövető radarokról. A radarkezelők odalenn nem szereztek tudomást a jelenlétükről, mivel a rádiósugarak vagy szétszóródtak a visszaverési pontokról, vagy elnyelte őket az „aranybevonat", ahogy a radarsugár-elnyelő anyagot hívták. Alant, a rétegfelhők vékony fátylán keresztül időnként látták a Bandarból kiszűrődő fényeket. A fegyverrendszeri tiszt ellenőrizte az információs rendszer képernyőjét, amely adatkapcsolt, valós idejű légi képeket adott nekik. Csupán egy iráni F–14-es vadászrepülőpár volt a levegőben 9 ezer méter magasban járőrözve, mintegy harmincöt kilométerre tőlük az ország belseje fölött, de ezek nem jelentettek rájuk veszélyt. Egy billentyű megnyomásával a fegyverrendszeri tiszt meggyőződött róla, hogy az automatikus globális helyzetmeghatározó rendszer betáplálta az egyesített navigációs rendszerbe a minimum tízméteres megbízhatósági szinten belüli háromdimenziós pozíciókat. Ez az. A bombázás soha nem volt könnyebb feladat. Fegyverek kiválasztása. Húsz másodperc a bombák kioldásáig, bombavető ajtók nyitva. Három, kettő, egy – bombák elindítva, tizenhat fényvillanás fél másodperces időközökkel. Bombavető ajtók bezárva. A tizenhat darab, globális helymeghatározó rendszerrel irányított bomba csendesen zuhant a város irányába. Mindegyikbe saját helymeghatározó rendszer volt beépítve. A mikroszámítógépek őrült sebességgel dolgoztak saját megsemmisülésük felé tartva, összehasonlították a bomba térbeli helyzetét a kívánt, illetve a célponthoz viszonyított pozícióval. A farokvezérsíkok enyhén meg-

rándultak, hogy a bombákat ráirányítsák az előírt útvonalukra. Az első négy bomba célpontja a Bandar-Abbásztól pontosan északra fekvő nagy erőmű volt. Éppen három, pontosan célzott bomba volt szükséges ahhoz, hogy egy olajtüzelésű erőmű legalább három hónapra üzemképtelenné váljon; a negyedik a tartalék generátort fogja kiiktatni, csak a biztos siker kedvéért. A következő hat darab 1000 kg tömegű bomba külön, párokban haladt az elektromos elosztóállomások felé. A következő pár célpontja egy ártalmatlan kinézetű építmény volt, amely a hírszerzés felvételein úgy nézett ki, mint bármely más irodaépület. Ezt a fő telefonközpont helyeként azonosították. Lemásolva azt, amit az irakiak 1991-ben hajtottak végre, az irániak a régi telefonközpont első részeit máshová költöztették, amint az ellenségeskedések valószínűvé váltak. Akkor, 1991-ben az F–117-es repülőgépek közvetlen találatokat jeleztek, de a nagy pontosságú fegyverek üres épületeket romboltak le Bagdadban – nagyszerű tévéképek, semmi katonai eredmény. A CIA és az MI6* tevékenységének köszönhetően az amerikai légierő ezúttal körültekintőbben járt el. Az utolsó négy bomba a Bandar-Abbászból északra, a hegyek között Kermán felé kivezető egyetlen főútvonal és vasútvonal hídjait vette célba. A *Spirit of St. Louis* lassú, balra vezető körre fordult rá, hogy a személyzet élvezhesse munkája gyümölcsét. Mintegy negyven másodperc múlva egy sor ragyogó szikra villant fel a város fényei között. Csaknem ezekkel egyidejűleg kialudtak a fények, mintha egy óriási kéz kikapcsolta volna a világítást. Bandar-Abbász áram nélkül maradt, és a tenger kivételével el volt vágva a világ többi részétől.

– Jó. – Ez volt minden, amit a pilóta mondott, miközben rákanyarodott a Diego Garcia felé vezető útra.

A *Spirit of St. Louis* B2–007 küldetése jellemző volt az ezen a baljós éjszakán a rendelkezésre álló többi huszonöt B–2-es bombázóval végrehajtott feladatokra. A Guamról, az Azori-szigetekről és Nagy-Britanniából felszálló B–2-esek a légi háború első hullámának a támadóékét jelentették. Idetartoztak még a Törökországból, Olaszországból, Görögországból, Spanyolországból, Ciprusról és Bahreinből felszálló F–117-esek, valamint az USA-ból, Nagy-Britanniából és Diego Garciáról felszálló, cirkálórakétákat hordozó B–52-es bombázók. Indítottak továbbá cirkálórakétákat tengeralattjárókról, valamint a Földközi-tengeren és az Arab-tengeren tartózkodó hadihajókról. A kiválasztott célpontok Marokkótól Iránig mindenhol az erőművek, energiaelosztó állomások és az országos nagyfeszültségű távvezetékhálózat egyéb elemei voltak.

---

* A brit katonai hírszerző és elhárító szolgálat. *(A ford.)*

A nyugati légierők elméleti szakemberei évtizedekig vártak az alkalomra, hogy pontosan ezt hajthassák végre. Volt egy olyan irányzat, amely állhatatosan kitartott azon elmélet mellett, hogy amennyiben a II. világháborúban az amerikai és a brit légierő kizárólag és folyamatosan a német energiaforrásokat vette volna célba, annak messze nagyobb és közvetlenebb hatása lett volna a német hadigépezetre és ipari termelésre, mint amit a nappali célzott és az éjszakai szőnyegbombázásokkal gyakorlatilag elértek. Az elektromos energiaellátó hálózat megtámadásának az volt a vonzó velejárója, hogy nemcsak a katonai és ipari felhasználókat érintette, hanem minden ország minden lakosa érezte az akció közvetlen hatását, és tudatosult benne, hogy az amerikai bombák és cirkálórakéták (a brit haditengerészet pár tucat rakétájával együtt) képesek minden országban minden otthont elérni.

A Pentagonban a háborús vezérkar az eseményeket a *Discovery* és a *Columbia* űrrepülőgépekről élőben érkező képeken követte figyelemmel. Voltak nagy tetszésnyilvánítással és hurrázással fogadott jelenetek, ahogy figyelték, hogyan száll rövid negyvenöt perc alatt mindent beburkoló sötétség az iszlám félhold egész területére, Rabattól Teheránig. Az űrből nézve úgy látszott, mintha az emberi jelenlét nyoma, amit rendes körülmények között Észak-Afrikán keresztül a Közel-Keletig a narancssárga városi fények jeleztek, felszívódott volna. Még olyan vélemények is elhangzottak ezekben a kora reggeli órákban, hogy az egésznek nemhogy karácsonyra, de ebédidőre vége lesz, és magasra csapott a derülátó várakozás, hogy Szaladin „okot" lát majd a kapitulációra az elkerülhetetlen előtt.

De még íródtak a nyugati újságok késői kiadásainak főcímei, amikor a célba vett területekről már megérkeztek az első zavaró és kényelmetlen jelentések, amelyeket azután még sok hasonló követett. Ahogy a hajnal első sugarai keletről nyugat felé végigsöpörtek a térségen, és a nyugati újságírókat udvariasan végigvezették, ugyan nézzék már meg, hogy milyen pusztítást végeztek katonatestvéreik, akkor nagyszámú polgári áldozatról szóló riportok kezdtek kiszivárogni, ahogy bekapcsolták a tartalék energiaellátó rendszereket. Úgy tűnt, Szaladin vagy pontosan tudta, mit készültek megtámadni, és már jó ideje megtette az előkészületeket, vagy szakértelmére – egyesek szerint sugallatra – támaszkodva kitalálta az első támadási hullámok legvalószínűbb célpontjait. A taktikája egyszerű volt. Az iszlám katonai tanács biztosította, hogy emberek tömegeit élő pajzsnak odahajtották a legérzékenyebb katonai objektumok köré, amikor a diplomaták és családjaik elhagyták az állomáshelyeiket. Ehhez minimális szervezés kellett. Minden iszlám országban mindössze néhány összkerék-meghajtású, hangosanbeszélővel felszerelt katonai teherautóra volt szükség. Az embereket arra buzdították, hogy csatlakozzanak az Egyesült Államok és Izrael sátáni rémural-

ma ellen tüntetőkhöz. Egész este, ahogy a felhívás szájról szájra terjedt, egész családok ültek be a saját járműveikbe, és csatlakoztak a tömeghez, hogy az önvédelem nevében a szabad ég alatt töltsék az éjszakát. A nyugati tudósítókat a saját biztonságuk érdekében visszatartották a szállodáikban, így az elkövetkezendő mártíromságról aligha szivároghatott ki akár egy szó is az Iszlám Szövetségből bárkihez, aki jelentőséget tulajdonított volna a dolognak, vagy képes lett volna időben bármit is tenni ellene.

A látvány, amely a CNN, a Reuters, az AP, a Sky és a BBC tudósítóit augusztus 27-én reggel fogadta, igazán hajmeresztő volt. A riporterek mindegyik csoportja állig felfegyverzett őrök kíséretében utazott, és mindenhová szabad bejárást engedélyeztek nekik. A bandar-abbászi erőműhöz vezető utat zsúfolásig megtöltötték az emberek, hozzátartozóikat keresve, akik az előző éjszaka Amerika-ellenes jelszavakat kántálva és zászlókat égetve keltek útra. Az erőműnél pokoli volt a zűrzavar. Az egykori szivattyúház és a vezérlőterem törmelékei között szanaszét hevertek azoknak a holttestei és testrészei, akik túl közel merészkedtek, és akiket a robbanás teljes ereje elkapott, amint az épületet a bombatalálat lerombolta. A törmeléket, a szürke romokat és az állva maradt betonelemeket vér festette, ami egyre sötétebb lett, ahogy a felkelő nap sugaraiban megalvadt. Kibomlott és elszakadt, túlnyomóan fekete, de a nők arcfátyla alatt viselt kelmék és a gyerekruhák élénkebb színeivel tarkított ruhafoszlányok libegtek, ahogy a kora reggeli szellő beléjük kapott, vagy az időnként feltámadó szél arrébb sodorta őket. A háttérben zöld-fehér mentőautók sorakoztak, hogy ellássák a sebesülteket. A beszámolók szerint Bandar-Abbászban legalább 150 személy vesztette életét. A helyszínen lévő tudósítók nem késlekedtek, hogy a látottakat azonnal továbbítsák a világ minden részébe. Arra az esetre, ha bármi kétség is felmerülne a vérontás mértékéről, vagy az érzékenység jobb meggondolásra késztetné a tudósítókat, esetleg a nyugati szerkesztők cenzúráznák a beszámolókat, az Iszlám Világtelevízió gondoskodott róla, hogy a nyugati emberek az ő adásaik alapján maguk ítélhessék meg a történteket. Ezért, mielőtt megakadályozhatták volna, az interneten keresztül is megismételték az élő tudósításokat. A következő helyszín Algéria volt, de minden megtámadott országban megismételték ezeket a jeleneteket.

A Pentagonban a vezérkari főnök fokozódó hitetlenkedéssel követte a kibontakozó eseményeket. A derűlátó hangulatot és a tiszta katonai diadal érzését egyfajta bűntudat és a „vér tapad a kezünkhöz" érzése váltotta fel, keveredve az afölötti felháborodással, hogy Szaladin képes ennyire cinikusan bánni saját népe életével.

– Ez nem volt benne abban a kibaszott forgatókönyvben! – Ez volt minden, amit a vezérkari főnök ki tudott nyögni.

A Nyugat hatvan éven keresztül időről időre korlátozott háborúkat viselt. Minden újabb háborúban egyre nagyobb fontosságuk volt a magas erkölcsi normáknak; meglétük és betartásuk legalább annyira fontos volt, mint a konfliktus tényleges kimenetele. Ehhez az erkölcsi tudatossághoz az élet értékének mind nagyobb tisztelete kapcsolódott. Azoknak az élete, akik a harcokban nem vettek részt, egyre inkább szent és sérthetetlen lett, különösen a média és a kormány bírálói számára. Az ezredfordulóra pedig ugyanilyen értékes lett az egyes katonák – vagy még pontosabban a repülősök – élete. A Nyugat katonai öntudatát az a felismerés alakította, hogy a háborúkat gépek segítségével vívják. A köznapi emberek indoklást követeltek minden egyes áldozat esetében. A légi háború első éjszakája bebizonyította, hogy a nyugati emberek nem hajlandók elfogadni olyan polgári személyek halálát, akiket élő pajzsként használtak, védjék akár a legfontosabb ellenséges katonai objektumokat is. A Nyugatot kötötte a saját erkölcsi értékrendje. Az elnök személyesen függesztette fel a légi hadjáratot annak érdekében, hogy „áttekintse az alternatívákat".

Tizenkettedik fejezet: Aszimmetrikus válaszok

Dzsihád!

Minden szem Szaladin felé fordult válaszért, aki nem is keltett csalódást. Dzsihádra (szent háborúra) szólított fel az Egyesült Államok – a nagy Sátán – ellen minden igazhitűt szerte a világon, és mindazok ellen, akik támogatják Amerikát és az igazi ellenséget, a „cionizmust". Beszédében, amit világszerte közvetítettek, az előző éjszakai légitámadást úgy írta le, mint az agresszió égbekiáltó, indokolatlan és gyáva tettét, amely nem marad válasz nélkül. Szaladin arra figyelmeztette a nyugatiakat, hogy mostantól háborúban állnak a Kelettel. A hadserege eddig fegyelmet és önuralmat tanúsított, és tiszteletben tartotta a nem harcolók védettségét. Ez az idő most véget ért. A Nyugat hadereje olyan támadást hajtott végre, amely nem volt tekintettel az emberéletekre, és a Nyugat népe is ilyen jellegű támadásra számíthat. Ez már a totális háború. Szaladin beletörődött, hogy a Kelet nem rendelkezik a légi haderő hatalmával, azonban sok más eszköz áll a rendelkezésére, és nem fog habozni, hogy azokat használja is.

A felhívás a totális háborúra, minden és bármilyen eszköz felhasználására rettegést és iszonyatot költöztetett a nyugati világ irodáiba, bunkerjaiba, lakásaiba és utcáiba. A légi hadjárat első éjszakájának és Szaladin beszédének a hatása nagyon eltérő volt a kulturális vízválasztó két oldalán. Különösen az európaiakat öntötték el a félelem és a végzet érzetének hullámai, amikor felfogták, hogy a legsűrűbben lakott központjaikat érintheti az iszlám világ bosszúja. Ilyet nem éreztek 1939 óta, amikor Hitler Lengyelország lerohanása után ugrásra készen állt, és a világ nyugtalanul várta, hogy mi lesz a következő húzása. A huszonegyedik század nemzedéke végül képes volt megérteni, hogy elődeik mit éreztek hatvan évvel azelőtt. A hatvanéves béke kényelmes időszaka és az amerikai védőernyő egy pillanat alatt elenyészett. Egész Európában éles bírálatok és hordószónoklatok kereszttüzébe kerültek a kormányok, amelyek egy évtizeden át haboztak létrehozni egy komoly ballisztikus rakétaelhárító rendszert. Augusztus 27-e estéje után

a nyugat-európai városok félelemmel és zaklatottsággal telve gubbasztottak, várva a biológiai és vegyi robbanófejekkel felszerelt, nagy hatótávolságú ballisztikus rakéták elszabadult záporozását, amelyek ellen – mint Hitler V–2 rakétái ellen – nem volt védelem. Azon az első éjszakán Londonban, Párizsban és Európa más nagyvárosaiban pánikszerű vásárlási láz ürítette ki röpke órák alatt a nagy élelmiszeráruházakat. A londoni és a párizsi metró leállt, mivel minden állomás peronját a legkülönbözőbb társadalmi rétegekből odatódult embertömegek torlaszolták el, akik gyorsan magukévá tették a „villámháborús" észjárást.

Az „iszlám számkivetettjei", ahogy Szaladin nevezte őket, Európaszerte tudták, hogy eljött az ő idejük. Minden iszlámhívő dühvel és sérelemmel volt átitatva a légitámadások miatt, amelyek oly sok ártatlan polgári személyt öltek és nyomorítottak meg. Dél-Spanyolországtól Franciaországon és Nagy-Britannián keresztül a németországi Hamburgig, Frankfurtig és Münchenig minden városban, ahol számottevő mozlim népesség élt, az utcák zsúfolásig megteltek a feldühödött tüntetők tömegeivel, akik kövekkel és benzinespalackokkal fegyverezték fel magukat. Nagy-Britanniában a májusban, a balti háború idején mozgósított Területvédelmi Hadsereget kérték fel, hogy segítsen az elgyötört rendőri erőknek, mert amint leszállt a sötétség, a lázongók fosztogatni kezdtek. És ami még rosszabb volt, néhány rendőr meghalt vagy megsebesült, amikor nem azonosítható helyről, kézifegyverekből lövéseket adtak le rájuk. A Nyugat még sohasem látott ilyen tömeges, összehangolt és jól szervezett polgári engedetlenségi megmozdulást. A következő napon egyre inkább láthatóvá vált, hogy ezt jó ideje megtervezték. Valóban így volt. Szaladin beszéde volt a jel, amire sokan vártak. Az a kilenc hónap, amióta az Iszlám Szövetség vezetőjévé vált, nem tétlen tiltakozással telt el. Európa nyitott határai nagyon megkönnyítették a kis aktivista sejteknek, hogy elfoglalják a helyüket, s ellássák és felszereljék magukat az eljövendő küzdelemre. Az augusztus 27-éről 28-ára virradó éjszakán nyoma sem volt a rakéták záporozásának. Szaladin tömeges rakétatámadással való burkolt fenyegetésére a Nyugat világosan válaszolt: bármely ilyen támadást nukleáris fegyverekkel fognak viszonozni. Mindazonáltal, amint a tüntetések feloszlottak, vagy erőszakkal feloszlatták őket, elkezdődtek a robbantások. Semtexszel vagy hasonló plasztik robbanóanyagokkal megrakott autók és teherkocsik rombolták szét a városközpontokat Bradfordtól és Birminghamtől Toulouse-ig, Marseille-ig és Milánóig. Nyugaton a politikusok számára mindez aggasztó fejlemény volt, melynek következtében kijárási tilalmat és országos szükségállapotot rendeltek el Európa-szerte. A katonaság számára azonban augusztus 28-a még rosszabbat tartogatott.

Fent:
Dechamps és Foch egyik oldalvéd kísérője éppen felszáll Franciaország déli részén lézervezetésű bombákkal felszerelt Mirage–2000D vadászgépével, útban Algéria felé (2006. július 20.)

Lent:
A *Dwight D. Eisenhower* anyahajó észak felé tart a Szuezi-csatornán keresztül. Ez az utolsó NATO-hajó, amely ezt még megteheti, két héttel a csatorna lezárása előtt (2006. július 21.)

Jobbra:
Egyedülálló felvétel: egy egyiptomi 2S6 Tunguszka megtámad és lelő egy izraeli távirányítású felderitő repülőgépet el-Aristól nyugatra
(2006. augusztus 14.)

Fent:
Esti imádkozás. Az izraeli 7. páncélosdandár egyik katonája csendes imához hajtja meg a fejét Merkava harckocsija mellett a Dávid kardja hadművelet előestéjén
(2006. augusztus 13.)

Lent:
„Sáskajárás." Izraeli Longbow Apache helikopterek egyiptomi páncélosok után cserkésznek, „bakugrás" taktikát alkalmazva a Sinai-félszigeten
(2006. augusztus 14.)

Jobbra:
Az egyiptomi 2. taktikai légvédelmi üteg Crotale önjáró rakétaütege izraeli vadászbombázót támad meg rakétával az 1191. sz. magaslattól nyugatra (2006. augusztus 14.)

Lent:
Az egyiptomi Köztársasági Gárda M1 Abrams harckocsija ellentámadásra készülődik az előnyomuló izraeli harckocsik ellen az 1911. sz. magaslat környékén (2006. augusztus 14.)

Fent:
Izraeli Arrow–2 rakéta indítása
a Karmel-hegyről (Peled 4. ütege)
(2006. augusztus 21.)

Jobbra:
Nagy sebességű radarelhárító rakétával
felszerelt izraeli F–16-os vadászgép
a pilótájára vár, mielőtt éjszakai bevetésre
indulna Szaúd-Arábia északi része fölé az
ellenség légvédelmének lefogására
(2006. augusztus 21.)

Fent:
A Ramat-David melletti légi támaszpont védelmére rendelt 1. Patriot-rakétaüteg sietős előkészületei telepítés közben (2006. augusztus 15.)

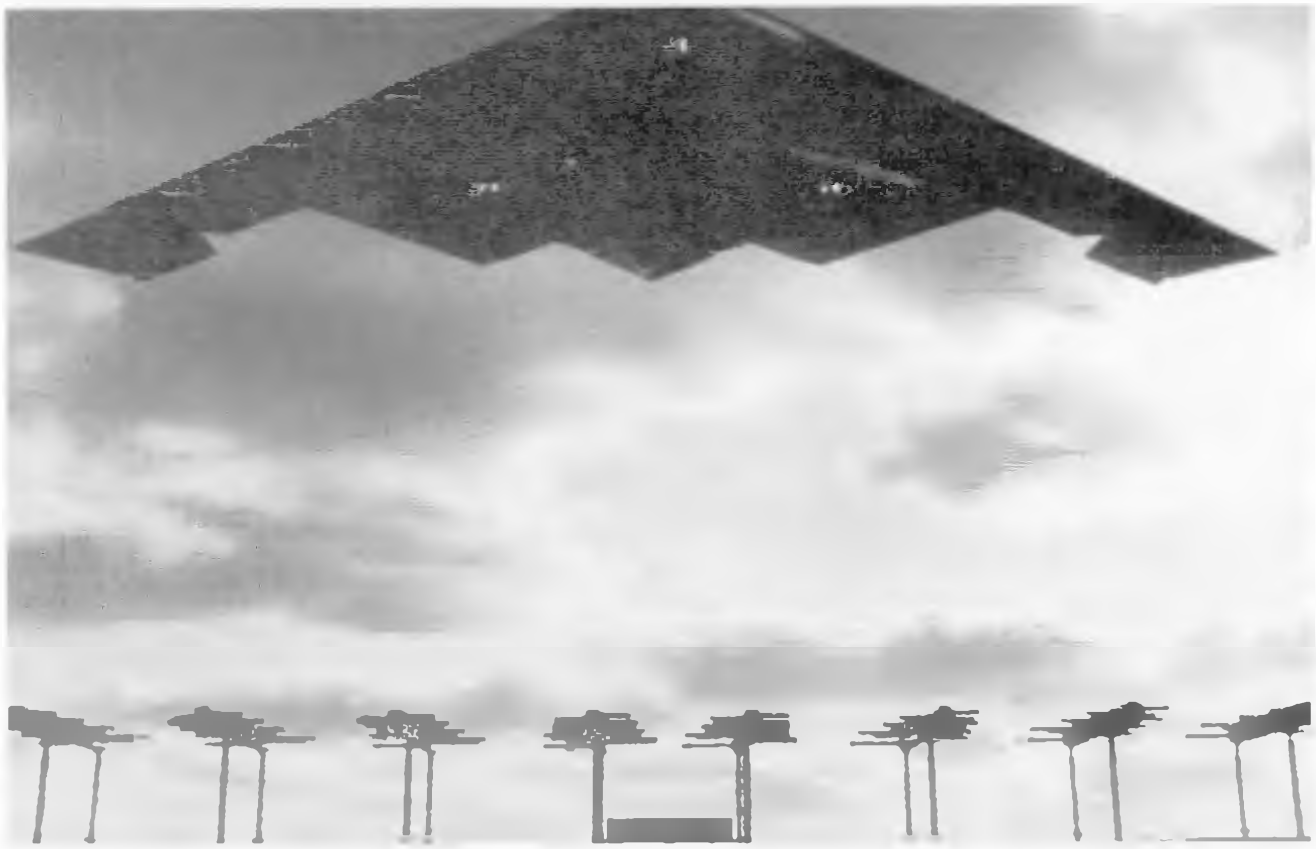

Fent:
A *Spirit of St. Louis* B–2-es bombázó hajnalban visszatér a Diego Garcia melletti légi támaszpontra a bandar-abbászi támadás után (2006. augusztus 27.)

Jobbra fent:
Az erő megsokszorozása: amerikai F–16-os vadászgép üzemanyagot vesz fel egy KC–135 tartálygépből a Földközi-tenger keleti része fölött (2006. augusztus 31.)

Balra:
A légi háború újrakezdése: Tomahawk cirkálórakéta indítása a *DDG 52 Barry*ről, egy Arleigh Burke osztályú rombolóról (2006. augusztus 31.)

Jobbra:
Orosz gyártmányú, rendkívül ütőképes S–300 föld-levegő rakéta indítása NATO-repülőgép ellen Kelet-Sziria fölött
(2006. szeptember 1.)

Lent:
Levegőből indítható cirkálórakéta-kötegekkel felfegyverzett amerikai B–52G bombázó magasan az angliai Kent fölött, úton Sziria felé
(2006. augusztus 31.)

Fent:
Mordecai Jakob hadnagy szabadsága idején egy Hamasz-propagandaplakát előtt áll
(2005. szeptember)

Lent:
Az amerikai hadsereg Bradley gyalogsági harcjárművei Stuttgartban vasúti teherkocsikra rakva, a lengyel határra szállításuk előtt
(2006. március)

A légi támaszpontok háborúja

Royal Air Force, Brize Norton, Oxford megye, Anglia*

Josephine Pollock tizedes szokás szerint végigfutott a 216. repülőszázad nyilvántartásán. Már kilenc éve szolgált, és most az előléptetése alkalmából tizenöt évre meghosszabbította a szolgálati idejét. A lány élvezte a munkáját, a kilátásai pedig ragyogóak voltak. A Brize Norton légi támaszpont a brit légierő sugárhajtású szállító és üzemanyag-utántöltő repülőgépflottájának a középpontja volt. Ezen az éjszakán több más irodai alkalmazottal, szakácsokkal, műszaki és egyéb szakmai személyzettel együtt az állomás kiegészítő alakulatához volt beosztva. A rendszeres őrszolgálat súlyos terhe már hosszú ideje panaszok forrása volt a személyi állomány körében. A hidegháború utáni béke és a létszámcsökkentések évtizede alatt egyszerűen az a helyzet állt elő, hogy a légierőnek nem volt elegendő katonai rendőre vagy a védőezredében szolgálatot teljesítő katonája arra, hogy megfelelően ellássák a fő hadműveleti támaszpontok őrzését. Ezzel az éjszakával Pollock tizedes egy hónapon belül már a második heti szolgálatát kezdte meg a kiegészítő alakulatnál. Korábban a kiegészítő alakulatnak csak az volt a feladata, hogy a legénységi körletben várakozzon az esetleges behatolásokra és a gyakorlótámadásokra. A balti háború óta a kiegészítő alakulat létszámát megkétszerezték, s most a szolgálat felét jó távol, a repülőteret körbekerítő drótakadályok mentén kijelölt pontokon elhelyezett, betontömbökkel és homokzsákokkal megerősített mellvédek mögött töltötte. A légierő védőezredének legnagyobb részét külföldön vetették be az elmúlt hónap során, ahogy az Iszlám Szövetséggel nőtt a feszültség, és sürgős igény merült fel a vadászrepülők és vadászbombázók hadműveleti támaszpontjainak megerősített földi védelmére Cipruson, Olaszországban és Törökországban. Nagy-Britannia viszonylag biztonságos helynek volt tekinthető.

Pollock tizedes a 3C jelű állás, egy kerek, zöldre festett és lőrésekkel ellátott beton lőállás felügyeletével volt megbízva a repülőtér északnyugati kerítésénél, nem messze a Cartertonba vezető főúttól. Jobban szerette a légi támaszpont déli oldalán lévő állásokat, ahol az új, éjjellátó készülékkel felszerelt távcsöveket arra is használhatta, hogy gyönyörködjön a cotswoldi táj vadvilágában, amivel távol tarthatta az álmosságot és az unalmat. Hajnali 4 óra 30 perc volt. Már pirkadt, s az út felől alacsony sebességfokozatban közeledő árokásó gép köszörülő hangja hallatszott. Olyannak látszott, mint bármely más árokásó gép,

* RAF: (brit) Királyi Légierő.

csaknem ragyogó sárga, bár az elhasználódás jelei már mutatkoztak rajta. Mögötte egy zárt kocsis Volvo teherautó haladt, s úgy becsülte, egy valószínűleg meglehetősen ideges sofőrrel a kormánykeréknél, mintha az egész útja során, végig a Filkins és Swindon felől vezető úton beragadt volna az árokásó gép mögé. A teherautó mögött három személygépkocsi látszott. A lány figyelme már éppen kezdett elkalandozni a járművek felvonulásáról vissza a nyulak, rókák és borzok megfigyelésére a távcsővel, amikor a sebességváltó köszörülő hangja és a motor berregése megváltozott, majd a látótere peremén hirtelen felragyogott az árokásó reflektora. Az árokásó gép lekanyarodott az útról, és egyenesen a lőállás felé vette az irányt

– Fegyverbe! – mondta először lágy hangon, majd fokozódó nyugtalansággal és hangerővel a társainak, akik közül ketten a hálózsákjukba burkolóztak a padlón. – Fegyverbe, fegyverbe, fegyverbe!

Az árokásó gép már csak ötven méterre volt, és gyorsan közeledett. A lány legnagyobb megdöbbenésére a kamion követte. A behatolás elleni riadó, amit eddig gyakoroltak, semmi ehhez hasonlóra nem készítette fel őket – csak csupa elmosódott, kúszva közeledő alakra, amíg a helyes eljárást alkalmazva fel nem fedezik őket. Pollock tizedes felidézte a kiképzés során oly sokszor begyakorolt teendőket.

– Királyi Légierő. Állj, vagy lövök!

Az árokásó már csak negyven méterre volt, és a széles, acél markolókanál fenyegetően a magasba emelkedett, az egyik társa, Edwards repülőtéri vezető gépszerelő, tiszthelyettesi rangban, eközben a lány mellé állt. A másik kettő a fegyvere után kotorászott. Pollock tizedes ostobán érezte magát, a helyzet annyira valószerűtlen volt. Tudta, hogy a gép vezetője nem hallhatta a kiáltását a masinája zakatolásán keresztül, és nem is láthatta őt a lőállásban. Az előírt eljárásmódnak megfelelően rekordgyorsasággal megismételte a felszólítását, inkább saját magának, mint bárki másnak, majd nagyot rikoltott:

– Adj nekik!

Miután az árokásó már csak harminc méterre volt, el se hibázhatták. Megnyomta SA–80-as karabélyának a ravaszát. Edwards is nekieresztette; a lövedékek érces csengéssel csapódtak neki a markolókanálnak és a munkagép elejének, és különböző szögekben gellert kapva, eszeveszett pörgéssel sivítva pattantak vissza. Pollock tizedes fegyvere kattant egyet. – Bassza meg, bassza meg, bassza meg! – mondta magában. A zárbiztosító még mindig „be" állásban volt. – Te hibbant kurva. – Hüvelykujjával átbillentette a zárbiztosítót, de ekkorra az árokásó gép már majdnem rajtuk volt.

– Kifelé, kifelé! – ordította, és a többiekkel együtt fejest ugrott az ajtó felé, s csúnyán lehorzsolta az állát, és keményen beverte a fejét, amikor odakinn a betonra vágódott. Kétszer oldalra hemperedett, ahogy taní-

tották. Felpillantott balra, az árokásó gépre és azon túl a kamionra, miközben saját vére ízét érezte a szájában.

Mindenen átható robaj hallatszott, ahogy a markológép lerombolta a 3C lőállást, majd elakadt, és nekiállt hátratolatni, hogy befejezze a dolgát. A kamion egyenesen keresztülment a kétsoros kerítésen és a közéjük fektetett tüskésdrót gombolyagokon, és megállt a munkagép másik oldalán. A hátsó ajtaja kivágódott. Csak néhány méterrel arrébb, az árokásó fülkéjében a derengő keleti égbolt háttere előtt kirajzolódott a vezető árnyalakja. Pollock tizedes felemelte a puskáját, és gyors egymásutánban négy lövést adott le. A vezető előrerogyott. – Jó lövés volt, Pollock! – gondolta, utánozva kiképzőinek szavait. Szép, tömör sorozatok a felsőtest középső részébe.

A kamion hátuljából néhány alak ugrott ki, mindegyik csuklyát viselt a fején, mint az árokásó gép vezetője. Röviden célba vette őket, majd a csoport közepébe lőtt. Ketten azonnal összerogytak, a többiek fedezéket keresve hasra vágódtak, és vadul viszonozták a tüzet. Felfogva, hogy mennyire védtelen a nyílt terepen, a lány az árokásó nagy hátsó kerekeinek a fedezékébe rohant. Edwardsnak híre-hamva sem volt, a másik kettő pedig még mindig lapulva és védtelenül feküdt, rohamsisakos fejüket értelmetlenül eltakarva a karjukkal.

– Fedezékbe, seggfejek! – kiáltott rájuk, amikor lövedékek pattogtak a markológép túloldalán. – Fedezlek benneteket! – kiáltott megint feléjük, és újra az az enyhén szenvtelen és ostoba érzés fogta el, mintha egy háborús film elcsépelt közhelyeit követve kiabálna és cselekedne.

Kihajolt az árokásó mögül, és leadott vagy fél tucat lövést az éppen nem látható támadó csoport felé. Legnagyobb riadalmára hang hallatszott a gép vezetőfülkéje felől. A vezető a kabinból kilógó testtel nézett rá, félig esdeklőn, félig meglepetten kérdő tekintettel, hogy egy női arc fogadja.

– Mi a jó francért csináltad ezt? – kérdezte csendesen, vaskos birminghami akcentussal, majd elszállt belőle az élet.

Mielőtt Pollock tizedes válaszolhatott volna, a jobb oldala felől, az út irányából sortűz kelepelése hangzott fel. Lebukva megpenderült, s látta, hogy a három autó megállt az úton, és a vezetőik géppisztolyból tüzelnek. Mielőtt elvesztette az eszméletét, csak azt érzékelte, hogy maga alá bicsaklik a lába, miközben elejtette a fegyverét, aztán már csak az égboltot látta maga fölött.

A támadókat meglepte az ellenállás, amit a 3C lőállás személyzete tanúsított, de amint véget ért a tűzharc, gyorsan újra csoportba verődtek, beugrottak bérelt Ford Mondeo autóikba, és sietve behajtottak a kerítésen letaposott résen keresztül. A tucatnyi ember bezsúfolódott a három gépkocsiba, a lehúzott ablakokon kimeredtek a fegyverek csövei, és az autók nagy sebességgel nekivágtak a támadás célpontjai, a nagy

repülőgépek sora felé, menet közben legyezőszerűen szétválva. Amikor ötven méterre voltak, az autók megálltak, s az emberek kiözönlöttek belőlük. A háttérben a támaszpont riasztó szirénái panaszosan sikoltoztak, és felharsant a megafon:

– Ismétlem, behatolási riadó, behatolási riadó... ismétlem...

Előttük állt a repülőgépflottának az a része, amely a nyugati légi haderő hatótávolságának a kulcsa volt: az üzemanyag-utántöltő repülőgépek.

Azon a reggelen tizennégy repülőgép sorakozott a szilárd burkolatú álláshelyeken: hat Airbus tankergép, három C–17 szállító repülőgép, két Tristar, két C–130 Hercules és egy vendég amerikai C–17 szállító repülőgép. Tíz perccel később a nagy sugárhajtású repülőgépek közül kilenc romokban hevert, a többi öt pedig súlyos károkat szenvedett. A tankerek közül négy látványosan felrobbant, amint közvetlen találatot kapott a vállról indított páncéltörő gránátoktól, s a több ezer liter repülőgép-üzemanyag begyulladt, és szétvetette a vékony falú tartályokat. A légierő gyorsreagálású osztagának egy része megérkezett a helyszínre két elaggott Bedford teherautón, s meglehetősen célszerűtlenül egyenesen a támadók tüzelőállásához hajtott. Mindkettőt heves géppisztolytűz pásztázta végig és állította meg hirtelen, lángba borítva az egyiket, majd a támadók úgy döntöttek, hogy eljött a visszavonulás ideje. Visszaugrottak a gépkocsikba, és elszáguldottak a drótkerítésen ütött rés felé. Ahogy közeledtek a réshez, a légierő egy harmadik teherautója száguldott teljes sebességgel a kerítés felé, hogy elvágja a támadók menekülési útvonalát, nem gyanítva, azok voltak annyira előrelátók, hogy négy embert hátrahagyjanak a rés őrzésére. A harmadik Bedford szemből kapott telitalálatot az alig ötven méterről rájuk lőtt páncéltörő gránáttól.

Ez a robbanás volt az, amely Pollock tizedest visszahozta eszméletlen állapotából a való világba. A lábai hasznavehetetlennek látszottak, de még mindig érezte őket, meg valami meleg nedvességet is. Ráébredt, hogy mindkét lábát találat érte a térde alatt, és bőségesen folyik a vére. Volt annyi lélekjelenléte, hogy felhasítsa gyakorlóruhája nadrágszárait, és szoros nyomókötéssé csomózza közvetlenül a térdei fölött. A magas fordulaton járó motorok zaján áthallatszó lövések kattogása felkeltette a figyelmét. A birminghami akcentussal beszélő hangok azon vitatkoztak, otthagyják-e a bajtársaik holttestét vagy sem. Pollock tizedes a karjára támaszkodott, és kúszva megkerülte az árokásó gépet, a szíjánál fogva maga után vonszolva SA–80-asát. A három személyautó már kifelé tartott, az első szögesdrót tekercset vonszolt maga után. Pollock tizedes nem habozott. Új tárat kattintott a kiürült helyére, tele 5,56 mm-es lövedékkel, a tűzváltó kart pedig félautomata helyzetbe állította. Amint az első Mondeo áthaladt a kerítésen, oldalá-

val a lány felé, tüzet nyitott rá, de minden látható eredmény nélkül. A második és harmadik kocsi egymás mellett haladt, s ezúttal a lánynak eszébe jutott, hogy kissé lejjebb kell céloznia, így a fél tárat a közelebb lévő autó ragyogó metálfestésű oldalára ürítette rá. Az első kocsi már távolabb volt, lenn az úton, de a második még mindig bőven lőtávolon belül, bár gyorsan távolodott. Pollock tizedes a maradék golyókat is kilőtte az autó hátuljára, és elégedetten figyelte, ahogy a hátsó szélvédő szilánkokra omlik a becsapódó lövedékek nyomán, de a kocsi nem lassított.

Ekkor több kiáltás és lövés is hallatszott a kerítésen tátongó rés felől, ahogy a légierő megmaradt katonái, akik túlélték a páncéltörő gránát találatát, kezdtek magukhoz térni. A lány érezte, hogy szédülni kezd, és újra elájult az erőfeszítés és a vérveszteség hatására, mert szervezete – a túlélés érdekében – kikapcsolt.

Utószó

Josephine Pollock tizedest Viktória-kereszttel tüntették ki az akcióért, amelyet túlélt, s azóta a lábai is visszanyerték működőképességüket. Később feleségül ment a brit haditengerészet egyik tisztjéhez, két ikerlánya született, és Didcotban él. A háború utáni vizsgálat kiderítette, hogy a birminghami iszlám akcióbrigád huszonöt tagja közül egymaga nem kevesebbet mint tizenötöt tett ártalmatlanná. Ian Edwards repülőtéri vezető gépszerelőt posztumusz katonai érdemkereszttel tüntették ki. Dacolva a közelgő támadással, az őrhelyén maradt, s holttestét a C3 lőállás romjai alatt találták meg. A Brize Norton légi támaszpont parancsnokát és a rangidős védelmi szakértőt leváltották.

A Brize Norton légi támaszpont elleni támadás nem elszigetelt incidens, hanem egy gondosan összehangolt rajtaütés-sorozat része volt, amit augusztus 28-án, greenwichi idő szerint hajnali négy és reggel nyolc óra között hajtottak végre. Szaladin és katonai stratégái a mindenütt jelen levő és uralkodó erő, a Nyugat légi hadereje kulcsfontosságú, sebezhető pontjául a légi üzemanyagtöltő repülőgépeket jelölték meg. E gépeket a nyugati légierők tábornokai hosszú ideig „erősokszorozóknak" nevezték. A nyugati légierők további fontos erősokszorozói az AWACS repülőgépek voltak, amelyek ezer kilométerekről tudták ellenőrizni, irányítani és felmérni a légteret, a JSTARS egyesített felderítő és célpontra vezérlő radarrendszer, ami ugyanezt végezte a szárazföld felett, valamint a Rivet Joint rendszer, amely óriási mennyiségű rádióüzenet lehallgatására és megfejtésére volt alkalmas. A tankergépek valóban a NATO vadászrepülő- és vadászbombázó-flottája célba juttató és fegyverszállító kapacitásának a kulcsa voltak. A légi üzemanyagtöltés segítségével a vadászrepülők csaknem a végtelenségig tudtak har-

ci járőrszolgálatot teljesíteni, vagy legalábbis ameddig a gépekben megfelelő volt a motorolaj szintje, és a pilótákat nem kerítette hatalmába a fáradtság. A vadászbombázók hatótávolsága és hasznos terhe az eredeti érték kétszeresénél is nagyobb volt, ha rendelkezésre álltak az üzemanyagtöltő gépek. A tankerek és a többi, átalakított polgári utasszállító repülőgép legfőbb hátrányos tulajdonsága az volt, hogy nagy volt a méretük, ezért sebezhető célpontot jelentettek és, mivel nem fértek be a megerősített hangárokba, mindig csak a szabad ég alatt tudtak parkolni. Emiatt ezek a gépek ki voltak téve bármilyen támadásnak, az egyszerű puskáktól kezdve az aknavetőkön keresztül a páncéltörőkig és harckocsielhárító irányított rakétalövedékekig. Az első vonalban is elvégezhető kisebb javításokon kívül minden javítási és karbantartási munkára vissza kellett térniük a saját támaszpontjukra, ahol a műszakiak minden fellelhető problémát egy csokorba kötve kerestek meg és hárítottak el. Szaladin már jó ideje figyeltette a földi védelem felépítését a vadászrepülők előretolt légi támaszpontjai körül, és jóllehet néhány tankergépet ezekre a támaszpontokra is telepítettek – már ahol a férőhely ezt megengedte –, de a többségüket a nagyobb légi támaszpontokon helyezték el, amelyeket biztonságosabb mögöttes területeknek tartottak. Az Iszlám Szövetség tervezői úgy számoltak, hogy a NATO alábecsüli az iszlám erők teljesítőképességét, és nem készül fel egy ilyen gyors, keményen lecsapó és jól koordinált csapásra. A magasabb rangú tisztek még mindig nem teljesen hangolódtak rá az aszimmetrikus támadás nyújtotta szélesebb lehetőségekre, sem annak meghatározására, hogy az ilyen támadásokat milyen eszközökkel lehet végrehajtani. A saját kárukra még mindig az égbolt felé fordították a tekintetüket, Scud rakéták támadását várva és a harcoló légi eszközök biztonságának adva a legfőbb prioritást, amikor támadás érte a nagy légi támaszpontokat.

Brize Norton azok között volt, amelyeket a legkeményebb csapás ért, de az iszlám brigádok mindenfelé jelentős sikereket könyveltek el. Az olaszországi Aviano támaszponton két AWACS és négy tankergép pusztult el. A törökországi Incirlik támaszponton egy Rivet Joint lehallgatóegység, egy JSTAR radar és három tanker semmisült meg. A franciaországi Istres támaszponton, Marseille közelében, hét üzemanyagtöltő gépet ért találat. A brit Mildenhall, Fairford és Lyneham támaszponton összességében huszonhárom nagy sugárhajtású repülőgépet ért találat, köztük szállító repülőgépeket is; és a lista még tovább folytatódott. Európában a legsikeresebb rajtaütést a frankfurti légi támaszpont ellen hajtották végre. Egy hatvantagú, nagyobb brigád három különböző ponton átvágta a támaszpont kerítését, és terepjáróikon ellenállás nélkül ötszáz méternél is közelebb jutottak a repülőgépekhez. A célpont harminc kövér tankergép volt, ezek közül néhány teljesen feltöltve; várakozott. Nagyobb lőtávolságból francia Milan és amerikai TOW harckocsi-

elhárító rakéták, majd közelről páncéltörő gránátok és nagy kaliberű automata fegyverek tizenöt percen belül óriási tűzijáték közepette lángok martalékává tették az amerikai légierő üzemanyagtöltő gépeinek jelentős részét. A belobbant néhány millió liter kerozin füstoszlopa harmincöt kilométer távolságból is látható volt. Mindazonáltal nem mindegyik támadás volt ilyen sikeres: Németországban a Köln melletti, valamint az Egyesült Államokban a Hill és Dill légi támaszpontokon idejében észrevették és ártalmatlanná tették a támadókat, mielőtt még nagyobb károkat okozhattak volna. Az iszlám brigádok mindent összevetve csaknem 75 százalékos veszteséget szenvedtek, a többieket pedig néhány kivételével elfogták. Számukra ez az életük feláldozását jelentette, olyan áldozatot, ami Szaladin szívét megörvendeztette, a parancsnokok és a politikusok pedig megvonaglottak kínjukban, ahogy az egyes jelentéseket kézhez kapták. Az amerikaiakat viszont megdöbbentette az a támadás, amely a leglátványosabb volt, amit az Egyesült Államok földjén valaha is elkövettek.

Offut légi támaszpont, Lincoln, Nebraska

A repülőtér betonján négy sorban állt az amerikai légierő tankerflottájának nyolcvanöt KC–135-ös gépe. Délelőtt 10 óra 35 perckor a 1177. sz. biztonsági osztag sötétkék Hummer dzsipje elhúzott a harminc repülőgépet magában foglaló első sor előtt. Rutin biztonsági ellenőrzés. Mirza másodosztályú repülőgép-szerelő leugrott a pilótafülkéből, fekete dzsekije felhajtott gallérját a jobb arca elé tartva. Szemerkélt az eső, amihez hasonló a szülőhelyén, a pakisztáni Karacsiban ritkán volt látható, de ma mosolyt csalt Mirza arcára, éjfekete szemében pedig fény villant. Húsz év gondos előkészület készült meghozni gyümölcsét. Húsz év attól a naptól, amikor Mirzát és ikertestvérét kiválasztották alvóügynöknek. Húsz év azóta, hogy a testvérek bosszút esküdtek az El Dorado Kanyon hadműveletért.

Mirza felpillantott az óriási szürke repülőgépre, amely, mint a kedvező széllökésre várakozó unatkozó sirály, türelmesen gubbasztott a szemerkélő esőben, hogy tovaröppenjen. Ennek a repülőgépnek, vezérsíkján az OT–356 jelzéssel, orrán a Spiro Agnew* névvel, már csak négy órája volt hátra egy darabban – Mirza gondoskodni fog róla. Körbesétált az ott álló dzsip takarásban lévő oldalához, és kinyitotta az utasoldali ajtót. Lenyúlt a lábtartóhoz, és előhúzott a hűtőládából egy dobozos Coca-Colát. Széles mosoly ült ki az arcára, amikor újra belenyúlt a ládába, és az ott lévő hat kartondoboz közül elővett egy karton

* Amerikai alelnök volt Nixon elnöksége idején (1969–73), de egy megvesztegetési botrány miatt le kellett mondania. *(A ford.)*

Marlboro Light és egy karton piros Marlboro cigarettát. Ezek a szentképek uralják a világot. Színüket vesztett, a naptól és esőtől fakó üres dobozok mindenhol, szívják Brazíliától Borneóig, rongálva az egészséget, amerre csak megjelenik. Üres kólásdobozok pattognak a mocskos utcákon, ahogy a csontvázra fogyott gyerekek végigrugdossák a bódévárosok járdáin a harmadik világ metropolisainak szegénynegyedeiben. Most Amerikának ezek a szimbólumai az egészségre és a fogakra a kátránynál, nikotinnál, koffeinnél és cukornál ezerszer veszélyesebb anyaggal vannak teletömve, és készen állnak, hogy megrázkódtassák a legnagyobb civilizációt, amit a világ valaha is hordott a hátán. Mirza ránézett a kódolt ábrára az utasülésen. Ebből egy felrobbanó repülőgép lesz. Visszatette a kólásdobozt a helyére, kinyitotta a kesztyűtartót, kivett egy átlátszó folyadékkal telt kis lekvárosüveget, és lecsavarta a tetejét. Dzsekije bal felső zsebéből előhúzott egy kis festőecsetet, belemártotta az üvegbe, majd mindegyik cigarettásdoboz egyik oldalára rákent vele egy keveset.

Közben egy pillanatra elkalandoztak a gondolatai. A folyadék ragasztó volt – szélálló, vízálló, hőálló és akármi-álló. Arra fejlesztették ki, hogy egybetartson egy szondát a Szaturnusz felszínén. A cigarettásdobozokba ömlesztett mikro-robbanóanyag ugyanakkora erővel rendelkezett, mint az amerikai légierő egy régi 225 kilogrammos Mark–82 öntöttvas köpenyes légibombája. Ezt is a világűrben való felhasználásra fejlesztették ki, hogy a Jupiter Európa nevű holdját borító jégpáncél felszínén robbantásokat végezzenek vele a Földön kívüli élet után kutatva. A NASA már régóta fenntartotta azt a véleményt, hogy a világűr költséges feltárása az egész emberiség javát szolgálja, és ennek bizonyítékául mutatott fel mindenféle dolgot, az alumíniumfóliától az „intelligens" számítógépekig. Mirza újra elmosolyodott. Az ő emberisége, gondolta, bizonyosan hasznot fog húzni ez utóbbi találmányokból, jóllehet nem úgy, ahogy a NASA elképzelte.

Elhelyezkedett a bal oldali főfutómű mellett. A tömör, vaskos Goodyear kerék majdnem olyan magas volt, mint ő maga. Két könnyed és magabiztos, felfelé irányuló mozdulattal, amit vég nélküli gyakorlatozás eredményeként sajátított el, sikerült feldobnia a cigarettásdobozokat a keréknyílásba úgy, hogy azok egymás mellett ültek a szárny alján. Most csupán az egész repülőgép legvékonyabb fémburkolata választotta el az ME–006 jelzésű robbanóanyagot az „alsó L–13" tartályrekeszben lévő repülőgép-üzemanyagtól.

Ez könnyű volt. Egy elintézve, vagyis úgyszólván, és huszonkilenc van még hátra. Átpillantott a következő sorhoz, és a szemerkélő esőn keresztül ki tudta venni az abban a sorban munkálkodó Young őrvezetőt. Visszaült a Hummerbe, és odahajtott a sorban száz méterrel arrébb következő repülőgép szárnyához. A szélfútta esőben a Dan Quayle*

* Amerikai alelnök id. George Bush elnöksége idején (1989-93); a sajtó folyamatosan élcelődött csekélynek tartott képességein. *(A ford.)*

nevű gép türelmesen várakozott a végzetére. Mirza elővett egy doboz kólát, és a dzsekije zsebébe süllyesztette. A „kólás" repülőgépek felgyújtása jóval könnyebbnek ígérkezett. A vezérkulccsal kinyitotta az alsó ajtót, majd másodperceken belül benn is volt a pilótafülkében. A kólásdobozt betette bal oldalra, a kapitány ablaka melletti tartóba. Most igen gondosan kellett eljárnia. Meggyőződött róla, hogy a doboz szilárdan beékelődött-e a doboztartóba, óvatosan meghúzta a nyitógyűrűt, amíg nem kattant, majd visszanyomta, hogy úgy nézzen ki, mintha zárva lenne. Ez fogja kibiztosítani a miniatűr, két alkotóelemből álló fegyvert, ami lehetővé teszi a henger belsejében lévő, két ártalmatlan gáz összekeveredését. Most már mindössze az kellett, hogy másodszor is meghúzzák a gyűrűt, s így aktiválják az indítótöltetet, ami a halálos keveréket a zárt térbe üríti. Mirza leugrott a kis létráról, bezárta az ajtót, és a hatalmas dzsip felé irányította lépteit. Mindkét típusból egy-egy elintézve, és huszonnyolc van hátra.

Két órával később Mirza elkészült a munkájával a repülőgépeken. Visszahajtott a biztonsági osztag telephelyére, leparkolta a Hummert, és helyükre rakta a kulcsokat, ahogy számtalanszor tette azelőtt is. Közölte a szolgálatvezetővel, hogy kiugrik ebédre a Burger Kingbe, ahogy mindig is tette, de most az utolsó alkalommal hajtott ki a főkapun. Az első ökölcsapást bevitte, megtörtént a tiszteletadás apja emlékének.

Helyi idő szerint délután 2 óra 30 perckor egy kis fekete füstpamacs jelent meg, halk csattanás kíséretében, ahogy az ME–006 felrobbant, és behatolt az első tartályrekeszbe. A soron következő gyújtások logaritmikus láncolata olyan gyors volt, hogy mindössze két másodperccel később a *Spiro Agnew* darabokra szakadt. Riadóztatták a műszaki mentőalakulatot, hogy ellenőrizzék végig az „érintetlen" repülőgépeket. A kólásdobozokból kiszabadult mérges gáz a karbantartó személyzet huszonkét tagját ölte meg.

Amikor a támadások véget értek, az elveszített repülőgépek teljes száma 230-ra rúgott, ezek vagy teljesen megsemmisültek, vagy annyira megrongálódtak, hogy a javításukra gondolni sem lehetett. Hasonló volt a különböző mértékű javításokat igénylő gépek száma is. A találatot kapott tankerek száma a Nyugat rendelkezésére álló légi üzemanyagtöltő flotta felét tette ki. A légierő parancsnokai számára augusztus 28-a fekete nap volt, de a dolgok fognak még ennél rosszabbra is fordulni.

San Diego – a második Pearl Harbor

Annak során, amit később a „második Pearl Harbornak" neveztek el, a csendes-óceáni flotta négy repülőgép-hordozója süllyedt el, a legtöbb repülőgépével együtt, amikor egy ravasz orosz kelepce lecsapó-

dott San Diego szeme láttára. Mivel a kísérőhajókat lefoglalta egy tengeralattjárókról indított rakétatámadás, a veszély elől a biztonságba visszaforduló anyahajókat egy átalakított Tajfun tengeralattjáróról indított, szupergyors törpe tengeralattjárók találták telibe. Sajnálatos módon ennél több is következett, és ez már hagyományosabb eszközökkel történt.

Fejetlenség Nápoly körül

Amióta megszületett a döntés, hogy a NATO szárazföldi és légi haderejének többségét átirányítják a Földközi-tenger keleti térségébe, Európa-szerte, a főbb kikötőkben eszeveszett készülődés volt tapasztalható. Brémától és Rotterdamtól Southamptonon és Bresten át Liszszabonig és Marseille-ig, Nápolyban, Patraszban és Pireuszban példa nélküli volt a tömeges lótás-futás és aktivitás. A nehéz berendezések, valamint a lőszerkészletek és a harckocsikhoz és repülőgépekhez való tartalék alkatrészek legnagyobb részét tengeri úton kellett szállítani. Feltétlenül szükséges volt a tengeri közlekedési útvonalak biztosítása, mielőtt bármilyen támadó műveletet beindítottak volna. A NATO haditengerészeti parancsnokai úgy látták, a tenger fölötti uralmukat két területről érheti fenyegetés. Először is a tengeralattjárók: az Iszlám Szövetség országai a Földközi-tengeren egy tucatnyi orosz eredetű Kilo, Foxtrott és Romeo tengeralattjáró szedett-vedett kollekcióját tudták felsorakoztatni. Az egyiptomi tengeralattjárók közül négyet Harpoon rakéták hordozására alakítottak át, de a NATO legalább tudta, hogyan kell ezekkel elbánni. A Földközi-tengeren valamennyi orosz tengeralattjárót nyomon követték, ha nem éppen vadásztak rájuk minden rendelkezésre álló eszközzel. Augusztus harmadik hetében közülük két Akula–II típusú volt ott, sem különösebben fenyegetést jelentő pozícióban, sem különösebben rejtve. Nem egy iszlám tengeralattjáró merészelte elhagyni a kikötőjét, de egyik sem jutott túl messzire, mivel tisztes távolból mindegyik kikötőt blokád alatt tartották az amerikai haditengerészet legjobb támadó tengeralattjárói. A második fenyegetést, melynek bizonyítékát Irán szolgáltatta a Hormuzi-szoros lezárásával, az aknák jelentették, különösen a Gibraltári-szorosban. Augusztus végére a NATO teljes aknaelhárító flottája felfejlődött, egyik fele a Földközi-tengeren, a másik fele pedig a Jóreménység fokának megkerülésével úton volt a Hormuzi-szoros felé. A 28-áról 29-ére virradó éjszakára, amikor a San Diegónál bekövetkezett katasztrófa összes részlete kiderült, minden nem NATO-hajó gyanússá vált – bármit,

ami elég nagy volt akár egypár törpe tengeralattjáró befogadásához és elindításához, feltartóztattak és átkutattak.

A NATO azonnali reakciója a csendes-óceáni flotta elleni orosz támadásra hirtelenében megváltoztatta a szabályokat. Lényegében nem sok volt, amit a NATO és az Egyesült Államok tehetett Oroszország ellen. A három Akula–II tengeralattjáró, amely a rakétatámadást elindította, „eltűnt", miközben a hatalmas Tajfun tengeralattjáró észrevétlenül megbújt a tengerfenéken, és várta az alkalmat, hogy meglépjen. A NATO hadat üzenhetett volna Oroszországnak; bizonytalan volt, hogy mit lehetne egy ilyen lépéssel elérni. Az egyetlen választási lehetőség az volt, hogy a NATO kijelentette, valamennyi olyan orosz erőt, amelyről gyanítható, hogy az Iszlám Szövetség erőivel összhangban tevékenykedik, „ellenségnek" fog tekinteni, és mint olyat, meg fogja támadni.

Ivan Fjodorov parancsnok, mint oly sokan ebben a háborúban, az örökkévalóság óta várt már erre a pillanatra. Harminchét éves volt, s a legfiatalabb tengeralattjáró-parancsnok az orosz haditengerészetnél. Hajója, a *Vlagyivosztok* az amerikai Hatodik flotta földközi-tengeri repülőgép-hordozó harci csoportjának közepén ücsörgött, csupán hetven kilométerre az olasz partoktól, Nápolytól délnyugatra. Fjodorov a látóhatárt pásztázva, periszkópján keresztül el tudta olvasni a ragyogó, világosszürke hajók nevét. Azon volt, hogy segítsen zátonyra futtatni a napjukat. Ha folyékonyabban beszélt volna angolul, talán jobban élvezte volna a szóviccet. A szíve hevesebben vert, amikor az elkövetkezőkre gondolt. Nagyot nyelt, a nyelvét körbefuttatta kiszáradt szájpadlásán. Megeresztett egy mosolyt, olyan ember mosolyát, aki beletörődött, hogy ezen a napon elkerülhetetlenül eljön a halál, és még sajnálkozást sem érez. Tudta, hogy attól a perctől, hogy felbukkantak, minden parancsnoki hídon legalább két pár látcső szegeződik a periszkópjára, ahogy a mélykék vizet hasítva ragyogó fehér tajték- és permetcsíkot húz maga után. Fjodorov tudta, hogy attól a pillanattól nyomon követik őket, ahogy keresztülvágtak a Gibraltári-szoroson.

Valójában élvezte az utazást Arhangelszktől le, idáig. Együtt indultak útnak a tavasz egyik utolsó bömbölő hóvihara közepette. Amint kitisztult az időjárás, a geostacionárius poláris pályán keringő amerikai műholdak továbbították a képüket. A műholdfelvételek ki fogják mutatni, hogy a *Dvina* atommeghajtású jégtörő hajó, két Akula–II, három Szeverodvinszk és egy Tajfun hiányzik. Valójában három Akula–II ment el. Az amerikaiak nem fogják észrevenni a különbséget. Az oroszok már korábban tökéletesítették az infravörös- és fizikai álcázást, ez amolyan szükség szülte szakértelem volt. Az amerikaiak az elmúlt évtized utolsó éveiben Oroszország egészét figyelték a

világűrből, teljesen büntetlenül. Az oroszok is küldtek fel műholdakat, az amerikai katonai műholdakkal csaknem azonos Föld körüli pályára. Jóllehet a képtechnikájuk mintegy három-öt évvel elmaradt az amerikaiakétól, az oroszok a saját álcázási gyakorlatukból elég sokat megtanultak ahhoz, hogy tudják, mi az, ami működik, és mi nem, amikor félre kell vezetni az űrfelvételek unott elemzőit és az őket felváltó számítógépes szkennereket.

Fjodorov bátyja volt a másik „hiányzó" Akula–II parancsnoka. Neki jóval nehezebb feladat jutott – az, hogy a tengeralattjáróval maradjon mindig a jégtörő hajó alatt, amíg át nem jutottak a Grönland, Izland és a Brit-szigetek melletti vizeken az Atlanti-óceán keleti medencéjébe. Mielőtt a Földközi-tenger felé vették az útirányt, az oroszoknak meg kellett bizonyosodniuk a berendezéseik felől. Ezt egy viszonylag egyszerű és sokat gyakorolt fogással hajtották végre. Ahogy a Baltikumban nőtt a feszültség, a NATO a skót szárazföld északi része és a Hebridák Harris és Lewis szigetei között húzódó hosszú, sekély The Little Minchben és környékén tartotta egyik éves nagy légi, tengeri és szárazföldi hadgyakorlatát. Fjodorov és a főnökei tudták, hogy ez a NATO jelmezes főpróbája a Litvániában és valószínűleg Észtországban végrehajtandó partraszállási hadműveletekhez, amelyek célja a békefolyamat megerősítése. Tudták továbbá azt is, hogy a NATO számít arra, az oroszok tengeralattjárókat küldenek oda a hadgyakorlat megfigyelésére. Fjodorov első adása akkor ment ki, amikor az elektronikus rendszer révén meggyőződött arról, hogy ötven tengeri mérföldes körzetben nincsenek NATO-hajók. Egyszerű üzenet volt a nemzetközi segélykérő hullámhosszon, segítséget kért a személyzet egyik súlyosan megbetegedett tagja számára. A brit légierő válaszolt elsőként az üzenetre. A repülőszázadhoz újonnan szolgálatba állított két Nimrod Mk–3 repülőgép szállt fel a Moray-partvidéken lévő Kinloss légi támaszpontról. Rövidesen követte őket egy kanadai P3 Orion és egy amerikai Orion gép. Amikor az adás befejeződött, az Akula–II tengeralattjárók elrejtőztek, és tizenkét óra hosszat tartó bújócska vette kezdetét, amibe később a NATO-tengeralattjáró-elhárítás fregattjai és helikopterei is beszálltak, és átkozottul mindent megtettek, hogy ráleljenek az Akula–II-re és „beteg" matrózára. Ha a NATO haditengerészetének ez az egysége képtelen volt megtalálni őket, akkor a nápolyi tervnek, feltéve, hogy a NATO az elvárásoknak megfelelően reagál, szintén működnie kell. Elégedetten, hogy nem találták meg őket, Fjodorov végül a „kékek" kellős közepén bukkant a felszínre, a NATO-parancsnok legnagyobb álmélkodására, és bejelentette, már nincs szükség a segítségre. Az oroszok még mindig mesterei voltak a víz alatti lopakodásnak, az Akula–II felületén pedig a legújabb fejlesztésű radarsugár-elnyelő, visszhang-

mentes burkolólapok most világrekordernek bizonyultak. És miközben Fjodorov a NATO-val játszotta kisded játékát, bátyja hajója, a *Tomszk* elhagyta a *Dvina* jégtörő fedezékét, és összeállt az *Olga Korbut** halfeldolgozó halászhajóval, amely a devoni Brixham kikötőjéből futott ki szokásos útjára. Miközben a NATO Fjodorov *Vlagyivosztok* tengeralattjáróját és a bajtársáét, a *Kurgan*t figyelte, amely rejtőzködés nélkül úszott Skóciából a Földközi-tenger felé, a halászhajó alatt a *Tomszk* negyvennyolc órán keresztül észrevétlenül haladt előre. Miután átjutott a Gibraltári-szoroson, az *Olga Korbut* megkezdte a halászatot Marseille környékén, a *Tomszk* pedig Szardínia keleti partjainál maradt elrejtőzve.

Amikor augusztus 28-án megérkezett a jelzés, a *Vlagyivosztok* és a *Kurgan* eltűnt. Tudták, hogy hamarosan az egész NATO lázban ég a San Diegó-i események miatt. A *Kurgan* a NATO egész sereg tengeralattjáró-elhárító hajóját, repülőgépét és tengeralattjáróját vezette az orránál fogva egy „kukucs, hol vagyok?" játékban Máltától nyugatra. A *Vlagyivosztok* ugyanezt tette velük a Tirrén-tengeren, ahol a NATO haditengerészeti erejének a java része gyülekezett.

Augusztus 29-én a hajnal első sugara bukkant fel, amikor Fjodorov periszkópja áttörte a felszínt a Hatodik flotta kellős közepén. A *Vlagyivosztok* összes érzékelője be volt kapcsolva, így képes volt arra, hogy harmincöt kilométeren belül minden hajót bemérjen és elektronikus eszközökkel azonosítson. Ezeket az információkat rövid, kódolt impulzussorozatban továbbította a *Tomszk*hoz, hogy az betöltse az adatokat a fegyvereit vezérlő számítógépbe. A NATO-hajók kapitányai megkönnyebbülten felsóhajtottak, és serényen útnak indítottak egy pár Merlin és egy pár Sea King torpedót, hogy elsüllyesszék a „fenyegetést". Ezzel egy időben a *Tomszk* láthatatlanul és váratlanul bezárta a csapdát a flotta nyugati oldalán. A közel negyven kísérőcirkáló, fregatt és romboló középpontjában voltak a fődíjak: a három repülőgép-hordozó – a *Carl Vinson*, a *Dwight D. Eisenhower* és az *Abraham Lincoln* –, valamint a *Merrimack* fegyverraktárhajó. Szokványos NATO-gyakorlat volt acélgyűrűt vonni a legfőbb hajók köré, de mire a parancsnokok rájöttek, hogy jelen van egy másik Akula–II tengeralattjáró is, már túl késő volt. A *Tomszk* nyolc rövid percen belül négy sorozatot adott le, mindegyik sorozatban négy darab úgynevezett „65-ös" torpedóval – az átmérőjük a szabványos 53 cm helyett 65 cm volt. A 65-ösök korszerűsített, a célhajó turbinájának nyomvizét követő torpedók voltak, mindegyik 500 kilogrammos robbanófejjel ellátva, a maximális sebességük 50 csomó**, a hatótávolságuk pedig 50 kilométer volt. A négy nagy hajó mindegyike 25 kilométeren belül volt a *Tomszk*tól, és 06.09-kor, éppen tizenöt perc-

* Olimpiai bajnok szovjet tornásznő (1972 és 1976). *(A ford.)*

** 50 csomó = óránként 50 tengeri mérföld, vagyis kb. 90 km/óra. *(A ford.)*

cel az első 65-ös elindítása után, az utolsó torpedó csalhatatlanul telibe találta a *Merrimacket*. A *Tomszk* lemerült és elmenekült. Fjodorov kiadta a parancsot a legénységnek, hogy hagyják el a hajót, amint az első tengeralattjáró-elhárító helikopter feltűnik. Jóllehet ő maga nem élte túl, de hatvanöt fős legénységének több mint a fele igen. Az amerikai haditengerészet csak árnyéka volt önmagának. Az *Abraham Lincoln*t és a *Dwight D. Eisenhower*t három-három torpedó találta el. Mindkettő részekre szakadt belülről, de mielőtt erősen oldalra kezdtek dőlni, sikerült még annyira összeszedniük magukat, hogy körülbelül hatvan repülőgépük vészindítással fel tudott szállni. A *Carl Vinson*nak amelynek a három anyahajó közül a legtöbb ideje maradt a felkészülésre, sikerült megfelelő manővereket végrehajtania és kiengednie a torpedóelterelő csapdáit, így csak egyetlen 65-ös találta el a tatját. Később, a nap folyamán visszavontatták Nápolyba.

A légi támaszpontok elleni támadások, valamint a csendes-óceáni és a földközi-tengeri flotta repülőgép-hordozói megsemmisítésének a következményei augusztus 29-én estére kezdtek igazán világossá válni. A helyzet még nem volt végzetes a Nyugat és Izrael számára, de sokkal rosszabb volt, mint amilyen lehetett volna. Az amerikai haditengerészeti légiflotta ekkora részének megrongálása és megsemmisítése, a tankergépek – az erősokszorozók – elveszítésével együtt, súlyosan megkurtította a Nyugat légi haderőinek hatótávolságát és teljesítőképességét. Ez még fájdalmasabb volt a nagyobb távolságban lévő célpontok elleni harc tekintetében, mert a továbbiakban csökkenteni fogja a szükséges erők tömegét és koncentrációját.

Az 1990-es évek végén a katonai elmélet felsőbb köreiben suttogások keltek szárnyra az „aszimmetrikus", „aszinkron", sőt „kétes kimenetelű" háborúról. A katonaság tehetetlensége miatt azonban időbe telt, hogy tudomásul vegyék azt, amire elsősorban az 1991-es Öböl-háború világított rá, hogy tudniillik mennyire sebezhető a haderő, majd pedig a szükséges stratégiákat alkalmazzák, a haderő és a költségvetés megfelelő szerkezetét alakítsák ki annak érdekében, hogy egyáltalán foglalkozhassanak ezekkel a problémákkal. Valójában 2006-ra az USA és a Nyugat annyira megrekedt a „hadügyi forradalomnál", amely az információs hadviselés, a kiberháború körül forgott – és általában egy-két technológiai generációval járt a potenciális ellenségek előtt –, hogy az alapvető eszközök sebezhetőségének lényeges problémáival foglalkozni még mindig csak elméleti feladat volt. Ahogy augusztus 29-ének napja a vége felé járt, a Nyugatnak első ízben kellett valóban belekóstolnia az aszimmetrikus háborúba, valamint egy hozzáértő ellenféllel szembeni tengeri háborúba, és egyik esetben sem állta ki a próbát.

Az elmúlt negyvennyolc óra katasztrofális eseményei végül arra kényszerítették a Nyugatot, hogy szembenézzen a ténnyel: totális háborúba

keveredett – amiben a döntés érdekében minden eszközt bevetnek –, és nem valamiféle válságba vagy rövid ideig tartó csetepatéba. Ilyen sok amerikai tengerész életének elvesztése a gyakorlatilag háborús áldozatok nélkül eltelt évtizedek után mélységesen megrázta a társadalmat, amely korábban a háborút – vagy legalábbis a beavatkozást más népek háborúiba – olyasvalaminek látta, ami a katonaság dolga, s ami nem vagy alig jelent veszélyt saját embereire. Nyugaton az átlagpolgárok számára a háború olyasmi volt, amit a haditechnika vív, és mindig a Nyugat nyeri meg, a halál és az emberi testek megcsonkítása pedig csak a másik oldalon álló szerencsétlenekkel történik meg. A saját áldozatok képe és hangja azt az egységes nézetet keltette életre, hogy az orosz és az iszlám erők ellen tett bármilyen lépés most morálisan teljes mértékben jogos. Azok, akik eddig „szégyent és gyalázatot" kiáltottak a légi hadjárat első éjszakája során okozott „járulékos károk" láttán, most azonnali újrakezdésre szólítottak fel. A Nyugat továbbra is meg volt győződve arról, hogy egy kiterjedt és büntető jellegű légi háború rá fogja venni az ellenséget a kapitulációra, majd ki fogja kényszeríteni a békét, és lehetővé teszi a diplomaták számára, hogy a rendezés feltételeit a további légicsapásokkal való fenyegetésre alapozva szabják meg. Ez a nézet egyszerűen figyelmen kívül hagyta a légierő háborúban való felhasználásának a célját, és Hitlernek az 1941. évi villámháború idején, Harrisnek* a német városok elleni szőnyegbombázások során, Ridgewaynek Koreában, az amerikai légierőnek Vietnamban stb. kifejtett nézeteit visszhangozta. Az egyszerű történelmi igazság a „légi háborúkkal" kapcsolatban az volt, hogy hacsak nem kísérte földi támadó hadműveleti támogatás, nem sokkal többet értek el, mint hogy elterelték a figyelmet, vagy kielégítették az ellenséges struktúra elemeinek a megsemmisítésére irányuló szándékokat, s ezeknek vajmi kevés közvetlen hatása volt a háború kimenetelére. A Nyugatnak legalább ez alkalommal már volt annyi előrelátása, hogy tervbe vegyen egy nagyobb földi offenzívát, annak ellenére, hogy még néhány hét hátravolt az előkészületek befejezéséig. Az amerikai elnök soha nem látott mértékű rombolást ígért a levegőből az Iszlám Szövetség hadigépezetének minden szintje ellen, végig az iszlám félhold országain. Augusztus 29-én este folytatták a légi hadjáratot. A Földközi-tenger térségében gyakorlatilag minden hajónak, tengeralattjárónak és repülőgépnek az volt a feladata, hogy megállás nélkül a *Tomszk* és a *Kurgan* tengeralattjárókra vadásszon. Mindkettőt két nappal később meg is találták egyórányira egymástól, a *Tomszk*ot Mallorca szigete környékén, a *Kurgan*t pedig Tripolitól északra, és minden különösebb teketória nélkül el is süllyesztették őket.

---

* Sir Arthur Harris 1942. februártól volt a RAF Bombázóparancsnokságának a főparancsnoka; kidolgozta és irányította a német városok ellen végrehajtott légitámadásokat. *(A ford.)*

Rögtönítélő bíráskodás

Szaladin karizmája és befolyása hihetetlenül nagy volt. A minden elnyomott európai kisebbséghez intézett felhívása, hogy lázadjanak fel, és csatlakozzanak a cionistabarát hatalmak háborús előkészületei ellen küzdő mozlim testvéreikhez, olyan visszhangot keltett, ami még őt magát is meglepte. Gyakorlatilag minden elégedetlen polgárt és szélsőséges kisebbségi csoportot – és nem csak néhány diákot – az utcákra vitt az Iszlám Szövetség támogatására és az Egyesült Államok „kemény fiú taktikája" elleni tiltakozásra. A következő néhány napban erőszakhullám öntötte el az olasz és a francia városokat: válogatás nélkül támadtak rá a polgárokra; valódi, nyílt polgárháború tört ki Dél-Németországban, ahol az iszlám kisebbség támadásai a népes török lakosságra összpontosultak. Nagy-Britanniában Bradford, Leicester és Birmingham városokban jobboldali fanatikusok megragadták az alkalmat, hogy szabad folyást engedjenek az iszlám lakosok elleni nyílt támadásoknak, melyeket azok hasonlóképpen viszonoztak, miközben a túlterhelt és egykedvű rendőrség csak asszisztált az eseményekhez. Félelem, pánik és káosz bénított meg Olaszországban, Franciaországban és Németországban minden nagyobb várost. Ahogy a támadások és ellentámadások egyre erőszakosabbakká váltak, az iszlám katonai sejtek fokozni tudták bombatámadásaikat a vasúti hidak és főbb közúti felüljárók ellen, hogy megkíséreljék megakasztani a katonák és hadianyagok áramlását a Közel-Kelet felé. Mivel Angliában a helyzet egyre jobban hasonlított az 1970-es évekbeli Ulsterre, a konzervatív kormány rendkívüli állapotot és rögtönítélő bíráskodást vezetett be. Európa többi része megfelelő gyorsasággal követte a példát. Az Iszlám Szövetség az összes mozlim csoportot előre ellátta fegyverekkel. Nagy-Britanniában, amelynek egész hadserege másutt volt lekötve, Leicester, Birmingham és Bradford városok elmerültek a zavargásokban, és a fegyveres csoportok elfoglaltak néhány kulcsfontosságú pontot. Mozgósították a Területvédelmi Hadsereget. Az utcai harcok gyorsan terjedtek.

A Scud-háború újrakezdése

Peled és a Karmel-hegyi 4. rakétaüteg személyzete rögtönzött összejövetellel ünnepelte meg a béke első kitörését – fehérbor volt a fő ital, amit Peled vállalkozása szolgáltatott. A következő hét során a rakétafigyelők elszántan meredtek a képernyőkre, miközben Peled napi tizennyolc órát töltött a számítógépes információs rendszer mellett a megújuló támadásokra várva. Figyeltek és várakoztak, miközben

az események az Oroszország és az Iszlám Szövetség, illetve a Nyugat között fokozódó konfliktusban bontakoztak ki. Először féktelen jókedv lett úrrá rajtuk, és az a hit, hogy Izrael és a Nyugat együttesen képesek lesznek legyőzni a fenyegető hordákat. Ez azonban döbbenetbe és bizonytalanságba csapott át, amint terjedni kezdtek a hírek a NATO légierejének „kritikus eszközei" elleni támadásokról és az amerikai haditengerészet büszkeségeit ért súlyos csapásokról. A CNN és a Sky News adásai most is be voltak kapcsolva a háttérben – mint mindig és miként szerte a világon az irodákban, a harcálláspontokon és a bunkerokban –, és azon az estén mindenki éberen hallgatta, amint az amerikai elnök újra megerősítette Izrael iránti elkötelezettségét, és bejelentette a légi hadjárat újrakezdését.

Peled, az örök próféta egyszerűen csak ennyit mondott:

– Akkor hát ez van. Ma éjjel visszatérünk a dolgunkhoz.

És úgy is tettek. A háborús cselekményekben egy hétig beállt szünet lehetővé tette, hogy közvetlenül az Egyesült Államokból repülőgépeken utánpótlás érkezzen, és a kilövésre kész rakéták számát az egyes Arrow–2 rakétaütegeknél 50 százalékkal, a Patriot PAC4 rakétaütegeknél pedig 100 százalékkal növeljék. A Raytheon rakétagyártó cégnél a munkaerő igencsak kitett magáért, hogy minél több rakétát állítson elő a kimerített készletek feltöltésére. A szoftverfejlesztő mérnökök mind Izraelben, mind Új-Mexikóban megkísérelték leküzdeni azokat a hibákat, amelyek a PAC4 rakéták teljesítményét látszólag oly lehangolóvá tették az „ezüstgolyó" Arrow–2 rakétákkal összehasonlítva.

Csupán huszonhét perc telt el a napnyugta után, amikor a többszörös Scud-rakétaindítások első villogó figyelmeztető jelzései feltűntek a képernyőkön. Ezúttal a támadások feltűnően másmilyenek voltak, Peled legnagyobb megdöbbenésére. A célpontok eloszlása meglehetősen egyenletes volt, még az izraeli légierő támaszpontjai és a nagyobb városok, Jeruzsálem, Tel-Aviv, Haifa, Eilat, Názáret és Beér-Seva, valamint a Negev nukleáris telep között is.

– Nyolc nyomvonal, eredete Kelet-Szíria, Nyugat-Irak, Észak-Szaúd-Arábia; további négy, eredete Bagdad, Nyugat-Irán – kántálta Jakob, aki az első műszakját töltötte élesben a radarképernyő előtt.

– Hmm – nyugtázta Peled. A nyugodt biztonságnak az a jó érzése töltötte meg a vezérlőhelyiséget, hogy minden az ellenőrzésük alatt van. Jakob azt vette észre, hogy mégis bőségesen izzad; úgy tűnt, ezen még a légkondicionálóból áramló jeges levegő sem változtat semmit. Jakob a képernyőt figyelve felkészült a nyomvonalak kijelölésére, hogy aztán bejelentse a 95 százalékos valószínűségű becsapódási területekre vonatkozó komputeres számításokat, amikor a rakéták kezdtek a várthoz képest másként viselkedni. Jakob ellenőrizte a pályagörbéket, és azt látta,

hogy a rakéták a röppálya emelkedő szakaszának a vége felé járnak. Némelyik azonban úgy tűnt, hogy ezernyi nyomvonalra szakad, miközben mások meg látszólag manővereztek, a 95 százalékos valószínűségű körök eközben hol kitágultak, hol meg összehúzódtak. Jakobba belehasított a bizonytalanság, és Peledhez fordult segítségért. Peled csaknem magasztaló beszédet tartott:

– Látják, ezek az arabok feleannyira sem hülyék, mint ahogy némelyek el akarják hitetni velünk. Érdekes lesz látni, hogyan birkóznak meg a Patriot rakéták ezzel a rakással.

„Ez a rakás", ahogy a következő percben elmagyarázta, miközben szenvtelen érdeklődéssel figyelte, számítógépvírusnak tűnt a képernyőn, de valójában néhány félrevezető technikai fogás kombinációja volt, amit a korszerűbb Scudokkal rendelkező országok fejlesztettek ki. Azokat a rakétákat, amelyek tűzijátéknak tűntek a képernyőn, és sok-sok további robbanásban sokszorozódtak meg, vegyi vagy biológia robbanófejek hordozására tervezték, s minden egyes rakéta száznál is több, potenciálisan halálos, 5 kg-os csomagot hordozhatott. Peled azonban valószínűbbnek tartotta, hogy ezek a csillagrobbanások egyszerűen az elemző számítógépek túlterhelésére szánt radarzavaró csíkok, mert a biológiai vagy vegyi résztöltetekkel ellátott Scud rakétának jóval később kell őket szétszórnia ahhoz, hogy valamennyire is pontosan legyenek célba juttathatók. A többi rakéta, amely négy-nyolc darabra vált szét, robbanó leválasztózsinórral volt ellátva, ami a pálya emelkedő szakaszán széthasította a rakétát. Minden egyes robbanófejméretű leváló darabot kívül-belül alumíniumozott Mylar vagy ahhoz hasonló radarvisszaverő anyaggal vontak be, így a valódi robbanófej rejtve maradt a hamis céltárgyak nyalábja között. Azok a rakéták pedig, amelyek manőverezni látszottak, ezt több különböző módszer valamelyikével érték el. Ezeket úgy rendezték el, hogy egyszerűen elhajlították az orrkúpjukat, vagy a vezérsíkjaikat nem egy vonalba állították be, kisméretű fémékeket szereltek a külső felülethez, s ennek eredményeként a rakéták spirális pályát írtak le, amikor beléptek a felső légkör sűrűbb rétegeibe.

Jakobra láthatóan nagy hatást gyakorolt a magyarázat. Van bármi olyan, amit ez a deres hajú ember nem tud? A következő tizenöt percben, majd egész éjszaka, ahogy a Scudok jöttek, Peled saját maga foglalkozott a „rakásokkal". Acélidegeket és nem kis bátorságot igényelt annak felbecsülése, hogy a közeledő Scudok közül melyik milyen típusú, és hol helyezkednek el a veszélyes robbanófejek az elektronikus pöttyök felhői között. Ez azt jelentette, hogy az optimális fegyverhasználati időköz utolsó tíz-tizenöt másodpercéig ki kellett várni minden egyes közeledő robbanófej esetében, hogy biztos lehessen abban, a megfelelőt találja el.

Azon az éjszakán 165 Scud rakétát indítottak el Izrael felé, egyenletesen keverve a „szokványos", a „csillagrobbanásos", a „széthasadó" és a „spirális" becenevekkel jelölt fajtákat, valamint egy további pár Sahab–4 rakétát, amelyek a korábbihoz hasonlóan magasan átvitorláztak az ország fölött. Peled, csak általa ismert okból, parancsot adott a 4. ütegnek, hogy azokat is támadják meg, és sikerült is mindkettőt leszedni. Az ártalmatlanított rakéták néhány lehulló darabja sajnálatos módon megölt egy héttagú családot Haifa déli elővárosában. A Tel-Avivban székelő légvédelmi parancsnok az ellenrakéta-támadás után perceken belül a vonalban volt. Mindenki, aki a vezérlőhelyiségben tartózkodott, hallhatta a Tel-Avivból érkező átható, dühös kiabálást. Jakob vette a bátorságot, hogy udvariasan megtudakolja, mit akart Tel-Aviv, miután Peled csendben ülve végighallgatta a parancsnokot, majd szó nélkül a helyére tette a kézibeszélőt.

– A tábornok éppen csak a fegyveralkalmazási szabályzatra emlékeztetett, és tudni akarta, mi a bánatot gondoltunk, hogy leszedtük az elkóborolt rakétákat is.

– Nos, azt hiszem, az irániaknak némi gondjuk volt a célzással – kockáztatta meg Jakob ügyefogyottan. Peled megeresztett egy félmosolyt.

– Biztos vagyok benne, hogy az irániak pontosan tudják, mit csinálnak, és bármi, amit eddig ebben a háborúban láttam, nem arról győzött meg, hogy féleszűek ellen harcolunk, noha a főnökeink láthatóan annak gondolják az ellenséget.

Megengedhette magának, hogy mosolyogjon; ítélete a fegyveralkalmazás tekintetében eddig csaknem hibátlan volt. A 4. rakétaüteg tizenhét Scudot ártalmatlanított, amelyek becsapódási területe Haifa vagy a Karmel-hegy lett volna. Ezek közül tizenhárom robbanófejet helyesen azonosítottak, és el is találtak, valamint három darab robbanófej-méretű, hulladékkal teli tartályt – Peled bosszankodott is miatta, hogy három Arrow-t elpazaroltak. Egyetlen, vadul spirálozó rakéta kerülte el az elfogó Arrow-t, de a Karmel-hegy nyugati lejtőin csapódott be, mintegy ötszáz méterre az üteg mögött. A másik három Arrow–2-üteg parancsnokai is jó munkát végeztek, a feléjük indított több mint hatvan Scud közül mindössze kilenc csapódott be a védett területeiken belül. A Patriot rakéták jóval gyengébb teljesítményt nyújtottak a légi támaszpontok védelme terén. A kezdeti becslések azt állították, hogy a Scudok háromnegyed részét sikeresen elfogták, noha ezt később lefelé módosították, a felénél is kevesebbre, és valószínűleg közelebb járt az egyharmadához annak a körülbelül nyolcvannak, amit rájuk lőttek. A 61 Arrow-hoz képest a Patriot-ütegek több mint 130 rakétát lőttek ki a feléjük közeledő fém és nagy erejű robbanóanyag záporára. A Scud rakéták találatai tulajdonképpen nem végeztek túlzott rombolást a légi támaszpontokon. Négy megerősített hangár és három raktárbunker

kapott találatot, és egy szerencsés rakéta hatalmas krátert ütött a Ramat-David támaszpont egyik kifutópályájának a közepébe. A rutin légi járőrök kivételével az izraeli légierő csalódottan a földön maradt, a személyi állomány a NATO-erőkkel együtt a légi hadjárat újraindítását tervezte és koordinálta augusztus 30-a esti óráira.

A világ 30-án a korai órákban visszafojtott lélegzettel várakozott, és mindenki a CNN-re kapcsolt, hogy elsőként kaphasson híreket a biológiai és vegyi hadviselési értékelőcsoportok elemzéseinek eredményeiről. Nem volt semmi, még egy szippantásnyi sem a feltételezett vegyi anyagokból vagy a hozzájuk kapcsolható vegyületekből, még kevésbé volt nyoma az ismert biológiai szereknek. Úgy tűnt, az arabokat visszatartotta a félreérthetetlen fenyegetés, az Izrael és a NATO által kilátásba helyezett erőteljes megtorlás. A „jó erőiből" a megkönnyebbülés közös sóhaja szakadt fel; reménnyel teltek el, hogy olyan tiszta háborút fognak megnyerni, amit a saját szabályaik szerint játszanak. És a Scud rakéták támadásai nem is voltak annyira borzalmasak; végül is Londonra és Antwerpenre a második világháború alatt V–1 és V–2 rakéták ezrei zúdultak, és mindkét város még mindig áll.

A légi hadjárat

Augusztus 30-án alkonyatkor a NATO felújította légi hadjáratát. Ám az egyesített NATO- és izraeli légierő híján volt két olyan képességnek, amit mindig nélkülözhetetlen előfeltételnek tartottak mindenfajta háborúban. Ez az erők elegendő tömege és koncentrációja, s egyikben sem segített az amerikai haditengerészeti légierőben és az „erősokszorozó" eszközökben elszenvedett veszteség. Pusztán a célterületek Rabattól Teheránig terjedő mérete és a célpontok száma csüggesztő távlatokat nyújtott a hadjárat tervezői számára. Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy egy elhúzódó hadjárathoz szükséges cirkálórakéták száma messze meghaladja a rendelkezésre álló készleteket. A célpontokat szigorúan rangsorolni kellett, amit a legmagasabb szinteken hagytak jóvá. A sok üzemanyagtöltő gép elvesztése azt is jelentette, hogy a végrehajtott repülőgép-bevetések száma éppen csak valamivel lesz nagyobb annál, mint amire az ilyen harci gépekből álló erő a rendes körülmények között képes lenne.

Izrael ragaszkodott hozzá, hogy a hadjárat elsőbbségi célpontjai a Kelet-Szíriában és Jordániában összevont páncélos- és tüzérségi erők legyenek. A NATO ezt elfogadta, ennek fejében Izrael lemondott arról, hogy megelőző csapást indítson saját Lance nukleáris rakétáival, de ragaszkodott ahhoz, hogy elsőként Szíria, Jordánia, Észak-Szaúd-Arábia

és Nyugat-Irak fölött biztosítsák a légtérellenőrzést. Ha ezt elérik, akkor a légierő szabadon működhet. A NATO első lépése azonban az volt, hogy teljes ellenőrzést hozzon létre a Földközi-tenger hajózási útvonalai fölött. Ezt a sötétség leple alatt meg is valósították. Hullámokban szálltak fel a repülőgépek Spanyolország, Mallorca, Szicília, Kréta és Ciprus repülőtereiről, hogy segítsenek a haditengerészeti erőknek az iszlám fregattok, gyors támadó vízi járművek és tengeralattjárók összesen 90 százalékát kikötőikben megsemmisíteni. Hat repülőgépet veszítettek, ebből kettőt ismeretlen okok miatt, négyet pedig az Alexandriát védő egyiptomi Patriot rakétaütegek lőttek le. Az éjszaka folyamán az előzőhöz hasonló eredménnyel folytatódtak a Scud-támadások. Peled ismét dacolt a parancsokkal, és leszedett két eltévedt rakétát. A Tel-Avivból érkezett reagálás gutaütéses volt, Peled pedig egy utolsó figyelmeztetést kapott, és megfenyegették, hogy leváltják.

Irán, Irak és Szíria fölé csak a B–2-es és F–117-es lopakodó repülőgépek merészkedtek. Célpontjaik, melyeket összehangoltan, cirkálórakéták hullámaival támadtak, a légvédelmi parancsnokságok főhadiszállásai, nagy hatótávolságú távolfelderítő radarállomások és hírközlési csomópontok voltak. Miután ezeket semlegesítették, a NATO úgy vélte – miként a korábbi konfliktusokban is –, ha az ellenséget megfosztották attól a képességétől, hogy bármilyen egységes módon irányítsa a légvédelmet, akkor lényegesen kisebb veszély fenyegeti a hagyományosabb vadászrepülők és vadászbombázók ezt követő hullámait. A küldetést sikeresnek nyilvánították, mivel a légvédelmi radarok sugárzáskibocsátása a hajnali órákra gyakorlatilag nullára csökkent. Egy órával a napfelkelte után a vadászbombázó-armada a levegőbe emelkedett, hogy teljes erőbevetéssel támadást intézzen a föld-levegő rakéták miriádjai ellen, amelyek az iszlám földi erők közvetlen védelmét látták el. Piszok nagy meglepetésben volt részük. Hardy repülőszázad-parancsnok később így írta le, amit tapasztalt:

„A dániai Karupból június végén visszaköltöztünk a skóciai Leucharsba. Augusztus 8-án negyvennyolc órás készültségbe helyeztek bennünket, azzal, hogy továbbindulunk, és 11-ére az egész század biztonságban berendezkedett a ciprusi Akrotiri légi támaszponton. Természetesen megdöbbentettek bennünket azok az események, amelyek azt megelőzően történtek, hogy a saját első bevetésünket elrendelték augusztus 30-a éjszakájára. A század felét védőkíséretre jelölték ki az alexandriai kikötőt leromboló támadáshoz. Annak az éjszakának a sikere és az ellenséges stratégiai légvédelem elleni támadások önbizalommal és optimizmussal töltöttek el bennünket a következő napot tekintve. A hat vadászgépből álló rajomat egy 120 repülőgépet magában foglaló kötelék védőkíséretére jelölték ki, amely a Bekaa-völgytől keletre egy csoportban elhelyezett hat

szíriai SA–11 és S–300 rakétaütegek ellen hajt végre támadást. Amennyire a hírszerzés ki tudta deríteni, ezek voltak a legnyugatabbra a telepített föld-levegő rakétarendszerek közül. Földrajzi értelemben, úgy éreztük, ez volt a védelmi ‚hagyma' legkülső rétege, amit le kellett hámozni ahhoz, hogy hatékonyan nekiláthassunk megsemmisíteni a hadseregnek a ‚hagyma' közepén fekvő egységeit. Tudtuk, hogy az oroszok nem csak S–300-asokat, a Patriot légvédelmi rakéták orosz változatait exportálták Szíriába óriási mennyiségben, arról viszont nem volt tudomásunk, hogy minden valódi radar mellé legalább két csali radarjeladót is telepítettek.

A valóban tengerkék Földközi-tenger felől a libanoni partszakaszon, Jaffna fölött léptük át a partvonalat, és rövid ideig 13,5 ezer méter magasból élvezhettük az alattunk tovagördülő barna és zöld hegyek látványát. A formációnkat kirajzoló egyetlen radarcsoport, ahogy az várható volt, messze tőlünk jobbra az Arrow- és Patriot-rakétaütegeké volt Izrael északi részén. Kötelékünk valóban lenyűgöző volt, a következők tartoztak hozzá: összesen tizenkét brit Typhoon, mindegyikük négy BVRAAM látótávolságon túli levegő-levegő rakétát* és két ASRAAM rövid hatótávolságú levegő-levegő rakétát vitt magával; tizenhat amerikai F–15C, melyek a vadászrepülő-fedezetet alkották; nyolc Tornado GR4 repülőgép négy-négy radarelhárító rakétával; az ellenséges légvédelem lefogására pedig húsz amerikai F–16CJ vadászrepülő, két-két továbbfejlesztett nagy sebességű radarelhárító rakétával, valamint nyolc német elektronikus harci és felderítő repülőgép, ugyanilyen radarelhárító rakétákkal felszerelve. Az lesz a szerepük, hogy elhallgattassák a légvédelmi rakétaütegeket, amíg a vadászbombázók megteszik, amit vártak tőlük. Ha még arra is képesek lesznek, hogy bármilyen légvédelmi radart kilőjenek, az csak hab lesz a tortán. A bombázóerő tizenkét, egyenként két Storm Shadow irányított rakétával felszerelt Tornado GR4 repülőgépből, tizenkét F–15 Strike Eagle és húsz F–16CG vadászbombázóból állt, ezek lézerirányítású bombákat vittek magukkal. A Tornado GR4 repülőgépek kapták a legkevésbé veszélyes feladatot: a Libanon fölötti várakozópályáról indíthatják majd a rakétáikat, miután a célpontok helyzetét hitelesítették számukra. A kötelék fennmaradó részéhez tartozott nyolc tankergép, amelyek pontosan a tengerpart vonala fölött repülnek föl s alá, néhány kísérő rádiózavaró repülőgép, valamint a saját AWACS távolfelderítő gépünk, a Mágus nulla-kilenc.

---

* Ezek a raketak az AMRAAM kozep-hatotavolsagu levegő-levego raketak megnovelt hatótavolsagú valtozatai A Baltikumban mutatott, imponalo teljesítmenyuk ellenere az AMRAAM-ok még mindig nem hordtak olyan messzire, es lassubbak voltak, mint orosz megfeleloik A latótavolsagon tuli levegő-levegő raketakat gyorsan bevezettek a repulőszazadok fegyverzetebe a balti haboru és a kozel-keleti felvonulas kozotti idoszakban A hatasos lőtávolsaguk tul volt az otven tengeri mérfoldon, szemben az AMRAAM raketak harminc tengeri merfoldes lotavolsagaval *(A szerzo)*

A múltban az ilyen célpontok könnyen támadhatók voltak a levegőből vagy a tengerről indított cirkálórakétákkal. Tudtuk azonban, hogy az ellenség az Irak ellen tizenöt év alatt végrehajtott támadásokból nagyon sokat tanult. Föld-levegő rakétáik új generációja rendkívül mozgékony volt, és csak néhány kilométerrel kellett arrébb menniük, hogy kétszeresen is megnehezítsék nekünk azt a feladatot, hogy megtaláljuk és eltaláljuk őket. Az Irak birtokában lévő föld-levegő rakéták régebbi generációjától eltérően az SA–11-esek és az S–300-asok képesek felszedni a sátorfájukat és percek alatt odébbállni, s az új helyszínen az odaérkezéstől számított fél órán belül teljes működőképes állapotba kerülni. A másik probléma, amit hírszerző szolgálataink is megerősítettek, az volt, hogy az oroszok tökélyre vitték az olcsó, hordozható számítógépméretű cirkálórakéta-zavaró készülékek kifejlesztését, és bőségesen elláttak vele minden S–300-as rakétaüteget. Még azután is, hogy néhány darabot az amerikaiak megszereztek, s az Egyesült Államokban bevizsgálták őket, és ellenfejlesztésbe kezdtek, még mindig kellően hatásosnak bizonyultak ahhoz, hogy akár 60 százalékkal is csökkentsék a cirkálórakéták pontosságát. Olyan híresztelés is járta, hogy az oroszok a kazahsztáni Karagandában egy földi telepítésű lézert használtak, s azzal nyolc GPS globális helymeghatározó műholdat megrongáltak. Ennek kétszeres volt a hatása. Hallottuk, hogy az amerikaiak átkapcsoltak egy csak általuk kódolt GPS rendszerre, és ha bárki más megpróbálta használni a rendszert, egyesek és nullák olyan áradatát kapta, ami a navigációs rendszert vagy a greenwichi kezdő meridiánra, vagy az északi sarkpontra irányította. Ez az integrált GPS rendszert használó fegyverrendszerek és platformok használatát igencsak pontatlan kalanddá tette. Úgy látszik, hogy egy brit SAS-kommandós csapat, amely a ‚karagandai hatok' néven vált ismertté, megsemmisítette a lézert, Oroszország pedig egy legesleg-utolsó figyelmeztetésben részesült.

Ennélfogva a sok célpontra irányuló támadás feladata a jó öreg vasbombák különféle változataira hárult. Az olyan kötelékek számára, mint a mienk, a fő problémát a valós idejű felderítő hírszerzés jelentette. Tudtuk, hol voltak a helyszínek, amikor a küldetés tervei készültek, de egy ekkora kötelék összegyűjtésének megkezdése és befejezése között olyan hosszú idő telik el, hogy azt is tudtuk, az összehangolt terv végső simításai és a tényleges fegyverhasználat között az ellenség valószínűleg máshova helyezi az egységeit. Rendelkeztünk azonban néhány olyan eszközzel, amivel ez a probléma feltételezhetően enyhíthető lesz. Ott voltak az elektronikus támogató repülőgépek, amelyeknek azt a feladatot adták, hogy háromszögeléses módszerrel hajszálpontosan kimutassák az ellenség radarsugár-kibocsátását, és magasan Szíria fölött tartózkodott egy Dark Star pilóta nélküli felderítő lopakodó repülőgéppár is, amely az ellenség mozgásait figyelte.

Amikor eléggé biztos volt, hogy közeledünk az első SA–11 üteg rakétaalkalmazási zónájához, megkezdődött az elektronikus tevékenység. Több jelzés volt az SA–6-os, SA–11-es, S–300-as ütegektől meg egypár ismeretlentől is, mindegyik kereső üzemmódban működött. Távol, a láthatáron megjelentek rakétaindítást jelző, kis felvillanások, amelyeket függőlegesen emelkedő, narancssárga-fehér füstpamacsoszlopok követtek, arról árulkodva, hogy az ellenség számunkra nem látható célpont felé elindította a rakétáit. Tudtuk, hogy hasonló feladattal egy másik nagy kötelék is elindult Törökországból, s feltételeztük, hogy az vonta magára a látott rakétatüzet.

A kötelék lassú kerülő pályára állt a rakétaalkalmazási zóna pereme mentén, miközben vártuk, hogy a Dark Starok hitelesítsék a föld-levegő rakéták helyzetét. Semmi sem jött, de a bizonytalanságérzetünk szertefoszlott, amikor az egyesített információs rendszer felvillantotta az elektronikus támogatás parancsnokától érkező adatokat. Meglepetésünkre a föld-levegő rakétaütegek ugyanazon a helyen maradtak. Ez nagyban megkönnyítette az életünket, a kötelék parancsnoka pedig közölte a Mágussal, hogy a terv szerinti időben támadni fogunk. A Mágus tudomásul vette és megerősítette, amit mi már tudtunk, hogy a szíriai légierő részéről nem mutatkozott semmilyen tevékenység jele. A Storm Shadow irányított rakétákkal felszerelt GR4 vadászbombázók nyitották meg a műsort, pontosan a terv szerinti időben indítva el a rakétáikat, négyet minden egyes ütegállásra, majd búcsút intettek nekünk, és fordultak is vissza Ciprus felé.

Amit akkor nem tudtunk, de jóval később kitaláltunk, az az volt, hogy az oroszok radarjelutánzó és -ismétlő berendezéseket is szállítottak, amelyek elektronikus jelei teljesen azonosak voltak a valódi SA–11- és S–300-ütegek kereső üzemmódban működő radarjaival. Ráadásul a műanyag-feldolgozó és az asztalosműhelyek szerte az Iszlám Szövetség országaiban az elmúlt hat hónap során megfeszített munkával gyártották mindennek az élethű makettjét, a harckocsiktól és páncélozott csapatszállító járművektől a teljes föld-levegő rakétaütegekig. Ezeket a modelleket egyedi generátorokkal és fűtőelemekkel is ellátták, hogy utánozzák a valódi berendezések infravörös sugárzását is. A makettek annyira jól sikerültek, hogy szinte egészen közel kellett volna menni hozzájuk és megérinteni őket, hogy az ember felfedezze a különbséget. Ez persze 6 ezer és 12 ezer méter magasból lehetetlen volt, de nekünk azt bizonygatták, hogy a Dark Star felderítőgépeket a szuperérzékeny optikai kameráikkal és nagy felbontású képelemzőikkel nem lehet lóvá tenni.

Bíztunk az információink pontosságában, és a kötelék ahhoz a ponthoz tartott, ahonnan elindíthatja a radarelhárító rakétákat a három SA–11 légelhárító rakétaállás ellen. A terv szerint a támadás végrehajtása két szakaszban fog történni. Az S–300-asok néhány kilométerrel az SA–11-

esek állásai mögött helyezkedtek el, de jóval nagyobb lőtávolságuk lehetővé tette, hogy az alkalmazási zónájuk túlnyúljon az SA–11 rakétáén. Az első szakaszhoz az tartozott, hogy a nagy sebességű radarelhárító rakétákat hordozó repülőgépek egy része közvetlenül azokra a rendszerekre tüzel, amelyeket a Storm Shadow rakéták résztöltetei még nem semmisítettek meg. Amikor ez befejeződött, a radarelhárító rakéták mintegy felét úgy indítják el, hogy azok magasan az állások fölött elidőzve, mondhatni kötelékben, védelmet biztosítsanak a rövidebb hatótávolságú F–16CG repülőgépek számára, amikor odaérnek a lézerirányítású bombáikkal, hogy megtalálják és kilőjék az egyes önjáró rakétakilövő állványokat. Ezt az eljárást megismétlik majd az S–300-as állások ellen is, noha ez jóval veszélyesebb macska-egér játék lesz, mivel az S–300 rakéták könnyen túlszárnyalják a radarelhárító rakéták lőtávolságát. Akárhogy is vesszük, de ez volt a terv.

Nem tudhattuk, hogy lent a földön mind a hat üteg harmincöt kilométerrel nyugatabbra költözött. A kora reggeli órákban annyi tevékenység folyt az összes ismert helyszínen, hogy a felderítőszemélyzetünk számára lehetetlennek bizonyult a rendelkezésre álló idő alatt pontosan felbecsülni, mi is történik, az iszlám erők pedig sokat megtanultak az álcázásról és a megtévesztésről az elektromágneses spektrum minden területén. Az azonnali műholdas elemzés nem mutatott semmilyen változást, a két Dark Star kezelő- és elemzőszemélyzete pedig éppen csak belekezdett a nagy magasságban cirkáló lopakodók által továbbított adatok finomított elemzésének folyamatába, amikor az adatfolyam hirtelen megszakadt. Újfent csak jóval később tudtuk meg, hogy az oroszok által működtetett S–400-as rakétaüteg radarja – ahogy azt az oroszok már hosszú ideje állították – képes volt kimutatni és nyomon követni a lopakodó repülőgépeket. Ezt alacsony frekvenciás radarok és a visszaszórási technika együttes felhasználásával érték el. Az amerikaiak – és különösen a hadügyminisztérium – még akkor sem vették figyelembe az oroszok állítását, amikor pedig a vizsgálati eredményekben hasonlót értek el. Egyszerűen túl sok veszteség érte volna őket a beleölt pénzben és a kiharcolt tekintélyben számolva, ha beismerik, hogy a légierő legköltségesebb, aranybevonatú bombázói valójában igenis sebezhetők. A függőlegesen emelkedő rakétafüstoszlopok, amelyeket korábban láttunk, nyolc darab S–400-as útját jelezték, melyeket előzőleg lőttek fel, és leszedték velük a két Dark Star felderítőgépet.

A valóságos SA–11-es rakétaütegek közvetlenül alattunk voltak, az S–300 rakéták pedig kissé nyugatra az SA–11-es ütegek eredeti állásaitól. Így aztán az egész kötelékünk mindenestül az ellenség egyesített rakétaalkalmazási zónáinak a kellős közepébe került. Később elképzeltem magamnak az ütegek parancsnokait, ahogy előre nyalogatják a szájukat, bennünket figyelve odalenn a nagy teljesítményű nyomkövető

tévéképernyőkön, radarjaik kikapcsolva, amint besétálunk a csapdájukba. Amennyire mi tudtuk, a Storm Shadow rakéták jó munkát végeztek, körben kilőve az adóállomás-utánzatokat és lerombolva egy csomó, forgácslapból és préselt műanyagból készült makettet. Mostanra a nagy sebességű radarelhárító rakétákat kilövő repülőgépek jól helybenhagyták az adóállomásokat, mi meg élveztük az F–16CJ és a német elektronikus felderítő vadászgépekről indított tucatnál is több rakéta látványát. Ekkor szabadult el a pokol minden ördöge.

– Rakétakilövés, rakétakilövés! – kiabálta egy német hang.

Kétszáz pilóta és kísérő döntötte be egyöntetűen a gépek szárnyait, hogy személyesen győződjenek meg a zaklatott hívás okáról. Ennyi volt, egyetlen füstpamacs emelkedett egy gallyaitól megfosztott fákkal borított területről, pár száz méterre az alanti Bekaa-völgyben vezető főúttól. Nem keltett túl nagy riadalmat, valószínűleg egy SA–8-as üteg volt. Tudtuk, hogy vannak arrafelé SA–8-as rakétaütegek és hordozható személyi légvédelmi rendszerek, amelyek máskor is bizakodó lövéseket adtak le mindenfelé Libanonban és Szíria nyugati részében. Mivel a legkisebb magasságban, mintegy 7 ezer méteren a német elektronikus felderítő vadászgépek repültek, és az SA–8 rakéták legnagyobb lőtávolsága körülbelül 5,5 ezer méter volt, a vállról indítható légvédelmi rakéták pedig még ennél is jóval alacsonyabbra hordtak, azt vártuk, hogy a füstpamacsok egy ideig emelkednek, majd amikor elfogy a rakéták üzemanyaga, szépen visszahullanak. Az első rakétaindítás után másodpercekkel kitört a hívások kakofóniája, mivel többszörös rakétaindításokat vettünk észre a Bekaa-völgyet keletről lezáró gerinc mindkét oldaláról. Először az volt a véleményem, hogy micsoda pazarlás ez a rakétákkal, de ez hamarosan megváltozott, amikor az önvédő program felvillanásai többszörös elektronikus találatot jeleztek, és Betty, a fedélzeti számítógépem megtörte eddigi hallgatását.

– Rakétariadó, rakétariadó, Grumble... Gadfly* – mondta higgadtan, és megnyugtató elektronikus hanghordozásában nyoma sem volt pániknak. – Zavarócsík előkészítve – tette hozzá.

Úgy éreztem, a kötelék többi része felől amolyan ‚a francba!' közös érzés sugárzik. A következő néhány percre minden ember magával lesz elfoglalva. Az egész kötelék megint csak gyakorlatilag összhangban dobta le a külső üzemanyagtartályát, hogy lehetővé tegye a repülőgépek nagyobb manőverezőképességét. Mindannyian tudtuk, nem vagyunk olyan helyzetben, hogy meglépjünk a légvédelmi rakéták elől, jóllehet azért megpróbáljuk, a szárnyak pedig bedőltek, ahogy mindegyik pilóta óvatosan figyelte a rakétákat, igyekezve kiszúrni azt, amelyik személye-

* A Grumble és a Gadfly volt az S–300-as (vagy SA–10-es), illetve az SA–11-es rakétaütegek kódneve a NATO-légierőn belül. *(A szerző)*

sen őt és a gépét vette célba. Abból a magasságból, ahol az F–15-ös vadászgépekkel együtt voltunk, megfigyelhettük azokat a kevésbé szerencséseket alattunk, akik keringeni és ereszkedni kezdtek, ahogy a fehér füstpamacsok kérlelhetetlenül beléjük martak. Láttam két F–16-os vadászgépet, amint nagy lélekjelenlétről tanúskodva ellentámadásba lendültek, orsózva, csaknem függőleges zuhanórepülésben merültek alá az egyik fenyegető rakétaindító terület felé, miközben négy-négy rakétájukat közvetlenül az ellenség radarjaira lőtték, majd vadul visszarántva a gépet, fürgén megléptek. Ekkor a dolgok rosszabbra fordultak.

– Rakétariadó, rakétariadó! Groucho. Zavarócsík aktiválva – szólalt meg újra Betty.

Groucho? Ezen elmerengtem, majd felfogtam, hogy S–400 rakéták vannak a levegőben, meg mindenféle más is. Egy pillantás keletre megerősítette Betty helyzetértékelését: tucatnál is több rakétafüstpamacs volt emelkedőben. Az S–400 rakéták akár 24 ezer méterre vagy még magasabbra is felkapaszkodnak, mielőtt felülről lecsapnak a célpontjaikra. Ez a törzsükre erősített rakétahajtóművekkel együtt, mint az S–300 rakéták esetében is, rendkívüli mozgékonyságot biztosít nekik a végső szakaszban, és megnehezíti a kivédésüket. A rakéták előző generációi, az SA–11 rakétákig bezárólag, egy jól időzített és hirtelen 6 g fékezéssel elkerülhetők. Ahhoz, hogy az S–300 rakétákat be lehessen csapni, 7-8 g szükséges, az S–400 rakétákhoz pedig 9 g-t is meghaladó érték kell, tájékoztattak bennünket a szakértők.

Talán csak tizenöt vagy húsz másodperc telt el az első rakéta indításától számítva, amikor az emelkedő füstpamacs összevegyült az odalenn keringő repülőgépekkel. Legalább hat találatot jeleztek narancssárga tűzgolyók, amelyek gyorsan nagy fekete felhőkké alakultak a légvédelmi rakéták találati sikerét mutatva. Néhány füstcsík folytatódott a lenti zűrzavaron keresztül, és feljött egészen hozzánk. A gépet lefelé haladó bal fordulóba vittem, a gázkart az utánégetés nélküli maximális teljesítményről visszavettem az optimális fordulási képesség érdekében, s felismertem három rakétát, amely, úgy tűnt, egyenesen az én alakzatom felé tart. A formáció most jól begyakorolt módon szétszóródott, hogy elegendő helyet biztosítson az egyes gépek önálló fordulásaihoz. A három rakéta elvált egymástól, és csupán egy tűnt úgy, hogy az én Typhoon gépem felé igyekszik. Csak egyetlen dolgot lehetett tenni ellene: Betty kiszórta a radarzavaró csíkokat. Bukfencező orsót hajtottam végre csűréssel, és egyenesen a rakéta felé irányítottam a gépet. Újabb orsózás csűréssel jobbra fel. Ahogy az idő lelassult, eszembe ötlött, hogy az efféle dolgot sohasem gyakoroltuk – ebbe vagy belejössz elsőre, vagy nem éled túl. Annál a pontnál, ami bizonyára 500 és 1000 méter távolság között volt, miközben a magasságmérő kijelzője gyorsan pergett lefelé a 10 ezer

méteren keresztül, megpróbáltam felhúzni a gépet. Zúgás és túlzott megterhelés, szürkeség, majd pillanatnyi ájulás, a hátam már nekifeszült a várt végzetes ütközésnek, ahogy a rakéta becsapódik, és fehéren izzó, volfrám repeszszilánkok kaszálnak végig a fülkémen. A szilánkok nem jöttek. Helyette a repülőgépemet ide-oda taszigálták a robbanás lökéshullámai, de a halálos repeszek a függőleges útvonalammal párhuzamosan repültek el. Vízszintesbe hoztam a gépet. Átfordulás jobbra. Közvetlenül előttem és harminc fokkal a láthatár fölött egy S–400 rakéta jött lefelé. Tossza meg a rohadt kurváját! Mínusz 4 g. Átmeneti vörös köd a szememen, de 4,5 ezer méter magasban visszatértek az érzékeim, és mentem lefelé. Ösztönszerű éles jobbra kanyarodás. Másik rakéta süvített el hátulról fölöttem, és valamivel arrébb robbant fel; a gép megremegett a szuperszonikus lökéshullámtól. Legalább tíz másik gépet láttam, amint ugyanezt a keringős táncot járták, fordultak, majd zuhanórepülésbe mentek át. Egy gyors fürkésző pillantás végig az odalenn elterülő Bekaa-völgyön még több emelkedő fehér füstpamacs nem szívesen vett látványát tárta fel, mindegyik egy-egy, a fejrészénél gőzölgő rakétát jelezve, amint háromszoros hangsebességgel emelkedtek felénk. Most nem volt értelme felmenni vissza, magasabbra. Betty nem volt valami segítőkész, amikor újra megszólalt:

– Radarzavaró csík 25 százalék. Rakétariadó, Grecko! Ágyútűzriadó, Tunguszka.*

Gépemmel lefelé buktam a padlót keresve; most az egyetlen esély arra, hogy ép bőrrel meglépjek, az lenne, ha egy darab gránitlapot tehetnék magam meg a rövid lőtávolságú ágyúk és rakéták közé. Irány nyugatra, a tenger és a biztonság felé. A Mágus éppen kezdte jelezni a szíriai Flang vadászrepülőgépek levegőbe emelkedését, a küldetés parancsnoka pedig kiadta az elkésett visszavonulási parancsot. A vállamon keresztül hátra- és felfelé nézve néhány repülőgépet láttam, ahogy halálos sérüléssel, hosszú fekete füstcsíkot húzva maguk után és a darabjaikat potyogtatva, zuhannak a föld felé. Fenn a kék égbolton azok a pilóták, akiknek sikerült katapultálniuk találatot kapott repülőgépükből, kicsiny fekete pontokként zuhantak lefelé, melyek fölött az ejtőernyők hirtelen apró virágokként bomlottak ki, amint keresztüljutottak a 3 ezer méteres magasságon, és az ülésükben az automatikus nyomáskapcsolók működésbe hozták az ernyőket. Alakzatunk csevegőfrekvenciáján hívás érkezett a hármas számú gépemtől. ‚Hobbit', aki hívott, azt mondta, katapultál. Sohasem láttam többé. Senki sem látta. Olajfaligetek és narancsültetvények fölött repültünk pár méter magasan, fehérre meszelt falvakat

* A Grecko volt az SA–8-as rakétaütegek kódneve a NATO-légierőn belül. A Tunguszka a német Gepard és Roland rendszerek gyilkos orosz változata, amely egy ütegben egyesített rövid hatótávolságú rakétákat és egy ikercsövű 35 mm-es gépágyút. *(A szerző)*

kerültünk ki, aztán már a tenger fölött voltunk, a biztonságban. Leszállás után mondta valaki, hogy az S–400 rakétáknak sikerült eltalálniuk két tankergépet is a part fölött. Micsoda katasztrófa!"

És valóban az volt. Az Iszlám Szövetség éveket töltött a NATO légitámadási technikájának tanulmányozásával és megértésével, mindig a gyenge pontokat keresve. Az egyiptomiaknak és a szaúdiaknak mindent első kézből tanítottak meg. Nem csoda, hogy képesek voltak az első hullámot ilyen keményen orrba verni. Abból a nagy kötelékből, amelyben Hardy kísérőként repült, harminchét repülőgépet lőttek le. A másik három kötelék és két izraeli megfelelője majdnem ugyanennyire pórul járt a hasonlóképpen rájuk záródó csapdában. Összesen 106 NATO- és 22 izraeli repülőgép veszett oda. A légvédelmi egységek hallgatása és a parancsnokok türelme gazdagon elnyerte a jutalmát. Az egy héttel későbbre tervezett második légitámadást felfüggesztették. Mivel összesen öt Dark Star felderítő robotrepülőgép veszett el, még a B–2-es és F–117-es bombázók bevetését is leállították, mivel láthatatlan mivoltukat most már leginkább csak múlt időben lehetett említeni, és a bizonytalanság felhője lengte körül, miközben a további sorsuk megfontolás tárgyát képezte. Az Iszlám Szövetség minden egyes föld-levegő rakétát augusztus 30-án alkonyattól 31-én hajnalig elköltöztetett. A „légtér uralmát" a „légtér letiltása" váltotta fel. Az Iszlám Szövetség egy újabb menetet nyert meg.

Ha e kudarc gyökereit keressük, akkor az 1990-es évek információs forradalmához, valamint bizonyos problémákkal kapcsolatos önelégültséghez jutunk el. A problémákat egy olyan nagy ellenfél okozta, amely erőteljesebb válaszra volt képes és rugalmasabb volt, mint 1991-ben az irakiak, valamint 2002-ben az észak-koreaiak és a szerbek. A Nyugat feltűnő mulasztást követett el, amikor nem törődött a figyelmeztető jelekkel. Míg egyre több pénzt költöttek a taktikai, hadműveleti és stratégiai információgyűjtő rendszerekre, közben azok a kiegészítő infrastruktúrák szánalmasan hiányosak maradtak, amelyeket a döntéshozók és a harcoló csapatok parancsnokai igényeltek volna ezeknek az információknak a megrostálásához, feldolgozásához, majd széles körben való elterjesztéséhez. A tábornokok továbbra is csökönyösen ismételgették elkoptatott közhelyeiket, mint például: „az információ hatalom". Amit elmulasztottak észrevenni, az az volt, hogy az egész rendszer recsegett-ropogott az információáradat alatt. A problémák megoldásához még több számítógépet és még összetettebb szoftvereket bevetve tulajdonképpen csak az egész folyamat lassult le, mivel az információt egyre növekvő számú érdekelt félnek kellett továbbadni, mielőtt odaért volna, ahol ténylegesen és a kellő időben volt rá szükség. A (leginkább az internetkávéházhoz hasonló) „katonai információs svédasztal" létrehozá-

sára vonatkozó forradalmi ötleteket, ahol az információ és a hírszerzési adatok szabadon és azonnal a végfelhasználók rendelkezésére álltak volna, akik pontosan azzal és akkor szolgálták volna ki magukat, amit és amikor a küldetésük igényelt, biztonsági okokra hivatkozva elutasították. Természetesen az érzékeny forrásokat, különösen a terepen tevékenykedő ügynököket és a fejlett lehallgatási technikákat meg kellett védeni, de azzal, hogy a hírszerző sejteknél az információtömeg összetorlódott, és ezekben a sejtekben a tisztviselők féltékenyen őrizték a becses értesüléseket, a fürdővízzel együtt a gyereket is kiöntötték. A tábornokok egyre szorosabb ellenőrzést akartak afölött, amijük van, ami nem volt meglepő, tekintve, hogy Nyugaton idegenkedtek akár egyetlen áldozattól is, akiért felelőssé tehetné őket a média (később pedig a bíróság). De a parancsnoklás ilyen központosítása, ami jó dolog, az erők ellenőrzését magasabb szintekre tette át, mint korábban valaha is. Ez tovább koptatta az alacsonyabb szintű parancsnokok önálló kezdeményezését és szabad cselekvését, hogy küldetésük végrehajtását a leghatékonyabb módon érjék el, különösen akkor, ha váratlan dologgal kerülnek szembe.

A CNN-effektus és az információs forradalom a magasabb rangú parancsnokokat az „irányítás rabjaivá" tette. A „gyűjtsd, dolgozd fel, és csapj oda" elegáns ideája egy nagy és agyafúrt ellenséggel szemben megfeneklett a „feldolgozásnál". A polgári és katonai elméleti szakértők két évtizedet töltöttek a béketeremtés, a békefenntartás és a békekikényszerítés doktrínáinak tökéletesítésével, valamint a korlátozott háborúkhoz való erőcsomagtervek készítésével. Időközben az az eszme, hogy a NATO és egy Varsói Szerződés méretű ellenség közötti harcra kell felkészülni, legalább annyira divatjamúlttá, mint amennyire elképzelhetetlenné vált. Nagy igyekezetében, hogy az információs háborúban – amit az új technológiák megszerzéséért folytatott rögeszmés verseny jellemzett – a magaslatokat uralja, a Nyugat láthatóan megfeledkezett arról, hogy a háború végső soron a harcról és a gyilkolásról szól.

A NATO-légierők parancsnokai augusztus 31-e estéjét önvizsgálattal töltötték. Azt a döntést hozták, hogy a légitámadásokat folytatják, de ehhez vissza kellett térni az 1980-as évek színvonalára. A legújabb orosz föld-levegő rakéták jelentette légtértilalom, valamint a félelem a terepkövető radarok zavarásának hatékonyságától olyan volt, hogy csak egyetlen következtetés lehetett: a nappali, kis magasságban végrehajtott támadás. Az első hullámok szeptember 1-jén hajnalban fognak indulni, a hangsúly pedig ismét a légi fölény létrehozásán lesz. Az izraelieket csak némileg nyugtatták meg a felderítők által készített képek, amelyek azt mutatták, hogy az összegyűlt iszlám hadseregek még mindig nem moccannak a felvonulási területeken, és nem volt semmi

jele, hogy megindulnának a rohamot megelőző állásaik felé. Valóban, a felvonult erők részéről az egyetlen tevékenység azok között mutatkozott, amelyek Törökország déli határán álltak, s ahol komoly aknatelepítés volt folyamatban.

Tizenharmadik fejezet: Tömegpusztító fegyverek

„Íme, én megetetem őket ürömmel, és megitatom őket mérgezett vízzel; mert Jeruzsálem prófétáitól indult ki az istentelenség az egész országba."

Jeremiás 23,15

„Nincs, aki ítélne peredben sebedért, gyógyulás, hegedés nincs számodra. Szövetségeseid mind elfelejtettek téged, nem törődnek veled."

Jeremiás 30,13–14

„Figyelmeztessétek a nemzeteket: Íme, itt vannak! Hirdessétek Jeruzsálemnek: Ostromlók jönnek a messzi földről, és kieresztik hangjukat Júda városai ellen. Mint mezőőrök, olyanok vele szemben körös-körül..."

Jeremiás 4,16–17

A halál jele

Az augusztus 31-éről szeptember 1-jére virradó éjszakán a háború eddigi leghevesebb Scud-támadását intézték Izrael ellen. Közel 250 Scudot indítottak a kisebb-nagyobb izraeli városok, légi támaszpontok és katonai raktárak ellen, és több rakéta áthatolt az Arrow és Patriot védelmi pajzsokon. Nem volt Izraelben egyetlen olyan város sem, amely ne kapott volna legalább egy találatot a rakétatámadás kiszélesedésével; láthatólag semmi mást nem akartak elérni, mint minél nagyobb rettegést kelteni és mellékesen rombolni. Hajnalban újraindult a légi hadjárat.. A támadók behatolását korlátozta, hogy kevés volt a tankergép, valamint az a tény, hogy a küldetést rendkívül kis magasságban hajtották

végre annak érdekében, hogy elkerüljék a veszélyes orosz légvédelmi rakétákat. Ez azt jelentette, hogy gyakorlatilag megfeleződött a NATO- és az izraeli vadászbombázók akciórádiusza. Az elindított három hullám mindegyike óvatosan harapott bele az ismert föld-levegő-rakétavédőernyő külső szélébe. Ismét cirkálórakétákat és más, repülőgépről indítható rakétákat lőttek ki olyan rögzített célpontokra, mint a repülőterek és az utánpótlási raktárak, hogy az iszlám légierőket a földön tartsák, és megszakítsák a támadásra váró hadosztályok készleteinek a felhalmozását. A föld-levegő rakéták helyét nehéz volt az első áthaladás alkalmával meghatározni és eltalálni. Az összes rendszer átlagosan minden három-négy órában megváltoztatta a helyét, hogy a NATO tervezési ciklusa előtt járjon. Ez azt jelentette, hogy még amikor bemérték is a célpontok helyét, és ezek között sok makett is volt, a fegyvereket a második vagy harmadik áthaladásig nem oldották ki, akkor viszont gyakran találkoztak szembe a földi tüzérség zárótüzével. Az izraeli és a NATO-repülőgépek veszteségaránya az első hullám során 4 százalék volt, de ez a soron következő hullámok alatt mindössze 2 százalékra csökkent. A viszonzás nem volt túl ragyogó; minden elveszített repülőgépért átlagosan két-három rakétaüteget semmisítettek meg. A tervezők úgy becsülték, hogy tíz-tizennégy napra lesz szükségük, mielőtt a közepes szintű hadműveletek újra kezdhetők lesznek, és az összegyűlt felszíni erők elleni közvetlen támadást igazán meg tudják kezdeni.

Szeptember 2-a estéjén továbbította a CNN Tel-Avivból az első jelentéseket egy szokatlan influenza vagy legalábbis annak a tüneteit mutató járvány kitöréséről. Ami ijesztő volt, az influenza majdnem valamennyi áldozata azok közül került ki, akik előzőleg megsérültek az izraeli védőpajzson áthatoló kevés számú Scud-találat következtében. A gyors egyeztetés kiderítette, hogy Izrael-szerte, azokat a légi támaszpontokat is beleértve, amelyek Scud-találatot szenvedtek, az influenza hasonló módon jelentkezett. Este 9 órára a polgári és katonai kórházak személyzete kétségbeesetten dolgozott a vírustörzs azonosításán. Az előzetes vérvizsgálatok semmi mást nem mutattak ki, mint megerősítették, hogy az új törzs nem áll rokonságban a halálos Sydney–2 vagy a Szingapúr baromfivírus-változatokkal. Egyértelmű volt, hogy közvetlen összefüggés található az influenzajárvány kitörése és a Scud-támadások között, ennélfogva az izraeliek biológiai hadviselési figyelőszolgálatát teljesen lefoglalta a minták újraelemzése. A lépfene, az ebola, a botulin és a bubópestis összes tesztjét újra és újra elvégezték, de negatív eredménnyel, viszont az éjszaka folyamán minden egyes eltelt órával megkétszereződött a jelentett esetek száma.

Tel-Avivban a fertőző és trópusi betegségekre szakosodott klinikán Cecilia Marekov beosztott orvosnő az asszisztensnőjével, Lilával éppen megkezdte éjszakai műszakját a laboratóriumban, amikor a munkájukat

tapintatlanul félbeszakította egy „különleges elemzőcsoport" érkezése New Yorkból. A British Airways egyik utolsó Concorde-járatán utaztak, amit a Fehér Ház közvetlen parancsára vettek igénybe katonai célra. Hatan voltak, valamennyien férfiak, valamennyien tetőtől talpig könnyű védőöltözékbe bújva, és valamennyien teljes védelmet nyújtó oxigénes légzőkészüléket viseltek, így leginkább űrhajósokhoz hasonlítottak, nagyon oda nem illő módon. Cecilia gázmaszkja az irodájában volt. Csak akkor vette fel, amikor felvisítottak a légiriadó szirénái – az elmúlt három napon mindenki ugyanígy tett –, és le is vette, amikor a vegyi és biológiai riadót lefújták. Az elemzőket három izraeli katonatiszt kísérte, továbbá személyesen az izraeli egészségügyi miniszter, aki szemmel láthatóan inkább zavarban volt, mint aggódott, valamint Cecilia főnöke, egy vezető tanácsadó, aki most meglehetősen zilálnak tűnt. Épp csak húsz perce volt otthon egy tizennégy órás munkanap után, amikor félúton az ebédje felé felszedte az egészségügyi minisztérium Mercedese. Némi kurta bemutatkozás után (amit Cecilia céltalannak talált, mivel mindannyiukat elrejtette a felszerelésük) az egészségügyi miniszter elmagyarázta, hogy az urak a Los Alamos-i National Laboratories-től vannak, és New Yorkban készenléti állományba helyezték őket, éppen egy ilyen fejleményre várva.

Az egészségügyi miniszter arra kérte Cecilia főnökét, hogy bocsássa három laboratóriumát és teljes személyzetét a maszkos elemzők rendelkezésére. Elmagyarázta, hogy noha eddig még senki sem halt meg az influenzajárványban, de az urak New Yorkból azért vannak itt, hogy segítsenek meghatározni a vírus természetét. Egy órán belül megérkeztek az első páciensek, akiken kialakultak az influenza tünetei. Fiatal repülősök voltak, akik súlyosan megsebesültek, és égési sebeket szenvedtek, amikor az első Scudok eltalálták Meggidót. A következő másfél óra során további tucatnyi sebesültet szállítottak be a klinika elkülönítő részlegébe a legsúlyosabb tünetekkel: migrénhevességű fejfájással, magas lázzal és erős izomfájdalmakkal.

Szeptember 3-án éjjel két órakor az amerikai csoport vezetője a kettes számú laboratóriumba hívta Cecilia főnökét és a rangidős katonatisztet.

– Azt hiszem, vagy egy ötletünk, mi ez a vírus – mondta egyszerűen, harsogó, elnyújtott texasi hanghordozással az öltözéke mikrofonján keresztül –, és nem jó a hír. Úgy találtuk, leginkább a fekete himlővel egyezik, vagyis lényegében egy himlővírus, de genetikailag már módosították, ezért amíg ki nem fejlődik, nem lehetünk biztosak benne, hogy mivel is van dolgunk.

Cecilia főnöke kétségeinek adott hangot.

– Ez nem lehet fekete himlő. Mindannyian tudjuk, hogy a fekete himlőt 1980-ban gyökerestül kiirtották, a hét lakat alatt őrzött maradvány-

törzseket pedig, amit Moszkvában és Los Alamosban tartottak, öt évvel ezelőtt megsemmisítették.

– Csak annyit mondhatok: az a nagy diadal, hogy az oroszokkal egymást figyeltük, hogyan semmisítjük meg a maradék feketehimlő-készleteket 2001-ben, nem volt más, mint színjáték. Mutatvány a nyilvánosság számára, ha úgy tetszik.

– A kibaszott életbe! – mondta a klinika igazgatója.

– Jól mondja – helyeselt a texasi. – Nagyon meggondolatlan dolog lett volna a részünkről, ha valóban megtesszük, és semmi kétség, hogy az orosz hadsereg is ugyanerre a következtetésre jutott. A kormányainkat természetesen, ahogy emlékeznek rá, csak a propaganda érdekelte. Ámbár, tapasztalatom szerint, a politikusokat csak a tálalás érdekli. Néha, alapjában véve, hosszú távon nem igazán érdekli őket a népük.

– Szóval maguk szembeszálltak a közvetlen parancsokkal, és titkos készleteket tartottak meg a fekete himlő kórokozójából?

– Természetesen, ahogy az oroszok is ugyanezt tették. Mint amatőr történésznek, sohasem volt semmilyen kétségem afelől, ahogy mondani szokták, hogy ami körbeindul, az vissza is tér. A fekete himlő, talán nem is szándékosan, a spanyol konkvisztádorok legfőbb fegyvere volt Dél-Amerikában. Néhány év alatt a bennszülött népesség kilencven százalékát eltörölte a föld színéről.

– Igen, tudok róla.

– És természetesen az amerikai kormány fegyverként használta az észak-amerikai indiánok ellen a tizenkilencedik században, és tízezerszámra ölték meg őket azzal, hogy „segély" gyanánt fekete himlővel fertőzött takarókat küldtek nekik. Így aztán egyáltalán nem vagyok meglepődve történelmi távlatból nézve, érti, hogy ennek fekete himlőnek kell lennie, ami hazajön, hogy eltegye magát másnapra.

Az igazgató nem értette, csak azt érezte, hogyan gurul egyre jobban méregbe, ahogy a texasi folytatta.

– Az Iszlám Szövetség számára az biztosíthatja egy ilyen fegyver által nyújtott potenciális hatalom megszerzését, hogy még a legnagyobb erkölcsi érzékkel megáldott orosz kutatók vagy maga az orosz kormány sem lenne képes ellenállni a kínálkozó pénzügyi kísértésnek.

– Mi a kór legrosszabb előrejelzése? Vannak oltóanyagaink?

– Ha ez közvetlen rokonságban álló törzs, van elegendő oltóanyag-készletünk, hogy beindítsunk egy erőteljes és azonnali védőoltásprogramot. A régi időkben a járványok harminc és hatvan százalék között halálosak voltak. De én amondó vagyok, hogy ez a legjobb eset – fejezte be a texasi a tényszerű okfejtést.

A klinika igazgatója mereven nézte a kezét.

– Tájékoztatnom kell az egészségügyi minisztert.

– Már megtettem – mondta gyorsan a texasi –, és a miniszterelnököt meg az elnök asszonyt is tájékoztattam.

– Akkor hát mi a következő teendő?

– Meg kell várnunk, hogy kialakuljanak a gennyes himlőhólyagok. Akkor egypárat megkaparunk, és teljes körű analízist végzünk. Csak akkor fogjuk megtudni, mekkora a baj.

– Maga szerint mi a legrosszabb eset?

– Nos, feltételezve, hogy a kórokozók már benne vannak az ivóvízhálózatban és a táplálékláncban, és már körülbelül három napja, hogy ott vannak, aligha van bárki is egész Izraelben, akit ne érintene. Senki a világon nem kapott védőoltást fekete himlő ellen a nyolcvanas évek eleje óta. A magunk részéről úgy véltük, a fekete himlő semmivé lett.

– Ó, a francba!... És ezért viselték maguk, fiúk, egész idő alatt ezt az űrhajósmaskarát, mi? Maguk mindezt végig tudták. Mindnyájan fertőzöttek vagyunk, igaz?

Az igazgató ellenállt a kényszernek, hogy nekirontson az okostojás amerikainak, és letépje a sisakot a fejéről, hadd osztozzon velük ő is a küszöbönálló gyászos végzet és a halál hirtelen közelsége érzésében.

– Nos, hát valószínűleg – értett egyet a texasi –, de azért mindig vannak túlélők.

Az elnöki gép

– Elnök asszony? – Lee tengernagy volt az, aki a valaha is épített legköltségesebb Jumbo gép hírközlési terének hátsó részében tartózkodott. Az elnök pihenőszobájában szendergett, de a döntéshozóinak teljes felhatalmazást adott, hogy ha a helyzetet úgy ítélik meg, beléphessenek a belső szentélyébe, amely rendes körülmények között az első osztály volt.

– Elnök asszony! – ismételte a tengernagy, ezúttal kicsit hangosabban. Az elnök a magas, szőke tiszt látványára ébredt, aki úgy tűnt, a fehér inge váll-lapjához erősített aranyszínű paszomány súlya alatt hajol meg.

– Elnök asszony – mondta lágy hangon. Az elnök segédtisztje aggódva álldogált Lee vállánál, s bizonyos volt benne, hogy nem volt semmiféle teljes erejű atomtámadás, ami az elnök asszony utasítása ellenére indokolta volna a felébresztését.

– Igen, Frank, mi történt? – kérdezte az elnök, aki most már teljesen éber volt, s nagy lendülettel letette karcsú lábát a padlóra. Lee jól nevelten elfordította a tekintetét.

– Épp most kaptunk üzenetet Londonból... Angliából – tette hozzá megszokásból. A lehallgatóik Cheltenhamben... – majdnem újra hozzátette, hogy Angliában, de elakadt, ahogy az elnök asszony kristálytiszta kék szeme az ő szemébe mélyedt – öö, a kormányzati kommunikációs központban – folytatta – elcsíptek egy, az izraeli miniszterelnöktől négy Lance-üteghez és két régebbi Jerikó–1 bunkerhez küldött „indításra felkészülni" üzenetet. És – folytatta Lee némi habozás után – úgy néz ki, az izraeli hadsereg a csapásokat földi támadással folytatja, valószínűleg azért, hogy elfoglalja Damaszkuszt és Ammánt.

– Lance – felelt az elnök –, taktikai harctéri atomfegyver, maximális hatótávolság kétszázhúsz kilométer, robbanófejek tíz kilotonna körül. Jerikó–1, teljes hatótávolság ezerkétszáz kilométer, ötven kilotonnás neutron robbanófej. Becslés?

– Ha beigazolódik, hogy az influenzajárvány a fekete himlő kezdetét jelenti, márpedig a csoport vezetője Tel-Avivból felhívott, és azt mondta, biztos benne, hogy az, és izraeliek kezdenek meghalni tőle, úgy tűnik, az izraeli miniszterelnök eldöntötte, megsemmisítő támadást indít a szomszédai ellen. A riadókészültségbe helyezett fegyverek nyilvánvaló célpontjai Ammán, Damaszkusz és Bejrút, ezek vannak a Lance lőtávolságán belül, a Jerikók pedig valószínűleg azokra a területekre mennek, ahol az iszlám hadosztályok készülődnek Kelet-Szíriában, Nyugat-Irakban és Szaúd-Arábia északi részén.

– Aha. Ez az a következtetés, amit én is levontam. Hívja be a fejeseket!

Öt perccel később Amerika fő döntéshozói helyet foglaltak az ovális diófa tárgyalóasztal körül. A CNN, a Sky, a BBC és az Arab Világtelevízió képeit mutató tévékészülékeket kikapcsolták. Az ezt követő, fűtött hangú vita nem egészen húsz percig tartott. Az Izrael elleni biológiai támadás ténye magyarázatot adott arra, hogy a Scud rakéták miért nem záporoztak a Törökország keleti és déli részén zsúfolásig megrakott légi támaszpontokra, ahogy azt korábban a Pentagon szakértői jósolták. Az Iszlám Szövetség nagyon elővigyázatos volt, nehogy az amerikaiakat is belerángassa a nukleáris válaszcsapásba, amit az elnök egyértelműen kilátásba helyezett. Az elnök összefoglalta az asztal körül kialakult érzéseket.

– Néhány nem szerencsés választás előtt állunk. Ha az Iszlám Szövetség feketehimlő-kórokozókkal töltött rakétákkal rendelkezik, akkor európai barátaink népes városai rendkívül sebezhetők a támadásaikkal szemben. Szaladin eddig kínosan ügyelt arra, nehogy közvetlenül támadja akár a városainkat, akár a Földközi-tenger térségében és Törökországban összegyűjtött erőinket, amióta a haditengerészetünk ilyen súlyos csapást szenvedett el, de ahogy azt Marseille-ben bebi-

zonyította, ha úgy tetszik neki, gyakorlatilag bárhol lecsaphat Európa közepén. A hírszerzés főnöke és az egészségügyi főtanácsadó egyetért abban, hogy ez nem valószínű, a Szövetség pedig most csak akkora készletekkel rendelkezik, amelyek szemmel láthatóan az Izrael elleni koncentrált támadáshoz elegendők. Egyetlen esélyünk van arra, hogy kivegyük a kezéből a fekete himlőt hordozó, megmaradt rakétáit, s ez az, hogy súlyos nukleáris csapást mérünk rá, végig az iszlám félholdon. És még akkor is, nem is tudom, vagy huszonötmillió arab megölése, az erkölcsi következmények, semmi nem garantálja, hogy megtorlásul néhány rakétát ki ne lőjenek a városainkra. És ettől teljesen függetlenül ott van a saját országainkon belül az iszlám terrorista sejtek ereje, szervezettsége és kitartása, ott van a határozott lehetősége, hogy a városainkban, igen, még itt Amerikában is, nagyon rövid időn belül azonnal megmérgezhetik a vízvezetékhálózatokat. Választanunk kell. Fokozzuk a konfliktust, és megkockáztatunk egy súlyos... és most sok százmillió polgári áldozatról beszélünk mindkét oldalon... vagy... – szünetet tartott, a megfelelő szavakat keresve.

– Vagy sorsára hagyjuk Izraelt és hatmillió lakosát.

Lee tengernagy volt az, aki ilyen nyersen kimondta a dermesztő lehetőséget. Nehéz sóhajok szakadtak fel az asztal körül. Izrael egyértelmű támogatása volt az a sarkalatos pont, ami az Egyesült Államok külpolitikáját 1956 óta mindig is meghatározta. Most ez készült a feje tetejére állni egyetlen húszperces értekezlet eredményeként.

– Valójában igen. Csak reménykedhetünk, hogy Izrael győzni fog. Így csak örülhetünk annak, hogy az izraeliek nukleáris fegyverrel csapnak le az iszlám hadseregekre, ami ötven- és kétszázezer közötti áldozatot követelhet a kilőtt rakéták számától, sűrűségétől és más egyéb viszonyoktól függően, és ameddig a szél a mi erőink felől fúj. De morális alapon, egészében véve, ellenezzük az ellenséges városok elleni nukleáris támadást. Tisztességes ez így?

Az asztal körül csendes fejbólintások jelezték a beleegyezést.

– Rendben, kapcsolják nekem az izraeli miniszterelnököt a zöld telefonon. Elmondom neki.

Tíz perc telt el, amíg az összeköttetésre vártak. Lee admirális újra eltűnt hátul, hogy személyesen nyaggassa a telefonkezelőket, és megtudja, mi tart nekik olyan sokáig, hogy kapcsolják Tel-Avivot. Amikor visszajött, a konferenciaszobában a kisebb vitatkozó csoportoktól minden arc feléje fordult, hogy hallják a szavait.

– Éppen hívást kaptunk a NORAD-tól*. Az arabok nukleáris támadást indítottak Izrael ellen. A kezdeti becslések szerint a bomba nagy

* North American Air Defence Command – Észak-amerikai Légvédelmi Parancsnokság. *(A ford.)*

magasságban robbant, nagyságrend ismeretlen, áldozatok száma ismeretlen. Izrael felé pillanatnyilag minden telefonvonal túlterhelt. Elnök asszony, kérem a Defcon–5 készültséget.

Az elnök bizonytalan volt, hogy mit is kellene éreznie az események ilyen végső fordulatát hallva. Szaladin mindig egy lépéssel előbbre járt. Neki pedig előbb vagy utóbb magához kell ragadnia a kezdeményezést, és ekkor már tudta, hogy minél későbbre hagyja, annál nagyobb a kezdeményezés súlya, amit meg kell tennie, a választási lehetőségei pedig gyorsan elillanóban voltak.

– Cselekedjen, tengernagy!

A Karmel-hegy

Jakob éjfél körül a CNN adásában hallotta az első pletykákat a biológiai fegyverekről. A Scudok még mindig jöttek, de egyértelmű volt, hogy a csúcson már túl vannak. A vezérlőhelyiségtől távol töltött szabad óráiban sem tudta elengedni magát, mert a Tel-Avivban lévő Ceciliára gondolt. A háború kezdetén az összes mobiltelefont lefoglalták, és amióta a Karmel-hegyre érkezett, csak egyszer tudott vele beszélni. Úgy döntött, hogy a Meggidóból és Ramat-Davidból indított Patriotok éjszakai parádés tűzijátékát nézi. Nem tudott megszabadulni a gyomrát kavaró émelygéstől. Tudta, hogy Izrael abban a percben a nukleáris arzenáljához fog nyúlni, ahogy a biológiai támadás ténye beigazolódik.

– Újra jönnek. – Ez Peled megjegyzése volt, ahogy újabb két, magasan szálló „kóbor" rakéta közeledett. Jakob a nyomvonalukat figyelte, ahogy eltűnnek a Földközi-tengerben, és elképzelte a csobbanást. Negyed órával később a vezérlőpult kezelője odahívta Peledet. Jakob elfordult a megfigyelőperiszkóptól, hogy jobban hallja, mit beszélnek.

– Valami új van itt. További négy, magasan szálló rakétát fogtam be, három fent, elöl, egy pedig mögöttük – mondta a kezelő. Peled válasz nélkül felvette a közvetlen telefont, amely a Tel-Avivban székelő parancsnoksághoz biztosított összeköttetést.

– Mit számít az, hogy mekkora a rakétakészletem? – kiabált a kagylóba. Szünetet tartott, amíg a választ hallgatta. – Harmincöt százaléknál vannak, uram. – Rövidebb szünet, majd Peled már majdnem esedezve: – Minden bizonnyal van valami célja, legalább a hátulsót hadd szedjem le. – Újabb szünet. – Igenis, uram... nem, nem fogom megszegni a közvetlen parancsot, de az ön felelőssége – és ezzel Peled lecsapta a kagylót.

Tudta, hogy megint túllépte a határt, és inkább, mint hogy megvárja az elkerülhetetlen fejmosást, ami bekövetkezik, amikor a tábornokot

újra kapcsolják, levette a készülékről a kézibeszélőt, és gyengéden az asztallapra tette.

– Kinek beszéljek és tegyek bizonyságot, hogy meghallják? Íme, körülmetéletlen a fülük, és nem tudnak figyelni.

– Izajás? – puhatolózott Jakob, próbálva felidézni a bibliai idézeteket, mivel az emlékezete a többi nem vallásos zsidóhoz hasonlóan némileg bizonytalan volt e tárgyban.

– Nem, Jeremiás, hatodik fejezet. – Peled szélesen rámosolygott Jakobra. – Vagy felmegy benne a pumpa, és akkor rajtam tölti ki a dühét, vagy némileg lehiggad, s akkor az otrombaságomat a harctéri idegességnek tudja be.

Egyszerre csak hirtelen történt minden. A vezérlőpult kezelője éppen mondani kezdett valamit:

– Eltűnt a hátulsó... – de nem jutott tovább. Az éjszaka egy pillanat alatt fényes nappallá változott. A megfigyelőállásokba beáramló fény erőssége elegendő volt ahhoz, hogy a vezérlőhelyiség egész belsejét megvilágítsa.

– A kibaszott kurva életbe! – kiáltott fel Peled. – Atombomba! Egy kibaszott nukleáris bomba! Hát ez az!

Nem fejtette ki bővebben, de nem is volt rá szükség. A mesterséges napvilág néhány másodpercig tartott, majd kezdte erejét veszíteni, s ahogy halványodott, az elektromágneses hullám megcsapta a Karmel-hegyet. Olyan volt, mintha egy láthatatlan kéz az összes villanykapcsolót egyszerre oltotta volna le. A kezelőszemélyzet tagjai most már mindannyian a padlón hasaltak, kezükkel a fejüket takarva, s összse-összerándultak, ahogy a számítógépek, kábelek és a többi elektronikus berendezés váratlan pukkanásokkal, sistergéssel és szikraesővel a rövidzárlatok haláltusáját vívták. Újfent Peled volt az, aki elsőként megszólalt a sötétben, a ragyogás és szikrázás elhaltával.

– Ragadják meg a kézifegyvereiket, uraim! Félek tőle, hogy mostantól csak gyalogos bakaként válhatunk Izrael hasznára.

Az Iszlám Szövetség kijátszotta az aduját. A Sahab–4 volt az utolsó abból a négy rakétából, amelyet Kum, az iráni szent város nyugati külső övezetéből elindítottak. Az Iszlám Szövetség egyetlen nukleáris robbanófejének elindítására tett előkészületek jól haladtak. Némi izgalmat keltett, amikor az első pár Sahab–4 rakétát az Arrow–2 ellenrakéták leszedték az első éjszakán, de Szaladin cselfogása az volt, hogy a robbanófej nélkül kilőtt és a szokásos módon „elvesztegetett" rakéták készítették elő a röppályát a nukleáris rakéta számára. Az izraeli parancsnokok Peled kivételével arra a következtetésre jutottak, hogy az „ostoba araboknak technikai problémái adódtak", és úgy vélték, biztonsággal figyelmen kívül hagyhatják az „elkóborolt" rakétákat. Az utolsó „kóbor" rakéta azonban egy 100 kilotonnás robbanófej-

jel volt felszerelve, ami körülbelül 36 ezer méter magasságban, Haifától nyugatra, a parttól mintegy 160 kilométerre robbant fel. Szaladin tudta, hogy ez a forgatókönyv, egy légkörön túli robbantás olyasvalami, amit korábban csak az amerikaiak gyakoroltak be szimulációs harcjátékokban a megfelelő módon, és a következményei annyira elképzelhetetlenek voltak, hogy a Pentagon eleve elutasította, hogy bármi továbbit is „gondoljon" a problémáról, azt a kellemes megnyugtatást kínálva fel, ami a nukleáris elrettentés elméletéből származott. „A nukleáris fegyverek lényege nem az, hogy ténylegesen fel is használjuk őket, hanem hogy bármely lehetséges ellenségnél többet és jobbat birtokoljunk belőlük, s így bizonyosak legyünk, hogy nem szándékoznak ilyeneket ellenünk felhasználni, mert erőteljes válaszcsapásra számíthatnak." Ezt a Pentagon egy magas beosztású tisztviselője mondta a szenátus nukleáris stratégiai bizottságának zárt ülésén lezajlott meghallgatáson. Ezzel a forgatókönyvvel csak az volt a baj, hogy a célpont Izrael és nem az USA vagy a NATO volt, és az Iszlám Szövetség túlment a szándékon, és ténylegesen is használta a fegyvert.

A legragyogóbb iszlám tudósok jól számítottak. Egy légkörön kívül bekövetkező robbanás legfélelmetesebb hatása nem a radioaktív szennyezőanyag kicsapódása (amiből semmi sem lett, mivel a tűzgömb sehol sem ért le a földfelszínre), sem a hő- vagy lökéshullám (ami a felső légkörben enyészett el), hanem egy hatalmas elektromágneses impulzus keletkezése volt. Az ionizáció keltette folyamatban a fegyver által létrehozott gamma-sugarak a felső légkörben a negatív töltésű elektronokat lehámozták az atomokról és molekulákról, és ionpárhullámokat hoztak létre. A leszakított elektronok viszont a légkör sűrűbb rétegeibe belépve sok tízezer másodlagos elektront hoztak létre. Egy óriási palacsinta formájú impulzushullám alakult ki, ami lefelé, minden irányban szétterjedt. Mivel a robbanás 36 ezer méter magasságban következett be, egy 100 kilotonnás bomba esetében az érintett terület körülbelül 280 kilométeres sugarú kör volt a detonáció középpontjától számítva. Az impulzus olyan erőteljes, mint amilyet a villámcsapás hoz létre, csak még annál is gyorsabb, a szállított energia pedig a nagy áramerősségű és túlfeszültségű hullámmal széles területen okoz káoszt és torzulást az elektromágneses tér szerkezetében. Az ennek eredményeként létrejött hatalmas elektromos hullámok az érintett területen átterjednek minden fémtárgyra, mint például az acél épületvázak, rádió és televízió adó- és vevőantennák, radarantennák, elektromos kábelek, légvezetékek és járművek (beleértve természetesen a harckocsikat, hajókat és repülőgépeket is). Az átfutó áramhullámzások megrongáltak vagy megsemmisítettek minden útjukba kerülő elektromos berendezést, és ez az, amiben egy légkörön kívüli robbanás igazi hatóereje rejlik. Minden olyan dolog, ami a modern világ lényegéhez „csúcstechnikai" eszközként hozzátar-

tozik, rendkívül sérülékeny. A felsorolás végtelen, de magában foglal bármit, ami szilárdtest-fizikai elveken alapuló, korszerű mikroáramköröket és alkatrészeket tartalmaz: a tranzisztorokat és általában a szilíciumalapú félvezető alkatrészeket, a híradás-technikai összeköttetéseket, az automatizált berendezéseket, a távbeszélő és riasztórendszereket, a számítógépeket és így tovább. A berendezéseket „edzetté" lehet tenni az ilyen támadásokkal szemben azzal, hogy a leginkább érzékeny részeket légmentesen zárható, árnyékoló fémrekeszekkel veszik körül, üvegszálas optikai kábeleket és föld alatti kábeleket használnak, de ezeknek az ellenállási szigeteknek szükségszerűen minden támasz nélkül álló gócoknak kell maradniuk. Egy korszerű, magas műszaki színvonalú állam egyetlen pillanat alatt fűtés, világítás, vízszivattyúzó berendezések és közlekedés nélküli, kőkorszaki társadalommá alakulhat át, és magára maradhat egy hajdani korszak hasznavehetetlen fém- és elektronikus kacatjainak hegyeivel.

A robbanással érintett terület gyakorlatilag egész Izraelre, valamint Ammánra és Nyugat-Jordánia legnagyobb részére kiterjedt, és a nemzet az első órákban teljes káoszba merült. Az összes lakás, kórház és utca teljes mértékben energiaellátás nélkül maradt, mivel a biztonsági tartalék generátorok is felmondták a szolgálatot. Az izraeli katonai vezetés, irányítás és hírközlés összeköttetéseinek majdnem 90 százaléka tönkrement. Az izraeli hadsereg puskákkal felszerelt milicisták tömegévé vált, amint a bonyolult, számítógép-vezérlésű harckocsik, tüzérségi eszközök, gyalogsági páncélozott járművek és a Lance nukleáris rakéták java része hasznavehetetlenné vált.

Előző este 23 óra 30 perckor, amint a biológiai támadás hírei megerősítést nyertek – jóllehet, hivatalosan még mindig csak az influenza egy változatáról beszéltek –, az izraeli miniszterelnök habozás nélkül elrendelte a hadseregnek a hosszú ideje tervbe vett keleti irányú támadás végrehajtását. A tábornokok a hadsereget hatórás mozgósítási készültségben tartották. Az izraeli légierő szintén el volt ragadtatva. Végül képes lesz a saját rituáléja szerint megvívni a háborút, és megszervezni egy kemény csapást az iszlám csapatok gyülekezési területe, harckocsijai, tüzérségi eszközei és hírközlési vonalai ellen. Úgy volt, hogy a hadsereg felvezető egységeinek aznap 10.00 órakor kell elrugaszkodniuk a rajtvonalról az Ammán és Damaszkusz felé induló támadóélekkel. Az elektromágneses hatás azonban egy pillanat alatt elintézte, hogy a kelet felé vezető utakat leállt járművek torlaszolják el. Az izraeli légierő ekkor éppen felkészülés közben volt, hogy támogatást nyújtson a hadseregnek a határ menti gyér védelmi vonalakon keresztül indítandó támadásához. Az időzítés nem is jöhetett volna rosszabbkor, mivel a betonhangárokon kívül a szabadban sok repülőgép az utolsó ellenőrzésre várt, mielőtt elindítják a hajnali rajtaütésre. Az izraeli légierő majdnem

70 százalékos veszteséget szenvedett, de minden, számítógéppel vezérelt kiegészítő felszerelése, ami a korszerű légierőt működésben tartja, az újratöltő berendezésektől és az üzemanyag-szállító tartálykocsiktól a küldetéstervező és adatgyűjtő eszközökig bezárólag, az elektromágneses hullám áldozata lett.

Tel-avivi bunkerjében ülve Lévi végre megértette, miért tartózkodtak eddig az iszlám erők jó távol az izraeli határoktól, az észak-szíriai, kelet-jordániai, nyugat-iraki és észak-szaúd-arábiai összpontosítási körleteikben. A segédtisztje felé fordult.

– Most aztán támadásba lendülnek – mondta.

Az invázió előkészületei

Szaladin „nagy égi jelet" ígért a tábornokainak: ez fogja kijelölni azt a napot, amikor végre képesek lesznek megindulni a várakozási pozícióikból, és megtámadják Izraelt. Az ígéretét pontosan be is tartotta. A légkörön túl bekövetkezett robbanás bevilágította az éjszakai égboltot, és látható volt nyugaton Ciprusig és Alexandriáig, keleten pedig Irak jordániai és szíriai határáig.

Az Izraeltől keletre összegyűjtött iszlám erők ember- és anyagáradata hajnali 5 órakor megindult. Legalább negyvennyolc óráig, de inkább kétszer ennyi ideig is el fog tartani, hogy az összes erő valahol a parancsba adott megindulási pozíciók közelében legyen. Az Izrael elleni közvetlen támadásra kijelölt iszlám hadseregek csak keleten nem kevesebb mint kétmillió emberrel rendelkeztek, felerészben tartalékosokkal, s ez a sereg kilencezer erős páncélzatú harckocsival, hasonló számú gyalogsági harci járművel és csapatszállító páncélozott járművel, valamint tüzérségi löveggel volt felszerelve. További egymillió katona – csaknem kizárólag tartalékosok – beásott védőállásokban az Iszlám Szövetségnek Törökországgal közös határát fedezte, annak teljes hosszában, továbbá a Kuvait, Katar és Bahrein felől vezető esetleges ellentámadási útvonalakat őrizte. A háború egyik érdekes jellemzője volt, hogy az Öböl menti államokban elszigetelődött helyőrségeket a konfliktus egész ideje alatt sem támadták meg, és sebezhető helyzetük tudatában azok sem hajlottak arra, hogy támadó akciókat kezdeményezzenek.

Az Iszlám Szövetség erői egy széles ív mentén kezdték meg a felfejlődésüket, északon Libanonból kiindulva Szíria délnyugati területein keresztül, majd Jordánia nyugati és Szaúd-Arábia északnyugati határainak teljes hosszában. A támadás előretolt egységeit mintegy negyven kiváló hadosztály – páncélosok, gépesített speciális erők és gárdahad-

osztályok – alkotja, őket körülbelül hetven, alacsonyabb fokozatú gyalogoshadosztály követi. A fennmaradó tizenkét páncélos- és gépesített hadosztály stratégiai tartalékként helyezkedett el, hogy a NATO és Törökország ellen biztosító huszonöt hadosztályt támogassa.

A NATO légiereje alig kezdett próbálkozni azzal, hogy kivívja cselekvési szabadságát a szíriai és jordániai légtérben, és most rákényszerült, hogy a támadásait az Izrael felé nyomuló és célpontokban bővelkedő, válogatott páncéloshadoszlopokra összpontosítsa. Azonban, mintha a föld-levegő rakéták ezrei és a légvédelmi tüzérségi lövedékek tízezrei nem okoztak volna elegendő problémát, az első őszi hidegfront söpört végig a Nílus deltáján, felhőket és esőket löködve maga előtt, ami a repülési feltételeket és a hírszerzési adatgyűjtést kétszeresen is nehezítette.

A Sínai-félszigeten, mivel mindkét oldal beásta magát, és csak tüzérségi párbajokra szorítkozott, az izraeliek – a keleten várható csapás előérzetével – visszavonták viharvert nehézfegyverzetű egységeik javát, és csak a leggyérebb fedezőerőket hagyták hátra, igaz, hogy azokat viszont jó pozíciókban. Az egyiptomi erők messze nem tűntek kimerültnek, s folyamatosan felfrissültek az érkező líbiai, szudáni, algériai és marokkói csapatokkal, számukra is menedéket nyújtott a többrétegű egyiptomi légvédelmi rakéta-védőernyő, amely még mindig jelentős számban rendelkezett a gerincét alkotó Patriot és S–300 rakétákkal.

Tizennegyedik fejezet: A vég kezdete

„Mert felhágott a halál ablakainkba, bejött palotáinkba, hogy kiirtsa a gyermekeket az utcáról, az ifjakat a terekről. (...) Ott hever az emberek holtteste, mint trágya a mezőn, és mint kéve az arató mögött, melyet senki sem szed össze."

Jeremiás 9,20–21

„...kiirtanak titeket, és átokká meg gyalázattá lesztek a föld minden nemzete között..."

Jeremiás 44,8

„Pusztaság lesz az egész föld, bár véget nem vetek neki. Ezért gyászol a föld, és elsötétednek az egek odafenn."

Jeremiás 4,27–28

„...borzadállyá teszik földjüket, örökös gúny tárgyává; aki csak keresztülmegy rajta, megborzad, és a fejét csóválja."

Jeremiás 18,16

A kettes számú laboratórium

Lila, a labortechnikus 12 óra 35 perckor futva érkezett Cecilia elsötétedett laboratóriumába a kellemetlen hírrel, hogy a Meggidóból behozott két pilóta közül az egyiken kifejlődött egy kiütés. Szigorú megfigyelés alatt tartják a következő néhány órára, hogy megfelelőképpen megbizonyosodjanak róla, az érintett területen a kiütésből gennyhólyag lesz-e. Néhány másik betegen is kezdtek kiütések előjönni. A dolgok nem néztek ki túl jól.

Nem hallottak semmilyen közvetlen hírt arról, hogy mi történik szerte Izraelben. A szolgálatos egészségügyi katona, aki az üzenetközvetítő feladatát látta el a laboratórium és a miniszterelnök parancsnoki

óvóhelye között, azt mondta, a kórházak az egész országban kezdenek megtelni olyan emberekkel, akiken kiütköztek a vírusfertőzés korai tünetei. Voltak olyan híresztelések is, hogy a katonaság Jeruzsálemben feldühödött csoportokra nyitott tüzet, amelyek védőoltást követelve megostromoltak két kórházat. Az egészségügyi katona elmondása szerint a városban tett három rövid útja alatt az emberek száma az utcákon több mint négyszeresre nőtt. Voltak, akik valóban dühösek voltak; mások fosztogatni kezdtek, és tűzharcba keveredtek a biztonsági erőkkel, sokan pedig jajveszékeltek és siránkoztak. Sokan voltak olyanok is – civilek, rendőrök és katonák egyaránt –, akiknek a társaik siettek a segítségükre, mivel a súlyos influenzatünetek ott helyben ütköztek ki rajtuk.

Naplementekor a puskaropogás zaja városszerte felerősödött. A laboratórium portása működésre bírta az egyik ősrégi dízelaggregátort, ami aztán némi sápadt fényt szolgáltatott a kettes laborban. Az elkülönítőhelyiség teljes sötétségben volt. Cecilia a kimerült Lilát hagyta a székében aludni. Magához vette az elemlámpáját, hogy elvégezze az „első tizenkettő" óránkénti ellenőrzését. Ahogy kinyitotta az ajtót, nem volt szüksége az elemlámpára, hogy felfedje előtte a bent lévők állapotát. A bűz tömör falként ütötte meg az orrát, és heves öklendezésre kényszerítette. A borzalmas szagok keverékéből az egyiket, amit korábban, orvostanhallgatóként már tapasztalt, felismerte. Rothadó hús. Felkattintotta az elemlámpát, és rávilágított a Meggidóból érkezett fiatal repülőtiszt kezére. A gennyhólyagok jó fele már kifakadt, és láthatóvá tette a rothadó fekélyeket, amelyek már átterjedtek az alkarra is. A hús rózsaszín, sárga, zöld és szürke színárnyalatai megerősítették, amit a szaglása már tudatott vele – üszkösödés.

Becsapta az ajtót, és a halványan kivilágított váróhelyiségbe futott, ahol az egészségügyi katona egymagában térdepelt csendes imába görnyedve. A katona felegyenesedett, és a rohanva közeledő cipőkopogás felé fordult.

– Mondja meg a miniszterelnöknek, hogy a vírus számunkra ismeretlen fajhoz tartozik. Úgy tűnik, üszkösödő fekete himlőről van szó.

Cecilia elcsodálkozott az orosz tudósok és genetikusok észjárásán és indítékain, akiknek sikerült egy ilyen gusztustalan hibridet kitenyészteniük. El fogja mondani az igazgatónak is, de előbb visszament az irodájába, hogy Lilával is tudassa.

Lila szendergés közben halkan nyöszörgött. Cecilia megérintette a homlokát; a lány kezdett belázasodni.

– Mi az, Ces? Egek, de pocsékul érzem magam – mormolta Lila.

Ó, ne – gondolta Cecilia –, ne a gyönyörű, szőke és fiatal Lilát! Annyi minden lenne még az életében, amit megélhetne, annyi dolog,

amit még nem élt át. És most, bár még nem tud róla, egy lassú, fájdalmas, rothadó halál rendeltetett a számára. Cecilia térdre hullott, és sírva fakadt.

Kezdődik a roham

Izraelben a következő negyvennyolc órában lényegében hírzárlat volt. Az ezt követő beszámolók azt jelezték, hogy számos ember szenved abban a betegségben, ami üszkösödő fekete himlőként vált ismertté, s ez a szám szeptember 5-ére éppen félmillió fölé emelkedett; ez duplája volt annak, mint amennyien, a fegyveres erők jelentős százalékát is beleértve, a kezdeti tüneteket mutattak. Az USA három C–17-es szállító repülőgéppel küldött fekete himlő elleni oltóanyagot, ami hamarosan hatástalannak bizonyult. A gépek személyzete fegyveres őrizet alatt minden teketória nélkül a repülőtér betonjára borította ki a szállítmányt. Az őrségre azért volt szükség, hogy távol tartsák a gépektől az odasereglő, amerikai állampolgársággal is rendelkező embereket. Amerika nem akarta, hogy a járványt magukkal vigyék a visszatérő C–17-eseken. A harmadik gépet megrohanta a kétségbeesetten menekülni akarók egy nagyobb csoportja, őket lelőtték. A későbbi amerikai repülőgépek ahhoz a megoldáshoz folyamodtak, hogy alacsonyan szállva párnázott csomagokban dobták le a gyógyászati segélyszállítmányokat. Az elnök nem akart több kellemetlen incidenst.

Izrael kétségbeesett zűrzavarba kezdett csúszni. Betegek és haldoklók hevertek mindenfelé. Legtöbbjüket egyszerűen magára hagyták ott, ahol összeestek, számukra nem volt sem gyógyszer, sem remény. Akik még mindig képesek voltak rá, az utcákon őgyelegtek, őrjöngve kerestek „tiszta" konzervételeket, amiből csak kevés állt rendelkezésre. A hadsereg, lábon haldokolva, elfoglalta az előkészített védőállásokat, hogy szembenézzen az iszlám haderők elkerülhetetlen támadásával. Maroknyi harckocsi és tankelhárító fegyver volt már csak működőképes, és azokat az Izrael elleni támadás legvalószínűbb pontjaira gyűjtötték össze.

A NATO reagálása az volt, hogy fokozta az Iszlám Szövetség katonai és a hadigépezetet közvetlenül támogató polgári célpontjainak a bombázását, de még mindig csak a hagyományos eszközökkel. A B–1-es és B–2-es bombázók azokra a célpontokra összpontosították a támadásaikat, amelyeket nem védtek a veszélyesebb, orosz gyártmányú föld-levegő rakéták. A jól védett célpontokat a hajókról, tengeralattjárókról és B–52-es bombázókról indított cirkálórakétákra hagyták. Szíriában és Irak északi részén a taktikai légierő tekintélyes sikereket ért el a kato-

nai közlekedési dugók ellen, amelyek a Szövetség hadosztályainak nyugat felé nyomulása közben alakultak ki, de ezek némi veszteséggel is jártak, s csak kismértékben késleltették egy ilyen mérhetetlenül óriási haderő mozgását. Dél-Jordániában és Szaúd-Arábia északnyugati területein az iszlám hadosztályok alig szenvedtek veszteségeket, mivel a Vörös-tengert, amely az egyiptomi, szaúdi és szudáni aknatelepítésnek köszönhetően le volt zárva, a NATO-légierő egyszerűen nem tudta megközelíteni. Nápolyban és Mons-ban csüggedt hangulat uralkodott. A légi haderőt a múltbeli konfliktusokban gyakran kiáltották ki hősnek és megmentőnek; most viszont nem volt meg sem az ehhez szükséges mérete, sem a hatótávolsága, és az izraeli határ felé feltartóztathatatlanul nyomuló kétmilliós iszlám seregek számára alig jelentett többet bosszantó kellemetlenségnél. Ahogy az első iszlám harckocsik szeptember 6-a kora reggeli óráiban keresztüldübörögtek az izraeli határon, a NATO-parancsnokok arra a következtetésre jutottak, nem maradt más választási lehetőségük, mint hogy a Törökországból tervezett támadást a kidolgozott menetrendnél két-három héttel korábban elindítsák. Az előkészületek eszeveszett iramot vettek fel. A versenyfutás folytatódott.

Izrael északkeleti határát átlépve a támadóerők nem várt kemény ellenállásba ütköztek az izraeli védők részéről, akiknek most már nem maradt semmi vesztenivalójuk. A legnagyobb előrehaladást délen érték el, Eilat és a Holt-tenger déli csücske között, ahol a szaúdi páncélosegységek megkerülték a kikötővárost, és gyorsan benyomultak a Negevbe. Nyugaton az egyiptomiak és szövetségeseik nagyobb mértékű előkészületekbe kezdtek a támadáshoz, hogy visszafoglalják a Sínai-félszigetet. Először át kellett törniük a beásott védők többszörös vonalát, és akkor még mindig ott volt néhány egység, amelyet nem érintett az elektromágneses hatás, jóllehet a maradék legjobb páncélosalakulatokat átvezényelték a Golán-fennsík frontjára, ahol Izraelnek nem volt helye a manőverezésre. Izrael kezdett kifutni az időből, és minden elveszettnek látszott. Még mindig hátravolt azonban egy utolsó dobása a kezében maradt kockával.

4. sz. nukleáris kutatóbázis – Dimona

Izrael fokozatosan megszüntette 650 kilométer hatótávolságú Jerikó–1 rakétáinak a gyártását, és azokat a Jerikó–2 rakétákkal váltotta fel. A Jerikó–2 rakéták több mint kétszer akkora hatótávolsággal rendelkeztek, mint az elődei, de a stratégiai fegyvereknél ténylegesen még mindig gyengébbek voltak. A Jerikó–2 rakéták nagy része „fokozott su-

gárzású fegyverként" vagy köznapibb elnevezéssel „neutronbombaként" vált ismertté. A robbanófejek mérete az 1-5 kilotonna közötti tartományba esett, s a legnagyobb körülbelül negyedakkora volt, mint a hirosimai bomba, de legalább annyira halálos hatású az azonnali sugárkárosító képességét tekintve, ami ideális volt nagy tömegű páncélos-, gyalogos- és tüzérségi csapatok elleni támadásokra. A későbbi Jerikó–2 rakétákat hagyományosabb nukleáris robbanófejekkel szerelték fel, és az iszlám városok felé célozták be. A Jerikó–2 rakétákat szállító-emelő indítóállványokkal állították hadrendbe, ezeket föld alatti bunkerokban tárolták, általában 5-10 darabot egy-egy bunkerban. Mindegyik bunker három be- és kijárattal volt ellátva, ezeken keresztül a szállító indítóállványok kihajthattak a közelben előkészített kilövőállásokba.

Az a felismerés, hogy a kisszámú Jerikó–2 bunker talán a kívánatosnál sebezhetőbb lehet, amikor a rakéták húsz-harminc percet a bunkerkijárat és az indítás között töltenek, oda vezetett, hogy az izraeliek a Jerikó–3 rakéták bevezetésével változtattak nukleáris rakétáik szállítási és működtetési stratégiáján. A Jerikó–3 rakéták közelebb álltak a közepes hatótávolságú ballisztikus rakétákhoz. Az ezekre szerelt robbanófejek a 400 kilotonnától az egy megatonnáig terjedő tartományba estek, a hatótávolságuk pedig meghaladta a 2500 kilométert, és képesek voltak elérni az Izraellel szemben leginkább ellenséges államok területének minden egyes centiméterét. A 2005-ig terjedő tízéves időszak alatt Izrael rakétasiló-építési programot hajtott végre a Negev-fennsíkon; ezeket az amerikai Minuteman rakétasilókhoz nagyon hasonlóan alakították ki. Minden egyes siló önmagában zárt és független volt, egy rakétát és a kétfős kezelőszemélyzettel működő indítóállomást foglalta magában; ezt biztonsági ajtó választotta el a személyzet további két tagjának alvó- és étkezőhelyiségeitől. Politikai feszültség idején minden egyes siló légmentesen lezárva és önfenntartó módon működhetett akár egy hónapig is, a kétszer két fő pedig tizenkét órás műszakokban válthatta egymást. A silók lényegében vasbeton dugók voltak, leginkább egy hatalmas mozsárhoz hasonlóan kialakítva, s először a mozsártörőt fúrták le a földbe egy üreges maggal. A silók tetejét mintegy hat méter vastag félrecsúsztatható fedél védte, amit úgy terveztek, hogy ellenálljon a világ legjobb és legnehezebb hagyományos áthatoló fegyvereinek vagy akár egy nukleáris robbanás több mint 200 kg/cm^2 túlnyomásának is. Az egyes silók fedelét egy-másfél méter vastagságban föld, homok és kavics keverékével borították, és amikor zárt állapotban volt, illesztési vonal nélkül simult a környező talajba. A tökéletes és gondosan elrendezett álcázás hatékonyan tüntette el a silót a fürkésző szemek elől. Az, hogy valami nagy fontosságú dolog van a területen, még a műholdas rutinfelvételek alkalmi elemzői számára is nyilvánvaló volt. A ma-

gasból nézve látszólag üres területet elektromos feszültség alá helyezett háromszoros kerítés vette körül, szögesdróttal védett őrtornyokkal, és egy épületegyüttes is látható volt az őrzést ellátó erők számára.

Jerikó–3, 32. sz. siló

Leo Erhardt főhadnagy kevesebb mint öt percen belül harmadszor nézett a tévémonitorra. A külvilágot csak a televízión át látta. Békeidőben el tudta fordítani a kamerát, és felfedezte a Negev-fennsík barna, halványsárga és narancsszíneit. Figyelemmel követte azt is, ahogy a nap feljön és lemegy. Leo már majdnem el is felejtette a kamera eredeti célját, a silók csúszótetejének az ellenőrzését, és szenvedélyes ornitológusként élvezettel közelített rá az egész Izraelben legszigorúbban őrzött zónában időnként gondtalanul letelepedő madarakra. A maga részéről a kamera olyan eszköz volt, ami segített javítani a hangulatot az értelemtompítóan unalmas és elszigetelt napi teendők közepette. A kamera tudatta velük, mikor van nappal és mikor éjszaka, és ezzel segítette biológiai órájuk szabályos működését, továbbá megmutatta nekik a betongubójukon kívüli világ valóságát.

A 4. sz. kutatóbázis adott otthont az izraeli nukleáris arzenál legjavának. A néhány futballpálya méretű Állomás – ahogy maguk között hívták – durva, magas sivatagi talaja negyven Jerikó–3 rakétasilót fogadott be. A silókat az ezredforduló után fejezték be, és úgy építették, hogy egybeolvadjanak a környező sivataggal. Némi komfortérzetet adott Leo és műszaktársa, Uriah számára, hogy még egy közvetlen nukleáris találat sem képes áthatolni rajta. Leo keletre, majd délkeletre fordította a kamerát. Már hat napja voltak itt bekasztlizva egy lélegzetvételnyi friss levegő nélkül. Tegnap néhány harckocsi, csapatszállító jármű és gyalogság érkezett. Leo figyelte, ahogy bőszen beásták magukat a sivatagba csákányokkal, lapátokkal meg egy utászharckocsira szerelt egyszerű ásókarral és buldózer-tolólappal. A legkevésbé sem látszottak jól szervezettnek, és Leo néhány hadonászó és gesztikuláló alakot figyelt meg, mintha a parancsnokok nem tudnának megegyezni valamiben. Volt közöttük néhány katonanő is, nyúlánk termetüket és nőies mozdulataikat a khaki gyakorlóruhák, Uzi géppisztolyok és az egyéb harci felszerelések sem rejtették el egészen.

Őket figyelve, Leo gondolatai elkalandoztak Tel-Avivba, a barátnőjéhez, Lilához. Utoljára a nyáron, egy negyvennyolc órás eltávozás alkalmával látta. Most úgy tűnt, minden kapcsolatuk megszakadt. Több mint egy hónapja még csak levelet sem kapott, és a háborús hírek sem voltak valami jók. Olyat is lehetett hallani, hogy a városokat biológiai fegyverek koktéljával töltött rakéták találták el, és sokfelé fertőző betegségek törtek ki. A kormány bizonyára még mindig hatalmon van, az

izraeli hadsereg és a légierő végül természetesen vissza fogja verni a betolakodók áradatát, mint ahogyan mindig is megtette. Nem tudta elviselni a gondolatot, hogy Lila valamilyen borzalmas fertőző betegségben szenvedjen, vagy zabolátlan ellenséges katonák keze közé kerüljön. Annyira csinos, hogy biztosan nem tudnának ellenállni neki. Remélte, a lánynak sikerült biztonságos és fertőtlenített helyet találnia a klinikán, ahol dolgozott. Ha bármi történne is, legalább a világ legjobb orvosi ellátásában részesülhet. Most már három napja, hogy semmilyen hírt sem kapnak róla, mi is folyik a külvilágban.

Leo és Uri már rájöttek, hogy nincs minden rendben odakint. Tegnap morajt hallottak, ami úgy hangzott, mint a folyamatos nehéztüzérségi ágyútűz. Ez önmagában csupán szokatlan volt a külvilágtól rendes körülmények között tökéletesen elszigetelt életükben, ahol örökké csak egymás hangját hallották, meg a Jerikó–2 rakéták önellenőrző berendezéseinek a kattanásait és a belső túlnyomást biztosító légkondicionáló berendezések vég nélküli nyüszítését. Mindannyian hallották a tüzérségi tűz hangját, és egyszerűen feltételezték, hogy ez az izraeli hadsereg bátor megelőző támadása a keleti határ mentén felsorakozott iszlám erők ellen. Egy szárazföldi offenzíva megkezdése annak az egységnek az érkezésére is magyarázatot adott volna, amelyet, úgy tűnt, az Állomás őrségének a megerősítésére küldtek, s amely – a kamerán keresztül láthatóan – még mindig gőzerővel ásott.

Már három egész nap múlt el azóta, hogy érzékelték azt a valamit, amiről meg voltak győződve, hogy nukleáris robbanás volt. Leo az azon a reggelen bekövetkezett eseményen tűnődött. Ő és Uri a pihenőhelyiségben voltak, amikor a váltótársaik, akik a másik műszakban éppen szolgálatban voltak, az éjszaka kellős közepén felriasztották őket álmukból az áporodott száraz levegőben, és a hangjukban aggodalom és izgatottság keveréke érződött. Odakint az éjszaka vagy harminc másodpercre nappallá változott. Másodpercekkel azután, hogy felrázták őket, megszólalt a menedékhely riasztóberendezése. Az önellenőrző berendezés, amely szüntelenül gondoskodott a Jerikó–3 rakéták és az egész siló működtető rendszerének a sértetlenségéről, azt jelezte, hogy a siló fedelénél komoly rövidzárlat lépett fel. A program a „műhold nélküli" ablaknak* megfelelő rakétakioldási eljárás teljes tesztjét hívta be. A következő ablak, mialatt egyetlen ismert megfigyelő vagy felderítő műhold sem fürkészi a területüket, s amikor elegendő idő van egy teljes indítási folyamatra, csak három óra múlva lesz, éppen Leo és Uri következő műszakjának a megkezdése után. A váltótársak azonnal megpróbáltak jelentést tenni a parancsnoki bunkernek, de képtelenek voltak összeköttetést létesíteni. Áthívták Leót és Urit a biztonsági ajtón, ami

* Az „ablak" a rakétaindításra megfelelő időszakot jelenti. *(A ford.)*

szigorúan véve a szabályzat megszegése volt, de mind a négyen egyetértettek abban, hogy most éppen rendkívüli helyzet van. Negyven perc múlva egy csoport katona közelítette meg a siló tetejét.

Maga a parancsnok, Sév ezredes volt az. Hosszú szőke haja a homlokába lógott szorosan az álla alá szíjazott acél rohamsisakja alól. A kíséretében volt néhány ember, úgy néztek ki, mint a parancsnoki törzs többsége, és az izgatottságukat a sötétség sem rejtette el. Leo és Uri visszament a pihenőkörletbe, hívásra számítva a belső telefonrendszeren keresztül. És persze azt sem akarták, hogy rajtakapják őket a szabályzat megszegésén. A telefon süket volt, és a televízió képernyője is üresen villogott. Vissza a tulajdonképpeni silóba. Csatlakoztak a másik két katonához, és a siló monitorján keresztül együtt figyelték Sév ezredes hiábavaló igyekezetét, hogy beszéljen egy bedöglött kamerába, majd a belső telefonrendszer ugyanolyan élettelen mikrofonjába az álcázott lejárati létra mellett. Fejmozdulatai azt sugallták, hogy kiabál, és még mulatságos is lett volna, ha nem érzik mindannyian a halálfélelem görcsös csomóját a gyomrukban. Megpróbálták kinyitni a lejárat fedelét, a hatalmas silófedél miniatűr mását, de szemmel láthatólag annak a motorja is tönkrement. Sév káromkodva feladta, és eltűnt a kíséretével együtt.

Sév ezredes azonban nem volt ostoba, és tíz percen belül visszatért. Egyenesen belenézett a siló kamerájába, majd egy A/4-es fehér papírlapot tartott oda a kamerához. Fekete filctollal sebtében néhány szót firkantott rá: „Mozgassa a kamerát balra, ha »igen«, és jobbra, ha »nem«, érti?" Leo balra fordította a kamerát, majd vissza, Sév felé. Másik papír: „Benjamin Sév ezredes vagyok, megismer?" Kamera balra és vissza. „Gyanítom, hogy nagy magasságban történt robbanás kiütötte az összes – újabb lap – silófedélmotort a 4. állomáson meg a rádió- és telefonösszeköttetést a harcállásponttal." És egy utolsó lap: „Fel van hatalmazva, hogy megnyissa az Ómega Kommunikációs Csatornát. Érti?" Leo önkéntelenül bólintott, mielőtt a kamerát balra fordította, majd vissza. Sév ezredes felfelé bökött a hüvelykujjával a kamera előtt, mielőtt egy végső lapot is megírt. „Izrael elvárja" – ennyi állt csak rajta. Ezzel eltűnt a sötétben az embereivel együtt.

– Nos, ez igen súlyos – mondta Leo a másik háromnak, feltételezve, hogy egy rangidős tisztnek szükségtelen kinyilvánítani azt, ami az utolsó öt percben már amúgy is szemet káprázató módon nyilvánvalóvá vált. Mindannyian ismerték az Ómega jelentőségét. Az Ómega egy szupertitkos száloptikai kommunikációs kapcsolat volt. Leo mindössze kétszer látta működni a tizennyolc hónap alatt, amióta a 4. sz. állomáson volt. Mindkét alkalommal értékelőgyakorlatot tartottak. Mindannyiuknak kellemetlen élményei voltak róla; két, merev arcú tisztet kaptak, akik hatósági jelvényként fehér „Kiértékelő" feliratú

karszalagot viseltek. Kezükben csíptetős irómappa az értékelőlapokkal, azokra jegyezték fel a teljes indítási eljárás minden apró mozzanatát és a kiképzési gyakorlatok különböző hiányosságait. Mindez azt szolgálta, hogy minden siló személyzete megbízhatóan és harcra készen lássa el a feladatát. A program bármelyik részében elkövetett egyetlen – bármilyen – hibáért súlyos dorgálást kaptak a parancsnoktól. Aki két hibát követett el, azt valamelyik műszaki alakulathoz helyezték át, ahol nemcsak a tekintélyét és a beosztását veszítette el, hanem a jelentős extra fizetését és az eltávozási kedvezményeket is, melyekkel a munkájuk mindenek fölött való fontosságát és valódi természetét kompenzálták. Az Ómega, mivel kizárólag száloptikai kábeleket tartalmazott, ellenállt az elektromágneses hatásnak, ami a rendszerhibákat okozta a felszínen lévő elektromos berendezésekben. Már magában az is csoda volt, hogy az egyik kamera még mindig működőképes maradt. Az Ómega rendszer összekötötte őket a parancsnoki bunkerral és a miniszterelnök háborús helyzetben használt dolgozószobájával, ami a Bárka néven volt ismert, és Tel-Avivban, a védelmi minisztérium alatt hat emelet mélyen volt beásva.

Az Ómega már majdnem pontosan három napja éledt fel és indult be. Doromboló hangot hallatva csendes versenyre kelt a légkondicionáló berendezésekkel, s minden negyedik órában életre villant, Sév ezredes arcát jelenítve meg a digitális képernyőn. Az ezredes első parancsa az Ómegán keresztül az volt, hogy annak a négy silónak a személyzete, amelyiknek még működött a kamera-háttértárolója, futtassa át a teljes rakétaindítási programot, egészen addig, hogy kinyitják a Jerikó rakétákat a külvilág elől elrejtő masszív fedeleket is. Minden silónál Sév leglidércesebb félelme igazolódott be. Az indítás sorrendi vezérlése automatikusan leállt, amint az indító számítógépeknek azt a parancsot adták, hogy nyissák fel a silók fedelét. Mindegyik bedöglött. A tervezőiroda annak idején nem láthatta előre, hogy a rakétasilók működtető mechanikájának ebben az egyszerű részében ilyen katasztrofális hibák léphetnek fel egyidejűleg. Időközben minden tőle telhetőt megtett, hogy tájékoztassa őket a háborús helyzetről, már amennyire tudomása volt róla, valamint a 4. sz. állomás felszínén folyó munkálatok előrehaladásáról. A nukleáris robbanás négy kivételével hatásosan leplombálta az összes silót. Leo kíváncsi lett volna a többi siló személyzetének a lelkiállapotára. Nekik a légkörön kívüli nukleáris robbanás utáni első időben, legalább huszonnégy óra hosszat, semmilyen összeköttetésük sem lehetett a külvilággal. Mivel a kamerák tönkrementek, és minden összeköttetés megszűnt, az egyetlen működtetési eljárás az volt a számukra, hogy egy huszonnégy órás időszak letelte után bekapcsolják a maguk Ómega programját. Sév ekkor talán azt mondhatta mindannyiuknak, hogy nem minden megy olyan jól, mint

azt várták, és folyik a munka, hogy elhárítsák a silómotorok elektromos problémáit. Amit Leo és legénysége viszont tudott (a kamerájukon keresztül figyelve, mi történik), az az volt, hogy a robbanás óta a silók közül ténylegesen csak négy fölött folynak munkálatok. Az ezredes pedig még azt is tudta, hogy a motorokat, azok kapcsolóit és vezérlő mikroáramköreit az elektromágneses impulzus teljesen leégette, és a 4. sz. állomás csupán négy teljes tartalék garnitúrát tartott, és csak annyi megfelelően képzett technikusa volt, akik egyszerre csak egyetlen silón tudtak dolgozni. Azt, hogy mindössze négy tartalék garnitúrát tartott az Állomás, Sév most rövidlátásnak ítélte meg. Mindazonáltal a tizenöt év alatt, amióta a 4. sz. állomásra vezényelték, összesen egyetlen motor mondta fel a szolgálatot. Az összes szerelést egy alvállalkozó végezte, akinek a kicsiny, szakértő cége Haifa északi peremvárosában volt található. Nem kétséges, hogy az alvállalkozó és a hadsereg egyaránt tartott teljes tartalék berendezéseket, de a probléma most az volt, hogyan jussanak el Izrael egyik csücskéből a másikba. A minisztérium már elutasította Sév ezredesnek az Ómegán keresztül továbbított, ismétlődő kéréseit, azzal, hogy éppen ezeknek a teljesítésében némi kis nehézséggel kell szembenézniük, de elhárították, hogy bővebben foglalkozzanak vele. Az ezredes tudta, hogy a bunkerek felnyitásának nincs más módja, de ezt a borúlátó hírt nem kívánta megosztani a harminchat emberrel, aki most egy időre el volt temetve.

Most délelőtt volt. Leo arra a néhány emberre irányította a kamerát, akik egy kisebb, földbe vájt lyuknak látszó valami körül nyüzsögtek, ami valószínűleg a motorhoz és a vezérlő berendezéseihez vezető lejáratot foglalta magában. Azok az alakok ott amolyan tésztaképű, munkához nem szokott kezű műszaki népségnek néztek ki, akik összehunyorított szemmel és felhúzott orral szoktak bütykölni egy rakás szerteszét heverő színes vezeték és mindenféle műszernek látszó ketyere közepette, s mindegyiknek tollakkal, csavarhúzókkal, csipeszekkel meg apró csípőfogókkal vannak teletűzdelve a különböző zsebei. A csapat odafenn már két nap óta rendszertelen időközökben felbukkant, majd újra eltűnt, amióta gyaníthatóan sikerült szert tenniük a tartalék berendezésekre. Leo és Uri már csak szórakozásból is figyelte őket. Időnként mindannyian abbahagyták a munkát, és aggódva kelet és dél felé pillantottak – kétségkívül a távoli ágyúmoraj forrását keresve. Amit most Leo szeme elcsípett, az volt, hogy mindannyian felálltak, leporolták a kezüket és térdüket, és önelégülten egymásra néztek. Ahogy az események ilyetén fordulatán mélázott, az Ómega halkan berregve életre kelt. Sév ezredes volt látható a képernyőn. Lelkesítő és lefegyverző mosolya eltűnt, s nagyon komolynak látszott. Az utolsó három nap alatt most először szólította őket hivatalos hangnemben.

– Siló 32, itt a vezérlő. Álljanak készen üzenet fogadására a Bárkából.

Ez az egyszerű közlés arra késztette Leót és Urit, hogy kihúzzák magukat a székükben.

– Siló 32 kész – jelentette Leo olyan modorban, ahogy a kiképzések során begyakorolta.

És akkor minden további késedelem nélkül egy új, mégis ismerős arc jelent meg a digitális képernyőn.

– Ez meg ő maga, az a kibaszott miniszterelnök! – mondta Uri, befogva a mikrofont, meglepetésében ekként adva hangot kettejük valószerűtlen helyzetének.

Az összes gyakorlaton sohasem láttak mást, mint valamelyik rangidős katonatisztet, különböző pózokban állva a politikai fejesek helyett.

– A miniszterelnök vagyok – szólalt meg a miniszterelnök merev arccal, láthatóan előkészített szöveget olvasva.

– Ez nem egy kibaszott ugratás – folytatta Uri tiszteletlenül, még mindig takarva a mikrofont.

– Felismernek engem? – kérdezte a miniszterelnök szünetet tartva, és felnézett a válaszra várva.

– Igen, uram, felismerem önt – válaszolt Leo, és most már tudta, mi történik.

Felnézett a vezérlőpult fölött lévő táblán sorakozó kinagyított fényképekre. Ezek voltak azok az emberek egész Izraelben, akiknek felhatalmazásuk volt arra, hogy parancsot adjanak a Jerikó rakéták elindítására. Legfelül ugyanaz a miniszterelnök meredt rá vissza. Leo oda nem illően megjegyezte magában, hogy az ing most ugyan másmilyen színű, de az arc ugyanaz. Alatta volt a védelmi miniszter, majd lejjebb a szárazföldi hadsereg, a haditengerészet és a légierő főnökei következtek. A tábla legalján volt látható Sév ezredes arcképe, akinek a neve, miként a miniszterelnök kivételével a többieké is, csillaggal volt megjelölve. A csillag volt hivatva emlékeztetni a személyzetet arra, hogy ha a miniszterelnökön kívül valaki más rendeli el a rakéta kioldását, hosszadalmas biztonsági igazoló eljáráson kell keresztülmenniük. Ez azt jelentette volna, hogy a személyzet mindkét tagjának elő kellett vennie a saját személyes széfjéből az egyik lepecsételt borítékot, amelyek mindegyike egy-egy papírlapot rejtett magában, s ezek az arra az egyetlen napra érvényes, személyes rakétakioldó kódszavakat tartalmazták. Egyedül a miniszterelnöknek volt felhatalmazása arra, hogy közvetlen parancsot adjon a rakétaindításra, a borítékok nélkül. Az izraeli stratégiai nukleáris arzenál kioldására jogosító felhatalmazást a legmagasabb szinten tartották.

– Felhatalmazom önöket – tért vissza papírjához a miniszterelnök – a rakétaindítás előkészítésére. Az önök célkódja: Alpha Mike három-

nulla-kettő, mód: alacsony légi robbantás. Ismétlem, felhatalmazom önöket a rakétaindítás előkészítésére. Az önök célkódja: Alpha Mike három-nulla-kettő, mód: alacsony légi robbantás.

Újra várakozón nézett fel.

– Értettem, és visszaigazolom, hogy felhatalmazást kaptunk a rakétaindítás előkészítésére az Alpha Mike három-nulla-kettő célpontra, mód: alacsony légi robbantás – mondta Leo.

Uri pontosan elismételte a szavakat.

– Tudassák velem, amikor készen vannak.

– Értettem, rendben!

Ezzel elővették a kulcsaikat, egy szempillantás alatt beillesztették a fő vezérlőpanel nyílásába, és azonnal el is fordították jobbra. A háttérben, az indítókamrát elválasztó falon túl meghallották a rakétarendszer halk sivítását, ahogy felpörgött szunnyadó állapotából. A számítógép monitorja csendben a kódszót kérte, és amikor mindketten beütötték az AM302 kombinációt, visszaigazolta, hogy a célpont-koordinátákat továbbította a Jerikó rakéták tehetetlenségi vezérlőrendszerébe. Most mindkét férfi szilárdan az előttük fekvő indítási ellenőrző listára irányította a figyelmét. Leo lassan felolvasta az ellenőrzési tételeket, Uri pedig végrehajtotta azokat, megismételve közben az utasításokat. Négy perc múlva a számítógép-monitor azt mutatta, hogy az összes rendszer működik. A képernyőn egy rakéta körvonalrajza jelent meg, zöld vonalak a fekete háttérben, és a különböző főegységeket – rakétahajtómű, telepek, motor, elektronika, hűtőfolyadék, hidraulika, robbanófej, radar- és vezérlőrendszer – egy-egy terület ábrázolta az elektronikus rajzon. Amint befejezték az ellenőrzést és az egyes alkotóelemek teljes tesztelését, a rakéta körvonalrajza a képernyőn ragyogó zöld színre váltott. Amikor a rakétán a végső ellenőrzés is befejeződött, a rendszer ellenőrizte a silóajtót. A képernyőn a rakéta rajza fölött a silóajtót ábrázoló, üres, zöld háromszög is színnel telt meg. A számítógép-képernyőn az „Indításra kész" felirat kezdett villogni. Ezt már csak tudatniuk kell mind a helyszíni parancsnoki bunkerral, ahol Sév ezredes követte a tényke-désük menetét, mind a Bárkával.

– Bárka, Siló 32 jelentkezik, indításra készen állunk – mondta Leo.

– Siló 32, itt a miniszterelnök, indítás engedélyezve. Ismétlem, indítás engedélyezve – fejezte be a miniszterelnök.

Hát ennyi. Uri Leóra pillantott, és félig-meddig kérdőn vonta fel a szemöldökét.

– Itt Siló 32, indítási engedélyt vettem. Indítás harminc másodperc múlva – mondta Leo, és Uri felé fordult. – Rendben, akkor hát csináljuk!

– Védőfedél-reteszelést kioldani – mondta Uri, visszatérve az ellenőrző listájához.

– Védőfedél-reteszelést kioldani – ismételte Leo.

Azzal kivette a kulcsokat az engedélyező kapcsolókból, és kioldotta a sárga-fekete csíkosra festett fém védőfedelek reteszelését, amelyek az indítógombokat takarták. A védőfedelek reteszelésének kioldása kinyitotta a siló tolóajtaját. Hallották az ajtó nyitásának a hangját a fejük fölött. Egy pillantás a tévémonitorra megerősítette, hogy a technikusok munkája sikeres volt.

– Visszaigazolást kérek, hogy a védőfedél-reteszelés kioldva, és a silóajtó nyitva – folytatta Uri.

– Védőfedél-reteszelés kioldva, és a silóajtó nyitva – igazolta vissza Leo.

– Indítógombot megnyomni.

A két gomb megnyomása között legfeljebb öt másodperc telhetett el, máskülönben az egész indítási folyamat önműködően leállt volna.

– Rendben, készen állsz? – tudakolta Leo.

Uri némán bólintott. Évekig gyakorolta, de sohasem tartotta valószínűnek, hogy valaha is ilyen messzire jutnak.

– Akkor háromra.

Uri beleszólt az Ómega mikrofonjába, mintha egy utolsó esélyt akarna adni a célpontnak:

– Itt Siló 32, öt másodperc múlva indítás.

Ujjait az előtte lévő indítógomb fölé tartotta. A gomb nagy és fehér volt, belegravírozott sötétkék Dávid-csillaggal, az izraeli nemzeti lobogó pontos ábrázolataként. Ez okos lélektani húzás volt a tervezők részéről, pontosan arra emlékeztetve azokat, akikre ezt a megindítóan rendkívüli felelősséget rótták, amiért harcoltak. A Bárka nem válaszolt, és nem volt észrevétele Sév ezredesnek sem. Mindketten reménykedően várakoztak. Leo folytatta:

– Egy, kettő, három, most! – Urival egyszerre ütöttek az indítógombokra. Azonnal fülhasogató robaj hangzott fel, ahogy a Jerikó rakéta hajtóművei begyújtottak, és rázkódó lökéshullámok járták át az egész vezérlőhelyiséget. A tévémonitor egy pillanatig a föld alól kiáramló füsttel és tűzzel telt meg, mintha éppen egy feldühödött gejzír készülne kitörni. A másodperc töredékével később robbanás hallatszott, ahogy a Jerikó kiemelkedett a silóból, először csak lassan, majd egyre jobban felgyorsulva és stabilabban, ahogy felfelé kapaszkodott a Negev fölött.

– Itt Siló 32, indítás befejezve. Indítás sikeres – jelentette Leo.

Ezzel a miniszterelnök eltűnt a képernyőről, hogy Sév ezredes vegye át a helyét.

– Jó munkát végeztek, fiúk. Nagy tettet vittek véghez Izrael szabadsága és léte érdekében.

Leo teljesen összezavarodott. Elfeledkezve a rang iránt kötelező formaságokról, közvetlen hangon szólt az ezredeshez.

– Most már nem számít, de szabad megmondania nekünk, hogy mi a célpont?

– Teherán – mondta Sév habozás nélkül.

Leo és Uri egymásra néztek.

– Akkor lehet, hogy Ábrahám, Izsák és Jákob istene megbocsát nekünk – mondta Leo egyszerűen.

– Mit mond? – kérdezte Sév.

– Semmit, most már túl késő. Másik kérdés. Most, hogy a mi háborúnk véget ért, mikor jöhetünk ki?

– Reméljük, hogy a következő két órán belül egy másikat is elindítunk. Még ne moccanjanak. Majd értesítem magukat.

– Ne hívjon bennünket...

– Micsoda?

– Semmi. Minden rendben. Siló 32 kikapcsol.

Célpont: Alpha Mike, három-nulla-kettő

A 32. sz. silóból indított Jerikó–3 rakéta robbanófejének hatóereje egy megatonna volt. A bomba 11 óra 17 perckor robbant fel, mintegy 2300 méter magasságban Teherán központja fölött. Egy ilyen fegyver felrobbanása egymilliomod másodpercnél kevesebb ideig tart, ebben a maghasadás és a magfúzió folyamata körülbelül kilencven nanoszekundumot* vesz igénybe, s ebből a fegyver energiájának 99 százaléka az utolsó 10 ns alatt szabadul fel. Ez a tűzgömb születése; a másodpercnek azokban az első apró törtrészeiben csupán néhány méter átmérőjű, a belsejében a hőmérséklet pedig több millió fok. Itt jön létre a romboló elektromágneses impulzus. Ezt követően a fegyver elsődleges hatása fény- és hősugárzás, valamint lökéshullám formájában mutatkozik meg.

Ahogy a gyorsan táguló tűzgömb körülbelül 300 000 °C-ra hűl le, a tágulás gyorsasága a hang sebességére lassul, és a túlhevült repeszdarabok, amelyek a tűzgömb belsejéből kifelé hangsebességgel mozognak, utolérik a tűzgömb külső határvonalát. A tűzgömb külső felületén kialakuló hullám, amely hirtelen hőhatást gyakorolva izzásig felhevíti a környező levegőt, pusztító nyomást fejt ki, ami elegendő ahhoz, hogy az ütközés erejével mindent ledöntsön, ami csak az útjába kerül. A lökéshullám a robbanás középpontjától kifelé távolodva egy folyamatosan táguló gyűrű formájában halad tovább. Ezt óránként akár több ezer kilométerrel száguldó szél követi, ami lassan elül, ahogy a lökéshullám egyre távolabb kerül a robbanás középpontjától. Az 1300 méter maga-

* Nanoszekundum (ns): a másodperc egymilliárdod része. *(A ford.)*

san bekövetkező detonáció alacsony légi robbantás. Az ilyen sokkal pusztítóbb hatású, mint a föld felszínén vagy magasan a levegőben bekövetkező robbanás, mert – eltekintve attól, hogy nincs energiaveszteség, amit a földben egy kráter kirobbantása emésztene fel – a robbanáskor keletkező eredeti lökéshullámot felerősíti egy még gyorsabb robbanási lökéshullám, amit a földfelszínről való visszaverődése hoz létre. Ez megkettőzi az eredeti hullám túlnyomását vagy ütközési erejét a felszíni középponttól körülbelül két kilométeres sugarú körben.

Ezek a szakkönyvi leírás* szerinti események 11 óra 17 perc 10 másodpercig bezárólag zajlottak le. Alant volt Teherán vibráló és viruló városa, amely pillanatokkal előbb nyüzsgéssel és a dolguk után sietők emberekkel volt tele.

A robbanás vakító felvillanása a felszíni középponttól 20 km távolságig kiégette az emberek szemében a recehártyát. Egy kilométeren belül minden – ember, állat, növény és ásványi anyag – egyszerűen elpárolgott vagy elporladt a rendkívüli hőség következtében. A homokos talaj, ahol egykor az épületek álltak, barna üveggé olvadt össze. Az élőlények 6 km távolságig azonnal elpusztultak az égési sérülésektől, az éghető anyagok, mint a fa, műanyag, festék és bútorok, meggyulladtak és elégtek. A hőhatás következtében létrejött halálos körzetnek még a külső peremén is elszenesedett a bőr, a hús és a csont, az ott tartózkodók megfeketedett lenyomatát hagyva hátra. A magas hőmérséklet miatt 6 és 15 km között minden szabadon hagyott bőrfelület másod- és harmadfokú égési sérüléseket szenvedett. Emberek ezrei próbálták meg letépni magukról a lángra lobbant ruhájukat, miközben rémülten tapasztalták, hogy megfőtt húsuk jókora darabjai maradtak a kezükben, és fehér csontjuk villant ki alóluk. Az azon nyomban lángra lobbant területeken ezt követte a lökéshullám, ami növekvő lánggolyókként magával ragadta a tüzeket, óránként több száz kilométeres sebességgel görgetve maga előtt, végig az utcákon és a nyílt terepen. Olyan volt ez, mintha maga a levegő gyulladt volna meg.

A robbanási lökéshullám keltette túlnyomás ereje 7 km távolságig akkora volt, mintha egy 200 tonnás óriási bontókalapáccsal verték volna oldalba az átlagos méretű családi házakat. Még 20 km távolságban is, ahová körülbelül egy perccel a robbanást követően ért oda a lökéshullám, az ereje elegendő volt ahhoz, hogy az ablakokat és ajtókat darabokra zúzza, és leszakítsa a háztetőket. Az útjába került épületek lerombolásakor keletkezett törmeléknek, amelyet a robbanás lökéshulláma magával ragadt és tovasöpört, olyan hatása volt, mint egy szétporladt

---

* Közvetlenül a következő művekből átvéve: Open University – Nuclear Weapons, inquiry analysis and debate, U235 block II 1985; The Effect of Nuclear Weapons, Glasstone and Dolan, US DOD and DOE, 1977; Understanding Nuclear War, Kosta Tsipis, Simon & Schuster, USA, 1983. *(A szerző)*

falmaradványokból, üvegcserepekből és fémszilánkokból álló vízszintes jégverésnek. Amit nem vitt magával, és a megcsavart, elgörbített vagy lehajlított épületvázakban hátrahagyott, az a lökéshullám elhaladta után parittyakőként vágódott vissza.

Ám ezzel a rombolás még nem ért véget. Amint a lökéshullám ereje lecsillapodott, a felfelé emelkedő tűzgömb és nyomában a hőhatás miatt pillanatok alatt keletkezett ezernyi tűz óriási szívóhatást fejtett ki, mert az égéshez szükséges oxigént elfogyasztva a környező hűvösebb levegőt vonzotta a helyére. A robbanás után egy perccel a felforrósodott levegő gomba alakú felhője már 10 ezer méter magasra emelkedett. Ahogy a hidegebb levegő süvítve az emelkedő felhő helyére áramlott, friss oxigénnel látott el minden tüzet, köztük azokat, amelyeket a külső területeken az eltört, vegyianyag-szállító, olaj- és gázvezetékek okoztak. Az eredmény egy óriási visszarobbanás volt a középpont irányába a hurrikánnál sebesebben süvítő széllel, ami felszította a tűzvihart, és mintegy harminchat óra hosszat tovább táplálta a lángokat. A hőmérséklet 3000 °C-ra emelkedésével a tűzvihar egyik különleges és rémületes mellékhatása az égésből származó és a levegőnél nehezebb szén-dioxid leülepedése volt. A szén-dioxid lesüllyedt azokra a mélyebben fekvő helyekre – bunkerokba, pincékbe, óvóhelyekbe és aluljárókba –, ahol az eddigi túlélők menedéket kerestek. A szerencsésebbeket megfojtotta a légzésre alkalmatlan gáz. Azok, akik légmentesen zárt helyeken rekedtek, elevenen sültek meg, mint gesztenye a forró kályhán, mivel a hőmérséklet emelkedett, de az égéshez nem volt elegendő oxigén. A tűzvihar területén minden élőlény elpusztult. Teheránban az első félóra alatt egymillió ember halt meg, és legalább ugyanennyi volt a sebesültek száma. Ám a halál árnyéka sokkal tovább lebegett fölöttük, és Teherán nem az egyetlen volt.

A kocka el van vetve

A Boeing–747 E4B repülőgép hat órája emelkedett a levegőbe az amerikai légierő washingtoni Andrews légi támaszpontjáról. Az elnök aszszonyt késő éjszaka a hatodik érzéke riasztotta fel, még azelőtt, hogy az Izraelért folyó háború irtózatos fordulatot vett. Értesítette a nemzetbiztonsági tanács tagjait, hogy kilencven percen belül legyenek a gépen, amely háborús időben a főhadiszállás volt. Ez nem okozott túl nagy meglepetést azoknak a férfiaknak és nőknek, akiknek a nézetei az elnök politikai döntéseit alakították. A világon valaha volt legerősebb nemzet legnagyobb hatalommal rendelkező személyiségei felkapaszkodtak a Jumbo fedélzetére. Idejük java részét már amúgy is a leve-

gőben töltötték, amióta a biológiai támadás első figyelmeztető jelei felmerültek. Az alelnök és az ő ugyanilyen csapata a Pentagon háborús dolgozószobájában rendezte be az állomáshelyét.

A gyakorlatilag Izrael sorsára hagyásáról hozott nehéz döntést követően az elnök nemigen tudott mást tenni, mint hogy mindkét oldal számára megismételte az egyértelmű figyelmeztetéseket, miszerint ha folytatódik a tömegpusztító fegyverek használata, az magát az emberiség puszta létét fenyegeti.

A keleti időzóna szerint 6 óra 25 perc volt, és a Jumbo hosszú ívet leírva repült kifelé az Erie-tó fölött, 12 ezer méter magasan. Az Északamerikai Légvédelmi Parancsnokság (NORAD) jelentkezett a hírközlő vonalon. A hír az volt, hogy Izrael kilőtt egy Jerikó–3 rakétát, és az Teherán fölött robbant fel. Az áldozatok száma egyelőre ismeretlen, de várhatóan magas lesz. A repülőgépen teljes csend lett, az arcokon hitetlenkedés látszott. Úgy tűnt, a világ irányíthatatlanná vált. Az elnök csupán három órával korábban biztosította Izrael miniszterelnökét, az Egyesült Államok nem fogja eltűrni, hogy legázolják országát, és megismételte: a legvégsőkig megtesz mindent, hogy megvédje Izraelnek a létezéshez való jogát. Az, hogy mit jelent a „legvégsőkig", még mindig nem volt teljesen világos, és az elnöknek magában el kellett ismernie, hogy Amerika irányvonala ezzel ellentétes volt. Ez volt a második beszélgetése a miniszterelnökkel azon a reggelen. Az első szívfacsaró volt. Teljes egészében nyilvánvalóvá vált az Izrael elleni biológiaifegyver-támadás hatása. A Scudok utolsó sorozata, ahogy a miniszterelnök tájékoztatta őt, egy lépfeneszupertörzs és egy még ismeretlen bubópestisfaj keverékét tartalmazta, ami képes volt arra, hogy egy maroknyi túlélő kivételével egész Izraelt eltörölje. A miniszterelnök figyelmeztette, hogy Izrael most már készen áll rá, hogy teljes erejével válaszcsapást mérjen az ellenségre, hacsak az Egyesült Államok nem szándékozik határozottan cselekedni annak érdekében, hogy minden harcot azonnal beszüntessenek. Az izraeli miniszterelnök hangja kétségbeesett volt, csaknem elsírta magát, átérezve, hogy hazája a haláltusáját vívja.

Az USA nukleáris erői már a legmagasabb, a Defcon–5 készültségi fokozatban voltak a Sahab–4 rakéta kilövése óta. Az elnök egyértelműen a tudomására hozta az Iszlám Szövetség vezetőinek, köztük magának a Kum melletti hadi bunkerjában tartózkodó Szaladinnak, hogy az Egyesült Államok komolyan fontolóra vette: saját nukleáris fegyvereivel fog beavatkozni az Iszlám Szövetség szárazföldi erői ellen, hacsak nem mondanak le az Izrael elleni támadásról. Szaladin válasza az volt, hogy már késő, Izrael mint nemzet halott; népének legnagyobb része haldoklik, a nukleáris fegyvereit pedig nem csupán semlegesítették, hanem hamarosan meg is szerzik. A történelem pedig nem fogja

megköszönni az elnöknek, amiért több százezer, talán több millió embert gyilkol meg olyan valami védelmében, ami hamarosan egy üres ország lesz. Rámutatott, hogy a NATO még mindig előkészületeket tesz Törökországban, és kijelentette, csak akkor veszi fontolóra a támadás leállítását – csak azért, hogy végignézze Izrael halálát –, ha a NATO abbahagyja a maga felvonulását. Akkor és csakis akkor lesz hajlandó egyenlő partnerként tárgyalóasztalhoz ülni és megvitatni a térség jövőjét. Az elnök nem adott azonnali választ, de nem is tudott többet tenni, mint hogy egy nagyot sóhajtott, amikor a tanácsadóira nézett.

Az Egyesült Államok már az összes ütőkártyáját kijátszotta, egyet kivéve, a nukleáris fegyverek aduját. A légierő rendkívüli módon legyengült ahhoz, hogy belekényszerítse az Iszlám Szövetséget a Nyugattal való alkudozásba. A légi háború tétje igazából az volt, hogy lerombolják az infrastruktúrát, az erőműveket, az olaj-, vegyi és hadiipari létesítményeket mindenütt az iszlám félhold területén. A légierőnek azonban nem volt elegendő eszköze, a hatótávolsága, és nem tudott megfelelő erőt koncentrálni ahhoz, hogy elegendő veszteséget okozzon, s ezzel átvegye a harci kezdeményezést, amit az ellenség oly furfangosan ragadott magához.

Még mindig egyedül a Nyugat volt az, amelynek hatalma és hajlandósága volt ahhoz, hogy megálljt parancsoljon a közel-keleti háborúban szemben álló felek által okozott, egyre fokozódó pusztításnak. Az elnöknek és tanácsadóinak azzal a problémával kellett szembenézniük, hogy egy olyan háborúról volt szó, amelyet az ellenfelek totálisnak tekintettek, ahol nem létezik az a fogalom, hogy nem harcoló, nem is beszélve a nem harcolók védettségéről; egy olyan háborúról, amelyben az egyik oldalon elszenvedett minden egyes halált a másik oldal nem meggyászolt, hanem megünnepelt. Ha a Nyugat döntő módon akar beavatkozni ebbe a háborúba, akkor még több ember halálát kell okoznia. Ahhoz, hogy a Nyugat megállj parancsa hatásos legyen, az az egyetlen út látszott, hogy – sok tíz- vagy százezerrel növelve a halálos áldozatok számát – egy viszonylag kis erejű atombombát dob le az iszlám seregekre. A helyi összetűzés totális háborúvá terebélyesedett. Ez nem csak egy újabb arab–izraeli csetepaté volt, aminek szuperhatalmi fenyegetéssel gyorsan véget lehetne vetni, s azután a diplomaták következnek, hogy egy újabb ideiglenes békét csikarjanak ki, ami alatt az ellenfelek felkészülnek a következő háborúra. Ez, ami Izraelt és az Iszlám Szövetséget illeti, a végső ütközet volt. Ez a megsemmisítés totális háborúja, nemzet nemzet ellen, a megegyezés szándéka nélkül, mint amilyen annak idején a második világháború volt. A tanácsadók az izraeli miniszterelnök esdeklő telefonhívása és a Teheránra mért nukleáris csapásról szóló hírek közötti időt azzal töltötték, hogy az Izraelt bekerítő iszlám csapatok elleni korlátozott nuk-

leáris csapást mérlegelték. A következtetésük szerint nyolc-tíz darab 10-20 kilotonna közötti hatóerejű fegyver elegendő lenne ahhoz, hogy garantálják az összegyűlt iszlám hadseregek végét. Ez ugyanaz a következtetés volt, amire Izrael is jutott korábban.

Kilencven perccel később még rosszabb hírek érkeztek. Izrael gyors egymásutánban további két Jerikó rakétát lőtt ki, és Cheltenhamből már arról tájékoztatták az elnököt, hogy két további rakéta indításának az engedélyezését hallgatták le. A NORAD másodperceken belül már ki is mutatta a rakéták elindítását. A világ tizenöt percig várakozott. Ismét a NORAD jelentkezett. A Jerikó–3 rakéták eltalálták Bagdadot és Mekkát. Izrael teljes erejéből vagdalkozott, mint a megsebzett és sarokba szorított ember, amikor a halál elkerülhetetlennek látszik.

– Meg kell állítani őket – sóhajtotta halkan az elnök. A harcok kitörése óta először mondták azt az izraeliekre, hogy „ők". Hat évtizeden keresztül Izrael mindig a „mi" része volt. Az elnök most egyetlen mondatban megváltoztatta egy nemzet álláspontját. John Mather Jr. tengernagy, a nukleáris főtanácsadó felé fordult, aki éppen visszaérkezett a kommunikációs helyiségbe. – Mit kell tennünk, tengernagy? – kérdezte kertelés nélkül.

A tengernagy azonnal felfogta a kérdés minden vonatkozását.

– Nos, asszonyom, legalább négy rakétával kellene eltalálnunk a Negevet. A Jerikó–3 silókat a legjobb embereink tervezték és építették, és az egyetlen módja, hogy biztosra mehessünk, ha kiszedjük őket.

– Ez mit jelent pontosan?

– Azt jelenti, asszonyom, hogy felszíni robbantással kell őket elintézni. A rakétáknak egészen a talajszinten kell felrobbanniuk, úgy, hogy a robbanás fizikailag megsemmisítse a maradék Jerikó–3 silókat. A dolog hátulütője, természetesen...

– A kihulló radioaktív anyag. Nem? – Az elnök habozott.

– De igen, asszonyom – és előre látva a következő kérdést, hozzáfűzte –: és a szél délről fúj, ami azt jelenti, várható, hogy a bombák felhői beborítják Izrael legnagyobb részét, Libanont és a szíriai tengerpartot, továbbá Törökország déli részét, de tartok tőle, van ennél még rosszabb hírem is.

– Micsoda?

– Az egyik műholdunk éppen most csípett el egy engedélyezést Tel-Avivból az északi Jerikó–2 bunker részére. Pár napra odabenn ragadtak, de úgy tűnik, sikerülni fog kinyitniuk az egyik ajtót, ami esetleg akár tíz, indításra kész rakétát is felszabadíthat. A célpontok valószínűleg Kairó, Alexandria, Bejrút, Damaszkusz, Ammán...

– Meg kell állítani őket – ismételte meg az elnök. – Nem látom, hogy lenne más választásunk. – Az egybegyűlt társasághoz fordult. – Hölgyeim és uraim, önök látnak bármi más választási lehetőséget?

– A hallgatás tömör falával találkozott. – Akkor hát legyen. Tengernagy, mi áll a rendelkezésünkre?

– Asszonyom, van egy Ohio osztályú tengeralattjárónk kilencven kilométerre a délnyugat-spanyolországi Szent Vince-foktól. Két Trident D–5 elvégzi a munkát.

– Tengernagy, tegye meg! És Isten talán megbocsát nekünk.

– Igenis, asszonyom.

USS Wyoming – SSBN 742 – Szent Vince-fok

A General Dynamics által épített *USS Wyoming – SSBN 742* tengeralattjáró az atlanti flottához tartozott, amelynek a bázisa a Georgia állambeli King's Bayben volt. A hajót 1996 júliusában állították szolgálatba, és az utolsó előtti volt a tizennyolc darab megépített Ohio osztályú, interkontinentális ballisztikus rakétát hordozó, atommeghajtású tengeralattjáró közül. Az Ohio osztály 18 700 tonnás vízkiszorításával a legnagyobb tengeralattjáró-sorozat volt, amit bármelyik nyugati haditengerészet valaha is épített. Mindegyik tengeralattjáró huszonnégy Trident D–5 rakétát hordozott, és minden egyes rakétát 8-14 éles vagy vaktöltésű robbanófejjel lehetett felszerelni. A D–5 a Trident-program csúcsa volt. A rakéták hossza 13,5 méter volt, a súlyuk pedig elérhette a 60 tonnát. A D–5 rakéták maximális hatótávolsága 6500 tengeri mérföld (12 000 km) körül van, és a digitális célmeghatározó technika révén a rendszer az egyes robbanófejeket körülbelül 100 méteres végső pontossággal képes célba juttatni. Tizenhárom perccel azután, hogy az elnök kiadta a parancsot, Martin Standen, a *Wyoming* kapitánya készen állt a rakétaindításra. A teljes parancsot a *Wyoming*ra a Colorado Springs közelében, mélyen a Cheyenne-hegységben beásott légvédelmi parancsnokság, a NORAD továbbította, és a hajó ELF (rendkívül alacsony frekvenciájú) antennájával vette. A parancs tartalmazta a tüzelésre, a célzásra, a robbanófej töltetére vonatkozó adatokat, valamint a kioldási kódot. Standen kapitánynak halvány elképzelése sem volt arról, hol lehetnek a célpontok, csak feltételezte, mint a többiek is a parancsnoki kabinban, hogy valami „arabusoknak" kell majd megbirkózniuk vele. Ha tudta volna, hogy épp az ellenkező eset forog fenn, lehet, hogy habozott volna a következő harminc másodpercben, ami biztosítani fogja a helyét a történelemben az *Enola Gay* személyzete mellett*.

Az egymás után harminc másodpercen belül végrehajtott indítások az egyes és kettes számú kivetőcsőből zökkenőmentesen zajlottak le.

---

* 1945. augusztus 6-án erről a B–29-es bombázóról dobták le az amerikaiak az első atombombát Hirosimára. *(A ford.)*

A csőzáró sapkák pukkanva kinyíltak, a rakéták pedig kirobbantak 15 méterrel a víz felszíne fölé, ahol begyújtottak a hajtóművek. Az első fokozatok 4 km/s sebességre gyorsították fel a rakétákat, mielőtt kiégtek és szétrobbantak. A második fokozatok begyújtottak, és a rakétákat a befecskendezési sebességre gyorsították fel. Öt percen belül mindkét rakéta elhasználta az üzemanyagát, de tovább kapaszkodtak felfelé az űrben egészen 1500 km magasra, csendben nekilódulva a légüres térben vezető ballisztikus pályájuknak, közel 7 kilométeres másodpercenkénti sebességgel, mielőtt a nehézségi erő visszahúzta őket lefelé, a célpontjaik felé. Amint megkezdődött a merülésük, a „buszok", melyek egyenként négy-négy darab 475 kilotonnás robbanófejet és kétszer ennyi vaktöltésű manőverező csalit cipeltek magukkal, leoldották a tölteteiket. A végső tíz másodpercben a robbanófejek újra beléptek a légtérbe. Egy perccel később véget ért Izrael próbálkozása a kölcsönösen biztosított megsemmisítéssel.

A katasztrófa napjai

Maszud al-Maszud az egyik első ENSZ-segélyalkalmazott volt, aki a bombatámadás után a külvilágból eljutott Teheránba. Egy orosz Antonov szállító repülőgéppel utazott oda az ENSZ rendkívüli segélycsapatának vezetőjeként. Leukémiában halt meg 2008-ban, annak következtében, hogy hosszabb ideig ki volt téve a nukleáris támadás utáni Teheránban a magas szintű sugárzásnak és a radioaktív szennyező anyagok hatásának. Tizenkét tagú csapatából ma már csak hárman vannak életben. Valamennyien önkéntesek voltak, és mindannyian tudatában voltak a túlélési esélyeiknek. Az alábbiakban egy részlet olvasható Maszud történetéből.

> „New Yorkban, az Egyesült Nemzeteknél dolgoztam egy hat hónapos kiküldetésben a helyettes iráni képviselő beosztottjaként. Egy magamfajta köztisztviselő számára, aki otthon addig csak az egészségügyi minisztérium dolgaival foglalkozott, ez volt életem nagy lehetősége, hogy rálépjek annak a létrának az első fokára, amely majd gyorsan elvezet a csúcsra. Feleségem, Sabine el volt ragadtatva. Mindazonáltal, mivel éppen akkortájt született meg a harmadik gyermekünk, a legnagyobb meg nem régen kezdte el az iskolát, azt tartottuk a legjobbnak, ha a családom Teheránban marad, hogy elkerüljük azt a törést, amit két költözködés okozott volna. Mindenesetre New Yorkban a fizetés legalább négyszer akkora volt, mint az otthoni keresetem, s így valamennyit félre tudtam tenni egy saját lakásra, és jutott még egy halom ajándékra is a szeretteimnek, amikor pont újév előtt hazamegyek.

Otthon könnyes búcsút vettünk egymástól, mielőtt a minisztérium autója értem jött, hogy kivigyen a repülőtérre. Ez volt életünkben az első alkalom, hogy különváltunk, mivel egymás szomszédságában nőttünk fel, és tizenhét évesek voltunk, amikor összeházasodtunk. Sabine aggódott az izraeliek miatt a Teherán ellen az előző ősszel végrehajtott támadásuk óta. Azzal nyugtattam, hogy Isten kezében van, és bármi történik is, Isten változatlan természete az, hogy biztosítsa a mindenkori igazságtételt ezen vagy a következő világon. Homlokon csókoltam, amikor felhangzott odakint a bekanyarodó Mercedes kerekeinek csikorgása a kavicsos felhajtón. Az ajtókopogásra magára kanyarintotta fekete csadorját, hogy elrejtse a blúzát és a miniszoknyáját, amit alatta viselt, majd felvonta az arcfátylat és a kámzsát, így az utolsó látvány a gyönyörű barna szeme volt, ami megmaradt bennem. A baba éppen sírni kezdett, a nagyobbak pedig belém csimpaszkodtak egy utolsó ölelésre.

A 747-es kora délelőtt szállt fel Teheránból. Tett egy kört, hogy Amszterdam felé vegye az útirányt, mielőtt továbbindul New York felé, így az egész várost láthattam odalenn a kora nyári napsütésben, a fehérre meszelt házakkal, a minaretekkel és mecsetekkel, vakító és szikrázó volt minden. Nyüzsgő város, ahol pezsgett az élet. Amikor legközelebb megláttam a várost, halott volt.

Növekvő nyugtalansággal figyeltem a közel-keleti feszültség fokozódását. Majd miután az izraeliek megbombázták Kairót és Tripolit, már a félelem növekedett bennem. Bevallom, némi büszkeséggel töltött el, hogy elsütöttük azt a nukleáris fegyvert, ami magasan a Földközi-tenger fölött robbant fel, nem az izraeli emberekre célozva, hanem közvetve a hadigépezetre. Biztos voltam benne, most, hogy a nagyra tartott technikájuk jórészt hasznavehetetlenné vált, képesek leszünk győzni a cionizmus elleni harcban. Izrael már kimutatta agresszív szándékait a Sínai-félsziget lerohanásával, most pedig meg fogja tanulni, milyen érzés ugyanazt megkapni.

Két héttel később a kollégákkal ebédeltem a szálloda éttermében, s a háború menetét vitattuk meg, amikor a portás rohant be, és azt kiabálta, hogy Izrael tömeges nukleáris támadást hajtott végre. A szavunk is elakadt. Bizonyára valami tévedés történt. Még az izraeliek sem lennének képesek egy ilyen rendkívüli akcióra. A nukleáris háború mindig is beszédtéma volt, én ezt a távoli jövő elméleti lehetőségének tekintettem, ami túlságosan is borzasztó ahhoz, hogy komolyan szót ejtsünk róla. És most megtörtént, hirtelenében, hajmeresztő módon előbukkant a jövőből, hogy nagyon is a jelen része legyen. Az étterem pillanatok alatt kiürült. Rajtam kívül szinte mindenki a fülére tapasztotta a mobiltelefonját. Utáltam ezeket a szerkentyűket és azt a hangzavart, ahogy csengetés helyett a ‚Zöld ruhaujjak', a ‚Dallam a G-húron' vagy más népszerű dallamok bádoghangú változatai megszólaltak rajtuk. Talán fel kellett élénkíteniük

a képzelőerejüket, vagy szerettek volna gyorsan elfeledkezni arról, ami éppen akkor történt. Ahogy a hallba csődültünk, hogy megnézzük a televíziót, a fülszaggató zsivajon keresztül meghallottam a csinos bemondónő hangját, amint éppen azt mondja, hogy Teherán. Az egész világom összeomlott. Még az a hír sem tudott volna kizökkenteni lélektelen bódultságomból, hogy Amerika megtámadta Izraelt. Csak azt tudtam, hogy vissza kell mennem Sabine-hoz. A saját szememmel kell látnom.

Negyvennyolc óra múlva egy Moszkvába tartó járaton ültem. Onnan az orosz Antonov szállítógépnek, megrakodva a vészhelyzethez szükséges gyógyászati eszközök tonnáival és az én sebtében összegyűjtött szakértői csapatommal, hét hosszú, egyhangúan zsongó órába telt, hogy Teheránba érjen. Egész úton a családomért imádkoztam, minden józan ész ellenére is abban reménykedve, hogy legalább túlélték. Hogy történhetett ez meg?!

Éppen délben szálltunk le ott, ahol valaha a teheráni repülőtér volt. A földet érés rendkívül durva volt, mivel a pilóta ide-oda csúszkált és kanyargott a géppel, hogy kikerülje a szanaszét heverő törmelékeket. Amint leeresztették a hátsó rakodórámpát, a szívem összefacsarodott. Akkor már tudtam, hogy a családom meghalt a várossal együtt. Leküzdhetetlen zokogás tört rám. A város fölött szürke, fekete és barna füstből kevert szemfedő lebegett. Úgy nézett ki, mintha egy óriási kéz söpört volna végig a városon, vagy még inkább, mintha egy gyerek döntötte volna össze az építőkockáit. Minden fehérség eltűnt, a levegő pedig a torkomat kaparó, csípős füsttől bűzlött. Aktívszén-béléső védőruházatot öltöttünk magunkra, mielőtt megkezdtük a kiszállást. Körös-körül a látóhatáron füstoszlopok emelkedtek a városban és a külterületeken még mindig égő tüzekből. Miután felvettük gumi gázálarcunkat, és fejünkre húztuk a kámzsát, utasítottam a két fehér GAZ dzsipünk közül az elsőnek a sofőrjét, guruljon ki a repülőgép hátuljából, és vizsgálja meg az irányítótornyot, amíg mi kirakodjuk a gyógyszereket és kötszereket tartalmazó dobozokat.

A repülőtér elhagyatottnak nézett ki, és amint felszereltük a műholdas telefonjainkat, megkezdtük a saját utazásunkat a pokol közepe felé. Meglepően könnyű volt megmondani, hogy bármelyik pillanatban milyen távolságban voltunk a robbanás középpontjától, pusztán a túlélők állapota alapján. Azok, akik túlélték a robbanást, kábultnak, célt és reményt vesztettnek látszottak. Úgy tűnt, a halottak sokkal jobban jártak; az élők legyengültek, a gyomruk émelygett, de ezek csak az első klinikai jelei voltak a radioaktív sugárfertőzés miatti lassú és fájdalmas halálnak.

A következő hetek folyamán a halál fátyla lebegett a város fölött. A porrétegen keresztül, amit még a robbanás emelt a levegőbe, a nap és a hold színe sötétvörösbe fordult, s emiatt állandó félhomályban kellett dolgoznunk. Tudtuk, hogy ez a radioaktív por halálos. Az emberekért va-

lójában nagyon keveset tudtunk tenni. Mindenhol emberi hányadék volt látható. Mi is hánytunk, amikor megláttuk és a szagát beszívtuk azoknak, akik még éltek, de a testük eltorzult az égési sérülésektől, némelyik a csontjáig elszenesedett; kihánytuk az epénket; vagy amikor láttuk a már oszlásnak indult holttesteken megtelepedett rovarokat és húsfaló baktériumok hatását. A rovarok napokon belül mindent elleptek.

Teheránban semmi sem volt. Nem volt víz, fűtés, világítás, nem volt semmilyen energiaellátás, nem volt élelmiszer, üzemanyag, nem volt mentőszolgálat, tűzoltóság, nem voltak utak, nem volt közlekedés és szállítás, nem voltak óvóhelyek, orvosok, ápolónők, nem volt gyógyszer, és nem voltak szociális szervezetek. Semmi. Csupán a reményüket vesztett emberi lények, akik tudták, hogy meghalnak. A sugárbetegség első jele a hányás és a hasmenés volt. Akik a hatalmas sugárdózis ellenére még mindig éltek, görcsökben rángatóztak, amikor rájuk találtunk. A legtöbbjük az első két napon belül meghalt légzőszervi sérülések vagy súlyos agykárosodás következtében. A kisebb halálos dózisoknak még szörnyűbb volt a hatása. A sugárzás megkárosította és elpusztította a test belső sejtszerkezetét. Csökken a vérsejtek, különösen a fehérvérsejtek termelése. A sugárfertőzést szenvedett vér elveszíti azt a képességét, hogy fenntartsa és kijavítsa az életműködést. Ez viszont azt jelentette, hogy a sebek és sérülések nem gyógyultak, s mivel mindenféle fertőzéssel szemben a minimálisra csökkent az ellenálló képesség, a betegség hamarosan az egész testben elterjedt. Azoknak a haja, akiket a legnagyobb sugárhatás ért, napokon belül csomókban kezdett kihullani. Mindezt az orr, a száj és a belek súlyos és elállíthatatlan vérzése kísérte, az emésztőrendszer halálos károsodásának jeleként. A túlélők pedig mindvégig kábultak és étvágytalanok maradtak, a kimerültségtől és a levertségtől szótlanul magukba zárkóztak.

A többiek számára pedig csak a különféle rákbetegségek és a leukémia bizonyossága maradt. A terhes anyák vigasztalhatatlanok voltak a tudattól, hogy a még meg sem született vagy a jövőben születendő nemzedékek testi fogyatékosságtól, mutációtól és szellemi visszamaradottságtól fognak szenvedni. Sokan választották a halált, mielőtt a halál amúgy is elszólította volna őket vagy meg sem született magzatukat. Ezek a katasztrófa napjai voltak..."

A Mózes hadművelet

Peled a konyhaasztal tetejére rakott lábbal ült. Gondolataiba mélyedve a legfinomabb és legszárazabb borral félig töltött poharába meredt, időnként körbelötykölve a tartalmát, mintha nem bízna benne. Ő és az

ifjú Jakob az elmúlt hét hetet a már lakatlan tanyaházban töltötte, ami szőlőtermelő birtokához tartozott. Éppen túl voltak az első komoly veszekedésükön. Peled az emeleten szundikált, s a tenger felől csípős szél fújdogált. Jakobnak elege lett a hidegből, és elhatározta, hogy tüzet gyújt az öreg konyhai nyitott tűzhelyben. Peled ráordított, követelve, hogy tudassa vele, meg akar-e halni még ma, vagy sem, mert az élet jelei, a kéményből felszálló füst a kétségbeesett és éhes embereket körös-körül mérföldekre riadóztatja és idevonzza. Miután széttiporta a tüzet, és a maradványát a konyha kőpadlóján szétrugdostá, Peled kinyitott egy üveg bort, és a borongós csöndben két óra hosszat ült a székében. Jakob a gondolataira maradva eltűnődött a robbanás óta bekövetkezett eseményeken, amelyek Izrael elsőrendű védelmi fegyverrendszerét kezelő, hi-tech harcosokból a „bokorugró" gyalogosoknál is hasznavehetetlenebb katonákká süllyesztette le őket.

A robbanás utáni hajnalon egy felületes ellenőrzésre volt mindössze szükség, hogy megerősítsék: a 4. Arrow-rakétaüteg elektromos szempontból hulla, a feltámasztás reménye nélkül. Magukhoz vették Uzi géppisztolyaikat, és lefelé indultak a Karmel-hegyről, hogy odalenn csatlakozzanak a gyalogsághoz. A gyalogság, noha semmi védenivalója nem maradt, nem kapott parancsot, hogy bármi mást csináljon, így ott maradt, ahol volt. Egy teljes napot töltöttek el azzal, hogy a lehető legmélyebb, keskeny lövészárkot ássák meg kilométerekre körös-körül. Peled feltett szándéka volt, hogy viszonylagos kényelemben várja ki a háború végét.

A következő reggel, szeptember 4-én történt, hogy az első katona kidőlt a sorból az üszkösödő fekete himlő kezdődő tüneteivel. A következő huszonnégy óra alatt további négy katona betegedett meg. Fegyverrel kényszerítették őket az elkülönítőbe. Amikor ketten megtagadták az engedelmességet, a század parancsnoka elővette a revolverét, és lelőtte őket. Peled úgy döntött, hogy nem várja meg, míg a saját emberei végzik ki, így aznap éjjel Jakobbal ellopták a környéken fellelhető egyetlen működőképes járművet, egy ősrégi amerikai Willeys dzsipet, és a tengerparton Haifától délre vették az irányt, Peled birtoka felé. Peled és Jakob 6-án kora délelőtt látták a Jerikó rakéták fellövését, de nem tudták, hogy merre tartanak, ámbár helyesen találgatták, megcsodálva az űrbe felkapaszkodó és az égbolt mélykékjében kelet és dél felé eltűnő négy fehér füstoszlopot. Peled meglepetésének adott kifejezést, amikor csupán percekkel később távoli mennydörgésként a hangjuk is megérkezett, és valamit arról dünnyögött, hogy Babilon megkapta a megérdemelt büntetését, de vonakodott több szót vesztegetni a tárgyra, és belemerült a keresztény Biblia egy viharvert példányába, amit a könyvespolcon talált.

A következő órát a rettegés töltötte ki, és az elkerülhetetlen halált várták, miután az amerikai Trident rakéták lecsaptak a Jerikó rakéták in-

dítási körzeteire. Amikor az öreg háztetőt megrecsegtető enyhe lökéshullámok elültek, Peled rávette Jakobot, hogy ürítsék ki az éléskamrát, majd egy sor szitkot mormolva az arabokra és az oroszokra, az összes élelmiszerrel együtt bevették magukat a pincébe.

Egy teljes hétig maradtak lenn, konzerveket ettek, és bort ittak hozzá a pince bőséges készletéből, miközben az influenza tüneteitől való félelmükben mindkettejüket kiverte a veríték, majd Peled úgy határozott, hogy bármilyen radioaktív csapadék volt is, a sugárzás a veszélyes szint alatt van már. Amikor előbújtak, nem volt semmilyen por; a szelek kedveztek a part menti sík vidéknek. Peled táncra perdült örömében, amikor az egyik hálószobában felfedezett egy ódon, csöves rádiókészüléket. Ez az ősrégi technika túlélte az elektromágneses hatást – nem voltak benne nyomtatott áramkörök, sem félvezető alkatrészek. Az elemekben is volt még annyi élet, hogy alig hallhatóan ugyan, de befogják a BBC World Service rövidhullámú adását.

Hitetlenkedve hallgatták, amint a darabkákból sikerült összerakosgatniuk, hogy mi történt a „dezertálásuk" óta. A kimerült elem azonban csak napi öt-tíz perces rádióhallgatást tett lehetővé. Úgy tűnt, hogy Izrael Jerikó rakétákat lőtt ki Teheránra, Mekkára és Bagdadra, s további négyet az összevont iszlám hadseregekre – ezeket tudták meg. De Peled magánkívül volt a dühtől, amikor meghallotta, hogy amerikai Trident rakéták letarolták Izrael legnagyobb részét. Amikor befejezte a szitkozódást, Jakobhoz fordult:

– Ami most történt, az magától értetődő. Mindez már régen be lett ígérve. Minden, amit tennünk kellett, az volt, hogy elgondoljuk az el nem gondolhatót.

Hallottak beszámolókat arról, hogy sok ezer tonna föld, szikla, mocsok és hulladék vált a felszíni robbanások gombafelhőivé, s ezek rendkívüli módon átitatódtak radioaktív izotópokkal. A kihullott szennyezőanyag mennyisége iszonyatos volt, és még a következő hetekben is hallgatták a jelentéseket szörnyű, fekete vagy vörös esőkről. Az Izrael területén vagy a környékén felrobbantott tizenegy atombomba felhője keleti irányban keresztülsöpört Jordánián, Szírián, Irakon és Iránon. Becslések szerint azoknak a száma, akiket a nukleáris csapások megöltek, vagy akik a robbanások közvetlen hatásai miatt meghaltak, több tízmillióra, de lehet hogy kétszázmillióra tehető.

Jakob elsírta magát, amikor a BBC bemondója ecsetelte, az üszkösödő fekete himlő terjedése hogyan pusztította és néptelenítette el Izraelt. Megemlítették, hogy Izrael területén zavargások, lövöldözések törtek ki, és tömeggyilkosságok fordultak elő, sőt kannibalizmusról is szállingóztak rémhírek. A Nagy Döghalál, ahogy a BBC bemondója nevezte, nem volt tekintettel az országhatárokra vagy a politikai rendszerekre, és gyorsan terjedt Izraelen túl is. Október harmadik hetében sikerült csak

megállítani, köszönhetően részint a katonaságnak, részint a természeti akadályoknak. A fegyveres erők biztosították az egész térség elszigetelését, és aki megpróbálta elhagyni, azt megölték. Nyugat felé a Nílus állította meg a járványt, északon a török határ, keleten és délkeleten pedig csak a Tigris és az Eufrátesz kiáradása, illetve a hatalmas szaúd-arábiai sivatag szabott gátat a továbbterjedésnek. Az oroszok szolgáltatták az oltóanyagot, amit aztán világszerte gyorsan gyártani kezdtek a gyógyszergyárak; az emberiség első alkalommal működött együtt, hogy megakadályozza a saját pusztulását. A BBC hírmagyarázója szerint szinte bizonyos volt, hogy a Nagy Döghalál legalább annyi áldozatot követelt, mint a nukleáris fegyverek, ha nem többet.

A BBC hangja tíz nappal ezelőtt, november 1-jén halt el végleg, mivel a telep végérvényesen kimerült. Az utolsó beszámoló, amit még hallottak, arról szólt, hogy a NATO- és török haderőhöz északról és nyugatról csatlakozni készült az orosz hadsereg, s előkészítették az előrenyomulásukat Szírián, Iránon és Irakon keresztül le, egészen az Arab-félszigetig, hogy helyreállítsák a társadalmi stabilitást azokon a területeken, ahol láthatóan megszűnt minden törvényesség és rend. Elszigeteltségük egész hete alatt távoli puskaropogás hangját hallották, de teremtett lelket sem láttak. Amikor a rádió kimúlt, Jakob Tel-Avivba akart menni, hogy megkeresse Ceciliát. Peled azt mondta neki, ha nincs már törvény és rend, akkor várható, hogy a túlélők fegyveres bandákban kószálnak élelem után kutatva, és ezért még gyilkolni is képesek. Egyébként pedig talán szembe kellene néznie azzal a ténnyel, hogy Ceciliát életben találni majdnem bizonyosan reménytelen.

– És nekünk még egy hónapra elegendő ennivalónk meg kétszáz üveg borunk van. – Peled szemmel láthatóan élvezettel kóstolgatta a kilátásokat. – Hamarosan elkezdik felkutatni a túlélőket – jósolta bizakodva.

Jakob tudta, hogy Peled ítélőképessége elég jó ahhoz, hogy hitelt adjon jövőn merengő szavainak.

November 4-én, egy héttel ezelőtt hallották először egy arra tévedt helikopternek a völgyben fel-le kattogó hangját. Ahányszor csak meghallottak egyet, megragadták az Uzijukat, és kirohantak Peled öreg katonai látcsövével, hogy lássák, tudják-e azonosítani az egyik alacsony kőfal mögött elfoglalt fedezékükből. Ennek a helikopternek a hangja viszont egyre erősödött és kitartóbb volt, ahogy közelebb húzott a tanyaházhoz, s ez arra késztette Peledet, hogy lecsapja a borosüvegét, és felkapja a géppisztolyt és a látcsövet az asztalról.

Félúton jártak a nyitott udvaron keresztül, amikor egy fülhasogató csattanást hallottak, amit egy robbanás követett, szerteszálló fém- és kődarabok kíséretében. Valami éppen telibe találta és megsemmisítette a dzsipjüket, amit a tanyaház oldala mellett rejtettek el. Ahogy Jakob a

földre vetette magát, meghallotta egy 30 mm-es gépágyú félreismerhetetlen, mély hangú ugatását – a hang végül is utolérte a lövedékeket. Peled és Jakob a könyökén és a térdén nagy nehezen visszakúszott a házba. Fedezékükben meglapulva meghallották egy második helikopter hangját is közeledni.

– Ezt jól megcsináltad – mondta Peled gúnyosan. – Az a kurva tűz volt az, ami idecsalogatta őket.

Jakob a választ fontolgatta, miszerint elkerülhetetlen volt, hogy végül is kapcsolatba próbáljanak kerülni a külvilággal, amikor odafönn a helikopterlapátok tompa pufogását egy hangerősítő harsogta túl, tiszta angolsággal:

– Jöjjenek ki, kezet a tarkóra, és minden fegyvert hagyjanak bent! Ha ellenállnak, leromboljuk a házat. Egy percük van. – A hang a felszólítást tört héber nyelven is elismételte.

– Nem úgy tűnik, mintha sok választásunk lenne. Két reményünk van: a semmi remény és Isten – vonta le Peled a következtetést. – Reménykedjünk, hogy barátságosak, bár nem vagyok biztos benne, hogy Izraelnek maradt volna még bármilyen barátja is.

Óvatosan kiléptek a fagyos napsütésbe. Egy Blackhawk helikopter lebegett mintegy 100 méter távolságban, orrával feléjük. Rajta túl, balra, jó egy kilométerrel hátrébb egy AH–64 Apache volt látható. Jakob szinte érezte, ahogy a gépágyú csöve követi őket, amint előrelépdeltek, kezüket a levegőbe emelve.

– Ezek biztosan amerikaiak – kiabálta túl Jakob a forgószárnyak kétszeres kattogását.

– Nem okvetlenül – grimaszolt Peled. – Az egyiptomiaknak is vannak ilyenjeik.

– Most alaposan figyeljenek, és meg fognak menekülni – mondta a hang. – Vegyék le a ruháikat! Ez szükséges óvintézkedés. Egy percük van. Figyelmeztetem magukat, sem időnk nincs rá, sem elnézni nem tudjuk a vitatkozást és az ellenszegülést. Bármi trükk, és lelőjük magukat.

– Ó, ne – dünnyögte Peled –, most következik a kivégzés előtti szertartásos megalázás.

– Ez a hang igazi angol – mondta Jakob. – Ezek biztosan rendes fickók.

Peled kiabálva válaszolt, mert az arca eltűnt, ahogy a gyapjúmelegítőjét keresztülhúzta a fején.

– Tudod, hány arabot képeztek ki Sandhurstben? Azoknak is kifogástalan az angoljuk. Különben lehet akár hangfelvétel is.

Egy perccel később mindketten mezítelenek voltak és dideregtek, a kezükkel ösztönösen és zavartan elfedték összehúzódott nemi szervüket. A Blackhawk leereszkedett, és közelebb jött, majd nagyon alacso-

nyan lebegve megállt tőlük alig ötven méterre, még mindig tökéletesen szembefordulva velük, úgy, hogy a felségjelzései rejtve maradtak. Az Apache is lejjebb ereszkedett, gyorsan feléjük repült a másik támogatására, és 200 méterrel arrébb megállt.

– Így aztán el se tud hibázni – mondta Peled, aki továbbra is borúlátó maradt.

A Blackhawk helikopterből három alak ugrott ki, mindegyik tetőtől talpig védőruhába öltözve. Az egyik, aki láthatóan a vezetőjük volt, revolvert tartott a kezében, a másik géppisztolyt, a harmadik pedig a hátán cipelt egy ragyogó sárga tartályokból álló készüléket, ami Peled feltételezése szerint bizonyára lángszóró volt.

– Jó Isten, hogy így kelljen bevégeznünk! – mondta.

A vezető integetett, hogy menjenek a helikopterhez. Peled legnagyobb félelme igazolódott be, amikor elég közel voltak ahhoz, hogy keresztüllássanak a vezető maszkjának az üvegén. Egy mosolygós, sötét arc, szemita vonásokkal és fekete szemmel nézett vissza rájuk. A helikopter oldalára pedig egy poros fekete-fehér-piros, kör alakú felségjel volt felfestve.

– Egyiptomiak – mondta Peled. Nem úgy tervezte, hogy ez lesz élete utolsó szava.

– Uraim, ez a maguk szerencsenapja – szólalt meg a vezető hibátlan angolsággal. Közben odaintette a lángszórós embert. – Forogjanak körbe, csukják be a szemüket, és legyenek erősek.

Jakob teste megfeszült. A mosolygós felszólítás, hogy legyenek erősek, csupán azt érte el, hogy a belei elernyedjenek, ahogy a lángszórós ember célba vette.

Másodpercekkel később mindkettejüket hideg, csípős, világossárga porfelhő borította be. Jakob újra kis híján összeszarta magát, de most a megkönnyebbüléstől. A „lángszórós ember" teljes mértékben átalakult „fertőtlenítő emberré", aki egyedül a testszőrzetük lefújásával tizenöt másodpercet töltött el.

– Rendben, jól van, Luigi, ennyi elég. Mostanra már elég tiszták lesznek. – A vezető visszanézett Peled értetlen arcára, és az előbbi észrevételére válaszolva így szólt: – Nem egyiptomi, öreg haver, hanem angol – majd megelőzve Peled további kérdéseit, hozzátette –: angol Királyi Légierő. Indiai szikh vagyok, Londonban születtem, és csereutazáson vagyok az olasz tengerészgyalogsággal. A kabin, úgy értem, a helikopter onnan van, hogy öö... kölcsönvettük az egyiptomiaktól. Szólítsanak Dannek. Rendben, szálljanak be a kabinba – fejezte be, és a helikopter felé terelte őket.

Az ajtónyílásban leültették őket, és Luigi a talpukat is lefújta. Dan és a másik, kezében a géppisztollyal, szintén leült az ajtóban, amíg Luigi az ő csizmáikkal is ugyanezt tette, mielőtt felugrott, és a saját lábára irányította a fúvókát. Vákuumcsomagolású alsóneműt, csizmás kezeslá-

bast és gázálarcot kaptak. Amint beöltöztek, a helikopter felemelkedett a tanyaház fölé, majd nyugatra, a tenger felé vette az irányt. Dan egy-egy fejhallgatókészletet nyújtott feléjük, hogy tegyék fel a gégemikrofonnal együtt. Újra rájuk mosolygott.

– Nem kétséges, lesz néhány kérdésük.

– Mennyi? – kérdezte Jakob.

Az angol értette, mire gondol. Eddig jó néhányszor válaszolt a kérdésre. Jakob azt akarta tudni, hány izraeli halt meg.

– Nehéz megmondani, de a legfrissebb becslések szerint az egész térségben öt- és hatmillió között vannak. Az újságok ezzel vannak tele. Magukat, túlélőket úgy nevezik, hogy a „Maradék". Ez a Bibliából van, gondolom.* Úgy számoljuk, eddig már körülbelül negyedmillió embert evakuáltunk, és még legalább ennyit kell kihoznunk. Tudják, hogy nevezték el ezt az egészet? – Nem várta meg a választ. – „Mózes hadműveletnek", és tulajdonképpen egyfajta nemzetközileg szervezett exodus.

– Mivel fújtak le minket? – nyerte vissza Peled a kíváncsiságát.

– Ó, az csak egyszerű fertőtlenítő volt. Várjanak, amíg a *San Marco* anyahajóra nem érünk, van ott egy mini katasztrófaelhárító központ egy nagy helikopter-felszállóhellyel. Ők ott aztán valóban letisztogatják magukat. Hallottak a Nagy Döghalálról? – Mindketten bólintottak. – A probléma a spórák a talajban. Minden állat elpusztult, és oszlásnak indult. A szakemberek azt mondják, hogy Izrael földje sivár pusztaság. Ezen azt értik, hogy valójában nagyrészt lakhatatlan. Azt mondják, hogy...

– ...az is lesz legalább hetven évig, mielőtt bárki biztonsággal visszatérhet – vágott közbe Peled.

– Nagyon okos – mondta Dan. – Honnan tudja?

– Ösztönös megérzés, kedves fiam, ösztönös megérzés – mondta Peled a legjobb oxfordi angol hanghordozásával.

– Rendben, hadd lepjem meg magukat valamivel – mondta Dan. Azt hiszem, maguk ketten vagy a Lévi, vagy pedig a Júda törzséből származtatják magukat. – Diadalmasan várakozott.

Peled úgy érezte, a társalgás amolyan „melyik csillagképben születtél?" forgatókönyv szerint kezd elfajulni, amit az Államokban tapasztalt, üresfejű nőcskék fecsegését hallgatva. Mindamellett Dan egyértelműen úgy érezte, valami fontos dolgot hozott szóba.

– Én Júda vagyok – mondta Jakob.

– Én meg lévita – válaszolt Peled vonakodva. Majd rövid szünet után hozzátette: – A királyi papság.

Dan elmagyarázta, hogy a túlélők jóval több mint 90 százaléka, akiket felszedtek és feldolgoztak, a Júda és a Lévi izraeli törzsből való.

---

* Maradék: Isten ítéletét túlélő zsidók, akik Isten megújult népének magvát alkotják. *(A ford.)*

Vannak néhányan a Benjámin törzséből, és csak egy maroknyian a többi kilenc törzsből. A genetikusoknak, a biológusoknak és nem kevés teológusnak jókora elfoglaltságot adott, hogy törjék a fejüket a nyilvánvaló immunitáson. Az újságok ezt „az Isten kegyelméből való etnikai tisztogatásnak" nevezték el.

– Mi történik ezután, úgy értem, miután „fel lettünk dolgozva", ahogy maga mondta az előbb? – kérdezte Jakob.

– Nos, a világ minden országa kész önként befogadni néhány zsidót... öö... izraelit. – Dan felkapott egy csíptetős írómappát, és végigfutott az oldalakon. – Meglehetősen biztos vagyok benne, hogy azt a transzportot, amelyhez magukat kettejüket fogják beosztani, Ciprus után behajózzák... merre is, hadd lássam. – Végighúzta az ujját a lista aljáig. – Ó, itt is van... Babilon! – Pajkos nevetésben tört ki, ahogy Peled szeme rémülten elkerekedett. – Csak ugrattam! New York, New York, oly jó, hogy kétszer mondják.

– New York, New York, csupa botrány és kicsapongás – énekelte Jakob, kiegészítve a dalt, és roppantul élvezte Dan tréfáját.

– Imádom! – fejezték be együtt, majd felszabadult nevetésben törtek ki a gázálarcuk mögött.

Peled is mosolygott. Most döbbent rá, hogy már hosszú-hosszú ideje nem mosolygott. Ilyen az ifjúság tiszteletlensége. Ezekben a másodpercekben örömük elfojthatatlan és ragályos volt. Mindig volt remény, hogy van jövő. Halkan, lágyan ő is énekelni kezdett.

– Kezdd el terjeszteni a hírt... még ma elmegyek...

Tökéletes harmóniában egy női hang csatlakozott hozzá.

– Én is részese akarok lenni...

Jakob hirtelen felegyenesedett ültében. Hiszen ő ismeri ezt a hangot. Eddig észre sem vette a helikopter elejében kimerültségbe roskadt másik négy alakot.

– Ces, te vagy az? – alig merte kimondani a kérdést.

– Igen, Mordi, én vagyok – válaszolt a lány halkan.

– Alleluja!

Epilógus

Ma 2009. november 11-e van. Mindössze arra voltam képes, hogy egy elmosódott képet tárjak Önök elé arról, hogy mi is történt, és csak úgy, ahogy a harcok néhány résztvevője látta. Ezernyi más történet is van, amit még nem mondott el senki, és lesz is rájuk elegendő idő, ahogy lesznek józanabb történetek is, amikor megnyílnak az archívumok. Ez kilencvenegy év annak a „háborúnak a végétől számítva, amely véget fog vetni minden háborúnak". És mi már láttunk jószerivel egy évszázadnyi véget nem érő háborút. A zsidó nép újra hazátlan, és a Maradék széjjelszóródott a földkerekségen. A szakértők azt mondják, a legkorábbi visszatérés 2050-ben lesz lehetséges.

Líbia, Egyiptom, Jordánia, Szíria, Irak, Irán és Szaúd-Arábia lakosságát elpusztította a Nagy Döghalál. Az Egyesült Államok és Európa már dollármilliárdokat ömlesztett azoknak a városoknak és társadalmaknak az újjáépítésébe egy új Marshall-terv keretében. Ehhez az erőteljes segélytervhez az USA volt elnöke, Bill Clinton adta a nevét. Az, hogy milyenfajta társadalmak fognak kialakulni, most még nem ismeretes. Az viszont majdnem bizonyos, hogy a nép és nem egy maroknyi család fogja eldönteni. Természetesen, hacsak Szaladin fel nem támad a hamvaiból. Neki, a bunkerjának és vezérkarának azóta sincs nyoma.

Ám a háborúnak, a kis háborúknak még nincs vége. Afrikának a Szaharától délre elterülő része – Ulsterhez és a Balkán egyes részeihez hasonlóan – a látszólag véget nem érő és céltalan vérontás szorításában vergődik. Amíg vannak törzsfőnökök és hadurak, akár bozótvágó késsel, akár géppisztollyal és mobiltelefonnal felfegyverezve, mindig lesznek háborúk.

Az Orosz Birodalom jövőre teljes és egyenjogú tagként csatlakozik a NATO-hoz. Kína teljes mértékben áttért a demokráciára és a keresztény hitre. Tárgyalások folynak az összes tömegpusztító – nukleáris, vegyi és biológiai – fegyver talán húsz éven belüli megsemmisítéséről. De a dolgok kényes egyensúlyban vannak. Az Egyesült Államok, Európa és Japán a tervek szerint 2015-re csillagháborús rakétavédelmi rendszerrel fog rendelkezni. És hacsak Oroszország nem tudja azzal működésbe hozni a gazdaságát, hogy ekevasakat ad el kardok helyett, elkerülhetetlennek tűnik, hogy a következő nemzedék vagy az azutáni újból ne lásson háborút, amint a 2006. év rémségeit elnyeli az idő.

Jöhet a következő.

KISLEXIKON

AA – anti-aircraft	légvédelmi, légelhárító
AAA – anti-aircraft artillery	légvédelmi tüzérség
AH–1 Cobra	amerikai gyártmányú támadó helikopter
AH–64 Apache	amerikai gyártmányú támadó helikopter
AKM	a világszerte használt AK–47 típusú Kalasnyikov géppisztoly korszerűsített változata
Alamo	orosz levegő-levegő rakéta
AMRAAM – advanced medium-range air-to-air missile	fejlett közép-hatótávolságú levegő-levegő rakéta
ASRAAM – advanced short-range air-to-air missile fejlett	rövid hatótávolságú levegő-levegő rakéta
AWACS – airborne early warning and control system	repülőgép-fedélzeti távolfelderítő, riasztó- és irányítórendszer
BMP	orosz lánctalpas gyalogsági harci jármű
BTR	orosz páncélozott, kerekes személyszállító járműcsalád
BVRAAM – beyond visual range air-to-air missile	látótávolságon túli levegő-levegő rakéta
CDU (német)	Kereszténydemokrata Unió
CH–53	amerikai gyártmányú szállító-helikopter
CV – aircraft carrier	repülőgép-anyahajó (repülőgép-hordozó)
CVN – nuclear powered aircraft carrier	atommeghajtású repülőgép-anyahajó
CSU	Keresztényszocialista Unió (a CDU bajorországi szárnya)
dandár	3000-5000 katona 2-6 ezredben vagy 10 zászlóaljban
DASS – defensive aids sub system	elhárítást támogató alrendszer – az Eurofighter Typhoon rendszerhez illeszkedő önvédő kíséret

Defence Command	Parancsnokság
ECR–90 – European combat radar	európai harci radar, az Eurofighter Typhoon rendszerbe telepítve
EuroFor B – European Force in Bosnia	európai haderő Boszniában
EuroFor G – European Force in Golan	európai haderő a Golán-fennsíkon
EuroFor K – European Force in Kosovo	európai haderő Kosovóban
EuroFor M –European Force in Macedonia	európai haderő Macedóniában
EuroFor U – European Force in Ulster	európai haderő Ulsterben
ezred	800-1500 katona 3-5 zászlóaljban
F–15I Thunder	harci repülőgép – az amerikai F–15E Strike Eagle izraeli változata
FLE	Front a Szabadságért és Egyenlőségért (Algéria)
FIS	Iszlám Üdvfront (Algéria)
Gepard	német 35 mm-es kétcsövű légelhárító gépágyú
GPS – global positioning system	globális helymeghatározó rendszer
hadosztály	10 000-30 000 katona 2-6 dandárban
hadtest	20 000-150 000 katona 2-6 hadosztályban
HVM – Starstreak hyper-velocity missile	nagy sebességű föld-levegő (légvédelmi) rakéta, a brit SAM megfelelője
IRA – Irish Republic Army	Ír Köztársasági Hadsereg, IRA
JDAM – joint direct attack munition	közvetlen támadó lőszer – globális helymeghatározó rendszerrel irányított bomba
JSTARS – Joint Surveillance Target Attack Radar System	egyesített légi felderítő és célponttámadó radarrendszer
JTIDS – joint tactical information distribution system	egyesített taktikai információ-elosztó rendszer
K-I	Dél-Korea fő harckocsija
KLA – Kosovo Liberation Army	Kosovói Felszabadítási Hadsereg, UCK
MBT – Mai MiG battle tank	Maj MiG harckocsi
MiG 17/19/21	elavult orosz vadászrepülőgépek

NORAD – North American Air	Észak-amerikai Légvédelmi
PAC – Patriot advanced capability	korszerűsített Patriot rakétaelhárító rakéta
PKK	Kurdisztáni Munkáspárt
Roland	német rövid hatótávolságú önjáró föld-levegő (légvédelmi) rakéta
RPG – rocket propelled grenade	rakétahajtású gránátlövedék
S–300	SA–10 jelzéssel is ismert, a Patriot föld-levegő (légvédelmi) rakéta orosz megfelelője
SA–15/16	az SA–7 rakéta továbbfejlesztett változata
SA–4	régebbi orosz gyártmányú föld-levegő (légvédelmi) rakéta
SA–6	régebbi, de alkalmazható orosz gyártmányú föld-levegő (légvédelmi) rakéta
SA–7	vállról indítható hőforráskereső orosz gyártmányú föld-levegő (légvédelmi) rakéta
SA–8	járműre telepített rövid hatótávolságú orosz föld-levegő (légvédelmi) rakéta
SAM – surface-to-air missile	föld-levegő (légvédelmi) rakéta
SAS – Special Air Service	speciális légi szolgálat, brit kommandóalakulat
SFOR – Stabilisation force	stabilizálóerők, NATO-erők Boszniában
SHAPE – Supreme Headquarters Allied Powers Europe	a NATO európai szövetséges haderőinek főparancsnoksága – Mons, Belgium
SLAM – supersonic land attack missile	szuperszonikus földi támadórakéta
SSBN – ICBM-carrying nuclear powered submarine	interkontinentális ballisztikus rakétát hordozó atommeghajtású tengeralattjáró
Storm Shadow	brit gyártmányú, repülőgépről indítható rakéta
SU–27/SU–32/SU–35/SU–37	orosz gyártmányú Flanker vadászrepülőgépek változatai
szakasz	20-35 katona
század	90-150 katona 3-4 szakaszban

Szpecnaz	orosz különleges erők, a brit SAS megfelelője
T–62	elavult orosz gyártmányú harckocsi
T–72	orosz gyártmányú harckocsi, a világ sok országába exportálják
THAADS – theatre high-altitude air defence system	hadszíntéri nagy magasságú légvédelmi rendszer
TLAM – Tomahawk land attack missile	Tomahawk földi támadórakéta
TOW – anti-tank guided missile	amerikai gyártmányú, irányított harckocsi-elhárító rakéta
TRIGAT – third generation anti-tank missile	harmadik generációs harckocsi-elhárító rakéta
Tunguszka 2S6	orosz önjáró föld-levegő (légvédelmi) rakétát hordozó jármű
UNIFIL – United Nations Force in Lebanon	ENSZ-erők Libanonban
UVF – Unionist Volunteer Force	Unionista Önkéntes Erők (északír)
VX	ideggáz
WTO – World Trade Organisation	Világkereskedelmi Szervezet
zászlóalj	300-500 katona, 3-4 század
ZSU–23/4	orosz gyártmányú önjáró légvédelmi jármű 4 db 23 mm-es gépágyúval

Szedte a P.R.S. Bt.
Nyomta az Alföldi Nyomda Rt., Debrecen
Felelős vezető György Géza vezérigazgató
Megjelent 31,36 (A/5) iv terjedelemben

ISBN 963 547 777 5

Ez a könyv mindannyiunk, a kormányok, a kultúrák és a civilizációk rémálmait vetíti előre.

A könyv világsiker. Szerzője katonapolitikai tanácsadó a brit védelmi minisztériumban. Könyve a jövő története a jelen tényeiből kiindulva.

Simon Pearson vette magának a bátorságot arra, hogy kimondja, aminek mások még csak a gondolatától is iszonyodnak. Ebben a briliáns könyvben feltérképezte a jövőnket; a vészjósló jövőt, a riasztó lehetőségeket, melyekkel a kormányok félnek szembenézni.

Az események folyama könyörtelen: a maffia hatalmától megbénított Oroszország kimerül, megtapasztalja a hadsereg által vezetett Második Forradalmát, újjáéled, és veszélyessé válik. Észak-Korea betör a déli országrészbe, és kiteszi magát az USA által vezetett összehangolt megtorló erőnek. Az iszlám forradalom hulláma Marokkótól Szaúd-Arábiáig végigsöpör az egész arab világon. A szocialista és centrista kormányok gazdasági és politikai kudarcai miatt az új millennium beköszöntésével elvész a köztudatban Európa-szerte szertartásosan táplált reménység. Ahogy a munkanélküliség és a faji békétlenség növekszik, új, keményvonalas, nacionalista, jobboldali rezsimek jutnak hatalomra. Az USA, technikai és katonai fölényével legalább egy generációval minden más nemzet előtt járva, *de facto* a világ rendőreként egy mindenre elszánt NATO vezetőjévé válik. Az iszlám világban a nagy hatótávolságú rakéták megszerzéséért folyó, s mindenfajta tömegpusztító fegyverrel felboritott verseny a végéhez közeledik. Új „vezér" bukkan fel, hogy az iszlámot a Nyugat hatalma elleni lázadásban egyesítse, és hogy Izrael létét fenyegesse. A világ az elkerülhetetlen háború felé sodródik...

A *Totális háború 2006-ban?* az elkövetkező nagy, világméretű konfliktusok megdöbbentő és félelmetes jövőbeli történelme. A könyv célzott figyelmeztetés, hogy a jövő ne így alakuljon!

21733

ISBN 963-547-777-5

9 789635 477777